Prof. univ. dr. Gheorghe Ceaușu

9 discipline plus 3 domenii

UNATC PRESS 2011

Prof. univ. dr. Gheorghe Ceauşu

9 discipline plus 3 domenii

ediție îngrijită de lect. univ. dr. Mihaela Bețiu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CEAUŞU GHEORGHE
9 discipline plus 3 domenii/ prof. univ. dr. Gheorghe Ceauşu;
red.: lect. univ. Mihaela Beţiu – Bucureşti: UNATC PRESS 2011

ISBN 978-973-1790-48-0

I.Beţiu, Mihaela (red.)
791.43
792

Editor: lect. univ. dr. Mihaela Beţiu
Culegere texte, corectură şi tehnoredactare:
cercetător Cornel Huţanu
cercetător Beatrice Găurean
cercetător Irina Lungu
Layout: Mihaela Beţiu
Mulţumiri deosebite domnişoarei Christiana Uratenco

9 discipline

Antropologie culturală
Artele spectacolului
Axiologie
Estetică
Estetica filmului
Interferențe
Istoria filosofiei
Receptarea culturală
Teoria culturii

3 domenii

Hermeneutica
Semiotica şi Semantica
Simbolistica

„În actul întrebării stă pioşenia gândirii."
Heidegger

O carte este şi ea un lucru care, atunci când stârneşte şi atrage atenția cuiva, devine un obiect ce şi-a aflat finalitatea înscrisă de făcătorul ei în conştiința destinatarului. Spun aceasta deoarece în viața cotidiană observăm că lucruri făurite cu o anumită intenție primesc alte finalități. E ca şi cum cu o carte se acoperă un ibric cu lapte în loc să fie citită …

Dar aceasta nu este o carte în sens strict, ci mai degrabă un instrument, însă deosebit radical de ustensil (cum îl denumeşte Heidegger) cum ar fi scaunul, ghetele, automobilul, dar şi de „Simfonia a IX-a", de „Luceafărul", de Biserica Curtea de Argeş, de „Pasărea Măiastră", de „Hamlet" sau de „Lacul Lebedelor"… Ar putea fi numită o cărare, un ghid, o hartă, o călăuză pentru oricine este interesat de ceea ce s-a gândit şi s-a scris în domeniile circumscrise aici. Se înțelege, exhaustivitatea este o țintă, o năzuință a unor spirite iscoditoare însetate de plenitudine, însă de neatins, dacă ne gândim la Everestul cunoştințelor acumulate de omenire. E o cărare, spuneam, prin câmpul luxuriant al produselor dezirabile ale spiritului creator, care ni se înfățişează ca un univers, o lume, altfel spus, de instaurări în care s-au sculptat clipe care puteau să se stingă în albastrul infinit al cerului.

Dar aşa le-am cules, le-am selectat, le-am adunat şi le-am oferit spre a înlesni căutările celor ce vor să cerceteze, menționând că listele pot fi completate cu alte referințe şi recomandări. Este, într-un fel, o continuare mai extinsă a „instrumentului" din 2003 – *„7 discipline"*.

Redactarea elaborată cu sârguință tenace şi cu pricepere expertă îi aparține, în întregime, colegei mele pe care o admir şi îi mulțumesc, doamna lect. univ. dr. Mihaela Bețiu. De asemenea, mulțumesc Christianei Uratenco, care a cules cea mai mare parte a materialului, Irinei Lungu, lui Beatrice Meda şi lui Cornel Huțanu.

Dedic şi dăruiesc această carte studenților, masteranzilor şi doctoranzilor din UNATC din şi cu iubire.

Prof. univ. dr. Gheorghe Ceauşu

SUMAR

9 Disciplines

I. ANTROPOLOGIE CULTURALĂ 1
I.A.1 Obiectul, problematica şi temele cursului de Antropologie culturală 2
I.A.2 Programă alternativă pentru cursul de Antropologie culturală 3
I.A.3 Propuneri de teme de studiu pentru cursul de Antropologie culturală 4
I.B Bibliografia[1] cursului de Antropologie culturală 6
I.B.1 Bibliografie minimă 6
I.B.2 Obiectul antropologiei 8
I.B.3 Orientări şi curente în antropologia contemporană 8
I.B.4 Antropologie generală 12
I.B.5 Condiția şi problematica omului 15
I.B.6 Apartenență, participare şi identitate 17
I.B.7 Tipuri umane 19
I.B.8 Nietzsche, antropolog 20
I.B.9 Supraomul 21

---

[1] *Din motive de economie de spațiu, dar şi pentru a facilita munca cercetătorului care se foloseşte de acest ghid, am apelat la o serie de* ***prescurtări****, în genere deja împământenite:*
Ed. = Editura
Buc. = Bucureşti
xxxx = volume comune
---- = de acelaşi autor
ESPLA = Editura de Stat pentru Literatură şi Artă
ELU = Editura pentru Literatură Universală
BPT = Editura Minerva/Colecția Biblioteca pentru toți
** *De asemenea, am scris cu litere mici numele unor edituri care se scriu în mod corect cu literă mare, cum ar fi:* UNATC PRESS, Ed. UNITEXT, Ed. ALL, Ed. AION etc. (n. ed.)

I.B.10 Idealul de om 21
I.B.11 Personalitatea de bază 21
I.B.12 Rolul 22
I.B.13 Etologie 22
I.B.14 Antropologie filosofică şi culturală 25
I.B.15 Antropologie religioasă în genere şi creştină 35
I.B.16 Antropologie estetică 37
I.B.17 Antropologia artei 37
I.B.18 Antropologie teatrală 38
I.B.18.a Teme de seminar pentru cursul de Antropologie teatrală 38
I.B.18.b Patru regizori care privilegiază corpul: Meyerhold, Artaud, Grotowski, Barba 38
I.B.18.c Bibliografia cursului de Antropologie teatrală 39
I.B.19 Ritual şi/sau ceremonie 41
I.B.20 Sufletul 43
I.B.21 Corpul omenesc 43
I.B.22 Trupul 49
I.B.23 Corpul pe scenă 50
I.B.24 Tehnici corporale – Gestul 50
I.B.25 Dualitatea corp-suflet 51
I.B.26 Stările emotive după *Nāṭyaśāstra* 51
I.B.27 Plăcerea/Bucuria/Fericirea 52
I.B.28 Frica 52
I.B.29 Despre sex şi funcţia sa psiho-socială şi etică 53
I.B.30 Moda şi vestimentaţia ca simbol cultural 53
I.B.31 Succesul din punct de vedere antropologic 55
I.B.32 Valorizarea timpului 55
I.B.33 Topos-urile omului 56
I.B.34 Ipostazele lui homo 58
I.B.35 Omul – fiinţa care se miră 62

II. ARTELE SPECTACOLULUI 65
II.1 Componentele tematice ale cursului de Artele spectacolului 66
II.2 Bibliografia cursului de Artele spectacolului 67
II.3 Bibliografie pe tema Lumea ca spectacol 89
II.4 Bibliografie pe tema Ritualul magic 89

III. AXIOLOGIE 91

III.A.1 Obiectul, problematica şi temele cursului de Axiologie 92
III.A.2 Propuneri de teme de studiu pentru cursul de Axiologie 93
III.B Bibliografia cursului de Axiologie 96
III.B.1 Axiologie generală 96
III.B.2 Valorizarea 100
III.B.3 Ce sunt valorile? 101
III.B.4 Caracteristici ale valorilor 101
III.B.5 Clasificarea valorilor 101
III.B.6. Interferenţele dintre valori 101
III.B.7 Judecata de valoare 102
III.B.8 Sistemul de valori 102
III.B.9 Norme şi Valori 103
III.B.10 Valori şi Bunuri 103
III.B.11 Valorile morale 103
III.B.11.a O listă a valorilor morale 105
III.B.11.b Sistemul de valori morale 116
III.B.11.c Conceptul de valoare 116
III.B.11.d Transmutaţia valorilor 116
III.B.11.e Tipologii ale valorilor morale 116
Adevărul 116
Adevărul, binele şi frumosul (valorile absolute) 117
Altruismul 117
Angoasa 117
Autonomismul şi heteronomia valorilor morale 117
Binele 117
Binele şi răul 118
Bunul simţ şi politeţea 119
Compasiunea 119
Cumpătarea 119
Curajul 119
Darul 120
Datoria 120
Decenţa 120
Dorinţa 120
Dreptatea 121
Durerea 121
Eroismul 121

Etica 121
Etica şi morala 122
Fericirea 123
Fidelitatea 125
Frica 125
Frumosul şi binele 126
Frumusețea, prietenia şi iubirea 126
Iertarea 126
Impostura 126
Incestul 127
Invidia sau gelozia ca intoxicație psihică 127
Iubirea [v. Bibliografie (extra) despre Iubire la 10.f 127
Iubirea creştină 130
Încrederea 131
Înțelepciunea 131
Jertfa 131
Kitsch-ul ca şi comportament moral (mitocănia) 131
Libertatea 131
Libertatea politică 132
Mândria 132
Minciuna 132
Morala. Intenția sau consecința 133
Obscenitatea 134
Onoarea 134
Patriotismul 134
Păcatul 134
Perversiunea 134
Pietatea 134
Politețea 134
Politica şi morala 135
Prietenia 135
Promisiunea 135
Răul 135
Resentimentul 136
Respectul 136
Responsabilitatea şi datoria 136
Ruşinea 136
Sacrificiul 137
Sacrul 137
Speranța 137

Suferința 138
Trădarea 138
Umilința 138
Ura 138
Valoarea etică şi/sau morală (în genere) 139
Valoarea juridică 141
Valoarea politică 141
Valoarea religioasă 141
Valoarea teoretică 143
Vanitatea 143
Vina 143
Violența 144
Virtuțile morale 144
III.B.11.f Bibliografie (extra) despre Iubire 144
III.B.12 Ierarhia valorilor. Ierarhia oamenilor în grup. Teoria liderului. Elita, elitele şi elitismul 220
III.B.12.a Omul cu şi de valoare 221
III.B.12.b Elitele, elitismul/snobismul 221
III.B.12.c Dascălul ca model 223
III.B.13 Valorile estetice 228
III.B.13.a Valorile estetice în genere 229
III.B.13.b Valori estetice extra-artistice 232
III.B.13.c Valori intrinseci operei de artă 233
III.B.13.d Valori receptate 234
III.B.13.e Judecata de valoare estetică 235
III.B.13.f Ierarhia valorilor estetice 236
III.B.13.g Reevaluarea valorilor estetice 238
III.B.13.h Ierarhia artelor 238
III.B.13.i Interferențe ale valorii estetice cu alte tipuri de valori 239
III.B.14 Despre „Re"-uri 240
III.B.14.a Avatarurile lui „Re" 241
III.B.14.b Proiectul lui Nietzsche cu privire la reevaluarea tuturor valorilor („Transmutația valorilor") 241
III.B.14.c „Veşnica reîntoarcere" ca idee şi mit 244
III.B.14.d Recitirea şi rescrierea trecutului 246
III.B.14.e Criza axiologică 250

IV. ESTETICĂ GENERALĂ 253

IV.A Componentele tematice ale cursului de Estetică 253
IV.B Bibliografia cursului de Estetică 255
IV.B.1.a Bibliografia generală a cursului de Estetică 255
1.b. Bibliografie pentru Estetica teatrului 257
IV.B.2 Obiectul şi problematica Esteticii. Discipline conexe 264
IV.B.3 Categoriile estetice 267
IV.B.3.a Despre categoriile estetice fundamentale şi/sau ale esteticii 267
IV.B.3.b Categorii estetice fundamentale şi/sau ale esteticii: Frumosul, Sublimul, Tragicul, Comicul 268
IV.B.3.c Categorii estetice derivate şi/sau ale esteticii: Urâtul, Absurdul, Grotescul, Grațiosul, Ironia 276
IV.B.4 Poetică, poetici şi poietică. Poetica de autor în arta filmului. Poetici teatrale 277
IV.B.5 Atitudinea estetică şi componentele sale 282
IV.B.6 Mimesis-ul. „Dublul Mimesis" în cinematograf. Mimesis-ul în arta teatrală 283
IV.B.7 Artistul – tip de personalitate creatoare 285
Rolul biografiei 290
IV.B.8 Creația 290
IV.B.8.a Creația în genere 292
IV.B.8.b Creația artistică 296
IV.B.8.c Inspirația – moment al creației artistice 304
IV.B.8.d Impersonalitatea artistului 304
IV.B.8.e Versiuni ale conflictului faustic 305
IV.B.9 Explicarea creației artistice din perspectiva psihanalizei 306
IV.B.10 Opera de artă 307
IV.B.10.a Conceptul de operă de artă 308
IV.B.10.b Componentele operei de artă 315
IV.B.10.c Forma operei de artă/Forma estetică 315
IV.B.10.d Straturile operei de artă 318
IV.B.10.e Ritmul operei de artă 319
IV.B.10.f Stilul operei de artă 320
IV.B.10.g Textul 322
IV.B.10.h Personajul 324
IV.B.10.i Simbolul artistic 324

IV.B.10.j Niveluri narative şi persoană 324
IV.B.11 Conceptul de artă şi arta ca fenomen artistic 324
IV.B.12 Teoria „morții artei" 329
IV.B.13 Despre irealități şi noțiunea de ficțiune 330
IV.B.13.a Ficțiunea. Homo fictus 330
IV.B.13.b Basmul. Fantasticul 334
IV.B.14 Imagine şi imaginație. Homo iconicus 337
IV.B.15 Sistemul artelor 344
IV.B.15.a Sistemul sau Clasificarea artelor 345
IV.B.15.b Teatrul şi filmul ca arte ale spectacolului în sistemul artelor 351
IV.B.16 Fenomenul interferențelor artelor în secolul XX/ Interferențele filmului cu alte arte şi fenomene culturale 353
IV.B.17 Arta modernă 356
IV.B.17.a Modern, modernitate, modernism 359
IV.B.17.b Curentele artistice 359
IV.B.18 Avangardele şi spiritul lor 360
IV.B.19 Estetica lui Nietzsche, precursoare a esteticii postmoderne 367
IV.B.20 Postmodernismul 368
IV.B.20.a Postmodernismul în genere 369
IV.B.20.b Postmodernismul în artă 374
IV.B.21 Limbajul logico-verbal 379
IV.B.22 Arta ca limbaj şi/sau limbajul artei 387
IV.B.23 Artă, comunicare şi comunicare artistică 393
IV.B.24 Receptarea artistică sau estetică 401
IV.B.24.a Receptarea artistică în general 402
IV.B.24.b Interpretarea (exercițiu hermeneutic) 410
IV.B.24.c Receptarea ca mirare 410
IV.B.25 Gustul estetic, trăirea şi plăcerea estetică 411
IV.B.25.a Gustul estetic 411
IV.B.25.b Trăirea estetică 412
IV.B.25.c Plăcerea estetică 412
IV.B.25.d Empatia ca plăcere estetică 414
IV.B.25.e Râsul receptorului 414
IV.B.25.f Publicul 414
IV.B.25.g Snobismul publicului 414
IV.B.25.h Catharsis-ul 414
IV.B.25.i Aura 414

IV.B.25.j Intenția în artă şi „cititorul model” 415
IV.B.25.k Critica de artă 416
IV.B.25.k.1 Tipuri şi/sau forme ale criticii de artă 416
IV.B.25.k.2 Funcțiile criticii de artă 418
IV.B.25.k.3 Bibliografie pentru Critica de artă 418
IV.B.25.k.4 Judecata de valoare estetică 423
IV.B.26 Valoarea estetică 423
IV.B.27 Arta şi conceptul de artă 424
IV.B.27.a Funcțiile artei 425
IV.B.27.b Efectele artei 426
IV.B.28 Pancronism şi caducitate în sfera artei 426

V. ESTETICA FILMULUI 427
V.A.1 Componentele tematice ale cursului de Estetica filmului 427
V.A.2 Teme şi/sau motive universale – surse permanente de creație cinematografică 428
V.A.3 Teme, subiecte şi probleme de Estetica filmului 432
V.A.4 Categoriile estetice 445
V.B. Bibliografia cursului de Estetica filmului 445
V.B.1 Reflecții teoretice de ordin cultural şi estetic asupra artei filmului 445
V.B.2 Interferențele filmului cu alte arte şi fenomene culturale 457

VI. INTERFERENȚELE FORMELOR CULTURII ŞI ARTELOR 461
VI.A Obiectul, problematica şi temele cursului de Interferențe 462
VI.B Bibliografia cursului de Interferențe 463
VI.B.1 Interferențe generale 463
VI.B.2 Interferențe între formele culturii 464
VI.B.3 Interferențe între arte 466
VI.B.4 Interferențe între valorile estetice 469

VII. ISTORIA FILOSOFIEI 471
VII.A Componentele tematice ale cursului de Istoria filosofiei 472
VII.A.1 Filosofia Orientului Antic 473
VII.A.2 Filosofia în Grecia Antică 473
VII.A.3 Filosofia în Evul Mediu 474

VII.A.4 Filosofia Renaşterii – redescoperirea omului şi a naturii 474
VII.A.5 Începutul filosofiei moderne 474
VII.A.6 Sisteme, şcoli, curente de idei şi orientări în panorama filosofiei contemporane 475
VII.A.7 Principalii reprezentanți ai gândirii filosofice româneşti 476
VII.A.8 Caracteristici generale ale gândirii filosofice în secolul XX şi „gândirea slabă" de tip postmodernist 476
VII.B Bibliografia cursului de Istoria filosofiei 477

VIII. RECEPTAREA CULTURALĂ 481
VIII.A Componentele tematice ale cursului Receptarea culturală 481
VIII.B Bibliografia cursului Receptarea culturală 485

IX. TEORIA CULTURII 489
IX.A Componentele tematice ale cursului de Teoria culturii 489
IX.B Bibliografia cursului de Teoria culturii 492
IX.B.1 Obiectul şi problematica Teoriei Culturii 492
IX.B.2 Conceptul de cultură 493
IX.B.3 Conceptul de civilizație 497
IX.B.4 Raporturile între cultură şi civilizație 498
IX.B.5 Raportul între natură pe de o parte şi civilizație şi cultură pe de altă parte 500
IX.B.6 Conceptul de creație şi cel de operă 500
IX.B.7 Conceptul de formă (formele culturii spirituale) 505
IX.B.8 Mitul – formă a culturii spirituale 508
IX.B.9 Arta – formă fundamentală a culturii spirituale 511
IX.B.10 Religia – formă fundamentală a culturii spirituale 513
IX.B.10.a Magia 524
IX.B.10.b Mistica 525
IX.B.10.c Rit, ritualizare, ceremonie 527
IX.B.10.d Sacrul şi profanul 528
IX.B.11 Multiculturalitatea şi interculturalitatea 529
IX.B.12 Semiotica culturii 530
IX.B.13 Tipologii ale culturilor (după diferite criterii) 530
IX.B.13.a Tipologii ale culturilor 530
IX.B.13.b După regiuni culturale: Orient, Răsărit, Occident 532

IX.B.13.c Conceptul de criză. Criza culturii 537
IX.B.13.d Nihilismul 540
IX.B.13.e Dihotomii, contradicții şi controverse culturale. - Omul dialogal 541
IX.B.13.f Cultură ştiințifică şi cultură umanistică 546
IX.B.13.g Cultură reticulară şi cultură mozaicată 546
IX.B.13.h Cultură înaltă - Cultură de masă 546
IX.B.13.i Despre cultura populară 547
IX.B.13.j Cultură de stânga/cultură de dreapta 547
IX.B.13.k Tipuri numerice 548
IX.B.13.l Cultură constituită şi cultură constituantă 548
IX.B.13.m Cultura vinii şi a ruşinii 548
IX.B.13.n Modele culturale 548
IX.B.13.o Modele de lectură 548
IX.B.13.p Tipuri de cultură (în genere) 548
IX.B.13.q Culturi semantic sintactice şi sintactic semantice 553
IX.B.13.r Tradiție şi modernitate 553
IX.B.13.s După criteriul temporalității 553
IX.B.13.t Național-universal 553
IX.B.13.u Cultura sexualității 554
IX.B.13.v Caracteristici ale poporului român şi ale spiritualității româneşti 554
IX.B.14 Confluențe culturale, influențe şi sincronii – „Celălalt" 558
IX.B.15 Stilul cultural 568
IX.B.16 Stilul cultural după Lucian Blaga 573
IX.B.17 Stilul generației culturale 574
IX.B.18 Modern, Modernitate, Modernism 575
IX.B.19 Postmodernismul ca mişcare şi mentalitate culturală 577
IX.B.20 Conceptul de realitate 583
IX.B.21 Utopia 584
IX.B.22 Politologie 585
IX.B.23 Cultura şi puterea 586
IX.B.24 Un portret al secolului XX 588
IX.B.25 Despre sfârşituri sau încheieri de cicluri 590
IX.B.26 Concepte conexe celui de cultură 591
IX.B.26.a Mentalități 591
IX.B.26.b Cultura spectacolului 591
IX.B.26.c Cultura zvonurilor 592

IX.B.26.d Cultura individuală, generală
şi cultura profesională 592
IX.B.26.e Cultura de masă 593
IX.B.27 Despre filosofia culturii ca disciplină 593
IX.B.28 Originea ideilor 593

3 Domenii

1. **HERMENEUTICA** 597
2. **SEMIOTICA ŞI SEMANTICA** 606
3. **SIMBOLISTICA** 611

CAPITOLUL I

ANTROPOLOGIE CULTURALĂ

„Acest nume, anthropos, arată că, în vreme ce toate celelalte viețuitoare
nu cercetează (anathrei) nimic din ceea ce văd,
omul, de îndată ce a văzut (ópope), aceasta înseamnă că
a şi examinat şi judecat tot ce a văzut (ópopen).
De aici, aşadar numai omul, dintre toate viețuitoarele,
a fost în chip potrivit numit anthropos, întrucât
el examinează ceea ce a văzut (anathrón ho ópope)."
Platon, Cratyllos, 399 c

"Omul este singurul punct de la care trebuie să pornească totul
şi la care trebuie să se întoarcă totul."
Denis Diderot

Un discurs despre om trebuie să pornească de la constatarea empirică potrivit căreia omul, în afară de dorința de afecțiune şi de apreciere, are nevoie de două confortur: confortul biologic şi confortul spiritual, satisfăcute prin propriul său efort creativ corespunzător de două tipuri de valori - utilitare şi spirituale.

E uimitor şi satisfăcător să constați atâta asemănare dusă până la analogie între om şi opera de artă, în sensul că nicăieri în produsele omului nu identificăm unitatea inextricabilă între materie şi spirit ca în aceste două moduri de a fi ale ființei.

I.A.1 Obiectul, problematica şi temele cursului de Antropologie culturală[1] (syllabus)

1. Obiectul şi problematica antropologiei culturale ca ramură a antropologiei generale. Ramurile antropologiei culturale
2. Interferențele antropologiei culturale cu teoria culturii şi axiologia
3. Cultura, din perspectiva antropologiei culturale
4. Antropologia postmodernă
5. Orientări în Antropologia contemporană (ex. difuzionismul, evoluționismul şi funcționalismul)
6. Funcțiile culturii
7. Definiții ale omului; constant şi variabil în om
8. Doctrine despre primul om (Hobbes, Rousseau, Hegel)
9. Natura umană. Esența umană. Condiția umană
10. Tópos-uri ale omului în diferite viziuni antropologice
11. Ipostaze ale omului ca Homo humanum[2]
12. Omul, ființă axiocentrică şi axiotropică
13. Corpul, sufletul şi spiritul – componente paradigmatice ale omului
14. Etologia – despre agresivitate şi violență
15. Piramida nevoilor, aspirațiile, idealul
16. Despre antropomorfism
17. Status-ul omului social; rolul din punct de vedere sociologic şi spectacologic
18. Gestualitatea, aspect al comportamentului
19. Personalitatea de bază şi personalitatea în genere
20. Etnologia ethos-ului; etnii şi rase
21. Cine este "Celălalt"?
22. Europenitatea, balcanitatea, românitatea
23. Multiculturalitatea, multiculturalismul şi diaologul intercultural în epoca postmodernă
24. Feminismul – istorie şi actualitate
25. Moda şi avatarurile ei în sfera culturii

---

[1] Această disciplină se predă la **Master Anul II Teatrologie**

[2] Vezi un inventar al ipostazelor lui Homo în subcapitolul I.B.35

26. „Omul nobil" la Nietzsche
27. Omul resentimentului (Max Scheler)
28. Homo religiosus, Homo creator şi Homo aestheticus
29. Axiologia ispitei; norma şi ispita
30. Obiectul antropologiei teatrale (Eugenio Barba)
31. Actorul-om şi omul-actor
32. Filmul antropologic
33. Aspectul erotic în operele umanistice şi în artă

I.A.2 Programă alternativă pentru cursul de Antropologie culturală

1. Obiectul antropologiei culturale şi istoria sa. Premisele
2. Antropologia culturală în sistemul altor discipline umanistice
3. Ramurile antropologiei culturale. Semiotica culturii
4. Curente de gândire antropologică în sec. XX. Teorii asupra culturii
5. Evoluționismul, autonomismul şi difuzionismul; procesele de contact, de transfer cultural, împrumuturi, imitații
6. Conceptele de cultură şi civilizație din punctul de vedere al antropologiei culturale. Definiția lui Tylor. Antroposfera. Subculturile în actualitate
7. Componentele culturii şi funcțiile ei. Tradiția, moştenirea şi moştenitorii
8. Viziunea holistă asupra culturii. De la text la context
9. Elemente de antropogeneză. Natura amfibică a omului
10. Ipostazele lui homo, ca manifestări ale disponibilității funciare
11. Homo creator, religiosus, symbolicus, aestheticus. Corelații
12. Topos-urile omului (geocentrismul, cosmocentrismul, teocentrismul, antropocentrismul, etc.). Omul, îngerii şi Dumnezeu
13. Cultura şi individul uman. Personalitatea de bază. Culturalismul
14. Cultură şi culturi. Cultura universală, particulară şi națională. Tendințe centrifuge şi centipete
15. Multiculturalitatea şi multiculturalismul. Globalizarea culturii – intenție şi realități
16. Identitate şi diferențe culturale şi dialogul între culturi. „Universaliile culturale"

17. Aculturația şi aculturații în trecut şi în prezent
18. Orient – Răsărit – Occident, trei modele culturale. Noțiunea culturală „Europa" şi eurocentrismul
19. Americanizarea lumii ca re-europenizare. Căi, procedee şi efecte
20. Tehnologia electronică, mass-media şi transformările omului. Tehnocrația contemporană şi cultura spirituală
21. Criza omului. Cauze şi manifestări. Participarea avangardelor la criza omului; expresie şi impuls
22. Antropologia lui Nietzsche
23. Antropologia lui Heidegger („Poetic locuieşte omul.")
24. Omul în cultura şi civilizația creştină. Patristică şi umanism
25. Religia, ştiința şi ecologismul în epoca modernității târzii. Omul şi mediul
26. Tensiunea actuală dintre creaționism şi evoluționism şi inflexiunile ei în teatru şi film
27. Deplasări recente ale antropologiei culturale, către dinamismul cultural al societăților complexe. Migrațiile, azi
28. Antropologia spectacolului a lui V. Turner, ca itinerar în lumea formelor simbolice. (v. tabelul bibliografic) Teatralizarea lumii
29. Omul ca producător de artă şi arta ca reprezentare a omului
30. Antropologia teatrală (E. Barba) şi filmul antropologic
31. Solicitări anatomo-morfo-fiziologice ale actorului în spectacolele teatrale actuale. Agresivitatea şi violența
32. Simbolistica şi metafizica corpului uman
33. Simbolistica gesturilor pe scena teatrală. Expresie şi expresivitate estetică

I.A.3 Propuneri de teme de studiu pentru cursul de Antropologie culturală

1. Doctrine despre om în dialogul intercultural actual
2. Despre raporturile: corp, inimă, intelect
3. Omul – ființă aşteptătoare
4. Omul anarhic
5. Codul politeții (etic, estetic, antropologic)

6. Axiologia vinei
7. Discurs antropologic despre stigmat
8. Toleranță sau respect?
9. Antropologia temporalității (v. *Tinerețe fără bătrânețe* şi omul din *Glossă*)
10. Omul şi ispitele
11. Sacrificiul, martirajul şi eroismul
12. Ispita absolutului la erou, sfânt, martir
13. Comisarul (revoluționarul), yoghinul şi creştinul
14. Artistul, utopistul şi profetul
15. Violența şi agresivitatea la om
16. Omul resentimentului
17. Omul nobil
18. "Omul de prisos" în proză, dramaturgie şi film
19. Avatarurile impostorii
20. Omul față cu tehnologia
21. Agresivitatea şi violența la om
22. Ritualul – obiect al antropologiei culturale
23. Ritual şi sărbătoare
24. Moda, modele şi tipurile de cultură
25. Originea şi metamorfozele măştii
26. Carnavalul; origine, practici, finalități
27. Homo spectaclis
28. Raporturi între ritual şi teatru
29. Despre teatralizarea vieții în epoca actuală
30. Ritual şi ceremonial. Reîntoarcerea teatrului la ritual
31. Mântuirea prin teatru
32. Public, privat şi estetic în spectacolul non-teatral de azi
33. Exhibiționismul ca exces histrionic şi fugă de anonimat
34. Cine şi de ce se tatuează?
35. Să imaginăm utopic şi distopic
36. Culturi gastronomice
37. Cultura cultă – cultura populară
38. Starurile de ieri şi „vedetele" de azi
39. Lumea mondenă de ieri şi „lumea mondenă" de azi

40. Simulare – disimulare (în viața cotidiană, ritualul magic, manevrele militare şi teatrul)
41. Năravuri şi moravuri
42. Singurătatea în era tehnologică
43. Antropomorfizarea ca procedeu
44. Zoomorfizarea ca procedeu
45. Tentația opticii fiziognomice asupra indivizilor umani

I.B Bibliografia cursului de Antropologie culturală[3]

I.B.1 Bibliografie minimă

1. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Editura Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2007, p. 25-37
2. Bahtin, Mihail, *Poetica lui Dostoievski*, Ed. Univers, Buc., 1970
3. Barba, Eugenio, *O canoe de hârtie. Tratat de antropologie teatrală*, Ed. Unitext, Buc., 2003
4. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 82-85 (Antropologia artei), 584-587
5. Brînzeu, Pia, *Întoarcerea la ritual*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 3/Martie, 2009, p. 25-27 (despre sensul teatrului lui T. S. Eliot)
6. Cazeneuve, Jean, *Sociologie du rite*, Presses Universitaires France, 1er April 1971
7. Ceauşu, Gheorghe, *Ritualul şi ceremonia*, în rev. *Sinapsa*, nr. III, 2008, Ed. Platytera, p. 101-107
8. ----, *7 discipline: orizonturi culturale*, Unatc, 2003
9. Collett, Peter, *Cartea gesturilor europene*, Ed. Trei, Buc., 2006

[3] V. şi ***bibliografiile*** *din:*

1. Coman, Mihai, *Introducere în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008, p. 321-351
2. Deliège, Robert, *O istorie a antropologiei*, Ed. Cartier istoric, 2006, p. 361-386
3. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 379-380
4. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 345-355

10. Coman, Mihai, *Introducere în antropologia culturală. Mitul şi ritul*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008
11. Eliade, Mircea, *Istoria credinţelor şi ideilor religioase*, Ed. Universitatis, Chişinău, vol. 1, 2, 3, 1992
12. Fukuyama, Francis, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994
13. Hall, Edward T., *Au-dela de la culture*, Ed. Seuil, Paris, 1 oct. 1987, colecţia Points Essais, p. 233
14. ----, *Beyond Culture*, Anchor Books, New York, 1976 (paperback)
15. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Iri, Buc., 2000
16. Hollier, Denis, (sous la direction), *Panorama des sciences humaines*, Gallimard, Paris, 1973
17. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, 2002
18. Le Breton, David, *Antropologia corpului şi modernitatea*, Ed. Amarcord, Timişoara 2002
19. Le Goff, Jacques (coordonator), *Omul medieval*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
20. Leroi-Gourhan, Andre, *Gestul şi cuvântul*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
21. Lévi-Straus, Claude, *Antropologie structurală*, Ed. Politică, Buc., 1978
22. Mihu, Achim, *Antropologie culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002
23. Pribac, Sorin, *Orientări şi curente în antropologia culturală*, Ed. Universităţii de Vest, Timişoara, 2004
24. Riesman, David, *The Lonely Crowd*, Yale University Press, New Heaven & London, 1965
25. Sebeok, Thomas A., *Jocul cu fantasme – semiotică şi antropologie*, ed All Educational, Buc., 2002
26. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006
27. Turner, Victor Witter (editor), *Celebration: Studies in Festivity and Ritual*, Smithsonian Books, US Hardcover, November 1980
28. ----, *From Ritual to Theatre: The Human Seriousness of Play*, PAJ Publications paperback, 1982
29. ----, *The Anthropology of Performance*, PAJ Publications paperback, 1986
30. ----, *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure (Symbol, Myth and Ritual)*, Cornell University Press, Paperback- December 31, 1977

31. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiinţe umane*, Ed. All Educaţional, Buc., 2004, p. 937-938
32. xxxx, *Omul medieval*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999 (volum coordonat de Jacques le Goff)
33. xxxx, *1000 de capodopere ale artei erotice*, Ed. Aquila, Buc., 2008

I.B.2 Obiectul antropologiei

1. Deliège, Robert, *O istorie a antropologiei*, Ed. Cartier, Buc., 2006
2. Lévi-Strauss, Claude, *Antropologia structurală*, Ed. Politică, Buc., 1978, p. 430-435
3. Patapievici, H.-R., *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 132-136
4. Scrima, André, *Antropologia apofatică*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 19-53

I.B.3 Orientări şi curente în antropologia contemporană

1. Barfield, Th., *The Dictionary of Anthropology*, Blackwell, Oxford, 1997
2. Barnard, Al., *History and Theory in Anthropology*, Cambridge University Press, Cambridge, 2000
3. Barnard, Al., J. Spencer, *Culture*, în *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*, Routledge, London-New York, 1996
4. Barnouw, V., *Culture and Personality*, Dorsey Press, Illinois, 1963
5. Beidelman, T.O., *E.E. Evans-Pritchard*, în *International Dictionary of Anthropologists*, Garland Publishing, New York, 1991
6. Benedict, R., *Patterns of Culture*, Houghton Mifflin Company, Boston, 1959
7. Bettinger, R., *Neofunctionalism*, în Levinson, D., Ember, M., *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henry, Holt. New York, 1996
8. Boas, F., *General Anthropology*, D.C. Health and Company, Boston, 1938
9. ----, *Race, Language and Culture*, The Free Press, New York-London, 1968
10. Bock, Ph. K., *Culture Change*, în *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, I, Henry Holt & Co., New York, 1996
11. Bodley, J.H., *Cultural Anthropology. Tribes, Slates and the Global System*, Mayfield, Mountain View, 1994

12. Bonte, P., Michel Izard (coord.), *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 184-189 (teorii despre cultură)
13. Branda, Alina, *Repere în Antropologia culturală*, Ed. Fundației pentru Studii Europene, CIuj-Napoca, 2002
14. Colby, B.N., *Cognitive Anthropology*, în Levinson, D., Ember, M., *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, 1, Henry Holt&Company, New York, 1996
15. Copans, J., *Introducere în etnologie şi antropologie*, Polirom, Iaşi, 1999
16. Cuche, D., *La notion de culture dans les sciences sociales*, Editions La Découverte, Paris, 2001
17. Des Chene, M., *Symbolic Anthropology*, în *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henry Holt and Co., New York, 1996
18. Freed, S., R. Freed, *Clark Wissler*, în *International Dictionary of Anthropologists*, Garland Publishing, New York - London, 1991
19. Frobenius, L., *Paideuma. Schiță a unei filosofii a culturii (Aspecte ale culturii şi civilizației africane),* Meridiane, Buc., 1985
20. Garbarino, M.S., *Sociocultural Theory in Anthropology: A Short History*, Waveland Press, Prospect Heights, 1983
21. Harris, M., *Anthropology and Postmodernism*, în *Science, Materialism, and the Study of Culture*, University of Florida Press, Gainesville, 1995
22. ----, *Cultural Materialism*, în *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henry Holt and Co., New York, 1996
23. ----, *The Rise of Anthropological Theory. A History of the Theories of Culture*, Columbia University, New York, 1968
24. Hatch, E., *Theories of Man and Culture*, Columbia University Press, New York-London, 1973
25. Howard, M.C., *Contemporary Cultural Anthropology*, HarperCollins Publishers, New York, 1989
26. Hugill, P.J., în *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henry Holt&Co., New York, 1996
27. Huntington, S.P., *Kampf der Kulturen. Die Neuestaltung der Weltpolitik im 21. Jahrhundert*, Siedler, Munchen, 1998
28. Kaplan, D., R. Manners, *Culture Theory*, Waveland Press, New York, 1972

29. Keesing, R.M., *Theories of Culture*, In *A. R. A*., 3, 1974
30. Kroeber, A.L., *Anthropology: Race, Language, Culture, Psychology, Prehistory*, Harcourt, Brace & World, Inc., New York-Burlingame, 1948
31. ----, *The History of the Personality of Anthropology*, In *A.A*., 61, 1959
32. Laabs, J., *Corporate Anthropologists*, în Podolefsky, A., Brown, P.J., *Applying Cultural Anthropology. An Introductory Reader*, Mayfield Publishing Company, Mountain View, 1994
33. Lamphere, L., *Gender*, în Levinson, D., Ember, M., *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, 2, Henry Holt&Co., New York, 1996
34. Linton, R., *Fundamentul cultural al personalității*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1968
35. Malinowski, B., *A Scientific Theory of Culture and Other Essays*, University of North Carolina, Chapel Hill, 1944
36. Marghescu, G., *Introducere în Antropologia Culturală*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 1999
37. Mead, M., *Letter from Peri-Manus II*, în Podolefsky, A., Brown, P.J., *Applying Cultural Anthropology*, Mayfield Publishing Company, Mountain View, London - Toronto, 1993
38. Netting, R., *Cultural Ecology*, în Levinson, D., Ember, M., *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henry Holt, New York, 1996
39. Panea, N., *Antropologie culturală şi socială. Vademecum*, Ed. Omniscop, Craiova, 2000
40. Pribac, Sorin, *Orientări şi curente în antropologia culturală*, Ed. Universității de Vest, Timişoara, 2004
41. Rothkop, D., *In Praise of Cultural Imperialism? Effects of Globalization on Culture*, în *Foreign Policy*, 22 iunie 1997 (http://www.globa1po1icy.org/gIobaIiz/cu1tural/g1obcuIthtrn)
42. Rubel, P., A. Rosman, în *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, IV, Henry Holt&Co., New York, 1996
43. Salzman, Ph. C., D.W. Attwood, *Ecological Anthropology*, în Barnard, Al., Spencer, J., *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*, Routledge, London, 1996
44. Shore, B., *Culture in Mind: Cognition, Culture, and the Problem of Meaning*, Oxford University Press, Oxford, 1996

45. Singer, M., *A Survey of Culture and Personality Theory and Research*, in *Studying Personality Cross-Culturally*, Elmsford, New York, 1964
46. Spencer, J., *Symbolic Anthropology*, în *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*, Routledge, London - New York, 1996
47. Titiev, M., *Introduction to Cultural Anthropology*, Henry HoIt&Co., New York, 1959
48. Toren, Ch., *Culture and Personality*, în *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*, Routledge, London, 1996
49. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 234-286
50. Turner, V.W., *Social Dramas and Stories about Them*, în *Critical Inquiry*, 7, 1980
51. Tyler, St.A., *Cognitive Anthropology*, Holt, Rinehart, and Winston, New York, 1969
52. Tylor, E.B., *Primitive Culture: Researches into the Development of Mythology, Phylosophv, Religion, Language, Art, and Custom*, I, John Murray, London, 1873
53. van Gennep, A, *Riturile de trecere*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996
54. Vlăduțescu, Gh., I. Bănşoiu, I. Goian, *Antropologie. Teme, texte*, Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Istorie şi Filosofie, Buc., 1981
55. Voget, F., *History of Anthropology*, în *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, II, Henry Holt & Co., New York, 1996
56. Whinthrop, R.H., *Dictionary of Concepts in Cultural Anthropology*, Greenwood Press, New York, 1991
57. White, L., *The Evolution of Culture: The Development of Civilization to the Fall of Rome*, McGraw-Hill, New York, 1959
58. Whitten, PH., D.E.K. Hunter, *What is Anthropology?*, în *Anthropology. Contemporary Perspectives*, Harper Collins Publishers, 1990
59. Woodward, MR. *Hermeneutics*, în *Encyclopedia of Cultural Ant hropology*, Henry Holt, New York, 1996
60. Worsley, P.M., *Cargo Cults*, în Whitten, PH, Hunter, D.E.K., *Anthropology. Contemporary Perspectives*, Harper Collins Publishers, 1990
61. Young, M.W., *Bronislaw Malinowski*, în *International Dictionary of Anthropologists*, Garland Publishing, New York, 1991

I.B.4. Antropologie generală

1. Acterian, Arşavir, *Despre Mirare*, Ed. Ararat, Buc. 1996
2. Baltrusaitis, Jurgis, *Aberații*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
3. Blaga, Lucian, *Aspecte antropologice*, Ed. Facla, Timişoara, 1976, p. 124-138
4. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie si antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi 1999
5. Brehier, Émile, *Mari teme ale filosofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 41-81
6. Bruce, G, Link and Jo C. Phelan, *Conceptualizing Stigma*, în *Annual Review of Sociology*, vol. 27, Published by Annual Reviews, 2001
7. Casares, Adolfo Bioy, *Invenția lui Morel*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, ediția a II-a
8. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p.11-104
9. Cavallier, François, Jean-Paul Ferrand, Phillippe Ducat, Pierre Magnard, *Omul*, Ed. Antet, Buc., 1999
10. Ceauşu, Gheorghe, *Eroul, martirul şi sfântul*, comunicare la Simpozionul Internațional, Bucureşti, 11-12 octombrie 2010, Fundația Sfânta Irina, pag. 79-84
11. Cioran, Emil, *Ispita de a exista*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
12. ----, *Sfârtecare*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
13. de Chardin, Pierre Teilhard, *Fenomenul uman*, Ed. Aion, Buc., 1999
14. Deleuze, Gilles, *Nietzche*, Ed. All, Buc., 1999
15. Deliège, Robert, *O istorie a antropologiei*, Ed. Cartier, Chişinău, 2006
16. Delumeau, Jean, *Frica în Occident*, vol I şi II, Ed. Meridiane, Buc., 1986
17. Eco Umberto: *Supraomul de masă*, Ed. Pontica, Constanța, 2003
18. ---- (Ed. îngrijită de), *Istoria frumuseții*, Ed. Rao, Buc., 2005, pag. 333-335 (dandysmul)
19. Enescu, Radu, *Ab urbe condita*, Ed. Facla, Timişoara, 1985
20. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1992
21. Fromm, Eric, *Texte alese*, Ed. Politică, Buc., 1983
22. Frossard, André, *L'homme en questions*, Édition Stock, 1993
23. Fukuyama, Francis, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994

24. Gottlieb, Fichte Johann, în vol. *Antologie filosofică. Filosofi Străini*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p. 418-423
25. Greimas, Algirdas J., Jacques Fontanille, *Semiotica pasiunilor*, Ed. Scripta, Buc., 1997
26. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, vol. II, Ed. Academeiei Române, Buc., 1966, p. 136-145
27. Heidegger Martin, *Originea operei de artă*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 321-383 (scrisoare despre "umanism")
28. ----, *Repere pe drumul gândirii. Scrisoare despre "umanism"*, Ed. Politică, Buc., 1988, p. 293-343
29. ----, *Timpul imaginii lumii*, Ed. Paideia, Buc., 1998
30. ----, *Scrisoare despre "Umanism"*, în vol. *Repere pe drumul gândirii*, Ed. Politică, Buc., 1988 (1946), p. 293-343
31. Heisenberg, Werner, *Partea şi întregu*l, Ed. Humanitas, Buc., 2008, pag. 184-185
32. Ionescu, Nae, *Tratat de metafizică, inedit*, Ed. Roza Vânturilor, Buc., 1999
33. Jousse, Marcel, *L'Anthropologie du geste*, Paris, 1974
34. Jung, Carl Gustav, *Simboluri ale transformării*, Ed. Teora, Universitas, Buc., 2000, p. 136+176, vol. I şi p. 243-291
35. ----, *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
36. Landsberg, Paul-Ludwig, *Eseu despre experiența morții*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
37. Lévi-Strauss, Claude, *Antropologia structurală*, Ed. Politică, Buc., 1978
38. ---- *Antropologia şi problemele lumii moderne*, Ed. Polirom, Buc., 2011
39. Lorenz, Konrad, *Cele opt păcate ale omenirii civilizate*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, ediția a II-az
40. Lukács, Georg, *Estetica*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, vol. I, p. 748-769
41. Marrou, Henri-Irénée, *Patristică şi umanism*, Ed. Meridiane, Buc., 1996, p. 543-578
42. McLuhan, Marshall, *Mass-media sau mediul invizibil*, Ed. Nemira, Buc., 1997, pag. 225-260
43. Mihăilescu, Vintilă, *Antropologie. Cinci introduceri*, Ed. Polirom, Iaşi, 2009
44. Mihu, Achim, *Antropologie culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002

45. Mill, John Stuart, *Despre libertate*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 73-96
46. Morar, Vasile, *Moralități elementare (Omul-ființă aşteptătoare)*, Ed. Paideia, Buc., 2001, p. 156-159
47. Nietzsche, Freidrich, *Opere complete, 3, Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 215-246 (Omul cu sine însuşi), 162-178 (Omul în viața socială), p. 359-476, 534-552 (Călătorul şi umbra sa)
48. ----, *Voința de putere*, Ed. Aion, Buc., 1999, p. 418-441, p. 553-626
49. Noica, Constantin, *Povestiri despre om*, După o carte a lui Hegel, Ed. Humanitas, Buc., 2009
50. Patapievici, Horia-Roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 132-136, 320-347
51. Paulescu, Nicolae C., *Instincte, patimi şi conflicte*, Ed. Anastasia, Buc., 1995
52. Piaget, Jean, *Structuralism*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1973, p. 122-137
53. Poulet, Georges, *Metamorfozele Cercului*, Ed. Univers, Buc., 1987, p. 50-73
54. Puric Dan, *Omul frumos*, DP, Buc., 2009
55. -----, *Despre omul frumos*, cu o prefață de Dan Ciachir şi o postfață de Gheorghe Ceauşu Ed. DP, Buc., 2009
56. Radkowski, George H., *Antropologie generală*, Ed. Amacord, Timişoara, 2000
57. Ralea, Mihai, *Explicarea omului*, Ed. Minerva, Buc., 1996
58. Rilke, Rainer Maria, *Versuri*, ELU, Buc., 1966, "A opta elegie", p. 244-247
59. Sartori, Giovanni, *Homo videns*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
60. Scheler, Max, în vol. *Filosofie contemporană*, Ed. Garamond, Buc., 1995, texte alese, traduse şi comentate de Alexandru Barbu şi Ioan N. Roşca, p. 141-148
61. Sebeok, Thomas A., *Jocul cu fantasme. Semiotică şi antropologie*, Ed. All Educațional, Buc., 2002
62. Sloterdijk, Peter, *Reguli pentru parcul uman*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
63. Sontag, Susan, *Privind la suferința celuilalt*, Ed. Humanitas, Buc., 2011
64. Todorov, Tzvetan, *Grădina nedesăvârşită*, Ed. Trei, Buc., 2002
65. Tonoiu, Vasile, *Omul dialogal*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1995, p. 294-356

66. Turner, Victor Witter, *The Anthropology of Performance*, PAY Publications, New York, 1987
67. Țuțea, Petre, *Bătrânețea şi alte texte alese*, Ed. Viitorul Românesc, Buc., 1992
68. Vernette, Jean, *Secolul XXI va fi mistic sau nu va fi deloc*, Ed. Corint, Buc., 2003
69. Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, Ed. Academiei, Buc., 1985
70. Zamfirescu, Vasile Dem., *Între logica inimii şi logica minții*, Ed. Cartea Românească, 1985, p. 28-40, 200-225
71. xxxx, *Crestomație, tematică, bibliografie*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1986, cap. "Omul şi condiția umană", p. 379-387

I.B.5 Condiția şi problematica omului

1. Acterian, Arşavir, *Despre mirare*, Ed. Ararat, Buc., 1996
2. Berdiaev, Nikolai, *Adevăr şi revelație*, Ed. de Vest, Timişoara, 1996
3. Blaga, Lucian, *Aspecte antropologice*, Ed. Facla, Timişoara, 1976
4. ----, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 389 şi urm.
5. Brehier, Émile, *Mari teme ale filosofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 52-81
6. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
7. Deleuze, Gilles, *Nietzsche,* Ed. All, Buc., 1999, p. 89-93
8. Dodds, E.R., *Dialectica spiritului grec*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 242-243
9. Dufrenne, Mikel, *Pentru om*, Ed. Politică, Buc., 1971
10. Dumitriu, Anton, *Homo universalis*, Ed. Eminescu, Buc., 1990
11. ----, *Retrospective*, Ed. Tehnică, Buc., 1991, p. 50-56, 89-94
12. Enescu, Radu, *Ab urbae condita*, Ed. Facla, Timişoara, 1985
13. Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii*, Ed. Eminescu, Buc., 1987, vol. II, p. 251-297, 326
14. Fromm, Erich, *Texte alese*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 328-343 (Ce înseamnă a fi om?)
15. Fukuyama, Francis, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994, p. 129-184, 247-292
16. Guénon, René, *Omul şi devenirea sa Vedânta*, Ed. Antet, Buc., 1965

17. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei, Buc., 1965
18. Heidegger, Martin, *...Poetic locuieşte omul...*, Ed. Centrului de Cercetări "Alexandru Săvulescu", Buc., 1997
19. Herşeni, Traian, *Literatură şi civilizație*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 304-349
20. Jaspers, Karl, *Texte filosofice*, Ed. Politică, Buc., 1986, p. 83-106, 153-164, 325-440
21. Jung, Carl Gustav, *Puterea sufletului*, Ed. Anima, Buc., 1994
22. ----, *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
23. Landsberg, Paul-Ludwig, *Eseu despre experiența morții,* Ed. Humanitas, Buc., 1992
24. Liiceanu, Gabriel, *Despre limită*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
25. Marcuse, Herbert, *Omul unidimensional*, în vol. *Scrieri filosofice,* Ed. Politică, Buc., 1977, p. 285 şi urm.
26. Noica, Constantin, *Mathesis sau bucuriile simple*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
27. ----, *Povestiri despre om*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1980
28. ----, *Şase maladii ale spiritului contemporan*, Ed. Univers, Buc., 1978
29. Ouspesky, Peter D., *Psihologia - evoluția posibilă a omului*, Ed. Prior Pages, Buc., 1994
30. Protopopescu, Valentin, *Dincolo de seninătate*, Ed. Trei, Buc., 2001
31. Ralea, Mihai, *Explicarea omului*, în vol. *Scrieri*, Ed. Minerva, Buc., 1972, vol. I
32. ----, *Scrieri din trecut*, ESPLA, Buc., 1958, p. 7-38
33. Scheler, Max, *Omul resentimentului*, Ed. Trei, Buc., 1998, p. 29-105
34. Vianu, Tudor, *Idealul clasic al omului*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1985
35. xxxx, *Crestomație de antropologie generală, tematică, bibliografie*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1986, p. 379-387

I.B.6 Apartenență, participare şi identitate

„Conform împărțirii pământului, fiecare are cu siguranță
o patrie a sa, cât priveşte însă întinderea întregului univers,
nu există decât o singură patrie pentru toți,
pământul, şi o singură locuință, universul."
Epicur[4]

Singuraticii nu sunt singuri întrucât nu sunt unici şi constituie o categorie. Cu atât mai mult isihaştii nu sunt singuri, fiind într-o împreunătate mai apropiată de divinitate decât ceilalți credincioşi. Azi e foarte frecvent cuvântul socializare, de parcă ar fi o noutate, or, este de ordinul evidenței că fiecare individ uman, involuntar, prin naştere, şi voluntar, prin alegere, aparține unei grupări sau comunități din care-şi extrage identitatea şi la care participă sau nu. (de exemplu, comunitatea lingvistică pe care unii o consideră chiar locul unde locuieşte omul.) Deci, orice individ aparține, dar poate participa sau nu la ceea ce aparține şi, de asemenea, poate participa la ceea ce nu aparține. Precizăm că apartenența este de ordin biologic, social, juridic, sentimental, cultural, pe când participarea se rezumă la prezența fizică şi la fapte. Ea exprimă sau nu *in actu* sentimentul participării la un sistem de valori. Apartenența şi/sau participarea solidarizează pe membrii care aderă la o credință, la un ideal, la un model de comportament, astfel că acestea două sunt componente funciare ale condiției umane. La urma urmei putem zice că fiecare individ aparține şi participă la specia om.

Frecvența mare a câmpului semantic ce utilizează prefixul "con" indică sesizarea şi exprimarea de către conştiința comună a simultaneității şi conexiunii lucrurilor: con-temporan, con-tingent, con-vergent, con-vex, con-cav, con-tinental, con-viv, con-topit, con-ştiință, con-clav, con-viețuire, con-textualitate, con-flagrație, con-figurare, con-templare, con-vocare, con-sacrare, con-cern, con-sorțiu.

[4] citat de Georges Cogniot, *Materialismul greco-roman*, Ed. Politică, Buc., 1965, p. 75

1. Antohi, Sorin, *Civitas imaginalis*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 235-324 ("Cioran şi stigmatul românesc. Mecanisme identitare şi definiții radicale ale etnicității")
2. Baconski, Teodor, *Iacob şi îngerul*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 131-140 ("Complexul apartenenței" şi "Sfada elitelor")
3. Blaga, Lucian, *Zări şi etape*, Ed. Minerva, Buc., 1990, p. 207-226 (despre Paul Tillich şi Gheorghe Papuc)
4. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 325-327 ("Inițiere"), 402-403 ("Marcaj corporal")
5. Bria, Ion (pr. prof. dr.), *Dicționar de teologie ortodoxă*, Ed. Institutul Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1994, p. 156-159
6. Bruckner, Pascal, *Care dintre noi l-a născocit pe celălalt?*, Ed. Trei, Buc., 2006
7. Buber, Martin, *Eu şi Tu*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
8. Cioran, Emil, *Antropologia filosofică*, Ed. Pentagon-Dionysos, Craiova, 1991
9. Daun, Åke, *Mentalitatea suedeză*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
10. Delumeau, Jean, *Frica în Occident*, vol. 1şi 2, Ed. Meridiane, Buc., 1986
11. Doinaş, Ştefan Augustin, *Eu şi celălalt*, în rev. *Secolul 21*, *Alteritate*, nr. 1-7/2002
12. Dragomir, Alexandru, *Crase banalități metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004, p. 83-84
13. Dumitriu, Anton, *Philosophia mirabilis*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1992, p. 64-66
14. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, Iaşi, 1992, p. 160-262
15. Heisenberg, Werner, *Partea şi întregul*, Ed. Humanitas, Buc., 2008, pag. 178-179
16. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 162-164
17. Kristeva, Julia, *Străini pentru noi înşine*, în rev. *Secolul 21*, *Alteritate*, nr. 1-7/2002, p. 286-288 (cap. *Noul legământ*)
18. Lacan, Jacques, *Kant împreună cu Sàde*, în rev. *Dilema*, nr. 161, 9-15 feb. 1996, p. 15

19. Lévinas, Emmanuel, *Între noi. Încercare de a-l gândi pe celălalt*, Ed. Bic All, Buc., 2000, p. 190-198 (despre unicitate)
20. Lorenz, Konrad, *Aşa-zisul rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1998
21. Marion, Rodica, *Identitae şi alteritate*, Ed. Ideea Europeană, Buc., 2005
22. Meyendorff, John, *Sfântul Grigorie Palama şi mistica ortodoxă*, Ed. Enciclopedică, Buc., 1995, p. 104-113
23. Negulescu, P.P., *Geneza formelor culturiii*, Ed. Eminescu, Buc., 1984, p. 365-373 (cap. XIII, Misterul biologic al contactului străin)
24. Papuc, Ion, *O istorie a libertății*, Ed. Crater, Buc., 1991, p.16
25. Peters, Francis E., *Termenii Filosofiei greceşti*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 262-263
26. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 168-171 ("Patria noastră este în Ceruri", Sf. Pavel)
27. *Scrisoarea lui Descartes către Elisabeth Egmond*, din 15 septembrie 1645, p. 60, scribd.com - Vlad Alexandrescu
28. Sheeehan, Thoams, *After Philosophy. A protreptic, Philosophy Today*, Fall, 1978
29. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 116-118
30. Țuțea, Petre, *Bătrânețea şi alte texte filozofice*, Ed. Viitorul Românesc, Buc., 1992
31. Vulcănescu, Mircea, *Tânăra generație*, Ed. Compania, Buc., 2004
32. Zamfir, Cătălin şi Lazăr Vlăsceanu (coordonatori), *Dicționar de sociologie*, Ed. Babel, Buc., 1993, (termenul „participare")
33. xxxx, *Antologie filosofică. Filosofia antică*, Ed. Minerva, Colecția BPT, Buc., 1975, p. 193-195
34. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 796-797

I.B.7 Tipuri umane

1. Barthes, Roland, *Despre Racine*, ELU, Buc., 1969, p. 37-39, 78-84 (eroul)
2. Carrel, Alexis, *Omul, ființă necunoscută*, Ed. Tedit F.Z.H., Buc., 1998
3. Cavallo, Gugliemo, *Omul bizantin*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 293-319 (Sfântul), 321-327 (despre longevitatea omului bizantin)

4. Cockroft, George, *The Dice Man* (Omul zar), Ed. Trei, Buc., 2006
5. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 313-325
6. Lavric, Sorin, *Maladiile destinului la Noica şi Liiceanu*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 8 / august 2006, p. 11-13 (leneşul, ratatul, bovaricul, omul împlinit, p. 13)
7. Pessoa, Fernando, *Cartea neliniştirii*, vol. 2, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 2000, p.188-191 (definiții ale omului)
8. Platon, *Opere*, vol. V, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1986 (Omul timocratic, 540d-550c, Omul oligarhic 553a, 555b, Omul democratic 558c, 562a, Omul tiranic, 571a- 576b)
9. Russell, Bertrand, *Istoria filosofiei occidentale*, vol. I, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 192-203 (omul nobil la Aristotel şi Nietzsche)
10. Stăniloae, Dumitru, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Elion, Buc., 2001, p. 29-39 (omul occidental şi omul răsăritean)
11. Steiner, George, *Tritonuri. Cele trei limbaje ale omului, - Tipuri de creatori*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 9, sep. 2008, p. 14-16 (muzicianul, matematicianul, poetul)
12. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 60-67 (omul nobil la Nietzsche)

I.B.8 Nietzsche, antropolog

1. Nietzsche, Freidrich, *Opere complete, 3, Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 162-178 (omul în viața socială), 215-246 (Omul cu sine însuşi), 359-476, 534-552
2. ----, *Voința de putere*, Ed. Aion, Buc., 1999, p. 181-189, 418-442, 461-507, 596-627
3. Russell, Bertrand, *Istoria Filosofiei occidentale*, vol. I, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 278-284
4. Vianu, Tudor, *Studii de filozofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 399-453 (antropologia lui Nietzsche şi alte perspective antropologice – idealul clasic al omului)

I.B.9 Supraomul

1. Deleuze, Gilles, *Nietzsche*, Ed. All, Buc., 1999, p. 86-88
2. Heidegger, Martin, *Metafizica lui Nietzsche*, în rev. *Secolul 21. Nietzsche. Un precursor al secolului XX*, nr. 1-6/2001, p. 178-184
3. Nietzsche, Friederich, *Voința de putere*, Ed. Aion, Buc., 1999, p. 553-627
4. ----, *Aşa grăit-a Zarathustra*, Ed. Humanitas, Buc., 2000
5. Russell, Bertrand, *Istoria Filosofiei occidentale*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, vol. I, p. 194-195 (omul nobil), vol. II, p. 278-284
6. Vattimo, Gianni, *Dincolo de subiect. Nietzsche, Heidegger şi hermeneutica*, Ed. Pontica, Constanța, 1994, p. 28-53
7. ----, *Înțelepciunea supraomului*, în rev. *Secolul 21. Nietzsche. Un precursor al secolului XX*, nr. 1-62001, p. 79-87

I.B.10 Idealul de om

1. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon,* Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 101-115
2. Rousseau, Jean-Jacques, *Discurs asupra originii şi fundamentelor inegalității dintre oameni*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1958

I.B.11 Personalitatea de bază

1. Allport, Gordon W., *Structura şi dezvoltarea personalității*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1981
2. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 523-525
3. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 146-157
4. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar al ştiințelor limbajului,* Ed. Babel, Buc., 1996, p. 48-469 (relația autor, narator, personaj)
5. Jung, Carl Gustav, *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 513-521
6. Leu, Corneliu, *Introducere în personalism*, Ed. Realitatea, Buc., 2000
7. Linton, Ralph, *Fundamentul cultural al personalității*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1968
8. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 180-182

9. Pribac, Sorin, *Orientări şi curente în antropologia culturală*, Ed. Universității de Vest, Timişoara, 2004, p. 143-158
10. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 230, 252, 255
11. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All, De Agostini, Buc., 2004, p. 814-816

I.B.12 Rolul

1. Adam, Jean-Michel, Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 66-67 (rolul), 16, 20, 29, 65-70 (actor)
2. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 254-261
3. Călin, Vera, *Alegoria şi esențele*, ELU, Buc., 1969, p. 136-161
4. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermenutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 224-234 („Conceptul de rol din punct de vedere sociologic şi estetic")
5. Jung, Carl Gustav, *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 513-520 (persona şi masca)
6. Mănuțiu, Mihai, *Introducere în filosofia artei actorului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006, p. 132-149, 147-151 (masca)
7. Vianu, Tudor, *Opere,* vol. 10, Ed. Minerva, Buc., 1982, p. 229-250
8. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 940-941

I.B.13 Etologie

În vorbirea curentă nu se face distincția între agresivitate şi violență, deşi ele nu au aceeaşi semnificație. Etologia a demonstrat că noțiunea de agresivitate are sens numai în perimetrul intraspecific. În lumea viețuitoarelor domină cu determinarea comportamentului instinctul de supraviețuire, în funcție de care se realizează adaptarea şi selecția. Când o specie se hrăneşte cu exemplare din altă specie nu avem de-a face cu agresivitate. Căci leopardul se raportează la gazelă precum boul la iarbă, pur şi simplu se hrăneşte, fără ură şi cruzime. Aplicată la specia om, relațiile beligerante, indiferent de context, implică agresivitatea deoarece

omul nu ucide un alt om pentru a se hrăni cu carnea sa, ci din considerente psihologice (ura), economice (înavuțirea) şi axiologice (prestigiul, vanitatea). Violența însă este manifestarea *in actu,* la suprafață, al stratului genetic, ancestral, de adâncime al speciei om pe care îl numim agresivitate. Animalele n-au imaginația sadică şi morbidă de a inventa şi practica torturi şi nu au disponibilitatea cruzimii. N-au inventat instrumente de execuție şi tortură. Dacă un om omoară pe front oameni considerați inamici e elogiat ca erou, dar dacă îi omoară în civilie e considerat criminal.

Etologia are ca termen central, conceptualizat comportamentul aşa cum se manifestă el la animale şi om ca efect al adaptării la situații exterioare. Această ştiință nouă este legată mai cu seamă de numele lui Konrad Lorenz şi stăruie asupra comportamentului agresiv. Foarte importantă este aici sesizarea esenței agresivității şi anume că ea are sens numai în comportamentele beligerante intraspecifice, nu şi extraspecifice. Derivăm de aici că:

a. violența este manifestarea agresivității ereditare la om
b. cruzimea la om este o violență paroxistică

1. Allen, Colin, Marc Bekoff, *Species of mind. The Philosophy and Biology of Cognitive Ethology*, The MIT Press, Cambridge MA, London, 1997
2. Arendt, Hannah, *Crizele republicii. Minciuna în politică. Nesupunerea civică. Despre violență. Gânduri despre politică şi revoluție*, Ed. Humanitas, Buc., 1999
3. Aron, Raymond, *Istoria şi dialectica violenței*, Ed. Babel, Buc., 1995
4. Benjamin, Walter, Jacques Derrida, *Despre violență*, Ed. Ideea Design &Print, Cluj-Napoca, 2004
5. Delumeau, Jean, *Frica în Occident (sec. XIV,XVIII). O cetate asediată*, vol. I şi II, Ed. Meridiane, Buc., 1986
6. Desmond, Morris, *Maimuța goală*, Ed. Enciclopedică, Buc., 1991
7. ----, *The human zoo* şi *The naked couple*, Ed. Enciclopedică, Buc., 1991
8. Eibl-Eibesfeldt, Irenäus, *Agresivitatea umană*, Ed. Trei, Buc., 1995
9. ----, *Iubire şi ură. Rădăcinile biologice ale valorilor umane*, Ed. Trei, Buc., 1998

10. Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii,* vol. II, Ed. Eminescu, Buc., 1987, p. 9-55
11. Foucault, Michel, *Nebunia în epoca clasică*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
12. Fromm, Erich, *Texte alese*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 450-498
13. Girard, René, *Violența şi sacrul*, Ed. Nemira, Buc., 1995
14. Huxley, Aldous, *Minunata lume nouă*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003
15. Ivănescu, Mircea, *Violența*, antologie la Festivalul Internațional de Teatru Tânăr Profesionist Sibiu 1996
16. Jung, C.G., *Amintiri, vise şi reflecții*, Ed. Humanitas, Buc., 1996
17. Lawson, John Howard, *Film şi creație*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 292-308
18. Lorenz, Konrad, *Aşa-zisul rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1998
19. ----, *Cele opt păcate ale omenirii civilizate*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, ediția a II-a
20. ----, *Şi el vorbea cu patrupedele, cu păsările şi cu peştii. Aşa a descoperit omul câinele*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
21. Marcuse, Herbert, *Scrieri fiilosofice*, Ed. Politică, Buc., 1977, p. 239-261
22. Marian, Marin, *Oedip sau despre sensul eroic al existenței în dramă*, Ed. Minerva, Buc., 1995
23. Murphy, Tim, Lorian Hoff Oberlin, *Agresivitatea pasivă*, Ed. Trei, Buc., 2007
24. Popescu, Costin, *Publicitatea: o estetică a persuasiunii*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2005, p. 255-281
25. Scheler, Max, *Omul resentimentului*, Ed. Trei, Buc., 1997
26. Sorel, Georges, *Reflecții asupra violenței*, Ed. Incitatus, Buc., 2003
27. Stevenson, Robert Louis, *Straniul caz al doctorului Jekyll şi al domnului Hyde,* Ed. Minerva, Buc., 2009 (romanul şi transpunerile cinematografice ale acestui roman, remake-uri)
28. van der Sterren, Driek, *Psihanaliza literaturii, Oedip rege*, Ed. Trei, Buc., 1996
29. Vattimo, Gianni, *Nihilism and Emancipation*, Ed. Santiago Zabala, trad. William McCRaig la Columbia University Pres, New York, 2004
30. Zamfirescu, Vasile Dem., *Definițiile omului şi etologia*, în *Între logica inimii şi logica minții*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985

31. ----, *Etică şi etologie*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopeică, Buc., 1982
32. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiinţe umane*, Ed. All, Buc., 2004, p. 311-312

I.B.14 Antropologie filosofică şi culturală[5]

1. Agamben Giorgio, *Homo Sacer. Puterea suverană şi viaţa nud*, Ed.IdeeaDesign & Print, Cluj-Napoca, 2006
2. Arendt, Hannah, *Condiţia umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj-Napoca, 2007, p. 25-37
3. Ariès, Philippe, Georges Duby, *Istoria vieţii private*, Ed. Meridiane, Buc., vol. I, 1994, p. 103-106
4. Augé, Arc, *Religie şi antropologie*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1995
5. Ballandier, Georges, *Anthropologie politique*, PUF, Paris, 169, p. 43
6. Barfield, Theodor, *The Dictionary of Anthropology*, Blackwell, Oxford, 1997
7. Barnard, Al., *History and Theory in Anthropology*, Cambridge University Press, Cambridge, 2000
8. Barnard, Al., J. Spencer, *Culture*, în *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*, Routledge, London-New York, 1996
9. Barnouw, V., *Culture and personality*, Dorsey Press, Illinois, 1963
10. Barret, Stanley, *Anthropology. A student's Guide to Theory and Method*, University of Toronto Press, 1996
11. Bauman, Zygmunt, *Consuming Life,* Polity Press, Cambridge, UK, 2007
12. Beidelman, T.O., *E.E. Evans-Pritchard*, în *International Dictionary of Anthropologists*, Garland Publishing, New York, 1991
13. Belting, Hans, *Sfârşitul istoriei artei în 2006 şi antropologia imaginii. Schiţe ale ştiinţei imaginii*, Atlantisz & Kijárat Kiadó Budapest (antropologia imaginii)
14. Benedict, R., *Patterns of Culture*, Houghton Mifflin Company, Boston, 1959
15. ----, *Cultura şi comportamentul la români*, Ed. Criterion Publishing, 2002

[5] Tot de Antropologia culturală ţin şi *Valorile morale* (vezi capitolul Axiologie, III.B.11) şi tema numită generic *Celălalt* (vezi capitolul Teoria culturii, IX.B.14)

16. Bertrand, Russel, *Istoria filosofiei occidentale*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, vol. 1, p. 194-195 (omul de valoare)
17. Bettinger, R., *Neofunctionalism*, în Levinson D., Ember M., *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henry Holt, New York, 1996
18. Blaga, Lucian, *Aspecte antropologice*, Ed. Facla, Timişoara, 1976
19. Boas, F., *General Anthropology*, D.C: Health and Company, Boston, 1938
20. ----, *Race, Language and Culture*, The Free Press, New York, London, 1968
21. Bock, Ph. K., *Culture Change*, în *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, I, Henry Holt& Co., New York, 1996
22. Bodley, J.H., *Cultural Anthropology. Tribes, states and the Global System*, Mayfield, Mountain View, 1994
23. Boia, Liucian, *Între om şi fizică*, Ed. Humanitas, Buc., 2004
24. Bonnefous, Edouard, *Omul sau natura*?, Ed. Politică, Buc., 1976
25. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
26. Branda, Alina, *Repere în antropologia culturală*, Ed. Efes, Cluj-Napoca, 2002
27. Bruckner, Pascal, *Care dintre noi l-a născocit pe celălalt?*, Ed. Trei, Buc., 2006 (celălalt)
28. Buber, Martin, *Eu şi tu*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 130-131 (despre lumi şi sfere)
29. Campbell, Josef, *The hero with a thousand faces*, Princeton University Pres, 3rd edition 1973
30. Camus, Albert, *Mitul lui Sisif*, ELU, Buc., 1969
31. Canetti, Elias, *Masele şi puterea*, Ed. Nemira, Buc., 2000, p. 141-154 (simbolurile naţiunilor), 190 (râsul, căci numai omul râde), 192-194 (eroul), 186-190 (mâncatul)
32. Canevacci, Massimo, *Antropologia della comunicazione audiovisuale* (*Antropologia comunicării vizuale),* Costa & Nolan, 2000
33. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
34. Caune, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000, p. 63-64
35. Cavallo, Giugliano (coordonator), *Omul bizantin*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000

36. Călin, Vera, *Alegoria şi esenţele*, ELU, Buc., 1969, p. 252-269 (spaţiul)
37. Chelcea, Septimiu, Adina Chelcea, *Din universul autocunoaşterii*, Ed. Militară, Buc., 1990, p. 51-54 şi 66-74
38. Cioran, Emil, *Sfârtecare*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
39. Codrescu, Andrei, *Dispariţia lui "Afară", un manifest al evadării*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 135-160 (naufragiul triumfător al Dadaismului şi al Suprarealismului)
40. Colby, B.N., *Cognitive Anthropology*, în Levinson, D., M. Ember, *Encyclopedia of cultural anthropology*, I, Henry Holt & Company, New York, 1996
41. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 101-115 (idealul de om)
42. Copans, J., *Introducere în etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
43. Crapo, Richley, *Cultural Anthropology: Understanding Ourselves and Others*, Utah State University Press or McGraw-Hill, 2001, ISBN 0-07-238152-3
44. Cuche, D., *La notion de culture dans les sciences socials*, Éditions La Découverte, Paris, 2001
45. Daun, Åke, *Mentalitatea suedeză - Personalitatea*, Ed. Humanitas, Buc., 1995, p. 26-36
46. de Chardin, Pierre Teilhard, *Fenomenul uman*, Ed. Aion, Oradea, 1997
47. de Coulanges, Fustel, *Cetatea antică*, Ed. Meridiane, vol. 2, Buc., 1984, p. 52
48. de Jouvenel, Bernard, *Progresul în om*, Ed. Politică, Buc., 1983
49. de Madariaga, Salvador, *Englez, Francez, Spaniol*, în vol. colectiv *Itinerarii spirituale*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 145-394
50. Deleuze, Gilles, *Nietzsche*, Ed. All, Buc., 1999, p. 86-88 (supraomul)
51. Delumeau, Jean, *Frica în Occident, O cetate asediată*, (sec. XIV-XVIII), vol. I şi II, Ed. Meridiane, Buc., 1986 (vol. II, p. 193-262 - o mentalitate despre femeie)
52. Des Chene, M., *Symbolic Anthropology*, în *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henry Holt &Co., New York, 1996
53. Dumont, Louis, *Eseu asupra individualismului. O perspectivă antropologică asupra ideologiei moderne*, Ed. Anastasia, Buc., 1998

54. Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*, Ed. Univers, Buc., 1998
55. ----, *Ştiința despre om şi tradiție*, Ed. Ideea Europeană, Buc., 2006
56. Eibl-Eibesfeldt, Irenäus, *Agresivitatea umană*, Ed. Trei, Buc., 1995
57. Erasmus din Rotterdam, *Elogiul nebuniei*, Ed. Antet XX, Filipeştii de Târg, Prahova, 1993
58. Evans-Pritchard, Edward E., *Social anthropology*, Cohen &West Ltd., London, 1951
59. Feuret, François (coordonator), *Omul romantic*, Ed. Polirom, Iaşi 2000
60. Foucault, Michel, *Cuvintele şi lucrurile*, Ed. Univers, Buc., 1996, p. 297-402 ("Muncă, viață, limbaj" şi "Omul şi dublurile sale"), 399-402 ("Somnul antropologic")
61. Freed, S., R. Freed, Clark Wissler, în *International Dictionary of Anthropologist*s, Garland Publishing, New York, London, 1991
62. Freund, Julien , *L'essence du politique*, Ed. Sirey, Paris, 1965, p. 392-394
63. Frobenius, L., *Paideuma. Schiță a unei filosofii a culturii* (aspecte ale culturii şi civilizației africane), Ed. Meridiane, Buc., 1985
64. Fukuyama Francis, *Marea ruptură. Natura umană şi refacerea ordinii sociale*, Ed. Humanitas, Buc., 2011
65. ----, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994
66. Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 63-127, 127-143
67. Garbarino, M.S., *Sociocultural Theory in anthropology: A Short history,* Waveland Press, Prospect Heights, 1983
68. Goleman, Daniel, *Inteligența socială*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007, p. 125-138 (celălalt)
69. Goriu, Eugenio (coordonator), *Omul renaşterii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
70. Gulian, Constantin I., *Antropologie filosofică*, Ed. Politică, Buc., 1972
71. ----, *Problematica omulu*i, Ed. Politică, Buc., 1966
72. Habermas, Jürgen, *Sfera publică şi transformarea ei structurală*, Ed. comunicare.ro, Buc., 2005, p. 54
73. Harris, M., *Anthropology and Postmodernism*, în *Science, Materialism and the Study of Culture*, University of Florida Press, Gainesville, 1995

74. ----, *Cultural Materialism*, în *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henry Holt & Co., New York, 1996
75. ----, *The Rise of Anthropological Theory. A History of the Theories of Culture*, Columbia University, New York, 1968
76. Harris, Marvin, *Cultural Anthropology*, Harper Collins College Publishers, New York, 1995
77. Hartmann, Nicolai, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, p. 137-140 (omul modern)
78. Hatch, E., *Theories of Man and Culture*, Columbia University Press, New York, London, 1973
79. Hegel, G.W:F., *Principiile filosofiei dreptului*, Ed. Iri, Buc., 1996, p. 188-254
80. Heidegger, Martin, *Principiul identității*, Ed. Crater, Buc., 1991
81. Heinl, Gerhard, *Omul secolului XX*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002
82. Herşeni, Traian, *Literatură şi civilizație. Încercare de antropologie culturală*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 389-404
83. Howard, M.C., *Contemporary Cultural Anthropology*, Harper Collins Publishers, New York, 1989
84. Hugill, P.J., în *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henry & Co., New York, 1996
85. Huntington, Samuel P., *Kampf der Kulturen. Die Neugestaltung der Weltpolitik im 21*. Jahrhundert, Siedler, München, 1998
86. Iluț, Petru, *Valori, atitudini şi comportamente sociale. Teme actuale de psiho-sociologie,* Ed. Polirom, Iaşi, 2004
87. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 34-37 (omul, creația şi Dumnezeu), 109-121 (morfologia culturilor), 121-129 (multiplicitatea)
88. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermenutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 224-234 („Conceptul de rol din punct de vedere sociologic şi estetic")
89. Jung, Carl Gustav, *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 513-520 (despre persona şi mască)
90. Kaplan, D., R.A. Manners, *Culture Theory*, Waveland Press, New York, 1972
91. Keesing, R.M., *Theories of Culture*, în *A.R.A.*, 3, 1974

92. Kierkegaard, Søren, *Conceptul de anxietate*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1998
93. ----, *Frică şi cutremur*, Ed. Antaios, 2001, p. 5-133
94. Kroeber, A.L., *Anthropology: Race, Language, Culture, Psychology,* Harcourt, Brace & World, Inc., New York, Burlingame, 1948
95. ----, *The History of the Personality of Anthropology*, în *A.A.*, 61, 1959
96. Kroeber, Alfred, Clyde Kluckhohn, *Culture. A critical review of concept and definitions,* Harvard Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology Papers, Cambridge, Massachusetts, 1952
97. Kuper, Adam, *Anthropology and Anthropolgists: The Modern British School*, Routledge London, 1973
98. ----, *Culture. The anthropologist's account*, Harvard University Press, Cambridge & London, 1999
99. Laabs, J., *Corporate Anthropologists*, în Podolefsky A., P.J. Brown, *Applying Cultural Anthropology. An Introductory Reader*, Mayfield Publishing Company, Mountain View, 1994
100. Lamphere, L., *The Making of Religion,* Longmans, Green and Co., London, New York, Bombay, 1900
101. Lasch, Cristopher, *The culture of narcissism*, Warner Books, New York, 1979, p. 36-37, 44, 61, 64, 96
102. Le Breton, David, *Antropologia corpului şi modernitatea*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2002, p. 154
103. Le Goff, Jacques (coordonator), *Omul medieval*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
104. Leach, Edmund, *Culture and Communication. The logic by which symbols are connectEd. An introduction to the use of structuralist analysis in social anthropology*, Cambridge University Press, 1976
105. Lévi-Strauss, Claude, *Antropologia structurală*, Ed. Politică, Buc., 1978
106. Linton, Ralph, *Fundamentul cultural al personalității*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1968
107. Lipovetsky, Gilles, *A treia femeie. Permanență şi revoluție a feminismului*, Ed. Univers, Buc., 2000
108. ----, *Amurgul datoriei*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 20, 33
109. Llosa, Mario Vargas, *The culture of Liberty*, Foreign Policy, ian-feb 2001 (libertatea)

110. Lorenz, Konrad, *Aşa-zisul rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1998
111. Malinowski, Bronislaw, *A Scientific Theory of Culture and Other Essays*, University of North Carlina, Chapel Hill, 1944
112. Marc Aurelius, *Către sine însuşi*, Ed. Vestala, Buc., 1999
113. Marcus, George E., *Rereading Cultural Anthropology*, Duke University Press, Durham &London, 1992
114. Marvin, Harris, *Cultural Anthropology*, Harper Collins College Publishers, New York, 1995
115. Mauss, Marcel, Henri Hubert, *Eseu despre natura şi funcția sacrificiului*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997
116. Mărghescu, G., *Introducere în antropologia culturală*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 1999
117. Mead, M., *Letter from Peri-Manus II*, în Podolefsky, A., Brown, P.J., *Applying Cultural Anthropology*, Mayfield Publishing Company, Mountain View, London, Toronto, 1993
118. Mihăilescu, Vintilă, *Antropologie. Cinci introduceri*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
119. Mihu, Achim, *Antropologie culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 13-22 (Antropologia şi antropologia culturală), 58-78 (Antropologia culturală în secolul XX)
120. Montaigne, *Despre esența ființei umane*, în vol. Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 119-128
121. ----, *Eseuri*, I, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1966 şi II, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1971
122. Morar, Ecaterina, *Injoncțiuni paradoxale. Eseuri de antropologie psihologică şi politică*, Ed. Paideia, Buc., 2005
123. Morin, Edgar, *Le Cinéma á l'homme imaginaire*, Ed. Minuit, Paris, 1956 (v. şi prefața de la ediția din 1977)
124. ----, *Les stars,* Le Seuil, Édition de poche, 1972
125. Morris, Desmond, *Maimuța goală*, Ed. Enciclopedică, Buc., 1991
126. Mureşan, Vlad, *Criza antropologiei şi sarcina ei originară*, Ed. Eikon, Buc., 2005
127. Nanu, Adina, Ovidiu Buta, *Bărbatul şi moda*, Ed. Polirom, Iaşi, 2009
128. Netting, R., *Cultural Ecology*, în Levinson, D., M. Ember, *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henry Holt, New York, 1996

129. Nietzsche, Friedrich, *Opere complete, 3, Omenesc, prea omenesc*, vol. I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 162-179, 215-247
130. ----, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 418-442, 553-655
131. Noica, Constantin, *Povestiri despre om*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1980
132. ----, *Şase maladii ale spiritului contemporan (Spiritul românesc la cumpătul vremii)*, Ed. Univers, Buc., 1978
133. Panea, N., *Antropologie culturală şi socială. Vademecum*, Ed. Omniscop, Craiova, 2000
134. Panikkar, Raimon, *Între Dumnezeu şi cosmos. O viziune non-dualistă a realității. Dialoguri cu Gwendoline Jarczyk*, Ed Herald, Buc., 2006
135. Pârvan, Vasile, *Datoria vieții noastre*, Ed. Univers, Buc., 1999
136. Pascal, Blaise, *Scrieri alese*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1967, p. 5-11, 20-66
137. Platon, *Dialoguri*, ELU, Buc., 1968, p. 241-315 *(Banchetul)*
138. Popovici, Dan, *Libertatea fiilor*, în rev. *Sinapsa*, nr. IV, Ed. Platytera, Buc., 2009, p. 167-177 (libertatea)
139. Poulet, Georges, *Metamorfozele cercului*, Ed. Univers, Buc., 1987, p. 50-72 ("De la misère de l'homme"- Despre nemernicia omului)
140. Quignard, Pascal, *Sexul şi spaima*, Ed. Humanitas, Buc., 2006 (natura umană)
141. Rothkop, D., *In praise of Cultural Imperialism? Effects of Globalization on Culture*, în *Foreign Policy*, 22 iunie 1997
142. (http://www.globalpolicy.org/globaliz/cultural/globcult.htm)
143. Rousseau J.-J., *Discurs asupra originii şi fundamentelor inegalității dintre oameni*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1958
144. Rubel, P., A. Rosman, în *Encyclopedia of Cultural Anthropology,* IV, Henry Holt & Co., New York, 1996
145. Sahlins, Marshall, *Critique de la sociobiologie. Aspects anthropologiques,* Ed. Gallimard, Paris, 1980
146. Salzman, Ph. C., D.W. Attwood, *Ecological Anthropology*, în Barnard, Al., Spencer J., *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*, Routledge, London, 1996

147. Sapir, Edward, *Culture, Language and Personality, Selected Essays,* Edited by David G. Mandelbaum, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1958
148. Schwartzenberg, Roger-Gérard, *Statul spectacol*, Ed. Scripta, Buc., 1995 (vedeta ca model de viață), 92-95 (feminismul)
149. Scrima, André, *Antropologia apofatică*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 32-53 (omul şi imaginea lui), 338-339 (omul modern)
150. Sedlmayr, Hans, *Pierderea măsurii*, Ed. Meridiane, Buc., 2001, p. 237-243 (Patru moduri de a privi arta)
151. Shore, B., *Culture in Mind: Cognition, Culture and the Problem of Meaning,* Oxford University Press, Oxford, 1996
152. Simov, Vladimir, *Cât de real este omul virtual?* În rev. *România literară*, 4 dec. 2009, p. 3
153. Sinclair, T.A., *Histoires de la pensée politique grecque*, Ed. Ophrys, Aix-en-Provence, 1968, p. 44
154. Singer, M., *A Survey of Culture and Personality Theory and Research*, în *Studying Personality Cross-Culturally*, Elmsford, New York, 1964
155. Sloterdijk, Peter, *Reguli pentru parcul uman*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
156. Spencer, J., *Symbolic Anthropology*, în *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*, Routledge, London, New York, 1996
157. Stratone, Nicolae, *Antropologie filosofică*, Ed. Bucovina, Iaşi, 1995
158. Tentoni, Gustavo, *Antropologie culturală*, Ed. Studium, Roma 1996
159. Titiev, M., *Introduction to Cultural Anthropology*, Henry Holt &Co., New York, 1959
160. Todd, Emmanuel, *L'invention de l'Europe*, Ed. Seuil, Paris, 1990, Col. Livre de poche
161. Toffler, Alvin, *Şocul viitorului*, Ed. Politică, Buc., 1973, p. 59-85 (despre tranziență)
162. Toren, Ch., *Culture and Personality*, în *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology,* Routledge, London, 1996
163. Trembley, Jean-Marie, *Les bases de l'anthropologie culturelle*, http://pages.infinit.net/sociojmt
http://www.uqac.uquebec.ca/yone30/classiques_des_sciences_sociales/index.html

164. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006
165. Turner, Victor Witter, *Anthropology of Performance*, *Performing Arts Journals*, September 1988
166. ----,, *Social Dramas and Stories about Them*, în *Critical Inquiry*, 7, 1980
167. Tyler, St. A:, *Cognitive Anthropology*, Holt, Rinehar and Winston, New York, 1969
168. Tylor, E.B., *Primitive Culture: Researches into the Development of Mythology, Philosophy, Religion, Language, Art and Custom*, I, John Murray, London, 1873
169. Țoiu, Constantin, *Galeria cu viță sălbatică*, Ed. Eminescu, Buc., 1979, p. 473
170. Van Gennep, *Riturile de trecere*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996
171. Vattimo, Gianni, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 143-162
172. Vavelle, Michel (coordonator), *Omul luminilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
173. Vianu, Tudor, *Opere,* vol. 10, Ed. Minerva, Buc., 1982, p. 229-250
174. ----, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 287-294 (natura umană), 385-395 (concepții despre om)
175. Villari, Rosario (coordonator), *Omul baroc*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
176. Vladimir, Simon, *Cât de real e omul virtual*, în rev. *România literară*, 4 dec. 2009, p. 3
177. Vlăduțescu, Gheorghe, I. Bănşoiu, I. Goian, *Antropologie. Teme, texte*, Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Istorie şi Filosofie, Buc., 1981
178. Voget, F., History of Anthropology, în *Encyclopedia of Cultural Anthropology,* II, Henry Holt & Co., New York, 1996
179. Whinthrop, R.H., *Dictionary of Concepts in Cultural Anthropology*, Greenwood Press, New York, 1991
180. White, L., *The Evolution of Culture: The Development of Civilization to the Fall of Rome*, McGraw-Hill, New York, 1959
181. Whitten, Ph., D.E.K. Hunter, *What is Anthropology?* în *Anthropology. Contemporary Perspectives*, Harper Collins Publishers, 1990
182. Wilber, Ken, *Fără granițe. Abordări orientale şi occidentale ale dezvoltării personale*, Ed. Elena Francisc Publishing, Buc., 2005

183. Wilson, Edward O., *Sociobiology: The new Synthesis*, Harvard, 1975
184. Woodward, M.R., *Hermeneutics*, în *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henry Holt, New York, 1996
185. Worsley, P.M., *Cargo Cults*, în Whitten, Ph., D.E.K. Hunter, *Anthropology. Contemporary Perspectives*, Harper Collins Publishers, 1990
186. Young, M.W., Bronislaw Malinowski, în *International Dictionary of Anthropologists*, Garland Publishing, New York, 1991
187. Zamfirescu, Vasile Dem., *Etică şi etologie*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1982
188. xxxx, *Anthologie du potrait. De Saint-Simon à Tocqueville*, Ed. Galimar, 1996
189. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiinţe umane*, Ed. All Educaţional, Buc., 2004, p. 940-941
190. xxxx, *Europele din Europa*, în rev. *Secolul 20*, nr. 10-12/1999 şi 1-3/2000
191. xxxx, *Globalizare şi identitate*, în rev. *Secolul 21*, nr. 7-9/2001
192. xxxx, *Istoria filosofiei în secolul al XIX-lea*, Ed. All, Buc., 2000, editor Ferdinand Fellman p. 274-284 (Nietzsche), 161-165 (Søren Kierkegaard)

I.B.15 Antropologie religioasă în genere şi creştină

1. Adkinson, Robert (coord.), *Simboluri sacre*, Ed. Art, Buc., 2009 (popoare, religii, mistere)
2. Ancelet-Hustache, Jeanne, *Meister Eckhart şi mistica renană*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1987, p. 43-70, 83-101
3. Auge, Marc, *Religie şi antropologie*, Ed. Jurnalul Literar, Iaşi, 1995
4. Baconsky, Theodor, *Iacob şi îngerul*, Ed. Anastasia, Buc., 1996
5. Barbu, Daniel, *Universităţile şi prejudecata peşterii*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 8/aug. 2006, p. 22 (despre cartea lui Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc, 2006)
6. Bria, Ion (preot prof. dr.), *Dicţionar de teologie ortodoxă*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, Buc., 1994, p. 24-27, 271-273, 305-307
7. Calciu-Dumitreasa, Gheorghe, *Homo americanus. O radiografie ortodoxă*, îngrijită şi prefaţată de Răzvan Codrescu, Ed. Christiana, Buc., 2002 sau 2007

8. Caragiu, Florin, *Antropologia iconică*, Ed. Sophia, Buc., 2008
9. Eckhart, Meister, *Cartea consolării divine*, Ed. Herald, Buc., 1996
10. Evdokimov, Paul, *Ortodoxia*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune a BOR, Buc., 1996, p. 31-135
11. Feuerbach, Ludwig, *Esența creştinismului*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1961
12. Frossard, André, *Dieu en question*, Desclée de Bouwer, Édition Stock/
13. ----, *L'homme en questions*, Edition Stock, Paris, 1993
14. Ianolide, Ioan, *Întoarcerea la Hristos*, Ed. Christiana, Buc., 2006
15. Ioan, Augustin, *Întoarcerea în spațiul sacru*, Ed. Paideia, Buc., 2004
16. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 34-37
17. ----, *Problema mântuirii în Faust a lui Goethe*, Ed. Anastasia, Buc., 1996
18. Lewis, C.S., *Desființarea omului*, Ed. Humanitas, Buc., 2004
19. Liiceanu, Gabriel, Anca Manolescu, Andrei Pleşu, *Sensuri metafizice ale crucii*, Ed. Humanitas, Buc., 2007
20. Lossky, Vladimir, *Vederea lui Dumnezeu*, Ed. Deisis, Sibiu, 1995
21. Marrou, Henri Irénée, *Patristică şi umanism*, Ed. Meridiane, Buc., 1996, p. 543-578
22. Panaiotis, Nellas, *Omul-animal îndumnezeit*, Ed. Deisis, Sibiu, 1999
23. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 32-49, 65-69 (corpul îngerilor)
24. Preda, Radu, *Drepturile omului în lectură ortodoxă. Documentul Bisericii Ortodoxe din Rusia*, (iulie 2008), în rev. *Tabor*, anul III, nr. 2, mai 2009, Cluj-Napoca, p. 25-45
25. Rus, Remus, *Dicționar enciclopedic de literatură creştină din primul mileniu*, Ed. Lidia, Buc., 2003, p. 309
26. Scrima, André, *Antropologia apofatică*, Ed. Humanitas, Buc., 2005 (Dionisie, Origen, Sf. Irineu, Maxim Mărturisitorul), p. 181-183
27. Sorescu, Vasile, *Antropologia Sfântului Ioan Gură de aur*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008
28. Stăniloae, Dumitru (preot), *Iisus Hristos sau Renaşterea omului*, Ed. Omniscop, Craiova, 1993, Ediția a II-a
29. ----, *Iubirea creştină*, Ed. Porto-Franco, Galați, 1993

30. ----, *Poziția domnului Lucian Blaga față de creştinism şi ortodoxie*, Ed. Paideia, Buc., 1997
31. Steinhardt, Nicolae, *Dăruind vei dobândi*, Ed. Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului şi Satmarului, Baia Mare, 1992
32. Țuțea, Petre, *Omul. Tratat de antropologie creştină*, Ed. Timpul, Iaşi, 1992
33. Wald, Henri, *Înțelesuri iudaice*, Ed. Hasefer, Buc., 1995, p. 89-95, 128-136, 184-186
34. Yannaras, Christos, *Libertatea moralei*, Ed. Anastasia, Buc., 2002
35. Zanghi, Giuseppe Maria, *Notte della Cultura Europea. Agora della Terra del Tramonton*, Roma, Citta Nuova, 2007
36. xxxx, *Ne vorbeşte Părintele Cleopa*, 1, Ediția a II-a, Ed. Episcopiei Romanului, 1997, p. 30-31: "Sfaturi despre frica de Dumnezeu"
37. xxxx, *Noul Testament*: *Epistolele Sf. Pavel*

I.B.16 Antropologie estetică

1. Baltrusaitis, Jurgis, *Aberații*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
2. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 82-85
3. Dorfles, Gillo, *Estetica mitului*, Ed. Univers, Buc., 1975
4. Dufrene, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. II, p. 238-245
5. Jeudy, Henri-Pierre, *Corpul ca obiect de artă*, Ed. Eurson&Book, Buc., 1998
6. Morin, Edgar, *Le cinéma ou l'homme imaginaire. Essais d'anthropologie*, Ed. Minuit, Paris, 1956
7. Sedlmayr, Hans, *Pierderea măsurii*, Ed. Meridiane, Buc., 2001, p. 154-233

I.B.17 Antropologia artei

1. Baltrusaitis, Jurgis, *Aberații*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
2. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 82-85
3. Dorfles, Gillo, *Estetica mitului*, Ed. Univers, Buc., 1975
4. Jeudy, Henri-Pierre, *Corpul ca obiect de artă*, Ed. Eurson & Book, Buc., 1998

5. Morin, Edgar, *Le cinéma ou l'homme imaginaire. Essais d'anthropologie*, Ed. Minuit, Paris, 1956
6. Sedlmayr, Hans, *Pierderea măsurii*, Ed. Meridiane, Buc., 2001, p. 154-233
7. Turner, Victor Witter, *The Anthropology of Performance*, Performing Arts Journal, 1988
8. xxxx, *Flatus vocis: Metafizica şi antropologia vocii*, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, 2004

I.B.18 Antropologie teatrală

I.B.18.a Teme de seminar pentru cursul de Antropologie teatrală

1. Interculturalitatea în sfera fenomenului teatral
2. Actori de teatru – actori de film
3. Omul-actor şi actorul-om
4. Vocabular semiologic în diferite stiluri teatrale
5. Gestualitatea pe scena teatrală
6. Semiotica privirii în teatru şi film
7. Posturi şi mişcări artistic-expresive ale corpului pe scenă
8. Vocea actorului, factor expresiv estetic pe scenă
9. Funcția comunicativă şi estetica vestimentației pe scena teatrală
10. Semnificația tăcerii pe scenă şi pe ecran
11. Erosul şi eroticul pe scenă şi pe ecran
12. Fluidul antropologic în teatrul-dans al Pinei Bausch (vezi şi filmul *Pina,* din 2011, n regia lui Wim Wenders şi teza de doctorat a conf. univ. dr. Carmen Stanciu)
13. Flagranță şi prezență pe scenă şi pe ecran (binomul categorical al lui Cesare Brandi)

I.B.18.b Patru regizori care privilegiază corpul:
Meyerhold, Artaud, Grotowski, Barba

1. Artaud, Antonin, *Teatrul cruzimii*, în La Nouvelle Revue Française, 1931
2. ----, *Teatrul şi dublul său*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1997
3. Braun, Edward, *Meyerhold on theatre*, London, Metheun and Co Ltd., 1969

4. Grotowski, Jerzy, *Spre un teatru sărac*, Ed. Unitext, Buc., 1998
5. Leroi-Gourhan, Andre, *Gestul şi cuvântul*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
6. Meyerhold, Vsevolod, *Écrits sur le théatre*, vol, I şi II, Édition L'âge d'homme, Lausanne, 2001
7. Slowiak, James, Cuesta Jairo, *Jerzy Grotowski*, Routledge, London, 2007
8. Turner, Jeane, *Eugenio Barba*, Routledge, London adn New York, 2004

I.B.18.c Bibliografia cursului de Antropologie teatrală

1. Abirached, Robert, *La crise du personage dans le théâtre moderne*, Gallimmard, Paris, 1994, p. 342-351
2. Artaud, Antonin, *Teatrul şi dublul său*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1997
3. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 133-160
4. Barba, Eugenio, Nicola Savarese, *Un dictionnaire d'antropologie théatrale. L'anatomie de l'acteur*, Bouffonneries Contreastes, 1985
5. Barba, Eugenio, *O canoe de hârtie. Tratat de antropologie teatrală*, Ed Unitext, Buc., 2003, p. 253-254 (titluri citate)
6. ----, *Teatru: singurătate, meşteşug, revoltă*, Ed Nemira, Buc., 2010
7. ----, *Tratat de antropologie teatrală*, Ed. Unitext, Buc., 2003
8. Benjamin, Walter, Jacques Derrida, *Despre violență*, Ed. Ideea Design &Print, Cluj-Napoca, 2004
9. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 172-175 (tehnici coporale)
10. Boric, Monique, Antonin Artaud, *Teatrul şi întoarcerea la origini*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004
11. Buzoianu, Cătălina, *Novele teatrale*, Ed. Meridiane, Buc., 1987
12. Cioran, Emil, *Guido Ceronetti, infernul trupului*, în rev. *Secolul 20*, nr. 1-2-3/1999, p. 206-207
13. Crăciun, Gheorghe, *Frumoasa fără corp*, Ed. Art, Buc., 2007
14. Cristea, Mircea, *Teatrul experimental contemporan. Curente, tendințe, orientări*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1996
15. de Marinis, Marco, *Dramaturgy of the Spectator*, *Drama Review*, nr. 31, 2/1987

16. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii. Imaginația simbolică. Imaginarul*, Ed. Nemira, Buc., 1999, p. 18
17. Girard, René, *Des choses cachées depuis la fondation du monde*, Le livre de poche - Bernard Grasset, 1989, p. 457-483 (Mimésis et sexualité)
18. Jeudy, Henri–Pierre, *Corpul ca obiect de artă*, Ed. Euroson & Book, Buc., 1998
19. Linton, Ralph, *Fundamentul cultural al personalității*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1968, p. 68-92 (conceptul de cultură)
20. Mănuțiu, Anca, *Carnavalul şi Ciuma*, Ed. Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2003
21. Mănuțiu, Mihai, *Despre mască şi iluzie*, Ed. Humanitas, Buc., 2007, p. 71-95
22. ----, *Introducere în filosofia artei actorului* - teză de doctorat, biblioteca Unatc– Buc., 2006 (corpul, vocea, privirea, gura, mâinile, torsul, piciorul, sexul, trupul p. 48-63, 75-77, 86-93, 103, 108, 144-145)
23. Mounin, Georges, *Mimul contemporan*, în rev. *Secolul 20*, nr. 1-2-3/1995 (358-359-360), p. 208-218
24. Nicoară, Eugen Virgil, *Istoria teatrului de-a lungul timpului*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2004
25. ----, *Istoria teatrului din perspectiva antropologică*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., vol. I -2004 şi vol. II, 2005
26. Nietzsche, Friedrich, *Opere complete, 3, Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 361-362
27. Pavis, Patrice , *L'analyse des spectacles*, Ed. Nathan, Paris, 1996, p. 28-29, 221-223, 249-278, 297-300
28. Piault, Marc Henri, *Anthropologie et cinéma*, recomandată în Casetti, Francesco, *Les théories du cinéma depuis 1945*, Ed. Nathan, Paris, 1999-2000
29. Sava, I., *Teatralitatea teatrului*, Ed. Eminescu, Buc., 1983, p. 96
30. Schwartz, Gheorghe, *Psihologia transversală*, Ed. Şcoala Vremii, Arad, 2003
31. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 163-188 (măştile în teatru)

32. Starobinski, Jean, *Melancolie. Nostalgie. Ironie*, Ed. Meridiane, Buc., 1993, p. 176-196
33. Tăuşan, Grigore, *Filosofia lui Plotin*, Ed. Agora, Iaşi, 1993, p. 109-120, 189-221
34. Turner, Victor, *From Ritual to Theater*, New York, PAJ Publications, 1982
35. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 385-395
36. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiinţe umane*, Ed. All Educaţional, Buc., 2004, p. 191-192 (corpul), 393-394 (gestul), 767 (corpul şi sufletul)
37. xxxx, *Istoria filosofiei în secolul al XIX-lea*, Ed. All, Buc., 2000, editor Ferdinand Fellman p. 274-284 (Nietzsche)
38. xxxx, *Nāṭyaśāstra*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1997, p. 122-148 (prezentarea stărilor emotive), 149-164 (utilizarea membrelor secundare), 165-190 (reprezentarea gestuală), 105-121 (experienţa estetică)
39. xxxx, *Your is a battleground*, rev. *Secolul 20*, nr. 7-9/1996, p. 284-317

I.B.19 Ritual şi/sau ceremonie

1. Bahtin, Mihail, *Poetica lui Dostoievski*, Ed. Univers, Buc., 1970
2. Benoist, Luc, *Semne, simboluri şi mituri*, Ed. Humanitas, Buc., 1995, p. 110 şi urm.
3. Beresniak, Daniel, *Francmasoneria*, Ed. Humanitas, Buc., 1996
4. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicţionar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 584-587
5. Brânzeu, Pia, *Întoarcerea la ritual*, în rev. *Idei în dialog*, nr.3/martie, 2009, p. 25-27 (despre sensul teatrului lui T.S. Eliot)
6. Bristol, Michael, *Carnival and Theater: Plebeian Culture and the Structure of Authority in Renaissance England,* Ed. Methuan, New York, 1985
7. Casares, Adolfo Bioy, *Invenţia lui Morel*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
8. Cazeneuve, Jean, *Riturile şi condiţia umană*, în vol. *Sociologia franceză contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1971
9. ----, *Sociologie du rite*, Presses Universitaires de France, Paris, 1er April 1971
10. Ceauşu, Gheorghe, *Ritualul şi ceremonia*, în rev. *Sinapsa*, nr. III, 2008, Ed. Platytera, Buc., p. 101-107

11. Coman, Mihai, *Introducere în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008, p. 43-67, 147-215, 243-286
12. Comănescu, Radu, Emilian Dobrescu, *Istoria Francmasoneriei*, Ed. Tempus, Buc., 1992
13. Culianu, Ioan P., *Religia şi creşterea puterii*, în vol. *Religie şi putere*, Ed. Nemira, Buc., 1996
14. De Marinis, Marco, *Il nuovo teatro*, Editore Bompiani, Milano, 1987
15. Deflem, Mathieu, *Ritual, Anti-structure and Religion: A Discussion of Victor Turner's Procesual Symbolic Analysis*, în *J.S.S.R.*, 30(I), 1991
16. Durkheim, Émile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995 (ceremonie: "Originea periodicității riturilor pozitive", p. 316-321)
17. Eliade, Mircea, *Tratat de istorie a religiilor*, traducere Mariana Noica, Ed. Humanitas, Buc., 1992
18. Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 127-142
19. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, 2002
20. Lardellier, Pierre, *Teoria legăturii ritualice–antropologie şi comunicare*, Ed. Tritonia, Buc., 2003
21. Lorenz, Konrad, *Aşa-zisul rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 70-100, 127-138
22. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 253-255 (ritul), 257-259 (ritualul), 270-277
23. Munro, Thomas, *Artele şi relațiile dintre ele*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, vol. II, p. 408-409
24. Romanato, Gianpaolo, Mario G. Lombardo, Ioan Petru Culianu, *Religie şi putere,* Ed. Nemira, Buc., 1996, p. 175-184
25. Tonoiu, Vasile, *Ontologii arhaice în actualitate*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 269-285
26. Turner, Victor Witter, *Celebration: Studies in Festivity and Ritual*, Smithsonian Books, US Hardcover, November 1980
27. ----, *From Ritual to Theatre: The Human Seriousness of Play*, PAJ Publications paperback, 1982
28. ----, *Social Drama and Stories about them*, în *Critical Inquiry*, 7, 1980

29. ----, *The Anthropology of Performance*, PAJ Publications paperback, 1986
30. ----, *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure (Symbol, Myth & Ritual),* Cornell University Press, December 31, 1977
31. Van Gennep, Arnold, *Riturile de trecere*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996
32. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 937-938

I.B.20 Sufletul

1. Doods, E.R., *Didactica spiritului grec*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 160-183, 237-246
2. Fukuyama, Francis, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994
3. Pavis, Patrice, *L'analyse des spectacles*, Ed. Nathan, Paris, 1996, p. 44-48, 220-223, 261-264
4. Platon, *Trihotomia sufletului*, în *Republica*, Ed. Antet, Buc., 2005
5. Poulet, Georges, *Metamorfozele cercului*, Ed. Univers, Buc., 1987, p. 62-64
6. Țuțea, Petre, *Omul. Tratat de antropologie creştină*, Ed. Timpul, Iaşi, 2003, p. 199, 203-211, 324-334

I.B.21 Corpul omenesc

1. Abirached, Robert, *La crise du personnage dans le théâtre moderne*, Paris, Gallimard, 1994, p. 342-351
2. Aivanhov, Omraam Mikhael, *Centrii şi corpuri subtile*, Ed. Prosveta-Antar, Buc., 1990
3. Almodovar, filmele *Vorbeşte cu ea* şi *Trăiesc în pielea mea*
4. Appia, Adolphe, *Opera de artă vie*, Ed. Unitext, Buc., 2000, p. 37-38
5. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2007, p. 69-80
6. Argan, Giulio Carlo, *Sufăr de o boală: eu văd limbajul*, în rev. *Secolul 20*, nr. 8-9-10/1981, p. 143-148
7. Bălăceanu-Stolnici, Constantin, *Incursiune în lumea sufletului*, Ed. Paideia, Buc., 2004
8. Barba, Eugenio, *O canoe de hârtie. Tratat de antropologie teatrală*, Ed. Unitext, Buc., 2003, p. 60-64, 135-138
9. Baudrillard, Jean, *Sistemul obiectelor*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1996

10. Beamish, Rob, Ian Ritchie, *Fastest, Highest, Strongest. A Critique of High-performance Sport*, Routledge, New York, 2006
11. Beaufret, Jean, *Lecții de filosofie,* vol. 1, Ed. Amarcord, Timişoara, 1999, p. 255-259
12. Birkenbihl, Vera, *Semnalele corpului,* Ed. Gemma Press, Buc., 1999
13. Blackman, Lisa, *The Body. The Key Concepts,* Berg Publishers, New York, 2008
14. Caillois, Roger, *Eseu despre imaginație*, Ed. Univers, Buc., 1975
15. Călinescu, Alexandru, *Un spirit liber: Philippe Muray*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 2, feb. 2007, p. 32
16. Camus, Albert, *Mitul lui Sisif*, ELU, Buc., 1969, p. 84-87
17. Casanova, Giacomo, *Memorii*, Ed. Nemira, Buc., 2007
18. Ceauşu, Gheorghe, *Cele trei corpuri*, în Caietul de sală pentru *Conferința despre corp* a lui Dan Puric din 8 aprilie 2009
19. Chevalier, Jean, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, vol. I, A-D, Ed. Artemis, Buc., 1994, p. 96-99 (androginul)
20. Chirilă, Pavel, (prof. univ. dr.), *Vindecarea*, Ed. Christiana, Buc., 2009
21. Ciocan, Cristian, *Fenomenologia corporalității. Două dintre fenomenele sale privative: prostituția şi pornografia*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 2/feb. 2008, p. 5-8
22. Corbin, Alain, Jean-Jacques Courtine, Georges Vigarello (coord.), *Istoria corpului. De la Renaştere la Secolul Luminilor*, Ed. Art, Buc., 2008
23. Crăciun, Gheorghe, *Compunere cu paralele inegale*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1988
24. ----, *Frumoasa fără corp*, Ed. Art, Buc., 2007
25. ----, *Viciile lumii postmoderne* (pagini-fragmente de jurnal 2006), în rev. *Observator cultural*, 24-30 ian. 2008, p. 7-9, 11, Virgil Podoabă, p. 10, Catrinel Popa, p. 12
26. d'Alençon, J., *L'outil et l'homme au travail dans l'industrie. Expérinces et réflexions,* Saint-Paul, Paris, 1994
27. de Saint-Exupéry, Antoine, *Citadela*, Ed. Junimea, Iaşi, 1977
28. de Souzenelle, Anick, *Simbolismul corpului uman*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1996, p. 49-147

29. Deleuze, Gilles, Félix Guattari, *Capitalism şi schizofrenie (I) Anti-Oedip*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008, p. 210-228
30. Deliège, Robert, *O istorie a antropologieiei*, Ed. Cartier, Chişinău, 2006, p. 93-108
31. Descamps, Marc Alain, *Le corps haï et adoré, Psycho-histore des idées sur le corps: sa haine et sa réhabiliation*, Tchou, Paris, 1988
32. Disprose, Rosaline, *The Bodies of Women. Ethics, Embodiment and Sexual Difference,* Routledge, London, 1994
33. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice,* vol. II, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 7-17
34. Dyens, Ollivier, *Metal and Flesh. The Evolution of Man,* MIT Press, Massachussets, 2001
35. Eco, Umberto, *Istoria frumuseții,* ediție îngrijită, Ed. Rao, Buc., 2005, p. 336-337, "Timpul, moartea, diavolul"
36. Enăchescu, Constantin, *Fenomenologia timpului*, Ed. Paideia, Buc., 2005
37. Fer. Augustin, *Despre binele suprem*, în vol. Bagdasar, N., Virgil Bogdan, C Narly, *Antologie filosofică. Filosofi străini*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p. 150-155
38. Finkelstein, Eric, Laurie Zuckermann, *The Fattening of America - How the Economy Makes Us Fat, If It Matters and What to Do About It*, Wiley&Sons, New Jersey, 2008
39. Flanagan, Mary, Austin Booth, *Re: skin,* MIT Press, Massachussets, 2006
40. Fontaine, Janine (dr.), *Cele trei corpuri şi cele trei lumi*, Ed. Lotus, Buc., 1995
41. Fortunati, Leopoldina (Ed.), *Mediating the Human Body. Body, Technology and Fashion*, Taylor & Francis, New Jersey, 2003
42. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 238
43. Gatens, Moira, *Imaginary Bodies. Ethics, Power and Corporeality*, Routledge, London, 1996
44. Ghyka, Matila C., *Estetică şi teoria artei*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981, p. 339-349
45. Gimlin, Debra, *Bodywork. Beauty and Self-Image in American Culture*, University of California Press, London, 2002

46. Grant, Jarvie, *Sport, Culture and Society. An Introduction*, Routledge, New York, 2006
47. Grogan, Sarah, *Body Image. Understanding Body Dissatisfaction in Men, Women and Children,* Routledge, New York, 2008
48. Hansen, Mark, *Bodies in Code. Interfaces with Digital Media,* Routledge, New York, 2006
49. Haraway, Donna, *Simians, Cyborgs and Women*, Routledge, New York, 1991
50. Hegel, G.W.F., *Prelegeri de estetică*, vol II, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 108-164 (sculptura greacă)
51. Holliday, Ruth and John Hassard (Ed.), *Contested Bodies,* Routledge, London, 2001
52. Ihde, Don, *Bodies in Technology*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 2002
53. Î.P.S. Lazăr Puhalo, *Sufletul, trupul şi moartea*, Ed. Eïkon, Cluj-Napoca, 2006
54. Jeudy, Pierre, *Corpul ca obiect de artă*, Ed. Euroson&Book, Buc., 1998
55. Kristeva, Julia, *Noile maladii ale sufletului*, Ed. Trei, Buc., 2005 (despre iubire în Vechiul Testament)
56. Kurzweil, Ray, *The Age of Spiritual Machines. When Computers Exceed Human Intelligence*, Penguin, New York, 2000
57. Larchet, Jean-Claude, *Semnificaţia trupului în ortodoxie*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, Buc., 2010
58. Le Breton, David, *Anthropologie du corps et modernité*, P.U.F., Paris, 1990
59. ----, *Antropologia corpului şi modernitatea*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2002
60. ----, *Antropologia corpului şi modernitatea*, Ed. Cartier, Chişinău, 2009
61. Lecoq, Jacques, *Corpul poetic*, Ed. ArtSpect, Oradea, 2009
62. Lyotard, Jean François, *Fenomenologia*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 60-68
63. Magdalinski, Tara, *Sport, Technology and the Body. The Nature of Performance*, Routledge, New York, 2009
64. Mailer, Norman, *Evanghelia după fiul*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 225
65. Manolescu, Ion, *Condiţia post-umană. De la filosofie la tehnologie*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 2, feb. 2007, p. 27-28

66. Mănuțiu, Mihai, *Despre mască şi iluzie*, Ed. Humanitas, Buc., 2007, p. 71-95
67. ----, *Introducere în filosofia artei actorului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, arhivă 2006 (corpul, vocea, privirea, gura, mâinile, torsul, picioarele, sexul, trupul), p. 48-63, 75-77, 86-93, 103-108, 144-145
68. Marion, Jean Luc, *Fenomenologia erosului*, Ed. Deisis, Sibiu, 2004
69. Merleau-Ponty, Maurice, *Fenomenologia percepției*, Ed. Aion, Oradea, 1999
70. Michel, Bernard, *Le corps*, Delarge, Paris, 1972
71. Michel, Henry, *Întrupare. O filosofie a timpului*, Ed. Deisis, Sibiu, 2003
72. Mihăilescu, Dan C., *Viață literară*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2007, p. 92-93
73. Miller, Alice, *Revolta trupului*, Ed. Nemira, Buc., 2007
74. Montaigne, *Eseuri,* II, Ed. Ştiințifică, Buc., 1971, p. 295-302, 317-325
75. Nietzsche, Friedrich, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 195-230 (Ce este aristocrația?)
76. ----, *Voința de putere*, Ed. Aion, Buc., 1999, p. 420-421 („corpul ca o configurație a puterii"), 432-433
77. Nettleton, Sarah and Jonathan Watson (Ed.), *The Body in Everyday Life*¸ Routledge, London, 1998
78. Noica, Constantin, *Interpretare la Lysis*, vol. Platon, *Opere II*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1976, p. 193-196
79. ----, *Povestiri despre om. După o carte a lui Hegel*, Ed. Humanitas, Buc., 2009, p. 192-195
80. Nørretranders, Tor, *Iluzia utilizatorului*, Publica, Buc., 2009
81. Noth, Winfried (Ed.), *Semiotic Bodies, Aesthetic Embodiments and Cyberbodies*, Kassel: University Press, 2006
82. Pascal, Blaise, *Cugetări*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1992, p. 295
83. Patañjali, *Yoga Sūtra*, Ed. Herald, Buc., 1999, p. 168-176
84. Pile, Steve, Heidi Nast, *Places through the Body*, Routledge, London, 1998
85. Platon, *Lysis*, Ed. Humanitas, Buc., 1996, Interpretarea unui dialog platonic, de Constantin Noica, p. 9-11

86. ----, *Opere,* V, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1986, 434d, 441b, p. 216-233 (sufletul are aceleaşi părţi ca şi societatea, raţională, înflăcărată şi apetentă)
87. ----, *Opere*, VII, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1993, p. 158-215
88. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 32-49, 65-69 (antropologia culturală creştină, corpul îngerilor, corpuri spirituale)
89. Ploug, Thomas, *Ethics in Cyberspace. How Cyberspace May Influence Interpersonal Interaction*, Springer, Dordrecht, 2009
90. Popovici, Dan, *Libertatea fiilor*, în rev. *Sinapsa*, nr. IV, Ed. Platytera, Buc., 2009, p. 167-177
91. Roco, Mihaela, *Creativitate şi inteligenţă emoţională*, Ed. Polirom, Iaşi, 2001, p. 52
92. Russell, Bertrand, *Istoria Filosofiei occidentale*, vol. I, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 192, 198
93. Samuel, Geoff, *Mind, Body and Culture. Anthropology and Biological Interface,* Cambridge University Press, 1990
94. Scott, Sue and David Morgan (Ed.), *Body Matters. Essays on the Sociology of the Body*, Routledge, New York, 1993
95. Scrima, André, *Antropologia apofatică*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 181-182 (Dionisie, Origen, Sf. Irineu, Maxim) (corpul d.p.d.v. religios, trupul şi sexul)
96. Shakespeare, William, *Coriolan*, Ed. Pandora, Târgovişte, 2000, p. 13 (personajul Menenesius)
97. Shiling, Chris, *The body in Culture, Technology and Society,* Sage, London, 2005
98. Shilling, Chris, Philip Mellor, *Re-forming the Body - Religion, Community and Modernity*, Sage, London, 2007
99. Sidoli, Mara, *When the Body Speaks. The Archetypes in the Body*, Routledge, London, 2000
100. Simon, Vladimir, *Cât de real este omul virtual*, în rev. *România literară*, 4 dec. 2009, p. 3
101. Sora, Simona, *Regăsirea intimităţii*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2008
102. Stacey, Jackey and Sarah Ahmed, *Thinking through the Skin*, Routledge, London, 2004

103. Stăniloae, Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. 1, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1996, p. 261
104. Starobinski, Jean, *Melancolie. Nostalgue. Ironie*, Ed. Meridiane, Buc., 1993, p. 176-196
105. Stets, Jan, Jonathan Turner, *Handbook of the Sociology of Emotions*, Sallinger Ed., 2006
106. Swedenborg, Emanuel, *Trupul şi sufletul. Judecata de Apoi,* Ed. Sapientia, Buc., 2005
107. Tadashi, Suzuki, *Culture is the Body*, Routledge, London, 1995
108. Tăuşan, Grigore, *Filosofia lui Plotin*, Ed. Agora, Iaşi, 1993, cartea a IV-a, Antropologia, p. 189-223
109. Todes, Samuel, *Body and World,* MIT Press, Massachussets, 2001
110. Toffoleti, Kim, *Cyborgs and Barbie Dolls. Feminism, Cyberculture and Posthuman Body*, I.B. Tauris&Co., London, 2008
111. Turchet, Philippe, *Sinergologia, de la limbajul trupului la arta de a citi gândurile celuilalt*, Ed. Polirom, Iaşi, 2005
112. Turkle, Sherry, *The Second Self. Computers and the Human Spirit,* MIT Press, Massachussets 2005
113. Vigarello, Georges, *Istoria corpului,* vol. I şi II, Ed. Art, Buc., 2008 (v. şi vol. III şi Le corps redressé)
114. Waldby, Catherine, *The Visible Human Project. Informatic Bodies and Posthuman Medicine,* Routledge, London, 2000
115. Wellard, Ian, *Sport, Masculinities and the Body,* Routledge, London, 2009
116. White, Michelle, *The Body and the Screen. Theories of Internet Spectatorship*, MIT Press, Massachussets, 2006
117. Wilber, Ken, *Fără granițe, abordări orientale şi occidentale ale dezvoltării personale*, Elena Francisc Publisher, Buc., 2005, p. 173-196
118. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 191-192, 767 (ocazionalism)

I.B.22 Trupul

1. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 173-175 (tehnici corporale)

2. Dragomir, Alexandru, *Crase banalități metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004, p. 194-195
3. Ghelasie, Gheorghe, Ieromonahul, *Cereleale între Sacru şi medicină*, Colecția Isihasm, Buc., 1999, p. 2-3, 6, 8-9
4. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 149-151 (vezi şi Vasile Morar, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, 2003, p. 249-354)
5. Jean, Paul II, *Le corps, le coeur et l'esprit. Pour une spiritualité du corps*, CERF, Paris, 1984
6. Popper, Karl, *Cunoaşterea şi problema raportului corp-minte* (o pledoarie pentru interacționism), Ed. Trei, Buc., 1997
7. Vesale, A., *La Fabrique du corps humain*, Actes Sud, Inserm, Paris, 1987
8. Vigarello, Georges, *Trupurile sunt impregnate de cultură*, în rev. *Observator Cultural*, nr. 193, 27 nov., 3 dec. 2008
9. xxxx, *Neofit, Dihotomii, Trihotomii, X-hotomii*, în rev. *Sinapsa*, nr. IV, Ed Platytera, Buc., 2009, p. 109-123

I.B.23 Corpul pe scenă

1. Artaud, Antonin, *Teatrul şi dublul său*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1997
2. Lecoq, Jacques, *Corpul poetic. O pedagogie a creației teatrale*, Ed. Artspect, 2009
3. Mounin, Georges, *Mimul contemporan*, în rev. *Secolul 20*, nr. 1-2-3/1995 (358-359-360), p. 208-218

I.B.24 Tehnici corporale - Gestul

1. Atmanand, Swami, *Mudra. Cartea gesturilor sacre*, Ed. Ram, Buc., 2006
2. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 172-175, 402-403 („Marcaj corporal")
3. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 290-291 (Mimica), 291-302 (Dansul)
4. Collett, Peter, *Cartea gesturilor europene*, Ed. Trei, Buc., 2006
5. Gadamer, Hans–Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 177-189

6. Guja, Cornelia, *Aura corpului uman. Introducere în antropologia individului,* vol. II, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, cap. IV ABC antropologic, p. 140-207
7. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei, Buc., 1965, p. 174-203 (despre fizionomie şi mâini) sau Ed. Iri, Buc., 2000
8. ----, *Prelegeri de estetică*, vol. I (despre profilul grec)
9. Pease, Allan, *Limbajul trupului*, Ed. Polirom, Iaşi, 1993
10. Platon, *Lysis*, Ed. Humanitas, Buc., 1996 (Interpretarea unui dialog platonic de Constantin Noica, p. 11-17)
11. Rouvillois, Samuel, *Corps et sagesse. Philosophie de la liturgie, Aletheia*, Librairie Arthème Fayard, 1995, p. 71-72
12. Rovența-Frumuşani, Daniela, *Introducere în semiotică*, Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Jurnalistică, Buc., 1991, p. 143-155
13. Schmitt, Jean Claude, *Raţiunea gesturilor*, Ed. Meridiane, Buc., 1998 (în Occidentul medieval)
14. Tănăsescu, Antoaneta, *Strategiile comportamentului european*, Ed. Paideia, Buc., 2003
15. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiinţe umane*, Ed. All Educaţional, Buc., 2004, p. 393-394
16. xxxx, *Nāṭyaśāstra*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1997, p. 148-233

I.B.25 Dualitatea corp-suflet

1. Bataille, Georges, *Istoria erotismului*, Ed. Trei, Buc., 2005, vol. II, (vezi şi *Topografia trupului* şi *Citadela* de Saint-Exupéry)
2. Camus, Albert, *Mitul lui Sisif*, ELU, Buc., 1969, p. 84-87
3. Ceronetti, Guido, *Tăcerea trupului*, Ed. Humanitas, Buc., 2001 sau în rev. *Secolul 20* (Loc-locuire, poluare), nr. 1-2-3, p. 207-217

I.B.26 Stările emotive ca expresii atitudinale şi deci valorizatoare:

– după ***Nāṭyaśāstra*,** Ed. Ştiinţifică, Buc., 1999, p. 122-144

Voluptatea, Râsul, Tristeţea, Mânia, Vigoarea, Frica, Sila, Minunarea, Dezolarea, Slăbiciunea, Suspiciunea, Invidia, Îmbătarea, Oboseala, Indolenţa, Deprimarea, Grija, Descumpănirea, Amintirea, Mulţumirea,

Ruşinarea, Irascibilitatea, Bucuria, Panica, Stupoarea/Nesimțirea, Aroganța, Disperarea, Tânjirea, Somnolența, Epilepsia, Visarea, Trezirea, Resentimentul, Disimularea, Violența, Certitudinea, Nebunia, Moartea, Spaima, Chibzuirea.

I.B.27 Plăcerea/Bucuria/Fericirea

1. Aristotel, *Etica nicomahică*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1988, cartea a X-a, p. 238-251
2. Barthes, Roland, *Plăcerea textului*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1994
3. Dolto, Françoise, *Imaginea inconştientă a corpului*, în *Opere, vol. 2*, Ed. Trei, Buc., 2005
4. Hegel, George Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului,* Ed. Academiei Române, Buc., 195 sau Ed. Iri, Buc., 2000, p. 203-207

I.B.28 Frica

1. Delumeau, Jean, *Frica în Occident, (sec. XIV- XVIII). O cetate asediată,* vol. I şi II, Ed. Meridiane, Buc., 1986
2. *Fellini despre Fellini*, interviu, Ed. Meridiane, Buc., 1992, p. 10 şi 61
3. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1992, p. 20-28
4. Greceanu, Tudor, *Drumul celor puțini,* Ed. Vremea, Buc., 2005, p. 236-243
5. Hawkins, David R., *Sinele: realitate şi subiectivitate*, Ed. Cartea Daath, Buc., 2006, p. 232-235
6. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei, Buc., 1965, p. 101-133, 107-115 (Stăpân şi slugă, Frica)
7. Kierkegaard, Søren, *Frică şi cutremurare*, Ed. Antaios, Buc., 2001
8. Noica, Constantin, *Repede aruncătură de privire asupra limbii*, în rev. *Secolul 20*, nr. 325-326-327, p. 11
9. Robin, Mister Corey, *Frica, istoria unei idei politice*, Ed. Vremea, Buc., 2008
10. xxxx, *Nāṭyaśāstra*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1997, p. 122-144

I.B.29 Despre sex şi funcţia sa psiho-socială şi etică

1. Alexa, Visarion, *Spectacolul ascuns*, Unatc Press, Buc., 2002, p. 88-121
2. Bataille, Georges, *Istoria erotismului*, Ed. Trei, Buc., 2005
3. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 50-53
4. Evola, Julius, *Metafizica sexului,* Ed. Humanitas, Buc., 2002
5. Foucault, Michel, *Istoria sexualităţii*, Ed. de Vest, Timişoara, 1995
6. Gheorghe, Virgiliu, *Ştiinţa şi războiul sfârşitului lumii*, Ed. ProDomus, Buc., 2007, p. 19-26
7. Girard, René, *Des choses cachées depuis la fondation du monde*, Le livre de poche, Paris, 1978, p. 457-183 (Mimésis et sexualité)
8. Marcuse, Herbert, *Eros şi civilizaţie. O cercetare filozofică asupra lui Freud*, Ed. Trei, Buc., 1996
9. Paz Octavio, *Dubla flacără. Dragoste şi erotism*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 123, 163-164
10. Quingard, Pascal, *Sexul şi spaima*, Ed. Humanitas, Buc., 2006
11. Stoller, Robert, *Recherches sur l'identité sexuelle*, Ed. Gallimard, Paris, 1978
12. Théry, Irène, *Diferenţa de sex: o abordare relaţională a chestiunii de gen,* text în rev. *Observator cultural*, 5-11 martie, 2009, p. 7
13. ----, *La distinction de sexe, une nouvelle approche de l'égalité*, Ed. Odil Jacob, Paris, 2007

I.B.30 Moda şi vestimentaţia ca simbol cultural

1. Alexianu, Al., *Mode şi veşminte din trecut*, vol I şi II, Ed. Meridiane, Buc. 1987
2. Babeţi, Adriana, *Dandysmul. O istorie*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
3. Barthes, Roland, *Sistemul modei. Fragmente*, în rev. *Secolul 20*, nr. 8-9-10/1981, p. 66-70
4. Berchină, Doina, *Filmul şi moda*, Ed. Mediagraph, Buc., 2010
5. Brooke, Iris, *English Costume 1900-1950*, London, Methuen & Co.Ltd., first published 1951
6. ----, *Western European Costume and its Relation to the Theatre,* vol I şi II, George G. Harrap & Co. Ltd., first published 1940
7. Buta, Ovidiu, *Victima modei*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006

8. Cazimir, Ştefan, *Despre modă*, în rev. *Adevărul literar şi artistic*, 3 decembrie 1998, p. 14
9. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 268-283 (stil şi modă)
10. Durand, Gilbert, *Introducere în mitodologie. Mituri şi societăți*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2004
11. Eco, Umberto (îngrijită de), *Istoria frumuseții*, Ed. Rao, Buc., 2005, pag. 333-335
12. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 44-46, 46-50, 107-110, 123-124
13. Funcken, Liliane et Fred, *Le Costume et Les Armes des Soldats de Touts les Temps*, vol I şi II, Casterman, Belgia, 1966
14. Konig, Rene, *Sociologie de la mode*, Petit Biblioteque Payot, Paris, 1969
15. Nanu, Adina, *Arta pe om*, Ed. Compania, Buc., 2001
16. ----, *Artă, stil, costum*, Ed. Noi Media Print, Buc., 2007
17. ----, *Educație plastică*, manual pentru clasa a XI-a, Editura CD Press, 2006
18. ----, *Educație plastică*, manuale pentru clasa a IX-a şi a X-a, Editura Vizual, Buc., 2000
19. ----, *Pe scurt despre sculptură*, Ed. Meridiane, Buc., 1966
20. ----, *Vezi? Comunicarea prin imagine*, Ed. Vizual, Buc., 2001
21. Racinet, Albert, *Histoire du Costume*, Booking International, Paris, 1995
22. Shakespeare, *Opere*, vol. 5, Ed. Univers, Buc., 1986, p. 340-341
23. Vianu, Tudor, *Opere*, 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 245-248, 406 (Gabriel Tarde)
24. xxxx, *Costume and Make-up*, a Phaidon Theatre Manual, editor David Mayer, Phaidon Press Limited, 1993
25. xxxx, *Dictionnaire du Costume*, editor André Dupuis, Librairie Gründ, Paris, 1951
26. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 698-699
27. xxxx, *Enciclopédie du Costume*, editor Ernst Wasmuth, Germania, 1955
28. xxxx, *Istoria frumuseții*, Ed. îngrijită de Umberto Eco, Ed. Rao, Buc., 2005, p. 333-335 (dandysmul)

I.B.31 Succesul din punct de vedere antropologic

3. Bland, Glen, *Succes*, Ed. Business Tech International Press, Buc., 2000
4. Habermas, Jürgen, *Cunoaştere şi comunicare*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 321-323 (succesul individual şi constituirea elitei)
5. Ralea, Mihai, T. Hariton, *Sociologia succesului*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1962
6. Roazzi, Vincent M., *Spiritualitatea succesului*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2005

I.B.32 Valorizarea timpului

Trimitem, mai întâi, la un gând a lui Titu Maiorescu: „Amânarea e moartea timpului." Şi, în al doilea rând, Mihai Eminescu numea timpul omului „repedea clipă ce ni s-a dat" şi, având ca temă obsesivă timpul, zice într-un loc: „... că prin această lume să trecem ne e scris ca visul unei umbre, ca umbra unui vis", iar, pentru Aristotel, nu spațiul constituia problema omului, ci timpul, sursa dramei lui. Aşadar apare problema: ce facem cu repedea clipă? Iluminismul german, prin vocea lui Kant, consideră că omul este dator să-şi cultive toate facultățile cu care este dotat. Că ar avea, ca să spunem aşa, predestinată o datorie sau, în gândirea budhistă, o *dharma*, dar trebuie să avem în vedere faptul că, pentru a-şi descoperi acele facultăți, omul trebuie să aibă un mediu educogen care să le stimuleze a se manifesta şi, totodată, să permită absorbția socio-culturală a efortului său. Din alt unghi privind, amintim de disocierea făcută de Marin Preda: „există două feluri de oameni – unii care trăiesc viața şi alții care sunt trăiți de viață." Ar urma că trebuie să umplem cadrul timpului cu fapte şi gânduri bune, ceea ce este similar cu a-l valoriza. Acest lucru este valabil mai ales astăzi, când prezentul ne-a fost răpit de un viitor incert şi bastard şi când trecutul e din ce în ce mai diluat.

Levinas, Emmanuel, *Le temps et l'autre*, Ed. Fata Morgana, Paris, 1979

I.B.33 Topos-urile omului[6]

„Însă pare să existe ceva imens şi greu de cuprins, topos-ul; adică spațiul-loc." ***Aristotel,*** *Fizica, cartea IV*

„Plin de merite, şi totuşi în chip poetic locuieşte omul pe acest pământ."
Hölderlin

După legea fizicii orice obiect are întindere, adică ocupă un loc în spațiu. Pentru om însă, ca şi pentru tot regnul animat, locul e nedezlipit de durată, aceasta măsurând fiinţarea a ceea ce fiinţează. Neputând despărți nici în fapt, nici în gând spațiul ca loc, M. Bahtin, deşi aplicat la narațiunile ficționale, foloseşte noțiunea de *cronotop*. Putem zice, pornind de aici, că suntem captivi fără voie acestui cronotop, că nu putem fi fizicalmente decât într-un loc, ceea ce elimină sincronia cu locuri posibile. Aşa cum în artă, potrivit ramurilor ei, fiecare autor îşi are locul său în ierarhia panopliei, tot aşa şi omul în univers, popoarele şi indivizii în societate îşi au locul lor. Având, însă, în vedere că în univers discernem ordine şi nivele de organizare a lui dintre care cel mai caracteristic este terestrul şi celestul, gânditori de mare autoritate culturală au aşezat omul într-un anume loc, aşezare care defineşte şi diferitele modele culturale, cum ar fi Evul mediu latin sau gândirea daoistă. Problema e aceea dacă omul, ca specie *sui generis* în lume şi ca individ este acolo unde ar trebui să fie potrivit destinației conținute în natura sa.

Exemple de Topos-uri:
- în mitologia greacă, omul este într-un labirint.
În epoca modernă, „şoarecele în labirint" este o metaforă de sorginte cibernetică a cărei semnificație este tendința şoarecelui de a ieşi din labirint, iar, şi tocmai acest aspect ține de gândirea cibernetică, procedeul lui este

[6] *Topos, gr.* = poziția omului în lume

acela al tatonărilor succesive, analog cu intrări şi ieşiri în maşina cibernetică. (ordinator, calculator, maşină cibernetică şi computer)
De asemenea, Umberto Eco, în cartea "Şase plimbări prin pădurea narativă", consideră că noi, oamenii, trăim într-un labirint ale cărui reguli de codificare nu le cunoaştem.
- pentru stoici, omul este parte integrată cosmosului cu care se simte în armonie ca rezultat al acceptării înțelepte a acestui loc destinal.
- în Taoism, unde perechea opozițională yang-yng este temeiul înțelepciunii, omul e aşezat ca o axă între cer şi pământ, cerul fiind yang, iar pământul yng. Această viziune este exprimată şi prin vestimentația tradițională: de la brâu în sus culoarea este albastră, iar de la brâu în jos culoarea este galbenă.
- după Fericitul Augustin, omul este într-un prezent continuu, între memorie şi aşteptare.
- în Evul mediu omul este aşezat între animal şi înger.
- în Renaştere omul este în centrul universului.
- pentru Pascal omul este între neant şi infinit; se află plasat nu se ştie de cine şi de ce, aici şi acum, între neant şi infinit. Astfel, are o poziție mediană.
- Copernic îi descoperă locul pe a treia planetă numită Pământ dizlocându-l din centrul cosmosului.
- Heidegger îi consideră sălaşul în poetic („poetic locuieşte omul") sau în limbaj, aşezându-l la marginea luminişului ființei al cărui păstor este.
- pentru Nietzsche, omul este agățat de o funie întinsă peste un abis; între bestie şi supraom.
- după Lucian Blaga, omul este aşezat în orizontul misterului, în orizontul misterului şi pentru revelarea lui.
- în antropologia existențialistă, omul este "azvârlit în lume" şi printre ceilalți, ceea ce înseamnă că este mereu "în situație".

N. ed.: profesorul Ceauşu consideră omul ca fiind punctul de intersecție şi interferență a trei axe, trei lumi cărora le aparține:
a) natura b) cultura şi civilizația şi c) transcendența divină.

1. Adăscăliței, Mirela, *Poetic locuieşte omul*, în rev. *Secolul 20*, nr. 1-2-3/1999, p. 87-98, (loc-locuire-poluare)
2. Heidegger, Martin, *Ambientul lumii ambiente şi spațialitatea Dasein-ului*, în rev. *Secolul 20*, nr. 1-2-3/1999, p. 25-37, (loc-locuire-poluare)
3. Hocke, Gustav Rene, *Lumea ca labirint: manieră şi manie în arta europeană de la 1520 la 1650 şi în prezent*, Ed. Meridiane, Buc., 1973
4. Liiceanu, Gabriel, *Repere pentru o hermeneutică a locuirii*, în rev. *Secolul 20*, nr. 1-2-3/1999, p. 37-46, (loc-locuire-poluare)
5. Manolescu, Anca, *Peisaje modelatoare*, în rev. *Secolul 20*, nr. 1-2-3/1999, p. 46-63, (loc-locuire-poluare)
6. Nicolau, Edmond, *Omul între două infinituri*, Ed. Politică, Buc., 1972
7. Rus, Remus, *Dicționar enciclopedic de literatură creştină din primul mileniu*, Ed. Lidia, Buc., 2003, pag. 444
8. Sloterdijk, Peter, *Reguli pentru parcul uman*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, pag. 29-31, 32, 40, 58
9. Stock, Danusia, *Kieslowski despre Kieslowski*, Ed. Allfa, Buc., 2000, p. 3

I.B.34 Ipostazele lui homo

Omul este o făptură aflată la intersecția a trei lumi: natura, cultura şi transcendența, iar datele sale primordiale s-au constituit din orientarea mai întâi spre lume (gr. arche) şi mai apoi spre sine (gr. psyche). Aceste date sunt: dorința de a cunoaşte, înclinația către transcendență, apetența de a imita, nevoia de a fabula, tendința idolatră şi credința în ficțiuni. În discursul despre homo trebuie să se pornească de la locul său, indicat mai sus (la Topos-uri), şi de la soluția lui Blaga exprimată prin sintagma "mutație ontologică". Omul este definit de singularitatea ca specie conştientă de sine şi marcată de grijă în universul glacial, surd şi imperturbabil față de suferințele şi strigătele sale. Evantaiul cromatic şi plurivalent al homo-urilor cu originea în pattern-ul pe care îl numim cu un termen generic umanitate, ceea ce îl distinge de animalitate, dar, deşi în altă ordine, şi de divinitate, ni se înfățişează eflorescent. Manifestările pe care le-am denumit ipostaze putem presupune că (a) au fost în stare latentă, ca

disponiblități, *in nuce*, țâşnind din acea stază în afară, fie că s-au manifestat ca (b) resorturi de adaptare la schimbările de mediu, fie ca (c) amplificare contextuală provenită din imaginația şi mintea oamenilor. Oricum, ele ne indică aspectele devenirii omului în lume. În ipotezele b) şi c) regăsim aptitudinile creative ale inteligenței şi imaginației omului, fără vreo precedență filogenetică. În această lumină omul ne apare ca o existență în devenire, adăugându-şi continuu alte fațete, ca să recurgem la banala comparație cu briliantul. Homo-urile ne mai spun şi despre complexitatea de necuprins a acestei ființe enigmatice numită om.

Un inventar al ipostazelor lui homo:
Homo habilis
Homo erectus
Zoon phonanta (animale cuvântătoare)
"Maimuță goală"
Homo stupidus (efect al evoluției regresive)
Homo sapiens sapiens (omul modern)
Homo neanderthalensis
Homo primigenius
Homo sapiens arhaigues
Zoon politikon (Aristotel)
Simius sapiens (maimuța savantă)
Homo alpinus
Homo mediterraneus
Homo melodramaticus
Homo excelsus
Homo economicus
Homo homini deus
Homo spectatorus sau spectaclis
Homo muzicus
Homo mutabilis
Homo ciberneticus
Homo doloris

Homo spiritus
Homo melancholicus
Homo aequalis
Homo absconditus
Homo stultus
Homo hierarchicus
Homo existens
Homo civicus
Homo politicus
Homo credens
Homo actionalis
Homo contemplativus
Homo artifex
Homo simbolicus
Homo videns
Homo modernus
Homo constructor
Homo vitruvius
Homo mysticus
Homo viator
Homo scriptor
Homo geograficus
Homo maybachno
Homo lucus
Homo faber
Homo perversus
Homo pictor
Homo significans
Homo demens
Homo internauticus
Homo Sacer
Homo ludens
Homo quadratus
Homo tetragon (omul puternic moral)

Animal metaphisicum
Homo creator
Homo signator
Homo aesteticus
Homo aestimans
Homo sociologicus
Homo fictus
Homo scientificus
Homo europeus
Homo americanus
L'homme furieux
Homo noeticus
Homo festivus
Homo balcanicus
Humain capacite (Montaigne – omul capabil)
Viri illustres
Homo animalis
Homo academicus
Omul ipotetic
Homo duplex
Homo divinans
Homo religiosus
Homo rationalis
Homo christiani
Homo universalis sau generalis
Homo consumans
Homo loquens (dialogal)
Homo tehnologicus
Homo paradoxalis
Homo cinematograficus
Homo informaticus
Homo gregarious
Homo futurus
Homo sovieticus

Homo pollex
Homo mensura
Homo terrenus
Homo celestus
Animal metaforizant (Blaga)
Homo insipiens (netot)
Homo protreptic (aflător)
Omul iconic
Homo peripateticus
Homo imitans
Homo inhumanus
Homo paganus
L'homme paroles
Homo dolorosus
Uomo universale

Nota bene: Este de notat faptul că unele dintre ipostazele lui Homo sunt, ca să folosim o expresie consacrată, „universalii culturale", iar altele sunt impuse de către diferiți autori. De exemplu: homo ludens – Johan Huizinga; homo festivus – Philippe Muray; homo existens – W. Dupre; homo hierarchicus – Louis Dumont; homo viator, călugărul itinerant, cavalerul rătăcitor - sofiştii şi unii călugări budişti; homo stultus – Petre Țuțea; homo americanus – Gheorghe Calciu-Dumitreasa; homo absconditus – Ernst Cassirer; homo ciberneticus – Adrian Restian; homo metafizicus – Schopenhauer; homo excelsius – Anton Dumitriu; homo europeus – Paul Valery; homo inhumanus – Peter Sloterdijk; homo videns – Sartori; homo religiosus – Mircea Eliade; homo sovieticus – Soloviev; homo quadratus – Umberto Eco; homo universalis – Anton Dumitriu; homo fictus – Hans Vaihiger; homo demens – Edgar Morin; homo loquens – Henri Wald.

I.B.35 Omul – ființa care se miră

1. Acterian, Arşavir, *Despre mirare*, Ed. Ararat, Buc., 1996
2. Acterian, Haig, *Scrieri despre teatru*, Ed. Muzeul Literaturii Tomâne, Buc., 1998
3. Agopian, Ştefan, *Frica*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003
4. Caune, Jean, *Cultură şi necesitate*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000
5. Cărtărescu, Mircea, *Nostalgia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
6. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, ediția a II-a, Ed. Polirom, Buc., 1998
7. Daun, Ake, *Mentalitatea suedeză*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
8. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
9. Epictet Marcus Aurelius, *Manualul. Către sine*, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1977
10. Fellmann, Ferdinand, *Istoria filosofiei în secolul al XX-lea*, Ed. All Educațional, Buc., 2000
11. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, 1992
12. Genette, Gerard, *Relația estetică*, vol. II, Ed. Univers, Buc., 2000
13. Hegel, G.W.F., *Prelegeri de estetică*, vol. I, Ed. Academiei, Buc., 1966
14. Jauss, Hans Robert, *Experiența estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983
15. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
16. Lovinescu, Vasile, *Meditații. Simboluri, Rituri*, Ed. Rosmarin, Buc., 1997
17. Marcus, Solomon, *Poetica matematică*, Ed. Academiei, Buc., 1970
18. Mihăilescu, Dan C., *Mirarea la Arşavir*, ziarul *Curentul* din 12 feb. 1970
19. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2001
20. Otto, Rudolf, *Despre numinos*, Ed. Dacia, Cluj, 1996
21. Picon, Gaetan, *Scriitorul şi umbra lui*, Ed. Univers, Buc., 1973
22. Radu, Cezar, *Ontologia semiotică a informației estetice*, în vol. colectiv *Estetică. Informație. Programare*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972
23. Ralea, M.D., *Valori*, Ed. Fundația pentru Literatură şi Artă, Buc., 1935
24. Sheller, Max, în vol. *Filozofie contemporană*, Ed. Garamond, Buc., 1995, texte alese, traduse şi comentate de Alexandru Boboc şi Ioan N. Roşca
25. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000
26. Starobinski, Jean, *Textul şi interpretul*, Ed. Univers, Buc., 1985

27. Vaihinger, Hans, *Filosofia lui „Ca şi cum”*, Ed. Nemira, Buc., 2001
28. Vianu, Tudor, *Estetica*, Ed. pentru Literatură şi Artă, Buc., 1968
29. Zamfirescu, Vasile Dem, *Filosofia inconştientului*, Ed. Trei, Buc., 1998
30. ----, *Între logica inimii şi logica minții*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985

CAPITOLUL II

ARTELE SPECTACOLULUI

Dintre cele şapte arte tradiționale unele sunt spectaculare (teatrul, filmul, dansul şi muzica executată în concert) şi altele non-spectaculare întrucât nu reclamă în chip necesar un spectator şi intenția de a fi privite (literatura, artele plastice şi arhitectura). La cele dintâi aportul instaurator al receptorului convertit în spectator este mult mai mare în sensul că însăşi prezența lui *in actu* le finalizează ca opere de artă valorizându-le totodată. Acestea sunt produse de către colective în care fiecare participă cu doze şi nuanțe diferite. Iar altă caracteristică a lor, care nu ştirbeşte autonomia estetică, este aceea că sunt interpretative (pornesc de la alte arte care le mijlocesc sondarea realităților sociale şi sufleteşti exprimate prin imagini concret-sensibile, plastic-expresive şi valide esteticeşte).

Nu tot ceea ce se consideră astăzi că este spectacol prezintă toate caracteristicile spectacolului. *Stricto sensu* prin spectacol se înțelege o situație care prezintă următoarele caracteristici:

1. Un autor (regizor, dirijor),
2. o situație de viață pe care el o imaginează şi o construieşte
3. spre a fi văzută, ascultată şi înțeleasă.
4. Configurația rezultată are în miezul ei o tensiune care se dezvoltă.
5. În circumferința spațială şi temporală a spectacolului se află personaje şi
6. actori care construiesc roluri pornind de la aceste personaje.
7. Artele spectacolului pornesc de la alte arte, fără să le ştirbească autonomia estetică.
8. Spre deosebire de artele non-spectaculare acestea au adresabilitate directă;
9. presupun spectatori-evaluatori.

10. Artele spectaculare sunt produse de către colective.

Spectacolele naturale sau sociale non-artistice par spectacole întemeiate pe asemănarea cu ele prezentându-se „ca şi cum" *(Als ob)* ar fi spectacole. Cele non-artistice, deşi vizează pe lângă performanță tot spectatorul se pot consuma şi fără acesta. Pe de altă parte, ele se consumă, nu se contemplă, căci n-au idee, ci numai expunere şi de aceea nu ne cheamă să revenim la ele.

II.1 Componentele tematice ale cursului de Artele spectacolului[7] (syllabus)

1. Ludicitatea – o caracteristică a omului generic
2. Homo spectaclis – o ipostază a lui homo humanis
3. Ritualul, sărbătoarea şi carnavalul
4. Conceptul de spectacol
5. Tipologia spectacolelor
    a) spectacole artistice (artele spectaculare)
    b) spectacole non-artistice
6. Teatrul – primul spectacol artistic
7. Polivalența noțiunii de scenă
8. Spectatorul:
    a) martor pasiv
    b) factor activ, cooperant
9. "Theatrum mundi", o metaforă şi nu un concept
10. Sistemul artelor: diferența estetic-artistic
11. Jocul şi funcțiile artelor non-spectaculare (literatura, artele plastice, arhitectura)
12. Artele spectaculare:
    a) teatrul
    b) dansul
    c) muzica (instrumente şi canto)
    d) cinematograful

[7] Această disciplină se predă la **Anul I Actorie**

e) teatrul la microfon

13. Aspectul spectacular şi estetic al unor evenimente şi comportamente umane
14. Ipostazele actorului:
    a) teatru;
    b) dans;
    c) cinema;
    d) opera lirică;
    e) operetă;
    f) păpuşi şi marionete;
    g) revistă;
    h) music-hall;
    i) circ;
15. Interferențele artelor, azi
16. Televiziunea ca spectacol
17. Spectacularitatea şi tehnologia

II.2 Bibliografia cursului de Artele spectacolului

1. Acterian, Haig, *Scrieri despre teatru*, Ed. Muzeul Literaturii Române, Buc., 1998
2. Adam, Jean-Michel şi Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 16, 20, 29, 65-70
3. Adorno, T.W., *Television and the Patterns of Mass Culture*, în Rosenberg, B., D.M. White (Ed.), *Mass Culture. The Popular Arts in America*, The Free Press/Collier-McMillan, New York/London, 1957, p. 482
4. Albulescu, Iorgu, *Teatrul radiofonic – convertibilitatea mijloacelor de expresie actoricească în procesul creației*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2002
5. Alexa, Felix, *Peter Brook – Anatomia unui laborator de creație teatrală*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2005
6. Alexa, Visarion, *Spectacolul ascuns*, Ed. Buna Vestire, Blaj, 2010
7. ----, *Spectacolul ascuns. Atitudini şi valențe interpretative ale teatrului shakespearian*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2000
8. Ana, Doru, *În căutarea scrisorii pierdute*, Unatc Press, Buc., 2007

9. ----, *O scrisoare pierdută – exegeze scenice din ultimele decenii ale secolului XX*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
10. Andronescu, Monica, *Tragicul în teatrul contemporan*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
11. Anghel, Constantin, *Imaginea în spectacolul visual teatru-dans-costum*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2002
12. Anghel (Jugănaru), Marela, *Contribuția familiei Cocea la dezvoltarea culturii româneşti*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
13. ----, *Dina Cocea*, Unatc Press, Buc., 2008
14. Anghel, Sergiu, *Dansul – arhetip cultural*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
15. ----, *Dansul – arhetip cultural*, ed. ProArte, Constanța, 2003
16. ----, *Scena şi scenariul: Teatru – Teatru-Dans – Dans – Perforamdans – Nondans*, ed. Arc, Buc., 2007
17. Apostol, Gabriel, *Animația de la tradiții la artă contemporană*, Unatc Press, Buc., 2007
18. Appia, Adolphe, *Opera de artă vie*, Ed. Unitext, Buc., 2000
19. Aradits, Andrei, *Empatia – fenomen psihologic şi de comunicare ca resursă a teatrului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
20. Ardelean, Dan, *Sincretismul artelor în sfera creației scenice*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
21. Arendt, Hannah, *Society and Culture*, în Rosenberg, B., D.M. White (Ed.), *Mass Culture. The Popular Arts in America*, The Free Press/Collier-McMillan, New York/London, 1957, p. 93-101
22. Ariès, Philippe şi George Duby (coordonatori), *Istoria vieții private*, Ed. Meridiane, Buc., vol. I şi II, 1994 (antichitatea), III şi IV, 1995 (epoca feudală), V şi VI, 1995 (renaşterea şi reforma), VII şi VIII, 1997 (revoluția franceză şi secolul 19), IX şi X, 1997 (secolul XIX-XX)
23. Aristotel, *Fizica*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1966, cartea IV: „Însă pare să existe ceva imens şi greu de cuprins, topos-ul, adică spațiul-loc."
24. ----, *Poetica*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1957. „Aşadar, tragedia este imitația unei acțiuni alese şi depline, cu o anumită întindere, într-o limbă frumoasă, deosebită ca formă, potrivit diferitelor părți ale tragediei, invitație făcută de personaje în acțiune, iar nu printr-o povestire, şi

care, stârnind mila şi frica, săvârşeşte purificarea caracteristică unor asemenea emoţii." (p. 24)
25. ----, *Poetica*, Ed. Academiei RPR, trad. D.M. Pippidi, Buc., 1965
26. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 53-59 („Oraşul ca teatru şi viaţa ca sărbătoare"), 133-160
27. Augustin, *De dialectica*, Ed. Humanitas, Buc., 1991
28. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie şi Marc Vernet, *Estetica filmului,* Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 67-68, 171-218
29. Avram, Gabriel, *Ipostaze creative în universul spectacular al lui Valeriu Moisescu*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2005
30. Babeţi, Adriana, *Dandysmul. O istorie*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004
31. Bahtin, Mihail, *Problemele poeticii lui Dostoievski*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 168-190 (carnavalizarea), 294-317 (bunuri teatrale)
32. Banea, Emil, *Raportul dintre creaţia scenică şi artele spectacolului în rombul sincretismului superior*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
33. Banu, George, *Roşu şi aur. Teatrul spectatorului*, Ed. Meridiane, Buc., 1993
34. ----, *Moduri de comunicare în teatrul secolului XX*, rezumatul tezei de doctorat
35. ----, *Scena supravegheată. De la Shakespeare la Genet*, colaborare Unitext-Polirom, Buc., 2007
36. ----, *Shakespeare, lumea e un teatru. Antologie concepută şi comentată de George Banu*, Ed. Nemira, Buc., 2010
37. ----, *Peter Brook. Spre teatrul formelor simple*, colaborare Untext-Polirom, Buc., 2007
38. ----, *Zidul crăpat al limbilor*, rev. *Teatrul azi*, nr. 11 şi 12/2001, p. 19-22
39. Barba, Eugenio, *O canoe de hârtie. Tratat de antropologie teatrală*, Ed. Unitext, Buc., 2003, p. 134-135
40. Barthes, Roland, *Plăcerea teatrului*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1994
41. Baty, Gaston şi Chavance, Réne *Viaţa artei teatrale*, trad. Sanda Râpeanu, Ed. Meridiane, Buc., 1969
42. Bălan, Dan, *Arta muzicii de la creaţie la educaţie*, ed. Universităţii naţionale de muzică, Buc., 2009
43. ----, *Mitul românesc şi universal în teatrul liric din România*, ed. Muzicală,

Buc., 2000
44. ----, *Puncte de vedere în perceperea fenomenului artistic*, Unatc Press, Buc., 2010
45. Bălăşoiu, Gheorghe, *105 scenografi români*, Unatc Press, Buc., 2010
46. Beţiu (Balan), Mihaela, *Actorul şi performanţa între normă şi abatere*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
47. Berlogea, Ileana, *Teatrul şi societatea contemporană,* Ed. Meridiane, Buc., 1985
48. Bernhardt, Sarah, *Dubla mea viaţă*, trad. Cassian-Mătăsaru şi Peltz, Ed. Univers, Buc., 1976
49. Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Ed. Art, Buc., 2007, p. 147-166 (cap. „Cervantes - teatrul lumii")
50. Boal, Augusto, *Jocuri pentru actori şi non-actori – teatrul oprimaţilor în practică*, Fundaţia Concept, Buc., 2005
51. Boileau, *Arta poetică*, trad. I. Marinescu, ESPLA, Buc., 1957
52. Boleslavski, Richard, *The First Six Lessons*, Routlege, NY and London
53. Bonte, Pierre şi Izard, Michel, *Dicţionar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 584-587
54. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 199-200
55. Borie, Monique, *Antonin Artaud. Teatrul şi întoarcerea la origini*, colaborare Unitext-Polirom, Buc., 2004
56. ----, *Fantoma sau îndoiala teatrului*, colaborare Unitext-Polirom, Buc., 2007
57. Bourdieu, Pierre, *Despre televiziune*, Ed. Meridiane, Buc., 1998
58. ----, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 226-232 („Teatrul experimental şi teatrul de bulevard"), 390-427
59. Boyd, Neva, *Handbook of Recreational Games*, Dover Publications. Inc., New York, 1973
60. Brancu, Ioan, *Mişcare şi expresie artistică în spectacolul de animaţie*, Unatc Press, Buc., 2006
61. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 250-290 (teatrul), 290-291 (mimica), 291-302 (dansul), 302-323 (filmul), 372-455 (muzica)
62. Brăescu, Ion, *Clasicismul în teatru*, Ed. Meridiane, Buc., 1971

63. Brătilă, Mihai, *Ascetica şi mistica artei actorului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
64. Briciu, Cristina, *Menirea civică a actorului – histrionul şi terapeutul societății contemporane*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
65. Bristol, Michael, *Carnaval and Theatre: Plebeian Culture and the Structure of Authority in Renaissance England*, Ed. Methnan, New York, 1985
66. Brînzeu, Pia, *Întoarcerea la ritual*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 3/martie, 2009, p. 25-27 (despre sensul teatrului lui T. S. Eliot)
67. Brook, Peter, *Spațiul gol*, Ed. Unitext, trad. Marian Popescu, Buc., 1997
68. Bunea, Mircea, *Mediatizarea şi receptarea spectacolului de teatru. Efecte perverse*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
69. Burgess, Anthony, *Shakespeare*, trad. Sorana Corneanu, Ed. Humanitas, Buc., 2002
70. Burtea, Aurelian, *Antrenamentul vocii, al vorbirii şi măiestria rostirii*, Unatc Press, Buc., 2009
71. Buşulenga-Dumitrescu, Zoe, *Renaşterea. Umanismul şi destinul artelor,* Ed. Univers, Buc., 1975
72. Buzoianu, C., *Novele teatrale*, Ed. Meridiane, Buc., 1987
73. Cagli, *La pittura e il teatro*, album – secțiunea Arte Plastice
74. Carnicke, Sharon Marie, *Twentieth Century Actor Training*, SUA, 2000
75. Cazaban, Ion, *Caragiale şi interpreții săi. Un secol de reprezentare pe scenele româneşti*, Ed. Meridiane, Buc., 1985
76. ----, *Dan Jitianu şi bucuria comunicării*, ed. Fundația culturală "Camil Petrescu", Buc., 2008
77. Cazeneuve, Jean, *Riturile şi condiția umană*, în vol. *Sociologia franceză contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1971
78. Călinescu, Matei, *Clasicismul,* Ed. Tineretului, Buc., 1968
79. Cărbunariu, Gianina, *Regizorul dramaturg*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
80. Ceauşu, Gheorghe, *Estetica şi teoria artei*, ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2010
81. ----, *Fenomenologia aroganței*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2006, p. 317-339 (receptarea spectacolului de teatru şi film ca mirare)
82. ----, *Omul şi valorile – Fenomenologia aroganței*, Ed. Viitorul Românesc,

Buc., 2004
83. ----, *Somnolența gândirii în fața patrulaterului de sticlă*, în vol. colectiv *Televiziunea, artă sau politică?*, Ed. Victor, Buc., 2005
84. ----, *7 discipline: orizonturi culturale*, Unatc, 2003
85. Cenean, Ştefania, *Funcția dramatică a elementelor plastice în spectacolul românesc contemporan*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007
86. ----, *Evoluția scenografiei: secolele al XIX-lea – XX*, Unatc Press, Buc., 2007
87. ----, *Scenografie – artă de sinteză*, Unatc Press, Buc., 2007
88. Ceterchi, Liana, *Funcția scenică a obiectului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007
89. Cheregi, Diana, *Reverberațiile "Sistemului" stanislavskian azi*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
90. Chiribuță, Paul, *Actorul şi arta sa în modernitatea creației scenice actuale*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
91. ----, *Evoluția permanentă a actorului: repere necesare*, Unatc Press, Buc., 2009
92. Cojar, Ion, *O poetică a artei actorului*, Ed. Paideia în colaborare cu Unitext, ediția a III-a, 1998
93. Colceag, Gheorghe, *Ficțiuni scenice în tipologia omului de prisos*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2002
94. ----, *Ipostaze cehoviene: personaje şi situații*, Unatc Press, Buc., 2009
95. ----, *Oameni de prisos în lumina rampei*, Unatc Press, Buc., 2005
96. Colceag, Roxana, *Limbajul corporal – limbaj teatral*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
97. Colțeanu, Anca, *Frica – generator al situației dramatice la Dostoievski*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
98. Coquelin, Anne, *L'art du lieu commun*, Ed. Seuil, Paris, 1998
99. ----, *Societatea spectacolului. Comentarii la societatea spectacolului*, Ed. Est, Buc., 2001
100. Constantinescu, Marina, *Les Danaïdes. Histoire d`un spectacle*, Ed. Nemira, Buc., 1996
101. Constantinescu, Mircea, *De speculis*, Unatc Press, Buc., 2009
102. Creangă, Sorina, *Carte despre buna rostire: metodologia corectării defectelor de pronunție*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 2009

103. Creţulescu, Tamara, *Condiția actorului în sec. XX*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
104. Cristea, Mircea, *Teatrul experimental contemporan. Curente, tendințe, orientări*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1996
105. Croitoru, Carmen, *Teatrul ca instituție*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007
106. Cucu, Silvia, *Istoria teatrului rus*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1962
107. Cusset, Cristophe, *Tragedia greacă*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
108. Dalu, Felicia, *Teatrul muzical contemporan*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
109. Darie, Bogdana, *Personajul colectiv*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
110. ----, *Personajul extins*, ed. Estfalia, Buc., 2001
111. Davis, David, *Philosophy of Performing Arts*, Foundations of the Philosophy of Arts, Wiley-Blackwell
112. Dănilă, Natalia, *Magia lumii ca spectacol*, Ed. Junimea, Iaşi, 2003
113. De Marinis, Marco, *Il nuovo teatro*, Editore Bompiani, 1987
114. Debord, Guy, *La société du spectacle*, Galllimard, Paris, 1993, p. 3, 4, 8
115. Deleanu, Horia, *Istoria teatrului universal contemporan*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1993
116. Deleuze, Gilles, *Diferență şi repetiție*, Ed. Babel, Buc., 1995, p. 18-32
117. Delumeau, Jean, *Frica în Occident (sec. XIV-XVIII). O cetate asediată*, vol. I şi II, Ed. Meridiane, Buc., 1986
118. Diderot, Denis, *Paradox despre actor*, în *Opere alese*, ESPLA, Buc., 1957
119. Dimiu, Daria, *Shakespeare – înaintaşul nostru*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2005
120. Dincă, Răzvan, *Regizorul de teatru – formator de opinie în societatea contemporană*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
121. Donellan, Declan, *Actorul şi ținta, reguli şi instrumente pentru jocul teatral*, Ed. Unitext, Buc., 2006
122. Dragomirescu, Corneliu Mihail, *Particularități arhetipale în sfera artelor culturii medievale – contururi antropologice în artele spectacolului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
123. Drimba, Ovidiu, *Istoria culturii şi civilizației*, vol. I, II, III, Ed. Ştiințifică şi

Enciclopedică, Buc., 1984 (I), 1987 (II), 1990 (III)
124.----, *Istoria teatrului universal*, Ed. Saeculum, Buc., 2000
125.----, *Scriitori, cărți, personaje*, Ed. Saeculum, Buc., 2002
126.Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 68-70 („Opera de artă şi execuția sa"), 81-91, 100-130
127.Dumitriu, Anton, *Eseuri*, Ed. Eminescu, Buc., 1968, p. 382-386
128.Dumitriu, Corneliu, *Bufonii şi nebunii sau războiul civil al minților în teatrul shakespearian*, ed. Athena, Buc., 1997
129.Durkheim, Émile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995, p. 322-357
130.Eco, Umberto în Adam, J.-M., *Les texts: types et prototypes,* Ed. Nathan, Paris, 1992, p. 25
131.Eckermann, Johann Peter, *Convorbiri cu Goethe în ultimii ani ai vieții sale*, trad. Lazăr Iliescu, ELU, Buc., 1965
132.Eliade, Mircea, *Tratat de istorie a religiilor*, traducere Mariana Noica, Ed. Humanitas, Buc., 1992
133.Elvin, B, *Cehov*, Ed. Tineretului, Buc., 1960
134.Enescu, Radu, *Ab urbe condita*, Ed. Facla, Timişoara, 1985, p. 192-202
135.Eslin, Martin, *An Anatomy of Drama*, Temple Smith, London, 1976
136.-----, *Anatomie de l'art dramatique*, Editions Buchet, Paris, 1979
137.Ferrier, Jean Louis, *Arts of the 20th Century*, album – Secțiunea Arte Plastice & Scenografie
138.Filip, Tatiana, *Actualitatea Sistemului Stanislavski în formarea actorului modern*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
139.Findlater, Richard, *Six Great Actors*, Hamish Hamilton, London
140.Francastel, Pierre, *Realitatea figurativă*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 104-135 (Artă şi istorie: dimensiune şi măsură a civilizațiilor), 248-320 (Imaginație plastică. Viziune teatrală şi semnificație umană), 255-257
141.Frunză, Victor Ioan, *Tragediile dublului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
142.Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 177-189
143.Gaidarji, Aura, *Politici culturale. Strategii şi creativitate*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009

144. Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
145. Gautier, Theophile, *Istoria romantismului*, Ed. Minerva, Buc., 1990
146. Gavrilescu, Liliana, *Mijloace ale spectacolului de animație utilizate în film şi televiziune*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
147. Gheorghe, Daniela, *Comedia românească – instrument cognitiv al transformărilor din societatea noastră*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1999
148. Gheorghiță, Ştefan Caragiu, *Traseul scenografic – de la imagine spre sens*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
149. Gheorghiu, Mihnea, *Scene din viața lui Shakespeare,* Ed. Tineretului, Buc., 1960
150. Gheorghiu, Mircea, *Actorul total*, Unatc Press, Buc., 2010
151. Ghioca, Cezar, *Musicalul – spectacol total – modalități specifice de expresie*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007
152. Gîlea, Marius, *Improvizația în teatru*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
153. Goffman, Ervin, *Viața cotidiană ca spectacol,* Ed. Comunicare.ro, Buc., 2003
154. Goldoni, Carlo *Memoriile domnului Goldoni*, trad. Victoria Ursu, ELU, Buc., 1967
155. Gombrich, E.H., *O istorie a artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1975
156. Gorceakov, N. *Lecțiile de regie ale lui K. S. Stanislavski*, ESPLA, Buc., 1955
157. Gorea, Mirela, *Evoluția convenției în universalitatea spectacologiei*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
158. Gorunescu, Elena, *Dicționar de teatru francez contemporan*, Ed. Albatros, Buc., 1991
159. Gozzi, Carlo, *Memorii inutile*, Ed. Univers, Buc. 1987
160. Grigoraş, Florin, *Symbolon Mundi. O filo-sophie a fenomenului teatral*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
161. Grotowski, Jerzy, *Spre un teatru sărac*, Ed. Unitext, Buc., 1988
162. Gustin, Clémentine, *Politique-spectacle. La prime à l'emballage*, *Le Point*, 20-26 mai 1985, p. 75
163. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 121-124
164. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, vol. II, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 55-77 (arhitectura clasică), 114-158

(sculptura), 176-180 (sculptura greacă şi romană), 248-357 (muzica), 357-432 (literatura), 556-636 (poezia dramatică) şi vol. III, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 136-145, 573-580, 585-598

165. Heidegger, Martin, *Originea operei de artă*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 166-184, 185-191
166. Hollier, Denis (coord.), *Panorama des sciences humaines*, Gallimard, Paris, 1973, p. 20-24 (revoluția copernicană prin care s-a schimbat locul subiectului în raport cu lumea, dar şi topos-ul omului-spectator, din centru la periferie)
167. Holtier, Vittorio, *Pseudoskenographikos sau fals tratat de înscenosofare*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
168. Horațiu*, Arta poetică,* trad. Constantin Niculescu, ESPLA, Buc., 1959
169. Hoştină, Emil, *Putere şi imaginar în teatrul lui William Shakespeare*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
170. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, 2002
171. Ianegic, Ion, Liviu Ionescu şi Tilde Urseanu, *Istoria baletului*, Ed. Muzicală a Uniunii Compozitorilor, Buc., 1967
172. Ianegic, Raluca, *Trasee coreografice*, Unatc Press, Buc., 2007
173. ----, *Vid şi plin. Concepte fundamentale ale spectacolului coregrafic modern*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
174. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, vol. II, p. 209-212 (v. „Lumea ca teatru", Tudor Vianu, *Opere*, 10, 1982, p. 229-249) şi p. 181-208 (Muzica)
175. Ionescu, Irina Cornelia, *Performance Art*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
176. Ioniță, Anca, *Teatralitatea – esență a artei teatrale*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007
177. Iorgulescu, Liliana, *Timp, spațiu, materie, în limbajul cinematografic*, Unatc Press, Buc., 2009
178. ----, *Timp, Spațiu, Materie în limbajul coregrafic*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
179. Ivaşcu, George, *Logica sbsurdului*, Unatc Press, Buc., 2006
180. Jitea, Alexandru, *Clasicitatea tradiției şi procedeele inovației în sfera teatrului experimental contemporan*, teză de doctorat, biblioteca Unatc,

Buc., 2010
181. Johnstone, Keith, *Impro for Storytellers*, Routledge/Theatre Arts Books, New York
182. Jung, C. G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997 (aici şi despre persona şi despre mască)
183. Kevorkian, Florin, *Teatrul american contemporan*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
184. Kagan, M., *Morfologia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1979
185. Kierkegaard, Søren, *Repetarea*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
186. Kivu, Ion, *Interferenţe teatrale româno-franceze*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
187. Klein, Naomi, *No Space. No Choice. No Jobs. No Logo,* Flamingo, Londra, 2001, p. 16, 21, 29, 38, 47
188. Kott, Jan, *Shakespeare, contemporanul nostru*, trad. Ana Livescu şi Teofil Roll, ELU, Buc., 1969
189. Langer, Susanne, *Feeling and Form. A Theory of Art Developed from Philosophy in new key*, Ed. Routledge/Kegan Paul Limited, England, London, 1953, p. 69-104
190. Lasch, Christopher, *The Culture of Narcissism*, Warner Books, New York, 1979, p. 38
191. Lazăr, Alexandru, *Ion Manu. Universul său comic, teatral şi poetic*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2002
192. Lehmann, Hans Thies, *Postdramatic Theatre*, Routledge Ltd., London, 2006
193. ----, *Postdramatisches Theater,* Verlag der Autoren, Frankfurt am Main, 1999
194. Leoveanu, Sorin Robert, *Dialog întru interpretare. Hamlet şi Lopahin*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
195. Lessing, Gotthold Ephraim, *Dramaturgia de la Hamburg,* în vol. *Opere,* nr.I, trad. de Lucian Blaga, ESPLA, 1958
196. ----, *Laokoon sau despre limitele picturii şi poeziei,* în vol *Opere,* nr.I, trad. de Lucian Blaga, ESPLA, 1958
197. Llosa, Mario Vargas, *Povestaşul*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
198. Lucaci, Liviu, *Actorul şi arta sa*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc.,

2004
199. Lukács, Georg, *Estetica*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 302-449
200. Lupaşcu, Vitalie, *Teatralitatea fantasticului bulgakovian*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
201. Mandea, Nicolae, *Ion Cojar*, Unatc Press, Buc., 2006
202. ----, *Teatralitatea – un concept contemporan*, Unatc Press, Buc., 2006
203. Manea, Mihaela Crenguța, *Masca. O abordare teatrologică*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
204. Manolescu, Mihai, *I.L. Caragiale – autor creştin*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
205. Manta, Vasile, *Spațialitatea universului sonor în teatrul lui Anton Pavlovici Cehov*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
206. Manu, Imelda, *Ipostaze expresive ale imaginii în teatrul conteporan*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
207. Marcus, Solomon, *Nouă chipuri ale ordinii şi haosului*, în revista *Secolul 20*, Loc-locuire-poluare, nr. 1-2-3, 1999, p. 261-270
208. Marcuse, Herbert, *The Conquest of the Unhappy Consciousness. Repressive Desublimation*, în *One-dimensional Man*, Beacon Press, Boston, 1966
209. Marin, Decebal, *Sacru şi profan în artele spectacolului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
210. Massoff, Ioan şi Gheorghe Nenişor, *Maria Ventura*, Ed. Tineretului, Buc., 1966
211. Maşek, Ernest Victor, *Arta de a fi spectator*, Ed. Meridiane, Buc., 1986
212. Matache-Grumberg, Arie, *Unitate şi diversitate în raportul dintre structura dramatică, conflict şi personaj*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1991
213. Mateescu, Delia Olga, *Medeea, ieri şi azi*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1999
214. Mălaimare, Mihai, *Clovnul, depozitar al teatralității*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2000
215. Măniuțiu, Mihai, *Redescoperirea actorului,* Ed. Univers, Buc.,1985
216. ----, *Introducere în filosofia artei actorului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
217. Mănuțiu, Anca, *Carnavalul şi ciuma*, Ed. Casa Cărții de Ştiință, Cluj-

Napoca, 2003
218. Mărculescu, Olga, *Commedia dell'arte,* Ed. Univers, Buc., 1984
219. Merlin, Bella, *The Complete Stanislavsky Toolkit*, Nick Hern Books, London, 2007
220. Michailescu, Gaby, *Giganții teatrului românesc*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2004
221. Mihai, Constantin (Ranin), *"Cenci" de Antonin Artaud. Teatrul cruzimii în contemporaneitate*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
222. Mihai, Roxana, *Configurația învățământului academic de teatru şi film în context european*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
223. Mihăescu, Monica, *Oglinda – modalitate specifică de reflexivitate a actorului modern*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
224. Mircioagă, Ion, *Barocul în teatru*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
225. ----, *Realitatea în codrul din Arden*, Unatc Press, Buc., 2007
226. Modola, Doina, *Lucian Blaga şi teatrul. Riscurile avangardei*, Ed. Anima, Buc., 2003, p. 49-50 (punerea în abis)
227. Modreanu, Cristina, *Spațiul de joc în teatrul românesc după 1990*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
228. Moisescu, Valeriu, *Însemnări contradictorii*, Ed. Unitext, Buc., 1999
229. Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974, p. 263-275 („Mesajul teatral")
230. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Buc., Buc., 2003, p. 194-302
231. Munro, Thomas, *Artele şi relațiile dintre ele*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, vol. I şi II
232. Mureşan, Lucia, *Rolul cuvântului în realizarea imaginii scenice*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
233. Murgu, Horea, *Modernitatea limbajului cinematografic: comunicare şi receptare*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1998
234. Musteață (Zamfirescu), Cătălina, *Teatrul şi globalizarea*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
235. Nagâț, Mirela, *Piesa românească după 1989*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007

236. Nanu, Adina, *Vezi? Comunicarea prin imagine*, Ed. Vizual, 2002, capitolele: Artele spectacolului, p. 212-233, Arta cinematografică, 234-239, Comparație între teatru şi film, 240-241, Citirea imaginii de film, 242-243, Despre film şi T.V., 244-267
237. Naum, Cătălin, *Orientări spectacologice în procesul afirmării actorului în modernitatea teatrului european*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
238. Nelega, Alina, *Recuperarea tragicului în textul nou de teatru*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
239. Nicoară, E.V., *Istoria teatrului din perspectivă antropologică*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2004, vol. II
240. Niculescu, Cristian, *Suportul dinamizator al vizualității în câmpul artelor spectacolului în România ultimelor decenii ale secolului XX*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
241. Niculescu, Ileana, *Renaşterea Commediei dell'Arte – nemuritorul Arlecchino*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
242. Niculescu, Radu, *Arta actorului – mecanism logic specific?*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
243. Nietzsche, Friedrich, *Naşterea tragediei*, în vol. De la Apollo la Faust, Ed. Meridiane, Buc., 1978, p. 1277-308
244. Nistor, Ana Maria, *Teatrokrația: o poetică a spectatorului*, Unatc Press, Buc., 2008
245. ----, *Lectura critică a exegezelor scenice în spectacologia ultimei jumătăți a secolului XX*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
246. Obraztov, Serghei, *Însemnările unui regizor* (1947) în vol. II, *A şaptea artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1967, p. 61-66
247. Olga Signorelli, *Eleonora Duse*, trad. Paul Teodorescu, Ed. Meridiane, 1967
248. Oprişan, Anca, *Limbaj specific şi receptare în teatrul de animație*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007
249. Paladi, Radu, *Curs de istoria muzicii*, IATC, Buc., 1971
250. Pană, Liliana, *Modelul în arta actorului – Leopoldina Bălănuță în "Livada de vise" a teatrului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
251. Pandolfi, Vito, *Istoria Teatrului Universal*, Ed. Meridiane, Buc., 1971

252. Patlanjoglu, Ludmila, *Continuități şi discontinuități în teatrul românesc după decembrie 1989*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1996
253. ----, *Regele scamator, Ştefan Iordache*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2009
254. Pepino, Cristian, *Etape istorice ale spectacolului de animație*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1998
255. ----, *Introducere în grafica şi animația 3D*, Unatc Press, Buc., 2007
256. ----, *Regia spectacolului de animație*, Unatc Press, Buc., 2007
257. ----, *Teatrul de animație*, Unatc Press, Buc., 2010
258. ----, *Tehnologii digitale în spectacolul de animație*, Unatc Press, Buc., 2006
259. Perrucci, Andrea, *Despre arta reprezentației dinainte gândite şi despre improvizație*, trad. Olga Mărculescu, Ed. Meridiane, Buc., 1982
260. Petrescu, Camil, *Comentarii şi delimitări în teatru*, Ed. Eminescu, colecția Thalia, Buc., 1983
261. ----, *Documente literare*, Ed. Minerva, Buc., 1979
262. ----, *Modalitatea estetică a teatrului*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971
263. Petrovici, Viorica, *Vizualitatea spectacolului de operă între clasic şi modern*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
264. Pintea, Adrian, *Hamlet sau actorul lucid*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2001
265. Piscator, Erwin, *Teatrul politic*, Ed. Politică, Buc., 1966
266. Platon, *Opere,* vol. V-VI, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1986
267. ----, *Republica*, dactilograma bibliotecii Unatc
268. Polizu, Alexandra Artemiza, *Plurivalența comicului în teatrul lui Tudor Muşatescu*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
269. Popescu, Elena, *Elemente pentru o poetică modernă a teatrului realist*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2005
270. Popovici, Adriana Marina, *Funcția actorului în modernitatea teatrului european*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1998
271. ----, *Lungul drum al teatrului către sine*, Ed. Anima, Buc., 2000
272. Popper, Karl, *Cunoaşterea şi problema raportului corp-minte (o pledoarie pentru interacționism)*, Ed. Trei, Buc., 1997
273. Preda, Gheorghe, *Conotația spațiului în filmul contemporan*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
274. Puiu, Şerban, *Evoluția mimesis-ului în spectacologia celei de-a doua jumătăți*

a secolului XX, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
275. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 104-106
276. Radu, Gabriel, *Plurivalența comicului în ficțiuni spectaculare – "logos" şi ceremonial scenic*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
277. ----, *Câinele*, Unatc Press, Buc., 2010
278. ----, *Râs – comic, comedie*, Unatc Press, Buc., 2007
279. Raicu, Adriana, *De la artele plastice la teatru – scenografia în secolul XX*, Unatc Press, Buc., 2007
280. ----, *De la artele plastice la teatru*, Unatc Press, Buc., 2010
281. Râlea, Marian, *Joc – copilărie – teatru*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
282. Riesman, David, *The Lonely Crowd. A Study of the Changing American Character*, Yale University Press, New Haven, Connecticut, 1961
283. Rokaly, Vilmos, *Semnificația expresiei corporale şi a acrobației în crearea imaginii scenice*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007
284. Ronay Alexander, *Bertolt Brecht şi lumea teatrului epic modern*, Ed. Libra, Buc., 2002
285. Ronvillois, Samuel, *Corps et sagesse, Philosophie de la liturgie*, Libriairie Aletheia, Librairie Arthème Foyard, Paris, 1995, p. 415-425, 463-465 (Guardini, spectacolul liturgic)
286. Rotaru, Dana, *Actorul în evoluția spectacologiei ultimelor decenii ale secolului XX*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
287. Rousseau, Jean Jacques, *Lettre à d' Alambert sur les spectacles*, Ed. Flamarion, Paris, 2003
288. Rovența-Frumuşani, Daniela, *Introducere în semiotică*, Universitatea Buc., Facultatea de Jurnalistică, Buc., 1991, p. 118-142 (v. şi bibliografia de la p. 138-142)
289. Runcan, Miruna, *Teoria teatralizării şi reteatralizării în spectacolul românesc*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1999
290. Rusiecki, Cristina-Monica, *Teatrul cruzimii în spectacologia ultimului deceniu – sec. XX*", teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007
291. Ruxandra, Ştefan, *Teatrul românesc – expresie a spiritualității naționale*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011

292.Sadoveanu, Mihail, *Hanul Ancuței*, Ed. Gramar, Buc., 2002
293.Saiu, Octavian, *Teatrul în lumea ultimelor decenii ale secolului XX*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
294.----, *Beckett pur şi simplu*, Ed. Paideia, Bucureşti, 2009
295.Samfira, Ştefana, *Actorul şi arta sa*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
296.Sandu, Mihai Gruia, *Commedia dell'Arte. Mit şi sursă ale permanentei regenerări a teatrului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
297.Sartori, Giovanni, *Homo Videns*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
298.Saulea, Elena, *Imagini în stop cadru existențial*, Ed. Fundației Pro, Buc, 2008
299.Sava, Ion, *Teatralitatea teatrului*, Ed. Eminescu, Buc., 1981
300.Savarese, Barba, *Un dictionnaire d'antropologie théàtrale. L'anatomie de l'acteur*, Bouffonneries Contreastes, 1985.
301.Săceanu, Alice, *Receptarea în sfera spectacologiei din ultimele decenii ale secolului al XX-lea*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007
302.Schaeffer, Jean-Marie şi Oswald Ducrot, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 477-485 („Enunțare teatrală")
303.Schechner, Richard, *Performance. Introducere şi teorie*, Ed. Unitext, Buc.
304.----, *Performance Theory*, London, Routledge, 1988, 1994
305. Schwartzenberg, Roger-Gérard, *Statul spectacol. Eseu asupra şi împotriva star-sistemului în politică*, Ed. Scripta, Buc., 1995
306.Sigartău, Anca, *Actorul şi problema libertății de creație*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
307.Sitaru, Valeria, *Retorica ceremonialului scenic*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
308.Sîrbu, Mihaela, *Actorul în procesul comunicării scenice. Metode contemporane de formare*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
309.Skinner, Cornelia Otis, *Madame Sarah*, trad. Edith şi Mircea Alexandrescu, Ed. Meridiane, Buc., 1974
310. Sonrel, Pierre, *Traité de scénographie,* Lieutier, Paris, 1943
311. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 193-202 (teatrul şi literatura), 301-314 (Happening-urile, o artă a

juxtapunerii radicale), 314-334 (Note despre „*camp*"), 334-347 (o singură cultură şi o nouă sensibilitate)

312. Souzenelle, Annick de, *Simbolismul corpului uman*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1996, p. 49-147
313. Spolin, Viola & Paul Sills, *Theatre Games for the Lone Actor*, 2001, NUP, Evanston, Illinois
314. Spolin, Viola, *Improvizație pentru Teatru*, Unatc Press în colaborare cu ed. Ion Mincu, trad. Mihaela Balan-Bețiu, 2008
315. ----, *Improvisation for the Theatre,* ediția 1999, Northwestern University Press, Evanston, Illinois
316. ----, *Theater Game File,* 1989, NUP, Evanston, Illinois
317. ----, *Theatre Games for the Classroom,* 1986, NUP, Evanston, Illinois
318. ----, *Theatre Games for the Rehearsal,* 1999, NUP, Evanston, Illinois
319. Stanciu, Carmen, *Teatru-dans, arheologie şi anticipație în arta spectacolului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
320. ----, *Teatru-dans: un spectacol total*, Unatc Press, Buc., 2006
321. Stanciu, Daniel, *Ipostazele teatrului tradițional popular: de la rit la divertisment*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2005
322. Stancu, Natalia, "*Horia Lovinescu – modalități estetice în construcția dramaturgică*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2005
323. Stanislavski Konstantin Sergheevici, *Munca actorului cu sine însuşi*, ESPLA, Buc., 1955
324. ----, *Viața mea în artă*, trad. I. Flavius şi N. Negrea, Ed. Cartea Rusă, Buc., 1958
325. Starobinski, Jean, *Melancolie, nostalgie, ironie*, Ed. Meridiane, Buc., 1993, p. 99-105, 176-196 (Filosofia corpului)
326. Stavarache, Martha Ioana Georgeta, *Valențe creatoare şi impact formativ în spectacolele pentru copii şi tineret*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
327. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 262-284
328. Surer, Paul, *Teatrul francez contemporan*, ELU, Buc., 1968
329. Suto-Udvari, Andras, *Improvizația – element fundamental în sfera creației scenice. Actorul şi arta sa*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007

330. Szöke, Istvan, *Rolul dansului în universul ficțiunilor scenice*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2005
331. Şaliapin, *Pagini din viața mea, Masca şi sufletul*, Ed. Uniunii Compozitorilor, Buc., 1962
332. Şomăcescu, Simona, *Dansul clasic şi contemporan. Interferențe şi devieri*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
333. Tatarkiewicz, Wladyslav, *Istoria esteticii*, trad. Sorin Mărculescu, Ed. Meridiane, Buc., 1978
334. Thorens, Leon, *Dosarul Molière*, trad. Radu Boroianu, Ed. Univers, Buc., 1977
335. Tieghem, Phillippe van, *Mari actori ai lumii*, Ed. Meridiane, Buc., 1969
336. Titieni, Adrian Ioan, *Teatrul contemporan şi caracterul formativ. Arta spectacolului şi educația permanentă*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
337. Toboşaru, Ion, *Contururi spectacologice*, Ed. Attis, Buc., 1998
338. Todea, Cornel, *Teatru – sistem de apropiere privilegiat în universul complex al comunicării*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2005
339. Tomuş, Ion-Matei, *Pitoresc realist şi absurd în dramaturgia şi spectacologia lui Vasile Alecsandri, Ion Luca Caragiale şi Eugen Ionescu*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
340. Tonitza-Iordache, Michaela şi George Banu, *Arta teatrului*, Ed. Nemira, Buc., 2004, p. 9-86
341. Toniza-Iordache, Mihaela, *Despre joc*, Ed. Junimea, Iaşi, 1980
342. Toporkov, V., *Stanislavski la repetiție*, Cartea rusă, Buc., 1951
343. Topuzu, Liviu, *Actorul între clasicitatea tradiției şi inovație în spiritualitatea teatrosferei*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
344. Troyat, Henry, *Cehov*, trad. Marina Vazaca, Ed. Albatros, Buc., 2006
345. Tudor, Dan, *Teatrul popular românesc – tradiție şi inovație în spectacologia contemporană diurnă*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
346. Turner, Victor (Editor), *Celebration: Studies in Festivity and Ritual*, Smithsonian Books, 1980
347. ----, *Dramas, Fields and Metaphors: Symbolic Actions in Human Society*, Cornell, University Press, Ithaca, N.Y., 1975
348. ----, *Simbolic Action in Human Society*, Cornell, 1974, 1996

349. ----, *Social Dramas and Stories about Them*, în Critical Inquiry, 7/1980
350. ----, *The Antropology of Performance*, PAY Publications, New York, 1987, unde constată fenomenul „teatralizării lumii" sau *Performing Arts Journals*, september/1988
351. ----, *From Ritual to Theatre: The Human seriousness of Play*, Performing Arts Journals, April 1987
352. Turner, Victor, Roger D. Abrahams, *The Ritual Process: Structure and Anti-structure*, Aldine Transaction, 1995
353. Übersfeld, Anne, *Termenii cheie ai analizei teatrului*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
354. Ulmu, Bogdan, *Caragiale – ludicul*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1998
355. Vasilescu, Gabriela, *Spectacolul istoriei şi teatrul de atitudine în secolul al XX-lea*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
356. Vasilescu, Răsvan, *Traseul imaginației în structurile realiste ale personajului – destin teatral – sens existențial*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
357. Vasiliu, Cristina, *Modalități de realizare a confluenței artelor în secolul XIX*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1998
358. Vasiliu, Dan Anton, *Exegeze privind tensiunile tematice la Shakespeare*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1999
359. ----, *De la Platon la Shakespeare*, ed. Academprint, Târgu-Mureş, 2002
360. Vasiliu, Mihai, *Istoria teatrului românesc*, ed. Albatros, Buc., 1972
361. ----, *Istoria teatrului românesc*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1995
362. ----, *Paşi în timp*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1988
363. Vatamanu-Matei, Viorica, *Psihologie şi expresivitate scenică*, Unatc Press, Buc., 2009
364. Vătăşianu, V., *Istoria artei europene*, vol.I, Buc., 1968
365. Velniciuc, Ştefan, *Creația scenică – O nouă construcție în spectacologia ultimului deceniu al secolului XX*, teză de doctorat, bilbioteca Unatc, Buc., 2003
366. ----, *Un timp grăbit şi teatrul său: reflexii şi reflecții*, ed. Antet, Filipeştii-de-Târg, 2004
367. Vianu, Elena, *Oameni şi idei*, ELU, Buc., 1968

368.----, *Estetica*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968
369. ----, *Opere*, vol. X, Ed. Minerva, Buc., 1982, p. 229-250 (din istoria unei teme poetice: lumea ca teatru)
370.----, *Scrieri despre teatru*, Ed. Eminescu, Buc., 1977
371.Viegnes, Michel, *Teatrul*, Ed. Cartea Românească, colecția Syracuza, Buc., 1999
372.Vişan, Dorel, *Falstaff – tragicomedia umanului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
373.Vitcu (Hanțiu), Daniela, *Improvizația în construcția ficțiunilor scenice din teatrul contemporan*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
374.Vizauer, Atila, *Wells vs. welles. Semn şi semnificație. Ficțiune şi realitate în spectacolul american de teatru radiofonic "Războiul Lumilor" – Ecouri contemporane*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
375.Vulpe, Andreea, *Copilul tragic la A.P. Cehov*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
376.Yarwood, Doreen, *The Encyclopaedia of World Costume,* album, B.T. Batsford, London, 1988
377.Zamfirescu, Florin, *Actorul modern şi modalități de perfecționare a artei sale*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2002
378.----, *Actorie sau Magie. Aripi pentru Ycar*, Ed. Privirea, 2003
379.Zamfirescu, Ion, *Istoria universală a teatrului,* vol. I, ESPLA, 1958; vol. II şi III, ELU, Buc., 1958-1968
380.----, *Probleme de viață, teorie şi istorie teatrală*, Ed. Eminescu, 1974
381.----, *Teatrul european în secolul luminilor*, Ed. Eminescu, 1981
382.Zarafescu, Dan Marius, *Teatrul între teroare şi cenzură (Istoria unor valori umane mântuite prin rezistență)*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, 2010
383.Zonte, Violeta, *Aspecte ale conceptului de tragic*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1999
384.xxxx, *Arta Actorului* (vol.1 şi 2), Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1970
385.xxxx, *Atelier*, caiet de studii, cercetări, experimente, coordonator: prof. univ. dr. Adriana Marina Popovici; Unatc Press, 2000-2005
386.xxxx, *Caietele Bibliotecii UNATC*, revistă editată de Centrul de Cercetare al Facultății de teatru, coordonator: lect. univ. dr. Mihaela Bețiu, 2010, 2011, Unatc Press (facebook.com/CaieteleBiblioteciiUNATC)

387. xxxx, *Concept*, revistă editată de Centrul de Cercetare al Facultății de teatru, coordonator: lect. univ. dr. Mihaela Bețiu, 2010, 2011 (facebook.com/RevistaConcept)
388. xxxx, *Dialogul neîntrerupt al teatrului în secolul al XX-lea* (vol. l şi 2), antologie, postfață şi note de B. Elvin, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1973
389. xxxx, *Enciclopedia civilizației greceşti*, Ed. Meridiane, Buc., 1970, p. 65-69 (arhitectura), 79-81 (arta), 88-90 (antena), 112 (canoanele), 137-138 (clasele sociale), 146-147 (comedia), 165 (dansul), 185-187 (Dionysos), 194 (drama satirică), 295-299 (îmbrăcămintea), 300-304 (jocurile), 368-369 (muzeele), 370-371 (muzica), 416-427 (pictura), 427-428 (pieptănătura), 440 (poezia lirică), 465-468 (religia), 468-505 (sculptura), 539-541 (teatrul), 556-557 (tragedia)
390. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 940-941
391. xxxx, *Encyclopédie de la Pleiade, Histoire des spectacles*, volume public sous la direction de Guy Dumur, Editions Gallimard, 1965 (liturgic, La fète, jocuri şi competiție, teatrul în Orient şi în Occident, cinema, televiziune, teatru radiofonic).
392. xxxx, *Film Menu*, revistă de cultură cinematografică editată de studenții Facultății de Film UNATC, coordonator Andrei Rus, 2010, 2011
393. xxxx, *Istoria teatrului din România*, Ed. Academiei, 1965
394. xxxx, *Maeştri ai teatrului românesc în a doua jumătate a secolului XX*, Ed. Fundației Pro, Colecție editată de Centrul de Studii şi Experimente Teatrale "Crin Teodorescu", Catedra de Regie Teatru, Scenografie şi Coregrafie, UNATC, coordonatori: prof. univ. Valeriu Moisescu, conf. univ. Nicolae Mandea, cercetător ştiințific principal Ion Cazaban, asist. univ. dr. Gabriel Avram
395. xxxx, *Scena publică*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2008, p. 55-70
396. xxxx, *Studii, sinteze şi comunicări*, revista Catedrei de Mijloace din cadrul Unatc, redactor-şef prof. univ. dr. Dan Bălan, Unatc Press, Buc., 2009, 2010
397. xxxx, *Theatre/Theory/Theatre*, the major critical texts from Aristotle and Zeami to Soiynka and Havel, Applause

II.3 Bibliografie pe tema Lumea ca spectacol

1. Ceauşu, Gheorghe, *Lumea ca spectacol şi spectacolul ca lume*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2010
2. Elan, Keir, *The Semiotics of Theatre and Drama*, Methuen, 1980
3. Iacob, Ana, *O istorie a circului românesc. De la plehivani la acrobați*, în rev. *Historia*, nr. 112, aprilie 2011, pag. 60-63

II.4 Bibliografie pe tema Ritualul magic

1. Bahtin, Mihail, *Poetica lui Dostoievski*, ed. Univers, Buc., 1970
2. Blaga, Lucian, *Despre gândirea magică*, Ed. Garamond, Buc., 1992
3. Brânzeu, Pia, *Întoarcerea la ritual* în rev. *Idei în dialog*, nr. 3 martie 2009, p. 25-27
4. Durkheim, Emile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995
5. Eliade, Mircea, *Istoria credințelor şi ideilor religioase*, ed. Universitas, Chişinău, vol. 1, 2, 3, 1992
6. Mauss, Marcel, Henry Hubert, *Teoria generală a magiei*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
7. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002

CAPITOLUL III

AXIOLOGIE
sau
TEORIA VALORILOR

"Valorizez, deci exist."
Liviu Rusu

Discursul axiologic se centrează pe „lumea valorilor", explicând geneza, structura, natura şi funcțiile acestora în viața socială şi culturală. Porneşte de la constatarea de ordin empiric că omul este o ființă axiocentrică prin natura sa şi se comportă în toate împrejurările orientat de valori şi norme pe care el însuşi le-a produs şi le-a plasat ca puncte cardinale în spațiul şi timpul ce i-au fost date. Se demonstrază, recurgându-se la fapte observabile direct, la gândirea logică şi la surse teoretice de mare prestigiu în domeniu, că valorile ne învăluie întreaga existență, diurnă şi nocturnă, şi că ele se ordonează în sisteme sau table pe baza unor criterii, aşa încât ierarhia acestora devine condiția spirituală de confort sau disconfort a existenței umane. Avându-se în vedere caracterul lor polar, de a fi întotdeauna pozitive sau negative, dezirabile sau indezirabile, cât şi răsturnarea raportului dintre valorile spirituale şi cele materiale, dintre cele spirituale şi cele hedoniste, discursul stăruie asupra „crizei" şi „conflictului" de valori azi, fenomene care sunt corelative cu „criza" omului.

Se prezintă şi se explică multiplicitatea, diversitatea şi morfologia valorilor, tipurile acestora şi modul cum fiecare satisface o dorință sau o aspirație a omului, cum ar fi valoarea religioasă, morală şi estetic-artistică, fără de care nu se poate închipui o viață specific umană, adică bogată şi demnă.

Ideea cursului de axiologie ar putea fi aceasta: nu tot ce n-avem ne lipseşte, dar tot ceea ce ne lipseşte pentru noi este valoare. Putem afirma că există trei momente temporale ale valorii: valori prezente şi valori absente în trecut şi absente în viitor. De asemenea, e mai corect să spunem că există numai valori pozitive sau negative şi că nu există non-valori. Prin non-valori am putea înțelege acele realități sau situații care n-au intrat încă în sfera aprecierilor. De aici rezultă polaritatea valorilor ca o caracteristică principală a lor. Acesta ar fi un argument pentru a susține că în centrul fiecăreia dintre cele şapte forme ale culturii se află dublete polare: pentru filosofie existența şi non-existența, pentru religie sacru şi profan, pentru artă estetic şi anestetic, pentru ştiință adevăr, fals sau eroare, pentru morală binele şi răul, pentru sfera politicului democrație şi dictatură sau totalitarism pentru sfera juridicului legal şi ilegal. Lumea valorilor nu are existență concret-sensibilă decât prin suporturile valorilor, dar ele au consistență şi prin sentimentul valorii. De aceea este bine găsită formularea lui Liviu Rusu ca parafrază a celebrului cogito cartezian: „Valorizez. deci exist."

III.A.1 Obiectul, problematica şi temele cursului de Axiologie (syllabus)

1. Problematica axiologiei
2. Bazele axiologiei ca disciplină a spiritului (Şcoala neokantiană de la Baden)
3. Axiologie românească (Petre Andrei, Lucian Blaga, Tudor Vianu, Mircea Florian, Petru Comarnescu, Liviu Rusu, Ion Ianoşi, Ludwig Grünberg, Vasile Morar, Alexandru Boboc, Ioan N. Roşca)
4. Omul – ființă axiocentrică şi axiotropică
5. Conceptul de valoare. Valabilitatea. Valorizarea şi valorificarea
6. Norme şi valori
7. Treptele valorizării
8. Valori şi bunuri
9. Specificul judecății de valoare
10. Clasificări ale valorilor (exemplu: valori *in presentia* şi valori *in absentia*, valori-scop, valori-mijloc)

11. Sisteme de valori
12. Bunuri simbolice şi bunuri pragmatice (corelația dintre plăcut şi util)
13. Tipologii ale valorilor corespunzătoare celor şapte forme ale culturii – religia, filosofia, arta, ştiința, morala, juridicul, politicul – care au în centrul lor, ca miez, valori-polare, astfel: religios şi laic şi/sau sacru şi profan, obiectul şi subiectul, artistic şi non-artistic, adevăr şi/sau exactitate, eroare şi fals, binele şi răul, legal-ilegal, dictatură şi democrație.
14. Ierarhia valorilor. Ierarhia oamenilor în grup. Teoria liderului. Elitele şi elitismul/snobismul
15. Succes şi valoare (notorietate, celebritate, popularitate, faimă şi populism)
16. Prețul şi valoarea
17. Proiectul lui Nietzsche privind re-evaluarea tuturor valorilor trecutului
18. Particularitățile valorilor estetice
19. Specificul judecății de valoare estetică
20. Valorile estetice extra-artistice
21. Valorile intrinseci operelor de artă (artistice, estetice şi non-artistice)
22. Tipuri de valori în interiorul operei de artă
23. Valorile artistice receptate şi orizontul de aşteptare
24. Problema ierarhiei valorilor artistice
25. Canonul estetic actual şi moştenirea culturală
26. Valori artistice specifice ale teatrului şi cinematografului (interferențele lor)
27. Orientări axiotropice ale protagoniştilor (în teatru şi film)
28. Liberul arbitru al unor personaje din dramaturgia universală, națională şi din filme
29. Interferențe ale valorii estetice cu alte tipuri de valori
30. Conceptul de generație culturală şi/sau artistică în contemporaneitate

III.A.2 Propuneri de teme de studiu pentru cursul de Axiologie:

1. Omul de ştiință, artistul şi profetul
2. Sensul sintagmei nietzscheene "Dumnezeu este mort!" (nihilismul)
3. Pancronism şi caducitate în opera de artă (autonom şi heteronom)

4. Iubirea şi arta în naraţiunile teatrale şi filmice
5. Fercirea ca problemă şi problema fericirii în actualitate
6. Eroismul şi laşitatea în teatru şi film
7. Libertatea ca valoare şi preţul libertăţii
8. Nietzsche-axiolog
9. Valoarea şi omul de valoare
10. Valorizarea suferinţei în budhism şi creştinism (vezi Mircea Eliade)
11. Omul de valoare. Eroul, martirul şi sihastrul
12. Valori fungibile şi non-fungibile
13. Suportul valorilor (v. operele de artă)
14. Atitudinea axiologică faţă de trecutul cultural
15. Agresivitatea şi violenţa în teatru şi film (etologia)
16. Omul nobil în concepţia lui Nietzsche
17. De ce este necesară reevaluarea valorilor din trecutul cultural
18. Opera de artă ca minciună (Llossa)
19. Personaje mincinoase în operele dramaturgice şi cinematografice
20. Plăcerea estetică, ca indicator de valoare
21. Judecata de gust estetic
22. Impostura şi căile sale de acces
23. Persoane – succedanee şi oameni de valoare
24. Despre mediocritate şi meritocraţie
25. Valoarea ca sentiment
26. Ireductibilitatea tipurilor de valori
27. Herbert Marcuse şi noţiunea de "false nevoi"
28. Cauza prăbuşirii sistemului de valori tradiţional
29. Semnificaţia excesului de biografism în actualitate
30. Respingerea judecăţii lui Nietzsche: Creştinismul este o "morală de sclavi"
31. Motivele ostilităţii ca atitudine
32. Atitudinea faţă de timp ca act de valorizare
31. Atitudinea faţă de spaţiu ca act de valorizare
32. Jurizarea juriilor care consacră valori estetice
33. Descrierea traseului: creaţie, valoare, cunoaşterea valorii, recunoaşterea ei, difuziunea, celebritatea, prestigiul şi autoritatea

34. Patosul adevărului în "Oedip" şi "Hamlet" (Vianu, Tudor, *Opere*, vol. X, Ed. Minerva, Bucureşti, 1992, p. 315-326)
35. Valori consumative şi însumative (C. Noica)
36. Instanțele de legitimare şi omologare a valorilor artistice
37. Pe cine lăudăm şi pe cine admirăm între autor şi opera sa?
38. Care este raportul între valoare, accesibilitate şi succes?
39. Omul nobil, omul josnic şi impostorul
40. Fenomenul "instrumentalizării" valorilor şi efectele lui
41. Proiectul lui Nietzsche privind "transmutația valorilor"
42. Atitudinea noastră față de trecutul cultural (universal şi național)
43. Ce se înțelege prin "criza axiologică"?
44. La ce e bună hermenutica?
45. Problema mântuirii protagonistului în teatru şi film (ex. Faust)
46. Despre vina tragică (v. teatru şi film)
47. Despre criteriile ierarhiei oamenilor în grupuri
48. Tipurile de autoritate după Max Weber
49. Despre modelul de societate meritocratică
50. Falocrația şi feminismul
51. Valorizarea artistică a suferinței în teatru şi film
52. Valorizarea artistică a fericirii în teatru şi film
53. Formă, idee şi sentiment în operele teatrale şi cinematografice
54. Opinia publică, "celălalt" şi stigmatul
55. Despre noțiunea de normalitate
56. Sursele conştiinței şi atitudinii identitare
57. Funcțiile valorilor în viața socială
58. Raporturile dintre norme şi valori
59. "Nimeni nu e profet în țara lui" (v. Kahil Gibran - *Profetul*)
60. De ce plâng? (Mâşkin, Rocco, Schindler)
61. Opinia publică şi sexualitatea
62. Valoarea muncii
63. Este bine şi cu dreptate să se aplice judecata "Mai bine un vinovat nepedepsit decât un nevinovat pedepsit!"? (vezi şi judecata lui Caiafa)
64. Este bine şi cu dreptate să se aplice judecata după intenție sau după consecințele faptelor omeneşti?

65. Valoarea estetică şi antropologică a nudului pe scenă şi în film (vezi Titu Maiorescu - *Comediile domnului Caragiale*)
66. Un tabel al cuplurilor de valori corespunzătoare formelor fundamentale ale culturii (orizontal şi ierarhic)
67. Scop şi finalitate în lumea valorilor
68. Excurs despre valorile *in absentia*
69. Interferențele tipurilor de valori în interiorul operelor de artă (teatru şi cinema)
70. Despre actul de valorizare a lui "Celălalt"
71. Fenomenul instrumentalizării valorilor şi efectele lui
72. Valoarea-lipsă – imbold al comportamentului omenesc
73. Ispita, componentă originară a condiției umane

III.B Bibliografia cursului de Axiologie

III.B.1 Axiologie generală

1. Badrillard, Jean, *Cuvinte de acces*, Ed. Art, Buc., 2008, p. 23-26, 27-30
2. Bahm, Archie J., *Axiology*, *The Science of Values*, Editions Rodopi Amsterdam, 2006
3. Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc**.**, 1944 p. 97-111 (sau altă ediție, subcap. „Accentul axiologic")
4. ----, *Trilogia valorilor*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1946
5. Boboc, Alexandru, *Etică şi axiologie în opera lui Max Scheler*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1971, p. 114-125
6. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 691-692 (definiția valorii)
7. Calciu, Pr. Gheorghe, revista *Rost*, Nr. 7, sept. 2003, *Ortodoxia lui Nae Ionescu*, p. 8
8. Canetti, Elias, *Masele şi puterea*, Ed. Nemira, Buc**.**, 2000, p. 42-44 (valori şi norme), 154-158 (clasificarea valorilor, banii), 186-190 (clasificarea valorilor, mâncatul)
9. Ceauşu, Gheorghe, *7 discipline: orizonturi culturale*, Unatc, 2003

10. Chevalier, Jean, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, vol. 1 (A-D), Ed. Artemis, Buc., 1994, p. 15-64
11. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. p. 87-101 (frumosul şi binele), 103-106, 177-186
12. Dilthey, Wilhelm, *Esența filosofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 90-123 (Teoria viziunilor despre lume. Religia şi creația artistică în relațiile lor cu filosofia)
13. Dumitru, Marius, *Universalitate în sfera juridică. N.. Rouland şi construcția unei noi universalități,* în rev. *Sinapsa*, Ed. Platytera, Nr. 4/2009, p. 189-207
14. Einstein, Albert, *Cum văd eu lumea*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
15. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 117
16. Findlay, J. N., *Analysis of the Text*, in *Phenomenology of Spirit*, Oxford University Press, 1977, p. 495-592
17. ----, *Ascent to Absolute*, London: Allen & Unwin / New York: Humanities Press, 1970
18. ----, *Axiological Ethics*, MacMillan Publ., London, 1970
19. ----, *Can God's Existence Be Disproved*?, *Mind,* Vol. 37, No. 226 (1948): 176-183
20. ----, *Kant and the Transcendental Object*, Oxford, Clarendon Press, 1981
21. ----, *Language, Mind and Value*, London: Allen & Unwin / New York: Humanities Press, 1963
22. ----, *Linguistic Approach to Psychophysics*, în *Proceedings of the Aristotelian Society, 1949-1950*
23. ----, *Meinong's Theory of Objects*, Oxford University Press, 1933, 2nd edition as *Meinong's Theory of Objects and Values*, 1963
24. ----, *Morality by Conventions*, *Mind*, Vol. 33, No. 210 (1944): 142-169
25. ----, *Plato and Platonism*, New York, New York Times Book Co., 1976
26. ----, *Plato: The Written and Unwritten Doctrines*, London, Routledge and Kegan Paul Publ. House / New York: Humanities Press, 1974
27. ----, *Psyche and Cerebrum*, Milwaukee, Marquette University Press, 1972
28. ----, *The Discipline of the Cave*, London: Allen & Unwin / New York: Humanities Press, 1966
29. ----, *The Justification of Attitudes*, *Mind,* Vol. 43, No. 250 (1954):145-161

30. ----, *The Transcendence of the Cave*, London: Allen & Unwin / New York: Humanities Press, 1967
31. ----, *Time: A Treatment of Some Puzzles*, *Australasian Journal of Psychology and Philosophy*, Vol 19, Issue 13 (December 1941): 216-235
32. ----, *Use, Usage and Meaning, Proceedings of the Aristotelian Society, Supplementary Volumes,* Vol. 35 (1961): 223-242
33. ----, *Values and Intentions*, London: Allen & Unwin, 1961
34. ----, *Axiological Ethics*, MacMillan, New York, 1970, ISBN 0-333-00269-5
35. Flew, Antony, *Dicționar de filosofie şi logică*, Ed. Humanitas, Buc., 1996, p. 352 (definiția valorii)
36. Florian, Mircea, *Metafizică şi artă*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1992, p. 151-152
37. ----, *Recesivitatea ca structură a lumii*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2003, vol. I, cap. 26 (existență şi valoare), p. 14-64, p. 364-366
38. *Foreword*, in Hegel's *Logic*, Being Part One of *The Encyclopaedia of the Philosophical Sciences* (1830), Clarendon Press, 1975, ISBN 978-0198245124
39. Gilbert, Durand, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999
40. Goldmann, Lucien, *Sociologia literaturii*, Ed. Politică, Buc., 1972, p. 18-20, 30-33 (din studiul introductiv de Ion Pascadi)
41. Goldstein, Clifford, *Rațiuni ale inimii*, Ed. Viață şi Sănătate, Buc., 2008, p. 9-17
42. Greimas, Algirdas J., Jacques Fontanille, *Semiotica pasiunilor*, Ed. Scripta, Buc., 1997, p. 38-39 (valoarea din punct de vedere semiotic)
43. Haba, Enrique Pedro, *Elementos basicos de axiologia general*, Editorial Universidad de C.R., 2006
44. Hartmann, Nicolai, *Etica*, în vol. Filosofie contemporană, Ed. Garamond, Buc., p. 149-168 (texte alese, traduse şi comentate de Alexandru Boboc şi Ioan D. Roşca)
45. ----, *The Structure of Value*, Carbondale: University of Illinois Press, 1967
46. ----, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, p. 101-113
47. *Hegel: A Re-examination*, London: Allen & Unwin / New York, MacMillan, 1958

48. Heidegger, Martin, *Timpul imaginii lumii*, Ed. Paideia, Buc., 1998, p. 104-110, (v. p. 107, Nietzsche)
49. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. I, p. 52-149
50. Iluț, Petru, *Atitudini şi comportamente sociale. Teme actuale de psihosociologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004
51. ----, *Structurile axiologice din perspectiva psihosocială*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1995
52. ----, *Valori, atitudini şi comportamente sociale. Teme actuale de psihosociologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004
53. Lavelle, Louis, *Traité des valeurs*, tome 1, Presses Universitaires de France, Paris, 1954
54. Lévinas, Emmanuel, *Între noi. Încercare de a-l gândi pe celălalt*, Ed. Bicall, Buc., 2000, p. 228-239 (Celălalt, utopie şi justiție)
55. Lipps, Theodor, *Estetica. Bazele esteticii*, Ed. Meridiane, Buc., 1987, vol. I
56. Marcus, Solomon, *Paradigme universale, II. Pornind de la un zâmbet*, Ed. Pararela 45, Piteşti, 2005
57. McDonald, Hugh P., *Radical Axiology. A First Philosofy of Values*, Amsterdam/New York, N.Y., 2004/2006
58. Moscovici, Serge, *În dialog cu Lavinia Betea*, în revista *Cultura*, Nr. 38, 7 sept 2006, p. 22
59. Moutsopoulos, Evanghelos, *Valorile*, Ed. Omnia, Buc., 2005
60. Mukařovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 2-94
61. Nietzsche, Friedrich, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 43-44 (valoarea intenției şi a consecințelor)
62. ----, *Voința de putere*, Ed. Aion, 1999, p. 324-329 (Perspectivismul), 342-351, 388-390, 442-461
63. Noica, Constantin, *Manuscrisele de la Câmpulung*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 49 şi urm.
64. ----, *Modelul cultural european,* Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 62
65. Pomeroy, Leon, *The New Science of Axiological Psychology*, Ed. Rem. B. Edwards, 2006
66. Ralea, M. D., *Valori*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1935

67. Rescher, Nicholas, *Value Matters: Studies in Axiology*, Ontos Verlag, Frankfurt, 2005, ISBN 3-937202-67-6
68. Revel, Jean-François, Matthieu Richard, *Călugărul şi filosoful*, Ed. Irecson, Buc., 2005
69. Rokeach, M., *The Natura of Human Values*, ed. The Free Press, New York, 1973
70. ----, *Understanding Human Values – Individual and Societal*, ed. The Free Press, New York, 1979
71. Römer, Thomas, *Moise, omul care L-a întâlnit pe Dumnezeu*, Ed. Univers, Buc., 2007, p. 92-94 ("Moise, simbol al idealului american")
72. Rusu, Liviu, *Logica frumosului*, ELU, Buc., 1968
73. Sartre, Jean Paul, *Existențalismul şi emoțiile umane*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1988
74. Sârbu, Nicolae, *Filosofia valorilor*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1997
75. Sloterdijk, Peter, *Reguli pentru parcul uman*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
76. Steinhardt, N., *Primejdia mărturisirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 131
77. Vaihinger, Hans, *Filosofia lui "Ca şi cum"*, Ed. Nemira, Buc., 2001, p. 271-272
78. Vianu, Tudor, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 106-107
79. Wald, Henri, *Înțelesuri iudaice*, Ed Hasefer, Buc., 1995, p. 89-95
80. ----, *Limbaj şi valoare*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1973
81. Wilcox, Arthur, *Călătorie în marginea eternității*, Ed. Lucman, 1999, p. 69
82. Wittgenstein, Ludwig, *A Critique*, Routledge and Kegan Paul Publ., London, 1984

III.B.2 Valorizarea

1. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 133-160
2. Bourdieu, Pierre, *Despre televiziune*, Ed. Meridiane, Buc., 1998, p. 69-75 (despre compararea producătorilor de bunuri simbolice)

3. Chevalier, Jean şi Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, vol I (A-D), Ed. Artemis, Buc., 1994, p. 15-64
4. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 103-106, 177-186
5. Durand, Glibert, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999
6. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol I, p. 52-149
7. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicii*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 78-87 (introducere de Ştefan Voinescu)
8. Poulet, Georges, *Metamorfozele cercului*, Ed. Univers, Buc., 1987, p. 50-73
9. Vaihinger, Hans, *Filosofia lui "Ca şi cum"*, Ed. Nemira, Buc., 2001

III.B.3 Ce sunt valorile?

1. Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 231-258
2. Wald, Henri, *Tensiunea gândirii*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1991, p. 163-171 (unitatea valorilor)

III.B.4 Caracteristici ale valorilor

Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2003, p. 14-64, 364-381, vol.I

III.B.5 Clasificarea valorilor

Hartmann, Nicolai, *Estetica,* Ed. Univers, Buc., 1974, p. 43-47, 365-372

II.B.6 Interferențele dintre valori

(autonomie—heteromie, în sfera mare a culturii)

1. Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2003, p. 14-64, 364-381, vol.I
2. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, vol. II, p. 118-141
3. Vianu, Tudor, *Estetica,* ELU, Buc., 1968, p. 55-59

III.B.7 Judecata de valoare

Moutsopoulos, Evanghelos, *Valorile*, Ed. Omnia, Buc., 2005, p. 68-78

III.B.8 Sistemul de valori

1. Andrei, Petre, *Filosofia valorii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, p. 113-204 (economice, juridice, politic,e tice, istorice, estetice, religioase, cultural-sociale)
2. Antonesei, Liviu, *Paideia - fundamentele culturale ale educației*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996, p. 25-28
3. Baudrillard, Jean, *Societatea de consum. Mituri şi structuri*, Ed. comunicare.ro, Buc., 2005 (tipuri de valori şi predilecția mentalității contemporane pentru lucruri...)
4. Blaga, Lucian, *Artă şi valoare*, Ed. Humanitas, Buc., 1996, p. 181-190
5. Dobrescu, Caius, *Diversitate, ambiguitate, incertitudine*, în rev. *Cuvântul*, Nr. 8, august 2006, p. 13-14
6. Habernas, Jürgen, *Cunoaştere şi comunicare*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 132-141 („Cunoaşterea şi interesul"), p. 319-334
7. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 365-370
8. Ivanciu, Ioan C., *Ființă şi valoare în gândirea filozofică a lui Louis Lavelle*, Ed. Academiei Române, Buc., 1979, p. 127-232
9. Martin, Mircea, *Care este patriotismul nostru moral şi simbolic?*, în rev. *Cuvântul*, Nr. 8, august 2006, p. 11-13
10. Nagel, Thomas, *Veşnice întrebări*, Ed. All, Buc., 1996, cap. 9, Fragmentarea valorii, p. 126-140
11. Nietzsche, Friedrich, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 93-552
12. Ogliari, Raffaele, *Spiritualitatea sinaită*, în rev. Tabor, anul III, Nr. 2, mai 2009, Cluj-Napoca, p. 8-10 (Ioan Scărarul)
13. Ognov, Ivan, *Psihologia succesului*, Ed. Ideea europeană, Buc., 2005
14. Roşca, Ioan N., *Introducere în axiologie*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2002, p. 156-163
15. Scheler, Max, *Omul resentimentului*, Ed. Trei, Buc., 1998, p. 148-151 (util şi plăcut), 151-161 (valoarea utilității şi valoarea vieții în special)
16. Stavre, Ion, *Reconstrucția societății româneşti prin audiovizual*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004, p. 157-158

17. Vianu, Tudor, *Estetica*, ELU, Buc., 1968, p. 55-59
18. ----, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 122-127
19. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 77-81
20. Vulcănescu, Mircea, *Dimensiunea românească a existenței. Pentru o spiritualitatea filosofică*, I, Ed. Eminescu, Buc., 1992, p. 100-126 (Două tipuri de filosofie medievală)

III.B.9 Norme şi Valori

1. Fromm, Erich, *Texte alese*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 343-349 (Valorile şi normele), 150-162 (autoritatea anonimă şi conformismul), 498-503 (a avea sau a fi)

III.B.10 Valori şi Bunuri

1. Noica, Constantin, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 58-63
2. Scheler, Max , în Roşca, Ioan D., *Introducere în axiologie*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2002, p. 37-40
3. Vianu, Tudor, *Opere,* vol. 13, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 372-384
4. ----, *Opere,* vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 64-72 (valori şi bunuri), 90-91 (suportul valorilor) sau Studii de filosofia culturii, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 44-53 (valori şi bunuri), 72-73 (suportul valorilor)

III.B.11 Valorile morale

Numărul mare al valorilor morale rezidă în aceea că sfera moralei se suprapune cu cea a omenescului şi o substanțializează. Astfel că orice gândeşte, orice trăieşte şi orice făptuieşte un om are o aură de moralitate. Pe de altă parte, imoralitatea fiind inclusă în sfera moralității întrucât este rezultatul unei evaluări etice, are şi ea un caracter moral. Şi, în funcție de tabla de valori morale a epocilor şi/sau a comunităților umane, există valori morale pozitive şi valori morale negative. În sfera moralei, purtătorul valorilor nu este corporalitatea, ca în cazul corporalității bunurilor obişnuite, ci persoana. Din complexitatea domeniului s-au germinat mai multe doctrine etice cum este cea deontologică sau a datoriei,

deci condiționantă, cea teleologică sau a utilității (consecințialistă), cea hedonistă sau cea nietzscheeană („dincolo de bine şi de rău"). Responsabilitatea îşi are izvorul în etica deontologică, ea prescrie „ce se cade" şi „ce nu se cade" să faci în marginile unui model cultural.

Cu privire la originea normelor morale (normele în genere sunt fața manifestată a valorilor) există două ipoteze – aceea că sunt autonome şi aceea că sunt heteronome. Omul aşadar nu se comportă aleatoriu, ci auto-reglat, adică în direcția cea mai probabilă, orientat fiind de valori ce stau la baza motivelor şi motivațiilor sale.

Pe lângă caracteristicile comune tuturor valorilor, cum sunt *ireductibilitatea* unele la altele şi la suporturile lor, *idealitatea, valabilitatea*, *polaritatea* (sunt perechi dihotomice, opoziționale) e cea care *constituie miezul formelor fundamentale ale culturii*. Deci, caracteristica polarității putea fi avută în vedere şi la expunerea listei valorilor morale ca de exemplu: binele-răul, demnitatea-supuşenia, cinstea-necinstea, sinceritatea-minciuna etc.

Valorile morale sunt însoțite întotdeauna şi de o aură afectivă. Explicația stă în fatul că re-actualizarea unor situații din trecut, cu ajutorul memoriei (voluntare sau involuntare) se produce însoțită de o aură afectivă.

Este de remarcat că, în regimul lor, valorile morale, ca sentimente şi acte ale voinței, nu sunt pure şi autonome[8]. Între ele şi valorile religioase, juridice şi politice nu sunt linii exacte şi infranşisabile, ci interferențe la marginile lor şi implicații conotative, deşi acestea (cele morale) sunt conținutul celorlalte, le penetrează şi le irigă pe toate cu aura general-umană. De aceea numărul lor mare în raport cu celelalte tipuri, aşa cum rezultă, credem, din inventarul de mai jos, configurează sfera omului generic şi a omenescului, în interiorul cărora distingem umanul şi inumanul. *Homo sum, humani nihil a me alienum puto* **– *Terențiu.***

[8] Despre autonomismul valorilor: Comte-Sponville, André, *Une éducation filosophique*, PUF, Paris, 1989, p. 126-127

III.B.11.a O listă a valorilor morale

„Ambiția, zgârcenia, nehotărârea, frica, râvnele ....
care nu ne părăsesc şi dacă am schimbat zările."
Montaigne[9]

Nimicnicia, slutenia sufletească, nerozia, răutatea, necinstea, sălbăticia,
perfidia, nestăpânirea, josnicia, bădărănia, netrebnicia noastră...
N. Steinhardt[10]

- abnegația
- abominabilul
- adevărul
- adulterul
- agresivitatea
- ajutorul
- altruismul, filantropia şi mizantropia
- amabilitatea
- amăgirea
- ambiția
- amorul propriu
- arghirofilia
- aroganța
- ataşamentul
- atitudinea cinică
- austeritatea
- avariția[11]
- bărbăția
- bârfa
- binele şi răul
- blasfemia[12]

[9] Montaigne, *Eseuri*, I, Ed. Ştiințifică, Buc., 1966, p. 240
[10] N. Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*, Ed. Cluj-Napoca, 1994, p. 89
[11] v. Greimas, Algirdas J., Jacques Fontanille, *Semiotica pasiunilor*, Ed. Scripta, Buc., 1997, p. 93-159
[12] Blasfemia, deşi cu miez religios, are şi culoare general-umană

- blândețea
- brutalitatea
- buna credință
- buna cuviință
- bunătatea[13]
- bunul simț (moral)[14]
- calomnia, insulta şi injuria
- candoarea
- canibalismul
- caritatea, iubirea şi nădejdea – valori ale creştinismului
- castitatea
- căința
- cinismul
- cinstea şi corectitudinea
- clemența
- cochetăria
- compasiunea
- comportamentul masochist
- comportamentul sadic
- comuniunea
- corectitudinea
- "corectitudinea politică" – formă internațională a ipocriziei
- crima
- cruzimea
- cuminţenia
- cumpătarea
- curajul
- cutezanța
- darul[15]

[13] Vianu, Tudor, *Studii de filozofia culturii*, Buc., 1982
[14] V. direfența între bunul simț moral şi bunul simț gnoseologic
[15] V. diferența între dar şi cadou: darul are o bogată încărcătură simbolică, față de subțirimea cadoului

- dârzenia
- datoria
- decența
- defăimarea
- delațiunea
- delicatețea
- demnitatea
- denigrarea
- descompunerea
- devotamentul
- disimularea
- disperarea
- disprețul
- diversiunea
- dorința
- dreptatea
- duioşia
- durerea (fizică şi sufletească) şi suferința
- egoismul
- eleganța gestuală, atitudinală, sufletească
- encomiasmul (lauda exagerată)
- eroismul (eroul fondator şi sotir, autosacrificiul şi modelul spartan)
- evlavia
- fericirea[16]
- fidelitatea
- forța creatoare
- franchețea
- frica, spaima şi teama
- frivolitatea
- frumosul
- furtul

[16] v. fericirea lui Sisif şi fericirea creştină

- generozitatea
- gentileţea
- gratitudinea
- greşeala (v. aici vinovăţia fără vină)
- grija faţă de "celălalt"
- grosolănia
- iconoclastia (religioasă şi laică)
- idolatria (religioasă şi laică)
- iertarea
- ignoranţa
- iluzionarea "celuilalt" – formă de minciună
- impietatea
- impostura
- impudoarea
- incestul
- incorectitudinea
- indecenţa
- indiferenţa
- indolenţa
- ingratitudinea
- inocenţa
- integritatea morală
- intoleranţa
- invidia sau gelozia ca intoxicaţie psihică (Adler)[17]
- ipocrizia
- iubirea
- iubirea de sine
- îndemnul la bine
- îndemnul la rău
- îndurarea

[17] Greimas, Algirdas J.; Jacques Fontanille, *Semiotica pasiunilor*, Ed. Scripta, Buc., 1997, p. 159-271

- îngăduința
- înşelăciunea
- înțelepciunea
- jertfa voluntară şi involuntară[18]
- jignirea
- laşitatea
- lăudăroşenia
- Legal/ilegal, just/injust, drept/nedrept
- lepădarea de sine
- libertatea
- libertinajul
- linguşirea
- loialitatea
- mândria
- mânia
- martirajul
- măsura
- mefiența
- meschinăria
- mila
- minciuna
- mitocănia
- moderația
- modestia
- necinstea
- nehotărârea
- nemernicia
- nevrednicia
- noblețea
- obediența

[18] Jerfta involuntară (ostaşii pieriți în războaie, cei pieriți şi torturați în puşcăriile diferitelor regimuri politice, unii mucenici creştini, soția "meşterului" Manole) şi jerfta voluntară (gestul lui Avraam, sfântul şi eroul salvator = sotir)

- obligația
- obscenitatea
- ofensa sau jignirea
- omenitatea (morală şi estetică)
- omul
- onestitatea
- onoarea
- oportunismul
- orgoliul
- ospitalitatea
- ostilitatea
- patriotismul
- păcatul
- păcăleala – formă de minciună
- perversiunea
- pietatea
- plăcerea
- pocăința
- politețea
- prestigiul
- prețuirea şi disprețul ca prețuire
- prietenia
- promisiunea
- protecția
- prudența
- pudoarea
- puritatea
- răutatea
- răzbunarea
- recunoştința
- remuşcarea
- renegarea
- resemnarea

- resentimentul
- responsabilitatea
- risipa de timp, de bunuri şi de energie
- ruşinea
- sacrificiul
- sacrilegiul
- sadismul şi masochismul
- sănătatea corporală, psihică şi morală
- securitatea
- severitatea
- sfinţenia
- simplitatea
- simulacrul
- sinceritatea[19]
- smerenia, pietatea şi evlavia
- sminteala
- solidaritatea la restrişte
- sosia
- speranţa
- sperjurul
- spiritul de dreptate
- spiritul de sacrificiu
- stăpânirea de sine[20]
- stigmatul şi oprobiul public
- succedaneul
- şantajul
- tandreţea

---

[19] Sinceritatea nu trebuie pusă în relaţie de congruenţă cu adevărul ştiinţific sau faptic, ci cu propriile trăiri, opinii, opţiuni, senzaţii şi convingeri ale subiectului, care, dacă nu sunt declarate ca atare sau sunt trunchiate, omise parţial sau eludate avem de-a face cu minciuna ca o valoare negativă, contrapunctică la sinceritate. Minciuna este un fals intenţionat, dar care poate avea şi un impuls benefic.

[20] Stăpânirea de sine e deosebită de răspundere

- tăria de caracter
- temeritatea
- temperanța
- tendința de dominare
- teroarea
- ticăloşia
- tiranizarea
- toleranța
- tortura
- trândăvia
- trădarea
- trucajul
- trufia
- umilința
- umilirea
- ura
- ura de sine
- utilul
- viața
- viciul[21]
- vina
- violența
- virginitatea
- virtutea
- vitalitatea sau valorile vitale (Nietzsche)
- vitejia
- vrednicia
- vulgaritatea
- xenofobia şi xenofilia
- zgârcenia

[21] Viciul - exces în satisfacerea unei cerințe fireşti şi/sau abatere a orice de la destinația sa naturală, dându-i o altă finalitate; viciul e absența virtuții, precum răul e şi absența binelui.

N.B.: După ***Tudor Vianu,*** în fiecare dintre valorile morale revin anumite "trăsături raționabile"[22]. Toate sunt valori personale. "Persoana nu fapta ei este suportul valorilor morale."[23] Atunci însă când constat fapta caritabilă a unei persoane feroce sau fapta vitejească a unui laş, adică fapte cărora, părându-mi-se că le pot atribui anumite valori morale, nu le pot lega şi de un centru personal, conştiința noastră este în drept să le interpreteze ca pe nişte false valori, ca pe nişte simple valori iluzorii."

După ***Nietzsche*** Creştinismul trebuie blamat pentru că neagă valori cum sunt: "mândria, pathosului distanței, marea responsabilitate, exuberanța, superba animalitate, instinctele războinice şi plăcerea victoriei, idolatrizarea pasiunii, a răzbunării, a vicleniei şi mâniei, a aventurii, a cunoaşterii" întrucât e o "morală de sclavi".

A se avea în vedere şi lista de valori morale organizată de ***André Comte-Sponville***[24]: politețea, fidelitatea, prudența, cumpătarea, curajul, spiritul de dreptate, generozitatea, compasiunea, mizericordia, recunoştința, umilința, simplitatea, toleranța, puritatea, blândețea, buna credință, simțul umorului, iubirea.

Virtuțile cardinale la vechii greci: înțelepciunea, cumpătarea, dreptatea, curajul.

Vezi şi ***cele şapte păcate capitale*** (în Evul Mediu european): lăcomia, avariția, preacurvia, lenea, trufia, mânia, pizma.

Cele şapte virtuți: credința, nădejdea, dragostea, prudența, cumpătarea, dreptatea, puterea, care sunt totodată şi *valori pozitive*, în raport (opozițional) cu valorile negative corespunzătoare.

Pentru a evidenția fluiditatea valorilor morale şi religioase, cât şi unitatea lor, prezentăm ***Decalogul*** *(Ieşirea, 19-20*[25]*):*

---

[22] Vianu, Tudor, *Studii de filozofia culturii,* Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 97
[23] op. cit., p. 97
[24] Comte-Sponville, André, *Mic tratat al marilor virtuți*, Ed. Univers, Buc., 1998
[25] *Pentateuhul*, Ed. Institutului Biblic, Buc., 1997, p. 152-153, versiune revizuită după *Septuaginta*, redactată şi comentată de Bartolomeu Valeriu Anania.

1. Să nu ai alți Dumnezei în afară de Mine.
2. Să nu-ți faci ție chip cioplit, şi nici vreo asemănare cu ceva din câte sunt în cer, acolo sus, ori din câte sunt pe pământ, aicea jos, ori din câte sunt în apele de sub pământ. Să nu te închini lor, şi nici să le slujeşti; că Eu, Dumnezeul tău, Eu sunt un Dumnezeu gelos.
3. Să nu iei numele Domnului, Dumnezeului tău, în deşert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deşert numele Lui.
4. Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca s-o sfințeşti. Şase zile să lucrezi; în ele fă-ți toate treburile, dar ziua a şaptea este odihna Domnului, Dumnezeului tău; în ea să nu faci nicio muncă, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici slujnica ta, nici boul tău, nici asinul tău, nici orice dobitoc al tău, nici străinul ce poposeşte la tine.
5. Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, ca să-ți fie ție bine şi să trăieşti ani mulți pe pământul pe care Domnul Dumnezeu ți-l va da.
6. Să nu ucizi.
7. Să nu te desfrânezi.
8. Să nu furi.
9. Să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui tău.
10. Să nu râvneşti la casa aproapelui tău; să nu râvneşti la femeia aproapelui tău, nici la ogorul lui, nici la sluga lui, nici la slujnica lui, nici la boul său, nici la asinul său şi la niciunul din dobitoacele lui şi la nimic din câte sunt ale aproapelui tău.

Păcatele	***Virtuțile***
1. ispita (dorința)	castitatea
2. lăcomia	abstinența, temperanța
3. avariția	dărnicia, spiritul economic, echilibrat
4. lenea (lâncezirea)	diligența, activitatea
5. furia	răbdarea, calmul
6. invidia	bunătatea, generozitatea
7. mândria	smerenia, spăşeala, umilința, modestia

* În întinsul câmp al moralei, valorile nu sunt interşanjabile, nu se anulează compensatoriu; palma rămâne palmă şi sărutul sărut, aceasta deoarece nu sunt echivalente.

** De distins între corectitudine şi cinste:
- *corectitudinea* e o conduită exterioară, rezultată dintr-o convenție, căreia i se alătură datoria şi obligația sau răspunderea. Ea nu implică o conotație afectivă, nu se exercită însoțită de sentimente.
- *cinstea* – cu sensul de tandrețe, iubire şi responsabilitate, care sunt valori impregnate cu trăiri incomensurabile, deosebite de cele corecte, care sunt cantitativiste.

*** În privința ***judecăților morale***, se ridică problema: *Cum este mai potrivit să apreciem oamenii? După intenții sau după fapte?*

Intențiile nu le putem şti, dar le putem presupune în virtutea unor scheme de comportament-standard sau le putem afla din declarațiile agenților lor. Să mai adăugăm că nu întotdeauna finalitățile corespund cu intențiile (care, de fapt, sunt scopuri) deoarece linia dintre ele poate fi intersectată de un eveniment aleatoriu. Totodată, o intenție rea se poate finaliza cu un efect benefic tot din cauza păienjenişului de evenimente, cum o intenție bună poate avea un rezultat contrar. Prin urmare, numai faptele sunt cuantificabile şi evaluante, deşi pot să şi mintă.

**** ***Stările emotive*** ca expresii atitudinale şi deci, valorizatoare, după ***Nāṭyaśāstra***[26]: Voluptatea, Râsul, Tristețea, Mânia, Vigoarea, Frica, Sila, Minunarea, Dezolarea, Slăbiciunea, Suspiciunea, Invidia, Îmbătarea, Oboseala, Indolența, Deprimarea, Grija, Descumpănirea, Amintirea, Mulțumirea, Ruşinarea, Irascibilitatea, Bucuria, Panica, Stupoarea/Nesimțirea, Aroganța, Disperarea, Tânjirea, Somnolența, Epilepsia, Visarea, Trezirea, Resentimentul, Disimularea, Violența, Certitudinea, Nebunia, Moartea, Spaima, Chibzuirea.

[26] *Nāṭyaśāstra*, Ed. Ştiințifică, Bucureşti, 1997, p. 122-144

III.B.11.b Sistemul de valori morale

1. De Coulanges, Fustel, *Cetatea antică*, vol. 2, Ed. Meridiane, Buc., 1984, p. 52
2. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2004

III.B.11.c Conceptul de valoare

1. Aristotel, *Etica nicomachică*, ed. Antet, Buc., 2007
2. Beaufret, Jean, *Lecții de filosofie. De la Platon la Heidegger*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1999, vol. II, p. 101-112, 285-320
3. Boboc, Alexandru, *Confruntări de idei în filosofia contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 267-346
4. Hartmann, Nicolai, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1977
5. Ionescu, Nae, Curs de istorie a metafizicei, Ed. Anstasia, Buc., 1996, p. 78-87 (valoare şi cultură)
6. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2004
7. Nietzsche Friedrich, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 42-43
8. Nietzsche, Fr., *Genealogia moralei*, ed. Humanitas, Buc., 2006
9. Scheler, Max, *Omul resentimentului*, Ed. Trei, Buc., 1998, p. 132-144
10. Singer, P. (ed.), *Tratat de etică*, ed. Polirom, Buc., 2006
11. xxxx, *Dicționar de sociologie*, Ed. Babel, Buc., 1993, p. 661-663

III.B.11.d Transmutația valorilor

Nietzsche, Friedrich, *Aşa grăit-a Zarathustra*, ediția a 3-a, Ed. Humanitas, Buc., 2000, cu o introducere de Ştefan Augustin Doinaş

III.B.11.e Tipologii ale valorilor morale

Tipologii ale valorilor morale/*Adevărul*

1. Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 341-342
2. Habermas, Jürgen, *Etica discursului şi problema adevărului*, Ed. Art, Buc, 2008
3. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965 sau Ed. Iri, Buc., 2000, p. 9 şi urm.

4. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 87
5. Peters, Francis E., *Termenii filozofiei greceşti*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 35-36
6. Rusu, Liviu, *Logica frumosului*, ELU, Buc., 1968
7. Vianu, Tudor, *Patosul adevărului în Oedip şi Hamlet*, în *Opere, 10,* Ed. Minerva, Buc., 1982, p. 315-338

Tipologii ale valorilor morale/

Valorile absolute: Adevărul, binele şi frumosul

Wald, Henri, *Tensiunea gândirii*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1991, p. 163-171

Tipologii ale valorilor morale/*Altruismul*

Goleman, Daniel, *Inteligența socială*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007, p. 63-78

Tipologii ale valorilor morale/*Angoasa*

1. Eliade, Mircea, *Mituri, vise şi mistere*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998, p. 51-65

Tipologii ale valorilor morale/

Autonomismul şi heteronomia valorilor morale

Comte-Sponville, André, *Une éducation filosophique*, PUF, Paris, 1989, p. 126-127

Tipologii ale valorilor morale/*Binele*

1. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 87-101
2. Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii,* vol. II, Ed. Eminescu, Buc., 1987, p. 142-166
3. Greceanu, Tudor, *Drumul celor puțini*, Ed. Vremea, Buc., 2005, p. 243-245
4. Kant, Immanuel, *Critica rațiunii practice*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972, p. 200-239
5. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 213

6. Peters, Francis E., *Termenii filozofiei greceşti*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 19-20
7. Rusu, Liviu, *Logica frumosului*, ELU, Buc., 1968
8. Steinhardt, Nicolae, citat de George Ardeleanu, în rev. *România literară*, Nr. 17/1 mai 2009, p. 5
9. Şestov, Lev, *Filosofia tragediei*, Ed. Univers., Buc., 1997, p. 33-151 (v. Tolstoi şi Nietzsche)
10. Ţuţea, Petre, *Omul. Tratat de antropologie creştină*, Ed. Timpul, Iaşi, 2003

Tipologii ale valorilor morale/*Binele şi răul*

1. Achim, Mihu, *Antropologie culturală*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2000, p. 125
2. Acterian, Jeni, *Jurnalul unei fete cuminți*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 180
3. Baudelaire, citat de Călinescu, Matei în *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 58
4. Cicero, *Despre supremul bine şi supremul rău*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1983, p. 41-232
5. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 62-67, 89-93
6. Dragomir, Alexandru, *Crase banalități metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004, p. 141-143
7. Eliade, Mircea, *Istoria credinţelor şi ideilor religioase*, Ed. Universitas, Chişinău, 1992, p. 252-263 (liberul arbitru)
8. Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii,* vol. II, Ed. Eminescu, Buc., 1987, p. 42 şi urm.
9. Froom, Erich, *Arta de a iubi*, Ed. Anima, Buc., 1995
10. Greimas, Algirdas Julien, *Despre sens,* Ed. Univers, Buc., 1974, p. 136-143
11. Grigoraş, Ion, *Binele şi răul*, Ed. Junimea, Iaşi, 1971
12. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965, p. 435-456 sau Ed. Iri, Buc., 2000, p. 372-374
13. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 204-223

14. Lorenz, Konrad, *Aşa-zisul rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 33-61
15. Nietzsche, Friedrich, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991
16. Noica, Constantin, *Jurnal filozofic*, Ed. Humanitas, Buc., 1990, p. 37
17. Platon, *Republica*, partea a V-a, 2, în Platon, *Opere,* V, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1986, p. 429-444
18. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 206-215
19. Russ, Jacqueline (coordonator), *Istoria filosofiei,* vol. I, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2000, p. 76-77
20. Sfântul Dionisie Areopagitul, *Opere complete*, Ed. Paideia, Buc., 1996, p. 145-149, 188-192
21. Starobinski, Jean, *Textul şi interpretul*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 283-329
22. Steinhardt, N., *Primejdia mărturisirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 158-159, ed. a 3-a
23. Vlăduțescu, Gheorghe, *Filosofia primelor secole creştine*, Ed. Enciclopedică, Buc., 1995, p. 154-178

Tipologii ale valorilor morale/*Bunul simț şi politețea*

1. Paleologu, Alexandru, *Bunul simț ca paradox*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1972
2. ----, *Politețea ca armă*, Ed. Dacia , Cluj-Napoca, 1999

Tipologii ale valorilor morale/*Compasiunea*

Goleman, Daniel, *Inteligența socială*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007, p. 244-257

Tipologii ale valorilor morale/*Cumpătarea*

Montaigne, *Eseuri,* I, Ed. Ştiințifică, Buc., 1966, p. 204-208

Tipologii ale valorilor morale/*Curajul*

1. Greceanu, Tudor, *Drumul celor puțini*, Ed. Vremea, Buc., 2005, p. 236-243
2. Platon, *Opere*, I, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1974, p. 233-274
3. Posescu, Al, *Platon. Filosofia dialogurilor*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1971, p. 99-100

4. Ralea, M. D., *Valori*, Ed. Fundația pentru Literatură şi Artă, Buc., 1935, p. 12
5. Steinhardt, N., *Dăruind vei dobândi*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994, p. 251-266
6. ----, *Primejdia mărturisirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 142

Tipologii ale valorilor morale/*Darul*

1. Baconsky, Teodor, *Iacob şi îngerul,* Ed. Anastasia, Buc., 1996
2. Derrida, Jacques, *Diseminarea*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1997, p. 391-398
3. Maus, Marcel, *Eseu despre dar*, Ed. Institutului European, Iaşi, 1993
4. Steinhardt, N., *Dăruind vei dobândi*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994, p. 83-87 sau Ed. Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului şi Sătmarului, Baia Mare, 1992, p. 105-110
5. xxxx, *Filosofie contemporană,* Texte alese, traduse şi comentate de Alexandru Boboc şi Roşca, Ioan N., Ed. Garamond, Buc., 1995, p. 149-169

Tipologii ale valorilor morale/*Datoria*

1. Kant, Immanuel, *Critica raţiunii practice*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1972
2. Lipovetsky, Gilles, *Amurgul datoriei*, Ed. Babel, Buc., 1996
3. Morar, Vasile, *Moralităţi elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2004, ed. a II-a
4. Pârvan, Vasile, *Datoria vieţii noastre*, Ed. Univers, Buc., 1999

Tipologii ale valorilor morale/*Decența*

Morar, Vasile, *Moralităţi elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2004, p. 159-161

Tipologii ale valorilor morale/*Dorința*

1. Caputo, John D., Gianni Vattimo, *Dupa moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2008, p. 84-88
2. Compte-Sponville, André, *Mic tratat al marilor virtuţi*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 266-277
3. Deleuze, Gilles, Félix Guattari, *Capitalism şi schizofrenie (I) Anti-Oedip*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008, p. 153-155

4. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1992
5. Goleman, Daniel, *Inteligența socială*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007, p. 230-244
6. Hawkins, David R., *Sinele: realitate şi subiectivitate*, Ed. Cartea Daath, Buc., 2006, p. 221-224
7. Ispirescu, Petre, *Tinerețe fără bătrânețe şi viață fără de moarte*, în vol. *Legende sau basmele românilor*, Ed. Minerva, Buc., 1989
8. Platon, *Dialoguri*, ELU, Buc., 1968, p. 278-281, din *Banchetul*, 198, 199, 200, 201
9. Spinoza, Etica, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981, p. 119 şi urm.

Tipologii ale valorilor morale/*Dreptatea*

Epictet în vol. *Epictet - Marcus Aurelius, Manualul către sine*, Ed. Minerva, Buc., 1977, p. 47

Tipologii ale valorilor morale/*Durerea*

1. Conquest, Robert, *Recolta durerii*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
2. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicii*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 129-147

Tipologii ale valorilor morale/*Eroismul*

1. Stăniloae, Dumitru, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Elion, Buc., 2001, p. 94

Tipologii ale valorilor morale/*Etica*[27]

1. Bauman, Zygmunt, *Etica postmodernă*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
2. Greimas, Algirdas J., Jacques Fontanille, *Semiotica pasiunilor*, Ed. Scripta, Buc., 1997, p. 137-145 (moralizarea)
3. Jankélévitch, Vladimir, *Paradoxul moralei*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1997
4. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 208-223

[27] Etica = teoria despre morală

5. Levinas, Emmanuel, *Între noi. Încercare de a-l gândi pe celălalt*, Ed. Bic All, Buc., 2000
6. Lipovetsky, Gilles, *Amurgul datoriei*, Ed. Babel, Buc., 1996
7. Morar, Vasile, *Creativitatea răului: ticălosul*, în rev. *Observator cultural*, 22-28 oct. 2009 (I), 29 oct. – 4 nov. 2009 (II), 5-11 nov. 2009 (III)
8. ----, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, ediția a II-a, Buc., 2004, p. 77-84
9. Nietzsche, Friedrich, *Genealogia moralei*, în vol. *Ştiința veselă. Genealogia moralei. Amurgul idolilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994 sau Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1993
10. Rusu, Liviu, *Logica frumosului*, ELU, Buc., 1968 (v. Binele)
11. Vattimo, Gianni, *Etica interpretării*, Ed. Pontica, Constanța, 2000

Tipologii ale valorilor morale/*Etica şi morala*

1. Andrei, Petre, *Filosofia valorii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, p. 141-159
2. Aristotel, *Etica nicomahică*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1988
3. Bauman, Zygmunt, *Etica postmodernă*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
4. Bergson, Henri, *Cele două surse ale moralei şi religiei*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1992
5. Comte-Sponville, André, *Mic tratat al marilor virtuți*, Ed. Univers, Buc., 1998
6. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 372-379
7. ----, *Etica: Introducere* în vol. *Filosofie contenporană*, Ed. Garamond, Buc., 1995, 149-168
8. ----, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, p. 113-140
9. Jankelevitch, Vladimir, *Paradoxul moralei*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1997
10. Kant, Immanuel, *Critica rațiunii practice*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972
11. ----, *Scrieri moral-politice*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1991, p. 221-365
12. Levinas, Emmanuel, *Între noi. Încercare de a-l gândi pe celălalt*, Ed. Bic All, Buc., 2000
13. Lorenz, Konrad, *Aşa-zisul rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 126-157
14. Nietzsche, Friedrich, *Amurgul idolilor sau Cum se filosofează cu ciocanul*, comentariu de Eric, Blondel, Ed. Antet XX Press, Filipeştii de Târg, Prahova, 2002, p. 15-43, 63-80

15. Scheler, Max, *Omul resentimentului*, Ed. Trei, Buc., 1998, p. 7-24, 132-144, 148-150 (util şi plăcut)

Tipologii ale valorilor morale/*Fericirea*

1. Alighieri, Dante, *Divina comedie*, ed. A 6-a, în româneşte de Eta Boeriu, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006, cântul 17, p. 353
2. Anania, Bartolomeu Valeriu (versiune redactată de), *Biblia comentată. Noul Testament*, Ed. Institutului Biblic, Buc., 1993, , p. 8 (Predica de pe Munte)
3. Aristotel, *Despre fericire şi feluri de vieți*, în vol. Bagdasar, N., Virgil Bogdan, C Narly, *Antologie filosofică. Filosofi străini*, ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p. 97-105
4. ----, *Etica nicomahică*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1988, p. 251-266
5. Bagdasar, N., Virgil Bogdan, C. Narly, *Antologie filosofică*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p. 391-393 (din Critica rațiunii practice), 398-399 (din Întemeierea metafizicii moravurilor), 403-410 (din Critica rațiunii practice)
6. Benjamin, Walter, *Iluminări,* Ed. Univers, Buc., 2000, p. 212-213
7. Boltzman, Ludwig, *Scrieri*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981, p. 207-235
8. Bruckner, Pascal, *Euforia perpetuă*, Ed. Trei, Buc., 2000
9. Brune, François, *Fericirea ca obligație*, Ed. Trei, Buc., 2003
10. Camus, Albert, *Mitul lui Sisif*, ELU, Buc., 1969, p. 127-133
11. Cehov, A.P., *Opere,* vol. 3, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 719-728
12. Comte-Sponville, André, Delumeau, Jean, Farge, Arlette, *Cea mai frumoasă istorie a fericirii*, Grupul Editorial ART, Buc., 2007
13. Dragomir, Alexandru, *Crase banalități metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004, p. 32-33
14. Eibl-Eibesfeld, Irenäeus, *Iubire şi ură*, Ed. Trei, Buc., 1998
15. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 29-32, 144
16. Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii*, Ed. Eminescu, vol. II, Buc., 1987, p. 136-166 (v. pesimismul lui Schopenhauer)
17. Goethe, *Faust,* Ed. Paralela 45, Buc., 2008

18. Goleman, Daniel, *Inteligența socială*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007
19. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia sporitului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965 sau ediția Ed. Iri, Buc., 2000, p. 115-133
20. Kant, Immanuel, *Critica rațiunii practice*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972, p. 220-221, cartea a doua, cap. II, subcapitolul V „Existența lui Dumnezeu ca postulat al rațiunii practice"
21. ----, *Existența lui Dumnezeu ca postulat al rațiunii pure practice*, în vol. Bagdasar, N., Virgil Bogdan, C Narly, *Antologie filosofică. Filosofi străini*, ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p. 403-410
22. ----, în vol. *Antologie filosofică. Filosofi Străini*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p. 403-410
23. Kirwan, Christopher, *E de ajuns să fii fericit?*, Ed. Paideia, Buc., 2004
24. Klein, Ştefan, *Formula fericirii*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
25. Lipovetsky, Gilles, *Fericirea paradoxală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
26. Moutsopoulos, Evanghelos, *Valorile*, Ed. Omonia, Buc., 2005, p. 75-76
27. Nietzsche, Friedrich, *Aşa grăit-a Zaratustra*, Ed. Humanitas, Buc., 2000, ediția a III- a, p. 131-134, 207-210, 230-232
28. Nietzsche, Friedrich, *Opere complete* – 3 – *Omenesc, prea omenesc,* I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 204
29. Noica, Constantin, *Mathesis sau bucuriile simple*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 74-80
30. Pascal, Blaise, *Cugetări*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1982, p. 232
31. ----, *Scrieri alese*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1967, p. 38-49
32. Patapievici, Horia-Roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 105-113
33. Pesoa, Fernando, *Cartea neliniştirii,* I, Ed. Fundația Culturală Română, Buc., 2000, p. 69
34. Peters, Francis E., *Termenii filozofiei greceşti*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 102
35. Richter, Max, *Filosofie, ştiințe moderne, poezie*, Ed. Tiparul Universitar, Buc., 1939, p. 70 şi urm.
36. Russ, Jacqueline (coordonator), *Istoria filosofiei,* vol. I, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2000, p. 77-79

37. Russell, Bertrand, *Istoria filozofiei occidentale*, vol. I, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 198-201 (plăcerea la Aristotel)
38. Schopenhauer, Arthur, *Arta de a fi fericit*, Ed. Incitatus, Buc., 2001
39. Scruton, Roger, *Iertare si ironie*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 3 (54), martie 2009, p. 32-34
40. *Sfântul Închisorilor. Mărturii despre Valeriu Gafencu, adunate şi adnotate de monahul Moise*, Ed. Reînvierea, Alba Iulia, 2007, p. 291
41. Stăniloae, Dumitru, *Iubirea creştină*, Ed. Porto Franco, Galați, 1993, p. 121-137
42. Starobinski, Jean, *Melancolie, nostalgie, ironie*, Ed. Meridiane, Buc., 1993
43. ----, *Textul şi interpretul* Ed. Univers, Buc., 1985, p. 252-282
44. Steinhardt, N., *Jurnalul fericirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991
45. Suppes, Patrick, *Metafizica probabilistă*, Ed. Humaniats, Buc., 1990, p. 105-107, 325-354
46. Todorov, Tzvetan, *Grădina nedesăvârşită*, Ed. Trei, Buc., 2002, p. 237-240
47. Volkoff, Vladimir, *Manualul corectitudinii politice*, Ed. Antet, 2001
48. Voronca, Ilarie, *Mic manual de fericire perfectă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1973

Tipologii ale valorilor morale/*Fidelitatea*

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 577-582

Tipologii ale valorilor morale/*Frica*

1. Delumeau, Jean, *Frica în Occident (sec. XIV, XVIII). O cetate asediată*, vol. I şi II, Ed. Meridiane, Buc., 1986
2. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii,* Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1992
3. Greceanu, Tudor, *Drumul celor puțini*, Ed. Vremea, Buc., 2005, p. 236-243
4. Hawkins, David R., *Sinele: realitate şi subiectivitate*, Ed. Cartea Daath, Buc., 2006, p. 232-235
5. Kierkegaard, Søren, *Frică şi cutremurare*, Ed. Antaios, Buc., 2001

6. Mister Corey, Robin, *Frica, istoria unei idei politice*, Ed. Vremea, Buc, 2008
7. Noica, Constantin, *Repede aruncătură de privire asupra limbii*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 325-326-327, p. 11
8. xxxx, *Fellini despre Felllini*, Ed. Meridiane, Buc., 1982, p. 10, 61

Tipologii ale valorilor morale/*Frumosul şi binele*

1. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 87-101
2. Peters, Francis E., *Termenii filozofiei greceşti*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 97-102

Tipologii ale valorilor morale/*Frumusețea, prietenia şi iubirea*

Platon, *Lysis*, Ed. Humanitas, Buc., 1996, (cu un eseu de Constantin Noica)

Tipologii ale valorilor morale/*Iertarea*

1. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2007, p. 195-201
2. Bertrand, Russell, *Istoria filosofiei occidentale*, vol. I, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 337
3. Canetti, Elias, *Masele şi puterea*, Ed. Nemira Buc., 2000, p. 254-255
4. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Iri, Buc., 2000, p. 378-380
5. Jankélévitch, Vladimir, *Iertarea*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998
6. Kolakowski, Leszek, *Conferințe mici pe teme mari*, Ed. Paideia, Buc., 2003, p. 206-213, Chivu, Marius, Condițiile iertării, în rev. *Cultura,* Nr. 11, 26 iunie 2004, p. 3
7. Steinhardt, N., *Dăruind vei dobândi*, Ed. Dacia, Cluj, 1994, p. 87-93

Tipologii ale valorilor morale/*Impostura*

Morar, Vasile, *Moralități elementare*, ed. a II-a, Ed. Paideia, Buc., 2004, p. 114-118

Tipologii ale valorilor morale*/Incestul*

Iftode, Cristian, *Natură, cultură, structură. Lévi-Strauss şi spectrul deconstrucției*, în rev. *Analele Universității Bucureşti*, Filosofie, anul LIII-2004, p. 107-108

Tipologii ale valorilor morale*/Invidia sau gelozia ca intoxicație psihică*

Frisch, Max, *Jurnal*, Ed. Univers, Buc., 1984, p. 25-28

Tipologii ale valorilor morale*/Iubirea*

1. Adămuț, Anton I., *Despre plăcerile iubirii şi practicarea plăcerii*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 2, noiembrie 2004, p. 31-32
2. Anania, Bartolomeu Valeriu (versiune revizuită, redactată şi comentată de), *Noul testament*, Ed. Institutul Biblic şi de misiune al BOR, Buc., 1993, p. 239 (Luca, cap. 13)
3. Bruckner, Pascal, *Iubirea față de aproapele*, Ed. Trei, Buc., 2005, roman
4. Brunner, Roland, *Psihanaliză şi societate postmodernă*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
5. Carver, Raymond, *Despre ce vorbim când vorbim de iubire*, proză, Ed. Polirom, Iaşi, 2005, p. 161-182
6. Cehov, A.P., *Opere,* 3, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 178-184
7. Cioran, Emil, *Pe culmile disperării*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, ediția a III-a, p. 127-130
8. Codrescu, Andrei, *Noi n-avem bun simț, noi suntem artişti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008
9. Comte-Sponville, André, *Mic tratat al marilor virtuți*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 243-248 (v. şi Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti., Buc., 2003, p. 363-369)
10. de Rougemont, Denis, *Iubirea şi Occidentul*, Ed. Univers, Buc., 1987
11. Delumeau, Jean, *Păcatul şi frica. Culpabilitatea în Occident (sec. XIII, XVIII), vol. I*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997
12. Dostoievski, F.M., *Frații Karamazov*, roman, Ed. Rao, Buc., 1997 (iubirea, fericirea, iertarea)
13. Dragomir, Alexandru, *Crase banalități metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004

14. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice,* vol. II, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 114-116
15. Eibl-Eibesfeldt, Irenäeus, *Agresivitatea umană*, Ed. Trei, Buc., 1995
16. ----, *Iubire şi ură. Rădăcinile biologice ale valorilor morale*, Ed. Trei Buc, 1998
17. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 50-53
18. Enăchescu, Constantin, *Tratat de psihopatologie, iubire şi ură,* Ed. Trei, Buc., 2000
19. Evdokimov, Paul, *Taina iubirii*, Ed. Christiana, Buc., 2006
20. Evola, Julius, *Metafizica sexului*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
21. Ferrini, Paul, *Iubire fără credință*, Ed. For You, Buc., 2000
22. Ficino, Marsilio, *Asupra iubirii*, Ed. de Vest, Timişoara, 1992
23. Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii,* vol. II, Ed. Eminescu, Buc., 1987, p. 9-55
24. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, 1992, p. 130-140, 215-223
25. Fromm, Erich, *Arta de a iubi*, Ed. Anima, Buc., 1995
26. Greimas, Algirdas J., Fontanille, Jacques, *Semiotica pasiunilor*, Ed. Scripta, Buc., 1997 (p. 170-171 Zelul)
27. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 571-577
28. Ionescu, Nae, *Neliniştea metafizică*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1993, p. 80-92
29. ----, *Tratat de metafizică*, Ed. Roza vânturilor, Buc., 1999, p. 168-209
30. Kristeva, Julia, *Noile maladii ale sufletului*, Ed. Trei, Buc., 2005, p. 125-137
31. ----, *Străini pentru noi înşine*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-7/2002, p. 289-290
32. Lazarev, Serghei Nikolaevici, *Diagnosticarea karmei. Iubirea*, Ed. Dharana, Buc., 2004
33. Levinias, Emmanuel, *Între noi. Încercare de a-l gândi pe celălalt*, Ed. All, Buc., 2000, p. 109-128, 139-145, 177-180
34. Luca, Gherasim, *Elogiul Malombrei. Contur al iubirii absolute*, Colecția suprarealistă, 1947 sau în vol. *Avangarda literară românească*, Ed. Minerva, Buc., 1983, p. 663-666
35. Mailer, Norman, *Evanghelia după fiul*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p 126-127

36. Marcuse, Herbert, *Eros şi civilizație*, Ed. Trei, Buc., 1996
37. ----, *Scrieri filozofice*, Ed. Politică, Buc., 1977, p. 177-219 (Eros şi civilizație)
38. Marie, Dominique Philippe, *Despre iubire*, Ed. Paideia, Buc., 2011
39. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 363-373
40. Moutsopoulos, Evanghelos, *Valorile*, Ed. Omonia, Buc., 2005, p. 86-91
41. Nietzsche, Friedrich, *Aşa grăit-a Zarathustra*, Ed. Humanitas, Buc., 2000, ediția a III-a, p. 108-110
42. ----, *Opere complete,* 3, *Omenesc, prea omenesc,* I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000
43. Noica, Constantin, *Şase maladii ale spiritului contemporan* (Spiritul românesc la cumpătul vremii), Ed Univers, Buc., 1978, p. 88
44. *Noul Testatment comentat*. Versiune revizuită, redactată şi comentată de Bartolomeu Valeriu Anania, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1993, p. 293 (Luca, cap. 10, 27)
45. Osho, *Mori pentru a renaşte*, Ed. Sapientia, Buc., 2001, p. 43-70
46. Papahagi, Marian, *Intelectualitate şi poezie*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, p. 12-78
47. Paramahausa, Yogananda, *Divina iubire,* I şi II, Ed. Ram, Buc., 2001
48. Pascal, Blaise, *Cugetări*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1992, p. 226-240
49. ----, *Scrieri alese*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1967, p. 121-135
50. Paulescu, Nicolae C., *Instincte, patimi şi conflicte*, Ed. Anastasia, Buc., 1995, p. 25-93, 209-219
51. Paz, Octavio, *Dubla flacără - dragoste şi erotism*, Ed. Humanitas, Buc., 1998
52. Peters, Francis E., *Termenii filozofiei greceşti*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 97-102
53. Platon, *Lysis*, cu un eseu despre înțelesul grec al dragostei de oameni şi lucruri de Constantin Noica, Ed. Humanitas, Buc., 1996
54. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 191-197 (Iubire îngerească)
55. Scheler, Max, *Omul resentimentului*, Ed. Trei, Buc., 1998, p. 106-130

56. Sf. Augustin, *Despre iubirea absolută*: comentariu la Prima Epistolă a lui Ioan, Ed. Polirom, Iaşi, 2003
57. ----, *Soliloquia*, Ed. de Vest, Timişoara, 1992
58. Sf. Pavel, *Noul Testament*, Epistola I, Către Corinteni, I, 13
59. Shakespeare, William, *Sonetul 116*
60. Sloterdijk, Peter, *Reguli pentru parcul uman*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 8-9
61. Solomon, *Cântarea cântărilor*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1977 sau Ed. Orion Intercontempress, Buc., 1994
62. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000 (Suferința exemplară a artistului, p. 55-65)
63. Stăniloae, Dumitru, (preot), *Iubirea creştină*, Ed. Porto Franco, Galați, 1993, p. 121-137
64. Süskind, Patrick, *Despre iubire şi moarte*, Ed. Humanitas, Buc., 2006
65. Tagore, Rabindranath, *Ghirlanda dragostei*, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1961
66. Todorov, Tzvetan, *Cucerirea Americii. Problema Celuilalt*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1994, p. 121-173
67. ----, *Grădina nedesăvârşită*, Ed. Trei, Buc., 2002
68. Tournier, Michel, *Vineri sau limburile Pacificului*, roman, Ed. Univers, Buc., 1978
69. Țuțea, Petre, *Proiectul de tratat.Eros*, Ed. Pronto, Braşov
70. Vulcănescu, Mircea, *Logos şi eros*, Ed. Paideia, Buc., 1991
71. Weil, Simone, *Forme de iubire implicită a lui Dumnezeu*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
72. Welwood, John, *Călătoria inimii. Calea iubirii conştiente*, Ed. Elena Francisc Publishing, Buc., 2006
73. Y Gasset, Ortega José, *Studii despre iubire*, Ed. Humanitas, Buc., 1991
74. Yannaras, Christos, *Libertatea moralei*, Ed. Anastasia, Buc., 2002

Tipologii ale valorilor morale/*Iubirea creştină*

Palade, Tereza Brânduşa, *Curajul de a gândi până la capăt*, în rev. *Idei în dialog*, ian. 2008, p. 6

Tipologii ale valorilor morale/*Încrederea*

Steinhardt, N., *Dăruind vei dobândi*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994, p. 110-115

Tipologii ale valorilor morale/*Înțelepciunea*

Platon, *Opere,* I, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1974, p. 155-232

Tipologii ale valorilor morale/*Jertfa*

Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicii*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 160-166

Tipologii ale valorilor morale/

Kitsch-ul ca şi comportament moral (mitocănia)

Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2001, p. 178-197

Tipologii ale valorilor morale/*Libertatea*

1. Comărnescu, Radu, Emilian Dobrescu, *Istoria franc-masoneriei (926-1960)*, Ed. Tempus, Buc., 1992, p. 195
2. Crowder, George, *Anarhismul*, Ed. Antet, Buc., 1997, p. 20-31, 104-114, 165-170, 219-228
3. Dănişor, Gheorghe, *Metafizica libertății*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006
4. Dostoievski, F.M., *Frații Karamazov*, roman (cap. Marele Inchizitor)
5. *Drepturile omului la 1789* din *Preambul la Constituția Franceză din 1791*
6. Einstein, Albert, *Cum văd eu lumea*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 266
7. Fukuyama, Francis, *Sfârşitul istorie şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994, p. 247-292
8. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 423-432
9. Iorga, Nicolae, *Evoluția ideii de libertate*, Ed. Meridiane, Buc., 1987
10. Liiceanu, Gabriel, *Despre ură şi despre seducție*, Ed. Humanitas, Buc., 2007
11. Llosa, Mario Vargas, *The culture of Liberty*, Foreign Policy, Ian-Feb 2001
12. Mill, John Stuart, *Despre libertate*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
13. Neamțu, Mihail, *Povara libertății*, Ed. Polirom, Iaşi, 2009

14. Pareyson, Luigi, *Ontologia libertății*, *Răul şi suferința*, Ed. Pontica, Constanța, 2005
15. Poliakov, Leon, *Breviarul urii*, Ed. Est, Buc., 2004
16. Popovici, Dan, *Libertatea fiilor*, în rev. *Sinapsa*, Nr. IV, Ed. Platytera, Buc., 2009, p. 167-176

Tipologii ale valorilor morale/*Libertatea politică*

Jaspers, Karl, *Originea şi sensul istoriei*, citat în *Manualul de filosofie pentru licee şi şcoli normale*, Ed. Didactică şi Pedagogică, R.A., Buc., 1994, p. 59

Tipologii ale valorilor morale/*Mândria*

Hawkins, David R., *Sinele: realitate şi subiectivitate*, Ed. Cartea Daath, Buc., 2006, p. 216-221

Tipologii ale valorilor morale/*Minciuna*

1. Arendt, Hannah, *Crizele republicii. Minciuna în politică. Nesupunerea civică. Despre violență. Gânduri despre politică şi revoluție*, Ed. Humanitas, Buc., 1999
2. Aristotel, *Etica nicomahică*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1988, p. 317-318
3. Barba, Eugenio, *O canoe pe hârtie*, Ed. Unitext, Buc., 2003, p. 145
4. Barnes, J.A., *Sociologia minciunii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1998
5. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 327
6. *Facerea* 27, 2-19. 27, 20 şi 27, 27
7. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 282, citat din Paulhan, J., *Sur le cubisme*
8. Kierkegaard, citat de Vladimir Jankélévitch, *Ironia*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994, p. 75
9. Liiceanu, Gabriel, *Despre minciună*, Ed. Humanitas, Buc., 2006
10. Llosa, Mario Vargas, *Kathie şi hipopotamul*, in româneşte şi cuvânt înainte de Cantuniari, Mihai, *Teatrul ca ficțiune*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2010
11. Nietzsche, Friedrich, *Voința de putere*, Ed. Aion, Buc., 1999, p. 99-108
12. Osho, Iluminarea: *Eternul început*, Ed. Herald, Buc., 1999, p. 137-142

13. Platon, *Opere,* II, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 9-61
14. ----, Republica, cartea a II-a, 382, în *Opere*, p. 54, în Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1986 şi 387, c, p. 157
15. Scott, Peck M., *Psihologia minciunii*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2003
16. Sebastian, Mihail, *Jurnal*, 1935-1944, Ed. Humanitas, Buc., 1996, p. 500
17. Vaysse, Jean-Marie, *Inconştientul modernilor*, Ed. Trei, Buc., 2003, p. 238-244
18. Wierzbicky, Piotr, *Structura minciunii*, Ed. Nemira, Buc., 1996

Tipologii ale valorilor morale/*Morala. Intenţia sau consecinţa*

1. Blum, Lawrence A., *Moral perception and particularity*, Cambridge University Press, 1994
2. Eco, Umberto, *Cinci scrieri morale*, Ed. Pontica, Constanţa, 1998
3. Jankélévitch, Vladimir, *Paradoxul moralei*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1997
4. Morar, Vasile, *Despre saşi, morală şi tăcere*, în rev. *Observator cultural*
5. ----, *Moralităţi elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2004, ediţia a doua
6. Nietzsche, Friedrich, *Amurgul idolilor sau cum se filosopfează cu ciocanul* (Comentariu de Eric Blondel), Ed. Antet XX Press, Filipeştii de Târg, Prahova, 2002, p. 17-20, 63-68
7. ----, *Despre genealogia moralei*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1993
8. ----, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 42-43
9. ----, *Opere complete* – 3 – *Omenesc, prea omenesc,* I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 44-76
10. ----, *Voinţa de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 169-261
11. Platon, *Opere,* vol. V, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1986, *Republica*, 427 c-434 (înţelepciunea, vitejia, cumpătarea şi dreptatea)
12. Ricoeur, Paul, *Răul*, Ed. Art, Buc., 2008
13. Sévillia, Jean, *Corectitudinea morală. Căutăm cu disperare valori*, Ed. Humanitas, Buc., 2009
14. Singer, Peter, *Tratat de etică*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006
15. Taylor, Charles, *Etica autenticităţii*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2006

Tipologii ale valorilor morale*/Obscenitatea*
Nabokov, Vladimir, *Lolita*, Ed. Universal Dalsi, Buc., 1994, roman, p. 353-366 (comentarii critice)

Tipologii ale valorilor morale*/Onoarea*
Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 485-486

Tipologii ale valorilor morale*/Patriotismul*
Paulescu, Nicolae C., *Instincte, patimi şi conflicte*, Ed. Anastasia, Buc., 1995, p. 223

Tipologii ale valorilor morale*/Păcatul*
1. Delumeau, Jean, *Păcatul şi frica. Culpabilitatea în Occident (sec. XIII, XVIII), vol. I*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997
2. Otto, Rudolf, *Despre Numinos*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996, p. 171-177 187-199
3. Sf. Pavel, Roman, *7, 7-8*
4. Yannaras, Christos, *Libertatea moralei*, Ed. Anastasia, Buc., 2002

Tipologii ale valorilor morale*/Perversiunea*
1. Evola, Julius, *Metafizica sexului*, Ed. Humanitas, Buc,.1994, p. 173
2. Ciocan, Cristian, *Fenomenologia corporalității*. Două dintre fenomenele sale provative: prostituția şi pornografia, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 2, feb. 2008, p. 5-6

Tipologii ale valorilor morale*/Pietatea*
Platon, *Opere,* II, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 253-290

Tipologii ale valorilor morale*/Politețea*
1. Benjamin, Walter, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 267-268
2. Comte-Sponville, André, *Mic tratat al marilor virtuți*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 14-21 (celelalte: fidelitatea, prudența, cumpătarea, curajul, spiritul de dreptate, generozitatea, recunoştința, simplitatea, toleranța,

buna credință, smțul umorului, iubirea, umilința, mila) (v. şi Vasile Morar, Estetica. Interpretări şi texte, Ed. Universității din Bucureşti, 2003, p. 355-365)
3. Frisch, Max, *Jurnal*, Ed. Univers, Buc., 1984, p. 25-28

Tipologii ale valorilor morale/*Politica şi morala*

De Sanctis, Francesco, *Istoria literaturii italiene*, ELU, Buc., 1963, p. 544-545

Tipologii ale valorilor morale/*Prietenia*

1. Aristotel, *Etica nicomahică*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1988, p. 184 (cartea a VIII-a şi a IX-a, p. 184-237)
2. Noica, Constantin, *Interpretare la Lysis. Natura prieteniei* în Platon, *Opere*, II, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1976, p. 182-212
3. Russell, Bertrand, *Istoria filozofiei occidentale*, vol. I, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 199

Tipologii ale valorilor morale/*Promisiunea*

Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2007, p. 201-205

Tipologii ale valorilor morale/*Răul*

1. Baudrillard, Jean, *Cuvinte de acces*, Ed. Art, Buc., 2008, p. 39-45
2. Llosa, Mario Vargas, *The Culture of Liberty*, Foreign Policy, Ian-Feb 2001
3. Minois, G., *Istoria infernurilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1998
4. Nedelcovici, Bujor, *Opere complete,* V, Ed. Allfa, Buc., 2007
5. Pareyson, Luigi, *Ontologia libertății. Răul şi suferința*, Ed. Pontica, Constanța, 2005
6. Pavel, Constantin C., *Problema răului la Fericitul Augustin*, Ed. Cugetarea, Buc., 1937
7. Peters, Francis E., *Termenii filozofiei greceşti*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p.139-142
8. Ricoeur, Paul, *Răul*, Ed. Art, Buc., 2008
9. Sertillanges, R. P., *Le problème du mal,* I, Ed. Aubier, Paris, 1948

Tipologii ale valorilor morale/*Resentimentul*

1. Bourdieu, Pierre, *Economia bunurilor simbolice*, Ed. Meridiane, Buc., 1986, p. 178-182
2. Deleuze, Gilles, *Nietzsche*, Ed. All, Buc., 1999, p. 23

Tipologii ale valorilor morale/*Respectul*

1. Kant, Immanuel, *Critica raţiunii practice*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1972, p. 165
2. ----, în vol. *Antologie filosofică. Filosofi Străini*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p. 393-398

Tipologii ale valorilor morale/*Responsabilitatea şi datoria*

1. Castaneda, Carlos, *Călătorie la Ixtlan*, Ed. Rao, Buc., 1995, p. 60-74
2. Florian, Mircea, *Filosofie generală*, Ed. Garamond, Buc., 1995
3. Petre, Andrei, *Filosofia valorii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, cap. 6 + la valoarea etică în genere, Ed. a 3-a

Tipologii ale valorilor morale/*Ruşinea*

1. Blackburn, Simon, *Dicţionar de filosofie* (Oxford), Ed. Univers enciclopedic, Buc., 1999, p. 418
2. Dodds, E. R., *Grecii şi iraţionalul. Cultura ruşinii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998, p. 47-85
3. Hawkins, David R., *Sinele: realitate şi subiectivitate*, Ed. Cartea Daath, Buc., 2006, p. 237-238
4. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, II, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 136-145 (ruşinea şi pudoarea)
5. Platon, *Republica, Opere,* vol. V, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1986, p. 182-183
6. Riesman, *The lonely crowd* (mulţimea însingurată), Yale University Press, New Haven & London, 1965
7. Russell, Bertrand, *Istoria filosofie occidentale,* vol. I, Ed. Humanitas, Buc, 2005, p. 337
8. Weber, E., *România*, în vol. *Dreapta europeană*, Ed. Minerva, Buc., 1995, p. 417

Tipologii ale valorilor morale/*Sacrificiul*

1. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 593-596
2. Coman, Mihai, *Introducere în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008, p. 121-147
3. Eliade, Mircea, *Mituri, vise şi mistere*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998, p. 191-203
4. Jung, C.G., *Simboluri ale transformării*, Ed. Teora, Universitas, Buc., 2000, vol. I, p. 243-291
5. Maus, Marcel, Henri Hubert, *Eseu despre natura şi funcția sacrificiului*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997

Tipologii ale valorilor morale/*Sacrul*

1. Caillois, Roger, *Omul şi valorile*, Ed. Nemira, Buc., 197
2. Dancă ,Wilhelm, *Mircea Elaide. Definitio sacri*, Ed. Ars Longa, Buc., 1998, p. 185-321
3. Eliade, Mircea, *Sacrul şi profanul*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
4. Evdochimov, Paul, *Arta icoanei. O teologie a frumuseții*, Ed. Meridiane, Buc., 1993, p. 108-144
5. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 33-70
6. Otto, Rudolf, *Despre Numinos*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996
7. ----, *Sacrul*, Ed, Dacia, Cluj-Napoca, 1996

Tipologii ale valorilor morale/*Speranța*

1. Jankélévitch, Vladimir, *Iertarea*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998
2. Kierkegaard, Søren, *Repetarea*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000, p. 27-28
3. Lorenz, Konrad, *Aşa-zisul rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 280-294
4. Platon, *Republica,* I, p. 85, *Opere* V, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1986
5. Steiner, George, *Cele trei limbaje ale omului*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 9, sept. 2008, p. 15
6. Weigel, George, *Martor al speranței*, Ed. Galaxia Gutenberg, Tg. Lăpuş, 2007

Tipologii ale valorilor morale/*Suferința*

1. Calciu, Gheorghe (preot), *Ortodoxia lui Nae Ionescu*, în rev. *Rost*, Nr. 7, sep. 2003, p. 8-9
2. Eliade, Mircea, *Mitul eternei reîntoarceri*, Ed. Univers, Buc., 1999
3. ----, *Mituri, vise şi mistere*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998, p. 213-220
4. Ionescu, Nae, citat de Constantin Papanace în *Cuvânt introductiv* la Fenomenul legionar în cartea *Istoria mişcării legionare*, de Pr. Ştefan Palaghiță, Ed. Roza Vânturilor, Buc., 1993, p. 346-347
5. Kierkegaard, Søren, *Conceptul de anxietate*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1998, p. 94-120
6. Pareyson, Luigi, *Ontologia libertății. Răul şi suferința*, Ed. Pontica, Constanța, 2005
7. Petreu, Marta, *Despre bolile filosofilor. Cioran*, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca
8. Weil, Simone, *Greutatea si harul*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 117-118
9. Wilber, Ken, *Fără granițe. Abordări orientale şi occidentale ale dezvoltării personale*, Ed. Elena Francisc Publishing, Buc., 2005, p. 143-168
10. Wojtyla, Karol, *Salvifici doloris*, www.vatican.va

Tipologii ale valorilor morale/*Trădarea*

Nae, Ionescu, *Fenomenul legionar*, în Palaghiță, Ştefan, (pr.), *Istoria mişcării legionare*, Ed. Roza Vânturilor, Buc., 1993, p. 358-359

Tipologii ale valorilor morale/*Umilința*

1. Jankélévitch, Vladimir, *Iertarea*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998
2. Lorenz, Konrad, *Aşa-zisul rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 280-294

Tipologii ale valorilor morale/*Ura*

1. Frisch, Max, *Jurnal*, Ed. Univers, Buc., 1984, p. 144-145
2. Liiceanu, Gabriel, *Despre ură*, Ed. Humanitas, Buc., 2007

Tipologii ale valorilor morale/*Valoarea etică şi/sau morală (în genere)*

1. Andrei, Petre, *Filosofia valorii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, ediția a III-a, p. 113-128 Valori economice, 128-135 Valori juridice, 135-141 Valori politice, 141-159 Valori etice, 159-175 Valori istorice, 175-192 Valori estetice, 192-199 Valori religioase, 199-205 Valori cultural-sociale
2. Bernea, Ernest, *Îndemn la simplitate*, Ed. Anastasia, Buc., 1995
3. Blaga, Lucian, *Trilogia valorilor*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1946
4. Boboc, Alexandru, *Etică şi axiologie în opera lui Max Scheler*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1971
5. Buber ,Martin, *Eu şi tu*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 136
6. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985 (orizontul vieții sociale şi morale în filosofia lui Descartes), p. 456-464
7. Comte-Sponville, André, *Mic tratat al marilor virtuți*, Ed. Univers, Buc., 1998
8. De Saint-Exupéry, Antoine, *Citadela*, Ed. Junimea, Iaşi, 1977
9. Erasmus din Rotterdam, *Elogiul nebuniei*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1959
10. Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii, vol. II*, Ed. Eminescu, Buc., 1987, p. 14-15
11. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 241
12. Habermas, Jürgen, *Fundamentele prepolitice...*, în vol. Habermas, Jürgen, Ratzinger, Joseph, *Dialectica secularizării*, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 2005, p. 91-98
13. Halais, Émmanuel, *Individualité et valeur dans la philosophie morale*, Meta Concept, Paris, 2006
14. Hartman, Nicolai, *Etica. Introducere la Filosofie contemporană.* Texte alese, traduse şi comentate de Alexandru Boboc şi Ioan N. Roşca, Ed. Garamond, Buc., 1995, p. 149-169
15. ----, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 372-379
16. ----, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, p. 113-141 (etica)
17. Jankelevitch, Vladimir, *Paradoxul moralei*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1997
18. Kant, Immanuel, *Critica rațiunii practice*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972

19. Kolakowski, Leszek, *Conferințe mici pe teme mari*, Ed. Paideia, Buc., 2003, p. 32-39 Despre minciună, 39-45 Despre toleranță, 50-55 Despre virtute, 147-154 Despre problema sexului, 172-184 Despre ceea ce este bine şi ceea ce este adevărat, 200-206 Despre datorii, 206-215 Despre iertare, 233-239 Despre invidie, 260-267 Despre duşman şi despre prieten
20. Lipovetsky, Gilles, *L'Ére du vide. Essais sur l'individualisme contemporain*, Ed. Plon, Paris, 1983
21. Llosa, Mario Vargas, *Scrisori către un tânăr romancier*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
22. Mill, J.S., *Utilitarismul*, Ed. Alternative, Buc., 1994
23. Montaigne, *Eseuri,* I, Ed. Ştiințifică, Buc., 1966 şi II, 1971
24. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2001
25. Nietzsche, Friedrich, *Despre genealogia moralei*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1993
26. ----, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
27. ----, *Opere complete* – 3 – *Omenesc, prea omenesc,* I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 44-75 („Pentru istoria sentimentelor morale")
28. ----, *Ştiința veselă. Genealogia moralei. Amurgul idolilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994 (din Amurgul idolilor, p. 485)
29. ----, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 433-434
30. Noica, Constantin, *Rostire filozofică românească*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1970, p. 173-187
31. Ogien, Ruwen, Monique Canto-Sperber, *La philosophie morale, Que sais-je?*, Meta Concept, Paris, 2006
32. Patapievici, Horia-Roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 230-237
33. Roşca, Ioan N., *Introducere în axiologie*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2002, (Max Scheler - p. 40-44, Nicolai Hartmann, p. 51-58, Petre Andrei, p. 72-74, 83-91, D.D. Roşca, p. 97-98, Tudor Vianu, p. 109-113, Lucian Blaga, p. 119-123, Ioan D. Roşca, p. 156-163)
34. Rusu, Liviu, *Logica frumosului*, ELU, Buc., 1968, p. 26-51
35. Stăniloaie, Dumitru, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Elion, Buc., 2001

36. Todorov, Tzvetan, *Grădina nedesăvârşită*, Ed. Trei, Buc., 2002, p. 207-240 (O morală pe măsura oamenilor)
37. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 178-188
38. Vianu, Tudor, *Opere,* vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 114-117 şi p. 97 Valoarea economică, p. 100 Valoarea vitală, p. 102 Valoarea juridică, p. 105 Valoarea politică, p. 108 Valoarea teoretică, p. 111 Valoarea estetică, p. 114 Valoarea morală, p. 117 Valoarea religioasă
39. Weber, Max, *Etica protestantă şi spiritul capitalismului*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
40. Williams, Bernard, *Moralitatea, introducere în etică*, Ed. Paideia, Buc., 2002
41. Yannaras, Christos, *Libertatea moralei*, Ed. Anastasia, Buc., 2002
42. Zamfirescu, Vasile Dem, *Între logica inimii şi logica minții*, Ed,. Cartea Românească, Buc., 1985, p. 74-75, 97-124
43. xxxx, *Ethique, littérature, vie humaine, Philosophie morale*, Ed. Quaridge, 2006

Tipologii ale valorilor morale/*Valoarea juridică*

1. Alexy, Robert, *Conceptul şi validitatea dreptului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008
2. Cicero, *Despre supremul bine şi supremul rău*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1983, p. 365-479

Tipologii ale valorilor morale/*Valoarea politică*

1. Cicero, *Despre supremul bine şi supremul rău*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1983, p. 235-362
2. Lefort, Claude, *Invenția democratică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2002
3. Mill, John Stuart, *Despre libertate*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
4. Platon, *Opere,* VI, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 392-483

Tipologii ale valorilor morale/*Valoarea religioasă*

1. Andrei, Petre, *Filosofia valorii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, ediția a 3-a, p. 192-199

2. ----, *Filosofia valorii*, în vol. *Opere sociologice*, I, Ed. Academiei Române, Buc., 1973, p. 331 şi urm.
3. Bergson, Henri, *Cele două surse ale moralei şi religiei*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1992
4. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi entropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 596-598 (sacrul)
5. Buckles, Luke, Brandov Toporov, *Religiile Lumi. Ghid esențial*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008
6. Chesterton, G.K., *Ortodoxia sau dreapta-credință*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000
7. Dilthey, Wilhelm, *Esența filozofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 94-112
8. Durkheim, Émile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995
9. Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 127-143
10. Ielciu, Ioan Mircea, *Har şi libertate în viziunea teologică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2002
11. Iuga, Nicolae, *Filosofia contemporană despre morala creştină*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2002
12. Ivanciu, Ivan C., *Ființă şi valoare în gândirea filozofică a lui Louis Lavelle*, Ed. Academiei, Buc., 1979, p. 217-232
13. Jankélévitch, Vladimir, *Iertarea*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998
14. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
15. Lewis, C.S., *Creştinismul redus la esență*, Ed. Societatea Misionară Română, 1987, p. 51-106
16. Liiceanu, Gabriel, Anca Manolescu, Andrei Pleşu, *Sensuri metafizice ale crucii*, Ed. Humanitas, Buc., 2007
17. Manolache, Stelian, *Dualismul gnostic şi maniheic din perspectivă teologică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000
18. Marron, Henri-Irénée, *Patristică şi umanism*, Ed. Meridiane, Buc., 1996, p. 543-579
19. Miquel, André, *Islamul şi civilizația sa*, Ed. Meridiane, Buc., vol. I, 1994
20. Moceanu, Ovidiu, *Sensuri fundamentale*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2001
21. ----, *Teologie şi filologie*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2003

22. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2001, p. 189-197
23. Nietzsche, Friedrich, *Opere complete* – 3 – *Omenesc, prea omenesc,* I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 76-98
24. Otto, Rudolf, *Despre Numinos*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996, p. 171-177 187-199
25. Rizescu, George, *Nevoia de ortodoxie*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2001
26. Scheler, Max, *Omul resentimentului*, Ed. Trei, Buc., 1998, p. 73-105
27. Stăniloae, Dumitru, *Spiritualitatea ortodoxă*, BOR, Buc., 1981
28. Steihardt, Nicolae, *Dăruind vei dobândi*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994
29. Vianu, Tudor, *Opere,* vol. 8, Ed. Miberva, Buc., 1979, p. 117-119
30. Ward, Graham, *The Blackwell Companion to Postmodern Theology*, Ed. Blackwell Publishig, 2006
31. Weber, Max, *Etica protestantă şi spiritul capitalismului*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
32. Weil, Simone, *Forme de iubire implicită a lui Dumnezeu*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
33. Yannaras, Christos, *Libertatea moralei*, Ed. Anastasia, Buc., 2002

Tipologii ale valorilor morale/*Valoarea teoretică*

Asimov, *Visele sunt sacre*, Ed. Teora, Buc., 1999, p. 14-15 adevărul

Tipologii ale valorilor morale/*Vanitatea*

1. Anania, Valeriu, *Rotonda plopilor aprinşi*, ed a 2a Ed. Florlie Dalbe, Buc., 1995, p. 27
2. Smith, Adam, *Teoria despre învățămintele morale*, citat de Francis Fukuyama în *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994, p. 155
3. Zamfirescu, Vasile Dem., *Între logica inimii şi logica minții*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, p. 69

Tipologii ale valorilor morale/*Vina*

1. Hawkins, David R., *Sinele: realitate şi subiectivitate*, Ed. Cartea Daath, Buc., 2006, p. 224-229
2. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 8-223

Tipologii ale valorilor morale/*Violența*

Arendt, Hannah, *Crizele republicii. Minciuna în politică. Nesupunerea civică. Despre violență. Gânduri despre politică şi revoluție*, Ed. Humanitas, Buc., 1999

Tipologii ale valorilor morale/*Virtuțile morale*

(cinste, dreptate, curaj, compasiune, politețe curtenitoare, sinceritate, onestitate, onoare, glorie, datorie şi loialitate)

1. *Codul Bushido*
2. Morar, Vasile, prefață la cartea lui Comte-Sponville, André, *Mic tratat al marilor virtuți*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 6
3. Nietzsche, Friedrich, *Aşa grăit-a Zaratustra*, Ed. Humanitas, Buc., 2000, ediția a III-a, p. 77-79, 102-104 (castitate), 121-129, 134-137 (miloşii), 140-143, 143-146 (mişeii), 226-230 (renegații), 284-288 (suferința), 338-342 (tristețea)
4. Platon, *Opere,* I, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1974, p. 419-483

III.B.11.f Bibliografie (extra) despre Iubire

1. Akin, Daniel L., *God on Sex: the Creator's Ideas about Love, Intimacy and Marriage*. Nashville, TN: Broadman & Holman, 2003, 291p.
2. Alberoni, Francesco, *I Love You*. Milano, Italy: Cooperativa Libraria I.U.L.M., 1996, 421p.
3. Alcock, Norman Z., *The Logic of Love*. Oakville, Ontario, Canada: CPRI Press, 1976, 156p.
4. André, le chapelain, *The Art of Courtly Love*. Translated by John Jay Parry, edited and abridged by Frederick W. Locke. NY: F. Ungar Pub. Co., 1957, 54p. Series: Milestones of thought in the history of ideas
5. Andrews, Frank, *The Art and Practice of Loving*. Los Angeles: Jeremy P. Tarcher, 1990, 227p.
6. Angelo, Joseph R., *For Men Only: How to Love a Woman without Losing Your Mind*. Aspen, CO: MacMurray & Beck Communications, 1993. 93p.
7. Annas, J., *Plato and Aristotle on Friendship and Altruism*, *Mind*, 86:532–54, 1977

8. Apgar, Kathryn., *Overcoming Relationship Addiction: a Workshop for Women who Love Too Much*. Milwaukee, WI: Family Service America, 1990, 94p.
9. Aquinas, Saint Thomas (1225?-1274)., *St. Thomas Aquinas, on Aristotle's Love and Friendship, Ethics, books VIII-IX*. Translated by Pierre Conway. Providence: Providence College Press, 1951, 132p. Translated from the author's In *Decem Libros Ethicorum Aristotelis ad Nicomachum Expositio*. A translation of the Latin text of Aristotle which St. Thomas employed precedes each chapter
10. Arendt, Hannah, *Love and Saint Augustine* (*Liebesbegrieff bei Augustin*). Edited and with an interpretive essay by Joanna Vecchiarelli Scott and Judith Chelius Stark. Chicago: University of Chicago Press, 1996, 233p.
11. Arieti, Silvano, & James A. Arieti, *Love Can be Found: a Guide to the Most Desired and Most Elusive Emotion*. NY: Harcourt Brace Jovanovich, 1977, 230p.
12. Armor, Reginald Cavin, *The Magic of Love*. NY: Dodd, Mead, 1967, 161p. Love & theological meditations.
13. Arnstein, Helene S., *The Roots of Love: Helping Your Child Learn to Love in the First Three Years of Life*. Indianapolis, IN: Bobbs-Merrill, 1975, 228p.
14. Aron, Arthur & Aron Elaine, *Love and the Expansion of Self: Understanding Attraction and Satisfaction*. Washington: Hemisphere Pub. Corp., 1986, 172p.
15. Aron, Elaine, *The Highly Sensitive Person in Love: Understanding and Managing Relationships when the World Overwhelms You*. NY: Broadway Books, 2000
16. Arthur, Kay, *With an Everlasting Love*. Eugene, OR: Harvest House, 1995, 141p.
17. Arthur, Lowell Jay, *Attracting Romance*. Plantation, FL: Distinctive Pub. Corp., 1992, 201p.
18. Artiss, Kenneth L., *The Brain, in Wisdom, Loving, and Hating*. NY: Irvington Publishers, 1985, 362p. Phenomenological psychology, neuropsychology, neuropsychiatry, the brain & creative thinking
19. Arzoumanian, Alexander, *Love and Mankind's Future*. NY: Persepolis Press, 1976, 149p.

20. Augsburger, David W, *Cherishable: Love and Marriage*. Scottdale, PA: Herald Press, 1971, 174p.
21. ----, *The Love-Fight: Caring Enough to Confront*. Scottdale, PA: Herald Press, 1973, 176p.
22. Augustine, Saint, Bishop of Hippo, *The Enchiridion: on Faith, Hope, and Love*. Intro. by Thomas S. Hibbs. Washington, DC: Regnery Pub., 1996 (1st 1961), 173p.
23. Austin, Mary Hunter (1868-1934), *Love and the Soul Maker*. NY, London: D. Appleton and company, 1914, 286p.
24. Averill, Lloyd James, *Reconsider love*. Drawings by Daphne K, Morris, Seattle, WaA: Pan Press, 1995, 104p.
25. Avila, Alexander, *Lovetypes: Discover Your Romantic Style and Find Your Soul Mate*. NY: Avon Books, 1999
26. Badhwar, N. K. (ed.), *Friendship: A Philosophical Reader*, Ithaca, NY: Cornell University Press, 1993
27. ----, *Friends as Ends in Themselves*, *Philosophy & Phenomenological Research*, 1987, 48:1–23.
28. Baier, A. C., *Unsafe Loves*, Solomon & Higgins, 1991, 433–50.
29. Bailey, Derrick Sherwin, *The Mystery of Love and Marriage: a Study in the Theology of Sexual Relation*. Westport, CT: Greenwood Press, 1977 (1st by Harper, 1952), 145p.
30. Baker, Margaret, *Discovering the Folklore and Customs of Love and Marriage*. Aylesbury, England: Shire Publications, 1974, 64p.
31. Baldwin, Louis, *Loves of Their Lives: Enduring Romantic Relationships from Antony and Cleopatra to Today*. Secaucus, NJ: Carol Pub. Group, 1993, 255p.
32. Balint, Michael, *Primary Love and Psycho-Analytic Technique*. NY: Da Capo Press, 1986, 288p. (Originally published: NY: Liveright Pub, Corp., 1953, The International psycho-analytical library.)
33. Barros, Nicholas & Roberto Badillo, *Love as the Foundation of Moral Education and Character Development*. Washington, DC: Council for Research in Values and Philosophy: Paideia Press, 1997, Especially in Latin America & Venezuela. In series, Cultural heritage & contemporary change, Latin America

34. Bauer, Bernhard Adam, *Woman and Love*. Introduction by Norman Haire, translated from the German by Eden and Cedar Paul. NY: Boni & Liveright, 1927, 2 volumes. Anatomy, physiology, psychology and sexual life of women with an appendix on prostitution, translated by E. S. Jerdan, 353p.
35. Bauer, Jan, *Impossible Love, or, Why the Heart Must Go Wrong*. Dallas: Spring Publications: Distributed in the United States by Continuum Pub. Co., 1993, 207p. Including work of Peter Abelard (1079-1142), Heloïse (1101-1164) & Carl Gustav Jung (1875-1961) on Love
36. Baxter, James Sidlow, *For God So Loved: An In-Depth Look at the Bible's Most Well-Known Verse*. Grand Rapids, MI: Kregel Publications, 1995. 191p. Grand Rapids, MI: Zondervan, 1960.
37. Benoît, Hubert, *The Many Faces of Love: the Psychology of the Emotional and Sexual Life.* Translated by Philip Mairet. NY: Octagon Books, 1980 (1st ed., *De l'amour*, 1955), 308p.
38. Benton, Joanna, *Keeping Close: How to Make Your Relationships Work*. Secaucus, NJ: Citadel Press, 1983, 149p.
39. Berl, Emmanuel, *The Nature of Love*. Authorized translation by Fred Rothwell. NY: Macmillan company, 1924, 278p.
40. Berman, Steve, *The Six Demons of Love: Men's Fear of Intimacy*. NY: McGraw-Hill Book Co., 1984, 127 p.
41. Bernard, of Clairvaux, Saint (1090 or 91-1153), *De Diligendo Deo*. *On loving God*, Analytical commentary by Emero Stiegman. Kalamazoo, MI: Cistercian Publications, 1995, 219p.
42. ----, *The Love of God.* Ed. James M. Houston. Portland, OR: Multnomah, 1983
43. Bessell, Harold, *Romance with the Right Person: a Guide to Understanding True Love.* Poway, CA: New Horizon Books, 1993, 147p.
44. ----, *The Love Test*. NY: Morrow, 1984, 204p.
45. Biddulph, Steve, & Shaaron Biddulph, *The Secret of a Happy Family: Stay in Love as a Couple through Thick and Thin – and Even with Kids.* NY: Doubleday, 1989, 181p. First published in Australia as *The Making of Love by Doubleday*, 1988, 175p.

46. Bindman, Stephen, *Love Without Illusions*. Hermosa Beach, CA: Human Futures, 1986. 181p.
47. Birnbaum, Henri, *Love and Love's Philosophy: a Contribution to the Biology of the Personality*. NY: Pageant Press, 1955, 236p.
48. Bjorge, James R, *Forty Ways to Say I Love You: for Christian Couples who Want to Keep Their Love Alive*. Minneapolis, MN: Augsburg Pub. House, 1978, 93p.
49. Blanton, Smiley (1882-1966), *Love or Perish*. NY: Simon and Schuster, 1957, 241p.
50. Bleiman, Joyce & Kathleen Boisen, *Love Among the Wild Gods: Reclaiming True Power and Peace.* Santa Barbara, CA: Fithian Press, 1998, 135p.
51. Blinder, Martin with Carmen Lynch, *Choosing Lovers: Patterns of Romance, How You Select Partners in Intimacy, the Ways you Connect, and Why You Break Apart*. Macomb, IL: Glenbridge Pub., 1989, 222p.
52. Block, Joel D, *Lasting Love: How to Give It, How to Get It, How to Keep It*. NY: Macmillan, 1982, 252p.
53. ----, *The Magic of Lasting Love*. NY: Cornerstone Library, 1983, 252p. Originally *Lasting love*, NY: Macmillan, 1982
54. Bloesch, Donald G., *God, the Almighty: Power, Wisdom, Holiness, Love*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1995, 329p.
55. Bloom, Irwin, *What Is This Thing Called Love?*. Santa Monica, CA: Roundtable Pub., 1989, 274p.
56. Bloomfield, Harold H., and Vettese, Sirah with Kory, Robert, *Lifemates: the Love Fitness Program for a Lasting Relationship*. NY: New American Library, 1989, 238 p.
57. ----, *Love Secrets for a Lasting Relationship*. With poetry by Natasha Josefowitz. NY: Bantam Books, 1992, 152p.
58. Bloomfield, Harold H., with Felder, Leonard, *Making Peace with Yourself: Turning your Weaknesses into Strengths*. NY: Ballantine Books, 1996, 180p.
59. Blum, L. A., *Friendship, Altruism, and Morality*, London: Routledge & Kegan Paul, 1980

60. Bodmer, Judy, *When Love Dies: How to Save a Hopeless Marriage*. Nashville: Word Pub., 1999, 194p.
61. Bölsche, Wilhelm (1861-1939), *Love-Life in Nature: the Story of the Evolution of Love*. Translated from the German by Cyril Brown. NY: A. & C. Boni, 1926, 2 volumes.
62. Bondi, Roberta C., *To Love as God Loves: Conversations with the Early Church*. Philadelphia: Fortress Press, 1987, 111p.
63. Booher, Dianna Daniels, *Love*. NY: Messner, 1985, 176p.
64. Borys, Henry James, *The Sacred Fire: Love as a Spiritual Path*. San Francisco: Harper San Francisco, 1994, 180p. Marriage, love, intimacy.
65. ----, *The Way of Marriage: a Journal of Spiritual Growth through Conflict, Love, and Sex*. Kirkland, WA: Purna Press, 1991, 187p., San Francisco: Harper San Francisco, 1993, 185p.
66. Bottagaro, Anthony, *Revolution: a Challenge of Love*. Boulder, CO: Interloc Pub., 1988, 179p. Brotherliness, love & peace.
67. Bowen, Elisa, *How Can I Show You that I Love You?* Millbrae, CA: Celestial Arts Pub., 1972, 128p.
68. Bowlby, John, *The Making & Breaking of Affectional Bonds*. London: Tavistock Publications, 1979, 184p.
69. Bozarth, Alla Renée, *Love's Prism: Reflections from the Heart of a Woman*. Kansas City, MO: Sheed & Ward, 1987, 68p.
70. Bradshaw, John, *Creating Love: the Next Great Stage of Growth*. NY: Bantam Books, 1992, 374p.
71. Bragdon, Claude Fayette (1866-1946), *The Eternal Poles*. NY: A. A. Knopf, 1931, 104p.
72. Branch, Susan, *Love: a Keepsake Book from the Heart of the Home*. NY: Little, Brown, 1994, 64p. Love and cookery.
73. Branden, Nathaniel & E. Devers Branden, *The Romantic Love Question & Answer Book*. Los Angeles: J.p. Tarcher, Boston: Distributed by Houghton Mifflin, 1982, 232 p.
74. Branden, Nathaniel, *The Psychology of Romantic Love: What Love Is, Why Love Is Born, Why It Sometimes Grows, Why It Sometimes Dies*. Los Angeles: J.P. Tarcher, 1980, 210p.

75. Bransen, J., *Selfless Self-Love*, *Ethical Theory and Moral Practice*, 9: 3–25, 2006
76. Bratman, M. E., *Shared Intention*, în *Faces of Intention: Selected Essays on Intention and Agency*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999, 109–29
77. Braverman, Nachum & Shimon Apisdorf, *The Death of Cupid: Reclaiming the Wisdom of Love, Dating, Romance and Marriage*. Baltimore, MD: Leviathan Press, 1996, 156p.
78. Brendon, John Adams, *Twelve Great Passions*. London: Hutchinson, 1912, 351p.
79. Brentlinger, J., *The Nature of Love*, in *Soble* (1989a), 136–48. 1970/1989
80. Bridges, James Winfred, *The Meaning and Varieties of Love: a Psychological Analysis and Interpretation*. Cambridge, MA: Sci-art publishers, 1935, 240 p.
81. Briggs, Dorothy Corkille, *Embracing Life: Growing through Love and Loss*. Garden City, NY: Doubleday, 1985, 128p., Conduct and meaning of life.
82. Brink, D. O., *Eudaimonism, Love and Friendship, and Political Community*, *Social Philosophy & Policy*, 1999, 16:252–289
83. Broadbent, W. W., *How to be Loved*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1976, 196p.
84. Brøgger, Suzanne, *Deliver Us from Love*. Translated from the Danish by Thomas Teal. NY: Delacorte Press/S. Lawrence, 1976, 298p.
85. Bronson (pseud.), *The Orange Blossom*. Chicago, IL: Keldan Publishing Company, 1915, 395p. Love, marriage & women.
86. Brown, Helen Gurley, *Having it All: Love, Success, Sex, Money, Even if You're Starting with Nothing*. NY: Simon and Schuster: Linden Press, 1982, 462p. Primarily women life skills.
87. Brown, Norman M. & Ellen S. Amatea, *Love and Intimate Relationships: Journeys of the Heart*. Philadelphia, PA: Brunner/Mazel, 2000
88. Brown, R., *Analyzing Love*, Cambridge: Cambridge University Press, 1987
89. ----, *Analyzing Love*. NY: Cambridge University Press, 1987, 133p.
90. Brümmer, Vincent, *The Model of Love: a Study in Philosophical Theology*. Cambridge, NY: Cambridge University Press, 1993, 249p.

91. Bry, Adelaide with Leonard Felder, *Learning to Love Forever: a 40-day Plan for a Love that Lasts*. NY: Macmillan, 1982, 200p.
92. Brzeczek, Richard, Elizabeth Brzeczek & Sharon De Vita, *Addicted to Adultery: How We Saved our Marriage, How You Can Save Yours*. NY: Bantam Books, 1989, 231p.
93. Bugen, Larry A., *Love & Renewal: a Couple's Guide to Commitment*. Oakland, CA: New Harbinger Publications, 1990, 350p.
94. Bundschuh, Rick & Dave Gilbert, *Dating Your Mate*. Illustrations by Rick Bundschuh. Eugene, OR: Harvest House Publishers, 1987, 125 p.
95. Burnham, Frederic B., et al, eds, *Love: the Foundation of Hope: the Theology of Jürgen Moltmann and Elisabeth Moltmann-Wendel.* San Francisco: Harper & Row, 1988, 160p. Chapters presented at a transcontinental festival in honor of the Moltmann's sixtieth birthdays in Apr. 1986 in NY, St. Louis, and San Francisco and sponsored by Trinity Institute
96. Buscaglia, Leo F., *Because I Am Human*. Photography by Bruce Ferguson. Thorofare, NJ: C. B. Slack, 1972, 36p.
97. ----, *Born for Love: Reflections on Loving*. Thorofare, NJ: SLACK, NY: Random House, 1992, 298p., edited by Daniel Kimber. NY: Fawcett Columbine, 1994
98. ----, *Bus 9 to Paradise: a Loving Voyage*. Edited by Daniel Kimber. Thorofare, NJ: SLACK, NY: W. Morrow, 1986, 276p.
99. ----, ed. *The Disabled & Their Parents: a Counseling Challenge*. Thorofare, NJ: SLACK, NY: Holt, Rinehart, and Winston, 1983, 382p.
100. ----, *Living, Loving & Learning*. Thorndike, ME: Thorndike Press, 1982, 386p.
101. ----, *Love*, Thorofare, NJ: C. B. Slack, 1972. 147p. Boston, MA: G.K. Hall, 1989, 170p.
102. ----, *Loving Each Other: the Challenge of Human Relationships*. Thorndike, ME: Thorndike Press, 1984, 247p.
103. ----, *Papa, My Father: a Celebration of Dads*. Thorndike, ME: Thorndike Press, 1990, 132p.
104. ----, *Personhood: the Art of Being Fully Human*. Thorofare, NJ: C. B. Slack, 1978, 147p.

105.----, *Seven Stories of Christmas Love*. Illustrated by Tom Newsom. Thorofare, NJ: Slack, NY: W. Morrow, 1987, 110p.
106.----, *The Fall of Freddie the Leaf: a Story of Life for All Ages*. Thorofare, NJ: C.B. Slack, NY: Holt, Rinehart and Winston, 1982, 32p.
107.----, *The Way of the Bull: a Voyage*. Thorofare, NJ: C. B. Slack, 1973, 176p.
108.----, *Leo Buscaglia's Love Cookbook*. With Biba Caggiano, photography by C. Steven Short with Susan Mantle, with a wine and food statement by René Chazottes. Thorofare, NJ: SLACK Incorporated, 1994, 224p.
109.Buscaglia, Leo F., Eddie H. Williams, eds, *Human Advocacy and PL94-142: the Educator's Roles*. Thorofare, NJ: C. B. Slack, 1979, 117p.
110.Bushong, Carolyn Nordin, *Loving Him without Losing You: Eight Steps to Emotional Intimacy without Addiction*. NY: Continuum, 1991, 251p.
111.Bushong, Carolyn Nordin, *The Seven Dumbest Relationship Mistakes Smart People Make*. NY: Villard, 1997, 230p.
112.Butterfield, Oliver McKinley, *Love Problems of Adolescence*. NY: Teachers College, Columbia University, 1939, 212p.
113.Button, John, *Making Love Work: a Radical Approach*. San Bernardino, CA: Borgo Press, 1988, 1985, 158p.
114.Buttram, Harold E. with Joan Sanger & Ruth Strickler, *Hidden Influences of Love, Touch, and Affection*. Quakertown, PA: Humanitarian Society, 1981, 121p.
115.Cabot, Richard Clarke (1868-1939), *Prescriptions, To Be Taken Immediately, To Be Taken for Life*. Boston, NY: Houghton Mifflin, 1915, 86p. Collection from Dr. Richard C. Cabot's *What men live by* selected by Edith Motter Lamb
116.----, *What Men Live By: Work, Play, Love, Worship*. Boston, NY: Houghton Mifflin, 1914, 341p. Parts of several chapters have already been printed in the Atlantic monthly
117.Cabot, Tracy, *How to Keep a Man in Love with You Forever*. NY: McGraw-Hill, 1986, 271p.
118.----, *How to Make a Man Fall in Love with You*. NY: St. Martin's Press, 1984, 182p.
119.----, *Man Power: How to Win the Woman You Want*. NY: St. Martin's Press, 1988, 250p.

120. Callahan, Roger with Karen Levine, *It Can Happen to You: the Practical Guide to Romantic Love*. NY: A & W Publishers, 1982, 216p.
121. Campbell, Alastair V, *Moderated Love: a Theology of Professional Care*. London: SPCK, 1984, 151p. Professional, religious ethics in medicine & social services
122. Cancian, Francesca M., *Love in America: Gender and Self-Development*. NY: Cambridge University Press, 1987, 210p.
123. Canfield, Jack, *Chicken Soup for the Couple's Soul: Inspirational Stories about Love and Relationships*. Deerfield Beach, FL: Health Communications, 1999
124. Cannan, Gilbert (1884-1955), *Love*. NY: Dutton, 1914, 56p.
125. Caplan, Leslie & Jimmy Caplan, *Recipes for Romance: 50 Ways to Sweeten Your Love Life*. Novato, CA: New World Library, 1996, 126p. Relationships & sex
126. Carlson, Richard & Benjamin Shield, ed., *Handbook for the Heart: Original Writings on Love*. Foreword by John Gray. Boston: Little, Brown and Co., 1996, 226p. Religious aspects of love
127. Carlson, Richard & Kristine Carlson, *Don't Sweat the Small Stuff in Love: Simple Ways to Nurture and Strengthen Your Relationships while Avoiding the Habits that Break Down Your Loving Connection.* NY: Hyperion, 1999
128. Carlson, Richard, *A Don't Sweat the Small Stuff Treasury: a Special Collection for Brides and Grooms*. NY: Hyperion, 2000
129. Carpenter, Edward (1844-1929), *The Drama of Love and Death: a Study of Human Evolution and Transfiguration*. London: G. Allen & Company, Ltd., 1912, 298p.
130. Carson, Joan C. & Peter Carson, *Freeing Yourself to Love: How to Make the Most of Your Intimate Relations*. Wauwatosa, WI: Med-Psych Publications, 1984, 164p.
131. Carter, Steven & Julia Sokol, *Men Who Can't Love: When a Man's Fear Makes Him Run from Commitment (and what a smart woman can do about it)*. 235p.
132. ----,, *What Smart Women Know*. NY: M. Evans, 1990, 204p.
133. Carthusians, *The Call of Silent Love: Vocation and Discernment*. Trans. by an Anglican solitary. London: Darton, Longman and Todd, 1995, 198p.

134.----, *The Wound of Love: a Carthusian Miscellany*. Kalamazoo, MI: Cistercian Publications, London: Dacton Longman Todd, 1994, 244p.
135. Cartland, Barbara, *The Many Facets of Love*. London: W. H. Allen, 1963, 222p. Sex customs & love.
136. Cassell, Carol, *Straight from the Heart: How to Talk to Your Teenagers about Love and Sex*. NY: Simon and Schuster, 1987, 254p.
137. Castleman, Robbie, *True Love in a World of False Hope: Sex, Romance & Real People*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1996, 178p.
138. Cayce, Charles Thomas & Leslie Goodman Cayce, *Love Relationships: a Moving Sea*. Virginia Beach, VA: A.R.E. Press, 1995, 219p.
139. Centers, Richard, *Sexual Attraction and Love: an Instrumental Theory*. Springfield, IL: Thomas, 1975, 326p.
140. Chacel, Rosa, *Saturnal*. Barcelona, Spain: Seix Barral, 1972, 291p. On love.
141. Chapin, Alice Zillman, *400 More Creative Ways to Say I Love You*. Wheaton, IL: Tyndale House Publishers, 1996, 225p.
142. Chapman, Gary D., *The Five Love Languages of Teenagers: Parent Study Guide*. Nashville, TN: Lifeway Press, 2003, 94p.
143.----, *The Five Love Languages*. Chicago: Northfield Pub., 1992. 175p. Also: *The Five Love Languages: How to Express Heartfelt Commitment to Your Mate*. 2nd ed. Chicago: Northfield Pub., 1995, 204p.
144. Charny, Israel W., *Marital Love and Hate: the Need for a Revised Marriage Contract and a More Honest Offer by the Marriage Counselor to Teach Couples to Love and Hate, Honor and Dishonor, Obey and Disobey*. NY: Macmillan, 1972, 199p.
145. Chauchard, Paul, *Our Need of Love*. Translated by Una Morrissy. Foreword by Hans G. Furth. NY: P. J. Kenedy, 1968, 188p. Love, including work of Teilhard de Chardin, Pierre.
146. Chaudhuri, Haridas, *The Philosophy of Love*. Edited by Dionne Marx in association with the California Institute of Integral Studies. NY: Routledge & Kegan Paul, 1987, 144p.
147. Chesser, Eustace, *The Cost of Loving*. London: Methuen, 1964, 223p.
148. Cholst, Sheldon, *Finding Love in a Cold World*. NY: Beau Rivage Press, 1990, 190p. Love, interpersonal relations & mate selection.

149. Chopra, Deepak, *The Path to Love: Renewing the Power of Spirit in Your Life*. NY: Harmony Books, 1997, 338p.
150. Clancy, Jo. *What Love Is: Lessons from the Heart*. Madison, CT: Psychosocial Press, 1999
151. Clinebell, Howard John, *Well Being: a Personal Plan for Exploring and Enriching the Seven Dimensions of Life: Mind, Body, Spirit, Love, Work, Play, the Earth*. San Francisco, CA: HarperSanFrancisco, 1992, 347p.
152. Cobbett, William (1763-1835), *Advice to a Lover*. NY: Emerson books, 1938, 64p. 2nd ed.
153. Cocking, D. & Kennett, J., *Friendship and the Self*, *Ethics*, 1998, 108:502–27
154. Cohn, David Lewis (1896-1960), *Love in America: an Informal Study of Manners and Morals in American Marriage*. NY: Simon and Schuster, 1943, 236p.
155. Cole, William Graham, *Sex and Love in the Bible*. London: Hodder and Stoughton, 1959, 448p.
156. Coleman, William L. & Patricia Coleman, *Because of Love: Celebrations of the Heart*. Ann Arbor, MI: Servant Publications, 1998, 143p.
157. Collins, Charles William, *Great Love Stories of the Theatre: a Record of Theatrical Romance*. NY: Duffield and company, 1911, 327p.
158. Colman, Arthur D. & Libby Lee Colman, *Love and Ecstasy*. NY: Seabury Press, 1975, 200p.
159. Compte-Sponville, André, *Mic tratat al marilor virtuți*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 266-321
160. Conari Press editors, *The Practice of Kindness: Meditations for Bringing More Peace, Love, and Compassion into Daily Life*. Foreword by Harold Kushner. Berkeley, CA: Conari Press, 1996, 277p.
161. Coon, Horace, *Coquetry for Men*. NY: Amour Press, 1932, 248p.
162. Cooper, J. M., *Aristotle on the Forms of Friendship*, *Review of Metaphysics*, 1977, 30:619–48
163. Corbin, Caroline Fairfield (1835-1918), *A Woman's Philosophy of Love*. Boston: Lee and Shepard, 1893, 302p.
164. Corção, Gustavo, *My Neighbour as Myself*. Translated by Clotilde Wilson. London, NY: Longmans, Green, 1957, 213p. Originally

published in Portuguese as *A Sescoberta do Outro*. On Catholic conversion & love

165. Corneau, Guy, *Lessons in Love: the Transformation of Spirit through Intimacy*. Translated from the French by Nanette Bilodeau. NY: H. Holt, 1999, 305p.
166. Covey, Stephen R., *First Things First: to Live, to Love, to Learn, to Leave a Legacy*. NY: Simon & Schuster, 1994, 373p.
167. Cowburn, John, *Love and the Person: a Philosophical Theory and a Theological Essay*. London, Dublin: Chapman, 1967, 442p.
168. Cracknell, Kenneth, *Justice, Courtesy and Love: Theologians and Missionaries Encountering World Religions, 1846-1914*, London: Epworth Press, 1995, 459p.
169. Craig, Sidney D., *Raising Your Child, Not by Force but by Love*. Philadelphia: Westminster Press, 1973, 190p.
170. Craigin, Elisabeth, *Either Is Love*. NY: Harcourt, Brace, 1937, 155p.
171. Cramer, Duncan, *Close Relationships: the Study of Love and Friendship*. London, NY: Arnold, 1998, 215p.
172. Cranfiled, Jack, et al., *Chicken Soup for the Couple's Soul: Inspirational Stories about Love and Relationships*. Deerfield Beach, FL: Health Communications, 1999, 372p.
173. D'Arcy, Martin Cyril (1888-1976), *The Mind and Heart of Love, Lion and Unicorn: a Study in Eros and Agape*. NY: Meridian Books, 1956, 381p.
174. Daniel-Rops, Henri (ed.), *Love Is Forever*. Translated by Mary Pyle. Foreword by J. H. Adams. Chicago, IL: Scepter Books, 1964, 103p. Catholic Christian love, marriage
175. Dargatz, Jan Lynette, *52 Simple Ways to Tell Your Child "I Love You."* Nashville, TN: Oliver-Nelson Books, 1991, 144p.
176. Datta, Shakti, *The Place of Love in Education*. New Delhi: Gaurav Pub. House, NY: APT Books, 1989, 111p. Love in education in India.
177. Dauphinais, Michael, *Knowing the Love of Christ: an Intro. to the Theology of St. Thomas Aquinas*. Notre Dame, IN: University of Notre Dame Press, 2002, 146p.
178. Davenport, Gwen, *Great Loves in Legend and Life: Retold by Gwen Davenport*. NY: F. Watts, 1964, 180p.

179. Davies, Jon and Gerard Loughlin (eds.), *Sex These Days: Essays on Theology, Sexuality and Society*. Sheffield, England: Sheffield Academic Press, 1997, 223p.
180. Davis, Rich, and Barnett Jr. Helzberg, (eds.), *I am Loved: True Stories of True Love from People like You*. Lenexa, KS: Addax Pub. Group, 2001, 298p.
181. Day, Donald, *The Evolution of Love*. NY: Dial Press, 1954, 522p.
182. Day, Laura, *Practical Intuition in Love: Start a Journey through Pleasure to the Love of Your Life*. NY: HarperCollinsPublishers, 1998, 225p.
183. De Angelis, Barbara, *Ask Barbara: the 100 Most-Asked Questions about Love, Sex, and Relationships*. NY: Delacorte Press, 1997, 295p.
184. ----, *Inspirations about Love*. Carlsbad, CA: Hay House, 1996, 168p.
185. ----, *Real Moments for Lovers*. NY: Delacorte Press, 1995, 95p.
186. de Rougemont, Denis, *Love Declared: Essays on the Myths of Love*, Translated *Comme toi-même* from the French by Richard Howard. NY: Pantheon Books, 1963, 235p. Including Tristan & Don Juan
187. ----, *Love in the Western World*. Translated *`L'amour et L'occident'* by Montgomery Belgion. NY: Harcourt, Brace and company, 1940, 308p. Under: *Passion and Society*: London, Faber and Faber, 1956. 336p. On love, Tristan, Albigenses & other comparitive themes & motives
188. De Santo, Charles & Terri Robinson Williams, *Putting Love to Work in Marriage*. Scottdale, PA: Herald Press, 1988, 188p.
189. Delaney, N., *Romantic Love and Loving Commitment: Articulating a Modern Ideal*, *American Philosophical Quarterly*, 1996, 33:375–405
190. Demartini, John F., *Count Your Blessings: the Healing Power of Gratitude and Love*. Rockport, MA: Element, 1997, 213p.
191. Denneny, Michael, *Decent Passions: Real Stories about Love*. Boston: Alyson Publications, 1984, 223p.
192. Desmond, Shaw, *Love after Death*. London, NY: Rider & Co., 1944, 208p.
193. DeVries, Mark, *True Love Waits*. Nashville, TN: Broadman & Holman, 1997
194. Diamond, Jed, *Looking for Love in All the Wrong Places: Overcoming Romantic and Sexual Addictions*. NY: Putnam, 1988, 224p.

195. DiCianni, Ron, *A Mother's Love: a Treasury of Honor & Inspiration Based on the Painting by Ron DiCianni*. Compiled by Caesar Kalinowski. Nashville, TN: Broadman & Holman, 2000, 47p.
196. Diggs, Bernard James, *Love and Being, an Investigation into the Metaphysics of St. Thomas Aquinas* [1225?-1274]. NY: S. F. Vanni, 1947, 180p. Originally Ph.D. thesis, Columbia University, 1946
197. Dilman, Ilham, *Love and Human Separateness*. Oxford, UK, NY: B. Blackwell, 1987, 169p.
198. ----, *Love: Its Forms, Dimensions, and Paradoxes*. NY: St. Martin's Press, 1998, 239p.
199. Dinesen, Isak (1885-1962), *On Modern Marriage, and Other Observations*. Translated by Anne Born. Introduction by Else Cederborg. Afterword by Frank Egholm Andersen. NY: St. Martin's Press, 1986, 134p. On marriage & love.
200. Dinkmeyer, Don C., & Jon Carlson, *Taking Time for Love: How to Stay Happily Married*. NY: Prentice Hall Press, 1989
201. Donelson, Elaine, *Nurture*. Philadelphia: Westminster Press, 1984, 116p. Love, helping behavior, friendship, especially with reference to women
202. Donovan, Mary Ellen & Ryan William P., *Love Blocks: Breaking the Patterns that Undermine Relationships*. NY: Viking, 1989, 412p.
203. Dowling, Eric, *Love, Passion, Action: the Meaning of Love and Its Place in Life*. Foreward by Blanche d'Alpuget. Melbourne, Australia: Australian Scholarly Pub., 1995, 184p.
204. Drakeford, John W., *This Insanity Called Love*. Waco, TX: Word Books, 1970, 152p.
205. Dreyfus, Edward A., *Someone Right for You*. Bradenton, FL: Human Services Institute, Blue Ridge Summit, PA: Tab Books, 1992, 215p.
206. Drummond, Henry (1851-1897), *The Greatest Thing in the World: and 21 Other Addresses*. Intro. by J.Y. Simpson, editor G.F. Maine. London: Collins, 1953, 317p.
207. Drury, Michael, *Advice to a Young Wife from an Old Mistress – as Told to Michael Drury*. Garden City, NY: Doubleday, 1968, 125p. Rockland, MA: Wheeler Pub., 1997, 109p.

208. Duck, Steve, D. F. Hay, S. E. Hobfoll, W. Ickes and B. M. Montgomery (eds.), *Handbook of Personal Relationships*. Chichester: Wiley, 1988
209. ----,, *Human Relationships: An Introduction to Social Psychology*. London: Sage, 1986
210. ----,, *Relating to Others*. Chicago: Dorsey Press, 1988
211. Dyer, Thomas Firminger Thiselton, *The Loves and Marriages of Some Eminent Persons*. London: Ward and Downey, 1890, 2 volumes.
212. Dyer, Wayne W. & Marcelene Dyer, *A Promise Is a Promise: an Almost Unbelievable Story of a Mother's Unconditional Love and What It Can Teach Us*. Carlsbad, CA: Hay House, 1996, 93p. Love, biography, coma, home care, mothers & daughters
213. Eaker-Weil, Bonnie, *Make Up, Don't Break Up: Rescue Your Relationship and Rekindle Your Romance*. Holbrook, MA: Adams Media, 1999
214. Earle, Ralph H., Susan Meltsner & Kerri B. Blank, *Come Here, Go Away: Stop Running from the Love You Want*. NY: Pocket Books, 1991, 257p.
215. Eberhard, Ernest, *What Shall We Do with Love?* Salt Lake City, UT: Bookcraft, 1961, 252p.
216. Egan, Gerard, and M. Cowan. *People in Systems: A Model for Development in the Human-Service Professions and Education*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing, 1979
217. Egan, Gerard, *Encounter: Group Processes for Interpersonal Growth*. Monterey, CA: Brooks/Cole, 1970
218. ----, *Interpersonal Living: A Skills/Contract Approach to Human-Relations Training in Groups*. Monterey, CA: Brooks/Cole Publishing, 1976
219. ----, *The Skilled Helper: A Problem-Management Approach to Helping*. 5th ed. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing, 1994
220. ----, *You and Me: The Skills of Communicating and Relating to Others*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing, 1977
221. Eisenberg, Nancy (ed.), *Empathy and Related Emotional Responses*. San Francisco: Jossey-Bass, 1989
222. Eisenberg, Nancy (ed.), Janet Strayer, eds. *Empathy and Its Development*. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1987

223. Ellis, Edith Mary Oldham (Lees) (1861-1916), *The New Horizon in Love and Life*. Preface by Edward Carpenter. Introduction by Marguerite Tracy. London: A. & C. Black ltd., 1921, 200p.
224. Ells, Alfred H., *Family Love: What We Need, What We Seek, What We Must Create*. Nashville: T. Nelson, 1995, 224p.
225. Ellzey, William Clark, *How to Keep Romance in Your Marriage*. NY: Association Press, 1954, 182p.
226. ----, *How to Keep Romance in Your Marriage: a New Condensed Version*. NY: Association Press, 1965, 127p.
227. ----, *Romance in Christian Marriage*. NY: Association Press, 1958, 127p.
228. Elvenstar, Diane C., *First Comes Love: Deciding Whether or Not to Get Married*. Indianapolis: Bobbs-Merrill, 1983, 312p.
229. Emener, William George, *Adult Loving Relationships: Critical Issues and Analyses*. Commack, NY: Kroshka Books, 1998, 236p.
230. Emerson, Ralph Waldo (1803-1882), *Friendship and Love*. Philadelphia: H. Altemus, 1896, 47p. NY, Boston: H. M. Caldwell co., 1900, 84p. *On Love and Friendship*. Illustrations by Stanley Clough. Revised. NY: Peter Pauper Press, 1982, 61p.
231. Emmons, Michael L., & Robert E. Alberti, *Accepting Each Other: Individuality and Intimacy in Your Loving Relationship*. San Luis Obispo, CA: Impact Publishers, 1991, 220p.
232. Emrich, Duncan (ed.), *The Folklore of Love and Courtship: the Charms and Divinations, Superstitions and Beliefs, Signs and Prospects of Love, Sweet Love*. Illustrated by Tomie de Paola. NY: American Heritage Press, 1970, 51p.
233. Epton, Nina Consuelo, *Love and the English*. London: Cassell, 1960, 390p.
234. ----, *Love and the French*. London: Cassell, 1959, 368p.
235. Erickson, Dave, *The Quest for Love*. West Chicago, IL: D.L. Harris, Ashland, OH: Book Masters, 1991, 187p.
236. Evatt, Cris, & Bruce Feld, *The Givers and the Takers*. NY: Macmillan, 1983, 185p.
237. Evoy, John J., & Maureen O'Keefe, *The Man and the Woman: Psychology of Human Love*. NY: Sheed and Ward, 1968, 143p.

238. Ewart, Andrew, *The World's Greatest Love Affairs*. London: Odhams, 1967, 287p.
239. Faraon, Michael Joseph, *The Metaphysical and Psychological Principles of Love*. Dubuque: W. C. Brown Co., 1952, 93p.
240. Farrel, Bill, & Pam Farrel, *Love to Love You*. Eugene, OR: Harvest House Publishers, 1997, 136p.
241. Finck, Henry Theophilus (1854-1926), *Primitive Love and Love-Stories*. NY: C. Scribner's sons, 1899, 851p.
242. Fine, Reuben, *Love and Work: the Value System of Psychoanalysis*. NY: Continuum, 1990, 336p.
243. Fine, Reuben, *The Meaning of Love in Human Experience*. NY: Wiley, 1985, 422p.
244. Finkielkraut, Alain, *The Wisdom of Love*. Translated *Sagesse de l'amour* by Kevin O'Neill and David Suchoff. Lincoln, NE: University of Nebraska Press, 1997, 151p. Love in modern multiculturalism
245. Fischer, Jacques, *Love and Morality: an Attempt at a Physiological Interpretation of Human Thought*. Translated from the French by Catherine Alison Phillips. NY: A. A. Knopf, 1927, 291p.
246. Fisher, M., *Personal Love*, London: Duckworth, 1990
247. Fitzwilliam, G. W., *The Pleasures of Love: Being Amatory Poems.* Original and translated, from Asiatic and European languages. London: J. Cundee, 1806, 188p.
248. Flanagan, Eileen, *Listen with Your Heart: Seeking the Sacred in Romantic Love*. NY: Warner Books, 1998, 210p.
249. Fletcher, Jefferson Butler (1865-1946), *The Religion of Beauty in Woman, and Other Essays on Platonic Love in Poetry and Society*. NY: Macmillan, 1911. NY: Haskell House, 1966, 205p.
250. Flint, Cort R., *The Purpose of Love.* Anderson, SC: Droke House/Hallux, 1973, 155p.
251. Forbát, Sándor, ed., *Love and Marriage*. NY: Liveright publishing corporation, 1938, 432p.
252. Ford, Edward E. & Steven Englund, *Permanent Love: Practical Steps to a Lasting Relationship*. Minneapolis: Winston Press, 1979, 148p.

253. Ford, Edward E., *Choosing to Love: a New Way to Respond*. Minneapolis, MN: Winston Press, 1983, 149p.
254. Forisha-Kovach, Barbara, *Power & Love: How to Work for Success and Still Care for Others*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1982, 196p.
255. Forman, Robert F., *Consuming Passions: Finding Real Love when Nothing Else Works*. Deerfield Beach, FL: Health Communications, 1994, 201p.
256. Forst, Solar, *Alphabet of Love*. Decorations by Pat Stewart. Mount Vernon, NY: Peter Pauper Press, 1967, 60p.
257. Francisca, Beverly, *Love, a Symposium: an Aesthetic Dialectic in Lyrical Prose and Poetry*. Los Angeles: New Age Press, 1976, 78p.
258. Frank, Henry (1854-1933), *The Kingdom of Love*. NY: R. F. Fenno, 1907, 245p.
259. Frankfurt, H., *Autonomy, Necessity, and Love*, in *Necessity, Volition, and Love*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999, 129–41
260. ----, *Necessity, Volition and Love.* Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1999
261. ----, *The Importance of What We Care About.* Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1988
262. Freeman, Walter J., *Societies of Brains: a Study in the Neuroscience of Love and Hate*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 1995, 204p.
263. Friberg, Hans Daniel, *Love and Justice in Political Theory: a Study of Augustine's Definition of the Commonwealth*. Chicago, IL: [n.p.] 1944, 79p. Ph.D. thesis, University of Chicago, 1944
264. Friedman, M. A., *Romantic Love and Personal Autonomy*, *Midwest Studies in Philosophy*, 1998, 22:162–81
265. ----, *What Are Friends For? Feminist Perspectives on Personal Relationships and Moral Theory*, Ithaca, NY: Cornell University Press, 1993
266. Friend, Nellie E., *Love and You*. Introduction by Roy A. Burkhart. NY: Fleming H. Revell company, 1933, 152p.
267. Fromm, Erich, *Love, Sexuality, and Matriarchy: About Gender*. Edited and with an introduction by Rainer Funk. Translated from *Liebe, Sexualitüt und Matriarchat*. NY: Fromm International Pub., 1997, 220p.
268. ----, *The Art of Loving*. NY: Harper, 1956, 133p.

269. Fromme, Allan, *The Ability to Love*. NY: Farrar, Straus and Giroux, 1965, 366p.
270. Fulghum, Robert, ed., *True Love: Stories Told to and by Robert Fulghum*. NY: HarperCollins, 1997, 213p.
271. Gabbard, Glen O., *Love and Hate in the Analytic Setting*. Northvale, NJ: J. Aronson, 1996, 265p. Including transference & countertransference.
272. Gaddy, C. Welton, *A Love Affair with God: Finding Freedom & Intimacy in Prayer*. Foreword by Henri J.M. Nouwen. Nashville, TN: Broadman & Holman, 1995, 192p.
273. Gadke, Karen, *Keep the Flame Alive: How to Help Your Marriage Survive and Thrive*. Capron, IL: Willowcreek MedCom, 1997, 191p.
274. Gallichan, Walter Matthew (1861-1946), *The Evolution, Theory, Physiology, Psychology and Ideal Practice of Human Love*. NY: Walden publications, 1939, 283p.
275. Galloway, Thomas Walton (1866-1929), *Love and Marriage: Normal Sex Relations*. NY: Funk & Wagnalls, 1924, 78p.
276. Galloway, Thomas Walton (1866-1929), Maurice Alpheus Bigelow & Helen Elizabeth Judy-Bond, eds. *Love and Marriage: Foundations of Social Health*. NY, London: Funk & Wagnalls, 1937, 102p.
277. Garbo, Norman, *To Love Again: a Psychiatrist's Search for Love*. NY: McGraw-Hill, 1977, 262p.
278. Garrity, Terry, *Total Loving: How to Love and Be Loved for the Rest of Your Life*. NY: Simon and Schuster, 1977, 256p.
279. Gattuso, Joan M., *A Course in Love: Powerful Teachings on Love, Sex, and Personal Fulfillment*. San Francisco, CA: HarperSanFrancisco, 1996, 221p.
280. Gay, Jules (1807-187?), *Bibliographie des Ouvrages Relatifs à L'amour*. Turin, Italy: J. Gay & fils, 1871-73. 6 volumes.Paris:, 1894-1900, 4 volumes. Bibliography of literature on love, erotic, marriage, wit & humor & scatology
281. Gaylin, Willard, *Caring*. NY: Knopf: distributed by Random House, 1976, 199p. Love & developmental psychology.
282. ----, *Rediscovering Love*. NY: Viking, 1986, Penguin Books, 1987, 288p.

283.Gediman, Helen K., *Fantasies of Love and Death in Life and Art: a Psychoanalytic Study of the Normal and the Pathological.* NY: NY University Press, 1995, 214p.

284.Geiger, Gail, *The Love Primer*. NY: Vantage Press, 1993, 59p.

285.George, Ivy & Margaret Masson, *An Uncommon Correspondence: an East-West Conversation on Friendship, Intimacy, and Love*. NY: Paulist Press, 1998, 176p. Especially women friendships & sociologists.

286.Georgian, Linda M., *How to Attract Your Ideal Mate*. NY: Simon & Schuster, 1999, 224p.

287.Géraldy, Paul (1885-1983), *L'amour*. Paris: Hachette, 1929, 60p.

288.Gerkin, Charles V., *Crisis Experience in Modern Life: Theory and Theology in Pastoral Care.* Nashville: Abingdon, 1979

289.----, *The Living Human Document: Re-Visioning Counseling in a Hermeneutical Mode*. Nashville: Abingdon, 1984

290.Gertrude the Great, Saint (1256-1302), *The Herald of Divine Love* [*Legatus divinae pietatis*]. Trans. and edited by Margaret Winkworth, intro. by Maximilian Marnau, preface by Louis Bouyer. NY: Paulist Press, 1993, 259p.

291.Gibert, Henri, *Love in Marriage: the Meaning and Practice of Sexual Love in Christian Marriage*. Introduction by George A. Kelly. Translated *La Conduite de l'amour* from the French by André Humbert. NY: Hawthorn Books, 1964, 224p.

292.Gifford, Edward S., *The Charms of Love*. Garden City, NY: Doubleday, 1962, 277p.

293.Gilbert, M., *Living Together: Rationality, Sociality, and Obligation*, Rowman & Littlefield, 1996

294.----, *On Social Facts*, Princeton, NJ: Princeton University Press, 1989

295.----, *Sociality and Responsibility: New Essays in Plural Subject Theory*, Rowman & Littlefield, 2000

296.Gilbert, Paul, *Human Relationships: a Philosophical Introduction*. Oxford UK, Cambridge USA: B. Blackwell, 1991. 164p.

297.Gilder, George F., *Men and Marriage*. Gretna, LA: Pelican Pub. Co., 1986 & 1992, 219p. Revised & expanded ed. of: *Sexual Suicide* (NY: Quadrangle, 1973, 308p.)

298.Gill, J. J., *Empathy Is at the Heart of Love*, *Human Development* 3 (1982): 29-41

299.Gillette, Douglas, *Primal Love: Reclaiming our Instincts for Lasting Passion*. NY: St. Martin's Press, 1995, 350p.

300.Gillies, Jerry, *Men on Women*. NY: Dodd, Mead, 1984, 215p.

301.----, *My Needs, Your Needs, Our Needs*. Garden City, NY: Doubleday, 1974, 250p.

302.Gilligan, Stephen G., *The Courage to Love: Principles and Practices of Self-Relations Psychotherapy*. NY: W. W. Norton, 1997, 214p.

303.Gills, James, *Love: Fulfilling the Ultimate Quest*. Tarpon Springs, FL: Love Press, 1993

304.Gilmartin, Brian G., *Shyness and Love: Causes, Consequences, and Treatment*. Lanham, MD: University Press of America, 1987, 701p.

305.----, *The Shy-Man Syndrome: Why Men Become Love Shy and How They Can Overcome It*. Lanham, MD: Madison Books, 1989, 215p. Single men psychology

306.Gilson, Etienne (1884-1978), *Wisdom and Love in Saint Thomas Aquinas*. Under the auspices of the Aristotelian Society of Marquette University. Milwaukee: Marquette University Press, 1951, 55p.

307.Giroud, Françoise & Bernard-Henri Lévy, *Women and Men: a Philosophical Conversation*. Translated from the French by Richard Miller. Boston: Little, Brown and Co., 1995, 240p.

308.Glanz, Larry & Robert H. Phillips, *How to Start a Romantic Encounter: Where to Go to Find Love and What to Say When You Find It.* Garden City Park, NY: Avery Pub. Group, 1994, 198p.

309.Glubb, John Bagot, Sir, *The Way of Love: Lessons from a Long Life*. Troy, AL: Troy State University Press, 1974 & 1976, 190p. Love & the Christian life

310.Glyn, Elinor (1864-1943), *The Philosophy of Love*. Auburn, NY: The Author's Press, 1923, 251p.

311.----, *This Passion Called Love*. Auburn, NY: The Authors' press, 1925, 253p.

312.Gocek, Matilda A., *Love Is a Challenge*. Monroe, NY: Library Research Associates, 1978, 72p.

313.Godek, Gregory J. P., *Love: the Course They Forgot to Teach You in School*. Naperville, IL: Casablanca Press, 1997, 459p.

314.----, *Romance 101*. Weymouth, MA: Casablanca Press, 1993, 269p.

315.----, *Romantic Dates: Ways to Woo & Wow the One You Love.* Naperville, IL: Casablanca Press, 1997, 119p.

316.----, *The Portable Romantic: an Indispensable Pocket Guide to Creating Loving Relationships*. Weymouth, MA: Casablanca Press, 1994, 139p.

317.Goldbart, Stephen & David Wallin, *Mapping the Terrain of the Heart: Passion, Tenderness, and the Capacity to Love*. Reading, MA: Addison-Wesley, 1994, Northvale, NJ: Jason Aronson, 1996, 285p.

318.Goldberg, Jane Gretzner, *The Dark Side of Love: the Positive Role of Our Negative Feelings – Anger, Jealousy, and Hate*. NY: G.P. Putnam's Sons, 1993 & 1994, 306p.

319.Goldstein, Arnold P. and Gerald Y. Michaels, *Empathy: Development, Training, and Consequences*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 1985

320.Goldstein, Gerald A., *Empathy and Counseling: Explorations in Theory and Research*. NY: Springer-Verlag, 1987

321.Gollnick, James, *Love and the Soul: Psychological Interpretations of the Eros and Psyche Myth*. Waterloo, Ontario, Canada: Published for the Canadian Corporation for Studies in Religion/Corporation canadienne des sciences religieuses by Wilfrid Laurier University Press, 1992, 174p. Including topics on Apuleius, Metamorphoses, love, soul, Cupid and Psyche

322.Good, Nancy, *How to Live with the Difficult Man You Love: You Know You Love Him – Now How Do You Live with Him? – as a Husband, as a Father, as a Friend*. NY: St. Martin's Press, 1994, 212p.

323.----, *How to Love a Difficult Man*. NY: St. Martin's Press, 1987, 244p.

324.Goodman, Linda, *Linda Goodman's Love Signs: a New Approach to the Human Heart*. NY: Harper & Row, 1978, 1186p. Including some astrology

325.Goodwin, Shepherd, ed., *Loving from Your Soul: Creating Powerful Relationships*. NY: Summerjoy Press, Lower Lake, CA: Atrium

Publishers Group, 1995, 142p. Material accessed through channeling with a nonphysical entity known as Michael

326. Gordon, Lori Heyman, *Love Knots: How to Untangle those Everyday Frustrations and Arguments that Keep You from Being with the One You Love*. Illustrated by Mike Flint. NY: Dell Pub., 1990, 111p.
327. Gormely, Sheila, *Commitments: Intimate Stories of Love that Lasts*. Toronto, Canada: Doubleday Canada, Garden City, NY: Doubleday, 1982, 204p.
328. Gould, James A., & John J. Iorio (eds.), *Love, Sex, and Identity*. San Francisco: Boyd & Fraser Pub. Co., 1972, 171p.
329. Gould, T., *Platonic Love*. London, NY: Free Press of Glencoe, 1963, Westport, CT: Greenwood Press, 1981, 216p.
330. Graham, Ruth Bell, *Never Let It End: Poems of a Lifelong Love*. Grand Rapids, MI: Baker Books, 2001, 94p.
331. Grant, Dave, *The Ultimate Power*. Old Tappan, NJ: F. H. Revell, 1983, 189p.
332. Grant, Vernon W., *Falling in Love: the Psychology of the Romantic Emotion*. NY: Springer Pub. Co., 1976, 200p.
333. Gray, Elaine, *Loving Me You & Life: a Creative Guide to Meaningful Relationships*. Houston, TX: Merlin Pub., 1987
334. Gray, Sylvia, *The Art of Love*. NY: E.J. Clode, 1924, 313p.
335. Greenfield, Guy, *Families Practicing God's Love*. Nashville, TN: Convention Press, 1988, 126p.
336. Greening, Tom, ed., *American Politics and Humanistic Psychology*. With Rollo May, Carl Rogers and other humanistic psychologists. San Francisco: Saybrook Pub. Co., 1984, 222p.
337. Greenwood, Frederick, *The Lover's Lexicon*. NY, London: Macmillan, 1893, 331p.
338. Grieco, Helen L., *Guide to the Relationship Galaxy for Dates and Mates*. Berkeley, CA: Celestial Arts, 1994, 126p.
339. Guitton, Jean, *Essay on Human Love*. Translated into English by Melville Channing-Pearce. Foreword by the Earl of Halifax. London: Rockliff, 1951, 243p.

340. Gurian, Michael, *Love's journey: the seasons and stages of relationship*. Boston: Shambhala, NY: Random House, 1995, 289p.
341. Haddon, Celia, *The Miraculous Powers of Love*. Chelsea, MI: Scarborough House, 1990, 224p.
342. Haines, Jennie Day, ed., *The Book of Love*. Philadelphia: G. W. Jacobs, 1911, 194p.
343. Hall, Timothy, *The Labor of Love: Creating an Enduring Romance in Your Marriage*. Grand Rapids, MI: Kregel Resources, 1996, 144p. Christianity & intimacy.
344. Hallmark, *I Love You*. Kansas City, MO: Hallmark, 1975, 47p.
345. Halpern, Howard Marvin, *Finally Getting It Right: from Addictive Love to the Real Thing*. NY: Bantam Books, 1994, 261p.
346. Hamburg, Samuel R., *Will Our Love Last?: a Couple's Roadmap to Compatibility*. NY: Scribner, 2000
347. Hamlyn, D. W., *The Phenomena of Love and Hate*, in *Soble*, 1989, 218–234.
348. Hardin, Paula Payne, *Love after Love: Stages of Loving*. Novato, CA: New World Library, Emeryville, CA: Publisher Group West, 1996, 161p.
349. Harding, David J., *Love in Conflict*. New Malden: Fellowship of Reconciliation, 1974, 13p.
350. Harley, Willard F., *Your Love and Marriage: Dr. Harley Answers Your Most Personal Questions*. Grand Rapids, MI: F. H. Revell, 1997, 313p.
351. Harms, Valerie, *The Inner Lover: Using Passion as a Way to Self-Empowerment*. Fairfield, CT: Aslan Pub., 1999, Including work on C. G. Jung.
352. Harper, Ralph, *Human Love, Existential and Mystical*. Baltimore, MD: Johns Hopkins Press, 1966, 178p.
353. Harvey, John H., *Odyssey of the Heart: the Search for Closeness, Intimacy, and Love*. NY: W. H. Freeman, 1995, 349p.
354. Hassel, David J., *Searching the Limits of Love: An Approach to the Secular Transcendent, God*. Chicago: Loyola University Press, 1985, 283p.
355. Hatfield, Elaine, & G. William Walster, *A New Look at Love*. Reading, MA: Addison-Wesley, 1978, Lanham: University Press of America, 1985, 206p. Love & mate selection.

356. Hatfield, Elaine, & Rapson, Richard L., *Love, Sex, and Intimacy: Their Psychology, Biology, and History*. NY: HarperCollins College Publishers, 1993, 520p.
357. Hauck, Paul A., *The Three Faces of Love*. Philadelphia: Westminster Press, 1984, 174p.
358. Hauer, Gerhard, *Longing for Tenderness: Responsible Love before Marriage*. Foreword by Ingrid Trobisch. Translated *Sehnsucht nach Zärtlichkeit* by Steven R. Palmer. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1983, 132p.
359. Haughton, Rosemary, *Love*. London: Watts, 1970, 202p.
360. Haule, John R., *Divine Madness: Archetypes of Romantic Love*. Boston: Shambhala, 1989, 1990.
361. ----, *Pilgrimage of the Heart: the Path of Romantic Love.* Boston: Shambhala, 1992, 301p.
362. Haultain, Arnold (1857-1941), *Hints for Lovers*. Boston: Houghton Mifflin, 1909, 308p. Also issued in limited ed. Of 540 copies & numbered, designed by Bruce Rogers
363. Hay, Louise L., *Loving Thoughts for Loving Yourself*. Carson, CA: Hay House, 1993
364. Hayden, Naura, *Isle of View*. NY: Arbor House, 1980, 248p. Love, success, nutrition & mental health
365. Haynes, Cyndi & Dale Edwards, *2002 Ways to Say "I Love You."* Holbrook, MA: Bob Adams, 1995. 122p. Adams Media Corp., 1999, 126p.
366. Haynes-Klessen, Joanne, *Learning to Live, Learning to Love*. Rolling Hills Estates, CA: Jalmar Press, 1985, 143p.
367. Hazo, Robert G., *The Idea of Love*. NY: F. A. Praeger, 1967, 488p. Concepts in Western thought series.
368. Hebraeus, Leo (d. 1535), *The Philosophy of Love (Dialoghi D'amore).* Translated into English by F. Friedeberg-Seeley and Jean H. Barnes. Introduction by Cecil Roth. London: The Soncino press, 1937, 468p. Second book issued in connection with the Soncino Jewish publication society
369. Hegel, G. W. F.,, *A Fragment on Love*, in Solomon & Higgins (1991), 117–20

370. Helm, B. W., *Love, Identification, and the Emotions*, *American Philosophical Quarterly*, 2009, 46:39–59
371. Hendrick, Clyde & Susan Hendrick (eds.), *Close Relationships: a Sourcebook.* Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2000, 476p.
372. ----, *Liking, Loving & Relating*. Monterey, CA: Brooks/Cole Pub. Co., 1983, 306p. 2nd ed., Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Pub. Co., 1992, 268p.
373. ----, *Romantic Love.* Newbury Park: Sage Publications, 1992, 138p.
374. Hendricks, Gay & Kathlyn T. Hendricks, *Centering and the Art of Intimacy*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1985, 124p.
375. Hendricks, Gay, *Learning to Love Yourself: a Guide to Becoming Centered*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1982, 140p.
376. Henke, Thomas R., *How to Love ... and Be Loved.* Illustrations and poetry by Christina M. Henke. Pittsburgh, PA: Trans-Traffic Corp., 1979, 192p.
377. Herford, Charles Harold (1853-1931), *The Normality of Shakespeare Illustrated in His Treatment of Love and Marriage*. Oxford: Oxford, 1920, 15p. English association pamphlet, no. 47.
378. Hindy, Carl G., J., Conrad Schwarz & Archie Brodsky. *If This is Love, Why Do I Feel so Insecure?* NY: Atlantic Monthly Press, 1989, 379p.
379. Hine, James R., *What Comes After You Say, "I Love You"?* Foreword by David R. Mace. Palo Alto, CA: Pacific Books, 1980, 255p.
380. Hirst, Edward Wales, *Ethical Love, Its Basis and Expression*. London: G. Allen, 1928, 285p.
381. Hoard, Samuel (1599-1658), *Gods Love to Mankind, Manifested by Disproving His Absolute Decree for Their Damnation*. London: J. Clark, 1673, 220p.
382. Hodge, Marshall Bryant, *Your Fear of Love*. Garden City, NY: Doubleday, 1967, 270p.
383. Hofer, Philip, *On the Nature of Love*. Boston, MA: Press of David R. Godine, 1970, 11p. Originally written on March 1, 1967, revised March 4, 1970, as a gift for understanding friends
384. Hoffman, Ivan, *The Tao of Love*. Rocklin, CA: Prima Pub., 1993, 104p. Love & Taoism

385. Hoffman, Robert, *Getting Divorced from Mother & Dad the Discoveries of the Fischer-Hoffman Process*. NY: Dutton, 1976, 207p. Love & use of fantacy in therapy & self-actualization.
386. Holden, George, *On Loving*. NY: R. Rosen Press, 1975, 143p.
387. Holzmann, John, *Dating with Integrity: Honoring Christ in Your Relationships with the Opposite Sex*. Brentwood, TN: Wolgemuth & Hyatt, 1990, 239p.
388. Hopkinson, Tom, *Love's Apprentice: a Handbook for Combatants in the War of the Sexes*. London: Cape, 1953, 288p.
389. Horne, Herman Harrell (1874-1946), *Shakespeare's Philosophy of Love*. Raleigh, NC: Edwards & Broughton Co., 1945, 205p.
390. Horst, Wilhelm ter., *The Restoration of Love*. Translated *Eerherstel van de liefde* by John Medendorp. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1996, 221p.
391. Hotep, I. M. (pseud.), *Love and Happiness: Intimate Problems of the Modern Woman*. Prefatory note by Logan Clendening. NY, London: A. A. Knopf, 1938, 235p.
392. Huggett, Joyce, *Growing into Love: Before You Marry*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1982, 128p.
393. Hull, Ernest Reginald (1863-1952), *Love, Courtship and Marriage*. Preface by Archbishop Goodier. Dublin, Ireland: Browne and Nolan ltd., 1942, 200p.
394. Humberger, John, *The Conquest and Triumph of Divine Wisdom and Love in Predestination*. Columbus, OH: J.L. Trauger, printer, 1885, 120p.
395. Hunt, Morton M., *The Young Person's Guide to Love*. NY: Farrar, Strauss, Giroux, 1975, 181p.
396. Hurst, Hugo L., *A Search for Meaning in Love, Sex, and Marriage*. Winona, MN: St. Mary's College Press, 1970, 272p.
397. Huston, Ted L. (ed.), *Foundations of Interpersonal Attraction*. NY: Academic Press, 1974, 422p.
398. Ibn Hazm, `Ali ibn Ahmad (994-1064), *The Ring of the Dove*. NY: AMS Press, 1981, 288p. Translation of: *Tawq al-hamamah*. London: Luzac & Co., 1953, On love
399. Jackman, David, *The Message of John's Letters: Living in the Love of God*. Leicester, England, Downer's Grove, IL: InterVarsity Press, 1988, 202p.

400. Jackson, Adam J., *The Ten Secrets of Abundant Love: a Modern Parable of Wisdom and Happiness that Will Change Your Life*. NY: HarperPaperbacks, 1996, 123p.
401. Jacobson, Bonnie & Guy Kettelhack, *Love Triangles: Seven Steps to Break the Secret Ties that Poison Love*. NY: Crown, 1991, 219p.
402. Jagot, Paul Clément, *Psychologie de L'amour, L'instinct, la Sensibilité, L'imagination*. Paris: Dangles, 1968, 230p.
403. James, Muriel, *Hearts on Fire: Romance and Achievement in the Lives of Great Women*. Los Angeles: J. P. Tarcher, NY: St.Martin's Press, 1991, 250p.
404. Jampolsky, Gerald G. & Diane V.Cirincione, *Love Is the Answer: Creating Positive Relationships*. NY: Bantam Books, 1990, 242p.
405. Jampolsky, Gerald G., *Love Is Letting Go of Fear*. Foreword by Hugh Prather. Illustrated by Jack Keeler. Millbrae, CA: Celestial Arts, 1979, 131p.
406. ----, *One Person Can Make a Difference: Ordinary People Doing Extraordinary Things*. NY: Bantam Books, 1990, 215p. Love, biography & creative ability.
407. ----, *Teach Only Love: the Seven Principles of Attitudinal Healing*. Toronto, NY: Bantam Books, 1983, 126p.
408. Jankowiak, William, ed., *Romantic Passion: a Universal Experience?* NY: Columbia University Press, 1995, 310p. Love & cross-cultural studies.
409. Jensen, Bernard, *People Affinities: an Introduction to Knowing People Better*. Escondido, CA: B. Jensen, 1988, 41p. Mini Health Series. Love, nutrition & sex.
410. Johann, Robert O., *The Meaning of Love*. Glen Rock, NJ: Paulist Press, 1966, 162p.
411. ----, *The Meaning of Love: an Essay Towards a Metaphysics of Intersubjectivity*. Westminster, MD: Newman Press, 1955, 133p.
412. John-Roger & Peter McWilliams, *We Give to Love: Giving Is such a Selfish Thing: Notes and Quotes on the Joys of Heartfelt Service*. Los Angeles, CA: Prelude Press, 1993, 370p.
413. Johnson, Robert A., *We, Understanding the Psychology of Romantic Love*. San Francisco: Harper & Row, 1983, 204p.

414. Johnston, William, *Being in Love: the Practice of Christian Prayer*. 2nd ed. NY: Fordham University Press, 1999, 171p.
415. Jonas, Barbara & Michael Jonas, *The Book of Love, Laughter & Romance*. San Francisco, CA: Games Partnership, 1994, 227p.
416. Jones, Jane Hardy & Ruth G. Sherman (1921-1996), *Intimacy and Type: a Practical Guide for Improving Relationships for Couples and Counselors*. Gainesville, FL: Center for Applications of Psychological Type, 1997, Love & typology with Myers-Briggs Type Indicator
417. Jones, John Daniel (1865-1942), *The Greatest of These: Addresses on the Thirteenth Chapter of First Corinthians*. NY: George H. Doran Co., 1925, 252p.
418. Jones, Kenneth E., *Theology of Holiness and Love*. Lanham, MD: University Press of America, 1995, 355p.
419. Jud, Gerald John & Elisabeth Jud, *Training in the Art of Loving: the Church and the Human Potential Movement*. Philadelphia, PA: Pilgrim Press, 1972, 191p.
420. Judd, Mary Therese, *Love and Lifestyles: Building Relationships in a Changing Society*. Winona, MN: Saint Mary's Press, 1981, 191p.
421. Juhasz, Suzanne, ed., *Reading from the Heart: Women, Literature, and the Search for True Love*. NY: Viking, 1994, 292p. Anthology, especially for/about women
422. Jung, Carl Gustav (1875-1961), *Von Sexualität und Liebe*. Olten: Walter, 1988, 146p. Love, marriage & sex.
423. Kahn, Elyane J. & David A. Rudnitsky, *Love Codes: How to Decipher Men's Secret Signals about Romance*. NY: New American Library, Markham, Ont.: Penguin Books Canada, 1989, 338p.
424. Kahn, Samuel, *Love: Understanding and Solving Its Problems*. NY: Fortuny's Publishers, 1941, 153p.
425. ----, *The Psychology of Love*. NY: Philosophical Library, 1968, 101p.
426. Kasl, Charlotte Davis, *A Home for the Heart: Creating Intimacy and Community with Loved Ones, Neighbors, and Friends*. NY: HarperCollinsPublishers, 1997, 382p.

427. Kast, Verena, *The Nature of Loving: Patterns of Human Relationship*. Translated *Paare* by Boris Matthews. Wilmette, IL: Chiron Publications, 1986, 107p.
428. Katz, Mort, *Living Together: the Complete Guide to Personal Relationships*. Rockville Centre, NY: Farnsworth Pub. Co., 1982, 117p.
429. Katz, Robert L., *Empathy: Its Nature and Uses*. NY: Free Press of Glencoe, 1963
430. Katz, Stan J. & Aimee E. Liu, *False Love and Other Romantic Illusions: Why Love Goes Wrong and How to Make It Right.* NY: Ticknor & Fields, 1988, 344p.
431. Kaufman, Barry Neil, *To Love Is to be Happy with: [the first book of the option process]*. NY: Coward, McCann & Geoghegan, 1977, 285p.
432. Kayser, Karen, *When Love Dies: the Process of Marital Disaffection*. NY: Guilford Press, 1993, 191p.
433. Keating, Kathleen, *The Love Therapy Book*. Drawings by Mimi Noland. Minneapolis, MN: CompCare Publishers, 1992, 82p.
434. Keen, Sam, *The Passionate Life: Stages of Loving*. San Francisco: Harper & Row, 1983, 274p. With a new preface. San Francisco: HarperSanFrancisco, 1992, 274p.
435. Keen, Sam, *To Love and Be Loved*. NY: Bantam Books, 1997. 244p.
436. Keerankeri, George, *The Love Commandment in Mark: an Exegetico-Theological Study of Mk 12,28-34*. Roma: Pontificio Istituto biblico, 2003, 278p. Author's doctoral thesis, Pontificia Universit? gregoriana, 2002
437. Keesling, Barbara, *Making Love Better than Ever: Reaching New Heights of Passion and Pleasure After 40*. Alameda, CA: Hunter House, 1998, 198p. Love, relations & sex instruction.
438. Kelling, George W., *Blind Mazes: a Study of Love*. Chicago: Nelson-Hall, 1979, 218p.
439. Kelly, Mary Olsen & Don Kelly, *Finding Each Other*. NY: Simon & Schuster, 1992, 203p.
440. Kenmare, Dallas (pseud.), *The Philosophy of Love*. London: Williams & Norgate, 1942, 224p.
441. Kennedy, Eugene C., *A Time for Love*. Garden City, NY: Doubleday, 1970. 168p. Garden City, NY: Image Books, 1987, 159.

442.----, *If You Really Knew Me, Would You Still Like Me?* Niles, IL: Argus Communications, 1975, 118p.
443.----, *The Heart of Loving*. Niles, IL: Argus Communications, 1973, 134p.
444.Kent, Margaret & Robert Feinschreiber, *Love at Work*. NY: Warner Books, 1988, 192p.
445.Kernberg, Otto F., *Love Relations: Normality and Pathology*. New Haven: Yale, 1995, 203p.
446.Kerns, Joseph E., *The Art of Staying in Love*. Notre Dame, IN: Ave Maria Press, 1970, 78p.
447.Kersten, Karen Kayser & Lawrence K. Kersten, *Marriage and the Family: Studying Close Relationships*. NY: Harper & Row, 1988, 636p. Love, marriage & family love
448.Kersten, Lawrence K. & Karen Kayser Kersten, *The Love Exchange*. NY: F. Fell, 1981, 355p.
449.Kessler, Gail, *How to Marry a Good Man*. NY: Putnam, 1983. 191p.
450.Key, Ellen Karolina Sofia (1849-1926), *Love and Ethics*. NY: B. W. Huebsch, 1911, 73p.
451.Keyes, Ken, *A Conscious Person's Guide to Relationships*. St. Mary, KY: Living Love Publications, Marina del Rey, CA: distributed by DeVorss, 1979, 145p.
452.----, *Gathering Power through Insight and Love*. 2nd ed. Coos Bay, OR: Living Love Publications, 1987. 167p.
453.----, *Prescriptions for Happiness*. With Penny Keyes. Coos Bay, OR: Love Line Books, 1986, 132p.
454.----, *The Power of Unconditional Love: 21 Guidelines for Beginning, Improving, and Changing Your Most Meaningful Relationships*. With Penny Keyes. Coos Bay, OR: Love Line Books, 1990, 212p.
455.----, *Your Heart's Desire: a Loving Relationship*. Coos Bay, OR: Living Love Publications, 1983, 158p.
456.Kierkegaard, Soren, *Works of Love*. Translated from the Danish by David F. Swenson and Lillian Marvin Swenson, with an introduction by Douglas V. Steere. Princeton, NJ: Princeton Univ. press, 1946, 317p.
457.Kiev, Ari, *Active Loving: Discovering and Developing the Power to Love*. NY: Crowell, 1979, 148p.

458.----, *How to Keep Love Alive*. NY: Harper & Row, 1982, 207p.
459.Kingma, Daphne Rose, *A Garland of Love: Daily Reflections on the Magic and Meaning of Love*. Berkeley, CA: Conari Press, 1992
460.----, *Coming Apart: Why Relationships End and How to Live Through the Ending of Yours*. Berkeley, CA: Conari Press, 1987, 165p.
461.----, *Finding True Love: the Four Essential Keys to Discovering the Love of Your Life*. Berkeley, CA: Conari Press, Publishers Group West, 1996, 216p.
462.----, *The 9 Types of Lovers: Why We Love the People We Do and How They Drive Us Crazy*. Berkeley, CA: Conari Press: Publishers Group West, 1999
463.----, *The Future of Love: the Power of the Soul in Intimate Relationships*. NY: Doubleday, 1998, 221p.
464.----, *True Love: How to Make Your Relationship Sweeter, Deeper, and More Passionate*. Berkeley, CA: Conari Press, 1991 & 1994, 143p.
465.Kingsmill, Hugh (pseud., 1889-1949), ed., *The Worst of Love, an Anthology*. llustrated in black and white by Nicolas Bentley. London: Eyre and Spottiswoode limited, 1931, 241p.
466.Klauder, Francis J., *A Philosophy Rooted in Love: the Dominant Themes in the Perennial Philosophy of St. Thomas Aquinas*. Lanham: University Press of America, 1994, 356p.
467.Koestenbaum, Peter, *Existential Sexuality: Choosing to Love*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1974, 179p.
468.Kohl, Susan & Alice Miller Bregman, *Have a Love Affair with Your husband (Before Someone Else Does)*. NY: St. Martin's Press, 1987, 177p.
469.Kohn, Alfie, *The Brighter Side of Human Nature: Altruism and Empathy*. NY: Basic Books, 1990
470.Kok, Elsa, *A Woman Who Hurts, a God Who Heals: Discovering Unconditional Love*. Birmingham, AL: New Hope Publishers, 2002, 163p.
471.Kolodny, N., *Love as Valuing a Relationship*, *The Philosophical Review*, 2003, 112:135–89.
472.Kraft, Ralph Wayne, *Love as Energy*. Chambersburg, PA: Published for the American Teilhard Association for the Future of Man by ANIMA Books, 1988, 24p.

473. Kraft, William F., *Sexual Dimensions of the Celibate Life*. Kansas City, KS: Andrews and McMeel, 1979, 221p.
474. Kraut, Robert, *Love De Re*, *Midwest Studies in Philosophy*, 1986, 10:413–30
475. Kreps, Bonnie, *Subversive Thoughts, Authentic Passions*. San Francisco: Harper & Row, 1990, 227p. Title changed in next printing: *Loving without Losing Your Self*. Los Angeles: Lowell House, Chicago: Contemporary Books, 1992, 234p.
476. Krishnamurti, Jiddu, *The Mirror of Relationship: Love, Sex, and Chastity: a Selection of Passages for the Study of the Teachings of J. Krishnamurti*. Ojai, CA: Krishnamurti Foundation of America, 1992, 134p.
477. Kristeva, Julia, *In the Beginning was Love: Psychoanalysis and Faith*. Translated *Au commencement était l'amour* by Arthur Goldhammer. NY: Columbia University Press, 1987, 63p.
478. Kristeva, Julia, *Tales of Love*. Translated by Leon S, Roudiez. NY: Columbia University Press, 1987, 414p. Translation of *Histoires d'amour.* On love in literature & psyhoanalysis
479. Kroeger, Otto & Janet M. Thuesen, *16 Ways to Love your Lover: Understanding the 16 Personality Types so You Can Create a Love that Lasts Forever*. NY: Delacorte Press, 1994, 270p. On love & the Myers-Briggs Type Indicator
480. Krook, Dorothea, *Three Traditions of Moral Thought*. Cambridge, England: University Press, 1959, 354 p. Love, history & ethics
481. Kurtz, Irma, *Beds of Nails and Roses: Witty Observations on Enjoying Life as a Modern Woman*. NY: Dodd, Mead, 1983. 196p.
482. Labowitz, Fred, *For Love or Money: How to Succeed in Spite of Yourself.* San Francisco: Harbor Pub., NY: Putnam, 1981, 283p.
483. LaFollette, H. (ed.), *Love*, in *Practical Ethics*, Oxford: Oxford University Press, 2003, 42–69
484. ----, *Personal Relationships: Love, Identity, and Morality*, Cambridge, MA: Blackwell Press, 1996
485. Lair, Jess, *"I Ain't Well – but I Sure Am Better": Mutual Need Therapy*. Garden City, NY: Doubleday, 1975, 205p. Love, friendship & self-actualization

486. Lakritz, Kenneth Robert & Thomas Morrison Knoblauch, *Elders on Love: Dialogues on the Consciousness, Cultivation, and Expression of Love.* Foreword by Zalman M. Schachter-Shalomi. Thorndike, ME: Thorndike Press, 1999
487. Lamare, Noël, *Love and Fulfillment in Woman*. Translated *Connaissance Sensuelle de la Femme* by Adrienne & Ralph Case. NY, Macmillan, 1957, 179p. 22 cm.
488. Lamb, Roger E. (ed.), *Love Analyzed*, Westview Press, 1997
489. ----, *Love Analyzed*. Boulder, CO: Westview Press, 1997, 267p.
490. Lampert, Ada, *The Evolution of Love*. [*Evolutsyah shel ha-ahavah*.] Westport, CT: Praeger, 1997, 132p.
491. Langelaan, James S. (1927-1992), *The Philosophy and Theology of Love: According to St. Francis de Sales*. Lewiston, NY: Edwin Mellen Press, 1994, 220p.
492. Langford, Wendy, *Revolutions of the Heart: Gender, Power, and the Delusions of Love*. London, NY: Routledge, 1999.
493. Larsen, Earnest, *Love Is a Hunger, Love Is a Necessity: an Invitation to Grow: Learning and Relearning the Skills of Loving Relationships*. Minneapolis, MN: CompCare Publishers, 1991, 79p.
494. ----, *Treat Me Easy*. Liguori, MO: Liguori Publications, 1975, 122p. Love, interpersonal relations & Catholic faith.
495. Larson, Hal, *If He Loves Me,Why Doesn't He Tell Me?* San Francisco, CA: Halo Books, 1994, 112p.
496. Larzelere, Bob, *The Harmony of Love*. San Francisco: Context Publications, 1982, 137p.
497. Lasswell, Marcia E. & Lobsenz, Norman M., *Styles of Loving: Why You Love the Way You Do*. Garden City, NY: Doubleday, 1980, 223p.
498. Law, William, *A Serious Call to a Devout and Holy Life.* Ed. Paul Stanwood. NY: Paulist, 1978
499. ----, *The Spirit of Prayer and the Spirit of Love.* Ed. Sidney Spencer. Canterbury, England: Clarke, 1969
500. Lawrence, Wade, *Love and His Kin: an Allegory*. Seattle, WA: Book & Art Print Shop, 1910

501. Lawrie, Macpherson, *Love, Marriage and Divorce*. London: Methuen & co., 1937, 198p.
502. Lawson, Annette, *Adultery: an Analysis of Love and Betrayal*. NY: Basic Books, 1988, 440p.
503. Layne, Lisa & Paul Sinn, *The Book of Love*. NY: Simon & Schuster, 1984, Love anecdotes & satire
504. Lazarre, Jane, *On Loving Men*. NY: Dial Press, 1980., 181p.
505. Le Coq, Jean Pierre, *The Quest: a Story of the Pursuit of the Ideal of Love*. NY: American Press, 1960, 178p.
506. Le Gallienne, Richard (1866-1947), ed., *The Loves of the Poets*. NY: The Baker & Taylor company, 1911, 273p. Including stories of Robert Browning and Elizabeth Barrett, Frederic Chopin and George Sand, Michael Angelo and Vittoria Colonna, Dante Gabriel Rossetti and Elizabeth Siddal, Legendary ladies of the poets, Mary Stuart and Pierre Chastlelard, "Est-elle brune? Est-elle blonde?"
507. Lear, Jonathan, *Love and Its Place in Nature: a Philosophical Interpretation of Freudian Psychoanalysis*. New Haven, CT: Yale, 1998, NY: Farrar, Straus & Giroux, 1990, 243p.
508. Leavenworth, Carol, *Love and Commitment: You Don't Have to Settle for Less*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1981, 174p.
509. Leclercq, Jacques (1891-1971), *Aujourd'hui, Mariage D'amour ...?* Paris: P. Lethielleux, 1968, 144p.
510. Lederman, Ellen, *Are You Ready for Love?: Discover the Skills of Romance*. NY: Pocket, 1992, 227p.
511. Lee, John Alan, *The Colors of Love: an Exploration of the Ways of Loving*. Don Mills, Ontario: New Press, 1976, 282p.
512. Lee, Vernon (pseud., 1856-1935), *Euphorion: Being Studies of the Antique and the Mediæval in the Renaissance*. London: T. F. Unwin, 1884, 2 volumes: 1. Introduction, the sacrifice, the Italy of the Elizabethen dramatists, the out-door poetry, & symmetria prisca, 2. the portrait art, the school of Boiardo, mediaeval love
513. Leman, Kevin, *Were You Born for Each Other?: Finding, Catching, and Keeping the Love of Your Life*. NY: Delacorte Press, 1991, 259p.

514. Leonard, George Burr, *Adventures in Monogamy: Exploring the Creative Possibilities of Love, Sexuality, and Commitment*. Los Angeles: J.P. Tarcher, NY: St. Martin's Press, 1988, 178p. Revised ed. of: *The End of Sex*, 1983
515. Leonard, Linda Schierse, *On the Way to the Wedding: Transforming the Love Relationship*. Boston: Shambhala, 1986
516. Leonard, Wynona Farquhar, *Love that Lasts a Lifetime*. NY: Hawthorn Books, 1961 & 1975, 94p.
517. Leslie, Anita, *Edwardians in Love*. London: Hutchinson, 1972, 352p. Primarily Edward VII (1841-1910)
518. Lester, Gordon, *Living and Loving: a Guide to a Happy Marriage*. Liguori, MO: Liguori Publications, 1976, 128p. Catholic perspective on love & marriage
519. Leva, Richard A., *Psychotherapy: The Listening Voice: Rogers and Erickson*. Muncie, IN: Accelerated Development, 1987
520. Levine, Etan, *Heaven and Earth, Law and Love: Studies in Biblical Thought*. NY: Walter de Gruyter, 2000, 242p.
521. Lewin, Karl Kay, *Heritage of Illusions*. St. Louis: W. H. Green, 1977, 133p.
522. Lewis, Clive Staples (1898-1963), *The Four Loves*. NY: Harcourt, Brace, 1960, 192p.
523. Lewis, Thomas, Fari Amini & Richard Lannon, *The Heart's Castle: a General Theory of Love*. NY: Random House, 2000
524. Liddell, H. G., R. Scott, H. S. Jones & R. McKenzie, *A Greek-English Lexicon*, Oxford: Clarendon Press, 1940, 9th edn.
525. Light, Phyllis B., *Prince Charming Lives!: Princess Charming Does Too!: Finding the Love of Your Life*. Nevada City, CA: Blue Dolphin Pub., 1994, 216p.
526. Lilar, Suzanne, *Aspects of Love in Western Society*. Translated with a pref. by Jonathan Griffin. NY: McGraw-Hill, 1965, 231p.
527. ----, *Le Couple*. Paris: B. Grasset, 1963, 305p.
528. Lindberg, Robert, *Finding Personal Happiness: Three Magical Paths*. San Antonio, TX: Psychological Insights Press, 1996, 311p.

529. Lipari, Joseph & Leonard Jobin, *Isn't That Romantic: 260 Imaginative Ways to Express Your Love*. Garden City Park, NY: Avery Publishing Group, 1995, 218p.
530. Llull, Ramon (d. 1315), *The Tree of Love*. Translated *Arbre de Philosophia de Amor* from the Catalan of Ramón Lull with an introductory essay by E. Allison Peers. London: Society for promoting Christian knowledge, NY, Toronto: The Macmillan co., 1926, 127p. 17 cm.
531. Löbel, Josef, *From Marriage to Love*. NY: I. Washburn, 1930, 177p.
532. Lobsenz, Norman M., *Men and Women, What We Know About Love*. NY: Public Affairs Committee, 1981, 24p.
533. London, Cathy, *Look Inside*. NY: Globe Press Books, 1991, 92p.
534. London, Peggy, *Life Begins with Loving (Personal and Otherwise)*. NY: Exposition Press, 1953, 94p.
535. López Quintás, Alfonso, *Human Love: Its Meaning and Scope*. Washington, DC: Council for Research in Values and Philosophy, 1998, Love in adolescence, ethics, mass media & cultural heritage
536. Lopez, Suzanne, *Get Smart with Your Heart: the Intelligent Woman's Guide to Love, Lust, and Lasting Relationships*. NY: G. P. Putnam's Sons, 1999, 379p.
537. Lowen, Alexander, *Love, Sex, and Your Heart*. NY: Macmillan, London: Collier Macmillan, 1988, 220p.
538. Lowndes, Leil, *How to Make Anyone Fall in Love with You*. Chicago: Contemporary Books, 1996, 318p.
539. Lucas, Richard H., *Loving Me, Loving You: How to Love Yourself and Someone Else at the Same Time*. Dubuque, IA: Kendall/Hunt, 1991, 122p.
540. Ludwig, Emil (1881-1948), *Of Life and Love*. Garden City, NY, Blue ribbon books, 1946, 186p.
541. Luft, J., *Of Human Interaction*. Palo Alto, CA: National Press Books, 1969
542. Luhmann, Niklas, *Love as Passion: the Codification of Intimacy*. Translated *Liebe als Passion* by Jeremy Gaines and Doris L. Jones. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1986, Stanford, CA: Stanford University Press, 1998. 247p.

543. Lüscher, Max, *The Colors of Love: Getting to Know Your Romantic Self Through Colors*. Translated *Farben der Liebe* by Jennifer Francesca Dozio. NY: St. Martin's Press, 1996, 131p.
544. Lutoslawski, Wincenty, *The World of Souls*. Preface by William James. London: G. Allen & Unwin, 1924, 224p. First published as *Seelenmacht, Abriss Einer Zeitgemässen Weltanschauung* (Berlin, 1899), On love, the soul & sex
545. Lyons, Peter and Harvey Zingle, *The Relationship between Religious Orientation and Empathy in Pastoral Counselors*, in *Journal of Psychology and Theology* 18 (Winter 1990): 375-380
546. MacDonald, Gail & Gordon MacDonald, *If Those Who Reach Could Touch*. Chicago: Moody Press, 1984, 118p. On love & Christian friendship.
547. MacDougall, Mary Katherine, *Making Love Happen*. Garden City, NY: Doubleday, 1970, 236p.
548. Mace, David Robert, *Love & Anger in Marriage*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 1982, 135p.
549. Madanes, Cloé, *Sex, Love, and Violence: Strategies for Transformation*. NY: Norton, 1990, 256p.
550. Madow, Leo, *Love: How to Understand and Enjoy It*. NY: Scribner, 1982, 186p.
551. Magno, Joseph, *Self-Love: the Heart of Healing*. Lanham, MD: University Press of America, 1999
552. Magoun, F. Alexander with Richard Mann Magoun, *Love and Marriage*. NY: Harper, 1948, 369p. (1956, 475p.) Marriage, love & sexual ethics.
553. Malakh-Pines, Ayala, *Falling in Love: How We Choose the Lovers We Choose*. NY: Routledge, 1999
554. ----, *Keeping the Spark Alive: Preventing Burnout in Love and Marriage*. Translation of *Shehikah Be-ahavah Uve-haye Ha-ni´su'in*. NY: St. Martin's Press, 1988, 291p.
555. Maloney, Michael & Mollie Summerland, *Hearts and Bones: Expanding Compassion and Consciousness through Relationship*. Lima, OH: Fairway Press, 1994, 153p.

556. Mandel, Morris, *Secret Love Affairs*. Middle Village, NY: Jonathan David Publishers, 1975, 227p.
557. Mandel, Robert Steven, *Heart over Heels: 50 Ways Not to Lose Your Lover*. Berkeley, CA: Celestial Arts, 1989, 270p.
558. ----, *Open Heart Therapy*. Berkeley, CA: Celestial Arts, 1984, 161p.
559. Maness, Michael G., *Precious Heart – Broken Heart: Love and the Search for Finality in Divorce.* Bloomington, IN: 1st Books, 2002, See www.preciousheart.net
560. Mannin, Ethel, *Practitioners of Love: Some Aspects of the Human Phenomenon*. London: Hutchinson, 1969, 196p.
561. Mantegazza, Paolo (1831-1910), *Anthropological Studies of Sexual Relations of Mankind.* NY: Anthropological press, 1932, 258p.
562. ----, *The Book of Love*. Trans. from the Italian text. NY: American-Neo-Latin library, 1917, 232p. *The Physiology of Love*. Translated from the original Italian by Herbert Alexander, edited with an introduction by Victor Robinson. NY: Cleveland Pub. Co., 1894, 340p. NY: Eugenics publishing company, 1936, 237p.
563. Marden, Orison Swett (1848-1924), *Love's Way*. NY: Thomas Y. Crowell, 1918, 300p.
564. Margulies, Alfred, *The Empathic Imagination*. NY: W.W. Norton, 1989
565. ----, *Toward Empathy: The Uses of Wonder*, in *American Journal of Psychiatry* 141 (1984): 1025-33.
566. Markoe, Merrill, *Merrill Markoe's guide to Love*. NY: Atlantic Monthly Press, 1997, 177p.
567. Marks, S. E. and R. J. Tolsma, *Empathy Research: Some Methodological Considerations*, in *Psychotherapy* 23 (1986): 4-20.
568. Marlin, Emily, *Taking a Chance on Love*. NY: Schocken Books, 1984, 109p.
569. Marston, Philip Bourke (1850-1887), *All in All: Poems and Sonnets*. London: Chatto and Windus, 1875, 180p. A series of love poems.
570. Martin, Mike W., *Love's Virtues*. Lawrence, KS: University Press of Kansas, 1996, 238p.
571. Masello, Robert, *What Do Men Want from Women?* NY: Ballantine Books, 1983, 149p.

572. Maslin, Bonnie, *The Angry Marriage: Overcoming the Rage, Reclaiming the Love*. NY: Hyperion, 1994, 277p.
573. Massey, Mary Ann & Ronald W. Heilmann, *Loveworks: Coming to Terms with Intimacy and Equality*. Boca Raton, FL: Jeremiah Press, 1994, 162p.
574. Masters, Roy, *The Adam and Eve Sindrome*. Edited by Robin Stevens. Los Angeles: Foundation of Human Understanding, 1985, 266p.
575. Matter, Joseph Allen, *Love, Altruism, and World Crisis: the Challenge of Pitirim Sorokin* [1889-1968], Chicago, IL: Nelson-Hall, 1974, 313p.
576. Maurois, André (1885-1967), *Seven Faces of Love*. Translated from the French by Haakon M. Chevalier. NY: Didier, 1944, 243p. Including the princess of Clèves, Héloïse, heroines of Stendhal, Balzac & Proust, & Madame Bovary
577. May, Rollo, and Leopold Caligor, *Dreams and Symbols, Man's Unconscious Language*. NY: Basic Books, 1968, 307p.
578. May, Rollo, E. Angel, and H. F. Ellenberger, eds, *Existence: a New Dimension in Psychiatry and Psychology*. NY: Basic, 1958, 445p.
579. May, Rollo, Ernest Angel, Henri F. Ellenberger, eds. *Existence*. Northvale, N.J.: J. Aronson, 1994, 445p.
580. May, Rollo, Kirk J. Schneider. *The Psychology of Existence: an Integrative, Clinical Perspective*. NY: McGraw-Hill, 1995, 330p.
581. May, Rollo, ed., *Symbolism in Religion and Literature*. NY: G. Braziller, 1960, 253p.
582. ----, *Existential Psychology*. 2d ed. NY: Random House, 1969 (1st 1969), 117p.
583. ----, *Existential Psychotherapy*. Toronto: Canadian Broadcasting, 1967, 62p. Radio Program.
584. ----, *Freedom and Destiny*. NY: Norton, 1981, 275p.
585. ----, *Love and Will*. NY: Norton, 1969, 352p.
586. ----, *Love and Will*. NY: Norton, 1969, 352p.
587. ----, *Man's Search for Himself*. NY: Norton, 1953, 281p.
588. ----, Mordecai Richler, and André Fortier. *Creativity and the University*. Toronto: York University, 1975, 61p.
589. ----, *My Quest for Beauty*. San Francisco: Saybrook, NY: Norton, 1985, 243p.

590.----, *Paulus: Reminiscences of a Friendship*. NY: Harper & Row, 1973, 113p. On Paul Tillich (1886-1965)
591.----, *Power and Innocence: a Search for the Sources of Violence*. NY: Norton, 1972, 283p.
592.----, *Psychology and the Human Dilemma*. Princeton, NJ: Van Nostrand, 1967, 221p., NY: Norton, 1979
593.----, *The Art of Counseling: How to Gain and Give Mental Health*. Nashville: Cokesbury Press, 1939, 247p.
594.----, *The Courage to Create*. NY: W.W. Norton, 1994 (1st 1975), 143p.
595.----, *The Cry for Myth*. NY: Norton, 1991, 320p.
596.----, *The Discovery of Being: Writings in Existential Psychology*. NY: Norton, 1983, 192p.
597.----, *The Meaning of Anxiety*. NY: Ronald Press, 1950. 376p. Doctoral Thesis Columbia Univ., Rev. ed. NY:: Norton, 1977, 425p.
598.McCarthy, Marie, *Empathy: A Bridge Between*, in *Journal of Pastoral Care* 46 (Summer 1992): 119-128
599.McCormick, Donald, *Love in Code: or, How to Keep Your Secrets*. London: Eyre Methuen, 1980, 216p.
600.McCurdy, Leslie, *Attributes and Atonement: the Holy Love of God in the Theology of P. T. Forsyth*. Carlisle, Cumbria: Paternoster, 1999, 327p.
601.McDiarmid, Norma J., Mari A. Peterson & James R. Sutherland, *Loving and Learning: Interacting with Your Child from Birth to Three*. Ontario: Longman Canada, NY: Harcourt Brace Jovanovich, 1975, 306p.
602.McGeady, Mary Rose, *Does God Still Love Me?*: *Letters from the Street*. NY: Covenant House, 1995, 121p.
603.McGill, Michael E., *The McGill Report on Male Intimacy*. NY: Holt, Rinehart and Winston, 1985, 300p.
604.McGinnis, Alan Loy, *The Friendship Factor: How to Get Closer to the People You Care for*. Minneapolis, MN: Augsburg Pub. House, 1979, 192p.
605.----, *The Romance Factor*. San Francisco: Harper, 1990, 214p.
606.McGoey, John H., *Dare I Love?* Huntington, IN: Our Sunday Visitor, 1971 & 1974, 131p.

607. McGuiggan, Jim, *Celebrating the Wrath of God: Reflections on the Agony and the Ecstasy of His Relentless Love*. Colorado Springs, CO: Waterbrook Press, 2001, 232p.
608. McKenna, Christine A., *Love, Infidelity, and Sexual Addiction: a Codependent's Perspective*. St. Meinrad, IN: Abbey Press, 1992, 136p.
609. McKnight, Thomas W. & Robert H. Phillips, *Love Tactics*. Garden City Park, NY: Avery Pub. Group, 1988, 132p.
610. ----, *More Love Tactics*. Garden City Park, NY: Avery Pub. Group, 1993, 182p.
611. McMillan, David W., *Create Your Own Love Story: the Art of Lasting Relationships*. Hillsboro, OR: Beyond Words Pub.: Publishers Group West, 1997, 275p.
612. Mellen, Sydney L. W., *The Evolution of Love*. Oxford, San Francisco: W. H. Freeman, 1981, 312p.
613. Meloy, J. Reid, *Violent Attachments*. Northvale, NJ: J. Aronson, 1992, 365p. Love, object attachment, homicide & psychopathology
614. Mentu Maharaj, *Love-Lore: Sayings of His Holiness Sree Sree Mentu Maharaj*. Edited by Bridget Amies. Amersham: Universal Peace Mission, 1974, 63p.
615. Meridien, Anne, *Simple Thoughts on Finding Love and Marriage*. Carlsbad, CA: Hay House, 1997, 54p.
616. Merriam, Sharan B. & M. Carolyn Clark, *Lifelines: Patterns of Work, Love, and Learning in Adulthood.* San Francisco: Jossey-Bass, 1991, 258p.
617. Merser, Cheryl, *Honorable Intentions: the Manners of Courtship in the '80s*. NY: Atheneum, 1983, 253p.
618. Merton, Thomas (1915-1968), *Learning to Love: Exploring Solitude and Freedom*. Ed. by Christine M. Bochen. San Francisco, CA: HarperSanFrancisco, 1997, 382p.
619. Michelet, Jules (1798-1874), *Love. ("L'amour.")*. Translated from the 4th Paris ed. by J. W. Palmer. NY: Rudd & Carleton, 1860, 348p.
620. Mickelson, Larry K., *Understanding Heartbreak: a Guide to Understanding the Complexities of Love, Including a Formula for How to Get Someone to Fall in Love with You*. Laramie, WY: Risk Enterprises, 1979, 166p.

621. Miller, Barry, *The Range of Intellect*. London: G. Chapman, 1961, 251p. Knowledge & the theory of, Love
622. Miller, Howard Lee & Paul S. Siegel, *Loving: a Psychological Approach*. NY: Wiley, 1972, 182p.
623. Miller, Michael Vincent, *Intimate Terrorism: the Deterioration of Erotic Life*. NY: Norton, 1995, 250p.
624. Millner, Denene & Nick Chiles, *What Brothers Think, What Sistahs Know: the Real Deal on Love and Relationships*. NY: William Morrow, 1999, 302p. Afro-American intimacy issues
625. Mitchell, Joan & Helen Teves, *Love, the Language of Caring*. Minneapolis, MN: Winston Press, 1977, 87p.
626. Modell, Arnold H., *Object Love and Reality: an Introduction to a Psychoanalytic Theory of Object Relations*. NY: International Universities Press, 1968, 181p.
627. Moen, Larry, *Egypt or Bust*. Naples, FL: United States Pub., 1996, A spiritual biography, including dialogues about love, truth & growth in route to Egypt
628. Montagu, Ashley, ed., *The Meaning of Love*. NY: Julian Press, 1953, Westport, CT: Greenwood Press, 1974, 248p.
629. Montaigne, M., *Essays of Montaigne*, 1603/1877
630. Montez, Lola (1818-1861, Countess of Landsfeld), *Anecdotes of Love: Being a True Account of the Most Remarkable Events Connected with the History of Love, in All Ages and Among All Nations*. NY: Dick & Fitzgerald, 1858, 292p.
631. Montgomery, Herb & Mary Montgomery, *The Two of Us: Reflections on Shared Growth in Marriage*. Minneapolis, MN: Winston Press, 1977, 63p.
632. Mooney, Philip, *Belonging Always: Reflections on Uniqueness*. Chicago, IL: Loyola University Press, 1987, 176p. Including Antoine de Saint-Exupéry (1900-1944) & John Macmurray on love and friendship
633. Moore, Doris Langley-Levy, *The Technique of the Love Affair, by a Gentlewoman*. NY: Simon and Schuster, inc., 1928. 207p. *The Technique of the Love Affair / by a Gentlewoman*. Edited with notes and commentary by Norrie Epstein. NY: Pantheon Books, 1999, 222p.

634. Moore, Thomas, *Soul Mates: Honoring the Mysteries of Love and Relationship*. NY: HarperCollins Publishers, 1994, 267p.
635. Morgan, Douglas Neil, *Love: Plato, the Bible and Freud*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1964, 174 p.
636. Morgenstern, Michael & Guy Kettelhack, *A Return to Romance: Finding It and Keeping It Alive.* NY: Harper & Row, 1984, 170p.
637. Mornell, Pierre, *Thank God, It's Monday, or, How to Prevent Success from Ruining Your Marriage*. Toronto, NY: Bantam Books, 1985, 101p.
638. Morris, Paul D., *Love Therapy*. Wheaton, IL: Tyndale House Publishers, 1974, 167p.
639. Morrison, Douglas A. & Christopher Witt, *From Loneliness to Love*. NY: Paulist Press, 1989, 159p.
640. Morton, Frederick William, ed., *Love in Epigram: Sapient Guesses and Foolish Conceits about the Tender Passion*. Chicago: A. C. McClurg and Company, 1898, 248p.
641. Moschetta, Evelyn & Paul Moschetta, *The Marriage Spirit: Finding the Passion and Joy of Soul-Centered Love.* NY: Simon & Schuster, 1998, 318p. Marriage & love
642. Moseley, Thomas Addis Emmet, *The "Lady" in Comparisons from the Poetry of the "Dolce Stil Nuovo."* Menasha, WI: George Banta Publishing Co., 1916, 65p. Ph.D. thesis, Johns Hopkins University, 1915, Love & women in Italian poetry to 1400
643. Mow, Anna B., *The Secret of Married Love: a Christian Approach*. Philadelphia: Lippincott, 1970, 156p.
644. Muhaiyaddeen, M. R. Bawa, *A book of God's love*. Philadelphia, PA: Fellowship Press, 1981, 115p. Discourses spoken in Tamil in Philadelphia during February 1980
645. Munck, Victor C. de, ed., *Romantic Love and Sexual Behavior: Perspectives from the Social Sciences.* Westport, CT: Praeger, 1998, 312p.
646. Murdoch, Bernard C. & Sandra C. Lewis, *Love and Problems of Living: Based on a Four-Factor Theory of Behavioral Dynamics*. US: [n.p.] 1992, 427p. Applied psychology & Christian life
647. Murstein, Bernard I., *Love, Sex, and Marriage through the Ages*. Foreword by William M. Kephart. NY: Springer Pub. Co., 1974, 639p.

648.----, *Who Will Marry Whom?: Theories and Research in Marital Choice*. NY: Springer Pub. Co., 1976, 392p.
649.Nédoncelle, Maurice, *Love and the Person*. Translated *Vers une philosophie de l'amour et de la personne* by Sr. Ruth Adelaide. NY: Sheed & Ward, 1966, 239p.
650.Needleman, Jacob, *A Little Book on Love*. NY: Doubleday/Currency, 1996, 148p.
651.Neisser, Edith Glicksman, *When Children Start Dating*. Illustrated by Janet La Salle. Chicago: Science Research Associates, 1951, 49p.
652.Nevill, Ralph (1865-1930), *The Romantic Past*. NY: Brentano's, 1912, 352p.
653.Newton-Smith, W., *A Conceptual Investigation of Love*, in Soble, 1989a, 199–217
654.Nicholi, Armand M., *The Question of God: C.S. Lewis and Sigmund Freud Debate God, Love, Sex, and the Meaning of Life*. NY: Free Press, 2002, 295p.
655.Nichols, Mike, *Women Are from Pluto, Men are from Uranus: the Big Bang and Other Premature Theories of Love: a Parody*. Arlington, TX: Summit Pub. Group, 1996, 155p.
656.Nicholson, David, *What You Need to Know Before You Fall in Love*. Nashville, TN: Thomas Nelson, 1995, 186p.
657.Nicholson, Graeme, *Plato's Phaedrus: the Philosophy of Love*. West Lafayette, IN: Purdue University Press, 1999, 231p.
658.Noor, Menes Abdul, *Love Never Fails: Meditations on the Chapter of Love*. Stuttgart: Call of Hope, 1994, 148p.
659.Norwood, Robin, *Daily Meditations for Women Who Love Too Much*. Illustrated by Richard Torregrossa. NY: Jeremy P. Tarcher/Putnam, 1997
660.----, *Letters from Women Who Love Too Much: a Closer Look at Relationship Addiction and Recovery*. NY: Pocket Books, 1988, 352p.
661.----, *Women Who Love Too Much: When You Keep Wishing and Hoping He'll Change*. Los Angeles: J. P. Tarcher, NY: St. Martin's Press, 1985, 266p.
662.*Noul Testament – comentat*. Versiune revizuită, redactată şi comentată de Bartolomeu Valeriu Anania, BOR, Buc., 1993, p. 293 - Iubirea

663. Novak, William, *The Great American Man Shortage and Other Roadblocks to Romance (and What to Do about It)*. NY: Rawson Associates, 1983, 210p. Love & singleness.
664. Nozick, R., *Love's Bond*, in *The Examined Life: Philosophical Meditations*, Simon & Schuster, 1989, 68–86
665. Null, Ashley, *Thomas Cranmer's* [1489-1556] *Doctrine of Repentance: Renewing the Power to Love*. NY: Oxford University Press, 2000, 298p.
666. Nussbaum, M., *Love and the Individual: Romantic Rightness and Platonic Aspiration*, in *Love's Knowledge: Essays on Philosophy and Literature*, Oxford: Oxford University Press, 1990, 314–34
667. Nygren, A., *Agape and Eros*, Philadelphia, PA: Westminster Press, 1953a
668. O'Connor, Joey, *I Know You Love Me, but Do You Like Me?: How to Become Your Mate's Best Friend*. Nashville, TN: Word Publishing, 1999, 229p.
669. Oguhebe, Festus S., *A Revelation of Valentine Love: How to Find the Right Spouse*. Port Gibson, MI: Hebe's International Consultants, 1993, 465p.
670. Okilo, Melford, *The Law of Life*. Port Harcourt, Nigeria: Riverside Communications, 1988, 190p. Love, ethics, mind & body.
671. Olivera, Bernardo, *How Far to Follow?: the Martyrs of Atlas*. Kalamazoo, MI: Cistercian Publications, 1997, 131p.
672. Olson, Mark Jeffrey, *Galatians, in Defense of Love: a Study Guide*. Macon, GA: Smyth & Helwys, 1994, 94p.
673. Orage, Alfred Richard (1873-1934), *On Love.* Freely adapted from the Tibetan by A. R. Orage. London: Unicorn Press, 1932, 24p.
674. Ornish, Dean, *Love & Survival: the Scientific Basis for the Haling Power of Intimacy*. NY: HarperCollins, 1998, 284p.
675. Ortega y Gasset, José (1883-1955), *On Love: Aspects of a Single Theme*. Translated *Estudios Sobre el Amor* by Toby Talbot. NY, Meridian Books, 1957, 204p., Including, love in Stendhal, thoughts on standing before the Marquesa de Santillana's portrait, landscape with a deer in the background, portrait of Salome & toward a psychology of the interesting man
676. Ortiz-Millán, G., *Love and Rationality: On Some Possible Rational Effects of Love*, *Kriterion*, 2007, 48:127–44

677. Osborne, Catherine, *Eros Unveiled: Plato and the God of Love*. Oxford: Clarendon Press, 1994, 246p.
678. Osherson, Samuel, *Wrestling with Love: How Men Struggle with Intimacy with Women, Children, Parents, and Each Other*. NY: Fawcett Columbine, 1992, 371p.
679. Osing, Richard Allen, *How to Love and Be Loved: Establishing and Maintaining Intimacy*. San Francisco: Rudi Pub., 1999
680. Overbeck, Joy, *Love Stinks: the Romantic's Guide to Breaking Up without Breaking Down*. NY: Pocket Books, 1990, 177p. On love, dating & single woman
681. Overton, Grace Sloan, *Love, Marriage and Parenthood*. NY: Harper, 1939, 276p.
682. Pacheco, Armando Correia, *Plato's Conception of Love*. Ph.D. thesis, University of Notre Dame, 1942, 126p.
683. Packer, Boyd K., *Eternal Love*. Salt Lake City, UT: Deseret Book Co., 1973, 22p. Adapted from an address given to students at Brigham Young University. Mormon
684. Palmer, Edward, *Money Versus the Higher Law: Two Lectures*. Perth Amboy, NJ: [n.p.] 1856, 29p. Love & money
685. Papillon, Lucy, *When Hope Can Kill: Reclaiming Your Soul in Romantic Relationships*. Nashville, TN: Everywhere Press, 1998, 317p.
686. Papillon, Marie, *Romancing the One You Love*. NY: St. Martin's Paperbacks, 1996, 150p.
687. Park, James, *Authentic Love: an Existential Vision*. Minneapolis, MN: Existential Books, 1976, 232p.
688. Partridge, Eric (1894-1979), *Journey to the Edge of Morning, Thoughts upon Books, Love, Life*. Freeport, NY: Books for Libraries Press, 1946 & 1969, 85p.
689. Pathak, Avijit, *Journey Towards the Sacred*. Calcutta, India: Writers Workshop, 1989, 137p. Love, progress, civilization & culture.
690. Paul, Jim, *What's Called Love: a Real Romance*. NY: Villard Books, 1993, 275p.

691. Paul, Jordan & Paul Margaret, *From Conflict to Caring: an In-Depth Program for Creating Loving Relationships*. Minneapolis, MN: CompCare, 1989, 211p.
692. Peacocke, Arthur Robert & Jack Dominian, *From Cosmos to Love: the Meaning of Human Life*. London: Darton, Longman and Todd, 1976, 77p.
693. Pearlman, Mickey (ed.), *A Few Thousand Words about Love*. NY: St. Martin's Press, 1998, 240p.
694. Pearsall, Paul, *Ten Laws of Lasting Love*. NY: Simon & Schuster, 1993, 336p.
695. Pearson, John, *Love Is Most Mad and Moonly*. Photos by John Pearson. Poetry by E. E. Cummings. Reading, MA: Addison-Wesley Pub. Co., 1978, 80p.
696. Pearson, Judy C., *Lasting Love: What Keeps Couples Together*. Dubuque, IA: W.C. Brown Publishers, 1992, 183p.
697. Pecci, Ernest F., *I Love You / I Hate You: the Parent/Child Conflict Within*. Orinda, CA: PSI Publications, 1978, 172p. , 24 cm.
698. Peck, Morgan Scott, *The Road Less Traveled: a New Psychology of Love, Traditional Values, and Spiritual Growth*. NY: Simon and Schuster, 1978 & 1985, 312p.
699. ----, *The Road Less Traveled: a New Psychology of Love, Traditional Values, and Spiritual Growth*. NY: Simon and Schuster, 1978, 315p.
700. Peck, Scott, *The Love You Deserve: 10 Keys to Perfect Love*. Solana Beach, CA: Lifepath Pub., 1998, 270p.
701. Peele, Stanton & Archie Brodsky, *Love and Addiction*. NY: Taplinger Pub. Co., 1975, 284p.
702. Peisner-Coxe, Paula, *Finding Love: Let Your Heart Be Your Guide*. Naperville, IL: Sourcebooks, 1995, 275p.
703. Pemberton, Prentiss L., *Dialogue in Romantic Love: Promise and Communication*. Valley Forge, PA: Judson Press, 1961, 64p. Sexual ethics in religion
704. Pennington, Chester A., *Liberated Love*. Philadelphia: United Church Press, 1972, 127p. A Pilgrim Press book. Religious aspects of love, sex & marriage

705. Permananda, Swami (Brahmachari Jotin), *The Magnetic Power of Love (Bhakti Yoga)*. Washington, DC: Self-realization fellowship (Non-sectarian church), 1940, 84p.
706. Person, Ethel Spector, *Dreams of Love and Fateful Encounters: the Power of Romantic Passion*. NY: Norton, 1988, 384p.
707. Pfister, Oskar Robert, *Love in Children and Its Aberrations: a Book for Parents and Teachers*. Translated from the German by Eden and Cedar Paul. NY: Dodd, Mead and Company, 1924, 576p. Love & exceptional children
708. Phillips, Debora & Robert Judd, *How to Fall out of Love*. Introduction by Joseph Wolpe. Boston: Houghton Mifflin, 1978, 135p.
709. Piaget, Jean and Bärbel Inhelder, *La genèse des structures logiques élémentaires: classifications et sériations*. Neuchâtel: Delachaux & Niestlé, 1959, 295p. Translated by Anne Parsons and Stanley Milgram. *The Growth of Logical Thinking from Childhood to Adolescence*. NY: Basic Books, 1958, 356p.
710. ----, *The Child's Conception of Space*. Trans. F. J. Langdon & J. L. Lunzer. *Répresentation de l'espace chez l'enfant*. NY: W. W. Norton, 1967, 490p.
711. Piaget, Jean and Noam Chomsky, *Language and Learning : the Debate between Jean Piaget and Noam Chomsky.* Ed. Massimo Piattelli-Palmarini. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1980, 409p.
712. Piaget, Jean and Paul Fraisse (eds.), *Trait´e de psychologie exp´erimentale*. Paris: Presses universitaires de France, 1963-66, 9 vols.
713. Piaget, Jean and Rolando Garcia, *Psychogenesis and the History of Science.* Trans. Helga Feider. *Psychogenèse et histoire des sciences*. NY: Columbia University Press, 1989, 309p.
714. Piaget, Jean et al., *La Perception*. 3e éd. Paris: Presses universitaires de France, 1963, 254p.
715. Piaget, Jean et al., *Pedagogia Strutturalista*. Torino: Paravia, 1983, 144p.
716. Piaget, Jean, *Adaptation and Intelligence: Organic Selection and Phenocopy*. Trans. Stewart Eames. Foreword by Terrance A. Brown. Adaptation *Vitale et psychologie de l'intelligence*. Chicago: University of Chicago Press, 1980, 124p.

717.Piaget, Jean, and Bärbel Inhelder, *The Early Growth of Logic in the Child: Classification and Seriation*. Trans. E. A. Lunzer and D. Papert. *Genèse des structures logiques élémentaires*. NY: Humanities Press, 1964, 302p.

718.----, *The Growth of Logical Thinking from Childhood to Adolescence: an Essay on the Construction of Formal Operational Structures*. Trans. Anne Parsons and Stanley Milgram. *De la logique de l'enfant à la logique de l'adolescent*. NY: Basic Books, 1958, 356p.

719.----, *The Origin of the Idea of Chance in Children.* Trans. by Lowell Leake, Paul Burrell, and Harold D. Fishbein. *Genèse de l'idée de hasard chez l'enfant*. NY: Norton, 1975, 251p.

720.Piaget, Jean, and Evert Willem Beth, *Mathematical Epistemology and Psychology*. Trans. by W. Mays. Dordrecht, Holland: D. Reidel, 1966, 326p.

721.Piaget, Jean, and Paul Fraisse, eds., *Experimental Psychology: Its Scope and Method*. NY: Basic Books, 1968, 7 vols.

722.Piaget, Jean, Bärbel Inhelder and Alina Szeminska, *The Child's Conception of Geometry.* Trans. E.A. Lunzer. *Géométrie spontanée de l'enfant*. NY: Norton, 1960, 411p.

723.Piaget, Jean, *Behavior and Evolution*. Ttrans. Donald Nicholson-Smith. NY: Pantheon Books, 1978, 165p.

724.----, *Biologie et connaissance, essai sur les relations entre les régulations organiques et les processus cognitifs*. Paris: Gallimard, 1966, 433p. 2ed ,1973, 510p. *Biology and Knowledge: an Essay on the Relations between Organic Regulations and Cognitive Processes*. Translated by Beatrix Walsh. Chicago: University of Chicago Press, 1971, 384p.

725.----, *Biology and Knowledge: an Essay on the Relations between Organic Regulations and Cognitive Processes*. Trans. by Beatrix Walsh. *Biologie et connaissance*. Chicago: University of Chicago Press, 1971, 384p.

726.----, *Dialogue with Jean Piaget.* By Richard I. Evans. Trans. Eleanor Duckworth. NY: Praeger, 1981, 189p. Reprint. Originally published: *Jean Piaget, the Man and His Ideas*. NY: Dutton, 1973

727.----, ed., *Logique et connaissance scientifique*. Paris: Gallimard, 1967, 1346p.

728.----, ed., *Psychologie*. With Pierre Mounoud et Jean-Paul Bronckart. Paris: Gallimard, 1987, 1960p.

729.----, *Épistémologie et psychologie de la function*. With Jean-Blaise Grize, Alina Szeminska et Vinh Bang. Paris: Presses universitaires de France, 1968. 239p. *Epistemology and Psychology of Functions*. With the collaboration of Catherine Fot, et al. Dordrecht, Boston: D. Reidel, 1977, 205p.

730.----, *Épistémologie génétique et équilibration: hommage à Jean Piaget, à l'occasion de son 80e anniversaire*. Eds. B. Inhelder, R. Garcia, and J. Vonèche. Neuchâtel, Paris, Montréal: Delachaux & Niestlé, 1977, 142p.

731.----, *Les Sciences sociales avec et après Jean Piaget: hommage publié à l'occasion du 80e anniversaire de Jean Piaget et précédé de son autobiographie*. Genève: Droz, 1976, 525p.

732.----, *On the Development of Memory and Identity*. Trans. Eleanor Duckworth. Worcester, MA: Clark University Press, 1968

733.----, *Piaget and His School: a Reader in Developmental Psychology*. Eds. Bärbel Inhelder and Harold H. Chipman, Charles Zwingmann. NY: Springer-Verlag, 1976, 301p.

734.----, *Piaget Sampler: an Introduction to Jean Piaget Through His Own Words*. Ed. Sarah F. Campbell. NY: Wiley, 1976, NY: J. Aronson, 1977, 154p.

735.----, *Piaget, Psychology and Education: Papers in Honour of Jean Piaget*. Eds. Ved P. Varma and Phillip Williams. London: Hodder and Stoughton, 1976, 233p.

736.----, *Piaget, Psychology and Education: Papers in Honour of Jean Piaget.* Edited by Ved P. Varma and Phillip Williams. London: Hodder and Stoughton, 1976, 233p.

737.----, *Play and Development: a Symposium, with Contributions by Jean Piaget and Others*. Ed. Maria W. Piers. NY: Norton, 1972, 176p.

738.----, *Play, Dreams, and Imitation in Childhood*. Trans. C. Gattegno and F. M. Hodgson. *Formation du symbole chez l'enfant*. NY: Norton, 1951, 296p.

739.----, *Possibility and Necessity*. With E. Ackermann-Valladao, et al. Trans. Helga Feider. *Possible et le nécessaire*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1987, 2 vols.: v. 1. The role of possibility in cognitive development, v. 2. The role of necessity in cognitive development

740.----, *Psychologie et épistémologie génétiques: hommage à Jean Piaget*. Avec une bibliographie complète de ses oeuvres. Paris: Dunod, 1966, 421p.

741.----, *Psychologie et pédagogie*. Paris: Denoël, 1969, 270p.

742.----, *Psychology and Epistemology*. Translated by Arnold Rosin. *Psychologie et épistémologie*. NY: Grossman, 1971, 166p.

743.----, *Recherches sur l'abstraction réfléchissante*. Paris: Presses universitaires de France, 1977, 2 vols. 326p. 1. Piaget, J. et al. *L'abstraction des relations logico-arithmétiques*, 2. Piaget, J. *L'abstraction de l'ordre et des relations spatiales*

744.----,, *Studies in cognitive development, essays in honor of Jean Piaget*. Eds. David Elkind & John H. Flavell. NY: Oxford University Press, 1969, 503p.

745.----, *Studies in Cognitive Development: Essays in Honor of Jean Piaget*. Eds. David Elkind and John H. Flavell. NY: Oxford University Press, 1969, 503p.

746.----, *Studies in Reflecting Abstraction.* Jean Piaget and his collaborators. Ed. and translated by Robert L. Campbell. Philadelphia, PA: Psychology Press, 2000

747.----, *The Child and Reality: Problems of Genetic Psychology*. NY: Grossman Publishers, 1973, 182p. Translation of *Problèmes de psychologie génétique.*

748.----, *The Child and Reality: Problems of Genetic Psychology*. Trans. Arnold Rosin. *Problèmes de psychologie génétique*. NY: Grossman Publishers, 1973, 182p.

749.----, *The Child's Conception of Movement and Speed*. Translated G. E. T. Holloway and M. J. Mackenzie. *Notions de mouvement et de vitesse chez l'enfant.* NY: Basic, 1970, 306p.

750.----, *The Child's Conception of Number*. Translated by C. Gattegno and F.M. Hodgson. *Genèse du nombre chez l'enfant*. London, NY: Routledge, 1997, 248p.

751.----, *The Child's Conception of Physical Causality*. Translated by Marjorie Gabain. *Causalité physique chez l'enfant.* London: K. Paul, Trench, Trubner, NY: Harcourt, Brace, 1930, 309p.

752.----, *The Child's Conception of the World*. Translated by Joan and Andrew Tomlinson. *Représentation du monde chez l'enfant*. London: K. Paul, Trench, Trubner, NY: Harcourt, Brace, 1929, 397p. NY: Routledge, 1997

753.----, *The Moral Judgment of the Child, by Jean Piaget ... with the Assistance of Seven Collaborators*. London: K. Paul, Trench, Trubner, 1932, Trans, Marjorie Gabain, 418p.

754.----, *The Origin of Intelligence in the Child*. Trans. Margaret Cook. *Naissance de l'intelligence chez l'enfant*. London, NY: Routledge, 1997, 425p.

755.----, *The Place of the Sciences of Man in the System of Sciences*. NY: Harper & Row, 1970, 87p. Originally *Introduction to Main Trends of Research in the Social and Human Sciences*

756.----, *The Principles of Genetic Epistemology*. Trans. Wolfe Mays. *Épistémologie génétique*. London, NY: Routledge, 1997, 98p.

757.----, *Théories du langage, théories de l'apprentissage: le débat entre Jean Piaget et Noam Chomsky*. Traduction des textes anglais par Yvonne Noizet. Paris: Éditions du Seuil, 1979, 532p.

758.Piazza, Kenneth M. with Francine Malder, *When Love Hurts: Changing the Way You Care*. Illustrated by Jerry Newman. Washington, DC: Acropolis Books, 1984, 174p.

759.Pieper, Josef, *About Love [Über die Liebe]*. Translated by Richard & Clara Winston. Chicago, IL: Franciscan Herald Press, 1974, 137p.

760.----, *Enthusiasm and Divine Madness [Begeisterung und Göttlicher Wahnsinn]*. Translation by Richard and Clara Winston. South Bend, IN: St. Augustine's Press, 1999, Includes topics on Plato, Phaedrus, Socrates, Lysias, love and the soul

761.Pinnock, Clark H. and Robert C. Brow, *Flame of Love: a Theology of the Holy Spirit*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1996, 280p.

762.----, *Unbounded Love: a Good News Theology for the 21st Century*. Downers Grove, IL: InterVarsity, Carlisle, UK: Paternoster Press, 1994, 189p.

763.Plato (428-327 B.C.), *Phaedrus*. Translated, with introduction and notes, by Alexander Nehamas & Paul Woodruff , with a selection of early Greek poems and fragments about love, translated by Paul Woodruff.

Indianapolis, IN: Hackett, 1995, 94p. Includes topics on Plato, Phaedrus, Socrates, Lysias, love and the soul.

764.----, *The Banquet of Plato*. Translated from the Greek by Percy Bysshe Shelley (1792-1822), Boston: Printed at the Riverside Press for Houghton Mifflin Co., 1908, 149p.

765.Polkinghorne, John, ed., *The Work of Love: Creation as Kenosis*. Grand Rapids, MI: W.B. Eerdmans, 2001, 210p.

766.Pope, Kenneth S., *On Love and Loving*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 1980, 377p. In series, Jossey-Bass social and behavioral science series.

767.Powell, John Joseph, *The Secret of Staying in Love*. Niles, IL: Argus Communications, 1974, 188p.

768.----, *Why Am I Afraid to Love?* London: Fontana, 1975, 120p.

769.Price, A. W., *Love and Friendship in Plato and Arisotle*, New York, NY: Clarendon Press, 1989

770.Price, Stephen & Susan Price, *No More Lonely Nights: Overcoming the Hidden Fears that Keep You from Getting Married*. NY: Putnam, 1988, 223p.

771.Prinz, Tom & Reed Elliott, *The Lost Aspect of Love*. Mukilteo, WA: Winepress Pub., 1998, 139p.

772.Quenk, Alex T. & Naomi L. Quenk, *True Loves: Finding the Soul in Love Relationships*. Palo Alto, CA: Davies-Black Pub., 1997, 330p.

773.Quilliam, Susan & Ian Grove-Stephensen, *How to Stay in Love: the Happiness for Couples Workbook*. Wellingborough, Northamptonshire: Grapevine , NY: Distributed by Sterling Pub. Co., 1988, 128p.

774.Rankin, Howard, *10 Steps to a Great Relationship: What Every Couple Should Know about Love*. Hilton Head Island, SC: StepWise Press, 1998, 194p.

775.Raphael, Sally Jessy & Marie-Jeanne, Abadie, *Finding Love: Practical Advice for Men and Women*. NY: Arbor House, 1984, 222p.

776.Ray, Sondra, *Loving Relationships II: the Secrets of a Great Relationship.* Berkeley CA: Celestial Arts, 1992, 189p.

777.----, *Loving Relationships*. Millbrae, CA: Celestial Arts, 1980, 160p.

778.Raynolds, Robert (1902-1965), *The Choice to Love*. NY: Harper, 1959, 192p.

779. Reid, Jessie, ed., *The Book of Love*. Introduction by Madison Julius Cawein (1865-1914), Drawings by Wladyslaw T. Benda. NY: Macmillan, 1911, 346p. On love poetry, literature, quotations
780. Reik, Theodor (1888-1969), *A Psychologist Looks at Love*. NY, Toronto: Farrar & Rinehart, inc., 1944, 300p.
781. ----, *Of Love and Lust: on the Psychoanalysis of Romantic and Sexual Emotions*. NY: Farrar, Strauss, and Cudahy, 1957, NY: J. Aronson, 1974, NY: Farrar, Straus, Giroux, 1984, 623p.
782. ----, *The Need to be Loved*. NY: Farrar, Straus, 1963, 276p.
783. Reitman, E. Edward, *Games Lovers Play: Breaking through to an Honest Relationship*. NY: Morrow, 1984, 144p.
784. Rhodes, Clifford (1911-1985), *The Necessity for Love: the History of Interpersonal Relations*. London: Constable, 1972, 258p.
785. Rhodes, Sonya & Marlin S. Potash, *Cold Feet: Why Men Don't Commit*. NY: Dutton, 1988, 216p. Love, commitment, men & singleness.
786. Rice, Max M. & Vivian Rice, *When Can I Say, "I Love You"?* Chicago: Moody Press, 1977, 91p.
787. Richards, Richard C. & Marty Richards, *Love: a Philosophical Perspective*. Needham Heights, MA: Ginn Press, 1994, 184p.
788. Richo, David, *When Love Meets Fear: How to Become Defense-Less and Resource-Full*. NY: Paulist Press, 1997, 228p.
789. Ricketts, Wendell & Harvey L. Gochros (eds.), *Intimate Relationships: Some Social Work Perspectives on Love*. NY: Haworth Press, 1987, 140p. (Also published also as volume 5, no. 2 of series: Journal of social work & human sexuality)
790. Rivers, Joan, *From Mother to Daughter: Thoughts and Advice on Life, Love, and Marriage*. Secaucus, NJ: Carol, 1998, 94p.
791. Robbins, Paul Richard, *Romantic Relationships: a Psychologist Answers Frequently Asked Questions*. Jefferson, NC: McFarland, 1996, 211p.
792. Roberts, Gwilym O., *The Road to Love: Avoiding the Neurotic Pattern*. Prefatory note by William Brown. Foreword by David R, Mace. London: Allen & Unwin, 1950, 230p.

793. Robertson, James, *A Baby in the Family: Loving and Being Loved*. Joyce Robertson. Harmondsworth, Middlesex, England, NY: Penguin, 1982, 127p.
794. Roche de Coppens, Peter, *Divine Light and Love: Practicing Esoteric Christianity*. Shaftesbury , Rockport, MA: Element, 1994, 183p.
795. Rogers, Carl R., *A Way of Being*. Boston: Houghton Mifflin, 1980
796. ----, *Client-Centered Therapy*. Boston: Houghton Mifflin, 1951
797. ----, *Empathic: An Unappreciated Way of Being*. *Journal of Counseling Psychology* 5 (1975): 2-10, *The* classic statement on empathy
798. ----, *Reflection of Feelings*. *Person-Centered Review* 2 (1986): 375-77
799. Rohrlich, Jay B., *Work and Love: the Crucial Balance*. NY: Summit Books, 1980, 254p.
800. Rolfe, Randy, *You Can Postpone Anything but Love*. NY: Warner Books, 1990, 195p.
801. Rorty, A. O., *Introduction*, in Rorty, A. O. (ed.), *Explaining Emotions*, University of California Press, 1980, 1–8
802. ----, *The Historicity of Psychological Attitudes: Love is Not Love Which Alters Not When It Alteration Finds*, in Badhwar (1993), 73–88
803. Rosen, Stanley, *Plato's Symposium*. South Bend, IN: St. Augustine's Press, 1999, 362p. On Plato, Socrates & love
804. Rosenman, Martin F., *Loving Styles: a Guide for Increasing Intimacy*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1979, 192p.
805. Ross, Hugh Norman, *Beyond the Cosmos: The Extra-Dimensionality of God: What Recent Discoveries in Astrophysics Reveal About the Glory and Love of God,* Colorado Springs, CO: NavPress, 1999
806. Rothbardt, Don, *Love & Attachment: an Unauthorized Psychological Approach, or, Falling in Love Is B.S.* Newtown Square, PA: Harrowood Books, 1992, 208p.
807. Rountree, Cathleen, *The Heart of Marriage: Discovering the Secrets of Enduring Love*. San Francisco: HarperSanFrancisco, 1996, 212p.
808. Rubin, Theodore Isaac, *Real Love: What It Is, and How to Find It*. NY: Continuum, 1990, 219p.
809. Runde, Raymond E., *Walking in Old Shoes: Love Is Comfortable*. Dubuque, IA: Kendall/Hunt Pub. Co., 1986, 186p.

810. Rushford, Patricia H., *Love Is a Many Splintered Thing*. Old Tappan, NJ: F.H. Revell Co., 1990, 252p. Love, marriage & relations in U.S.
811. Rutledge, Archibald Hamilton (1883-1973), *Love's Meaning*. NY, London: Fleming H. Revell company, 1943, 42p. Christain meaning
812. Rutter, Virginia & Pepper Schwartz, *The Love Test: Romance and Relationship Self-Quizzes Developed by Psychologists and Sociologists*. NY: Berkley Pub. Group, 1998, 211p.
813. Ryan, Jillian & Joseph A. Ryan, *Please, Somebody Love Me!: Surviving Abuse and Becoming Whole*. Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1991, 155p. On love & abused children
814. Ryan, Mary Perkins & John Julian Ryan, *Love and Sexuality: a Christian Approach*. NY: Holt, Rinehart and Winston, 1967, 196p.
815. Sadler, William Alan, *Existence & Love: a New Approach in Existential Phenomenology*. NY: Scribner, 1969, 427p.
816. Sadler, William Samuel, *Courtship and Love*. NY: Macmillan, 1952, 209p.
817. Safilios-Rothschild, Constantina, *Love, Sex, and Sex Roles*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1977, 150p.
818. Salecl, Renata, *(Per)Versions of Love and Hate*. NY: Verso, 1998, In relationships, literature & motion pictures
819. Saltus, Edgar (1855-1921), *Historia Amoris: a History of Love, Ancient and Modern*. NY: AMS Press, 1970, 278p.
820. Saltus, Edgar (1855-1921), *The Gardens of Aphrodite*. Philadelphia: Priv. print. for the Pennell Club, 1920, 28p. 68 numbered copies. NY: AMS Press, 1968. 28p.
821. Samalin, Nancy & Catherine Whitney, *Love and Anger: the Parental Dilemma*. NY: Viking, 1991, 242p. Parenting, Anger, Discipline of children, Love
822. Sanders, John Oswald, *Enjoying Intimacy with God*. Grand Rapids, MI: Discovery House Publishers, 2000, 153p. Chicago: Moody, 1980
823. Sands, Melissa, *How to Be a Winner at Love: a Ten-Point Strategy for Avoiding Disastrous Affairs and Building Relationships that Work*. NY: St. Martin's Press, 1984, 240p.
824. Santas, Gerasimos Xenophon, *Plato and Freud: Two Theories of Love*. Oxford, England, NY: B. Blackwell, 1988, 195p.

825.Saraydarian, Torkom, *The Flame of Beauty, Culture, Love, Joy*. Agoura, CA: Aquarian Educational Group, 1980, 210p.
826.Sarkar, Benoy Kumar (1887-1949), *Love in Hindu Literature*. Tokyo: Maruzen company, 1916, 89p.
827.Sarnoff, Irving & Suzanne Sarnoff, *Love-Centered Marriage in a Self-Centered World*. NY: Hemisphere Pub. Corp., 1989, 335p.
828.Savalan, Karen Ober, *Midpoint Love Simplified*. Akron, Ohio: Savalan, 1980, 181p.
829.Sawyer, Colene, *Fishing by Moonlight: the Art of Choosing Intimate Partners*. Georgetown, MA: North Star Pub., 1996, 172p.
830.Saxton, Andrew, *The Universal Symbolism of Love in Dramatic Representative Forms*. Albuquerque: Gloucester Art Press, 1978, 30p. Series: An intimate live of man library book.
831.Scarf, Maggie, *Intimate Partners: Patterns in Love and Marriage*. NY: Random House, 1987, 428p.
832.Schaef, Anne Wilson, *Escape from Intimacy: the Pseudo-Relationship Addictions: Untangling the "Love" Addictions, Sex, Romance, Relationships*. NY: Harper & Row, 1989, 165p.
833.Schaeffer, Brenda, *Is It Love or Is It Addiction?* Center City, MN: Hazelden, 1987, 157p. 1997, 195p.
834.----, *Is It Love or Is It Addiction?: Falling into Healthy Love*. NY: Harper/Hazelton, 1987, 156p.
835.Schaumburger, Nancy E. & Marcia Brinton, *Finding, Loving, and Marrying Your Lifetime Partner: A Practical, Step-by-Step Guide for Men and Women*. Greensboro, NC: Tudor Publishers, 1988, 183p.
836.Scheid, Robert, *Beyond the Love Game: an Inner Guide to Finding Your Mate*. Millbrae, CA: Celestial Arts, 1980, 132p.
837.Schellenbaum, Peter, *How to Say No To the One You Love*. Translated *Nein in der Liebe* from the German by Boris Matthews. Wilmette, IL: Chiron Publications, 1987, 137p.
838.Schlauck, Chris R., *Empathy as the Essence of Pastoral Psychotherapy*, in *Journal of Pastoral Care* 44 (Spring 1990): 3-17
839.Schmidt, Paul Frederic, *Rebelling, Loving, and Liberation: a Metaphysics of the Concrete*. Albuquerque, NM: Hummingbird Press, 1971, 198p.

840. Schmitt, Abraham, *The Art of Listening with Love*. Waco, TX: Word Books, 1977, 174p., Love, listening & the Christian life
841. Schnall, Maxine, *Every Woman Can Be Adored*. NY: Coward-McCann, 1984, 188p. Love, courtship & self-confidence
842. Schneider, Isidor (b. 1896), ed., *The World of Love*. NY: G. Braziller, 1964, 2 volumes
843. Scholl, Edith, ed., *In the School of Love: an Anthology of Early Cistercian Texts*. Intro. by M. Basil Pennington. Kalamazoo, MI: Cistercian Publications, 2000, 180p. Taken from the writings of Cistercian monks and nuns who lived in the twelfth and thirteenth centuries
844. Schultz, Christine (& editors of the Old farmer's almanac), *The Book of Love: the Old Farmer's Almanac Reconsiders Romance, Sex, & Marriage*. NY: Villard, 1996, 214p.
845. Schwab, Judy & Walter B. Schwab, *Transforming Your Marriage: a Guide to the Process of Opening the Doors in Your Relationship*. Pittsburgh, PA: Dorrance Pub. Co., 1996, 115p.
846. Schwartz, Gary, Don Merten with Fran Behan & Allyne Rosenthal, *Love and Commitment*. Foreword John M. Johnson, intro. Jack D. Douglas. Beverly Hills, CA: Sage Publications, 1980, 271p.
847. Schwartz, Roslyn & Leonard J. Schwartz, *Becoming a Couple: Making the Most of Every Stage of Your Relationship*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1980, Lanham: University Press of America, 1986, 142p.
848. Scott, Susan, *Create the Love of Your Life*. NY: Kensington Pub. Corp., 1993, 198p.
849. Scotus, Joannes Duns (c1266-1308), *Duns Scotus on Divine Love: Texts and Commentary on Goodness and Freedom, God and Humans*. Edited by A. Vos, et al. Aldershot, Hants, England, Burlington, VT: Ashgate, 2003,
850. Scroggs, James R., *Letting Love In*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1978, 148p.
851. Scruton, R., *Sexual Desire: A Moral Philosophy of the Erotic*, Free Press, 1986
852. Searle, J. R., *Collective Intentions and Actions*, in P. R. Cohen, M. E. Pollack, & J. L. Morgan (eds.), *Intentions in Communication*, Cambridge, MA: MIT Press, 1990, 401–15

853.Segal, Harold S., *The Secret of Love and Happy Marriage*. Boston: Branden Press, 1970, 247p.

854.Seidler, Victor J., *The Moral Limits of Modernity: Love, Inequality, and Oppression*. NY: St. Martin's Press, 1991, 250p. On Christian ethics

855.Shafer, Ken, *Happy Together: 500 Things to Do for and with Your Sweetheart*, Illustrated by Tom Szafranski. Chicago, IL: Contemporary Books, 1996

856.Shain, Merle, *Courage My Love: a Book to Light an Honest Path*. Toronto, NY: Bantam Books, 1989, 113p.

857.Shain, Merle, *Some Men Are More Perfect than Others, a Book about Men, and Hence about Women, and Love and Dreams*. NY: Charterhouse, 1973, 117p.

858.----, *When Lovers Are Friends*. Toronto: McClelland and Stewart, 1978, 106p.

859.Shaklee, Forrest Clell, *Thoughtsmanship in Love and Marriage*. NY: Vantage Press, 1951, 160p.

860.Shea, Eugene B., *The Immortal "I": Toward a Fourth Psychology of Being/Loving/Knowing*. Lanham, MD: University Press of America, 1991, 229p.

861.Shedd, Charlie W., *How to Know if You're Really in Love: Really in Love Enough for Marriage*. Kansas City, KS: Sheed Andrews and McMeel, 1978, 155p.

862.Shedd, Charlie W., *Letters to Karen, Letters to Philip: on Keeping Love in Marriage*. Ann Arbor, MI: Vine Books, 1997, 243p. (1st published as *Letters to Philip*. NY: Bantam Doubleday Dell, 1968)

863.----, *The Best Dad Is a Good Lover*. Kansas City: Sheed Andrews and McMeel, 1977, 135p.

864.Sheen, Fulton John (1895-1979), *Three to Get Married*. NY: Appleton-Century-Crofts, 1951, 310p.

865.Sheldon, Naomi, *I'll Think of You, Reflections of Love*. Kansas City, MO: Hallmark, 1971, 48p.

866.Shelly, Maynard Wolfe, ed., *Analyses of Satisfaction*. NY: MSS Information Corp., 1972, 3 volumes.

867.Shelton, Robert L., *Loving Relationships: Self, Others, and God*. Foreword by David W. Augsburger. Elgin, IL: Brethren Press, 1987, 270p.
868.Shepherd, Linda Evans, ed., *Heart-Stirring Stories of Love*. Nashville, TN: Broadman & Holman, 2000, 282p.
869.Sherman, Harold Morrow, *Your Key to Romance: a Frank Approach to Love for the Young Woman of Today*. Chicago, IL: Pegasus Books, 1948, 181p.
870.Sherman, N., *Aristotle on the Shared Life*, in Badhwar (1993), 91–107.
871.Sherven, Judith & James Sniechowski, *The New Intimacy: Discovering the Magic at the Heart of Your Differences*. Deerfield Beach, FL: Health Communications, 1997, 334p.
872.Shibles, Warren A., *Rational Love*. Whitewater, WI: Language Press, 1978. 105p. On Albert Ellis, reason & emotion in rational-emotive psychotherapy
873.Shlapentokh, Vladimir, *Love, Marriage, and Friendship in the Soviet Union: Ideals and Practices*, NY: Praeger, 1984, 276p. Love, marriage, especially women
874.Shoham, S. Giora, *Sex as Bait: Eve, Casanova, and Don Juan*. St. Lucia, Queensland, NY: University of Queensland Press, 1983, 226p.
875.Shor, Joel & Jean Sanville, *Illusion in Loving: a Psychoanalytic Approach to the Evolution of Intimacy and Autonomy*. Los Angeles: Double Helix Press, 1978, 185p.
876.Short, Ray E., *Sex, Dating, and Love: 77 Questions Most Often Asked*. Minneapolis, MI: Augsburg Pub. House, 1984, 144p. 2nd ed., 1994, 223p.
877.----, *Sex, Love, or Infatuation: How Can I Really Know?* Minneapolis, MI: Augsburg, 1978, 176p. Revised ed., 1990, 224p.
878.Shostrom, Everett L. & Dan Montgomery, *Healing Love: How God Works Within the Personality*. Nashville: Abingdon, 1978, 141p.
879.Shupe, Chester D., *The Natural Patterns of Human Bonding: a Message to Women from a Concerned Man*. Phoenix: Spiritual Freedom Press, 1989, 567p.

880.Siegel, Bernie S., *Love, Medicine & Miracles: Lessons Learned about Self-Healing from a Surgeon's Experience with Exceptional Patients*. NY: Harper & Row, 1986. NY: HarperPerennial, 1990, 242p.

881.Siegelman, Ellen, *Personal Risk: Mastering Change in Love and Work*. NY: Harper & Row, 1983, 157p.

882.Silberstein, Adolf, *Love's Strategy: Studies on the Art of Winning and Retaining Love*. From the German of Adolphus Silberstein. Chicago, IL: L. Schick, 1884, 226p. Also published under the title: *The Art of Love Making*. On courthship and love

883.Sills, Judith, *A Fine Romance: the Psychology of Successful Courtship: Making it Work for You*. Los Angeles: J. P. Tarcher, NY: St. Martin's Press, 1987, 239p.

884.----, *Biting the Apple: Women Getting Wise about Love*. NY: Viking, 1996, 240p.

885.Silverman, Kaja, *The Threshold of the Visible World*. NY: Routledge, 1996, 254p.

886.Silvestri, Richard & Bryna Taubman, *How to Fall out of Love – and Land on Your Feet*. NY: St. Martin's Press, 1995, 229p.

887.Simmel, Georg (1858-1918), *Georg Simmel, on Women, Sexuality, and Love.* Translated and with an introduction by Guy Oakes. New Haven, CT: Yale University Press, 1984,. 194p.

888.Simon, Sidney B., *Caring, Feeling, Touching*. Niles, IL: Argus Communications, 1976, 101p.

889.Simons, Joseph B. & Jeanne Reidy, *The Risk of Loving*. NY: Herder and Herder, 1968, 144p.

890.Singer, I., From *The Nature of Love*, in Solomon & Higgins, 1991, 259–78

891.----, *Philosophy of Love: A Partial Summing-up*, Cambridge, MA: MIT Press, 2009

892.----, *The Nature of Love, Volume 1: Plato to Luther*, University of Chicago Press, 1984a, 2nd edn.

893.----, *The Nature of Love, Volume 2: Courtly and Romantic*, University of Chicago Press, 1984b

894.----, *The Nature of Love, Volume 3: The Modern World*, University of Chicago Press, 1989, 2nd edn.

895.----, *The Pursuit of Love*, Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press, 1994

896.Singer, Irving, *Mozart & Beethoven: the Concept of Love in Their Operas*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1977, 155p.

897.----, *The Nature of Love*. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1984-1987, 3 volumes: 1. Plato to Luther, 2. Courtly and romantic, 3. The modern world

898.----, *The Nature of Love: Plato to Luther*. NY: Random House, 1966, 395p.

899.----, *The Pursuit of Love*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1994, 182p.

900.Singer, Michael A., *Three Essays on Universal Law: the Laws of Karma, Will, and Love*. Alachua, FL: Shanti Publications, Gainesville, FL: Anhinga Press, 1975, 97p.

901.Singleton, Esther, ed., *Love in Literature and Art*, NY: Dodd, Mead and co., 1901, 289p.

902.Skolsky, Syd, *Affectionism*. Foreword by Donald W, Calhoun. Edited by Betty Shaffer, Illustrated by Evalyn Dyer. Miami, FL: Earth Pub. Enterprises, 1973, 179p.

903.Smail, Thomas Allan and Andrew Walker, Nigel Wright, *The Love of Power, or, the Power of Love: a Careful Assessment of the Problems within the Charismatic and Word-of-Faith Movements*. Minneapolis, MN: Bethany House, 1994, 174p. *Charismatic renewal*. London: Society for Promoting Christian Knowledge, 1993

904.Small, Dwight Hervey, *How Should I Love You?* San Francisco: Harper & Row, 1979, 210p.

905.Smalley, Gary & John Trent, *The Two Sides of Love: What Strengthens Affection, Closeness, and Lasting Commitment?* Pomona, CA: Focus on Family, Dallas, TX: Word Books, 1990, 182p.

906.Smalley, Gary, *Making Love Last Forever*. Dallas: Word Pub., 1996, 279p.

907.Smalley, Stephen S., *Thunder and Love: John's Revelation and John's Community*. Milton Keynes, England: Word Publishing, 1994, 223p.

908.Smedes, Lewis B., *Caring & Commitment: Learning to Live the Love We Promise*. San Francisco: Harper & Row, 1988, 153p.

909.----, *Love Within Limits: A Realist's View of 1 Corinthians 13*. Grand Rapids, Eerdmans, 1978
910.Smith, Carl Burton, *The Way of Life: Love without Truth Is Misdirected Energy and a Dissipation of the Divine Force*. Boston, MA: Meador publishing company, 1937, 64p. , 20 cm
911.Smith, Fran, *How to Pick a Lover*. Chicago: Regnery, 1976, 373p. Astrology, love & sex
912.Smyly, Barbara & Glenn Smyly, *All in the Name of Love*. Land O'Lakes, FL: Alivening Publications, 1986, 142p.
913.Soble, A. (ed.), *An Introduction to the Philosophy of Love*, in Soble, 1989a, xi-xxv
914.----, (ed.), *Eros, Agape, and Philia: Readings in the Philosophy of Love*, New York, NY: Paragon House, 1989a
915.----, *The Structure of Love*, Yale University Press, 1990
916.----, *Union, Autonomy, and Concern*, in Lamb, 1997, 65–92
917.----, *Eros, Agape, and Philia: Readings in the Philosophy of Love*. NY: Paragon House, 1989, 305p.
918.----, *The Philosophy of Sex and Love: an Introduction*. St. Paul. MN: Paragon House, 1998, 278p.
919.----, *The Structure of Love*. New Haven, CT: Yale University Press, 1990, 374p.
920.Sokol, Miriam, *How We Met: Close Encounters and Other True Love Stories of Real-Life Couples*. Rocklin, CA: Prima Publishing, 1999, 207p.
921.Sokoloff, Boris, *The Achievement of Happiness*. NY: Simon and Schuster, 1935, 271p.
922.Solomon, Marion Fried, *Lean on Me: the Power of Positive Dependency in Intimate Relationships*. NY: Simon & Schuster, 1994, 270p.
923.----, *Narcissism and Intimacy: Love and Marriage in an Age of Confusion*. NY: Norton, 1989, 217p.
924.Solomon, R. C. & K. M. Higgins (eds.), *The Philosophy of (Erotic) Love*, Kansas University Press, 1991
925.Solomon, R. C., *About Love: Reinventing Romance for Our Times*, Simon & Schuster, 1988
926.----, *Love: Emotion, Myth, and Metaphor*, Anchor Press, 1981

927.----, *The Passions*, New York, NY: Anchor Press, 1976

928.Solomon, Robert C. & K. M. Higgins (eds.), *The Philosophy of (Erotic) Love*. Foreword by Arthur C, Danto. Lawrence, KS: University Press of Kansas, 1991, 522p.

929.Solomon, Robert C., *About Love: Reinventing Romance for Our Times*. NY: Simon and Schuster, 1988, 349p.

930.----, *Love: emotion, myth, and metaphor*. Garden City, NY: Anchor Press/Doubleday, 1981, Buffalo, NY: Prometheus Books, 1990, 347p.

931.Solovyov, Vladimir Sergeyevich (1853-1900), *The Meaning of Love*. Translated from the Russian by Jane Marshall. NY: International Universities Press, 1947. 82p. (Transliterated from Smysliubvi.) Edited with a substantially revised translation by Thomas R. Beyer. Introduction by Owen Barfield. NY: Inner Traditions: West Stockbridge, MA: Lindisfarne Press, 1985, 118p.

932.Sorokin, Pitirim Aleksandrovich (1889-1968), *The Ways and Power of Love: Types, Factors, and Techniques of Moral Transformation*. Boston: Beacon Press, 1954, 552p. Altruism & love

933.Souter, John C., *Romance*. Wheaton, IL: Tyndale House Publishers, 1991, 112p. Christian aspects of dating.

934.Spalding, Arthur Whitefield (1877-1953), *Love, Courtship, and Marriage*. Washington, DC: Review and Herald Pub. Assn., 1929, 48p.

935.St. Cartmail, Keith, *The Love Ethic*. Auckland, N.Z.: Macmillan, 1979, 164p.

936.Stauffer, Edith R., *Unconditional Love and Forgiveness.* Foreword by Robert A. Anderson. Burbank CA: Triangle Publishers, Diamond Springs, CA: Psychosynthesis International, 1987, 224p.

937.Stehle, Bernard F., *Incurably Romantic*. Afterword by Joseph W. Schneider. Philadelphia: Temple University Press, 1985, 243p.

938.Steiger, Brad, *The Healing Power of Love*. West Chester, PA: Whitford Press, 1988, 188p.

939.Stein, Robert, *Incest and Human Love: the Betrayal of the Soul in Psychotherapy*. NY: Third Press, 1973, 200p.

940.Stein, Shifra ed., *Love and Marriage in the Liberty Years*. Kansas City, MO: Hallmark Cards, 1973, 61p. Selections from *Liberty Magazine*, 1924-50

941.Stekel, Wilhelm (1868-1940), *Marriage at the Crossroads.* Translated by Allen D. Garman. NY: W. Godwin, 1931, 162p.

942.Stendhal (pseud. Marie-Henri Beyle, 1783-1842), *On Love*. Translated from the French [*De L'amour*] by Vyvyan Beresford Holland (1886-1967) under the direction of C. K. Scott-Moncrieff. NY: Boni & Liveright, 1927, NY: W.W. Norton, 1947, Garden City, NY: Doubleday, 1954 & 1957, *Love*. Translated from the French [*De L'amour*] by Gilbert & Suzanne Sale. Introduction by Jean Stewart & B. D. J. G. Knight. Harmondsworth: Penguin, 1975, 327p. With new introduction by Judith Martin, NY: Da Capo Press, 1983, 420p.

943.Stephenson, Eli Frank, *Love in the Future*. Edited by William Josephus Robinson. NY: Eugenics Publishing Company, 1929, 90p. Love, sex & birth control

944.Stern, Ellen Sue, *Loving an Imperfect Man: Stop Waiting for Him to Make You Happy and Start Getting what You Want Out of Life*. NY: Pocket Books, 1997, 305p.

945.Stern, Karl, *Love and Success, and Other Essays*. NY: Farrar, Straus and Giroux, 1975, 294p.

946.Sternberg, Robert J. & Catherine Whitney, *Love the Way You Want It: Using Your Head in Matters of the Heart*. NY: Bantam, 1991, 179p. Love & intellect in relationships

947.Sternberg, Robert J. & Michael L.Barnes (eds.), *The Psychology of Love.* New Haven: Yale University Press, 1988, 383p.

948.Sternberg, Robert J., *Cupid's Arrow: the Course of Love through Time*. Cambridge, NY: Cambridge University Press, 1998, 208p.

949.----, *Love Is a Story: a New Theory of Relationships*. NY: Oxford University Press, 1998, 240p.

950.----, *The Triangle of Love: Intimacy, Passion, Commitment*. NY: Basic Books, 1988, 319p.

951.Stevenson, David Lloyd, *The Love-Game Comedy*. NY: Columbia University Press, 1946, 259p. Originally Ph.D. thesis, Columbia University. On Shakespeare, comedies & comparitive themes

952.Stine, Alan, *Love Power: New Dimensions for Building Strong Families*. Bountiful, UT: Horizon Publishers, 1978, 135p.

953.Stoddard, Alexandra, *Living in Love*. NY: William Morrow, 1997, 258p.
954.Strain, Frances Bruce, *Love at the Threshold: a Book on Social Dating, Romance, and Marriage*. Revised. NY: Appleton-Century-Crofts, 1952, 349p.
955.Straughn, Harold, *The Five "Divorces" of a Healthy Marriage: Experiencing the Stages of Love*. St. Louis, MO: CBP Press, 1986, 160p.
956.Strean, Herbert S., ed., *Love and Narcissism in Psychoanalytic Practice*. NY: Haworth Press, 1985, 107p. Case studies & articles on love & narcissism.
957.Stroud, Marion, ed., *The Gift of Love*. San Francisco: Harper & Row, 1981, 58p.
958.Stuart, Paul, *Conditioned Love: the Art of Winning and Holding a Man's Love*. Philadelphia: Franklin & Freeman Pub. Co., 1952, 184p.
959.Stump, E., *Love by All Accounts, Presidential Address to the Central APA, Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association*, 2006, 80:25–43
960.Suenens, Cardinal Léon Joseph, *Christian Love and Human Sexuality*. London: Catholic Truth Society, 1976, 32p.
961.Sumner, Alexander K., *When Love Is a Razorblade: (How to Stay Alive)*. Los Angeles, CA: April Pub., 1981, 97p. On love, separation & bereavement
962.Suttie, Ian Dishart (1889-1935), *The Origins of Love and Hate*. London: K. Paul, Trench, Trubner, 1935, NY: Julian Press, 1952. With foreword by John Bowlby, introduction by Dorothy Heard: London: Free Association Books, 1988, 275 p. Largely from lectures to the Institute of Child Psychology, 1935, including topics on Freud, love, hate & psychoanalysis
963.Sutton, Joan, *Lovers and Others*. Toronto: Clarke, Irwin, 1974, 120p.
964.Swihart, Judson J., *How Do You Say, "I Love You"?* Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1977, 96p.
965.Swirsky, Joan, *All about Love: Finding a Relationship that Lasts Forever*. St. Louis, MO: Quality Medical Pub., 1999, 191p.
966.Symond, Ronald, *The Main Chance*. NY: Longmans, Green, London: E. Arnold, 1926, 243p. Love, Jesus Christ, altruism & life

967. Tamiazzo, John A., *Love & Be Loved: a How-To Book*. San Bernardino, CA: Borgo Press, 1986, 145p.
968. Taylor, April, *Love Is a Four Letter Word*. Drawings by Burr Shafer. NY: Beechhurst Press, 1948, 182p.
969. Taylor, G., *Love*, *Proceedings of the Aristotelian Society*, 1976, 76:147–64.
970. Taylor, Maurice & Seana McGee, *The New Couple: Why the Old Rules Don't Work and What Does*. San Francisco: HarperSanFrancisco, 2000
971. Teilhard de Chardin, Pierre, *On Love & Happiness*. San Francisco: Harper & Row, 1984, 100p.
972. ----, *On Love*. NY, Harper & Row, 1972, 93p. Translation of *Sur l'amour*
973. Telfer, E., *Friendship*, *Proceedings of the Aristotelian Society*, 1970–71, 71:223–41
974. Tennov, Dorothy, *Love and Limerence: the Experience of Being in Love*. NY: Stein and Day, 1979. Lanham, MD: Scarborough House, 1999, 324p.
975. Teresa, Mother, *No Greater Love*. Edited by Becky Benenate & Joseph Durepos. Novato, CA: New World Library, 1997, 206p. Rev. and updated ed. of: *A life for God* (1995)
976. Teresa, of Avila, Saint (1515-1582), *Perfect Love: the Meditations, Prayers, and Writings of Teresa of Avila*. NY: Doubleday, 1995, 152p.
977. Terry, Mary, *How to attract the right man & how to keep him!*. Editor-in-chief, Jim Terry. Neosho, MO: Jimar Productions, 1987, 349p.
978. Tessina, Tina B., *Lovestyles: How to Celebrate Your Differences*. San Bernardino, CA: Borgo Press, 1987, 276p.
979. Thaworn Rathana-Nakintara, *An Introduction to the Principles of True Love*. NY: International Institute of Preventive Psychiatry, 1976, 79p.
980. ----, *Understanding Love: the Key to Growth and Fulfillment*. Studio City, CA: International Institute of Preventive Psychiatry, 1981, 111p.
981. Thekkinedath, Joseph, *Love of Neighbour in Mahatma Gandhi*. Alwaye: Pontifical Institute of Theology and Philosophy, 1973, 224p.
982. Theweleit, Klaus, *Object-Choice: (All You Need Is Love –): on Mating Strategies & a Fragment of a Freud Biography*. Translated by Malcolm Green. London, NY: Verso, 1994, 112p.
983. Thibon, Gustave, *La Crise Moderne de L'amour*. Paris: Éditions universitaires, 1953, 134p.

984.----, *What God has Joined Together: an Essay on Love.* Translation from the original French, by A. Gordon Smith. London: Hollis & Carter, 1952, 192p.

985.Thomas, L., *Friends and Lovers*, in Graham, G. & La Follette, H. (eds.), *Person to Person*, Philadelphia, PA: Temple University Press, 1989, 182–98

986.----, *Friendship and Other Loves*, in Badhwar, 1993, 48–64

987.----, *Friendship*, *Synthese*, 1987, 72:217–36

988.----, *Reasons for Loving*, in Solomon & Higgins, 1991, 467–476

989.Thomas, Lowell (1892-1981) & Thomas, Frances Ryan, *Pageant of Romance*. In collaboration with Frances R. Thomas. NY: E. P. Dutton, 1943, 252p. Love anecdotes.

990.Thompson, Watson, *Turning into Tomorrow*. NY: Philosophical Library, 1966, 166p. Love, solidarity & community.

991.Tillich, Paul (1886-1965), *Love, Power, and Justice: Ontological Analyses and Ethical Applications*. Given as Firth lectures in Nottingham, England, and as Sprunt lectures in Richmond, Virginia. NY: Oxford University Press, 1954, 127p.

992.----, *The Essential Tillich: an Anthology of the Writings of Paul Tillich*. Edited, with a preface, by F. Forrester Church. NY: Macmillan, 1987, 281p.

993.Times-Picayune, *What is love?* New Orleans: The Times-Picayune, 1917, 51p., Answers received in the Times-picayune contest for the most interesting replies to the question, "What is love?"

994.Timmons, David, *31 Ways to Spend a Romantic Evening: Put Romance Back in Your Relationship!* Illustrated by Ellis D'Avila. Austin, TX: Snowy Owl Publications, 1991, 63p.

995.Timmons, Tim, *Loneliness Is Not a Disease*. Eugene, OR: Harvest House Publishers, 1981, 175p.

996.Tinker, Hugh, *The Ordeal of Love: C. F. Andrews and India*. Delhi , NY: Oxford University Press, 1998, 334p.

997.Title, Jeffrey & Jacqueline Title, *Loving Smart: Putting Your Cards on the Table*. NY: Warner Books, 1993, 203p.

998. Toner, Jules J., *The Experience of Love*. Washington: Corpus Books, 1968, 219p.

999. Tosone, Carol & Theresa Aiello, *Love and Attachment: Contemporary Issues and Treatment Considerations*. Northvale, NJ: Jason Aronson, 1999, 236p.

1000. Townsend, Kate, *Ain't Love Gland? A Physiological Guide to Mating*. Illustrated by Dorothea Parrot. NY, Harrisburg, PA: Stackpole sons, 1936, 140p., Love, courtship & endocrinology

1001. Treseder, Terry Walton, *Teach Them to Love One Another*. Salt Lake City, UT: Bookcraft, 1985, 134p. Mormon child rearing.

1002. Tresidder, Megan, *The Secret Language of Love*. With paintings by Emma Turpin. San Francisco: Chronicle Books, 1997, 176p.

1003. Trevas, Robert, Arthur Zucker, Donald Borchert (eds.), *Philosophy of Sex and Love: a Reader*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 1997, 452p.

1004. Tridon, André (1877-1922), *Psychoanalysis and Love*. NY: Brentano's, 1922. 333p. NY: Permabooks, 1949, 239p.

1005. Trobisch, Walter, *The Complete Works of Walter Trobisch: Answers about Love, Sex, Self-Esteem & Personal Growth*. Introduction by Ingrid Trobisch. Downers Grove, IL: InterVarsity, 1987, 746p. Including, "Love is a feeling to be learned," "My beautiful feeling" & "Martin Luther's quiet time."

1006. Troupp, Cathy, *Why Do We Fall in Love?: the Psychology of Choosing a Partner*. NY: St. Martin's Press, 1995, 278p.

1007. Tubesing, Donald A. & Nancy Tubesing, *The Caring Question: You First or Me First – Choosing a Healthy Balance*. Minneapolis, MN: Augsburg Pub. House, 1983, 220p.

1008. Tuomela, R., *A Theory of Social Action*, Dordrecht: Reidel, 1984

1009. ----, *The Importance of Us: A Philosophical Study of Basic Social Notions*, Stanford, CA: Stanford University Press, 1995

1010. Tweedie, Jill, *In the Name of Love*. NY: Pantheon Books, 1979, 196p. Love & feminist history.

1011. Tyrell, Donald J., *When Love Is Lost*. Waco, TX: Word Books, 1972, 156p.

1012. Tyrrell, Thomas J., *The Adventure of Intimacy: a Journey through Broken Circles*. Mystic, CT: Twenty-Third Publications, 1994, 119p.

1013. ----, *Urgent Longings: Reflections on the Experience of Infatuation, Human Intimacy, and Contemplative Love*. Whitinsville, MA: Affirmation Books, 1980, 109p.

1014. Tzeng, Oliver C. S., *Measurement of Love and Intimate Relations: Theories, Scales, and Applications for Love Development, Maintenance, and Dissolution*. Westport, CT: Praeger, 1993, 299p.

1015. Ulrich, David N. & Harry P. Dunne, *To Love and Work: a Systemic Interlocking of Family, Workplace, and Career*. NY: Brunner/Mazel, 1986, 202p.

1016. Vacek, Edward Collins, *Love, Human and Divine: the Heart of Christian Ethics*. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 1994, 352p.

1017. Van de Vate, Dwight, *Romantic Love, a Philosophical Inquiry*. University Park, PA: Pennsylvania State University Press, 1981, 150p.

1018. Vath, Raymond E. & Daniel W. O'Neill, *Marrying for Life*. Minneapolis, MN: Winston Press, 1982, 132p.

1019. Vaughan, Peggy & James Vaughan, *Making Love Stay: Everything You Ever Knew about Love but Forgot*. Los Angeles: Lowell House, Chicago: Contemporary Books, 1992, 226p.

1020. ----, *Making Love Stay: Insights and Affirmations for Romance and Relationships*. San Francisco: HarperSanFrancisco, 1994, 279p. Originally published: *Making Love Stay: Everything You Ever Knew about Love but Forgot*

1021. Vaughan-Lee, Llewellyn, *The Circle of Love*. Inverness, CA: Golden Sufi Center, 1999

1022. Velleman, J. D., *Beyond Price*, *Ethics*, 2008, 118:191–212

1023. ----, *Love as a Moral Emotion*, *Ethics*, 1999, 109:338–74

1024. Verene, Donald Phillip (ed.), *Sexual Love and Western Morality: a Philosophical Anthology*. NY, Harper & Row, 1972, 355p.

1025. Viscott, David S., *I Love You, Let's Work It Out*. NY: Simon and Schuster, 1987, 287p.

1026. Vissell, Barry and Joyce Vissell, *Light in the Mirror: a New Way to Understand Relationships*. Aptos, CA: Ramira Pub., 1995, 303p.

1027. ----, *Models of Love: the Parent-Child Journey*. Illustrations by Rami and Mira Vissell. Foreword by Eileen Caddy. Contrib. by Leo Buscaglia ... et al. Aptos, CA: Ramira Pub., 1986, 322p.

1028. ----, *Meant to Be: Miraculous Stories to Inspire a Lifetime of Love*. Berkeley, CA: Conari Press, 2000

1029. Vizetelly, Ernest Alfred (1853-1922), *Loves of the Poets*. With seventeen illustrations. London: Holden & Hardingham, 1915, 272p.

1030. Vlastos, G., *The Individual as Object of Love in Plato*, in *Platonic Studies*, Princeton, NJ: Princeton University Press, 1981, 3–42, 2nd edn.

1031. Von Hildebrand, Dietrich, *Marriage: the Mystery of Faithful Love*. Foreword by John J. O'Connor. Introduction by Alice von Hildebrand. Manchester, N.H.: Sophia Institute Press, 1984, 70p., & 1991, 87p. Catholic marriage fidelity. Subtitles were added to the 1991 edition and was slightly revised to perfect the translation.

1032. ----, *The Role of Human Love.* Translated by Jan van Heurck. Chicago: Franciscan Herald Press, 1977, 42p. Translation of *Der Mensch und seine Liebe*.

1033. Voronoff, Serge, *Love and Thought in Animals and Men*. London: Methuen and company limited, 1937, 138 p. (1st published in 1936, *L'amour et la Pensée Chez les Bêtes et Chez les Gens*.)

1034. Wade, Carole, *Critical and Creative Thinking: the Case of Love and War*. NY: HarperCollins College Publishers, 1993, 159p.

1035. Wagoner, Bob, *The Meanings of Love: an Introduction to Philosophy of Love*. Westport, CT: Praeger, 1997, 149p.

1036. Walker, Beth, *Psalms for Lovers*. Boston: R.G. Badger, 1925, 46p.

1037. Wallis, J. H., *Thinking about love.* London: Routledge & K. Paul, 1969, 168p.

1038. Walsh, Anthony, *The Science of Love: Understanding Love & Its Effects on Mind & Body*. Buffalo, NY: Prometheus Books, 1991, 276p.

1039. Waring, Robert (1614-1658), *The Picture of Love Unveil'd: Being an Answer to One, Who Was Very Inquisitive to Know what Love Was*. Made English from the Latin of Amoris effigies By John Norris (1657-1711),

modernized and re-edited by Rev. Terence L. Connolly (1888-?). Boston: [n.p.] 1936, 74p.

1040. Warren, Neil Clark, *Finding the Love of Your Life: Ten Principles for Choosing the Right Marriage Partner*. NY: Pocket Books, 1992 & 1994, 166p.

1041. ----, *The Triumphant Marriage: 100 Extremely Successful Couples Reveal Their Secrets*. Colorado Springs, CO: Focus on the Family Pub., Dallas, TX: Word Books, 1995, 176p.

1042. Weber, Eric & Judi Miller with Allan Ishac, *The Shy Person's Guide to Love and Loving*. NY: Times Books, 1979, 237p.

1043. Weimar, Karl Siegfried, *The Concept of Love in the Works of Hermann Stehr [1864-1940]*. Ph.D. thesis. Philadelphia: University of Pennsylvania, 1944, 121p.

1044. Welwood, John, *Journey of the Heart: Intimate Relationship and the Path of Love*. NY: HarperCollins, 1990, 220p.

1045. ----, *Love and Awakening: Discovering the Sacred Path of Intimate Relationship*. NY: HarperCollins Publishers, 1996, 255p.

1046. West, Jessamyn, *Love Is Not What You Think*. NY: Harcourt, Brace, 1959, 38p.

1047. West, Uta, *If Love Is the Answer, What Is the Question?* London: Weidenfeld & Nicolson, 1977, 227p.

1048. Weyergans, Franz, *The Long Adventure*. Translated *Les Gens Heureux* by Joseph Cunneen. Chicago: H. Regnery Co., 1960, 134p. On love & marriage.

1049. Wheat, Ed, *How to Save Your Marriage Alone*. Grand Rapids, MI: Zondervan Pub. House, 1983, 62p.

1050. ----, *Love Life for Every Married Couple: How to Fall in Love, Stay in Love, Rekindle Your Love*. Grand Rapids, MI: Zondervan Pub. House, 1980, 251p.

1051. Whelan, Peter, *D. H. Lawrence: Myth and Metaphysic in The Rainbow and Women in Love*. Ann Arbor, MI: UMI Research Press, 1988, 220p.

1052. White, Gregory L. & Mullen, Paul E., *Jealousy: Theory, Research, and Clinical Strategies*. Foreword by Philip Shaver. NY: Guilford Press, 1989, 340p.

1053. White, R. J., *Love's Philosophy*, Rowman & Littlefield, 2001

1054. Whiteman, Tom & Randy Petersen, *Victim of Love?: How You Can Break the Cycle of Bad Relationships*. Colorado Springs, CO: Pinon Press, 1998, 235p.

1055. Whiting, J. E., *Impersonal Friends*, *Monist*, 1991, 74:3–29

1056. Whitney, Ruth, *Feminism and Love: Transforming Ourselves and Our World*. Notre Dame, IN: Cross Cultural Publications, 1998, 265p.

1057. Wilczek, Gerhard, *Idea and World*. Translation of *Idee und Welt*. [n.p.] 1972, 32p. On cosmology, idea & theory of love & knowledge.

1058. Wilhelmsen, Frederick D., *The Metaphysics of Love*. NY: Sheed and Ward, 1962, 159p.

1059. Williams, Clifford (ed.), *On Love and Friendship: Philosophical Readings*. Boston: Jones and Bartlett, 1995, 389p.

1060. Williams, Lane. *Love Versus Marriage*. Hollywood, CA: Academy Press, 1955, 144p.

1061. Williamson, Marianne, *Enchanted Love: the Mystical Power of Intimate Relationships*. NY: Simon & Schuster, 1999

1062. Willigenburg, T. Van, *Reason and Love: A Non-Reductive Analysis of the Normativity of Agent-Relative Reasons*, *Ethical Theory and Moral Practice*, 2005 8:45–62

1063. Wilson, Glenn Daniel & David Nias, *Love's Mysteries: the Psychology of Sexual Attraction*. Illustrations by Rick Cuff. London: Open Books, 1976, 166p.

1064. Wilson, John, *Learning to Love*. NY: St. Martin's Press, 1999

1065. ----, *Love Between Equals: a Philosophical Study of Love and Sexual Relationships*. NY: St. Martin's Press, 1995, 196p.

1066. Wilson, Jonathan R., *Gospel Virtues: Practicing Faith, Hope & Love in Uncertain Times*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1998, 214p.

1067. Wingate, Trace, *How Can I Express Love to God?* Nashville, TN: LifeWay Press, 2002, 39p.

1068. Wingo, John & Julie Wingo, *At Long Last Love: Sage Advice and True Stories from America's Premier Matchmakers*. NY: Warner Books, 1994, 221p.

1069. Wittels, Fritz (1880-1950), *Critique of Love*. NY: The Macaulay Company, 1929, 317p.
1070. Wolf, Heinrich Franz, *The Male Approach*. Preface by Alfred Adler. NY: Covici, Friede, 1929, 200p.
1071. Wollheim, R., *The Thread of Life*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1984
1072. Wood, Clement (1888-1950), *How To Love*. Girard, KS: Haldeman-Julius Co., 1924, 64p.
1073. Wood, Leland Foster, *How Love Grows in Marriage*. NY: Macmillan, 1950, 183p.
1074. Woods, Ralph Louis, *The Catholic Concept of Love and Marriage, as Explored and Explained in Moving and Searching Writings by Prominent Contemporaries and Famous Earlier Catholics*. Philadelphia: Lippincott, 1958, 285p.
1075. Woolard, Samuel Francis (ed.), *All That's Love-ly*. Wichita, KS: The Goldsmith-Woolard publishing co., 1909, 61p.
1076. Woolfolk, Joanna Martine, *Honeymoon for Life*. NY: Stein and Day, 1979, 252p.
1077. Worland, F. E., *Love: Sacred and Profane*. London: C. W. Daniel, 1907, 166p. Articles which have appeared in *The Open Road*
1078. Wright, H. Norman, *Holding on to Romance: Keeping Your Marriage Alive and Passionate After the Honeymoon Years Are Over*. Ventura, CA: Regal Books, 1992, 1st published as *Romancing Your Marriage*, 1987, 235p.
1079. Wright, Rusty & Linda Raney Wright, *How to Unlock the Secrets of Love, Sex, and Marriage*. Foreword by Josh McDowell. Eugene, OR: Harvest House Publishers, 1981, 143p.
1080. Wylie, Williamp, *The Pattern of Love*. London, NY: Longmans, Green, 1958, 212p.
1081. Wynkoop, Mildred Bangs, *A Theology of Love*. Kansas City, MO: Beacon Hill, 1972
1082. ----, *Foundations of Wesleyan-Arminian Theology*. Kansas City, MO: Beacon Hill, 1967

1083. Yakima, Cheyenne Valentino, *Fruit of Relationship's Entwining of Man and Woman*. Pelham, GA: C. V. Yakima, 1996, 149p. Christian aspects of love

1084. Young-Bruehl, Elisabeth & Faith Bethelard, *Cherishment: a Psychology of the Heart*. NY: Free Press, 2000

1085. Zhukhovitskii, Leonid Aronovich, *What the Papers Say about Love*. Translated from the Russian *Liubov´ na Tret´ei Polose* by Michelle MacGrath. Moscow: Novosti Press Agency Pub. House, 1981, 116p.

1086. Zigler, Zig, *See You at the Top*. Illus. Al Mayton. Rev. Gretna: Pelican, 1978 (1st 1975), Formerly entitled: *Biscuits, Fleas and Pump Handles*

1087. Zodhiates, Spiros, *To Love is to Live: An Exposition of 1 Corinthians 13, Based upon the Original Greek*. Grand Rapids: Eerdmans, 1967

1088. xxxx, *Dictionnaire De L'Amour*. Paris: G. Anquetil, 1927, 603p.

1089. xxxx, *Encyclopedia of Love & Sex: a Comprehensive Guide to the Physiology of Sex, the Art of Loving, and the Psychology of Love*. NY: Crescent Books, 1982 (1st 1972), 256p.

III.B.12 Ierarhia valorilor. Ierarhia oamenilor în grup. Teoria liderului. Elita, elitele şi elitismul[28]

Elita este constituită dintr-un grup mic de specialişti într-un anumit domeniu, ale căror realizări omologate ating limitele de sus ale domeniului, ceea ce numim excelență. Realizările lor îi aşează în vârful breslei pentru care devin embleme şi paradigme. Ei sunt profesioniştii care dau şi arată măsura domenilui respectiv. Aceasta ar fi *elita slabă*. *Elita tare* însă, constituită din artistoi e şi mai redusă ca număr, dar amplifică un anumit domeniu al culturii, al tehnologiei, al organizării sociale cu forme noi, originale, unice şi radicale. Aceştia sunt geniile, "deschizătorii de

[28] v. şi elitismul zgomotos al *avangardiştilor*, modul lor sfidător de a se raporta la public spre a-l *şoca*, nu spre a-i comunica ceva, declarațiile-manifeste în care se afirmă ruptura totală cu tradiția experienței estetice, cultivarea originalității cu orice preț şi a spiritului de grup până aproape de mistica esoterică a sectelor.

drum", "înainte mergătorii" pentru talente, ca şi pentru mase. Această specie e pe cale de dispariție.

III.B.12.a Omul cu şi de valoare

1. Nietzsche, Friedrich, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 553-627
2. Russel, Bertrand, *Istoria filosofiei occidentale*, vol. I, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 194-195
3. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 119-128, 246-261, 287-294, 411 (prestigiul)
4. xxxx, *Dicționar de sociologie*, Ed. Babel, Buc., 1993, p. 306-309 (internaționalism), (stigmatul)

III.B.12.b Elitele, elitismul/snobismul

„În tumultul acestor vremi, câțiva oameni declasați,
dezgustați, debusolați, dar înzestrați cu o forță interioară nativă,
pot plănui întemeierea unei noi aristocrații,
cu atât mai greu de spulberat cu cât se va sprijini
pe cele mai prețioase, cele mai dăinuitoare însuşiri,
ca şi pe darurile cereşti pe care munca şi
banul nu le pot conferi."
Baudelaire

1. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, p. 157-160
2. Babeti, Adriana, *Dandysmul. O istorie*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 37-130, 163-243
3. Boia, Lucian, *Capcanele istoriei. Elita românească între 1930 şi 1950*, Ed. Humanitas, Buc., 2011
4. Bloom, Allan, *Criza spiritului American*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 17-46
5. Bonte, Pierre, Izard Michel, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Plirom, Iaşi, 1999, p. 142-145 (cinematografia etnografică)
6. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 460-469

7. Brezianu, Andrei, *Ieri şi azi. Schiță de tablou moral pentru o societate în tranziție*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 7, iulie 2005, p. 13-17
8. Canetti, Elias, *Masele şi puterea*, Ed. Nemira, Buc., 2000, p. 141-154 (definiții ale națiunilor), 190 (râs), 192-194
9. Castaneda, Carlos, *Călătorie în Ixtalan*, Ed. Rao, Buc., 1995
10. Ciocan, Cristian, *Fenomenologia corporalității. Două dintre fenomenele sale privative: prostituția şi pronografia*, în rev. Idei în dialog, Nr. 2, feb. 2008, p. 5-6
11. Colectiv, *Dicționar de sociologie*, Ed. Babel, Buc., 1993, p. 215-217
12. Crişan, Constantin, *Repere pentru o sociofenomenologie a valorii literare*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 131-134
13. *Criterion*, Revista de arte, litere şi filosofie, octombrie 1934, februarie 1935, colecția completă în ediție anastatică, an I, nr. 1, 15 octombrie 1934, ediție îngrijită de Diaconu, Marin, după 1989
14. Eco, Umberto, *Apocaliptici şi integrați. Comunicații de masă şi teorii ale culturii de masă*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008, p. 348-352
15. *Elitele în democrație* în revista *Dilema*, nr. 419, 9-15 martie, 2001
16. Elsseeff, Danielle, *Confucius, cuvântul în acțiune*, Ed. Univers, Buc., 2007
17. Eyal, Gil, I. Szelényi, Eleanor Townsley, *Capitalism fără capitalism. Noua elită conducătoare din Europa de Est*, Ed. Omega, Buc., 2001
18. Goleman, Daniel, *Inteligența socială*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007, p. 319-321 (liderul)
19. Golu, Pantelimon, *Psihologie socială*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1974, p. 211-237
20. Habermas, Jürgen, *Cunoaştere şi comunicare*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 321-323
21. Ionescu, Nae, *Problema mântuirii în Faust al lui Goethe*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 119-123
22. Lavric, Sorin, *Istoricul reacționar*, recenzie în rev. *România literară* din 18 noiembrie 2011, p. 9
23. Leu, Corneliu, *Despre meritocrație, colecția personalistă*, vol. 11, anul 2008, Ed. Albina Românească, Buc., 2007
24. Lorenz, Konrad, *Cele opt păcate capitale ale omenirii civilizate*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 93-95

25. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, 2001, p. 153-156 (o definiție a eroicului)
26. Morin, Edgar, *Les stars*, Ed. Seuil, Paris, 1975 (vedeta)
27. Nietzsche, Friedrich, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 195-230 (Ce este aristocrația?)
28. Paleologu, Alexandru, interviu în rev. *Observator cultural*, nr. 28, din 8-14 sept. 2005
29. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 93-102 (*Modelul călăuză*).
30. Răchieru, Adrian Dinu, *Elitism şi postmodernism*. *Postmodernismul românesc şi circulația elitelor* (Garuda-art), extras din revista *Observator Cultural*, Nr. 43-44, din 19 dec. 2000-2 ian 2001
31. Rădulescu, Sorin, *Elita liberală românească, 1866-1890*, Ed. All, Buc.
32. Schwartzenberg, Roger, *Statul spectacol*, Ed. Scripta, Buc., 1995 (vedeta)
33. Scrima, André, *Triumful rugului aprins. Maestrul spiritual în tradiția răsăriteană*, Ed. Humanitas, Buc., 2000
34. Stoenescu, Alex. Mihai, *Polarizarea elitelor intelectuale în perioada interbelică*, în *Suplimentul Cultural* al ziarului *Cotidianul*, din 4 febr. 2002, p. 4-5.
35. Strauss, Claude Levi, *Antropologia culturală*, Ed. Politică, Buc., 1978, p. 333-359
36. Uncu, Daniel, ziarul *Ziua*, 22 iulie, 2004

III.B.12.c Dascălul ca model

1. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 133-160
2. Baconsky, Teodor, *Iacob şi îngerul*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 131-140 („Complexul apartenentei" şi „Sfada elitelor")
3. Barbu, Daniel (coord.), *Firea romanilor*, Ed. Nemira, Buc., 2004
4. Bonte, Pierre şi Michel Izard, *Dicționar de etnologie si antropologie*, Ed. Polirom, Iasi, 1999, p. 584-587 (Ritul), 446-447 (model)
5. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Bucuresti, 1976, p. 460-466 (elitismul autorului)
6. Bourdieu, Pierre, *Despre televiziune*, Ed. Meridiane, Buc., 1998, p. 75-78

7. Caillois, Roger, *Mitul şi omul*, Ed. Nemira, Buc., 2000
8. Canetti, Elias, *Masele si puterea*, Ed. Nemira, Buc., 2000, p. 192-194 (*eroul*)
9. Canne, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000, p. 60-62.
10. Ceauşu, Gheorghe, *Fenomenologia aroganței*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2006, p. 209-223
11. Coenen, Jacques, *Huther, sociologia elitelor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
12. Comarnescu, Petru, *Kalogathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 67-78.
13. Davadov, I., *Arta şi elita*, Ed. Univers, Buc., 1973
14. de Madariaga, Salvador, *Itinerarii spirituale*, *Englez, Francez, Spaniol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
15. de Madoriaga, Salvador, *Elitele*, în vol. colectiv *Itinerarii spirituale*, Ed. Meridiane, Buc.,, 1983, p. 283-293.
16. Ducrot, Oswald şi Jean Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al Ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 126-233
17. Durkheim, Émile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995, p. 322-357
18. Eco, Umberto, *Vertigo, Lista infinita*, Ed. Rao, Bucuresti, 2009
19. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 390-395 (*Participație şi repetiție*)
20. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 84-86, p. 93-102
21. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 311-329
22. Fowles, John, *Iubita locotenentului francez*, Ed. Univers, Buc., 1996, p. 346-347.
23. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, 1992, Iaşi, p. 160-262 („Sufletul mulțimilor în descrierea lui Gustave Le Bon, p. 224-240 („Instinctul gregar")
24. Gallagher, Tom, *Modern Romania: The End of Communism, The Failure of Democratic Reform and The Theft of a Nation,* NYU Press, N.Y., 2008
25. Gheorghiu, Mihai Dinu şi Mihăiță Lupu (coordonatori), *Mobilitatea elitelor din Romania în sec. XX*. Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008

26. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Intelectualii în câmpul puterii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
27. Goldmann, Lucien, *Sociologia literaturii*, Ed. Politică, Buc., 1972, p. 75-110, 248-295
28. Habermas, Jurgen, *Succesul individual şi constituirea elitei*, p. 321-323, în *Cunoaştere şi comunicare*, Ed. Politică, Buc., 1983
29. Hesse, Hermann, *Jocul cu mărgelele de sticlă*, ELU, Buc., 1969, p. 40-79, 194-221.
30. Hurduzeu, Ovidiu şi Mircea Platon, *A treia forță: România profundă*, Ed. Logos, Buc., 2008, p. 228-234
31. Ioanid, Radu, *Sabia arhanghelului Mihail*, Ed. Diogene, Buc., 1990, p. 126-136
32. Kierkegaard, Søren, *Repetarea*, Ed. Amarcord, Timisoara, 2000
33. Le Bon, Gustave, *Psihologia mulțimilor*, Ed. Antet XX Press, Filipeştii de Târg, Prahova, 2000
34. Livio, Mario, *Secțiunea de aur*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 128-145,
35. Lukács, Georg, *Estetica*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 371-392 (Minesis-ul)
36. Lyotard, Jean Francois, *Condiția postomodernă*, Ed. Babel, Buc., 1993, p. 83-112
37. Marcus, Solomon, *Paradigme universale*, II, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 29-38.
38. Matei, Sorin Adam, *Boierii minții. Intelectualii români între grupurile de prestigiu şi piața liberă a ideilor*, Ed. Compania, Buc., 2004, v. „Grupul de prestigiu"
39. McQuail, Denis şi Sven Windahl, *Modele ale comunicării pentru studiul comunicării de masă*, Ed. SNSPA, Facultatea de Comunicare şi Relații Publice, Buc., 2001
40. Merrill, John şi Ralph Lowenstein, *Media Messages and Men. New Perspectives in Communication*, Ed. McKay, New York, 1971.
41. Milca, Mircea, *Geneza teoriei elitelor*, Ed. UCDC, Buc., 2008, p. 53-232.
42. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, 2001, p. 153-156 (o definiție a eroicului)

43. *Morfologii şi traiectorii sociale*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007 şi recenziile ei: Cercel, Cristian, Intelectualii şi puterea, în rev. *Observator Cultural*, 5-11, iulie, p. 11 şi Cernat, Paul, *Între expertiză şi angajare critică*, p. 10-11.
44. Morin, Edgar, *Starurile*, Ed. Meridiane, Buc., 1977
45. Nietzsche, Friedrich , *Aşa grăit-a Zaratustra*, Ed. Humanitas, Buc., 2000, ediția a III-a, p. 79-82, 110-112, 163-166, 328-338, 363-365, 256-262.
46. ----, *Dincolo de bine şi rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 195-230 (Ce este aristocrația?)
47. ----, *Amurgul idolilor sau cum se filozofează cu ciocanul*, Ed. Antet XX Press, Ed. Humanitas, Buc., 1994, comentariu de Blondel Eric
48. ----, *Cazul Wagner*. Ed. Muzicală, Buc., 1983
49. ----, *Știința veselă. Genealogia moralei. Amurgul idolilor.* Ed. Humanitas, Buc., 1994
50. Ornea, Zigu, *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1995, p. 146-221. („Noua generație")
51. Ortega y Gasset, Jose, *Revolta maselor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
52. Patapievici, H. R., *Cerul văzut prin lentilă*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002,. P. 27-31
53. ----, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 255-295
54. Păulescu, Nicolae C., *Instincte, patimi şi conflicte*, Ed. Anastasia, Buc., 1995, p. 141-179
55. Platon, *Opere*, V, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1986, *Ion*, p. 371-387
56. ----, *Opere*, VII, Ed. Ştiintifică şi Enciclopedică, Buc., 1993, *Ion*, p. 144-159
57. *Revista sec. 21*, Universitatea, nr. 10-11-12/2003
58. Rogger, Hans şi Eugen Weber, *Dreapta europeană*, Ed. Minerva, Buc., 1995: Eugen Weber - Romania, p. 392,
59. Rus, Remus, *Dicționar enciclopedic de Literatură Creştină din primul mileniu*, Ed. Lidia, Buc., 2003, p. 146-149 (Dialogul, 305-311 (Gnosticism)
60. Sestov, Lev, *Filosofia tragediei*, Ed. Univers, Buc., 1997, p. 287-299 (*Nietzche, Dostoievschi, Tolstoi*)

61. Sloterdijk, Peter, *Reguli pentru parcul uman*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 9-10
62. Sondaj CURS, publicat în 2005 în *Jurnalul Național*, 16 mai, 2004
63. Ştefănescu, N. I., *Pedagogul. Izvoarele ortodoxiei*, 1939.
64. Steiner, George, *Maeştri şi discipoli*, Ed. Compania, Buc., 2005
65. Vianu, Tudor, *Filosofia culturii*, Ed. Publirom, Buc., 1945, 191-200
66. ----, *Opere*, 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 245-248, 406
67. ----, *Opere*, 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 422-430 (v. *Pacto*)
68. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 277-285 (şcoala ca mijloc al culturii)
69. von Chamisso, Herbert, *Nemaipomenita poveste a lui Peter Schlemihl*, în vol. *Nuvela romantică germană*, vol. II, p. 289-355
70. Vulcănescu, Mircea, *Tânăra generație*, Ed. Compania, Buc., 2004.
71. Wiebe, Gerhardt D., *Culture d'elite et communication de masse, neo*, *Communications*, nr. 3, 1964, p. 36-47
72. Wright, Mills C., *The Power Elite*, Oxford University Press, 2000
73. xxxx, *Dicționar de sociolo*gie, Ed. Babel, Buc., 1993: p. 215-216 („Elita"), p. 215-217 („Elitism"), p. 97-99 („Circulația elitelor"), p. 360-364 („Mobilitate socială"), p. 616-618 („Stratificare socială"), p. 341-342 („Masa"), p. 405 („Oligarhie"), p. 306-309 *(„Interacționism"), v. „Stigmatul"*
74. Ziarul *Evenimentul zilei*, *Zece defecte româneşti*, 29 aug. 2004
75. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințele umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 699-700 (mode), 698 (moda)
76. xxxx, *Mitul democrației*, Ed. Humanitas, Buc., 2003

III.B.13 Valorile estetice

La valeur n'attend pas le nombre des années.
Le Cid, Pierre Corneille

"Ceea ce participă la valoarea estetică nu sunt lucrurile şi nici acțiunile,
ca nişte date ale experienței practice, ci aparența lor.
Nu tabloul este frumos, nici statuia, nici jocul artistului,
ci numai felul în care acestea apar, adică acele realități ideale
corelaționate cu conştiința şi cărora nu le-am mai putea presupune
nici o existență îndată ce ideea conştiinței s-ar stinge."
Tudor Vianu

Valorile, atât în realitatea lor ideală cât şi în stadiul de elaborări teoretice, se prezintă aglutinate în sisteme, table, scări, cercuri concentrice, piramide şi sunt clasificabile: vitale, economice, religioase, filosofice, artistice, ştiințifice, morale, estetice, juridice, politice, alcătuind o constelație de instaurări care dau seama de natura, locul, sensul şi puterile creative ale omului.

Dintre acestea toate am decupat pe cele estetice în al căror tărâm am disociat, având ca reper şi fundal arta: a) valorile estetice extra-artistice (în natură şi în viața cotidiană); b) valorile intrinseci operelor de artă, care sunt aglomerări de o mare diversitate, catalogate mai cu seamă de estetica fenomenologică. Aici valorile non-estetice (morale, filosofice, teoretice, vitale, etc.) sunt asimilate de către valoarea artistică globală. În al treilea capitol interesul se concentrează asupra c) valorilor receptate, unde se implică, chiar dacă nu este formulată expresis verbis, judecata de valoare estetică sau a gustului. Un alt moment d) al discursului constă în problematica ierarhiei valorilor unde se pune în discuție posibilitatea canonului.

Valoarea estetică spre deosebire de alte valori aderă la suportul fizic şi perceptiv unde se generează solidaritatea dintre expresie şi conținut şi se întemeiază însuşirea irepetabilității operei respective. Pe de altă parte, din starea latentă în opera de artă luată ca obiect intențional, valoarea este trezită în şi prin actul de receptare, ca recunoaştere şi valorizare simultane.

III.B.13.a Valorile estetice /Valorile estetice în genere

1. Achiței, Gheorghe, *Frumosul dincolo de artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1988
2. Andrei, Petre, *Filosofia valorii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, ediția a III-a, p. 175-192, pentru Einfühlung, p. 184-186, 221-230, pentru "Valorile estetice şi teoria empatiei", p. 221-231
3. ----, *Filosofia valorii*, în vol. *Opere sociologice*, Ed. Academiei, Buc., 1973, p. 315-331 sau în volum separat
4. Bibliografie *De la etic la estetic*, p. 137 în Greimas, Algirdas J., Fontanille, Jacques, *Semiotica pasiunilor*, Ed. Scripta, Buc., 1997
5. Blaga, Lucian, *Artă şi valoare. Trilogia valorilor,* III, Ed. Humanitas, Buc., 1996
6. ----, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 338-342
7. ----, *Trilogia valorilor*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1946 p. 533-692 sau "Artă şi valoare" în *Opere* vol. X
8. Borges, Jorge Luis, *Frumusețea ca senzația fizică,* Ed. Paideia, Buc., 1998
9. Bourdieu, Pierre, *Economia bunurilor simbolice*, Ed. Meridiane, Buc., 1986
10. Ceauşu, Gheorghe, *Conceptul de valoare în teatru*, în revista *Studii şi cercetări în istoria artei, seria teatru, muzică, cinematografie*, tomul 36, Ed. Academiei Române, Buc., 1989
11. Chevalier, Jean, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri,* vol. 1 (A-D), Ed. Artemis, Buc., 1994, p. 15-64
12. Crişan, Constantin, *Repere pentru o sociofenomenologie a valorii literare.* Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 70-194
13. Dima, Mihai, *Comunicarea,* Ed. Algos, Buc., 2000, p. 279-313
14. Dinu, Mihai (conf. univ. dr. Universitatea Bucureşti), *Introducere în teoria comunicării*, Ed. Universității Bucureşti, Buc., 1993, p. 149-167 ("Informația estetică şi estetica informațională")
15. Dragomirescu, Mihail, *Literatura ca valoare artistică*, în vol. *Antologie de filosofie românească, vol. 5*, Ed. Minerva, Bcureşti, 1988, p. 30-56
16. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. I, p. 164-173
17. ----, *Poeticul*, Ed. Univers, Buc., 1971
18. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999

19. Eco, Umberto, *Arta şi frumosul în estetica medievală*, Ed. Meridiane, Buc., 1999
20. Enescu, Radu, *ab urbe condita*, Ed. Facla, Timişoara, 1979, p. 223-249
21. Ficino, Marsilio, *Asupra iubirii*, Ed. de Vest, Timişoara, 1992, p. 106-112, 115-120, 148-163, 192-198, 221-227
22. Florian, Mircea, *Metafizică şi artă,* Ed. Echinox, Cluj, 1992, p. 151-152
23. ----, *Recesivitatea ca structură a lumii*, vol. I, Ed. Eminescu, Buc., 1983, p. 359 şi urm.
24. Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
25. Genette, Gérard, *Relația estetică,* vol. II, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 65-117
26. Greimas, Algirdas J., Jacques Fontanille, *Semiotica pasiunilor*, Ed. Scripta, Buc., 1997, p. 137 (De la estetic la etic)
27. Hartmann, Nicolai, *Estetica,* Ed. Univers, Buc., 1974, p. 357-456, partea a treia, secțiunea "valori estetice", cap. 26 şi 27, p. 357-379,
28. ----, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, p. 141-157 (Poziția valorilor estetice în domeniul valorilor în genere)
29. Ianoşi, Ion, Cezar Radu, Gheorghe Stroia, Vasile N. Morar, *Esteticul. Interferențe valorice*, Universitatea Bucureşti, Buc., 1985
30. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă,* Ed. Cartea Românească, Buc., vol. I, 1982, p. 52-149 şi vol. II, 1985 (teleologia şi judecata estetică la Kant)
31. Ingarden, Roman, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1978, cap. "Trăirea estetică" şi "Opera de artă şi valoarea ei", p. 287-374
32. Ivanciu, Ioan C., *Ființă şi Valoare în gândirea filosofică a lui Louis Lavalle*, Ed. Academiei, Buc., 1979, p. 197-206
33. Jankélévitch, Wladimir, *Ironia*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994
34. Lipps, Theodor, *Estetica. Bazele esteticii,* vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1987, p. 19-128
35. Lovinescu, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane,* vol. III, Ed. Minerva, Buc., 1981, cap. VI *Mutația valorilor estetice*, p. 263-298, 364-367, 395-398
36. Lovinescu, Eugen, *Mutația valorilor estetice*, în vol. 6 din *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Librăriei Socec, Buc., 1937 sau Ed. Minerva, Buc., 1973

37. Marcu, Alex., *Valoarea artei în Renaştere*, Casa Şcoalelor, Buc., 1943
38. Markiewcz, Henryk, *Conceptele ştiinţei literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1988, p. 344-368
39. Michelis, P. A., *Estetica arhitecturii*, Ed. Meridiane, Buc., 1982, Definiţia valorii frumosului, p. 385-387
40. Mocanu, Titus, Eugen Lovinescu, Mihai Ralea, *Literatura şi morala*, în rev. *Steaua*, nr. 8/1976, în vol. *Din tradiţiile gândirii axiologice româneşti* (Ion Pascadi), Ed. de stat, 1970, p. 155-197, şi în acelaşi volum "Etnic şi estetic", p. 300
41. Moutsopoulos, Evanghelos, *Categoriile estetice*, Ed. Univers, Buc., 1976
42. Mukařjovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 2-93 ("Funcţia, norma şi valoarea estetică apreciate ca fapte sociale")
43. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativităţii,* Ed. Univers, Buc., 1977, p. 403-405
44. Pascadi, Ion, *Idealul şi valoarea estetică*, Ed. Politică, Buc., 1966
45. Petrescu, Camil, *Comentarii şi delimitări în teatru*, Ed. Eminescu, Thalia, Buc., 1983
46. Platon, *Lysis*, ELU, Buc., 1969, "Cuvânt înainte" de Constantin Noica
47. Radu, Cezar, *Artă şi convenţie*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 192-215
48. Roman, Toma, *Artă şi valoare*, Ed. Univers, Buc., 1983
49. Rusu, Liviu, *Logica frumosului*, ELU, Buc., 1968, p. 15-51
50. Sârbu, Viorel, *Arta şi acţiunea socială*, Ed. Facla, Timişoara, 1979, p. 223-249
51. Scheler, Max, *Omul resentimentului*, Ed. Trei, Buc., 1998, p. 148-150 (util şi păcat)
52. Sf. Dionisie Areopagitul, *Opere complete*, Ed. Paideia, Buc., 1996, p. 192-193, 145-146
53. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noţiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 288-311 (frumosul ca valoare)
54. Vaihinger, Hans, *Filosofia lui "Ca şi cum"*, Ed. Nemira, Buc., 2001
55. Vianu, Tudor, *Estetica,* Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 48-65
56. ----, *Opere,* vol. 13, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 375-383, 409-488 ("Rolul judecăţilor în creaţia şi contemplaţia artistică şi felurile lor")

57. ----, *Opere,* vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 111-114 (valoarea estetică în sistemul de valori, economică, vitală, juridică, politică, teoretică, morală, religioasă)
58. ----, *Receptarea antichității în literatura română*, în *Studii de literatură universală şi comparată*, Ed. Academiei, Buc., 1963
59. ----, *Studii de filosofie a culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 461 şi urm.
60. Wellek, René, Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967
61. xxxx, *Esteticul în sfera culturii*, Ed. Meridiane, Buc., 1976
62. xxxx, *Filosofie. Crestomație şi bibliografie*, Ed. Academiei, Buc., 1989, p. 715-741
63. xxxx, *Istoria filosofiei moderne,* vol. III, *De la Kant până la evoluționismul englez,* Societatea Română de Filosofie, Buc., 1938, p. 172-179

III.B.13.b Valorile estetice /Valori estetice extra-artistice

1. Andrei, Petre, *Filosofia valorii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, p. 175-191
2. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 133-160
3. Bahtin, Mihail, *Metoda formală în ştiința literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1992, p. 208-209
4. Dufrenne, Mikel, *Poeticul,* Ed. Univers, Buc., 1971, p. 193-264 (esteticul non-artistic, poeticul - sau frumosul natural)
5. Eco, Umberto, *Arta şi frumosul în estetica medievală*, Ed. Meridiane, Buc., 1999
6. Génette, Gérard, *Relația estetică*, vol. II, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 65-117
7. Greimas, Algirdas J., Jacques Fontanille, *Semiotica pasiunilor*, Ed. Scripta, Buc., 1997, p. 137 (de la estetic la etic)
8. Hartmann, Nicolai, *Estetica,* Ed. Univers, Buc., 1974, p. 149-183 (Frumosul în natură şi în lumea omului), 177-312, 380-402
9. ----, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, p. 104-106
10. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. I, p. 52-162 şi 1985, vol. II, p. 118-141
11. Ivanciu, Ioan C., *Ființă şi valoare în gândirea filosofică a lui Louis Lavelle*, Ed. Academiei, Buc., 1979, p. 197-206

12. Lipps, Theodor, *Estetica. Bazele esteticii*, Ed. Meridiane, Buc., vol. I, 1987, p. 179-183
13. Morar, Vasile, *Estetică. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 355-362 (politețea)
14. Moutsopoulos, Evanghelos, *Categoriile estetice*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 19-21
15. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noțiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 288-298
16. Vianu, Tudor, *Estetica*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 55-69 (atitudinea estetică)
17. ----, *Opere, 13*, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 339-489
18. ----, *Opere, 8,* Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 111-114

III.B.13.c Valorile estetice / Valori intrinseci operei de artă

1. Balotă, Nicolae, *Arte poetice ale secolului XX*, Ed. Minerva, Buc., 1976, v. estetismul
2. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 460-466 (elitismul autorului)
3. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 87-101, 127-140
4. Compte-Sponville, André, *Mic tratat al marilor virtuți*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 14-21 (politețea), p. 243-248 (iubirea)
5. Dilthey, Wilhelm, *Esența filozofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 112-123
6. Hatmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 448-457
7. Ingarden, Roman, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 341-349
8. Kant, Immanuel, *Critica rațiunii practice*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972 (datoria), p. 200-239 (binele)
9. Maiorescu, Titu, *Critice* (antologie), Ed. pentru Literatură, Buc., 1966, p. 415-431 („Comediile d-lui I.L. Caragiale")
10. Mihai, Dinu, *Comunicarea*, Ed. Algos, Buc., 2000, p. 295 - 312
11. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte,* Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 355-362, (politețea)
12. ----, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2004, ediția a II-a (datoria)
13. Mukařjovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 264-272

14. Negulescu, Petru P., *Impersonalitatea şi morala în artă*, Ed. Librăriei Carol Müller, Buc., 1895 (valori morale în opera de artă)
15. Pârvan, Vasile, *Datoria vieții noastre*, Ed. Univers, Buc., 1999 (datoria)
16. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 192-216
17. Roman, Toma, *Artă şi valoare*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 124-141
18. Vianu, Tudor, *Opere,* vol. 10, Ed. Minerva, Buc., 1982, p. 315-325
19. ----, *Estetica*, ELU, Buc., 1968, p. 55-59
20. xxxx, *Etique, littérature, vie humaine, Philosophie morale*, Meta Concept, Paris, 2006 (valori etice şi literare)

III.B.13.d Valorile estetice / Valori receptate

1. Barthes, Roland, *Evaluarea şi interpretarea*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 8-9-10/1981, p. 96-108
2. Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 342-348 (perenitatea)
3. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 357-367 (plăcerea descifrării)
4. Bourdieu, Pierre, *Economia bunurilor simbolice*, Ed. Meridiane, Buc., p. 204-220
5. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti,* Ed. Polirom, Iaşi, 2003, p. 47-55 (Roman Ingarden şi paradigma «clasică» a lecturii)
6. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998, ediția a II-a, p. 213-215 (Criterii de validitate)
7. Crişan, Constantin, *Repere pentru o sociofenomenologie a valorii literare,* Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 26-39 (perenitatea)
8. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 34-43, 43-54 (gustul şi judecata de gust)
9. Hatmann, Nicolai, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, p. 141-155
10. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică,* vol. II, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 594-599 (comentariul lui Hegel la catharsis-ul lui Aristotel)
11. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 735-789 (gustul)

12. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 355-362
13. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 160-190, 238, 313-325 (perenitatea)
14. Pătraşcu, Dragoş, *Estetica analitică: Arthur Danto*, Ed. Artes, Iaşi, 2005
15. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 211-215
16. Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 69-75
17. Ullmann, Stephen, *Reconstituirea valorilor stilistice*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 103-120
18. Vianu, Tudor, *Estetica*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 194-203 (perenitatea)
19. ----, *Opere 13*, Ed. Minerva, Buc. 1987, p. 339-488
20. ----, *Introducere în teoria valorilor, bazată pe observarea conştiinței*, în *Opere,* 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 59, 61, 63, 66, 111-114
21. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 375-377 (perenitatea)
22. Wellek, René, Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 315-333
23. xxxx, *Poetică. Estetică. Sociologie*, Ed. Univers, Buc., 1979, p. 27-63 (v. Harpcenco) (perenitatea)

III.B.13.e Valorile estetice / Judecata de valoare estetică

1. Andrei, Petre, *Filosofia valorii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, ediția a II-a, p. 53-68, 188-191
2. Bochenski, J.M., *Ce este autoritatea?*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
3. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998, ediția a II-a, p. 213-215
4. Durkheim, Émile, *Judecăți de valoare şi judecăți de realitate*, în vol. *Filosofie contemporană*. Texte alese, traduse şi comentate de Alexandru Boboc şi Ioan D. Roşca, Ed. Garamond, Buc., 1995, p. 56-72
5. Grünberg, Ludwig, *Axiologia şi condiția umană*, Ed. Politică, Buc., 1972, p. 169-207

6. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, vol. II, p. 246-253, teleologia şi judecata estetică (de valoare) la Kant
7. Ingarden, Roman, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 287-303
8. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 81-90
9. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 325-342
10. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 43-53
11. Vianu, Tudor, *Opere,* vol. 13, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 431-448 (tipurile judecăților de valoare)
12. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 42-44 sau *Opere,* vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 62-67
13. xxxx, *Encyclopedia Universalis*, Universalis, Paris, 1990
14. xxxx, *Istoria filosofiei moderne,* vol. II, Societatea Română de Filosofie, Buc., 1938, p. 65-70

III.B.13.f Valorile estetice / Ierarhia valorilor estetice

1. Anghelescu Irimia, Mihaela, *Importanța de a fi canonic*, postfață la Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 454-478
2. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Idea Design&Print, Ed. Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2007, p. 256-261 (viața ca bun suprem)
3. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 133-160
4. Blaga, Lucian, *Artă şi valoare*, Ed. Humanitas, Buc., 1996, p. 181-190
5. Bland, Glen, *Succes*, Business Tech International Press, Buc., 2000
6. Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 33, 413-425, 464
7. ----, *Canonul occidental,* Grupul editorial Art, Buc., 2007, p. 513-523
8. Bnabocov, Vladimir, *Cursuri de literatură*, Ed. Thalia, Buc., 2004
9. Bochenski, J.M., *Ce este autoritatea?*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
10. Borges, Jorge Luis, *Cărțile şi noaptea*, Ed. Junimea, Iaşi, 1988
11. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 205-244
12. Cărtărescu, Mircea, *Nostalgia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 253

13. *Convorbiri cu Le Monde*, *Întrebări pentru sfârşit de mileniu*. Anchetă de Christian Descamps, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 81-89, 165-172
14. Crowder, George, *Anarhismul*, Ed. Antet, Buc., 1997, P. 132-139, 145-160
15. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 119
16. Eco, Umberto, *Vertigo. Lista infinită*, Ed. Rao, Buc., 2009
17. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 93-102 (mediocritatea)
18. Eliot, T. S., citat în Călinescu, Matei, *Clasicismul european*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971, p. 188-189
19. Habermas, Jürgen, *Cunoaştere şi comunicare*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 321-323
20. Hanna, Paul, *Şi tu poți avea succes*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007
21. Hegel, Gorg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965 sau Ed. Iri, Buc., 2000, p. 270-274
22. Ivanciu, Ioan C., *Ființă şi Valoare în gândirea filosofică a lui Louis Lavalle*, Ed. Academiei, Buc., 1979, p. 40-44 (Max Scheler), 98-101 (P. D. Roşca), 113-116 (Tudor Vianu), 163-169 (Ioan D. Roşca)127-231
23. Jung, C. G., *Simboluri ale transformării*, Ed. Teora Universitas, Buc., 2000, vol. II, p. 7-45, 243-291
24. Mann, Thomas, *Alesul*, Ed. de Vest, Timişoara, 1991
25. McMillen, Liz, *Literature's Jeremiah leaps into the Fray*, în *The Chronicle of Higher Education*, September 7, 1994, citat de Mihaela Anghelescu Irimia, postfață la Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 478
26. Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974, p. 99-137 (valoarea şi piața)
27. Nietzsche, Friedrich, *Amurgul idolilor*, în vol. *Ştiința veselă. Genealogia moralei. Amurgul idolilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994 sau Ed. Antet XX Press, Buc., 2000, cu un comentariu de Eric Blondel
28. ----, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 553-626
29. Noica, Constantin, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 11-26
30. Pascal, Blaise, *Scrieri alese*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1967, p. 135-143

31. Picon, Gaëtan, *Scriitorul şi umbra sa*, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 85
32. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 261-265, 281-283 (tabloul ierarhiilor cereşti, în ordine descrescătoare, după Dionisie Areopagitul)
33. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 210-216
34. Ralea, Mihai, Hariton, T., *Sociologia succesului*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1962
35. Roazzi, Vincent M., *Spiritualitatea succesului*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2005
36. Roşca, Ioan N., *Introducere în axiologie*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2002, p. 163-169
37. Scheler, Max, *Omul resentimentului*, Ed. Trei, Buc., 1998, p. 145-161
38. Schwartzenberg, Roger-Gérard, *Statul spectacol*, Ed. Scripta, Buc., 1995
39. Sf. Dionisie Areopagitul, *Opere complete*, Ed. Paideia Buc., 1996, p. 15-60, 71-102
40. Starobinski, Jean, *Textul şi interpretul*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 228-240 (Candide şi problema autorității)
41. Vianu, Tudor, *Opere,* vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 97-119, 119-124
42. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 66-70 (polaritatea şi gradualitatea), 102-106 (ierarhia), 297-298
43. ----, *Opere 13*, Ed. Minerva, Buc. 1987, p. 339-488
44. Volkoff, Vladimir, *Manualul corectitudinii politice*, Ed. Antet, Buc., 2001, p. 17
45. www.unesco.org (e vorba de un canon, 12 scriitori – cei mai iubiți, citiți şi importanți din toată lumea, dintre care şi Cehov)

III.B.13.g Valorile estetice / Reevaluarea valorilor estetice

1. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2005
2. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 307-312 (despre Cornelius Norbertus Gijsbrechts din Anvers)

III.B.13.h Valorile estetice / Ierarhia artelor

1. Bela, Balász, *Arta filmului*, ESPLA, Buc., 1957, p. 337-343 (succesul şi vedeta)

2. Marino, Adrian, *Hermenutica ideii de literatură*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987, p. 350-363 (ierarhizarea literaturii)
3. Read, Herbert, *Semnificația artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1969, p. 27-32
4. Ribot, Th., *Filosofia lui Schopenhauer*, Ed. Tehnică, Buc., 1993, p. 72-90 „Clasificarea artelor frumoase"
5. Vianu, Tudor, *Estetica*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 335-351 (ierarhizarea literaturii)
6. ----, *Opere,* 13, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 458-459 (ierarhizarea literaturii)

III.B.13.i Valorile estetice /
Interferențe ale valorii estetice cu alte tipuri de valori

1. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 87-101 (binele şi frumosul), 127-140 (adevăr, frumos şi bine)
2. Compte Sponville, André, *Mic tratat al marilor virtuți*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 14-21 (politețea), p. 243-248 (iubirea)
3. Dilthey, Wilhelm, *Esența filozofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 90-123 (religia şi filosofia)
4. Kant, Immanuel, *Critica rațiunii practice*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972 (datoria), p. 200-239 (binele)
5. Maiorescu, Titu, *Critice* (antologie), Ed. pentru Literatură, Buc., 1966, p. 415-431 („Comediile d-lui I.L. Caragiale")
6. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 355-362, (politețea)
7. ----, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2004, ediția a II-a (datoria)
8. Negulescu, Petru P., *Impersonalitatea şi morala în artă*, Ed. Librăriei Carol Müller, Buc., 1895
9. Pârvan, Vasile, *Datoria vieții noastre*, Ed. Univers, Buc., 1999 (datoria)
10. Vianu, Tudor, *Estetica*, ELU, Buc., 1968, p. 55-59
11. xxxx, *Étique, littérature, vie humaine, Philosophie morale*, Meta Concept, 2006, (valori etice şi literare)

III.B.14 Despre „Re"-uri

Eflorescența avatarurilor prefixului „re" în limbă şi, implicit, în atitudini este izbitoare şi poate fi înțeleasă ca exprimare a nevoii noastre de trecut pentru a ne sprijini pe el (ca fapt şi consilier) prezentul şi a-i infuza acestuia consistență şi o mai bună aşezare, ceea ce este acelaşi lucru cu a afla şi construi identitatea lui Acum şi Aici. Căci, la urma urmei, ca indivizi şi colectivități suntem rezultatul, în parte necesar, în parte aleatoriu al unei anterioriăți germinative (v. şi anamnesis-ul la Platon).

Mentalitatea culturală postmodernistă a produs tehnica *intertextualității* prin care se rescrie, se restituie, se resemantizează şi se reevaluează valorile culturale ale trecutului.

„Eternă reîntoarcere: acelaşi lucru în schimbare.
Devenirea eternă şi bucuria contemplării
eternei deveniri şi eternul reîntoarcerii.
Nimicirea împletită cu creația.
Impuls de contopire cu marea unitate."
Petre Țuțea[29]

Câmp semantic exemplificator: re-generare, re-luare, re-interpretare, re-venire, re-gândire, re-înviere, re-naştere, re-compunere, re-vizuire, re-facere, re-producere, re-suscitare, re-înnoire, re-confirmare, re-versibil, re-construcție, re-dare, re-formare, re-staurare, re-memorare, re-amintire, re-sistematizare, re-organizare, re-gresiune, re-maniere, re-încarnare, re-cunoaştere, re-pliere, re-prezentare, re-teritorializare, re-stituire, re-ordonare, re-evaluare, re-descoperire, re-dobândire, re-vocare, re-cuzare, re-modelare, re-citire, re-întoarcere, re-considerare, re-semantizare, re-vitalizare, retro, retro-viziune, re-scriere, re-câştigare, re-montare, re-sorbire, re-modelare, re-găsire, re-lansare, re-chemare, re-ordonare, re-învârtire, re-înarmare, re-turnare.

[29] Țuțea, Petre, *Lumea ca teatru*, Ed. Vestala, Bucureşti, 19993, p. 3 – referință la Nietzsche

III.B.14.a Avatarurile lui „Re"

1. Baudrillard Jean, *Paroxistul indiferent*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2001, p. 5-9, 52 şi urm.
2. Benjamin, Walter, *Opera de artă în epoca reproductibilității tehnice*, în vol. *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000
3. Bourdieu, Piere, *Economia bunurilor simbolice*, Ed. Meridiane, Buc., 1986 (problema raportului între moştenire şi moştenitor)
4. Carrière, Jean-Claude, Umberto Eco, *Nu sperați că veți scăpa de cărți*, Ed. Humanitas, Buc., 2010, p. 53-64
5. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2004, p. 91-102
6. Joyce, James, *Ulise*, vol. 1 şi 2, Ed. Univers, Buc., 1984
7. Morariu, Modest, postfață la Jean Delumeau, *Frica în Occident, O cetate asediată*, Ed. Meridiane, Buc., 1986, vol. II, p. 421-429
8. Platon, *Menon*, *Opere*, II, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1976, p. 353-423
9. Proust, Marcel, *O iubire a lui Swann*, Ed. Univers, Colecțiile Cotidianul, Buc., 2000 (v. À la recherche du temps perdu)
10. Shakespeare, William, *Hamlet*, II, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2010, p. 312
11. Yndt, Tony, *Reappraisals. Reflections if the Forgotten Twentieth Century*, New York, The Penguin Press, 2008

III.B.14.b Proiectul lui Nietzsche cu privire la reevaluarea tuturor valorilor exprimabil şi prin sintagmele „Transmutația valorilor" sau „Umwertung aller Werte"

1. Asimov, Isaac, *Visele sunt sacre*, Ed. Teora, Buc., 1999, p. 7-53 (Trecutul e mort)
2. Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 231-270
3. Caputo, John, Gianni Vattimo, *După moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007, p. 127-137
4. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 60-68, p. 154-167
5. ----, *A citi, a reciti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2005

6. Cordun, Val, *Timpul în răspăr. Încercare asupra anamnezei în basm*, Ed Saeculum I.O, Buc., 2005
7. Deleuze, Gilles, *Nietzsche şi filosofia. Texte fundamentale*, în rev. *Contemporanul. Ideea Europeană*, Nr. 4, aprilie 2005
8. ----, *Nietzsche*, Ed. All, Buc., 1999, p. 24-29 (nihilismul - v. şi "Moartea lui Dumnezeu"), 67-68 (nihilismul - resentimentul), 69-76 (nihilismul), 29-33 şi 80-88 (eterna reîntoarcere), 86-88 (supraomul)
9. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 104-107 (Valorificări ale Evului Mediu)
10. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2004, p. 89-177
11. Fukuyama, Francis, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994, p. 259-269
12. Furet, François, Ernest Nolte, *Fascism şi comunism*, Ed. Art, Buc., 2007
13. Gadamer, Hans Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 222-234 (distanța istorică şi tradiția)
14. Halbwachs, Maurice, *Memoria colectivă*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2007
15. Heidegger, Martin, *Metafizica lui Nietzsche*, în rev. *Secolul 21*, *Nietzsche, un precursor al secolului XX*, Nr. 1-6/2001, p. 169-175 (nihilismul), 175-178 (eterna reîntoarcere), 178-184 (supraomul)
16. ----, *Timpul imaginii lumii*, Ed. Paideia, Buc., 1998, p. 107
17. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, vol. II, p. 194-212
18. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 189-192
19. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 149-159
20. Kierkegaard, Søren, *Repetarea*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
21. Kuhn, Th. S., *Structura revoluțiilor ştiințifice*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1976
22. Lem, Stanislaw, *Solaris*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1974
23. Leu, Corneliu, *Re... Introducere în Personalism*, Ed. Realitatea, Buc., 2000, p. 127-150

24. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2001, p. 171-174 (surprizele reevaluării)
25. Munteanu, Costea, *Rațiune. Credință. Împreună*, lucrare în rev. *Sinapsa*, Ed. Platytera, Buc., Nr. II/2008, p. 19-34
26. Nietzsche, Friedrich, *Amurgul idolilor sau cum se filosofează cu ciocanul*, Ed. Antet XX Press, comentariu de Eric Blondel, p. 46-47 (Programul lui Nietzsche – Reevaluarea tuturor valorilor) sau în vol. *Friedrich Nietzsche – Ştiința veselă. Genealogia moralei. Amurgul idolilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 451-547
27. ----, *Aşa grăit-a Zarathustra*, Ed. Humanitas, Buc., 2000 (supraomul)
28. ----, *Despre genealogia moralei*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1993 (morala), p. 99-180 (despre artă şi artistic)
29. ----, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991 (despre morală)
30. ----, *Opere complete*, 3. *Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 99-129 (despre artă şi artistic)
31. ----, *Voința de putere*, Ed. Aion, Buc., 1999, p. 28-41, 9-93 (nihilismul), 430-441 (Despre originea evaluărilor noastre), 507-553 (voința de putere ca artă), 655-663 (eterna reîntoarcere), 553-627 (supraomul)
32. ----, *Voința de putere*, Ed. Antet, Buc., 2011
33. Otto, Rudolf, *Despre numinos*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996 (altceva-ul)
34. Patapievici, Horia-Roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 85-88, p. 92-96
35. Russell, Bertrand, *Istoria filosofiei occidentale*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, vol. I, p. 194-195 ("omul nobil" - supraomul)
36. Shaud, John, *Introducere în filosofia occidentală*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998, p. 215-216
37. Şestov, Lev, *Filosofia tragediei*, Ed. Univers, Buc., 1997, p. 33-151 ("Binele la Tolstoi şi la Nietzsche"), 151-315 (Dostoievski şi Nietzsche)
38. Tomiță, Alexandra, O *istorie "glorioasă". Dosarul protocronismului românesc,* Ed. Cartea Românească, Buc., 2007
39. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 49-67
40. Țuțea, Petre, *Lumea ca teatru*, Ed. Vestala, Buc., 1993, p. 3 (optimismul şi tragicul la Nietzsche)

41. Vattimo, Gianni, *Aventurile diferenței*, Ed. Pontica, Constanța, 1996, p. 101-131
42. ----, *Dincolo de subiect. Nietzsche, Heidegger şi hermeneutica*, Ed. Pontica, Constanța, 1994, p. 28-53 (supraomul)
43. ----, *Înțelepciunea supraomului*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2001, p. 79-87 (supraomul)
44. ----, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 21-33 (Apologia nihilismului)
45. Vulcănescu, Mircea, *Tânăra genreație*, Ed. Compania, Buc., 2004, p. 163-176 (revizuire de conştiință)
46. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional Buc., 2004, p. 750-751 (Eterna reîntoarcere, supraomul, voința de putere), 696 (moartea lui Dumnezeu)
47. xxxx, Masă rotundă, *Nietzsche şi "Moartea lui Dumnezeu"*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2001, p. 64-77 (nihilismul)

III.B.14.c „Veşnica reîntoarcere" ca idee şi mit

1. Asimov, Isaac, *Visele sunt sacre*, Ed. Teora, Buc., 1999, p. 7-53 (Trecutul e mort)
2. Baconsky, Teodor, *Iacob şi îngerul*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 14-18, 190-196
3. Beaufret, Jean, *Lecții de filosofie. De la Platon la Heidegger*, vol. 2, Ed. Amarcord, Timişoara, 1999, p. 266-284
4. Casares, Adolfo Bioy, *Invenția lui Morel*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
5. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 32-34, 62
6. Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Ed. Humanitas, Buc., 1999, p. 45-64
7. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 243-244 (Eonul dogmatic)
8. Deleuze Gilles, *Diferență şi repetiție*, Ed. Babel, Buc., 1995, p. 448-464
9. ----, *Nietzsche*, Ed. All, Buc., 1999, p.26-33, 80-88
10. D'Ormeson, *Povestea jidovului rătăcitor*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 300 şi urm.

11. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 409-410
12. Ecleziastul, I, 3
13. Eliade, Mircea, *Mitul eternei reîntoarceri*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1999
14. ----, *Tratat de istorie a religiilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 355-376
15. Florian, Mircea, *Filosofie generală*, Ed. Garamond, Buc., 1995, p. 136
16. ----, *Recesivitatea ca structură a lumii*, Ed. Eminescu, Buc., 1987, vol. I şi II
17. Fowles, John, *Iubita locotenentului francez*, Ed. Univers, Buc., 1996, p. 378
18. Freud, Sigmund, *Dincolo de prinicpiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1992, p. 28-36
19. Fukuyama, Francis, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994, p. 129-161 (direcționalitatea în istorie)
20. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. IX
21. ----, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, p. 85-99 (despre prezența trecutului în istorie)
22. Heidegger, Martin, *Metafizica lui Nietzsche*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2001, *Nietzsche. Un precursor al secolului XX*, p. 175-178
23. ----, *Timpul imaginii lumii*, Ed. Paideia, Buc., 1998, p. 107
24. Ionescu, Nae, *Tratat de metafizică. Inedit*, Ed. Roza Vânturilor, Buc., 1999
25. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983
26. Kierkegaard, Søren, *Repetarea,* Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
27. Kundera, Milan, *Insuportabila uşurătate a ființei*, Ed. Univers, Buc., 1999, p. 8-9
28. Lovinescu, Eugen, *Istoria literaturii românecontemporane*, vol. III, Ed. Minerva, Buc., 1981, p. 319-324 (imitația trecutului)
29. Moutsopoulos, Evanghelos, *Categoriile estetice*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 106-107
30. Nietzsche, Friedrich, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 41-47, 655-663
31. Noica, Constantin, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 11-26 (Regula, excepția şi naşterea culturilor)

32. Nouss, Alexis, *Modernitatea*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000
33. Paz, Octavio, *Dubla flacără. Dragoste şi erotism*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 123, 163-164
34. Piaget, Jean, *Structuralismul*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1973, p. 48-49 (Max Planck)
35. Poulet, Georges, *Metamorfozele cercului*, Ed. Univers, Buc., 1987, p. 150-164
36. Russ, Jacqueline, *Savoir et Pouvoir*, Tome I, 746, Ed. Hatierm Paris, 1980
37. Steinhardt, Nicolae, *Primejdia mărturisirii* (în dialog cu Ioan Pintea), Ed Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 225-233 (cultură şi timp)
38. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 172-180 sau Studii de filosofia culturii, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 183-191
39. Vîjeu, Titus, *Andrzej Vajda. Omul de celuloid*, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, 2005
40. xxxx, *Archaeus, revistă de studii de istorie a religiilor*, I, fascicul 1, 1997, sub egida Asociației Archaeus, Buc., 1997, p. 7-39
41. xxxx, *Dimensiunea metafizică a operei lui Lucian Blaga*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1996, antologie de texte cu o introducere de Angela Botez, p. 40, 303
42. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 750-751

III.B.14.d Recitirea şi rescrierea trecutului

1. Adam, Matei Sorin, *Boierii nunții: intelectualii români între grupruile de prestigiu şi piața liberă a ideilor*, Ed. Compania, Buc., 2004
2. Barthes, Roland, *André Gide şi jurnalul său*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 8,9,10/1981, p. 23
3. Benjamin, Walter, *Opera de artă în epoca reproductibilității tehnice*, în vol. *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000
4. Blanning, Tim, *The Pursuit of Glory: The Five Revolutions that Made Modern Europe* Penguuin Pess, London, 2008
5. Blecher, M., *Jurnal de sanatoriu*, în vol. *Întâmplări din realitatea imediată. Inimi cicatrizate. Viziunea luminată*, Ed. Aius, Craiova, 1999, p. 233
6. Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 404, 455, 459

7. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 584-587 (ritul)
8. Borges, Jorge Luis, *Dialog despre ipoteză*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 319-320-321, p. 62-66
9. Bourdieu, Piere, *Economia bunurilor simbolice*, Ed. Meridiane, Buc., 1986 (problema raportului între moştenire şi moştenitor)
10. Bourdieu, Pierre, *Economia bunurilor simbolice*, Ed. Meridiane, Buc., 1986
11. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003
12. ----, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 154-167
13. ----, *Clasicismul european*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971, p. 188-189 (unde îl citează pe T.S. Elliot)
14. Cezar, Radu, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 211-215
15. Defays, JeanMarc, *Comicul*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2000, p. 52
16. Dittman, Lorenz, *Stil. Simbol. Structură*, Ed. Meridiane, Buc., p. 264
17. Dragomir, Alexandru, *Crase banalități metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004, p. 60-62
18. Duby, Georges în *Convorbiri cu Le Monde. Întrebări pentru sfârşit de mileniu*, Ed. Humanitas, Buc., p. 91
19. Dumitriu, Anton, *Retrospective*, Ed. Tehnică, Buc., 1991, p. 87-88
20. Durkheim, Emile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995, p. 322-357 (rituri)
21. Eco, Umberto, *Pronume din trecut*, în rev. *Business Magazine*, Nr. 198 (35)/2008, p. 66
22. ----, *Şase plimbări prin pădurea narativă*, Ed. Pontica, Constanța, 1997, p. 149
23. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 104-107 (valorificări ale Evului Mediu)
24. Eliade, Mircea, *Imagini şi simboluri*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 21-23
25. Erlich, U., *Russian Formalism*, The Hague, Montana, 1960
26. Fondane, Benjamin, în *Cahiers du Sud*, 1934, IX, 166, apud Gheorghiu, Mihai Dinu, *Intelectualii în câmpul puterii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007, p. 263
27. Foucault, Michel, *Ce este un autor*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2004, p. 89-177

28. Frances, A. Yates, *The Art of Memory*, Ed. Penguin, London, 1992
29. Génette, Gérard, *Palimpsestes. La littérature au second degrée*, Ed. Seuil, Paris, 1982, p. 711
30. Hartmann, Nicolai, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, p. 89, 111, 165
31. Hutcheon, Linda, *Politica postmodernismului,* Ed. Univers, Buc., 1997, p. 75-84 (a cunoaşte trecutul în prezent), 84-99 (arhiva de text)
32. Huxley, Aldous, citat la p. 11 în Giovanni Sartori, *Homo videns*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
33. Iorga, Nicolae, *Lecția de deschidere de la 31.10.1938* la Universitatea din Bucureşti, citat la p. 217 de Dan A. Lăzărescu în studiul *Ştiințele istorice în perspectiva interdisciplinară*, în vol. *Interdisciplinaritatea în ştiințele contemporane*, Ed. Politică, Buc., 1983
34. Ivaşcu, Bogdan, *Religia modernității seculare*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 7/iul. 2008
35. Jacqueline, Rus (coord.), *Istoria filozofiei*, *3.Triumful rațiunii*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2000, p. 27
36. Jaspers, Karl, citat de Gustav René Hocke, *Lumea ca labirint*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 23
37. Jauss, Hans Robert, *Experiența estetică şi hermenutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 191
38. Joyce, James, *Ulise*, vol. 1 şi 2, Ed. Univers, Buc., 1984
39. Lavric, Sorin, *Între cavaleri şi trubaduri* în rev. *România literară*, Nr. 12, 27 martie 2009, p. 6
40. Leu, Corneliu, *Întroducere în personalități*, Ed. Realitatea, Buc., 2000, p. 127-150
41. Lyotard, Jean François, *Fenomenologia*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 82-92 (istoricitatea), 92-99 (filosofia istoriei)
42. Manolescu, Nicoale, *Istoria critică a literaturii române*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2009
43. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Ed Eminescu, Buc., 1973, p. 787
44. Matei, 25, p. 1130 în *Biblia sau Sfânta Scriptură*, BOR, Buc., 1994
45. Mavrodin, Henry, *Introducere la pretenția pentru baroc*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 6/iunie 2006, p. 16

46. Noica, Constantin, *Sentimentul românesc al ființei*, Ed. Eminescu, Buc., 1978, p. 31-60
47. Noica, Cosntantin, *Schiță pentru istoria lui cum e cu putință ceva nou*, Ed. Moldova, Iaşi, p. 1
48. Otto, Rudolf, *Despre numinos,* Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996 ("altceva")
49. Patapievici, Horia-Roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 92-100
50. Pepino, Cristian, *Regia spectacolului de animație*, Unatc Press, Buc., 2007, p. 432-433
51. Platon, *Opere VI*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 205
52. Proust, Marcel, *O iubire a lui Swann*, Ed. Univers, Colecțiile Cotidianul, Buc., 2000 (v. À la recherche du temps perdu)
53. Ratzinger, Joseph, citat de Andrei Marga în *Dialectica secularizarii* (Jürgen Habermas, Joseph Ratzinger), Ed. Apostrof, Cluj-Napoca, 2005, p. 55
54. Rorty, Richard, *Pragmatism şi filosofie postnietzscheană*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 21-48
55. Russell, Bertrand, *Istoria filozofiei occidentale*, I, Ed. Humanitas, Buc., 2005
56. Sebastian, Mihail, *Jurnal*, Ed. Humanitas, Buc., 1996
57. Shakespeare, William, *Hamlet*, II, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2010, p. 312
58. Stănculescu, Nina, *Stampa japoneză în secolul al XVIII-lea*, Ed. Meridiane, Buc., 1986
59. Stock, Danusia, Kieslowski, *Kieslowski despre Kieslowski*, Ed. Allfa, Buc., 2000, p. 3
60. Şcoala analelor, 1929, a avut ca obiect de cercetare istoria mică şi este reprezentată de următorii autori: Marc Bloch, Lucien Febvre, Georges Duby, Fernand Braudel, Pierre Chaumu, Ernst Labrausson, Jacques Le Goff, Emmanuel le Roy Badurie, Phillippe Aries, R. Cartier
61. Şestov, Lev, *Filosofia tragediei*, Ed. Univers, Buc., 1997, p. 33-315
62. Thom, René, în *Convorbiri cu Le Monde. Întrebări pentru sfârşit de mileniu*, Ed. Humanitas, Buc., p. 60
63. Tomiță, Alexandra, *O istorie "glorioasă". Dosarul protocronismului românesc*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2007

64. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 123-136, 174-178 (genealogie şi necesitate)
65. Ţuţea, Petre, *Lumea ca teatru*, Ed. Vestala, Buc., 1993, p. 3
66. Vattimo, Gianni, *Societatea transparentă*, Ed. Pontica, Constanţa, 1995, p. 5
67. Vulcănescu, Mircea, *Nae Ionescu, aşa cum l-am cunoscut*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 154-155
68. Wölflin, citat de Lorenz Dittman în *Stil. Simbol. Structură*, Ed. Meridiane, Buc., p. 64-70
69. Yndt, Tony, *Reappraisals. Reflections if the forgotten twentieth century*, New York, The Penguin Press, 2008
70. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiinţe umane*, Ed. All Educaţional, Buc., 2004, p. 209 (cultural studies)

III.B.14.e Criza axiologică[30]

1. Blaga, Lucian, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1983, p. 297-306 (Eonul dogmatic)
2. Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 274-278 (interpretarea operei Moarte la Veneţia)
3. Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Ed. Art, Buc., 2007
4. Boboc, Alexandru, *Filosofia contemporană*, Ed. Didactică şi pedagogică, Buc., 1982, p. 7-21
5. Ciachir, Dan, *Ispita evocării*, în vol. Luciditate şi nostalgie, Ed. Timpul, 2005, p. 142-146
6. Deleuze, Gilles, *Nietzsche*, Ed. All, Buc., 1999, p. 69-79
7. Dragomir, Alexandru, *Crase banalităţi metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004
8. Heidegger, Martin, *Metafizica lui Nietzsche*, în rev. Secolul 21, Nietzsche, un precursor al secolului XX, Nr. 1-6/2001, p. 169-175
9. Hutcheon, Linda, *A Poetics of Postmodernism. History. Theory. Fiction*, Routledge, New York, London

[30] v. şi Nihilismul în subcapitolul Tipologii ale culturilor din capitolul IX **Teoria culturii**

10. Kierkegaard, Søren, *Repetarea*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000, p. 27-29
11. Lyotard, Jean François, *Fenomenologia,* Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 89-92, 92-99
12. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2004, p. 163-169
13. Nietzsche, Friedrich, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 430-441 (despre originea evaluărilor noastre), 93-627
14. Nouss, Alexis, *Modernitatea*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000, p. 44-47 (modernitatea ca valoare)
15. Patapievici, Horia-roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 92-105 (modernitatea şi rescrierea trecutului)
16. Roşca, Ioan D., *Introducere în axiologie*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2002, p. 149-174
17. Vattimo, Gianni, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 90-108
18. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 166-172, 172-180
19. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 183-191

CAPITOLUL IV

ESTETICĂ GENERALĂ

IV.A Componentele tematice ale cursului de Estetică[31] (syllabus)

1. Obiectul şi problematica esteticii. Discipline conexe
2. Delimitări preliminare: estetic şi artistic, estetica generală, esteticile de ramură, teoriile artelor, criticile de artă şi istoriile artelor
3. Poetică, poetici şi poietică. Poetica de autor în arta filmului. Poetici teatrale
4. Atitudinea estetică şi componentele sale: simțul estetic, sensibilitatea estetică, gustul estetic, evaluarea estetică, judecata de valoare estetică, idealul estetic (schiță)
5. Categoriile fundamentale ale esteticii şi estetice: frumosul şi sublimul
6. Categoriile fundamentale ale esteticii şi estetice: tragicul şi comicul
7. Mimesis-ul. "Dublul mimesis" în cinematograf. Mimesis-ul în arta teatrală
8. Artistul – tip de personalitate creatoare. Rolul biografiei
9. Creația artistică
10. Explicarea creației artistice din perspectiva psihanalizei
11. Conceptul de operă şi opera de artă. Tipuri de opere. Tipologii de opere teatrale şi cinematografice
12. Forma operei de artă. Forma artistică în film. Morfologii spectacologice
13. Conceptul de artă. Componentele fenomenului artistic (autorul, creația, opera şi receptarea). Teoria "morții artei"
14. Despre "irealități". Ficțiunea artistică. Ficțiunea cinematografică şi ficțiunea în teatru
15. Sistemul artelor sau artă şi arte. Clasificarea

[31] Acest curs se predă la **Anul III CAV şi Anul III Regie Film**

16. Teatrul şi filmul în sistemul artelor. (Teatrul şi filmul ca ramuri ale artei)
17. Fenomenul interferenţelor artelor în secolul 20. Interferenţe ale filmului şi teatrului cu celelalte arte
18. Curent, stil, şcoală. Arta modernă şi modernismul
19. Avangardele. Spiritul avangardelor. Filmul de avangardă şi teatrul de avangardă
20. Estetica lui Nietzsche, precursoare a esteticii postmoderniste
21. Postmodernismul în artă. Filmul postmodernist şi postmodernismul în arta teatrului
22. Arta ca formă de limbaj. Filmul şi teatrul ca forme ale limbajului artistic
23. Artă şi comunicare. Informaţia semantică şi informaţia estetică
24. Teoria receptării. "Orizontul de aşteptare" şi catharsis-ul
25. Tipuri de receptare. Estetica condiţionalistă şi cea constituţionalistă
26. Critica de artă – formă specializată de receptare. Judecată de gust. Critica de film şi critica de teatru
27. Conceptul de valoare şi valoarea estetică în genere
28. Varietatea tipurilor de valori estetice intrinseci imanente operei. Valoarea globală. Valorile extra-artistice
29. Regimul valorilor extra-artistice intrinseci operei. Regimul valorilor extra-artistice în interiorul operelor de artă teatrale şi cinematografice
30. Arta – formă a culturii (spirituale). Funcţiile artei. Arta în civilizaţia actuală. Mass-media şi "aura" operei de artă
31. Pancronic şi caduc în opera de artă. Universalitate funciară şi universalizare circumstanţială

IV.B Bibliografia cursului de Estetică[32]

IV.B.1.a Bibliografia generală a cursului de Estetică

1. Achiței, Gheorghe, *Frumosul dincolo de artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1988
2. Alexa, Visarion; *Spectacolul ascuns*, Ed. Buna vestire, Blaj, 2010
3. Aristarco, Guido, *Utopia cinematografică*, Ed. Meridiane, Buc., 1992
4. Aristotel, *Poetica*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1957
5. Auerbach, Erich, *Mimesis* (1946), ELU, Buc., 1967
6. Begel, Florance, *La philosophie de l'art*, Ed. Seuil, Paris, 1998
7. Bonveresse, Renée, *L'esthétique experimentale*, Ellipses, 1999
8. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998
9. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985
10. Casetti, Francesco, *Les théories du cinéma*, Ed. Nathan, Paris, 2000
11. Călinescu, George, *Principii de estetică*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968
12. Ceauşu, Gheorghe, *Fenomenologia aroganței*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2006, p. 317-339
13. ----, *7 discipline: orizonturi culturale*, Unatc, 2003
14. Cometti, J.P., J. Morizot, R. Ponivet, *Questions d'esthétique*, P.U.F., Paris, 2000
15. Coquelin, Anne, *L'art du lieu commun*, Ed. Seuil, Paris, 1998
16. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998, ediția a doua
17. Croce, Benedetto, *Breviar de estetică. Estetica in nuce*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1971
18. Cusset, Yves, *Réflexions sur l'esthétique contemporaine*, Pleins Feux, 2000
19. Diderot, Denis, *Paradoxul despre actor*, în *Opere alese*, II, ESPLA, 1957
20. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol 1 şi 2
21. ----, *Poeticul*, Ed. Univers, Buc., 1971

[32] Recomandăm În primul rând excelenta lucrare a profesorului **Vasile Morar** intitulată *Estetica. Interpretări şi texte*, editura Universității din Bucureşti, 2003, pentru admirabila atitudine teoretică a interpretărilor şi spiritul selectiv cu care a excerptat texte dense din operele unor mari esteticieni.

22. Duvignaud, Jean, *Sociologie du theatre*, Quadrige; Presses Universitaires de France, 1999
23. Eco, Umberto, *Limitele interpretării*, Ed. Pontica, Constanța, 1996
24. ----, *Opera deschisă*, ELU, Buc., 1969
25. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997
26. Gilbert, K.E., H. Kuhn, *Istoria esteticii*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
27. Halais, Emmanuel, *Individualité et valeur dans la philosophie morale*, Meta Concept, 2006
28. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974
29. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, vol. 1 şi 2, Ed. Academiei, Buc., 1966
30. Heidegger, Martin, *Originea operei de artă*, Ed. Univers, Buc., 1982
31. Hubaut, Joël, *Re-mix épidemik, Esthétique de la disperation*, FRAC Basse-Normandie, 2006
32. Ianoşi, Ion, *Estetica*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1978
33. ----, *Schiță pentru o estetică posibilă*, Ed. Eminescu, Buc., 1975
34. ----, *Sublimul în artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1984
35. Ingarden, Roman, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1978
36. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983
37. Jimenez, Mara, *L'esthétique contemporaine, Tendances et enjeux*, Klincksieck, 1999
38. Jouffroy, Theodore Simon, *Cours d'esthétique*, Ed. Adamant Media Corporation, 2006
39. Kagan, M. S., *Morfologia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1979
40. Kant, Immanuel, *Critica facultății de judecare*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981
41. Lukács, Georg, *Estetică*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, vol. 1 şi 1974, vol. 2
42. Mihai, Dinu, *Comunicarea*, Ed. Algos, Buc., 2000, p. 295 - 313
43. Morar, Vasile, *Despre frumos şi artă. Tradițiile gândirii estetice româneşti, antologie,* vol. 1, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1984
44. ----, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003

45. Morpurgo-Taggliabue, Guido, *Estetica contemporană*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. 1 şi 2
46. Moutsopoulos, Evanghelos, *Categoriile estetice*, Ed. Univers, Buc., 1976
47. Mukářovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974
48. Munro, Thomas, *Artele şi relațiile dintre ele*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, vol. 1 şi 2
49. Nietzsche, Friedrich, *Naşterea tragediei*, în antologia *De la Apollo la Faust*, Ed. Meridiane, Buc., 1978, p. 177-297
50. Sonntag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000
51. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şapte noțiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981
52. Toboşaru, Ion, *Contururi spectacologice crepusculare*, vol 1 şi 2, Ed. Tempus, Buc., 2004
53. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000
54. Vianu, Tudor, *Estetica*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968
55. ----, *Simbolul artistic*, Ed. Univers, Buc., 1978
56. Wellek, René, Warren, Austin, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967
57. Worringer, Wilhelm, *Abstracție şi intropatie*, Ed. Univers, Buc., 1970
58. xxxx, *Ethique, littérature, vie humaine, Philosophie morale*, Meta Concept, 2006

IV.B.1.b Bibliografie pentru Estetica teatrului

1. Acterian, Haig, *Scrieri despre teatru*, Ed. Muzeul Literaturii Române, Buc., 1998
2. Adam, Jean-Michel şi Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 16, 20, 29, 65-70
3. Adorno, Theodor W., *Television and the Patterns of Mass Culture*, în Rosenberg, B., D.M. White (Ed.), *Mass Culture. The Popular Arts in America*, The Free Press/Collier-McMillan, New York/London, 1957, p. 482
4. Appia, Adolphe, *Opera de artă vie*, Ed. Unitext, Buc., 2000
5. Arendt, Hannah, *Society and Culture*, în Rosenberg, B., D.M. White (Ed.), *Mass Culture. The Popular Arts in America*, The Free Press/Collier-McMillan, New York/London, 1957, p. 93-101

6. Ariès, Philippe şi George Duby (coordonatori), *Istoria vieții private*, Ed. Meridiane, Buc., vol. I şi II, 1994 (antichitatea), III şi IV, 1995 (epoca feudală), V şi VI, 1995 (renaşterea şi reforma), VII şi VIII, 1997 (revoluția franceză şi secolul 19), IX şi X, 1997 (secolul 19-20)
7. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 53-59 („Oraşul ca teatru şi viața ca sărbătoare"), 133-160
8. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie şi Marc Vernet, *Estetica filmului,* Ideea Design & Print, Editură, Cluj-Napoca, 2007, p. 67-68, 171-218
9. Babeți, Adriana, *Dandysmul. O istorie*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004
10. Bahtin, Mihail, *Problemele poeticii lui Dostoievski*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 168-190 (carnavalizarea), 294-317 (genuri teatrale)
11. Banu, George, *Roşu şi aur. Teatrul spectatorului*, Ed. Meridiane, Buc., 1993
12. ----, *Shakespeare, lumea e un teatru. Antologie concepută şi comentată de George Banu*, Ed. Nemira, Buc., 2010
13. ----, *Zidul crăpat al limbilor*, rev. *Teatrul azi*, nr. 11 şi 12/2001, p. 19-22
14. Barba, Eugenio, *O canoe de hârtie. Tratat de antropologie teatrală*, Ed. Unitext, Buc., 2003, p. 134-135
15. Barthes, Roland, *Plăcerea teatrului*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1994
16. Bonte, Pierre şi Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 584-587
17. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 199-200
18. Bourdieu, Pierre, *Despre televiziune*, Ed. Meridiane, Buc., 1998
19. ----, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 226-232 („Teatrul experimental şi teatrul de bulevard"), 390-427
20. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 250-290 (teatrul), 290-291 (mimica), 291-302 (dansul), 302-323 (filmul), 372-455 (muzica)
21. Brînzeu, Pia, *Întoarcerea la ritual*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 3/martie, 2009, p. 25-27 (despre sensul teatrului lui T. S. Eliot)
22. Bristol, Michael, *Carnaval and Theatre: Plebeian culture and the structure of authority in Renaissance England*, Ed. Methnan, New York, 1985
23. Brook, Peter, *Spațiul gol*, Ed. Unitext, Buc., 1977

24. Buzoianu, C., *Novele teatrale*, Ed. Meridiane, Buc., 1987
25. Cagli, *La pittura e il teatro*, album, secțiunea Arte Plastice
26. Cazeneuve, Jean, *Riturile şi condiția umană*, în vol. *Sociologia franceză contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1971
27. Ceauşu, Gheorghe, *Fenomenologia aroganței*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2006, p. 317-339 (receptarea spectacolului de teatru şi film ca mirare)
28. ----, *Somnolența gândirii în fața patrulaterului de sticlă*, în vol. colectiv *Televiziunea, artă sau politică?*, Ed. Victor, Buc., 2005
29. Coquelin, Anne , *L'art du lieu commun*, Ed. Seuil, Paris, 1998
30. Cristea, M., *Teatrul experimental contemporan. Curente, tendințe, orientări*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1996
31. Cusset, Cristophe, *Tragedia greacă*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
32. Dănilă, Natalia, *Magia lumii ca spectacol*, Ed. Junimea, Iaşi, 2003
33. De Marinis, Marco, *Noul teatru*, Ed. Bompiani, Milano, 1987
34. Debord, Guy , *La société du spectacle*, Galllimard, Paris, 1993, p. 3, 4, 8
35. ----, *Societatea spectacolului. Comentarii la societatea spectacolului*, Ed. Est, Buc., 2001
36. Deleuze, Gilles, *Diferență şi repetiție*, Ed. Babel, Buc., 1995, p. 18-32
37. Delumeau, Jean , *Frica în Occident (sec. XIV-XVIII). O cetate asediată*, vol. I şi II, Ed. Meridiane, Buc., 1986
38. Donellan, Declan, *Actorul şi ținta, reguli şi instrumente pentru jocul teatral*, Ed. Unitext, Buc., 2006
39. Drîmba, Ovidiu, *Istoria culturii şi civilizației*, vol. I, II, III, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1984 (I), 1987 (II), 1990 (III)
40. Ducrot Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 477-485 (enunțare teatrală)
41. Dufrenne Mikel, *Opera de artă şi execuția sa*, în *Fenomenologia experienței estetice*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 68-70, 81-91
42. ----, *Fenomenologia experienței estetice*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 68-70 („Opera de artă şi execuția sa"), 81-91, 100-130
43. Dumitriu, Anton, *Eseuri*, Ed. Eminescu, Buc., 1968, p. 382-386
44. Dumur, Guy (coord.), *Encyclopédie de la Pleiade, Histoire des spectacles*, Editions Galimard, 1965 (liturgic, la fète, jocuri şi competiție, teatrul în Orient şi în Occident, cinema, televiziune, teatru radiofonic).

45. Durkheim, Émile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995, p. 322-357
46. Eco, Umberto în Adam, J.-M., *Les texts: types et prototypes,* Ed. Nathan, Paris, 1992, p. 25
47. Eliade, Mircea, *Tratat de istorie a religiilor,* Ed. Humanitas, Buc., 1992
48. Enescu, Radu, *Ab urbe condita*, Ed. Facla, Timişoara, 1985, p. 192-202
49. Ferrier, Jean Louis, *Arts of the 20th Century*, album, Secțiunea Arte Plastice & Scenografie
50. Francastel, Pierre, *Realitatea figurativă*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 104-135 (Artă şi istorie: dimensiune şi măsură a civilizațiilor), 248-320 (Imaginație plastică. viziune teatrală şi semnificație umană), 255-257
51. Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 177-189
52. Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
53. Goffman, E., *Viața cotidiană ca spectacol,* Ed. comunicare.ro, Buc., 2003
54. Gombrich, E.H., *O istorie a artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1975
55. Grotowski, Jerzy, *Spre un teatru sărac*, Ed. Unitext, Buc., 1988
56. Gustin, Clémentine, *Politique-spectacle. La prime à l'emballage*, în *Le Point*, 20-26 mai 1985, p. 75
57. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 121-124
58. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, vol. II, Editura Academiei Române, Buc., 1966, p. 55-77 (arhitectura clasică), 114-158 (sculptura), 176-180 (sculptura greacă şi romană), 248-357 (muzica), 357-432 (literatura), 556-636 (poezia dramatică) şi vol. III, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 136-145, 573-580, 585-598
59. Heideger, Martin, *Originea operei de artă*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 166-184, 185-191
60. Hollier, Denis (coord.), *Panorama des sciences humaines*, Gallimard, Paris, 1973, p. 20-24 (revoluția copernicană prin care s-a schimbat locul subiectului în raport cu lumea, dar şi topos-ul omului-spectator, din centru la periferie).
61. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, 2002.
62. Ianegic, Ion, Liviu Ionescu şi Tilde Urseanu, *Istoria baletului*, Ed. Muzicală a Uniunii Compozitorilor, Buc., 1967

63. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, vol. II, p. 209-212 (v. „Lumea ca teatru", Tudor Vianu, *Opere*, 10, 1982, p. 229-249) şi p. 181-208 (muzica)
64. Jung, C. G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997 (aici e şi despre persona şi mască)
65. Kagan, M., *Morfologia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1979
66. Kierkegaard, Søren, *Repetarea*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
67. Klein, Naomi, *No Space. No Choice. No Jobs. No Logo,* Flamingo, Londra, 2001, p. 16, 21, 29, 38, 47
68. Langer, Susanne, *Feeling and Form. A theory of art developed from Philosophy in new key*, Ed. Routledge/Kegan Paul Limited, England, London, 1953, p. 69-104
69. Lasch, Christopher, *The Culture of Narcissism*, Warner Books, New York, 1979, p. 38
70. Lehmann, Hans Thies, *Postdramatic Theatre*, Routledge Ltd., London, 2006
71. ----, *Postdramatisches Theater*, Verlag der Autoren, 1999
72. Llosa, Mario Vargas, *Povestaşul*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
73. Lukács, Georg, *Estetica*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 302-449
74. Mănuțiu, Anca, *Carnavalul şi ciuma*, Ed. Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2003
75. Marcus, Solomon, *Nouă chipuri ale ordinii şi haosului*, în revista *Secolul 20*, Loc-locuire-poluare, nr. 1-2-3, 1999, p. 261-270
76. Marcuse, Herbert, *The Conquest of the Unhappy Consciousness. Repressive Desublimation*, în *One-dimensional Man*, Beacon Press, Boston, 1966
77. Maşek, Ernest Victor, *Arta de a fi spectator*, Ed. Meridiane, Buc., 1986
78. Modola, Doina, *Lucian Blaga şi teatrul. Riscurile avangardei*, Ed. Anima, Buc., 2003, p. 49-50 (punerea în abis).
79. Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974, p. 263-275 („Mesajul teatral")
80. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 294-302
81. Munro, Thomas, *Artele şi relațiile dintre ele*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, vol. I şi II

82. Nanu, Adina, *Vezi? Comunicarea prin imagine*, Ed. Vizual, Buc., 2002 (artele spectacolului p. 212-233; arta cinematografică p. 234-239; comparație între teatru şi film p. 240-241; citirea imaginii de film p. 242-243; despre film şi tv p. 244-267)
83. Nicoară, E.V., *Istoria teatrului din perspectivă antropologică*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2004, vol. II.
84. Nietzsche, Friedrich, *Naşterea tragediei*, în vol. De la Apollo la Faust, Ed. Meridiane, Buc., 1978, p. 1277-308
85. Obraztov, Serghei, *Însemnările unui regizor* (1947) în vol. II, *A şaptea artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1967, p. 61-66.
86. Paladi, Radu, *Curs de istoria muzicii*, IATC, Buc., 1971
87. Popper, Karl, *Cunoaşterea şi problema raportului corp-minte (o pledoarie pentru interacționism)*, Ed. Trei, Buc., 1997
88. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 104-106
89. Riesman, David, *The Lonely Crowd. A Study of the Changing American Character*, Yale University Press, New Haven, Connecticut, 1961
90. Ronvillois, Samuel, *Corps et sagesse, Philosophie de la liturgie*, Libriairie Aletheia, Librairie Arthème Fayard, Paris, 1995, p. 463-465 (Guardini, spectacolul liturgic)
91. Rousseau, Jean Jacques, *Lettre à d' Alambert sur les spectacles*, Ed. Flamarion, Paris, 2003
92. Rovența-Frumuşani, Daniela, *Introducere în semiotică*, Universitatea Bucureşti, Facultatea de Jurnalistică, Buc., 1991, p. 118-142 (v. bibliografie: p. 138-142)
93. Sadoveanu, Mihail, *Hanul Ancuței*, Ed. Gramar, Buc., 2002
94. Sales, Roger, *Rozencrantz and Guildenstern are Dean*, Penguin Critical Studies, Penguin Books Harmondsworth, 1988
95. Sartori, Giovanni, *Homo Videns*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
96. Sava, Ion, *Teatralitatea teatrului*, Ed. Eminescu, Buc., 1981
97. Savarese, Barba , *Un dictionnaire d'antropologie théàtrale. L'anatomie de l'acteur*, Bouffonneries Contreastes, 1985.
98. Schwartzenberg, Roger-Gérard, *Statul spectacol. Eseu asupra şi împotriva star-sistemului în politică,* trad. rom., Ed. Scripta, Buc., 1995

99. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 193-202 (teatrul şi literatura), 301-314 (happening-urile, o artă a juxtapunerii radicale), 314-334 (note despre „camp"), 334-347 (o singură cultură şi o nouă sensibilitate)
100. Souzenelle, Annick de, *Simbolismul corpului uman*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1996, p. 49-147
101. Starobinski, Jean, *Melancolie, nostalgie, ironie*, Ed. Meridiane, Buc., 1993, p. 99-105, 176-196 (filosofia corpului)
102. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 262-284
103. Tonitza-Iordache, Michaela şi George Banu, *Arta teatrului*, Ed. Nemira, 2004, p. 9-86
104. Turner, Victor (Ed.), *Celebration: Studies in Festivity and Ritual*, Smithsonian Books, 1980
105. ----, *Simbolic Action in Human Society*, Cornell, 1974 (1996)
106. Turner, Victor Witter, *Social Dramas and Stories about Them*, în Critical Inquiry, 7, 1980
107. ----, *The Antropology of Performance*, PAY Publications, New York, 1987 (constată fenomenul „teatralizării lumii") (sau v. *Performing Arts Journal*, september, 1988)
108. ----, *The Ritual Process: Structure and Anti-structure (Symbol, Myth & Ritual),* Cornell University Press, 1967
109. ----, *From Ritual to Theatre: The Human seriousness of Play*, în *Performing Arts Journals*, April 1987
110. Turner, Victor, Roger D. Abrahams, *The Ritual Process: Structure and Anti-structure*, Aldine Transaction, 1995
111. Übersfeld, Anne, *Termenii cheie ai analizei teatrului*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
112. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. X, Ed. Minerva, Buc., 1982, p. 229-250 (Din istoria unei teme poetice: lumea ca teatru)
113. Yarwood, Doreen, *The Encyclopaedia of World Costume, album*, B.T. Batsford, London, 1988
114. xxxx, *Enciclopedia civilizației greceşti*, Ed. Meridiane, Buc., 1970, p. 65-69 (arhitectura), 79-81 (arta), 88-90 (Atena), 112 (canoanele), 137-138

(clasele sociale), 146-147 (comedia), 165 (dansul), 185-187 (Dionysos), 194 (drama satirică), 295-299 (îmbrăcămintea), 300-304 (jocurile), 368-369 (muzeele), 370-371 (muzica), 416-427 (pictura), 427-428 (pieptănătura), 440 (poezia lirică), 465-468 (religia), 468-505 (sculptura), 539-541 (teatrul), 556-557 (tragedia)

115. xxxx, *Enciclopédie de filosofie şi ştiinţe umane*, Ed. All Educaţional, Buc., 2004, p. 940-941
116. xxxx, *Scena publică*, în rev. Secolul 21, Nr. 1-6/2008, p. 55-70

IV.B.2 Obiectul şi problematica Esteticii. Discipline conexe

„Estetica este ştiinţa frumosului artistic." …
"frumosul artistic este în primul rând una din valorile culturii omeneşti,
alături de valoarea economică şi teoretică, politică, morală, religioasă."
Tudor Vianu

„După părerea mea, estetica filosofică este indispensabilă
atât pentru clarificarea unor realităţi şi noţiuni de bază
cât şi pentru înţelegerea şi interpretarea
rezultatelor obţinute pe alte căi."
Roman Ingarden

1. Adorno, Theodor W., *Teoria estetică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006
2. Alexandrescu, Sorin, *Introducere în poetica modernă*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne,* Ed. Univers, Buc., 1972, p. LXXII ("Orice ştiinţă a produs simultan o teorie a ei însăşi ca ştiinţă, orice artă o teorie a ei însăşi ca artă.") (estetica şi teoria artei)
3. Bahtin, Mihail, *Despre estetica cuvântului*, în vol. *Poetică, estetică, sociologie,* Ed. Univers, Buc., 1979, p. 64-88
4. Begel, Florence, *La philosophie d'art*, Ed. Seuil, Paris, 1998 (esteticul)
5. Bialostocki, Jan, *O istorie a teoriilor despre artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1977
6. Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Ed. Art, Buc., 2007, ediţia a 2-a, p. 5
7. Bonveresse, Renée, *L'esthétique expérimentale*, Ellipses, 1999 (esteticul)
8. Călinescu, George, *Principii de estetică*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 9-13 (statutul esteticii şi obiectul ei)

9. Cezar, Radu, Gheorghe Ceauşu, Vasile Morar, *Estetica şi teoria artei*, crestomaţie, Ed. Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Istorie-Filosofie, Buc., 1980
10. Coman, Mihai, *Introducere în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008, p. 59-67 (ritualul şi eticheta)
11. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 58-87 (esteticul)
12. Cometti, Y.P., J. Morizot, R. Parivet , *Questions d'esthétique*, PUF, Paris, 2000 (esteticul)
13. Coquelin, Anne, *L'art du lieu commun*, Ed. Seuil, Paris, 1998 (esteticul)
14. Cusset, Yves, *Réflexions sur l'esthétique contemporaine*, Pleins Feux, 2000 (esteticul)
15. Dinu, Mihai, *Comunicarea*, Ed. a 2-a, Ed. Algos, Buc., 2000, p. 295-312
16. Dorfles, Gilles, *Estetica mitului*, Ed. Univers, Buc., 1978 (estetică de ramură)
17. Florian, Mircea, *Metafizică şi artă*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1992, p. 99-153 (istoria esteticii), 153-192 (estetică generală)
18. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 15-136 (esteticul)
19. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Intelectualii în câmpul puterii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007, p. 251-270 (ideologii literare şi ideologii politice)
20. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 3-7 (statutul esteticii şi obiectul ei)
21. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965 sau Ed. Iri, Buc., 2000, p. 203-207 (componentele esteticului)
22. ----, *Prelegeri de estetică*, Ed. Academiei, Buc., 1966, vol. I, p. 7-9, 18-20 (statutul esteticii şi obiectul ei)
23. Hubaut, Joël, *Re-mix épidemik*, *Esthétique de la dispersion*, FRAC Basse-Normandie, 2006 (esteticul)
24. Ianoşi, Ion, *Estetica*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1978, p. 9-16 (statutul esteticii şi obiectul ei)
25. ----, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. I, p. 207-216 (estetica ca disciplină)

26. ----, *Schiță pentru o estetică posibilă*, Ed. Eminescu, Buc., 1975
27. Ingarden, Roman, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 375-384 (statutul esteticii şi obiectul ei)
28. Jimenez, Mara, *L'esthétique contemporaine. Tendances et enjeux*, Klincksieck, 1999 (esteticul)
29. Jouffroy, Theodore Simon, *Cours d'esthétique*, Ed. Adamant Media Corporation, 2006 (esteticul)
30. Lotman, Iuri, *Despre conținutul şi structura noțiunii de „literatură artistică"*, în vol. colectiv *Poetică, estetică, sociologie,* Ed. Univers, Buc., 1979, p. 116-139
31. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 623-641 (esteticul)
32. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 60-64 (esteticul)
33. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 13-52 (statutul esteticii şi obiectul ei)
34. ----, *Politețea*, în vol. *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 355-363 (esteticul extraartistic)
35. Morpurgo, G., *Estetica contemporană*, Ed. Meridiane, Buc., 1976
36. Mukařovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 2-93 (estetic şi artistic), 94-126 (esteticul din afara artei)
37. Panofsky, Erwin, *Ideea*, Ed. Univers, Buc., 1975 (istoria esteticii)
38. Pătraşcu, Dragoş, *Estetica analitică*: *Arthur Danto*, Ed. Artes, Iaşi, 2005
39. Petrescu, Camil, *Modalitatea estetică a teatrului*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971, p. 13-31 (accente periodice pe diferite componente ale experienței estetice) (estetica generală)
40. Petrişor, Marcel, *Curentele estetice contemporane*, Ed. Univers, Buc., 1972
41. Radu, Cezar, Gheorghe Ceauşu, Vasile Morar, *Crestomație*, Ed. Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Istorie-Filosofie, Buc., 1980
42. Ribot, Th., *Filosofia lui Schopenhauer*, Ed. Tehnică, Buc., 1993, p. 72-90 (istoria esteticii)
43. Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 30-48

44. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noţiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 151 (accente în istoria esteticii) (În prima jumătate a sec. XIX frumosul fusese principala noţiune a esteticii, în a doua jumătate a aceluiaşi secol "trăirea estetică (sau cunoaşterea, sau experienţa estetică, după cum sună sinonimele ei) s-a situat pe primul plan al gândirii estetice cu mai multă vigoare decât în secolul luminilor.")
45. Vianu, Tudor, *Estetica*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p 16-17, 23, 33-37 (statutul esteticii şi obiectul ei)
46. Zahar, Marcel, *Arta timpului nostru*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 296-338 (estetica lui Nietzsche)
47. xxxx, *Ethique, littérature, vie humaine, philosophie, Philosophie morale*, Meta Concept, 2006 (esteticul)
48. xxxx, *Poetică, estetică, sociologie,* Ed. Univers, Buc., 1979

IV.B.3 Categoriile estetice

IV.B.3.a Despre categoriile estetice fundamentale şi/sau ale esteticii

1. Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 383-342
2. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienţei estetice. Percepţia estetică,* vol II, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 151-160, 163-164
3. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997
4. Hartmann, Nicolai, *Estetica,* Ed. Univers, Buc., 1974, p.457-462
5. Maiorescu, Titu, *Frumos, sublim, tragic*, în vol. *Scrieri din tinereţe*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1981, p. 310-312 sau în vol. *Despre frumos şi artă*
6. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universităţii Bucureşti, 2002 (texte excerptate şi interpretate)
7. ----, *Tradiţiile gândirii estetice româneşti*, vol. I, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1984
8. Moutsopoulos, Evanghelos, *Categoriile estetice. Introducere la o axiologie a obiectului estetic*, Ed. Univers, Buc., 1976
9. Townsend, Dubney, *Introducere în estetică*, Ed. All Educaţional, Buc., 2000
10. Vianu, Tudor, *Estetica,* Ed. pt. Literatură, Buc., 1968 (şi în ediţie nouă)
11. Walter, Benjamin, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 118-145

IV.B.3.b Categorii estetice fundamentale şi/sau ale esteticii: Frumosul, Sublimul, Tragicul, Comicul

Categorii estetice fundamentale/Frumosul

1. Achiței, Gheorghe, *Frumosul dincolo de artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1988 (frumosul în artele plastice)
2. Augustin, *De ordine,* II, 15, 42
3. ----, *De vera religione*, XXXII 59
4. Bagdasar, N., Virgil Bogdan, C Narly, *Antologie filosofică. Filosofi străini*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p. 436-444
5. Borges, Jorge Luis, *Frumusețea ca senzație fizică*, Ed. Paideia, Buc., 1998
6. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 211 şi urm.
7. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985 p. 29-38 (frumosul), 87-101 (frumosul şi binele), 119-127
8. Diderot, Denis, *Scrieri despre artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1967, p. 419-454
9. Eco, Umberto (Ed. îngrijită de), *Istoria frumuseții*, Ed. Rao, Buc., 2005, pag. 57-58, 61-99, 156-158, 176-193, 249, 251, 343-345
10. Gadamer, Hans Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
11. Genette, Gérard, *Relația estetică. Opera de artă*, (II), Ed. Univers, Buc., 2000, p. 136-156 (frumosul natural)
12. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 380-400
13. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică,* vol. I, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 99-285 (v. p. 123-159, Frumosul în natură)
14. Hogarth, William, *Analiza frumosului*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, (frumosul în artele plastice)
15. Ianoşi, Ion, *Estetica*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1978, p. 53-65 (frumosul)
16. ----, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., vol. I, 1982, p. 171-184 (sublimul şi frumosul)
17. Lipps, Theodor, *Estetica. Bazele esteticii*, Ed. Meridiane, Buc., 1987, vol. II, p. 225-237, 324-327 (frumosul)

18. Lukács, Georg, *Estetica*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, vol. *I*I Frumusețea naturală ca element al vieții, p. 532-593 (frumosul)
19. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, vol. I, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 623-641 (estetismul, frumosul)
20. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 121-150, 181-250
21. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității Bucureşti, 2002, p. 138-165
22. Noica, Constantin, *Creație şi frumos în rostirea românească*, Ed. Eminescu, Buc., 1973
23. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 272-290 Frumosul natural (frumosul)
24. Platon, *Banchetul*, 210e-211d, în *Opere II*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1976
25. ----, *Dialoguri*, ELU, Buc., 1968, p. 264-272, din *Banchetul* 210, 211, 212
26. ----, *Opere II*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1976, p. 61-129 *(Hippias Maior)*
27. ----, *Timaios*, 28a, 29c, în *Opere, II*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1976
28. Pop, Mihaela, *Frumosul platonian între ontologic şi estetic*, Ed. Printech, Buc., 2000
29. Rosenkranz Karl, *O estetică a urâtului*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1983, p. 32-37 (frumosul şi urâtul)
30. Rusu, Liviu, *Logica frumosului*, ELU, Buc., 1968, p. 7-8, 26-51, 132-138
31. Schelling, F.W.J., *Filosofia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1992, p. 162-182 (opoziția dintre sublimitate şi frumusețe, naiv şi sentimental, stil şi manieră)
32. Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 67-68
33. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noțiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 177-312
34. Toma din Aquino, *Summa theologiae*, Ig 5a 4b I şi I, II, q 27a Ib 3, Iv, 10, Iq 39a8
35. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 16-23

36. Vigarello, Georges, *Histoire de la beauté. Le corps et l'art d'embellir de la Renaissance à nos jours,* Paris, Seuil, 2004

Categorii estetice fundamentale/Sublimul

1. Burke, Edmund, *Despre frumos şi sublim*, Ed. Meridiane, Buc., 1981
2. Eco, Umberto (Ed. îngrijită de), *Istoria frumuseții*, Ed. Rao, Buc., 2005, pag. 275, 277, 278-279
3. Gilbert, K.E., H. Cuhn, *Istoria estetică*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 302-303
4. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 403-431, 448-456
5. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică,* vol. I, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 370-386 (sublimul)
6. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., vol. I, 1982, p. 171-184 (sublimul şi frumosul)
7. ----, *Sublimul în artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1984
8. ----, *Sublimul în estetică*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
9. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 313-325
10. Kant, Immanuel, *Critica facultății de judecare*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981, cartea a doua, *Analitica sublimului*, paragraful 23-25, 28, p. 137-160
11. Lipps, Theodor, *Estetica. Bazele esteticii,* vol. II, Ed. Meridiane, Buc., 1987, p. 249-273
12. Mocanu, Titus, *Despre sublim*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1970
13. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității Bucureşti, 2002, p. 165-193
14. Papu, Edgar, *Despre stiluri*, Ed. Eminescu, Buc., 1986, p. 440-442 (sublimul clasic)
15. Pop, Mihaela, *Idei culturale europene. Conexiunea sublimului cu umilul în medievalitate*, Ed. Printech, Buc., 2004
16. Schelling, F.W.J., *Filosofia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1992, p. 162-182 (Opoziția dintre sublimitate şi frumusețe, naiv şi sentimental, stil şi manieră)
17. Wunenburger, Jean-Jacques, *Filozofia imaginilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 228-232

18. xxxx, *Despre frumos şi artă. Tradiţiile gândirii estetice româneşti*, Ed. Minerva, Buc., 1984, vol. I şi II

Categorii estetice fundamentale/Tragicul

"Aşadar, tragedia este imitaţia unei acţiuni alese şi depline,
cu o anumită întindere, într-o limbă frumoasă,
deosebită ca formă, potrivit diferitelor părţi ale tragediei,
invitaţie făcută de personaje în acţiune, iar nu printr-o povestire,
şi care, stârnind mila şi frica, săvârşeşte
purificarea caracteristică unor asemenea emoţii."
Aristotel, *Poetica*[33]

1. Acterian, Haig, *Scrieri despre teatru*, Ed. Muzeul Literaturii Române, Buc., 1998, p. 285-302
2. Aristotel, *Poetica*, Ed. Academiei, Buc., 1986 sau Ed. Ştiinţifică, Buc., 1957
3. Auerbach, Erich, *Mimesis,* ELU, Buc., 1965
4. Babin, Pierre, *Freud. De la tragedie la psihanaliză*, Ed. Univers, Buc., 2007
5. Balotă, Nicolae, *Pentru resurecţia tragicului*, în vol. *Labirint*, Ed. Eminescu, Buc., 1970, p. 241
6. Buricea-Mlinarcic, C.C., *Tragicul & alte note subiective*, Ed. Eikon, Biblioteca Teatrul Imposibil, 2004
7. Camus, Albert, *Conferinţă cu privire la viitorul tragediei* (1955), în *Dialogul neîntrerupt al teatrului în secolul XX,* vol. II, colecţia BPT, Ed. Minerva, Buc., 1973, p. 303-317
8. Chevalier, Jean, *Dicţionar de simboluri*, Ed. Artemis, Buc., 1995
9. Clement, Bruno, *Tragedia clasică*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2000
10. Cusset, Christophe, *Tragedia greacă*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
11. Davy, Marie-Madeleine, *Enciclopedia doctrinelor mistice*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1997
12. De Sanctis, Francesco, *istoria literaturii italiene*, ELU, Buc., 1965
13. De Unamuno, Miguel, *Despre sentimentul tragic al vieţii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1995

[33] Aristotel, *Poetica,* Ed. Ştiinţifică, Buc., 1957, p. 24

14. Deleuze, Gilles, *Nietzsche şi filosofia. Texte fundamentale*, în rev. *Contemporanul. Ideea europeană*, Nr. 4, aprilie 2005, p. 34
15. Dilthey, Wilhelm, *Trăire şi poezie*, Ed. Univers, Buc., 1977
16. Domenach, Jean-Marie, *Întoarcerea tragicului*, Ed. Meridiane, Buc., 1995
17. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 477-487
18. Dumitriu, Anton, *Eseuri*, Ed. Eminescu, Buc., 1986
19. Gadamer, Hans Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 106-110
20. Gilbert, Karl, *Istoria esteticii*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
21. Girard, René, *Violența şi sacrul*, Ed. Nemira, Buc., 1995
22. Goldmann, Lucien, *Le dieu caché*, Ed. Gallimard, Paris, 1959
23. Hartmann, Nicolai, *Estetica,* Ed. Univers, Buc., 1974, p. 422-427
24. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, vol. II, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 593-604 (tragedia şi comedia), 595-598 (efectele tragediei pronind de la Aristotel)
25. ----, *Prelegeri de filosofie a istoriei*, Ed. Academiei, Buc., 1968
26. Hume, David, *Dissertation sur la tragédie*, în *Essais esthétiques.* Présentation et traduction de Renée Bouveresse, Ed. Flamarion, Paris, 2000
27. Ianoşi, Ion, *Estetica*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1978, p. 136-142 (criza unor valori)
28. ----, *Manual de estetică*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1976, p. 181-184
29. Ionescu, Nae, *Curs de metafizică*, Ed. Humanitas, Buc., 1991
30. Jung, C.G., *Psihologie şi alchimie*, Ed. Teora, Buc., 1996
31. Kierkegaard, Søren, *Şcoala creştinismului*, Ed. Adonai, Buc., 1995
32. Liiceanu, Gabriel, *Om şi simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 202-265
33. ----, *Tragicul - o fenomenologie a limitei şi depăşirii*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 47-54
34. Lipps, Theodor, *Estetica. Bazele esteticii*, Ed. Meridiane, Buc., 1987, vol. II, p. 283-298
35. Lukács, Georg, *Estetica*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, vol. I, p. 770-798 (catarsisul)

36. Mafessoli, Michel, *Clipa eternă. Reîntoarcerea tragicului în societățile postmoderne*, Ed. Meridiane, Buc., 2003
37. Mălăncioiu, Ileana, *Vina tragică*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1978
38. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 193-227
39. ----, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2001, p. 153-156 (o definiție a eroicului, tragicul, sublim)
40. Moutsopoulos, Evanghelos, *Categoriile estetice. Introducere la o axiologie a obiectului estetic*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 64-69
41. Munteanu, Romul, *Farsa tragică*, Ed. Univers, Buc., 1989
42. Nietzsche, Friedrich, Naşterea tragediei, în vol. *De la Apollo la Faust*, Ed. Meridiane, Buc., 1978, p. 177-197
43. Otto, Rudolf, *Despre Numinos*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, p. 24-57, 70-75
44. Pandolfi, Vitto, *Istoria teatrului universal*, Ed. Meridiane, Buc., 1971
45. Philippide, Alexandru, *Tragedia greacă şi spiritul modern*, în vol. *Scrieri, III*, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 426
46. Rachet, Guy, *Tragedia greacă*, Ed. Univers, Buc., 1980
47. Roşca, D.D., *Existența tragică*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1968
48. Sadoveanu, Marin, *Drama şi teatrul religios în Evul Mediu*, Ed. Prometeu, Buc., 1942
49. Saiu, Octavian, *Phedra. De la Euripide la Racine, De la Seneca la Sarah Cane*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2010
50. Schopenhauer, Arthur, *Lumea ca voință şi reprezentare*, Ed. Moldova, Iaşi, 1995
51. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 154-163 (moartea tragediei)
52. Spengler, Oswald, *Declinul Occidentului*, Ed. Beladi, Craiova, 1996, p. 437-450
53. Stanca, Radu, *Aquarium, eseuri programatice*, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 2000
54. Stăniloae, Dumitru, *Iisus Hristos sau Restaurarea omului*, Ed. Omniscop, Craiova, 1993
55. Steiner, George, *Moartea tragediei*, Ed. Humanitas, Buc., 2008
56. Şestov, Lev, *Filosofia tragediei*, Ed. Univers, Buc., 1997, p. 151-315

57. Ţuţea, Petre, *Între Dumnezeu şi neamul meu*, Ed. Arta Grafică, Buc., 1992
58. Uscătescu, George, *Pentru o fenomenologie a tragicului*, în rev. *Teatrul* nr. 7-8-9/1986
59. Vianu, Tudor, *Opere, 4*, Ed. Minerva, Buc., 1975, p. 21-23, 39-41
60. ----, *Postume*, ELU, Buc., 1966, p. 186-188 (hybris şi limitare)
61. Volkelt, Johannes, *Estetica tragicului*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 160-166
62. Zamfirescu, Vasile Dem., *Filosofia inconştientului*, Ed. Trei, Buc., 1998
63. xxxx, *O perspectivă nouă în teoria tragicului*, în rev. *Secolul 20*, nr. 6/1979

Categorii estetice fundamentale/Comicul

1. Aristotel, *Poetica*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1957
2. Bahtin, Mihail, *François Rabelais şi cultura populară în Evul Mediu şi în Renaştere*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 135 (referire bibliografică pentru un studiu în limba germană)
3. Balázs, Béla, *Arta filmului*, ESPLA, Buc., 1957, p. 24-28, 118-119, 225-228, 275-287
4. Béguin, Albert, *Sufletul romantic şi visul*, Ed. Univers, Buc., 1998 (cap. despre Proust)
5. Benjamin, Walter, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 270
6. Bergson, Henri, *Teoria râsului*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1992
7. Borev, Iuri, *Sistemul categoriilor estetice*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1963
8. Călin, Vera, *Metamorfozele măştilor comice*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1966
9. Defays, Jean-Marc, *Comicul. Principii, procedee, desfăşurare*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2000, p. 86-89
10. Deleuze, Gilles, Guattari, Felix, *Capitalism şi schizofrenie. Anti–Oedip*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008, p. 438-444
11. Escarpit, Robert, *De la sociologia literaturii la teoria comunicării*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1980, p. 268-286
12. Freud, Sigmund, *Scrieri despre literatură şi artă*, Ed. Univers, Buc., 1980, p. 221-286 (cuvântul de spirit şi comicul)
13. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 457-504
14. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965, p. 418-420 sau Ed. Iri, Buc., 2000

15. ----, *Prelegeri de estetică*, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, vol. I, p. 520-526, 610-611 (umorul subiectiv)
16. Ianoşi, Ion, *Estetica*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1978
17. Jankélévitch, Vladimir, *Ironia,* Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994 sau Ed. Flamarion, Paris, 1964
18. Lesovici, Mircea Doru, *Ironia*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
19. Lipps, Theodor, *Estetica. Bazele esteticii*, Ed. Meridiane, Buc., 1987, vol. II, p. 298-319 (umorul)
20. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Ed. Eminescu, Buc., 1973, vol. I, p. 422-443
12. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 227-255
21. Moutsopoulos, Evanghelos, *Categoriile estetice*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 70-74
22. *Nāṭyśāstra*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1997, p. 112-113, 125
23. Panaitescu, Val., *Humorul*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003, vol. I şi II
24. Papu, Edgar, *Despre stiluri*, Ed. Eminescu, Buc., 1986, p. 442-444 (comicul clasic)
25. Popa, Marian, *Comicologia,* Ed. Univers, Buc., 1975, p. 9-22
26. Ralea, Mihai, *Prelegeri de estetică*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972, p. 224-229
27. ----, *Scrieri, 2*, Ed. Meridiane, Buc., 1977, p. 140
28. Sponville-Comte, André, *Mic tratat al marilor virtuți*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 231-243
29. Starobinski, Jean, *Melancolie, nostalgie, ironie*, Ed. Meridiane, Buc., 1993, p. 28-34
30. Stăniloae, Dumitru, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Elion, Buc., 2001, p. 86-102 (ironia şi umorul românesc)
31. Wald, Henri, *Înțelesuri iudaice*, Ed. Hasefer, Buc., 1995, p. 45-49, 158-160
32. Wellek, René, *Conceptele criticii*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 482
33. ----, *Istoria criticii literare moderne*, Ed. Univers, Buc., 1976, vol. II, (cap. despre Friedrich Schlegel şi Solger), p. 447 şi urm.

IV.B.3.c Categorii estetice derivate şi/sau ale esteticii: Urâtul, Absurdul, Grotescul, Grațiosul, Ironia etc.

Categorii estetice derivate/Urâtul

1. Eco, Umberto (coordonator), *Istoria urâtului*, Ed. Rao, Buc., 2007, p. 134-152
2. Gorzo, Andrei, *Bunul, răul şi urâtul în cinema*, Ed. Polirom, Iaşi, 2009
3. Lessing, Gotthold Ephraim, *Opere*, I, ESPLA, Buc., 1958, p. 267-279
4. Lipps, Theodor, *Estetica. Bazele esteticii,* vol. II, Ed. Meridiane, Buc., 1987, p. 319-327

Categorii estetice derivate/Absurdul

Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 469-476

Categorii estetice derivate/Grotescul

1. Kayser, Wolfgang, *The Grotesque in Art and Literature*, Columbia University Press, New York, 1981
2. Kristeva, Julia, *Power of Horror: An Essay on abjection*, Columbia University Press, New York, 1980
3. Petzold, Dieter, *Grotesque în The Oxford Encyclopedia of Children's Literature*, Edited by Jack Zipes, Oxford University Press, 2006, University of Chicago, 2008

Categorii estetice derivate/Grațiosul

Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 431-448

Categorii estetice derivate/Ironia

1. Béguin, Albert, *Sufletul romantic şi visul*, Ed. Univers, Buc., 1998 (cap. despre Proust) (ironie)
2. Borev, Iuri, *Sistemul categoriilor estetice*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1963, p. 343-354 (ironia)
3. Călin, Vera, *Omisiunea elocventă*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1973, (cap. Starea de privit ironică)

4. Du Marsais, César Chesneau, *Despre tropi*, Ed. Univers, Buc., 1981, p. 125-127
5. Fry, Northrop, *Anatomia criticii*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 42-64 (cap. Ironia şi satira)
6. Gilbert, Karl, *Istoria esteticii*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 394-396 (ironia la Solger), 333 (ironia la Friedrich Schlegel)
7. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, vol. I, p. 64-76
8. Popa, Marian, *Comicologia,* Ed. Univers, Buc., 1975, 186-222
9. Starobinski, Jean, *Melancolie, nostalgie, ironie*, Ed. Meridiane, Buc., 1993, p. 90-132
10. Stăniloae, Dumitru, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Elion, Buc., 2001, p. 86-102 (ironia şi umorul românesc)

IV.B.4 Poetică, poetici şi poietică. Poetica de autor în arta filmului. Poetici teatrale

Poetica este denumirea pentru concepția sau doctrina estetică, implicită şi/sau explicită a unui curent/şcoală/grupare/val artistic. În miezul poeticii se cristalizează conceptul particular de operă de artă sau, altfel spus, se conturează ceea ce se înțelege prin operă de artă în marginile ramurii respective şi al curentului/şcolii/grupării/valului şi chiar ale operelor unui singur artist. Poeticile explicite au alura unor paradigme şi funcția de programe estetice, iar poeticile implicite sunt cele care, deşi irigă toate straturile şi articulațiile operelor de artă, nu sunt formulate *expresis verbis.* În cazurile autorilor individuali, unii şi-au teoretizat în scris sau în declarații conjuncturale doctrina estetică, iar alții nu. Poetica operei întregi a acestora din urmă poate fi reconstituită pe calea exercițiului critic exegetic şi hermeneutic. Ar mai fi de observat faptul că un alt liant care grupează unele lucruri în conjuncție cu poetica este şi stilul germinând originalitatea distinctivă a acelor opere.

1. Alexandrescu, Sorin, *Introducere în poetica modernă, disocieri şi perspective*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. LXXII, 5
2. Angelescu, Silviu, *Legenda*, Ed. Valahia, Buc., 2008, ediția a 3-a
3. Aristotel, *Poetica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1957
4. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 11-42
5. Bachelard, Gaston, *Poetica spațiului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2003
6. Bahtin, Mihail, *Probleme de literatură şi estetică*, Ed. Univers, Buc., 1982 (v. cronotopul în roman)
7. ----, *Problemele poeticii lui Dostoievski*, Ed. Univers, Buc., 1970
8. Balotă, Nicolae, *Arte poetice ale secolului XX*, Ed. Minerva, Buc., 1976, p. 9-214, 339-449 (Futurismul, Expresionismul, Dada, Suprarealsimul, Benedeto Croce, Henri Bremont sau poezia pură, Paul Valéry, Paul Claudel, T.S. Eliot)
9. Banu, George, *Modelul oriental: de la fascinație la îndepărtare* în rev. *Yorick*, 2011
10. Barthes, Roland, *Essais critiques*, Collection "Tel Quel" aux Éditions du Seuil, Paris, 1964
11. Bădărău, George, *Fantasticul în literatură*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2003
12. Berardinelli, A., *Poesia e genere lirica. Vicende postmoderne*, în vol. *Genealogie della poesia nel seconda Novecento*, Instituti Editoriali e Poligrafici Internazionali, Pisa, 2002
13. Boileau, Nicolas, *Arta poetică*, ESPLA, Buc., 1957 (v. Introducerea cu titlul "Legislatorul Parnasului", de Savin Bratu, p. 3-24)
14. Borges, Jorge Luis, *Arta poetică*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2002
15. Brecht, Bertold, *Scrieri despre teatru*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 205-253 (Micul organon pentru teatru)
16. Burgos, Jean, *Pentru o poetică a imaginarului*, Ed. Univers, Buc., 1988
17. Carabăț, Dumitru, *Spre o poetică a scenariului cinematografic*, Ed. Fundației Pro, Buc., 1997
18. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003, p. 124-137 sau *A citi, a reciti. Către o poetică a reflectării*, Ed. Humanitas, Buc., 2003

19. Cojar, Ion, *O poetică a artei actorului*, Ed. Unitext, Buc., 1996
20. Crăciun, Gheorghe, *Aisbergul poeziei moderne*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2002
21. De Micheli, Mario, *Avangarda artistică a secolului XX*, Ed. Meridiane, Buc., 1968
22. Doležel, Lubomir, *Poetica occidentală*, Ed. Univers, Buc., 1998
23. Doubrovski, Serge, *De ce noua critică?*, Ed. Univers, Buc., 1977
24. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar al Științelor Limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 127-140 (v. dezideratele poeticii horațiene: delectare, movere et prodesse), p. 133-134
25. Dufrenne, Mikel, *Poeticul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 248-264
26. Dulgheru, Elena, *Tarkovski. Filmul ca rugăciune*, Ed. Arca Învierii, Buc., 2001
27. Duma, Dana, *Woody Allen. Bufon şi filosof*, Ed. Fundației culturale Ideea Europeană, Buc., 2004, p. 13-22)
28. Eco, Umberto, *Apocaliptici şi integrați. Comunicații de masă şi teorii ale culturii de masă*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008, p. 96-117
29. ----, *Arta şi frumosul în estetica medievală*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 137-140
30. ----, *Opera deschisă*, ELU, Buc., 1969, p. 17-49
31. ----, *Poeticile lui Joyce*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2007
32. Filliozat, Pierre-Sylvain, *Poetica sanscrită*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 1-2-3/1995 (358-359-360), p. 163-170
33. Genette, Gérard, *Figuri*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 273-277 ("Critică şi poetică"), 277-286 ("Poetică şi istorie")
34. ----, *Introducere în ahitext*, Ex. Univers, Buc., 1994, p. 89-113
35. Greimas, A.J., *Despre sens*, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 284-291
36. ----, *Lingvistica structurală şi poetica*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 244-247
37. ----, *Sémantique structurale*, Larousse, Paris, 1966
38. Husar, Al., *Metapoetica-prolegomene*, Ed. Univers, Buc., 1983
39. Hutcheon, Linda, *A poetics of Postmodernism. History. Theory. Fiction*, Routledge, New York, London, 1988

40. ----, *O poetică a postmodernismului*, Ed. Univers, Buc., 1988, reeditată în 2002
41. ----, *Politica postmodernismului*, Ed. Univers, Buc., 1997
42. Irimia, Dumitru, *Introducere în stilistică şi poetică*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
43. Jakobson, Roman, *Lingvistică şi poetică. Aprecieri retrospective şi considerații de perspectivă*, în vol. *Probleme de stilistică*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1964
44. Larroux, Guy, *Realismul*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1998, p. 105-155
45. Lotman, Iuri, *Lecții de poetică structurală*, Ed. Univers, Buc., 1970
46. MacLeish, Archibald, *Ars Poetica*, în *Collected Poems 1917 to 1982*, Hardcover, Jan 1, 1952
47. Marcus, Solomon, *Poetica matematică*, Ed. Academiei Române, Buc., 1970
48. Mavrodin, Irina, *Fragments sur la poésie et le langage poétique*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 1-2-3/1995 (358-359-360), p. 160-163
49. ----, *Poietică şi poetică*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1998
50. Mănuțiu, Anca, *Carnavalul şi ciuma*, Ed. Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2003
51. Mărgineanu, Ioana, *Teatrul şi artele poetice*, Ed. Univers, Buc., 1986
52. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 192-196
53. Moraru, Cristian, *Poetica reflectării*, Ed. Univers, Buc., 1990
54. Munteanu, Nicoleta, *Poetica teatrului modern*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2011
55. Munteanu, Romul, *Preludii la o poetică a antiromanului, Noul roman francez*, Ed. Eminescu, Buc., 1985
56. Negrici, Eugen, *Imanența literaturii*, Ed. Universalia, Buc., 2000
57. Neț, Mariana, *O poetică a atmosferei*, Ed. Univers, Buc., 1989
58. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977
59. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 1996
60. Plaisir, Le Bon, *Poetique musicale*, Librairie Plon, Paris, 1952
61. Poe, Edgar Allan, *Filosofia compoziției*, din volumul *Principiul poetic*, Ed. Univers, Buc., 1971
62. Pop, Ion, *Avangarda în literatura română*, Ed. Minerva, Buc., 1990

63. Popa, Catrinel, "*Aisbergul" tranzitivității poetice şi provocările sale*, (n.b. la Gheorghe Crăciun), în rev. *Observator Cultural*, Nr. 24-30 ian. 2008, p. 12
64. Propp, V.I., *Morfologia basmului*, Ed. Univers, Buc., 1970
65. Ryan, Marie-Laure, *Narrative as Virtual Reality*, The Johns Hopkins University Press, 2001 (Immersion and Interactivity in Literature and Electronic Media)
66. Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1975
67. Speranția, Eugeniu, *Inițiere în poetică*, Ed. Albatros, Buc., 1972
68. Stravinski, Igor, *Poetica muzicală*, Ed. Muzicală, Buc., 1967
69. The Moise Gown, *A poetics of the Atmosphere* (abstract, în vol. Neț, Mariana, *O poetică a atmosferei*, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 355-362)
70. Thompson David, Ian Christie (ediție îngrijită de), *Scorsese despre Scorsese*, Ed. Allfa, Buc., 2001
71. Todorov, Tzvetan, *Poetica. Gramatica decameronului*, Ed. Univers, Buc., 1975
72. ----, *Poetique de la prose*, Ed. Seuil, Paris, 1971
73. ----, *Teorii ale simbolului*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 402-417 (Poetica lui Jacobson)
74. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All Educațional, Buc., 2000, p. 232-241
75. Tzara, Tristan, *Şapte manifeste Dada. Lampisterii. Omul aproximativ*, Ed. Univers, Buc., 1996
76. Uscătescu, George, *Ontologia culturii*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1987, p. 403-406
77. Valéry, Paul, *Poezii. Dialoguri. Poetică şi stilistică*, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 554-866
78. Veselovski, A., *Introducere în poetica subiectelor şi problematica ei*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 441-451
79. Vinogradov, V.V., *Poetica şi relațiile ei cu lingvistica şi cu teoria lieraturii,* în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 257-279
80. xxxx, *Arte poetice. Antichitatea*, Ed. Univers, Buc., 1970
81. xxxx, *Arte poetice. Renaşterea*, Ed. Univers, Buc., 1986
82. xxxx, *Poetica americană – Orientări actuale*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1981

83. xxxx, *Poetică şi stilistică*, Ed. Univers, Buc., 1972
84. xxxx, *Poetică. Estetică. Sociologie*, volum colectiv, Ed. Univers, Buc., 1979
85. xxxx, *Studii de poetică şi stilistică*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1966

IV.B.5 Atitudinea estetică şi componentele sale

1. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 37-39 (gustul estetic)
2. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 79-82, 573-575 (gustul estetic)
3. Dilthey, Wilhelm, *Esența filozofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 90-123 (viziune despre lume)
4. Dragomirescu, Mihail, *Ştiința literaturii*, Ed. Institutului de literatură, Buc., 1926, *vol. I*, p. 125-126, 126-127, 128-129, 130-131 (gustul estetic integral)
5. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. I, p. 118-130 şi vol. II, p. 111-119
6. ----, *Poeticul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 114-129 (starea poetică)
7. Genette, Gérard, *Relația estetică*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 11-64 (22-37)
8. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 3-13, 57-61
9. Hume, Daniel, *De la norme du goût, dans Essais esthétiques*. Présentation et traduction de Renée Bouveresse, Ed. Gallimard, Paris, 2000 (gustul estetic)
10. Ingarden, Roman, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., p. 287-292
11. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 313 şi urm., 447-451
12. Lukács, Georg, *Estetica*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, vol. I, p. 748-770 (omul ca miez sau coajă)
13. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 623-641 (estetismul), 735-789 (gustul estetic)
14. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 55-66, 66-75, 76-81, 90-94
15. Mukařovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 94-126
16. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 314-333

17. Vianu, Tudor, *Atitudinea estetică în fața vieții şi a lumii*, în *Opere,* vol. 13, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 7-24 (gustul estetic)
18. ----, *Atitudinea estetică şi estetismul, Estetica*, ELU, Buc., 1968, p. 55-59, text reprodus în Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc, 2003, p. 90-93 şi tot aici, din Dufrenne, Mikel, p. 59-66
19. ----, *Estetica*, ELU, Buc., 1968, p. 55-69, 331-335
20. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 461 şi urm. (idealul estetic)

IV.B.6 Mimesis-ul. „Dublul Mimesis" în cinematograf. Mimesis-ul în arta teatrală

1. Adam, Jean-Michel, Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 32-34
2. Aristarco, Guido, *Utopia cinematografică*, Ed. Meridiane, Buc., 1992, p. 41-90 (Dublul mimesis)
3. Aristotel, Poetica, Ed. Ştiințifică, Buc., 1957
4. Auerbach, Erich, *Mimesis*, ELU, Buc., 1967
5. Bagdasar, N., Virgil Bogdan, C. Narly, *Antologie filosofică. Filosofi străini*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p 444-451
6. Baltrušaitis, Jurgis, *Aberații*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
7. ----, *Anamorfoze*, Ed. Meridiane, Buc., 1975
8. ----, *Oglinda. Metamorfoza goticului*, Ed. Meridiane, Buc., 1981
9. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 193-201
10. Derrida, Jacques, *Diseminarea*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1997, p. 183 "Mimica"
11. Evdokimov, Paul, *Ortodoxia*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1996, p. 237-238
12. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed, Ideea Design&Print, Buc., 2004, p. 13-32 („Aceasta nu e o pipă.")
13. Fürst, Maria, Jürgen Trinks, *Manual de filozofie*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 15-16
14. Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 15-31, 45-53, 201-211

15. Girard, René, *Des choses cachées depuis la fundation du monde, Le livre de poche*, Ed. Bernard Grasset, 1989, (Mimésis et sexualité, p. 457-483)
16. Gombrich, E.H., *Artă şi iluzie*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, cap. Xi, p. 425
17. Grünberg, L., *Conceptul de realitate în artă*, Ed. Univers, Buc., 1972
18. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 43-47
19. Husar, Al., *Ars longa*, Ed. Univers, Buc., 1980, p. 76-114, 114-159
20. Lessing, Gotthold Ephrain, *Opere*, I, ESPLA, Buc., 1958, p. 149-307
21. Lukács, Georg, *Estetica*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, vol. I, p. 419-448, 449-515, 508-529 şi Ed. Meridiane, Buc., 1974, vol. II, p. 429-456 (Cinematografia)
22. McLeish, Kenneth, *Aristotel. Poetica*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 2000
23. Moraru, Cristian, *Poetica reflectării*, Ed. Univers, Buc., 1990
24. *Nāṭyasāstra*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1997, p. 11-17
25. Peters, Francis E., *Termenii filozofiei greceşti*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 170-173
26. Pop, Mihaela, *Frumosul platonian între ontologic şi estetic*, Ed. Printech, Buc., 2000, p. 99-115
27. Roman, Toma, *Artă şi valoare*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 156-183
28. Rouvillois, Samuel, *Corps et Sagesse, Philosophie de la liturgie, Aletheia*, Librairie Arthème Fayard, Paris, 1995, p. 71-72
29. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noţiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 375-389, 407-431 sau în vol. *Crestomaţie*, Cezar, Radu, Ceauşu, Gheorghe, Buc., 1995, vol. I, p. 121
30. Todorov, Tzvetan, *Teorii ale simbolului*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 173-193 (Nenorocirile imitaţiei), 194-215
31. von Chamisso, Herbert, *Nemaipomenita poveste a lui Peter Schlemihl*, în vol. *Nuvela romantică germană,* vol. II
32. Wittgenstein, Ludwig, *Tractatus Logico-Philosophicus*, Ed. Humanitas, Buc, Buc., 1991
33. Wunenburger, Jean-Jacques, *Filozofia imaginilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 145-149, 159-169

IV.B.7 Artistul – tip de personalitate creatoare

„Toți suntem iritabili, numai unii expresivi."
I. L. Caragiale

Artiştii sunt singurii oameni care au legitimitatea de a povesti în virtutea imaginației lor despre situații, evenimente şi personaje care nu au existat în realitate. Lumile pe care ei le construiesc au o logică proprie care, deşi este diferită, este şi analogă cu logica vieții cotidiene. De aici rezultă şi inteligibilitatea lor.

Artistul porneşte în manieră personală, care nu e altceva decât stilul, reconfigurând situații de viață la care a participat ca martor şi/sau actor sau pe care le-a aflat într-un fel sau altul sau pur şi simplu le-a imaginat. Credibilitatea acestora pentru receptorul lor provine din complementaritatea însuşirilor de a fi posibile şi verosimile. În comparație cu artiştii, oamenii obişnuiți sunt îndrituiți să pretindă verosimilitate numai atunci când povestesc sau relatează situații la care au participat nemijlocit ca martori sau actori.

1. Adam, Jean Michel, Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 86-89.
2. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2007, p. 147-160
3. Asimov, Isaac, *Visele sunt sacre*, Ed. Teora, Buc., 1999, p. 171-174
4. Benjamin, Walter, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 264
5. Boorstin, Daniel, *Creatorii,* vol. 1 şi 2, Ed. Meridiane, Buc., 2001
6. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 102-112, 118-122, 211, 327-470, 66-69 (opera, autorul, cititorul)
7. Borges, Jorge Luis, *Floarea lui Coleridge*, în *Cartea de nisip,* Ed. Univers, Buc., 1983, p. 109-112 ("singurul creator e spiritul însuşi")
8. Bourdieu, Pierre, *Economia bunurilor simbolice*, Ed. Meridiane, Buc., 1986, p. 204-213, 300-304
9. ----, *Rațiuni practice*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 58- 65
10. ----, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 296-381, 357, 377

11. Bria, Ion, (Preot prof. dr.), *Dicționar de teologie ortodoxă, A-Z,* Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1994, p. 101-104
12. Campbell, Joseph, *The Hero with a Thousand Faces*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1949, 1st edition
13. Camus, Albert, *Mitul lui Sisif*, ELU, Buc., 1969, p. 81-88 (actorul), 97-133
14. Casetti, Francesco, *Les théories du cinéma*, Ed. Nathan, Paris, 2000, p. 90-94
15. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 213-221
16. Codrescu, Andrei, *Dispariția lui "Afară": un manifest al evadării*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 175-187
17. Cordun, Val, *Timpul în răspăr. Încercare asupra anamnezei în basm*, Ed. Saeculum I.O., Buc., 2005
18. Dali, Salvador, *Jurnalul unui geniu*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
19. De Unamuno, Miguel, *Teatrul spaniol contemporan*, Ed. Univers, Buc., 1987 (v. "celălalt")
20. Dilthey, Wilhelm, *Esența filosofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 90-123 (”Teoria viziunilor despre lume. Religia şi creația artistică în relația cu filosofia”)
21. Doubrovsky, Serge, *De ce noua critică?,* Ed. Univers, Buc., 1977, p. 222-233: “Cogito-ul scriitorului”, 234-250: “Viața şi opera scriitorului”
22. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. I, p. 68-70, 81-91 (v. “Opera de artă şi execuția sa”), 155-182 (v. “prezența autorului”)
23. ----, *Poeticul,* Ed. Univers, Buc., 1971, p. 114-128, 129-182
24. Eco, Umberto, *Interpretare şi suprainterpretare*, Ed. Pontica, Constanța, 2004, p. 62-81
25. ----, *Lector in fabula*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 93-100 (autorul model)
26. ----, *Şase plimbări prin pădurea narativă*, Ed. Pontica, Constanța, 1997, p. 163-164 (v. „autorul model” şi „autorul empiric”)
27. Einstein, Albert, *Cum văd eu lumea*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
28. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2004, p. 33-63
29. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Intelectualii în câmpul puterii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007

30. Harrits, Fleming, Risskov, Danemarca, 31 iulie 2000, cuvânt înainte la cartea lui Søren Kierkegaard, *Repetarea*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000, p. 9-13
31. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965 sau ediția Ed. Iri, Buc., 2000, p. 45-49 (simțul comun şi geniul)
32. ----, *Prelegeri de estetică*, vol. I, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 285-307
33. Heidegger, Martin, *Originea operei de artă*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 31-106
34. Ibrăileanu, Garabet în vol. *Despre frumos şi artă. Tradițiile gândirii româneşti*, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1984, vol. I, antologie de Vasile Morar, p. 248-257
35. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 34-37
36. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 313 şi urm.
37. Kant, Immanuel, *Critica puterii de judecare*, Ed. All, Buc., 2008
38. Kotarbinski, Tadeusz, *Tratat despre lucrul bine făcut*, Ed. Politică, Buc., 1976, p. 42-55
39. Leonhard, Karl, *Personalități accentuate*, Ed. Enciclopedică, Buc., 1972 şi/sau în Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1979
40. Llosa, Mario Vargas, *Orgia perpetuă*, Ed. Allfa, Buc., 2001 (biografie)
41. ----, *Povestaşul*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
42. Lodge, David, *The Art of Fiction*, Penguin Books, 1991-1992
43. Maiorescu, Titu, *Critice*, vol. III, Ed. Minerva, Buc., p. 51-53, 54-56, 65-66, 89-91, iar in vol. *Despre frumos şi artă. Tradițiile gândirii româneşti*, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1984, vol. I, antologie de Vasile Morar, p. 140-146
44. ----, *Individualitatea poetului. Impersonalitatea în artă*, în vol. *Despre frumos şi artă. Tradițiile gândirii româneşti*, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1984, vol. I, antologie de Vasile Morar, p. 143-150
45. Manolescu, Nicolae, *Biografii, biografii...*, în rev. *România literară*, 4 dec. 2009, p. 1
46. Manu, Emil, *Cafeneaua literară*, Ed. Saeculum I. O., Buc., 1997

47. Marinescu, Luiza, *Umberto Eco în labirintul romanului postmodern*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2003, p. 175-202
48. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, vol. I, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 255-283, p. 563-576 (genul epic), 576-604 (epicul)
49. Mavrodin, Henry, *Glaocon sau prestigiul artistului în cetatea ideală*, Ed. Paideia, Buc., 2000
50. Mavrodin, Irina, *Poietică şi poetică*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1998, p. 127-133
51. Moles, Abrahm A., *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 288-289, 290-292
52. Nabokov, Vladimir, *Lolita*, Ed. Universal Dalsi, Buc., 1994, p. 344-351
53. Negulescu, Petre P., *Impersonalitatea şi morala în artă*, Ed. Librăriei Carol Müller, Buc., 1895
54. Nietzsche, Friedrich, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 42-43
55. ----, *Opere complete* 3, *Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 307
56. Nițescu, Doru, *Il Cinema-Menzogna*, Unatc Press, Buc., 2009, ediția a doua, p. 151-236
57. Ortega y Gasset, José, *Tema vremii noastre*, Ed. Humanitas, Buc., 1997 (v. Contextul creatorului)
58. Pârvulescu, Ioana, *Dragostea şi Atlantida*, în rev. *România literară*, nr. 5/6 feb. 2009, p. 5
59. Pessoa, Fernando, *Cartea neliniştirii*, vol. I, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 2000
60. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 1996, p. 123-131 ("Moartea autorului")
61. Petreu, Marta, *Despre bolile filosofilor. Cioran*, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca sau Ed. Polirom, Iaşi, 2008 („Tot ce e profund în lumea aceasta nu poate răsări decât din boală, p. 31, din „185-224. Pe culmile disperării")
62. Platon, *Opere*, II, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1976, p. 129-151
63. Popescu, Florentin, *Cafeneaua literară şi boemii ei*, Ed. Tehnică, Buc., 1997

64. Potra, Florian, *Experiență şi speranță*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 207: "Cine este autorul?"
65. ----, *Profesiune: filmul*, Ed. Meridiane, Buc., 1979, p. 86-132
66. Protopopescu, Valentin, *Dincolo de seninătate*, Ed. Trei, Buc., 2001, p. 223-232, 261-286 (geniul)
67. Proust, Marcel, *Contra lui Sainte-Beuve*, Ed. Univers, Buc., 1976 (biografism)
68. Römer, Thomas, *Moise, omul care l-a întâlnit pe Dumnezeu*, Ed. Découvertes Univers, Buc., 2007, p. 92-94 (Moise, simbol al idealului american)
69. Ryan, Marie-Laure, *Narrative as Virtual Reality*, The Johns Hopkins University Press, Baltimore & London
70. Sadoveanu, Mihail, *Hanu Ancuței*, Ed. Litera, Buc., 2003 sau Ed. Agora, Buc., 2005
71. Schleiermacher, F.D.E., *Hermeneutica*, Ed. Polirom, Iaşi, 2001, p. 130-142
72. Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 170-174
73. Simion, Eugen, *Întoarcerea autorului*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1981 (v. relația autor-epocă) (biografie)
74. Sitney, Adamo P., *Autobiography in Avant-Garde Film*, 1977
75. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 55-134 (v. p. 55-65: "Suferința exemplară a artistului")
76. Steiner, George, *Tritonuri. Cele trei limbaje ale omului*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 9, septembrie 2008, p. 14-16 (muzicianul, matematicianul, poetul)
77. Stelu, Şerban, *Conceptul de "arie culturală": interpretarea lui Paul Stahl*, în rev. *Cuvântul*, feb. 2009, p. 28
78. Şerbănescu, Andra, *Cum se scrie un text*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
79. Stoichiță, Victor Ieronim, *Creatorul şi umbra lui*, Ed. Meridiane, Buc., 1981 sau Ed. Humanitas, Buc., 2007
80. ----, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 230-306, 262-284
81. Tarkovski, Andrei, *Sculpting in Time*, Knopf, New York, 1987, p. 23
82. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 116-122, 126-133

83. Vianu, Tudor, *Arta actorului*, Ed. Vremea, Buc., 1941
84. ----, *Estetica*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 217-297
85. ----, *Opere*, vol. 7, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 483-489 ("Eul poetic")
86. ----, *Postume*, ELU, Buc., 1966, p. 5-96 ("Istoria ideii de geniu")
87. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 381-383 (artist, artizan, virtuoz)
88. Walter, Benjamin, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 264-266
89. Wellek, René, Austin, Waren, *Teoria Literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 105-131
90. xxxx, *Autor de cinema*, în rev. *Film Menu*, editată de studenții la film din UNATC, Nr. 9, feb. 2011, . 45-74

Rolul biografiei

1. Cioran, Emil, citat de Petreu, Marta, *Despre bolile filosofilor*, Bibl. Apostrof, Cluj-Napoca sau Ed. Polirom, Iaşi, 2008, p. 19-31
2. Nietzsche, Friedrich, *Despre genealogia moralei*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1993, p. 104-107
3. ----, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 42-43

IV.B.8 Creația

Familia lingvistică a termenilor care circumscriu câmpul semantic al noțiunii de creație:

Geneză
Naştere
Generare
Izvodire
Iscare
Ivire
Realizare
Formare
Apariție
Plăsmuire
Născocire
Facere

Fabricare
Imaginare
Act
Făurire
Construire
Instaurare
"Ieşire din ascundere" (Heidegger)
Ieşire din "non-existență"
Zămislire
Zidire
Producere
Creare (v. creație care e actul, iar rezultatul e opera)
Genealogie
Germinare
Inventare
Inovare
Lucrare (cu cele două sensuri: 1. lucrare omenească 2. Lucrarea divină, continuă şi condusă după un plan necunoscut nouă) sau Demiurgie (Demiurgul lui Platon nu este identic cu Dumnezeul iudeo-creştin, întrucât produce după modele şi determinat de necesitate, pe când Celălalt creează *ex nihilo*, din iubire şi voință proprie)

N.B. De operat distincția între descoperire pe de o parte şi invenție, creație sau inovație pe de altă parte, toate fiind tipuri de creație
N.B. Crearea de sine ca individ şi specie este cea mai de seamă realizare a omului.

"Cum în lume-s numai margini,
E în om nemărginire.
Cât geniu, câtă putere
Într-o mână de pământ!"
Şi, prin contrast, schimbând unghiul:
"Iar în lumea asta mare, noi copii ai lumii mici
Facem pe pământul nostru muşunoaie de furnici." (Mihai Eminescu)

IV.B.8.a Creația în genere

1. Anania, Bartolomeu Valeriu (comentat de), *Pentatenhul*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune a BOR, Buc., 1997
2. Anzieu, Didier, *Le corp de l'oeuvre, Essais psychanalitique sur le travail créateur*, *n&f*, *Coll connaissaince de la'inconscient*, Ed. Gallimard, Paris, 1981
3. ----, *Psihanaliza travaliului creator*, Ed. Trei, Buc., 2004
4. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa Cărții de Ştiință, Cluj, 2007, p. 147-160
5. Berdiaev, Nicolai, *Sensul creației*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
6. Bergson, Henri, *Evoluția creatoare*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1998
7. Blaga, Lucian, *Stiință şi creație*, Ed. Humanitas, Buc., 1996 (v. Trilogia valorilor, I)
8. ----, *Zări şi etape*, Ed. Minerva, Buc., 1990, p. 235: *„Culturi şi jocuri"*
9. Bloom Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006
10. Boboc, Alexandru, *Confruntări de idei în filosofia contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1983
11. Boia, Lucian, *Pentru o istorie a imaginarului*, Ed. Humanitas, Buc., 2000
12. Borges, Jorge Luis, *Floarea lui Coleridge*, în *Cartea de nisip*, Ed. Univers, Buc., 1983 p. 109-112 (*singurul creator este spiritul însuşi*)
13. Boris, Groys, *Despre nou. Eseu de economie culturală*, Ed. Ideea Design & Print, 2003
14. Borstin, Daniel J., *Căutătorii*, Ed. Meridiane, Buc., 2001
15. ----, *Creatorii*, vol. *1* si *2*, Ed. Meridiane, Buc., 2001
16. ----, *Descoperitorii*, Ed. Meridiane, Buc., 1996
17. Botta, Dan, *Limite şi alte eseuri*, Ed. Crater, Buc., 1996, p. 115-117
18. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 296-390 (câteva proprietăți generale ale câmpului de producție culturală)
19. Caillois, Roger, *Eseuri despre imaginație*, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 250 (Jocul)
20. Camus, Albert, *Mitul lui Sisif*, ELU, Buc., 1969, p. 44-51, 97-133
21. Cioran, Emil, Wolfgang Kraus, *Despre Emil Cioran*, în rev. *Romania literară*, Nr. 20, 22 mai 2009, p. 17

22. Clayton, Peter A. şi Martin J. Price, *Cele şapte minuni ale lumii antice*, Ed. Vestala, Buc., 1999, Ed. Saeculum I.O. (Piramidele, Grădinile suspendate din Babilon, Mausoleul din Halicarnas, Templul zeiței Artemis din Efes, Colosul din Rhodos, Farul din Alexandria, Statuia lui Zeus din Olimpia şi Zidurile Babilonului ş.a. (19)
23. De Bono, Edward, *La boîte de la créativité*, Ed. L´organisation, Paris, 2004
24. Didier, Anzieu, *Psihanaliza travaliului creator*, Ed. Trei, Buc., 2004
25. Dimitriu, Anton, *Philosofia mirabilis*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1992, p. 126-135
26. Dufrenne, Mikel, *Poeticul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 161-193 (*Imaginația. Inspirația*)
27. Durand, Gilbert, *Figuri şi chipuri ale operei*, Ed. Nemira, Buc., 1998
28. Eco, Umberto, *Interpretare şi suprainterpretare*, Ed. Pontica, Constanța, 2004, p. 62-81
29. Eliade, Mircea, *Două tipuri de creatori*, în vol. *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 132
30. ----, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 26-29, *despre speciile gândirii*, p. 142-143 -Cunoaşterea gordianică
31. ----, *Imagini şi simboluri*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
32. ----, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 68-71, 79-81, 205-208
33. ----, *Poimâine*, în rev. *Criterion,* 15 oct. 1934, ediția 1990
34. Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii*, vol. I, Ed. Fundației Pro, Buc., 2003, p. 14-64
35. ----, *Recesivitatea ca structură a lumii*, vol. I, Ed. Univers, Buc., 1991
36. Foucault, Michel, *Ce este un autor*?, Ed. Ideea Design & Print, Cluj, 2004, p. 33-63
37. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Intelectualii în câmpul puterii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
38. Ghişe, Dumitru, Angela Botez, Victor Botez (coordonatori), *Lucian Blaga – Cunoaştere şi creație,* culegere de studii, Ed. Cartea Românească, Buc., 1987

39. Goldmann, Lucien, *Sociologia literaturii*, Ed. Politică, Buc., 1972, p. 39-47, 75-98 („*Subiectul creație culturală*")
40. Guenon, Réne, *Demiurgul*, Ed. Herald, Buc., 2005
41. Hartman, Nicolai, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, p. 117-120 (Demiurgicul în om)
42. Heidegger, Martin, *Despre miza gândirii*, Ed. Humanitas, Buc., 2007, p. 88-92
43. Huizinga, Johan, *Homoludens*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 95, 137
44. Ianoşi, Ion, *Nearta - arta*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. I, p. 184-200, 244-285
45. *Imnuri vedice*, ELU, Buc., 1969 (din Rig Veda), cu un cuvânt înainte de Sergiu AL. George (în *"Timaios" despre Demiurg)*
46. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicii*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 34-37
47. Jaspers, K., *Teste filosofice*, Ed. Politică, Buc.,1986, p. 309-312
48. Kotarbinski, Tadeus, *Tratat despre lucrul bine făcut*, Ed. Politică, Buc., 1976, . 42-55,p. 55-74
49. Landau, Erika, *Psihologia creativității*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1979 sau Ed. Meridiane, Buc., 1985
50. Liiceanu, Gabriel, *Despre limită*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
51. Lossky, Vladimir, *Teologia mistică a bisericii de răsărit*, Ed. Anastasia, Buc., 1993, p. 121-161
52. Lubart, Todd (coord.), *Psychologie de la créativité*, Ed. Armand Collin, Paris, 2005
53. Lupasco, Stephane, *Logica dinamică a contradictoriului*, Ed. Politică, Buc., 1982, p. 327-357
54. Marcus, Solomon, *Invenție şi descoperire*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1989
55. ----, *Paradigme universale*, II, *Pornind de la un zâmbet,* Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 174-187 (Invenție şi descoperire), p. 184-185 (Între demiurgic şi hermeneutic)
56. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 443-483

57. ----, *Hermeneutica ideii de literatură*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987, p. 228-243
58. Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1974, p. 120-122
59. ----, *Artă şi ordonator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974
60. Moraru, Ion, *Psihologia creativităţii*, Ed. Victor, Universitatea Hyperion, vol. I si II, Buc., 1998
61. Munteanu, Anca, *Incursiuni creatologice*, Ed. Augusta, Timişoara, 1994
62. Negulescu, P. P., *Geneza formelor culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1984, cap. XIV, *„Psihologia invenţiei", p*. 374-383, cap. XI, „O condiţie biologică a originalităţii", p. 350-356
63. Noica, Constantin, *Creaţie şi frumos în rostirea românească*, Ed. Eminescu, Buc., 1973
64. ----, *Cum e cu putinţă ceva nou*, Ed. Moldova, Iaşi, p. 259-260, 294-305
65. ----, *Mathesis sau bucuriile simple*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
66. ----, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, *„Regula, excepţia şi nasterea culturilor*", p. 11-26
67. ----, *Schiţă pentru istoria lui "Cum e cu putinţă ceva nou"*, Ed. Moldova, Iaşi, 1995
68. Patapievici, H. R., *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 355-359.
69. Petreu, Marta, *Despre bolile filozofilor. Cioran*, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, sau Ed. Polirom, Iasi, 2008, p. 31
70. Piaget, Jean, *Psihologia inteligenţei*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1990
71. Platon, *Opere*, VII, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1993, p. 144-159 (Demiurgul)
72. Protopopescu, Valentin, *Dincolo de seninătate*, Ed. Trei, Buc., 2001, p. 261-286
73. Roco, M., *Creativitate şi inteliegenţă emoţională*, Ed. Polirom, Iaşi, 2001
74. Roşca, Al., *Creativitatea* , Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1972
75. ----, *Creativitate generală şi specifică*, Ed. Academiei, Buc., 1981
76. Russ, Jacqueline (coordonator), *Istoria filosofiei*, vol. I, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2000, p. 116-117
77. Şerbănescu, Andra, *Cum se scrie un text*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, ediţia a II-a

78. Steiner, Georg, *Grammaires de la création*, Ed. Gallimard, Paris, 2001
79. ----, *Trei tonuri. Cele trei limbaje ale omului*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 9/sep. 2008, p. 15
80. Steinhardt, N., *Primejdia mărturisirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, ediția a III-a, p. 233-238
81. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noțiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 348-375
82. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. EsentiAll, Buc., 2000, p. 147-157
83. Țuțea, Petre, *Omul. Tratat de antropologie creştină*, Ed. Timpul, Iaşi, 2003, p. 101-105, 151-152, 226-227, 229-241, 260-261, 573-581
84. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 13, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 573-650 (*Originalitatea*)
85. ----, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 257-261
86. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, „Tezele unei filosofii a operei", p. 354-398
87. Vintilă, Horia, *Dumnezeu s-a născut în exil*, Ed. Europa, Craiova, 1991, p. 115
88. Wald, Henri, *Înțelesuri iudaice*, Ed. Hasefer, Buc., 1995, p . 89-96
89. Wittgenstein, Ludwig, *Însemnări postume*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
90. xxxx, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 354-394

IV.B.8.b Creația artistică

Creatorii de opere, din a căror categorie fac parte şi artiştii, nu sunt profesionişti, fiindcă ei nu fac produse de serie, ci unicate care le poartă pecetea personalității auctoriale şi au ca imbold inspirația. Actul lor nu se reduce la acel celebru *tehne* grecesc sau *ars* latinesc care se învață şi poate fi însuşit de către orice om sănătos la minte. Actul creator nu este un efect al unei propuneri, ci ține de inspirație unde se îngemănează imaginația cu inteligența şi vocația cu talentul. Chiar atunci când este o operă de comandă ea exprimă, conservă şi poartă amprenta autorului ei. Forma pe care o creează acel autor are un anume coeficient de noutate pe temeiul căruia opera este omologată culturalmente. E drept, unii artişti au mai mult

talent decât vocație creatoare şi se opresc la exercitarea meşteşugului, fiind doar virtuoşi.

1. Acsan, Ion, *Orfeu şi Euridice în literatura universală*, Ed. Albatros, Buc., 1981
2. Acterian, Haig, *Scrieri despre teatru*, Ed. Muzeul Literaturii Române, Buc., 1998, p. 136-138, 275-278, 273-275, 282-283, 284-285
3. Adam, Jean-Michel, Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
4. Adorno, Theodor W., *Teoria estetică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005
5. Anania, Bartolomeu Valeriu (comentat de), *Pentateuhul*, Ed. Institutul Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1997
6. Anzieu, Didier, *Le corps de l'oeuvre, Essais psychanalitiques sur le travail créateur*, nrf, Coll Connaissaince de l'inconscient, Ed. Gallimard, Paris, 1981
7. ----, *Psihanaliza travaliului creator*, Ed. Trei, Buc., 2004
8. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2007, p. 139-147, 157-160
9. Balázs, Bela, *Arta filmului*, ESPLA, Buc., 1957, p. 48-57
10. Benjamin, Walter, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 265-266
11. Berdiaev, Nicolai, *Sensul creației*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 211-231 (Creație şi frumusețe. Artă şi teurgie)
12. Blaga, Lucian, *Zări şi etape*, Ed. Minerva, Buc., 1990, p. 235 - "Culturi şi jocuri"
13. ----, *Aspecte antropologice*, Ed. Facla. Cluj Napoca, 1976, p. 145-167
14. Bloom, Harold, *Canon occidental*, Ed. Art, Buc., 2007 sau Ed. Univers, Buc., 1998, p. 353-354 (un citat din Kafka)
15. Boboc, Alexandru, *Confruntări de idei în filosofia contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 303 şi urm.
16. ----, *Hermeneutică şi ontologie*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1999, p. 80-88 (creația artistică şi opera de artă ca "lume")
17. Boorstin, Daniel J., *Creatorii,* vol. 1 şi 2, Ed. Meridiane, Buc., 2001
18. Borges, Jorge Luis, *Dialog despre dialoguri*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 319-320-321, p. 62

19. Botta, Dan, *Limite şi alte eseuri*, Ed. Crater, Buc., 1996, p. 115-117
20. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 296-390
21. Brâncuşi, Constantin, *Un résumé de nombreuses conversations*. Cf. La Dation Brâncuşi, ADAGP, 2003, p. 98
22. Bremond, Claude, *Logica povestirii*, Ed. Univers, Buc., 1981
23. Bréton, André, *Entretiens Radiophoniques*, cu André Parinaud, p. 428-575 în vol. 3 ediției Pléiade, Ed. Gallimard, Paris, 1999
24. ----, *Opere complete*, vol. 3 al ediției Pléiade, Ed. Gallimard, Paris, 1999, p. 150
25. Burgos, Jean, *Imaginar şi creație*, Ed. Univers, Buc., 2003
26. Caillois, Roger, *Eseuri despre imaginație*, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 239-289, 250 (Jocul)
27. Camus, Albert, *Mitul lui Sisif*, ELU, Buc., 1969, p. 44-51, 97-133, p. 99-109, 118-123
28. Caragiale, I.L., *Opere*, vol. 4, Ed. pentru Literatură, Buc., 1965
29. Carrière, Jean-Claude, Umberto Eco, *Nu sperați că veți scăpa de cărți*, Ed. Humanitas, Buc., 2010
30. Cassares, Adolfo Bioy, *Invenția lui Morel*, Ed. Humanitas, Buc., 2003 ediția a doua revăzută
31. Cehov, A.P., *Pescăruşul*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1967, p. 143-215 (Pescăruşul)
32. Cehov, Michael, *L´imagination créatrice de l´acteur*, Ed. Pygmalion, Paris, 2006
33. Cernat, Paul, *Avangarda românească şi complexele periferiei*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2007
34. Chubbuck, Ivana, *Puterea actorului*, Ed. Quality Books, Buc., 2007
35. Cournarie, Laurent, *L´imagination*, Ed. Armand Colin, Paris, 2006
36. Crişan, Constantin, *Repere pentru o fenomenologie a valorii literare*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1989, p. 51-69, 134-141
37. De Bono, Edward, *La boîte de la créativité*, Ed. L´organisation, Paris, 2004
38. Delacroix, Henri, *Psihologia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
39. Deleuze, Gilles, Félix Guattari, *Capitalism şi schizofrenie (I) Anti-Oedip*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008, p. 440

40. Demetrescu, Ruxandra, *Hannah Arendt: opera de artă între acțiune şi aparență*, în rev. *Observator cultural*, 15-21 mai 2008, p. 9-11
41. Deren, Maya, *Cinematography: The Creative Use of Reality*, Daedalus, New York, 1960
42. Dilthey, Wilhelm, *Trăire şi poezie*, Ed. Univers, Buc., 1977
43. Dittman, Lorenz, *Stil. Simbol. Structură*, Ed. Meridiane, Buc., 1986, p. 264, din K.W.
44. Dufrenne, Mikel, *Poeticul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 142-193 (Imaginația, inspirația)
45. Eco, Umberto, *Lector in fabula*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 93-100 (Autorul model)
46. Eliade, Mircea, *Două tipuri de creatori*, în vol. *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 132
47. ----, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 142-143 (Cunoaşterea gordianică)
48. ----, *Imagini şi simboluri*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
49. ----, *Poimâine*, în rev. *Criterion*, 15 oct. 1934, ediția 1990
50. Emil, Cioran citat de Kraus Wolfgang, în rev. *România literară*, Nr. 20-22, mai, 2009, p. 17
51. Enescu, Radu, *Ab urbe condita*, Ed Facla, Timişoara, 1985, „Eseu despre arta actorului", p. 192-201, „Creația artistică şi drogurile"
52. Field, Syd, *Scrrenplay the foundations of screen writing*, Ed. Bantam Doubleday Dell Publishing Group, New York, 1984 (Bazele scrierii filmice, cinematografice)
53. Fleuri, Cynthia, *Imagination, imaginaire, imaginal*, PUF, Paris, 2006
54. Forster, E.M., *Aspecte ale romanului*, ELU, Buc., 1968, p. 108-125 („Fantezia")
55. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2004 p. 33-63
56. Francastel, Pierre, *Figura şi locul*, Ed. Univers, Buc., 1971
57. Gillibert, Jean, *L´acteur en création*, Ed. Presses Universitaires du Mirail, Paris, 1993
58. Goldmann, Lucien, *Sociologia literaturii*, Ed. Politică, Buc., 1972, p. 75-98 ("Subiectul creației artistice"), 175-224

59. Groeben, Norbert, *Psihologia literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1978
60. Hartmann, Nicolai, *Estetica,* Ed. Univers, Buc., 1974, p. 523-525, 43-49, 121-124 (actorul)
61. ----, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, "Demiurgicul în om", p. 117-120
62. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, vol. II, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 585-589
63. Jaspers, Karl, *Texte filosofice*, Ed. Politică, Buc., 1986, p. 309-312
64. Jung, C.G., *Amintiri, vise, refelcții*, Ed. Humanitas, Buc., 2008, p. 237-261
65. ----, *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 461-468
66. Kant, Immanuel, *Critica facultății de judecare*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981 (ex. p. 103)
67. Kolakowski, Leszek, *Conferințe mici pe teme mari*, Ed. Paideia, Buc., 2003, p. 62-63
68. Kotarbinski, Tadeusz, *Tratat despre lucrul bine făcut*, Ed. Politică, Buc., 1976
69. Kundera, Milan, *Arta romanului*, Ed. Humanitas, Buc., 2008
70. Landau, Erika, *Psihologia creativității*, Ed. Meridiane, Buc., 1985
71. Lawson, John Howard, *Film şi creație*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 133-146
72. Lemny, Doina, Cristian-Robert Welescu, *Brâncuşi inedit*, Ed. Humanitas, Buc., p. 61
73. Liiceanu Gabriel, *Despre limită*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
74. Llosa, Mario Vargas, *Orgia perpetuă* (Flaubert şi „Doamna Bovary"), Ed. Allfa, Buc., 2001
75. Lossky, Vladimir, *Teologia mistică a bisericii de răsărit*, Ed. Anastasia, Buc., 1993, p. 121-161
76. Lubart, Todd (coord.), *Psychologie de la créativité*, Ed. Armand Collin, Paris, 2005
77. Lukács, Georg, *Estetica*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 748-770 („Omul ca miez sau coajă")
78. Marcus, Solomon, *Invenție şi descoperire*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1989

79. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, vol. I, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 444-483, 641-655 (experimentul)
80. ----, *Hermeneutica ideii de literatură*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987, p. 228-243
81. ----, *Modern, modernism, modernitate*, Ed. Univers, Buc., 1972
82. Mavrodin, Irina, *Poietică şi poetică*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1998, p. 103-109, 145-153, 159-178
83. Mincu, Marin, *Avangarda literară românească*, Ed. Univers, Buc., 1983, (prefața)
84. Moles, Abraham, *Artă şi ordonator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974
85. Morar, Ovidiu, *Avangardismul romanesc*, Ed. Fundației Culturale Ideea Europeană, Buc., 2005
86. Moraru, Ion, *Psihologia creativității*, Ed. Victor, vol. I şi II, Universitatea Hyperion, Buc., 1998
87. Moutsopoulos, Evanghelos, *Categoriile estetice*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 116-123
88. Mukařovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 175-223, "Intenționalitate şi neintenționalitate în artă"
89. Nabokov, Vladimir, *Lolita*, roman, Ed. Universal Dalsi, Buc., 1994, p. 344-353 (confesiune despre geneza romanului)
90. Negulescu, P.P., *Geneza formelor culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1984, p. 350-356, cap. XI "O condiție biologică a originalității", 374-383, cap. XIV "Psihologia invenției"
91. Nicolaevici, Tînianov Iuri, *Dostoievski şi Gogol*, în vol. *Ce este literatura? Şcoala formală rusă*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 475-502
92. Noica, Constantin, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 11-26, "Regula, excepția şi naştera culturilor"
93. Osho, *Iluminarea: eternul început*, Ed. Herald, Buc., 2002, p. 177-183, "Intuiția sau absența explicațiilor"
94. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 103-190, 219-223, "Artă şi meşteşug"
95. Pesnot, Patrick, *Necunoscuți celebri*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2002
96. Picon, Gaëton, *Scriitorul şi umbra lui*, Ed. Univers, Buc., 1973
97. Platon, *Dialoguri*, ELU, Buc., 1968, p. 292-294 (Banchetul)

98. ----, *Opere*, VII, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1993, (Timaios), p. 105-217
99. ----, *Opere*, VII, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1993, p. 144-159 (Demiurgul)
100. Poe, Edgar Allan, *Principiul poetic*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 34-50 („Filosofia compoziţiei")
101. Pop, Ion, *Introducere în avangarda literară românească*, Ed. ICR, Buc., 2007
102. Pop, Mihaela, *Frumosul platonian între ontologie şi estetic*, Ed. Printech, Buc., 2000, p. 117-133
103. Propp, V.I., *Morfologia basmului*, Ed. Univers, Buc., 1970
104. Protopopescu, Valentin, *Dincolo de seninătate*, Ed. Trei, Buc., 2001, p. 261-286 (Geniul, între nebunie şi psihanaliză)
105. Queneau, Raymond, *Exerciţii de stil*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2004
106. Roco, Mihaela, *Creativitate şi inteligenţă emoţională*, Ed. Polirom, Iaşi, 2001, 2004
107. Roşca, Al., *Creativitatea*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1972
108. Rusu, Liviu, *Eseu despre creaţia artistică*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 137-178 (Inspiraţia), 136-249
109. ----, *Estetica poeziei lirice*, Ed. Institutul de Psihologie al Universităţii, Cluj-Napoca, 1937
110. Simion, Eugen, *Întoarcerea autorului*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1981, p. 336-343
111. Skacel, Jan, citat de Kundera, Milan, *Arta romanului*, Ed. Humanitas, Buc., 2008, p. 123
112. Steiner, George, *Grammaires de la création*, Ed. Gallimard, Paris, 2001
113. ----, *Cele trei limbaje ale omului*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 9/sep. 2008, p. 15
114. Strauss, Frederic, Anne Huet, *Cum se fac filmele*, Ed. Humanitas, Buc., 2008
115. Şerbănescu, Andra, *Cum se scrie un text*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, ediţia a II-a
116. Tarkovski, Andrei, *Sculpting in Time*, Knopf, New York, 1987, p. 23
117. Tatarkiewcz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noţiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 348-374
118. Tînianov, Iuri Nicolaevici, *Dostoievski şi Gogol*, în vol. *Ce este literatura? Şcoala formală rusă*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 475-502

119.----, *Noțiunea de construcție*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 153-157
120.Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. EsențiAll (All), Buc., 2000, p. 125-170, 147-151, 154-156
121.Țuțea, Petre, *Omul. Tratat de antropologie creştină*, Ed. Timpul, Iaşi, 2003, p. 101-105, 151-152, 226-227, 229-241, 260-261, 573-581
122.Uscătescu, George, *Ontologia culturii*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1987, p. 82-96
123.Valéry, Paul, *Poezii. Dialoguri. Poetică şi estetică*, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 678-681, 695-749
124.Vattimo, Gianni, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 90-108
125.Verzea, Ernest, *Creația în artă*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1994
126.Vianu, Tudor, *Arta actorului*, Ed. Vremea, Buc., 1930
127.----, *Estetica*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 252-279, 280-285 (Tipuri de creație şi tipuri de creatori)
128.----, Opere, 7, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 719-724 (Libertate şi determinism în artă), p. 511-552
129.----, *Opere,* vol. 13, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 573-650 (originalitatea)
130.----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 354-398 "Tezele unei filosofii a operei", 370-373
131.Vîgotski, L.S., *Psihologia artei*, Ed. Univers, Buc., 1973
132.Wald, Henri, *Tensiunea gândirii*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1991, p. 181-185
133.Wellek, René, Warren, Austin, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 311-314
134.Wittgenstein, Ludwig, *Însemnări postume*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
135.Wunnenburger, Jean-Jacques, *L´imaginaire*, PUF, Paris, 2003
136.Yaari, Monique, *L´esthétique et la morale "paralèlles" de Paul Paon, L´intersiècle*, 2, 1989, p. 113
137.Zamfirescu, Ion, *Motive general umane în creația dramatică a lumii*, Ed. Eminescu, Buc., 1979
138.Zola, Emile, *Creație* - roman, Ed. Eminescu, Buc., 1976

139. xxxx, *Imnuri vedice*, ELU, Buc., 1969, (din Rig-Veda), cu un cuvânt înainte de Sergiu Al. George

IV.B.8.c Inspirația – moment al creației artistice

1. Eco, Umberto, *Arta şi frumosul în estetica medievală*., Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 143-150
2. Platon, *Opere II*, Dialogul *Ion*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1976, p. 129-164
3. Şklovski, Viktor Borisovici, *Arta ca procedeu*, în vol. *Ce este literatura*? (Şcoala formală rusă), Ed. Univers, Buc., 1983, p. 382-397
4. ----, *Structura nuvelei şi a romanului*, în vol. *Ce este literatura?* (Şcoala formală rusă), Ed. Univers, Buc., 1983, p. 429-444

IV.B.8.d Impersonalitatea artistului

1. Asimov, Isaac, *Visele sunt sacre*, Ed. Teora, Buc., 1999, p. 171-174
2. Borges, Jorge Luis, *Floarea lui Coleridge*, în *Cartea de nisip*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 109-112
3. Eco, Umberto, *Lector in fabula*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 93-100 (autorul model)
4. ----, *Şase plimbări prin pădurea narativă*, Ed. Pontica, Constanța, 1997, p. 163-164
5. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2004, p. 33-63
6. Marinescu, Luiza, *Umberto Eco în Labirintuul romanului postmodern*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2003, p. 175-202
7. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, text de Mikel Dufrenne, *Opera de artă şi execuția sa*, în *Fenomenologia experienței estetice*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 68-70, 81-91
8. Negulescu, Petru P., *Impersonalitatea şi morala în artă*, Ed. Librăriei Carol Müller, 1895
9. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 230-232

IV.B.8.e Versiuni ale conflictului faustic

Fausturile sunt versiuni artistice ale cazului empiric inițal. Faust ca vrăjitor a trăit această experiență care a devenit legendă, iar legenda a suscitat interesul şi imaginația multor artişti. Exemple:

a) caz real (vrăjitor)
b) legendă
c) opere de autori:

1. Marlowe, Christopher, *Dr. Faustus,* 1604, 1616
2. von Goethe, Johann Wolfgang, *Faust,* 1808, revizuit în 1828-1829
3. Mann, Thomas; *Dr. Faust vrăjitor*
4. Parker, Alan, *Angel heart* (film)
5. Carné, Marcel, *Frumusețea diavolului* (film)
6. Bulgakov, Mihail, *Maestrul şi Margareta*
7. Valéry, Paul, *Faustul meu*
8. Mann, Klaus, *Mefisto* (roman), 1936, Ed. Corint, Buc., 2006
9. de Ghelderode, Michel, *Moartea doctorului Faust,* 1926
10. Berlioz, Hector, Simfonia dramatică *Damnațiunea lui Faust*
11. Szabo, *Mefisto* (film)
12. Vianu, Tudor în *Opere,* vol. X – v. Şi Lessing (îl citează Vianu)
13. Ionescu, Nae, *Problema mântuirii în Faust a lui Goethe*, Ed. Anastasia, Buc., 1996
14. von Chamisso, Herbert, *Nemaipomenita poveste a lui Peter Schlemihl*, în vol. *Nuvela romantică germană,* Ed. Minerva, Buc., vol II
15. MacDonald, Kevin*, Last King of Scotland* (film)
16. Delacroix, Ferdinand Victor Eugène, *16 litografii care ilustrează volumul lui Gérard de Nerval*
17. Liszt, Franz, *Simfonia lui Faust (*3 părți: Faust, Margareta, Mefisto)
18. Gounod, Charles-François, opera lirică *Faust*
19. Variot, Jean, *La drôlatique histoire du docteur Faust*, în vol. *Théatre de tradition populaire*, 1942
20. Jarry, Alfred, *Gestes et opinions du docteur Faustroll, pataphysicien* (roman)
21. Gopo, Ion Popescu, *Faust*, (film) 1966
22. Artaud, *Recherche Faust*

23. *Faust/gastronome*, regia Richard Schechner, 1993
24. *Dr. Faust* de David Mamet, 2004
25. *Faust,* scenariul şi regia Silviu Purcărete, 2007
26. *Faust is Dead* de Mark Ravenhill, 1997
27. *Pactul cu diavolul,* (film), Al Pacino
28. Viorica Mavrodin, *Goethe, Faust şi Roza-Cruce. Un studiu filozofic,* Comes Eugenia Alice, Buc., 2010

Alte exemple de personaje arhetipale, emblematice şi simbolice: Don Juan, Orfeu, Narcis, Pygmalion, Fedra, Medeea, Hecuba, Hamlet, Romeo, Julieta, Ioana d`Arc, etc.

IV.B.9 Explicarea creației artistice din perspectiva psihanalizei

1. Bataille, Georges, *Literatura şi răul*, Ed. Univers, Buc., 2000
2. Braunstein, Florance, Jean-François Pepin, *Marile doctrine filosofice, politice, religioase şi economice*, Ed. Antet, Buc., 1996, p. 214-215
3. Brunner, Roland, *Psihanaliză şi societate postmodernă*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
4. Casetti, Francesco, *Les Théories du cinéma*, Ed. Nathan, Paris, 2000, p. 220-225, 290-264
5. Chartier, Jean-Pierre, *Introducere în psihanaliza lui S. Freud*, Ed. Iri, Buc., 1998, p. 78-79, 121-125, 157-215
6. Chasseguet-Smirgel, Janine, *Psihanaliza artei şi a creativității*, Ed. Trei, Buc., 2002
7. Descharnes, R., G. Neret, *Salvador Dali*, Ed. Taschen, Köln, 1991
8. Dolto, Françoise, *Psihanaliza şi copilul*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
9. Druță, Florin, *Dialectică şi hermeneutică*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1990
10. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1992
11. ----, *Introducere în psihanaliză. Prelegeri de psihanaliză. Psihologia vieții cotidiene*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1980
12. ----, *Scrieri despre literatură şi artă*, Ed. Univers, Buc., 1980, p. 1-54 ("Creatorul"), 155-192 ("Moise al lui Michelangelo")

13. Haineault, Doris-Louise, Jean-Yves Roy, *Publicitate şi psihanaliză*, Ed. Trei, Buc., 2002
14. Hauke, Christopher, Ian Alister, *Jung & Film. Post-Jungian Takes on the Moving Image*, Routledge, London and New York, 2005
15. Iftimovici, Radu, *Istoria medicinei*, Ed. All, Buc., 1994, p. 310
16. Jung, C.G., *În lumea arhetipurilor*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1994
17. ----, *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 313-325 (Problema atitudinilor tipice în estetică)
18. Laplanche, Jean, J.B. Pontalis, *Vocabularul psihanalizei*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
19. Marcuse, Herbert, *Dizolvarea artei în realitate?*, în vol. *Arta viitorului*, Ed. Meridiane, Buc., 1979
20. ----, *Scrieri filosofice*, Ed. Politică, Buc., 1976
21. Mavrodin, Irina, *Poietică şi Poetică*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1998, p. 106-109
22. Munteanu, Romul, prefață la col. Sigmund Freud, *Scrieri despre literatură şi artă*, Ed. Univers, Buc., 1980
23. Protopopescu, Valentin, *Dincolo de seninătate*, Ed. Trei, Buc., 2001, p. 209-232, 261-286
24. Roudinesco, Elisabeth, *De la Sigmund Freud la Jacques Lacon*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
25. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 293-300
26. Zamfirescu, Vasile Dem., *Filosofia inconştientului*, vol. 1, Ed. Trei, Buc., 1998, "De la psihologia inconştientului la estetică: Witz-ul", p. 137-146 (Plăcerea estetică), 147-166 (Estetica psihanalitică: complexul Oedip în literatură), 178-181 (Nevroză, artă, religie)

IV.B.10 Opera de artă

Opera de artă este o construcție în a cărei arhitectură găsim ordonate haosul din conştiință şi pe cel din viață. Altfel spus, prin ea se ordonează dezordinea din viața cotidiană şi din trăirile subiectivității umane. Odată trimisă în lume de către autorul ei, opera pluteşte asemenea unui plaur dusă de valurile gusturilor estetice, fără a se mai uita înapoi la

autorul ei sau să țină seama de intențiile lui, astfel încât, în raport cu publicul ei, faima poate să o preceadă.

Putem disocia *tale quale* trei tipuri de opere:

a) cele ce sunt generalizări estetice şi reconfigurări artistice ale unui caz real

b) cele care concretizează esthetic, într-un caz particular, o idee

c) cele care sunt produs al imaginației.

Operele de artă sunt lumi posibile în limitele verosimilului şi necesarului, după aprecierea lui Aristotel. Şi de aceea sunt autotelice, adică îşi au finalitatea în ele însele, iar coeficientul lor de ambiguitate ne cheamă să revenim a le contempla de nenumărate ori.

IV.B.10.a Opera de artă/*Conceptul de operă de artă*

1. Adam, Jean-Michel şi Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 19, 51-53, p. 54-55 (elipsa)
2. Adorno, Teodor W., *Teoria estetică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006
3. Appia, Adolphe, *Opera de artă vie*, Ed. Unitext, Buc., 2000
4. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Editură, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2007, p. 115-147, 152-157
5. Aristotel, *Poetica*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1957
6. Arnheim, Rudolph, *Arta şi percepția vizuală*, Ed. Meridane, Buc., 1979, p. 441-448, p. 432-448 (expresia)
7. Babeți, Adriana, Delia Şepețean-Vasiliu, *Pentru o teorie a textului. Antologie "tel quel" 1960-1971*, Ed. Univers, Buc., 1980
8. Bahtin, Mihail, *Metoda formală în ştiința literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1992, p.173-209
9. ----, *Poetica lui Dostoievski*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 65-108 (eroul), 108-140 (ideea)
10. Barthes, Roland, *André Gide şi Jurnalul său*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 8-9-10/1981, p. 27-32
11. ----, *Despre Racine. Eseuri,* ELU, Buc., 1969
12. ----, *Gradul zero al scriiturii*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 220-235
13. Battaglia, Salvatore, *Mitologia personajului*, Ed. Univers, Buc., 1976

14. Baudrillard, Jean, *Sistemul obiectelor*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1996 (obiectele)
15. Benjamin, Walter, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000, "Opera de artă în era reproducerii mecanice", p. 118–145
16. Blaga, Lucian, *Despre naturalis - Destin în pasivitate*, în vol. *Scrieri despre artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1970
17. ----, *Fragment despre Agia Sofia*, în rev. *Gândirea*, serie nouă, Nr. 1-2/1995, p. 36, apărut prima dată în octombrie 1934 în aceeaşi revistă
18. Blanchot, Maurice, *Spațiul literar*, Ed. Minerva, Buc., 2007 (spațiul)
19. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 66-69 (opera, autorul, cititorul)
20. Botta, Dan, *Limite şi alte eseuri*, Ed. Crater, Buc., 1996, p. 181-184, "Artă şi religie"
21. Bourdieu, Pierre, *Rațiuni practice*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 41-44 ("Opera ca text"), p. 45-46 ("Reducerea la context"), p. 47-50, 51-52 ("Câmpul sfârşitului de secol") (intertextualitate şi transtextualitate)
22. ----, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 246-295, 314-318 (opera de artă ca fetiş)
23. Bremond, Claude, *Logica povestirii*, Ed. Univers, Buc., 1981, p. 66-82 sau *La logique des possibles naratifs*, în *L'analyse structurale du récit*, în volum colectiv, Ed. Seuil, Paris, 1981
24. Burch, Noël, *Un praxis al cinematografului*, Ed. Meridiane, Buc., 2001, p. 113-130
25. Campbell, Joseph, *The hero with a thousand faces*, Published by Princeton University Press, Princeton, New Jersey, First Edition, 1949
26. Camus, Albert, *Mitul lui Sisif*, ELU, Buc., 1969, p. 97-133 (opera)
27. Carabăț, Dumitru, *Studii de tipologie filmică*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2000, p. 11-60
28. Caragiale, I.L., *Câteva păreri*, în *Opere*, vol 4, Ed. pentru Literatură, Buc., 1965, p. 31-61
29. Chevalier, Jean Chean şi Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, vol. 1 (A-D), Ed. Artemis, Buc., 1994, p. 15-64
30. Ciorănescu, Al., *Barocul sau descoperirea dramei*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980, p. 51-213, 305-389

31. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998, ediția a doua, p. 13-57 ("Textul"), 82-101 ("Intertextualitate şi transtextualitate"), 91-96 ("Contextul"), 130-132 ("Titlul"), 149-158 ("Comprehensiunea textuală") (intertextualitate şi transtextualitate)
32. Davâdov, I., *Arta şi elita*, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 5-32 (romantismul german)
33. Demetrescu, Ruxandra, *Hannah Arendt: opera de artă între acțiune şi aparență*, în rev. *Observator cultural*, 15-21 mai 2008, p. 9-11
34. Diaconu, Marina şi Florica Diaconu, *Dicționar de termeni filosofici ai lui Lucian Blaga*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2000, p. 258-261
35. Diaconu, Mădălina, *Aura operei de artă*, în *Revista de Filosofie*, tom XLV, Nr. 1, ian.-feb. 1998, p. 5-18
36. ----, *Ion Ianoşi. O viață de cărturar*, Ed. All, Buc., 1998, p. 221-247, "Urma şi aura sau sublimul şi înțelepțirea artei abstracte."
37. Dittmann, Lorenz, *Stil, simbol, structură*, Ed. Meridiane, Buc., 1988
38. Dragomirescu, Mihail, "Genialitatea creatoare", p. 299-302, "Capodopera, izvor al frumuseții, nu este individ, ci specie", p. 321-331 în vol. *Despre frumos şi artă. Tradițiile gândirii estetice româneşti*, antologie de Vasile Morar, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1984, vol. 1
39. Ducrot, Oswald şi Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 411-420, 421-429 (stilul artistic), 384-392 (textul), 173-179 (contextul, sintagmă şi paradigmă), 355-365 (contextul, anafora), 365-373 (contextul, relații semantice între fraze), 492-499 (discursul), 119-127, 421-430 (stilistica şi stilul artistic), 481-482 (textul dramatic), 149-157 (naratologia), 466-469 (voce, timpul narațiunii, nivelurile narative, extradiegetic, intra-diegetic şi metadiegetic şi relația autor, narator, personaj)
40. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. I, p. 49-67, 182-210, 211-220, 221-244, 244-282, 284-323, 347-358, 338-347 (armonia)
41. ----, *Poeticul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 93-113, "Subiect şi expresie"
42. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999
43. ----, *Figuri şi chipuri ale oeprei*, Ed. Nemira, Buc., 1998 (opera)

44. Eco, Umberto, *Lector în fabulă*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 169-234 (despre lumile posibile)
45. ----, *O teorie a semioticii*, Ed. Meridiane, Buc., 2003, p. 65-66, 282-300,
46. ----, *Opera deschisă*, ELU, Buc., 1969
47. ----, *Supraomul de masă*, Ed. Pontica, Constanța, 2003 (opera de artă narativă)
48. ----, *Tratat de semiotică generală*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1982, p. 77-79
49. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 132-133, "Două tipuri de creatori"
50. Fellini, Federico, *Fellini despre Fellini. Convorbiri despre cinema cu Giovanni Grazzini*, Ed. Humanitas, Buc., 2007, ediția a II-a
51. Forster, E.M., *Aspecte ale romanului*, ELU, Buc., 1968, p. 33-48 (povestirea), 88-107 (intriga)
52. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, Editură, Cluj-Napoca, 2004, p. 39-61
53. Freud, Sigmund, *Scrieri despre literatură şi artă*, Ed. Univers, Buc., 1980, p. 55-192, "Opera"
54. Gadamer, Hans Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 86-136, 86-92 (opera de artă şi jocul)
55. Genette, Gérard, *Figuri*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 148-166 ("Frontiere ale povestirii"), 166-192 ("Verosimil şi motivație")
56. Ghyka, Matila C., *Estetică şi teoria artei*, Ed. Ştiințiifică şi Enciclopedică, Buc., 1981, p. 25-64, 51-63, "Proporția de aur", 106-158, 339-409, 235-248
57. Goldmann, Lucien, *Sociologia literaturii*, Ed. Politică, Buc., 1972, p. 225-252, 17-22 (opera de artă - viziunea asupra lumii)
58. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965, p. 395-420 sau ediția Ed. Iri, Buc., 2000
59. ----, *Prelegeri de estetică*, vol. 1, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 31-46, 99, vol. II
60. Heidegger, Martin, *Originea operei de artă*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 31-106, 166-185

61. Hrapcenko, Mihail, *Perenitatea operei literare. Proprietăți inerente şi valoare funcțională*, în vol. colectiv *Poetică. Estetică. Sociologie*, Ed. Univers, Buc., 1979, p. 27-64
62. Huyghe, René, *Dialog cu vizibilul*, Ed. Meridiane, Buc., 1981
63. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. I, p. 52-149
64. Ionesco, Eugène, *Note şi contranote*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 160-177
65. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermenutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 125-128 ("aura")
66. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 313 şi urm
67. Kakubinski, L.P., *Despre dialog*, în vol. *Ce este literatura? Şcoala formală rusă*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 335-373
68. Kayser, Wolfgang, *Opera literară*, Ed. Univers, Buc., 1979
69. Kotarbinski, Tadeusz, *Tratat despre lucrul bine făcut*, Ed. Politică, Buc., 1976, cap. III (conceptul de operă), p. 55-74 (opera)
70. Kundera, Milan, *Insuportabila uşurătate a ființei*, Ed. Univers, Buc., 1999
71. Langer, Susanne, *Feeling and Form. A theory of art developed from Philosophy in new key,* Routledge&Kegan Paul, New York, 1963, p. 69-104 (spațiul)
72. Lawson, John Howard, *Fil şi creație*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 251-262 (stilul, film), 133-146 (dialogul, film)
73. Liiceanu, Gabriel, *Om şi simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 7-92 (simbolul), 269-330 (opera)
74. Lukács, Georg, *Estetica,* vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 748-770 (opera de artă)
75. Maiorescu, Titu, *Condiționarea materială a poeziei. Critice*, vol I, Ed. Minerva, Buc., p. 13-34 sau corespunzător în vol. *Despre frumos şi artă. Tradițiile gândirii estetice româneşti*, antologie de Vasile Morar, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1984, vol. 1, p. 122-127 şi "Condiționarea ideală a poeziei", în antologia lui Vasile Morar, p. 128-136
76. Marcus, Solomon, *Nouă chipuri ale ordinii şi haosului*, în rev. *Secolul 20,* Nr. 1-2-3/1999, p. 261-269 ("Confuzia se opune clarității, care este mai

totdeauna rezultatul deplasării din universul contingent în unul de ficțiune (s.n.)")
77. ----, *Paradigme universale II.Pornind de la un zâmbet*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006, p. 269-282 (narativitatea)
78. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, vol. I, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 686-703 (Formalismul), 225-255 (stilul barocul)
79. Maşek, Victor Ernst, *Mărturia artei*, Ed. Academiei Române, Buc., 1972, p. 108-120
80. Mavrodin, Irina, *Poietică şi Poetică*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1998, p.182-187
81. Michelis, P.A., *Estetica arhitecturii*, Ed. Meridiane, Buc., 1982, p. 324-339
82. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 177-179 ("Combinatoria semantică a povestirii"), 55-57 (alienarea operei de artă şi a consumatorului), 290-295 (artistul)
83. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității Bucureşti, Buc., 2003, p. 276-302, adică: Vianu, Tudor, Tezele unei filosofii a operei, în *Opere*, vol 7, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 511-550, Vianu, Tudor, *Momentele constitutive ale operei de artă, Estetica în Opere*, vol. 6, p. 100-111, 114-116, 122-124, 129-130, Ingarden, Roman, *Structura internă a operei de artă*, în *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 341-349, Dufrenne, Mikel, *Opera de artă şi execuția sa* în *Fenomenologia experienței estetice,* vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 68-70, 81-91 (tipologia operelor)
84. Mukařovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 175-224 (intenționalitatea)
85. Nasta, Mihail, *Teoria limbajului, stilistica şi procesul analitic*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. XLVI, LXXI
86. Neț, Mariana, *O poetică a atmosferei*, Ed. Univers, Buc., 1989 (opera de artă şi atmosfera), p. 20-28, 71-87, 94-133 (lumea la opera de artă), 20-22, 33-46
87. Noica, Constantin, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 11-26, "Regula, excepția şi naşterea culturilor"
88. Ortega y Gasset, José, *Tema vremii noastre*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
89. Panofsky, Erwin, *Ideea*, Ed. Univers, Buc., 1975

90. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977, cap. III "Deplinătatea operei de artă", p. 139-172, 191-214, 288-290, 93-104, 56-72
91. Pavis, Patrice, *L'analyse des spectacles*, Ed. Nathan, Paris, 1996, p. 23-26, 182-193, 197-198
92. Pătraşcu, Dragoş, *Estetica analitică: Arthur Danto*, Ed. Artes, Iaşi, 2005
93. Pesnot, Patrick, *Necunoscuți celebri*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2002
94. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 1998, p. 113-122
95. Picon, Gaëtan, *Scriitorul şi umbra lui*, Ed. Univers, Buc., 1973, cap. I
96. Popescu, Costin, *Publicitatea: o estetică a persuasiunii*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2005, p. 66-93 "Titlul publicitar"
97. Propp, V.I., *Morfologia basmului*, Ed. Univers, Buc., 1970
98. Rădulescu, Mihai, *Stilistica spectacolului*, Ed. Junimea, Iaşi, 1985
99. Read, Herbert, *Semnificația artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1969, p. 32 "Secțiunea de aur"
100. Ryan, Marie Laure, *Narrative as Virtual Reality. Immersion and Interactivity in Literature and Electronic Media*, The John Hopkins University Press, 2001
101. Săbău, Gheorghe, *Arta digitală şi viceversa*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 4-9/2000, p. 52-53
102. Schelling, F.W.J., *Caracterul operei de artă*, în vol. Bagdasar, N., Virgil Bogdan, C Narly, *Antologie filosofică. Filosofi străini*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p. 434-436
103. ----, *Filosofia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1992, p. 158-162, "Teoria operei de artă în genere"
104. Starobinski, Jean, *Textul şi interpretul*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 5-84
105. Stoichiță, Victor Ieronim, *Scurtă istorie a umbrei*, Ed. Humanitas, Buc., 2000 (opera de artă plastică)
106. Şklovski, Victor Borisovici, *Arta ca procedeu* în volumul *Ce este literatura? Şcoala formală rusă*, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 382-444
107. ----, *Strutura nuvelei şi a romanului*, în volumul *Ce este literatura? Şcoala formală rusă*, Ed. Univers, Buc., 1975
108. Teodorescu, Crin, *Anti-Physis*, în rev. *Unatc Press*, 2001, Buc., p. 161

109. Tînianov, I.N., Noțiunea de construcție, în vol. *Ce este literatura? Şcoala formală rusă*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 510-514
110. Todorov, Tzvetan, *Categoriile narațiunii literare*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 370-401
111. Vaihinger, Hans, *Filosofia lui "Ca şi cum"*, Ed. Nemira, Buc., 2001
112. Vătăşianu, Virgil, *Stilul romantic*, Ed. Meridiane, Buc., 1961
113. Vianu, Tudor, *Opere*, vol 13, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 571-652
114. ----, *Postume,* ELU, Buc., 1966, p. 165-207
115. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 354-398, "Tezele unei filosofii a operei"
116. Wellek, René şi Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 202-203, 210-229 (euforia, ritmul şi metrul), 230-244 (stilul), 105-186 (studiul extrinsec), 187-357 (studiul extrinsec)
117. Wölfflin, Heinrich, *Principiile fundamentale ale istoriei artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 13-31

IV.B.10.b Opera de artă/*Componentele operei de artă*

Hutcheon, Linda, *A poetics of Postmodernism. History, Theory, Fiction*, Routledge, New York, London, 205, p. 168-169

IV.B.10.c Opera de artă/*Forma operei de artă sau Forma estetică*

1. Achiței, Gheorghe, *Frumosul dincolo de artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1988, p. 40-47
2. Acterian, Haig, *Scrieri despre teatru*, Ed. Muzeul Literaturii Române, Buc., 1998, p. 278-280
3. Arbore, Grigore, *Forma ca viziune*, Ed. Meridiane, Buc., 1984 (v. barocul)
4. ----, *Anamorfoze*, Ed. Meridiane, Buc., 1975
5. Arnheim, Rudolph, *Arta şi percepția vizuală*, Ed. Meridane, Buc., 1979, p. 106-168
6. Bahtin, Mihail, *Probleme de literatură şi estetică*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 93-111
7. Baltrušaitis, Jurgis, *Aberații*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
8. Banu, George, Peter Brook, *Spre teatrul formelor simple*, Ed. Polirom, Iaşi, 2005, (forma în artă, teatru)

9. Barthes, Roland, *Scriitura şi tăcerea*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 8-9-10/1981, p. 37-39 (forma artistică)
10. Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 87 şi urm., v. "nyssus formativus"
11. Bonte Pierre, Izard Michel, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 80-81 (arie culturală)
12. Borge, Jorge Luis, *Floarea lui Coleridge*, în *Cartea de nisip*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 109-112 (singurul autor e spiritul)
13. Boutot, Alain, *Inventarea formelor*, Ed. Nemira, Buc., 1966
14. Cassirer, Ernst, *Filosofia formelor simbolice: introducere*, în vol. *Filosofie contemporană*, texte alese, traduse şi comentate de Alexandru Boboc şi Ioan D. Roşca, Ed. Garamond, Buc., 1997, p. 95-112
15. Călin, Vera, *Alegoria şi esența*, ELU, Buc., 1969, p. 252-269
16. Canne, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000, p. 129-132
17. Cheng, François, *Vid şi plin. Limbajul pictural chinezesc*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 66-72
18. Claret, Jacques, *Ideea şi forma*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1982
19. D'Aquino, Thoma, *Despre ființare şi esență*, Ed. Paideia, Buc., 1995, cap. I, II, V, VII
20. Delacroix, Henri, *Psihologia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 248-268
21. Dumitriu, Anton, *Retrospective,* Ed. Tehnică, Buc., 1991, "forma mentis", p. 76 şi urm.
22. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 71-73
23. Focillon, Henri, *Viața formelor*, Ed. Meridiane, Buc., 1995
24. Gadamer, Hans Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 19-34 (forma artistică, Bildung)
25. Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 26-35, ideea de libertate a formei romantice, p. 168-181, formalismul
26. Gombrich, E.D., *Norma şi forma*, Ed. Meridiane, Buc., 1981
27. ----, *Artă şi iluzie*, Ed. Meridiane, Buc., 1973
28. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 15-18, 29-32, 127-130, 279-282, 289-304, 505-507
29. Hristić, Jovan, *Formele literaturii moderne* , Ed. Univers Buc., 1973

30. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 33-70
31. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. I, p. 16-41
32. Ionescu, Nae, *Curs de storie a metafizicei*, Ed Anastasia, Buc., 1996, p. 109-121 (multiplicitatea)
33. Langer, Suzanne K., *Feeling and Form. A theory of art developed from philosophy in new key*, Ed. Routledge&Kegan Paul Limited, England, London, First edition 1953, Second Impression 1959, Third Impression 1963, Fourth Impression 1967, p. 24-69, 280-306, 369-392
34. Liiceanu, Gabriel, *Om şi simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 169-174
35. Livio, Mano, *Secțiunea de aur*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
36. Lotman, Iuri, *Studii de tipologia culturii*, Ed. Univers, Buc., 1974
37. Mocanu, Titus, *Morfologia artei moderne*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 227-278
38. Negulescu, P.P., *Geneza formelor culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1984, p. 144-169
39. Noica, Constantin, *Mathesis sau bucuriile simple*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 7-28
40. ----, *Schiță pentru istoria lui Cum e cu putință ceva nou*, Ed. Moldova, Iaşi, 1995, p. 59-74
41. Pareyson Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc.
42. Pleşu, Andrei, *Călătorie în lumea formelor*, Ed. Meridiane, Buc., 1974
43. Radu, Cezar şi Gheorghe Ceauşu, *Estetica. Crestomație*, vol. 1, Buc., 1995, p. 369-381 ("Estetica formelor vizuale")
44. Read, Herbert, *Originile formei în artă*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 78-103
45. Ronvillois, Samuel, *Corps et Sagesse, Philosophie de la liturgie, Aletheia*, Librairie Arthème Fayard, Paris, 1995, p. 415 (Schelling)
46. Rusu, Liviu, *Eseu asupra creației artistice*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, p. 299-304 Rusu, Liviu, *Estetica poeziei lirice*, Ed. Institutul de Psihologie al Universității, Cluj-Napoca, 1937, p. 45-65
47. Schelling, F.W.J., *Filosofia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1992, p. 158-475
48. Sendrail, Marcel, *Înțelepciunea formelor*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 14-61

49. Simion, Eugen, *Întoarcerea autorului*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1981, p. 412-417
50. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noţiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 73-75, 312-348
51. Todorov, Tzvetan, *Teorii ale simbolului*, Ed. Univers, Buc., 1983 p. 240-267
52. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 84-121, 102-116, 147-151, 154-166, "Originalitatea", 75-84
53. Vianu, Tudor, *Forme poetice*, în *Studii de stilistică, Opere*, vol. 4, Ed. Minerva, Buc., 1975
54. ----, *Opere,* vol. 7, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 542-552
55. ----, *Postume*, ELU, Buc., 1966, p. 198-207
56. ----, *Tezele unei filosofii a operei*, în *Opere*, vol 7, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 511 şi urm.
57. Wellek, René, *Conceptele criticii*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 56-71
58. Worringer, Wilhelm, *Abstracţie şi intropatie*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 320-326
59. xxxx, *Funcţiune şi formă*, Ed. Meridiane, Buc., 1989

IV.B.10.d Opera de artă/*Straturile operei de artă*

1. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 250-455
2. Dittmann, Lorenz, *Stil, simbol, structură*, Ed. Meridiane, Buc., 1988, p. 200-291, "Structură" (straturi)
3. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 102-149, 183-246
4. Ingarden, Roman, *Structura fundamentală a operei literare*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. . Univers, Buc., 1972, p. 53-69
5. Panofsky, Erwin, *Artă şi semnificaţie*, Ed. Meridiane, Buc., 1980, p. 57-91
6. Roman, Toma, *Artă şi valoare*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 87
7. Von Chamisso, Herbert, *Nemaipomenita poveste a lui Peter Schlemihl*, în vol. *Nuvela romantică germană*, vol. II, Ed. Minerva, Buc.

IV.B.10.e Opera de artă/*Ritmul operei de artă*

1. Brik, O., *Ritm şi sintaxă*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers. Buc., 1972, p. 183-195
2. Cheng, François, *Vid şi plin. Limbajul pictural chinezesc*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
3. Deleuze, Gilles, *Diferență şi repetiție*, Ed. Babel, Buc., 1995
4. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. I, p. 390-398
5. Fry, Northrop, *Anatomia criticii,* Ed. Univers, Bucureşti, 1972, p. 313-355
6. Ghyka, Matila C., *Estetică şi teoria artei,* Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981, p. 337-409
7. ----, *Estetica porporților în natură şi în arte*, în Comarnescu, Petre, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 346-350
8. Ivanov, Veaceslav, *Ritmul, spațiul şi timpul în literatură şi artă*, în vol. colectiv *Poetică, estetică, sociologie,* Ed. Univers, Buc., 1979, p. 139-177
9. Lipps, Theodor, *Estetica. Bazele esteticii*, vol. II, Ed. Meridiane, Buc., 1987, p. 5-19
10. Livio, Mano, *Secțiunea de aur*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 146-230 (ritmul, v. necesitatea euritmiei interne a operei, ca rezonanță)
11. Lotz, John, *Tipologie metrică*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 424-441
12. Mukařovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 426-448
13. Pavis, Patrice, *L'analyse des spectacles*, Ed. Nathan, Paris, 1996, p. 134-139
14. Platon, *Dialoguri*, ELU, Buc., 1968, p. 264-272, din *Banchetul* 189, a, b, c, d, e, 190, a, b, c, d, e, 191, a, b, c, d, e, 193 a, b, c, d, e, 194 a, b, c, d, e (androginul)
15. Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 106-115; 132-141; 147-150; 227-228; 242-247
16. Wellek, René şi Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 202-203, 210-229 (euforia, ritmul şi metrul)
17. xxxx, *Poetică. Estetică. Sociologie*, volum colectiv, Ed. Univers, Buc., 1979, p. 139-177

IV.B.10.f Opera de artă/*Stilul operei de artă*

1. Acterian, Haig, *Scrieri despre teatru*, Ed. Muzeul Literaturii Române, Buc., 1998, p. 257-258
2. Bahtin, Mihail, *Probleme de literatură şi estetică*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 113-130
3. Blaga, Lucian, *Despre naturalism; Destin în pasivitate*, în vol. *Scrieri despre artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1970
4. Bordwell, David, *Film style, on the history of*, Harvard University Press, Cambridge, 1997
5. Călinescu, George, Matei Călinescu, Adrian Marino, Tudor Vianu, *Clasicism, romantism, baroc*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1971
6. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 209-214
7. Ciorănescu, Al., *Barocul sau descoperirea dramei*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980, p. 421-447
8. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 268-283
9. Dittmann, Lorenz, *Stil, simbol, structură*, Ed. Meridiane, Buc., 1988, p. 21-121 (stil, Riegl, Wölfflin)
10. Ducrot, Oswald, Schaeffer Jean-Marie, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 421-422, 424
11. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. I, p. 169-182
12. Enescu, Radu, *Ab urbe condita*, Ed. Facla, Timişoara, 1985, p. 159-177
13. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 227-233
14. Focillon, Henri, *Viața formelor*, Ed. Meridiane, Buc., 1995
15. Genette, Gérard, *Relația estetică*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 161-209
16. Grigorescu, Monica, *Dramatism şi seninătate în barocul spaniol*, în rev. *Curentul*, 20-21 aprilie 2002, p. 14
17. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 296-300
18. Hocke, Gustav René, *Lumea ca labirint*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 62-74
19. Humming, Robert, *Istoria stilurilor*, Ed. Penguin, Londra, 2005

20. Hutcheon, Linda, *A Poetics of Postmodernism. History. Theory. Fiction*, Routledge, New York – London, 1980
21. Lihaciov, Dimitri, *Evoluția stilurilor şi stilul baroc*, în vol. colectiv *Poetică, estetică, sociologie,* Ed. Univers, Buc., 1979, p. 177-225
22. Liiceanu, Gabriel, *Om şi simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 145-154
23. Magheru, Paul, *Noțiuni de compoziție şi stil*, Ed. Coresi, Buc., 1991
24. Marcus, Solomon, *Invenție şi descoperire*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1989, p. 128-130
25. Molinié, G., Cahné P., *Qu'est-ce que le style?*, Presses Universitaires de France, Paris, 1994
26. Moutsopoulos, Evanghelos, *Categoriile estetice*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 116-123
27. Nasta, Mihail, *Teoria limbajului, stilistica şi procesul analitic*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. XLVI, LXXI
28. Panofski, Erwin, *Stilul şi materialul în film*, *C.D.C.*, nr. 11/1967
29. ----, *Teoria şi practica. Stilul şi materialul în film*, *Caiet de documentare cinematografică*, Nr. 11, noiembrie, 1967, p. 25-45 (stilul artistic, film)
30. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977, cap. III "Deplinătatea operei de artă", p. 223-238
31. Popescu, Iulian, *Stil şi mentalităşi*, Ed. Pontica, Constanța, 1991
32. Segre, Cesare, *Sinteza stilistică*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 144-153
33. Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 76-82
34. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 26-54 ("Despre stil"), 205-225 ("Stilul în filmele lui Robert Besson")
35. Starobinski, Jean, *Voltairiana puşcă cu două focuri*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne,* Ed. Univers, Buc., 1970, p. 549-565,
36. Stati, Sorin, Gheorghe Bulgăre, *Analize sintactice şi stilistice*, Ed. Didactică şi Pedagogică. Buc., 1970
37. Thomson, Kristin, David Bordwell, *Film History. An Introduction*, Wisconsin, University of Wisconsin Press, p. 35
38. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000

39. Ţuţea, Petre, *Omul. Tratat de antropologie creştină*, Ed. Timpul, Iaşi, 2003, p. 475-482 (stilul artistic, barocul), 482-489 (stilul artistic, romantismul), 489-494 (stilul artistic, existenţialismul)
40. Vianu, Tudor, *Despre stil şi literatură*, Ed. Tineretului, Buc., 1964
41. ----, *Estetica,* Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 280-284, 69-117, 140-142
42. Wellek, René şi Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 230-244
43. Zahar, Marcel, *Arta timpului nostru*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 289-296 (stilul, romanticul, clasicul, barocul), 240-289
44. xxxx, *Poetică. Estetică. Sociologie*, volum colectiv, Ed. Univers, Buc., 1979, p. 177-225

IV.B.10.g Opera de artă/*Textul*

1. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie şi Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Editură, Cluj-Napoca, 2007, p. 155-170
2. Burgos, Jean, *Pentru o poetică a imaginarului*, Ed. Univers, Buc., 1988, p. 5-210 (textul)
3. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003, p. 127-131
4. Cornea, Paul, *Interpretare şi raţionalitate*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006
5. Derrida, Jacques, *Diseminarea,* Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1997, p. 302-387
6. ----, *Lingvistică şi gramatologie*, (cap. 2 din "Despre grmatologie"), în *Pentru o teorie a textului*, Ed. Univers, Buc., 1980
7. Eco, Umberto în Adam J.-M., *Les textes: types et prototypes*, Ed. Nathan, Paris, 1992
8. ----, *Interpretare şi suprainterpretare*, Ed. Pontica, Constanţa, 2004
9. ----, *Tratat de semiotică generală*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1982, p. 332-350
10. Gadamer, Hans Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 596-619
11. Genette, Gérard, *Introducere în arhitext*, Ed. Univers, Buc., 1994, (intertextualitate şi transtextualitate)

12. Hăulică, Cristina, *Fuga autorului* în vol. Borges, Luis, *Cărțile şi noaptea*, Ed. Junimea, Iaşi, 1988, p. 217-220, 241-252
13. ----, *Textul ca intertextualitate*, Ed. Eminescu, Buc., 1981
14. Kristeva, Julia, *Pentru o teorie a textului*, Ed. Univers, Buc., 1980 (intertextualitate şi transtextualitate)
15. Ledeanu, Alina, *Critica genetică*, rubrică realizată în rev. *Secolul* 20, Gutemberg, Computer, Internet, Nr. 4-9/2000 (421-426), p. 368-433 (textul, geneza textului)
16. Linda, Hutcheon, *Politica postmodernismului*, Ed. Univers, Buc., 1997, "Arhiva ca text"
17. Manolescu, Ion, *Noțiuni pentru studiul textualității virtuale*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
18. Moles, Abraham A., *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 203-210
19. Neț, Mariana, *O poetică a atmosferei*, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 139-151
20. Nietzsche, Friedrich, *Ştiința veselă. Genealogia moralei. Amurgul idolilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 492-499, "Ce lipseşte germanilor"
21. Pavis, Patrice, *L'analyse des spectacles*, Ed. Nathan, Paris, 1996, p. 200-207
22. Plett, Heinrich F., *Ştiința textului şi analiza de text*, Ed. Univers, Buc., 1983
23. Sandală, Ardeleanu Maria, *Repere în dinamica studiilor pe text; de la o gramatică către un model de investigație textuală*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1985
24. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 32-47, 87-111, 127-160 (angrenajul intertextual), 17-47, 127-179, 232-242
25. Şerbănescu, Andra, *Cum se scrie un text*, Ed. Polirom, Iaşi, 2001, ediția a doua
26. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 109-120
27. Törnquivist, Egil, *Transposing Drama: Studies in Representation*, Ed. Mac Millan, Londra, 1991

28. Übersfeld, Anne, *Termenii cheie ai analizei teatrului*, Ed. Institutului European, Iaşi, 1999
29. Zumthor, Paul, *Text şi textură: interpretarea poeziei medievale*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 519-531
30. xxxx, *Pentru o teorie a textului*, Ed. Univers, Buc., 1980

IV.B.10.h Opera de artă/*Personajul*

1. Bahtin, Mihail, *Poetica lui Dostoievski*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 65-108
2. Balázs, Bela, *Arta filmului*, ESPLA, Buc., 1957, p. 243-337
3. Ducrot, Oswald şi Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 466-469 (voce, timpul narațiunii, nivelurile narative, extradiegetic, intra-diegetic şi metadiegetic şi relația autor, narator, personaj), p. 488, p. 491
4. Updike, John, *Fugi, Rabbit*, Ed. Humanitas, Buc., 2008

IV.B.10.i Opera de artă/*Simbolul artistic*

1. Ferber, Michael, *Dicționar de simboluri literare*, Ed. Carter, Buc., 2001 (simbolul)
2. Liiceanu, Gabriel, *Om şi simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 7-92 (simbolul)
3. Pascal, *Cugetări*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1992, p. 355-369 (simbolul)
4. Vianu, Tudor, *Simbolul artistic*, în vol Postume, Ed. pentru Literatură, Buc., 1966

IV.B.10.j Opera de artă/*Niveluri narative şi persoană*

Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 467-469

IV.B.11 Conceptul de artă şi arta ca fenomen artistic

Se pare că există o analogie între om şi arta manifestată prin opere de artă, în sensul că ambii termeni prezintă o solidaritate indestructibilă între materie şi spirit.

1. Adorno, Teodor W., *Teoria estetică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006

2. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2007, p. 115-147, 152-157
3. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 133-160 (arta şi realitatea)
4. Balotă, Nicolae, *Literatura şi cultura versus istoria*, în ziarul *Curentul*, 4 dec. 1998, p. 25
5. Blaga, Lucian, *Artă şi valoare*, Ed. Humanitas, Buc., 1996 sau în Opere, vol. 10, Ed. Minerva, Buc., 1987
6. ----, *Artă şi valoare. Trilogia valorilor* III, Ed. Humanitas, Buc., 1996, p. 37-54, 70-88
7. ----, *Opere*, 8, Ed. Minerva, Buc., 1983, p. 183-190 (Filosofie şi artă)
8. ----, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 342-348
9. Bonte, Pierre şi Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 82-85
10. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976 (v. autorul, opera, cititorul, p. 66-69, arta pentru artă, p. 125-146)
11. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 68-245, 269-389
12. Caillois, Roger, *Eseuri despre imaginație*, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 239-289 (jocul)
13. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 193-237
14. Cehov, A.P., *Pescăruşul*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1967, p. 143-215
15. Chevalier, Jean, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, vol. 1 (A-D), Ed. Artemis, Buc., 1994, p. 15-64
16. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 38-58
17. Crainic, Nichifor, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iaşi, 1994, p. 53-64
18. Delacroix, Henri, *Psihologia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 17-54 (arta şi jocul)
19. Dittmann, Lorenz, *Stil. Simbol. Structură*, Ed. Meridiane, Buc., 1988, p. 204-205
20. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajelor*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 224-241
21. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. I, p. 182-210

22. Dulgheru, Elena, *Tarkovski. Filmul cu rugăciune*, Ed. "Arca Învierii", Buc., 2001, p. 191-199
23. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999
24. Duvignard, J., *Sociologie d´art*, Presses Universitaires de France, Paris, 1967, p. 124-125
25. Eco, Umberto (ediție îngrijită de), *Istoria frumuseții*, Ed. Rao, Buc., 2005, (arta pentru artă, orice încălcare a naturii e artă, p. 338-340)
26. ----, *Arta şi frumosul în estetica medievală*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 126-140
27. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 112-118
28. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 145-162 (Hegel), 233-240 (Nietzsche)
29. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, Editură, Cluj-Napoca, 2004, p. 73
30. Francastel, Pierre, *Art et technique*, Ed. Minuit, Paris, 1956
31. Freud, Sigmund, *Psihanaliză şi artă*, Ed. Trei, Buc., 1996
32. Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 53-143, 165-177 (arta şi jocul)
33. ----, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 86-92
34. Garroni, Emilio, *La crisi semantica delle arte*, Ed. Fiume Edizioni, Roma, 1964
35. Gennette, Gérard, *Relația estetică*, Ed. Univers, Buc., 2000, vol. II, p. 37-49, 141- 202 (natură şi artă)
36. Goldmann, L., *Sociologia literaturii*, Ed. Politică, Buc., 1972, p. 22-25
37. Grigorescu, Dan, *Pop-art*, Ed. Meridiane, Buc., 1977, p. 22
38. Guyan, Jean-Marie, *Arta din punct de vedere sociologic*, Ed. Meridiane, Buc., 1991
39. Heidegger, Martin, *...Poetic locuieşte omul*, Ed. Centrul de Cercetări "Alexandru Săvulescu", Buc., 1994
40. ----, *Originea operei de artă*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 31-106, "Arta şi spațiul", p. 185-192 şi "Hölderlin şi esența poeziei", p. 192-210
41. Huizinga, Johan, *Homo Ludens*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 197-220 ("Jocul şi poezia", originea artei), 248-269 (arta ca/şi jocul)

42. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. I, p. 52-149
43. Jakobson, R.O., *Ce este poezia?* În vol. *Ce este literatura?*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 691-703
44. Langer, Susanne K., *Feeling and Form. A theory of art developed from Philosophy in a new key,* Ed. Routledge&Kegan Paul Ltd., England, London, First Impression 1963
45. Lévy, Pierre, *Cyberculture*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 2003, p. 125-137
46. Liiceanu, Gabriel, *Om şi simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 92-113, 265-330
47. Lukács, Georg, *Estetica*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 605-674, p. 748-770 (omul ca miez sau coajă)
48. Maliţa, Mircea, *Artă şi ştiinţă*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 5/1966, p. 179 şi urm.
49. Marcus, Solomon, *Artă şi ştiinţă*, Ed. Eminescu, Buc., 1986
50. ----, *Invenţie şi descoperire*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1989, p. 149-151
51. ----, *Paradigme universale II. Pornind de la un zâmbet*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 42-43 (Poeticitatea)
52. Marcuse, Herbert, *Artă şi revoluţie*, în vol. *Scrieri filosofice*, Ed. Politică, Buc., 1977, p. 465-513
53. Marino, Adrian, *Dicţionar de idei literare*, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 623-641
54. Mukařovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 2-93 (Estetic şi artistic), 94-126 (Esteticul în afara artei), 144-175, 163-174 (Evoluţia artei)
55. Nietzsche, Friedrich, *Opere complete* – 3 – *Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 99-128, p. 123-124, 303-305 (artele şi epoca)
56. ----, *Voinţa de putere*, Ed. Aion, Buc., 1999, p. 507-552 ("Voinţa de putere ca artă")
57. Panofsky, Erwin, *Artă şi semnificaţie*, Ed. Meridiane, Buc., 1980
58. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativităţii*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 403-405

59. Petrescu, Camil, *Modalitatea estetică a teatrului*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971, p. 13-31
60. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 171-190
61. Săbău, Gheroghe, *Arta digitală şi viceversa*, în rev. *Secolul 20*, nr. 4-9/2000, p. 52-53
62. Schopenhauer, Arthur, *Despre esența interioară a artei*, în vol. Bagdasar, N., Virgil Bogdan, C Narly, *Antologie filosofică. Filosofi străini*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p. 485-488
63. Sedlmayer, Hans, *Pierderea măsurii*, Ed. Meridiane, Buc., 2001, p. 237-243 ("Patru moduri de a privi arta")
64. Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975
65. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000,
66. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 118-126
67. Tatarkiewicz, Wladyslav, *Istoria celor şase noțiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 51 şi urm.
68. Todorov, Tzvetan, *Cucerirea Americii. Problema celuilalt*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1994, p. 173-236
69. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 207-260
70. Turner, Victor, *The Anthropology of Performance*, *Performing Arts Journals*, Paperback-September 1988
71. Ungureanu, Traian, *Superbia în ruină*, în rev. *Dilema veche*, 22-28 ian. 2009, p. 10
72. Vaihinger, Hans, *Filozofia lui "Ca şi cum"*, Ed. Nemira, Buc., 2001, p. 55-57, 150-155
73. Valéry, Paul, *Pièces sur l'art*, Gallimard, Paris, 1954, p. 103-104, La conquête de l'ubiquité, text citat ca motto la p. 118 de către Benjamin, Walter, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000
74. ----, *Poezii. Dialoguri. Poetică şi estetică*, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 660-667
75. Vattimo, Gianni, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 53-110
76. Vianu, Tudor, *Filosofie şi poezie*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971

77. ----, *Opere*, vol. 7, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 358-416
78. ----, *Studii de filozofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 367-370 (arta şi jocul)
79. Vila, Enrique, *Matas, Bartleby &Co*., Ed. RDO, Buc., 2004, p. 12
80. Wunenburger, Jean-Jacques, *Filozofia imaginilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 302-309
81. Zamfirescu, Vasile Dem., *Filosofia inconştientului*, vol. 1, Ed. Trei, Buc., 1998
82. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 69-71

IV.B.12 Teoria „morții artei"

1. Duvignaud, Jean, *Sociologia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1995, p. 166-184 (arta în sec. 20)
2. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 145-187
3. Gleizal, Jean Jacques, *Arta şi politicul*, Ed. Meridiane, Buc., 1999
4. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, vol. I, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 612-621
5. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 125-128
6. Moles, Abrahm A., *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 289-290
7. Nietzsche, Friedrich, *Opere complete*, 3. *Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 127-128
8. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 118-127
9. Țapa, Tudor, postfață la Taine, Hippolyte, *Filosofia artei*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1973, p. 391-428
10. Vattimo, Gianni, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 53-110
11. Vianu, Tudor, *Opere*, 13, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 339 şi urm. (arta în sec. 20)
12. ----, *Opere,* 7, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 149-155

IV.B.13 Despre irealități şi noțiunea de ficțiune

IV.B.13.a Ficțiunea. Homo fictus[34]

"*Omul e clădit astfel încât ficțiunile îi fac o impresie mai puternică decât adevărul.*"

Erasmus

"*Ficțiunea are ca adversar realitatea.*"

Jean Claude Carrière

(2004, speach)

1. Abbot, Poster H., *Diary Fiction: Writting as action*, Cornell University Press, 1984
2. Acterian, Arşavir, *Despre mirare*, Ed. Ararat, Buc., 1996, p. 20 (citat din Rudolf Otto: "Miracolul, o întrerupere momentană a legilor naturale, provocată de o ființă care este ea însăşi autorul acestor legi şi trebuie în consecință să le fie stăpân")
3. Adam, Jean-Michel, Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 30-34 (diegeză, lume, mimesis)
4. Albérès, R.-M., *Istoria romanului modern*, ELU, Buc., 1968, p. 385-412
5. Alexandrescu, Sorin, *Dialectica fantasticului*, în vol. lui Mircea Eliade, *La țigănci şi alte povestiri*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1969, p. V- XLV
6. Amis, Kingslez, *Univers de la science-fiction*, Petite Bibliothèque Pazot, 1960
7. Anderson, J.D., *The Reality of Illusion*, Southern Illinois Press, 1996
8. Aristotel, *Poetica*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1957
9. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 140-166, 192-197
10. Bachelard, Gaston, *Apa şi visele*, Ed. Univers, Buc., 1995
11. ----, *Pământul şi reveriile voinței*, Ed. Univers, Buc., 1998
12. Bahtin, Mihail, *François Rabelais şi despre cultura populară în Evul Mediu şi renaştere*, Ed. Univers, Buc., 1979

[34] Ex. filmic pentru procedeul visul nostalgic în ficțiunea cinematografică: "100 de flori ascunse adânc", de Chen Kaige, din seria "Cu 10 minute mai bătrân", "Trompeta" (colecție englezească)

13. Bataille, Georges, *Albastrul cerului, Proză fantastică franceză*, vol. I, Ed. Univers, Buc., 1982, vol. II
14. Baudelaire, Charles, *Paradisuri artificiale*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1996
15. Baurdy, Jean-Louis, *Scriitură, ficțiune, idoelogie*, în *Pentru o teorie a textului*, Ed. Univers, Buc., 1980
16. Bădărău, George, *Fantasticul în literatură*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2003
17. Beguin, Albert, *Sufletul romantic şi visul*, Ed. Univers, Buc., 1988
18. Booth, C. Wayne, *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976 (v. a ficțiunii romaneşti), p. 327 şi 69-79, 146-153, 470-190 ("Te-am mințit cititorule, fiindcă trebuia să-ți dovedesc că minciuna este adevărul")
19. Bordwell, David, *Narration in the fiction film*, Routledge, London, 1997 sau Wisconsin, University of Wisconsin Press, 1985
20. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 314-318, 377-381, 448-453
21. Brion, Marcel, *Arta fantasticului,* Ed. Meridiane, Buc., 1970
22. Burgos, Jean, *Imaginar şi creație*, Ed. Univers, Buc., 2003
23. ----, *Pentru o poetică a imaginarului*, Ed. Univers, Buc., 1988, p. 36-122, 461-473
24. Caillois, Roger, *Au coeur du fantastique*, Ed. Gallimard, Paris, 1965
25. ----, *De la feerie la science fiction*, studiu introductiv la *Antologia nuvelei fantastice*, Ed. Univers, Buc., 1970
26. ----, *Images, images... Essais sur le role et les pouvoirs de l'imagination*, Jose Corti, Paris, 1966
27. ----, *Mitul şi omul*, Ed. Nemira, Buc., 2000, p. 114-138, 7-10 (straniul)
28. Campbell, Josef, *The hero with a thousand faces (Eroul cu o mie de fețe),* Ed. Princeton University Press, ultima ediție, a treia, 1973
29. ----, *The Power if Myth*, with Bill Moyers, Anchor Books, New York, 1991
30. Cassirer, Ernst, *Filosofia formelor simbolice, vol.II, Gândirea mitică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2009
31. Castex, *Povestire fantastică în Franța*, Ed. Univers, Buc., 1972
32. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti*, Ed. Trei, Buc., 2003, p. 194-207

33. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 168-180 ("Ontologie şi metaficțiune" şi "Lumi posibile: science fiction şi «cyber-punk»")
34. Dodds, E. R., *Dialectica spiritului grec*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 125-145
35. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 242-248
36. Dumitriu, Anton, *Homo universalis*, Ed. Eminescu, Buc., 1990, p. 131-133
37. Eco, Umberto, *Şase plimbări în pădurea narativă*, Ed. Pontica, Constanța, 1997, p. 99-127, 153-185
38. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, "La vida es sueño", p. 19-29, 101-104 ("teama de necunoscut" - irealități)
39. ----, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 115-118 (irealități)
40. ----, *Proză fantastică*, III. *Pe strada Mîntuleasa*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1991
41. Forster, E.M., *Aspecte ale romanului*, ELU, Buc., 1968, p. 108-125 ("Fantezia") (irealități)
42. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2004, p. 13-32 (aceasta nu e o pipă)
43. Friedman, Norman, *Point of view in fiction. The Development of a critical concept,* PMLA, LXX, 1955
44. Gelas, Bruno, *La fiction manipulatrice*, în *L' argumentation*, Lyon, Presses universitaires de Lyon, 1981, p. 75-88
45. Genette, Gérard, *Introducere în arhitext*, Ed. Univers, Buc., 1994, p. 89-114, 134-159
46. Gombrich, E. H., *Artă şi iluzie*, Ed. Meridiane, Buc., 1973
47. Hutcheon, Linda, *A Poetics of Postmodernism. History. Theory. Fiction*, Routledge, New York, London sau *Politica postmodernismului*, Ed. Univers, Buc., 1997, p. 35-67
48. Ionescu, Andrei, *Borges în conştiința criticii*, în vol. *Luis Borges, Cărțile şi noaptea*, Ed. Junimea, Iaşi, 1988, p. 166-217 (irelități)
49. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 156

50. Langer, K. Susanne, *Feeling and Form. A theory of art developed from Philosophy in new key*, Ed. Routledge & Kegan Paul Limited, England, London, First Edition in 1953, Second Impression 1959, Third Impression, 1963, Fourth Impression, 1967, p. 306-326
51. Laure, Ryan Marie, *Narrative as Virtual Reality*, The Johns Hopskins University Press, Baltimore & London, 2001
52. Lodge, David, *The art of fiction*, (Ilustrated from Classic and Modern texts), Penguin, London, New York, 1991-1992
53. Manolescu, Florin, *Literatura SF*, Ed. Univers, Buc., 1980
54. Marcus, Solomon, *Paradigme universale*, I, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 174-177
55. ----, *Paradigme universale, II. Pornind de la un zâmbet*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 25-260, 268-269
56. Marinescu, Luiza, *Umberto Eco în labirintul romanului postmodern*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2003, p. 175-202 (Ficțiunea...)
57. Markiewicz, Henryk, *Conceptele ştiinței literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1988, p. 134-166
58. Mănuțiu, Mihai, *Despre mască şi rol*, Ed. Humanitas, Buc., 2007, p. 107-127
59. McLuhan, Marshall, *Mass-media sau mediul invizibil*, Ed. Nemira, Buc., 1997, p. 64-70
60. Morin, Edgar, *Le cinéma au l'homme imaginaire*, Ed. Minuit, Paris, 1956
61. Northrop, Fry, *Anatomia criticii*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 163-175
62. Otto, Rudolf, *Despre Numinos*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996
63. ----, *Sacrul*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996, p. 138 (irealități)
64. Pârvu, Sorin, *American Fiction.Varia*, Ed. Univ. Al. I. Cuza, Iaşi, 1988
65. Pavis, Patrice, *L' analyse des spectacles*, Ed. Nathan, Paris, 1996, p. 223-224
66. Peck, Scott M., *Psihologia minciunii*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2003 (irealități)
67. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 57-65, 185-188
68. Poe, E.A., *Scrieri alese*, ELU, Buc., 1968

69. Popper, Karl, *Epistemologia fără subiect cunoscător*, în vol. *Epistemologie, orientări contemporane*, Ed. Politică, Buc., 1974, p. 69-120
70. Propp, V.I., *Morfologia basmului*, Ed. Univers, Buc., 1970
71. Putman, Hilary, *Representation and Reality*, Cambridge, MIT Press, 1988
72. Read, Herbert, *Imagine şi idee*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 85-106
73. Ryan, Marie Laure, *Narrative as Virtual Reality. Immersion and Interactivity in Literature and Electronic Media*, The John Hopkins University Press, 2001
74. Sebbag, Georges, *Scenariul-fantomă. Cinematografia şi scriitorul*, în rev. *Secolul 21*, Filmul, Nr. 10-12, 2001, p. 178-185
75. Solier, René, *Arta şi imaginarul*, Ed. Meridiane, Buc., 1978
76. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 241-261 ("Imaginația dezastrului", v. science fiction)
77. Todorov, Tzvetan, *Introducere în literatura fantastică*, Ed. Univers, Buc., 1973, p.59-76 (Straniul şi miraculosul)
78. Uscătescu, George, *Ontologia culturii*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1987, p. 109-116 (irealități)
79. Vacs, Louis, *Arta şi literatura fantastică*, Ed. Univers, Buc., 1996
80. Vaihinger, Hans, *Filozofia lui "Ca şi cum"*, Ed. Nemira, Buc., 2001, p. 211-241, 466-488 (irealități)
81. Wunenburger, Jean-Jacques, *Filozofia imaginilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 357-360 (Imaginarul operelor de artă), 227-232 (Imaginea şi nereprentabilul), 134-142 (Fabricarea de imagini, v. fantasticul), 235-241 (Statutul intermediar al imaginii)
82. Zamfirescu, Vasile Dem., *Filosofia inconştientului*, Ed. Trei, Buc., 1998, vol. I, p. 150 (citat din Fr. W. Schelling: "Straniu (unheimlich) este tot ceea ce trebuia să rămână secret, ascuns, dar s-a manifestat", - ar fi vorba de întoarcerea refulatului, este o substituire simbolică)
83. xxxx, *Antologia nuvelei fantastice*, Ed. Univers, Buc., 1970

IV.B.13.b. Basmul. Fantasticul

1. Angelescu, Silviu, *Legenda*, Ed. Valahia, Buc., 2008, ediția a 3-a
2. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie şi Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 77-104

3. Bădărău, George, *Fantasticul în literatură*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2003
4. Béguin, Albert, *Sufletul romantic şi visul*, Ed. Univers, Buc., 1998
5. Bettelheim, Bruno, *Psychanalyse des contes des fées*, Ed. Robert Laffont, 1976
6. Brion, Marcel, *Arta fantastică*, Ed. Meridiane, Buc., 1970
7. Burgos, Jean, *Pentru o poetică a imaginarului*, Ed. Univers, Buc., 1988, p. 36-122, 461-473
8. Caillois, Roger, *Eseuri despre imaginație*, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 144-204
9. ----, *În inima fantasticului*, Ed. Meridiane, Buc., 1971
10. ----, *Mitul şi omul*, Ed. Nemira. Buc., 2000, p. 7-10
11. Campbell, Josef, *The hero with a thousand faces* (Eroul cu o mie de fețe), Ed. Princeton University Press, ultima ediție (a treia) 1973
12. Casares, Adolfo Bioy, *Invenția lui Morel*, Ed. Humanitas, Buc., 2003 ediția a doua revăzută
13. Călinescu, George, *Estetica basmului*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1965
14. *Cele 10 canoane a lui Todorov*, în Arşavir, Acterian, *Despre mirare*, Ed. Ararat, Buc., 1996, p. 149
15. Chanadz, Ammarzll B., *Magical Realism and the Fantastic> Resolved versus Unresolved Antinomz*, New Zork, Garland, 1985
16. Chițimia, Ion C., *Poveşti, snoave şi legende. Antologie de literatură populară*, Ed. Academiei Române, Buc., 1967 / Notă asupra ediției, p. 9: "O poveste cu caracter realist poate cuprinde elemente fantastice, dar ea nu se confundă cu basmul propriu-zis, câtă vreme accentul cade pe conflicte mai apraoape de realitate şi mai concrete dacât abstracțiunile şi simbolurile basmului." (v. de ex. "realismul magic" din "Un veac de singurătate")
17. Cordun, Val, *Timpul în răspăr*, Ed. Saeculum I.O., Buc., 2005
18. Dan, Pavel Sergiu, *Fețele fantasticului. Delimitări, clasificări şi analize*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005
19. Eliade, Mircea, *Aspecte ale fantasticului*, Ed. Univers, Buc.
20. ----, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 115-118

21. ----, *La vida es sueño*, în vol. *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 19-23
22. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii*, Ed. "Jurnalul Literar", Buc., 1992, p. 21, 47-48
23. Goethe, Basmul, în *Opere*, vol. 5, Ed. Univers, Buc., 1987, p. 169-211
24. Gustaffson, Lars, *On the Fantastic in Literature*, în *Utopies*, Stokholm, 1969
25. Hegel, G. W. Fr., *Prelegeri de estetică*, vol. I, Ed. Academiei, Buc., 1966, p. 341-369
26. Hume, Kathryn, *Fantasy and Mimesis: Responses to reality in western literature*, London Methuen, London, 1984
27. Ispirescu, Petre, *Basme*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1969, vol. I şi II
28. Jackson, Rosemary, *The Literature of Subversion*, London, Methwen, 1981
29. Le Goff, Jacques, *Imaginarul medieval*, Ed. Meridiane, Buc., 1991
30. Lovinescu, Vasile, *Interpretarea ezoterică a unor basme şi balade româneşti*, Ed. Cartea Românească, colecţia Gnosis, Buc., 1993
31. Manlove, C.N., *Modern Fantasy: Five Studies*, London, 1971
32. Marino, Adrian, *Dicţionar de idei literare*, vol. I, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 655-686
33. Márquez, Gabriel Garcia, *Un veac de singurătate*, Editura Minerva, Buc., 1974
34. Mellier, Denis, *La littérature fantastique*, Ed. Seuil, Coll. Mémo, Paris, 2000
35. Otto, Rudolf, *Despre Numinos*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996, p. 138
36. Poe, E.A., *Annabel şi alte poeme*, Ed. Univers, Buc., 1987, "Corbul", p. 137-140 (Ştefan Augustin Doinaş) şi alte 15 tălmăciri, la p. 234-294
37. Propp, V. I., *Morfologia basmului*, Ed. Univers, Buc., 1970
38. ----, *Rădăcinile istorice ale basmului fantastic*, Ed. Univers, Buc., 1973
39. Read, Herbert, *Imagine şi idee*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 85-106
40. Solier, René, *Arta şi imaginarul*, Ed. Meridiane, Buc., 1978
41. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 241-261
42. Starobinski, Jean, *Melancolic, nostalgie, ironie*, Ed. Meridiane, Buc., 1993, p. 90-99

43. Şăineanu, Lazăr, *Basmele române*, Ed. Minerva, Buc., 1978
44. Todorov, Tzvetan, *Introducere în literatura fantastică*, Ed. Univers, Buc., 1973
45. Van Gennep, A., *Formarea legendelor*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997
46. Von Chamisso, Herbert, *Nemaipomenita poveste a lui Peter Schlemihl*, în vol. *Nuvela romantică germană*, vol. II, Ed. Minerva, Buc.

IV.B.14 Imagine şi imaginație. Homo iconicus

Tipul de imagine	**Exemple**
Imaginea propagandistică	Reclame, spoturi publicitare, promo-uri
Imaginea informativă	Ştirile de informare curentă, reconstituirile (documentare, în principal), comentarii, talk-show-uri etc.
Imaginea de divertisment	Emisiuni muzicale, filme, talk-show-uri distractive etc.
Imaginea interactivă	Concursuri, emisiuni participative
Imaginea artistică	Filme artistice, reclame, clipuri muzicale etc.

1. Adămuț, Anton I., *Socrate şi oaia rătăcită*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 9, septembrie 2005, p. 27 ("Ontologia lui Platon nu conține decât Forme" (...) "există Frumusețe pe pământ numai întrucât ea este posibilă în cer. Şi fiindcă Forma Frumuseții este accesibilă privirii, Forma însăşi a Frumuseții se livrează sub aspectul imaginii: tânărul frumos.") (v. şi dialogul Lysis)
2. Auerbach, Erich, *Mimesis*, ELU, Buc., 1967
3. Aumont, Jacques, *The Image,* BFI Publish., London, 1997
4. Bachelard, Gaston, *Aerul şi visele*, Ed. Univers, Buc., 1997
5. ----, *Apa şi visele*, Ed. Univers, Buc., 1995
6. Baltrusaitis, Jurgis, *Formări şi deformări*, Ed. Meridiane, Buc., 1989
7. ----, *Oglinda*, Ed. Meridiane, Buc., 1972

8. ----, *Oglinda. Metamorfoza goticului*, Ed. Meridiane, Buc., 1981
9. Barthes, Roland, *Image, music, text*, Edited by Hill&Wang, New York, 1997
10. ----, *Rhétorique de l'image*, în *L'obvie et l'obtus*, Ed. Seuil, Paris, 1982
11. Baudrillard, Jean, *De la séduction*, Ed. Galilée, Paris, 1979
12. ----, *Le crime parfait*, Ed. Galilée, Paris, 1995
13. ----, *Selected Writtings*, Stanford University Press, 2001
14. ----, *Strategiile fatale*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996
15. ----, *The Precession of Simulacra*, 1981, citat de Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 72-85
16. Belting, Hans, *Antropologia imaginii. Schițe ale ştiinței imaginii*, Kijárat Kiadó, Budapest
17. ----, *Sfârşitul istoriei artei în 2006*, Atlatisz Kiadó, Budapest
18. Benjamin, Walter, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 260-264
19. Bernis, Jeanne, *L' imagination*, PUF, Paris, 1958
20. Besançon, Alain, *Imaginea interzisă*, Ed. Humanitas, Buc., 1996, p. 19-50
21. Boia, Lucian, *Pentru o istorie a imaginarului*, Ed. Humanitas, Buc., 2000
22. Bonnange, Claude, Thomas Chantal, *Don Juan sau Pavlov?,* Ed. Trei, Buc., 1999
23. Burckhardt, Titus, *Alchimie. Semnificația ei şi imaginea despre lume*, Ed. Humanitas, Buc., 1998
24. Burgos, Jean, *Imaginar şi creație*, Ed. Univers, Buc., 2003
25. Caillois, Roger, *Abordări ale imaginarului*, Ed. Nemira, Buc., 2001
26. ----, *Eseuri despre imaginație*, Ed. Minerva, Buc., 1975
27. Cambir, Alina, *Jocul imaginii în oglinda visului*, rev. *Secoul XX,* Nr. 352-354, 7 dec. 1991
28. Carroll, Noël, *Theorizing the Moving Image*, Cabridge University Press, 1996
29. Casares, Adolfo Bioy, *Invenția lui Morel*, roman, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 94-95, 107-109
30. Casetti, Francesco, *Les théories du cinéma, depuis 1945*, Ed. Nathan, 1999-2000
31. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 215-221

32. Cehov, Michael, *L´imagination creatrice de l´acteur*, Ed. Pygmalion, Paris, 2006
33. Chevalier, Jean, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, vol. 1 (A-D), Ed. Artemis, Buc., 1994, p. 15-64
34. Chiarini, Luigi, *Arta şi imaginea*, în vol. *A şaptea artă*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1966, p. 183-190
35. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 52-58 (obiectivarea imaginației estetice), 61-62 (rațiune şi imaginație), 62-67 (imaginație, rațiune şi bine)
36. Constantinescu, Marius, *Iconoclasmul: Criza intermediarului şi violența contrariilor*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 2/feb. 2007, p. 34-35
37. Corbin, Henry, *Face de Dieu, Face de l'homme. Herméneutique et soufisme*, Ed. Flammarion, Paris, 1983
38. ----, *Mundus imaginalis ou L'imaginaire et l'imaginal*, în *Cahiers internationaux de symbolisme*, nr. 6, 1964
39. Cournarie, Laurent, *L´imagination*, Ed. Armand Colin, Paris, 2006
40. Creția, Petru, *Oglinzile*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
41. Cristolovici, Anca, *Însemnări despre "Dincolo de oglindă"*, rev. *Secolul 20*, Nr. 352-354, 7 dec. 1991
42. de Solier, Rene, *Arta şi imaginarul*, Ed. Meridiane, Buc., 1978
43. De Unamuno, Miguel, *Trei nuvele de exemplare şi un prolog*, Ed. Moldova, Iaşi, 1991, p. 17-31
44. Debord, G., *La société du spectacle*, Ed. Gallimard, Paris, 1992, traducere în limba română la Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 1998
45. Deleuze, Gilles, *Cinéma 2, The Time-Image (Cinéma II :L'Image-Tempps*), The Atlone Press, 2000
46. Dudley, Andrew, *The Image in Dispute*, Edited by University of Texas Press, Austin, 1997
47. Duran, Gilbert, *The imaginal* în Eliade, Mircea, *The Encyclopedia of Religion*, editată de Simon &Schuster MacMillan, New York, 1995, vol. 7
48. ----, *Aventurile imaginii. Imaginația simbolică. Imaginarul*, Ed. Nemira, Buc., 1999
49. ----, *Figuri mitice şi chipuri ale operei*, Ed. Nemira, Buc., 1998

50. ----, *Structurile antropologice ale imaginarului*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998 sau Ed. Univers, Buc., 1977
51. Duvignaud, Jean, *Arta, azi* în vol. *Sociologia franceză contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1971 (Imaginarul)
52. Eco, Umberto, *În căutarea limbii perfecte*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002, p. 118-144
53. ----, *De la arbore la labirint*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
54. Eliade, Mircea, *Imagini şi simboluri*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
55. Evdokimov, Paul, *Arta icoanei. O teologie a frumuseții*, Ed. Meridiane, Buc., 1993
56. Fay, Ştefan J., *Sokrateion*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 101-105 (oglinda)
57. Fleuri, Cynthia, *Imagination, imaginaire, imaginal*, PUF, Paris, 2006
58. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2004, p. 13-32 („Aceasta nu e o pipă.")
59. Frege, Gottlob, *Sens şi semnificație*, în vol. Colectiv *Logică şi filozofie*, Ed. Politică, Buc., 1966
60. Fresnault-Deruelle, Pierre, *L'image placardeé,* Nathan, Paris, 1997
61. Freud, Sigmund, *Scrieri despre literatură şi artă*, Ed. Univers, Buc., 1980
62. Frumuşani, Rovența, Daniela, *Introducere în semiotică*, Ed. Universitatea Bucureşti, Buc., 1991, p. 165-182 (Semiotica discursului publicitar)
63. Fulchignoni, Enrico, *La civilisation de l'image*, Ed. Payot, Paris, 1972
64. Funkenstein, Amos, *Teologie şi imaginație ştiințifică*, Ed. Humanitas, Buc., 1998
65. Galer, Mark, Horvat, Les, *Imaginea digitală*, Ed. Ad Libri, Buc., 2004
66. Ghei, Nicolai, *Semn şi imagine*, în vol. colectiv *Poetică. Estetică. Sociologie*, Ed. Univers, Buc., 1979, p. 88-115
67. Goethe, Johan Wolfgang, *Maxime şi reflecții*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 206
68. Gombrich, E.H., *The image and the eye*, Phaidon, London, 1999
69. Goodman, Nelson, *Languages of art*, Indianapolis, 1967
70. Grigorescu, Dan, *Aventura imaginii*, Ed. Meridiane, Buc., 1982
71. Guyan, Jean-Marie, *Arta din punct de vedere sociologic*, Ed. Meridiane, Buc., 1991, p. 348 şi urm.

72. Heidegger, Martin, *Timpul imaginii lumii*, Ed. Paideia, Buc., 1998
73. Hocke, Gustav René, *Lumea ca labirint*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 206-209
74. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, 2002, p. 214-227
75. Hurduzeu, Ovidiu, (dr.), *România în epoca post modernă* în rev. *România literară*, din 3-9 iunie 1998, p. 12-13
76. Huyghe, René, *Dialog cu vizibilul,* Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 49-65, 243-293, 374-386
77. ----, *Puterea imaginii*, Ed. Meridiane, Buc., 1971, p. 19-34
78. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. I, p. 52-149
79. Ionescu, Nae, *Curs de metafizică*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 276-292, 308-317
80. Joly, Martine, *Introduction à l'analyse de l'image*, Ed. Nathan, Paris, 1994, traducere în limba română la Ed. All Educațional, Buc., 1998
81. ----, *L'image et les signes. Approche sémiologique de l'image fixe,* Nathan, Paris, 1994
82. Jung, C.G., *Imaginea omului şi imaginea lui Dumnezeu*, Ed. Teora, Buc., 1997
83. ----, *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 476-484
84. Lacorre, B., *L'imagination. Le jugement. L'idée*, Ellipses, Paris, 1995
85. Langer, Susanne, *Feeling and Form. A theory of art developed from Philosophy in new key,* Ed. Routledge & Kegan Paul Limited, England, London, First Edition in 1953, Second Impression 1959, Third Impression 1963, Fourth Impression 1967, p. 236-258
86. Legendre, Pierre, *Dieu au miroir. Étude sur l'institution des images*, Fayard, Paris, 1994
87. Levinas, Emanuel, *Între noi. Încercare de a-l gândi pe celălalt*, Ed. Bic All, Buc., 2000
88. Liiceanu, Gabriel, *Om şi simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 70-73
89. Lupasco, Stéphane, *Logica dinamică a contradictoriului*, Ed. Politică, Buc., 1982, p. 301-310

90. Manolescu, Ion, *Noțiuni pentru studiul textualității virtuale*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
91. ----, *Videologia. O teorie tehnoculturală a imaginii globale*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003
92. Marcus, Solomon, *Imaginația*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1979
93. Măniuțiu, Mihai, *Despre mască şi iluzie*, Ed. Humaniats, Buc., 2007, p. 127-133
94. McQuail, Denis, Sven Windhal, *Modele ale comunicării*, comunicare.ro, Ed. SNSPA, Facultatea de Comunicare şi Relații Publice, Buc., 2001, p. 51-52
95. Melchior-Bonnet, Sabine, *Istora oglinzii*, Ed. Univers, Buc., 2000
96. Merleau-Ponty, Maurice, *Fenomenologia percepției*, Ed. Aion, Buc., 1999
97. Mihăiescu, Florin, *Simbolul, imagine a lumii,* Rm. Vâlcea, în *Ianus*, Nr. 5-6/2002, publicație a programului "Tradiție şi postmodernitate", Fundația HAR
98. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2000, p. 199-203 (imaginea despre lume)
99. Morin, Edgar, *Le Cinéma à l'homme imaginaire*, Ed. Minuit, Paris. 1956 (v. şi prefața de la ediția din 1977)
100. Munier, R., *Contre l'image*, Ed. Gallimard, Paris, 1963
101. Nanu, Adina, *Comunicare prin imagine*, Ed. Vizual, Buc., 2002, (Artele spectacolului, p. 212-233, Arta cinematografică, p. 234-239, Comparație între teatru şi film, p. 240-241, Critica imaginii de film, p. 242-243, Despre teatru şi film, p. 244-267)
102. Noica, Constantin în vol. *Cartea interferențelor*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1985, p. 170-177 (Exactitate şi adevăr)
103. Peters, Francis E., *Termenii filozofiei greceşti*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 81
104. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 57-65 (Imaginalul şi oglinzile), 76-81, 85-188 (Lumea în oglindă), 271-280 (Oglinda şi "mundus imaginalis")
105. Popescu, Costin, *Publicitatea: o estetică a persuasiunii*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2005, p. 94-122

106. Read, Herbert, *Imagine şi idee*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 9-27, 48-69, 85-105, 125-142
107. Sartori, Giovanni, *Homo videns*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
108. Sartre, Jean Paul, *Imaginația*, Ed. Aion, Oradea, 1997
109. ----, *L'imaginaire*, Ed. Gallimard, Paris, 1940
110. ----, *L'imagination*, P.U.F., Paris, 1940
111. Scrima, André, *Antropologia antropofatică*, Ed. Humanitas, Buc., 2005 (imaginea omului în conştiința umanității)
112. ----, *Antropologia apofatică*, "Imaginea omului în conştiința umanității", p. 32-35, Ed. Humanitas, Buc., 2005
113. Sorlin, Pierre, *Les Fils de Nadar. Le «siède» de l'image analogique,* Nathan, Paris, 1997
114. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 17-25, 118-127, 135-139, 161-232, 250-262
115. ----, *Scurtă istorie a umbrei*, Ed. Humanitas, Buc., 2000
116. Todorov, Tzvetan, *Teorii ale simbolului*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 173-174
117. Trubeţkoi, *3 eseuri despre icoană*, Ed. Anastasia, Buc., 1999
118. Uspenski, Leonid, *Teologia icoanei*, Ed. Anstasia, Buc., 1994
119. Vaihinger, Hans, *Filosofia lui "Ca şi cum",* Ed. Nemira, Buc., 2001
120. Vianu, Tudor, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 55-62
121. Von Chamisso, Herbert, *Nemaipomenita poveste a lui Peter Schlemihl*, în vol. *Nuvela romantică germană*, vol. I
122. Walton, Davis, *Language, Image, Media*, Ed. Focus, Londra, 2000
123. Warnock, Mary, *Imagination,* University of California Press, Berkely & Los Angeles, 1976
124. Wellek, René, Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967
125. Wilde, Oscar, *Portretul lui Dorian Gray*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1967
126. Wittgenstein, Ludwig, *Cercetări filosofice*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 252-256, p. 283-288, p. 333-335
127. Wunenburger, Jean–Jacques, *Filozofia imaginilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 129-185
128. ----, *Viața imaginilor*, Ed. Cartimpex, Cluj-Napoca, 1998

129.----, *L´imaginaire*, PUF, Paris, 2003
130.xxxx, *Dicționar de termeni literari*, Ed. Academiei Române, Buc., 1976, p. 208-212
131.xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 475-478

IV.B.15 Sistemul artelor

Spiritul artistic poate fi reprezentat ca un trunchi ale cărui ramuri sunt artele tradiționale. Acestea erau considerate de către Nietzsche moduri de raportare ale omului la lume, dar moduri estetice. Fiecare dintre cele şapte ramuri ale artei, care sunt în acelaşi timp şi limbaje specifice, are etajul ei reflexiv corespunzător unde sunt teoretizate, analizate, explicate şi evaluate astfel:

a. **istoria** (studiază cronologia şi implicarea filiației între opere)
b. **teoria** (studiază formele prin care se manifestă artisticitatea respectivă ca genuri, specii, subspecii etc.)
c. **poetica** (doctrina sau viziunea estetică despre ramura respectivă a artei)
d. **poietica** (se referă la eşafodajul sau arhitectura, tehnica constructivă care a prezidat opera, schelăria ei)
e. **critica de artă** (descifrează codurile de limbaj interpretând figurile de stil la care s-a recurs, interpretare care, aşa cum scria Eugen Ionescu în celebra sa carte "Nu", trebuie să fie precedată de o operație exegetică. Critica exprimă, în acelaşi timp, formulată, şi o judecată de valoare a operei respective)
f. **axiologia** adecvată ramurii respective (cercetează şi evaluaează lumea diversificată a valorilor intrinseci ale operei şi modul cum ea a fost valorizată în diferite epoci şi medii culturale, inclusiv locul ei în canon)
g. **estetica de ramură** (demonstrează apartenența ramurii respective la conceptul de artă prin identificarea numitorului comun prezent în toate artele sau, exprimat în limbajul logicii, intențiunea noțiunii de artă)
h. **estetica generală** (în afară de esteticul naturii şi al vieții cotidiene, estetica generală are ca obiect de cercetare arta ca fenomen spiritual în ale cărei opere se exprimă esteticitatea prin excelență. Aici arta este privită ca ansamblu de opere sau univers în expansiune de forme simbolice şi estetic expresive prin care se corectează viața. Totalitatea operelor se aşează ca o co-realitate fiind, prin natura ei, o arealitate sau, altfel spus, o realitate

ficțională căci, aşa cum toate creațiile omului sunt instaurări, şi operele de artă au acelaşi destin şi finalitate. Ele exprimă o diversitate de tipuri de sensibilitate estetică şi declanşează la receptori plăcerea şi bucuria estetică. Față de morală, care este produs al voinței, cum zice Immanuel Kant, arta este produs al sentimentului, iar ştiința produs al rațiunii).

IV.B.15.a Sistemul artelor sau Clasificarea artelor

1. Acterian, Haig, *Scrieri despre teatru*, Ed. Muzeul Literaturii Române, Buc., 1998
2. Adam, Jean-Michel, Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 16, 20, 29, 65-70
3. Adorno, Theodor W., *Television and the patterns of mass culture*, în Rosenberg, B., D.M. White (Ed.), Mass Culture. *The Popular Arts in America*, The Free Press/Collier-McMillan, New York/London, 1957, p. 482
4. Appia, Adolphe, *Opera de artă vie*, Ed. Unitext, Buc., 2000
5. Arendt, Hannah, *Society and Culture*, în Rosenberg, B., D.M. White (Ed.), *Mass Culture. The Popular Arts in America*, The Free Press/Collier-McMillan, New York/London, 1957, p. 93-101
6. Ariès, Philippe, George Duby (coordonatori), *Istoria vieții private*, Ed. Meridiane, Buc., 1995
7. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 53-59 ("Oraşul ca teatru şi viața ca sărbătoare") şi p. 133-160
8. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie şi Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 67-68, 171-218
9. Babeți, Adrian, *Dandysmul. O istorie*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004.
10. Banu, George, *Zidul crăpat al limbilor*, în rev. *Teatrul azi*, nr. 11 şi 12/2001, p. 19-22
11. Barthes, Roland, *Plăcerea teatrului*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1994
12. Bourdieu, Pierre, *Despre televiziune*, Ed. Meridiane, Buc., 1998
13. ----, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 161-171, p. 226-232 ("Teatrul experimental şi teatrul de bulevard"), p. 390-427

14. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 250-290 (teatrul), 290-291 (mimica), 291-302 (dansul), 302-323 (filmul), 372-455 (muzica)
15. Brook, Peter, *Spațiul gol*, Ed. Unitext, Buc., 1977
16. Bughici, Dumitru, Diamandi Gheciu, *Formele şi genurile muzicii instrumentale*, Ed. Muzicală, Buc., 1960
17. Buzoianu, Cătălina, *Novele teatrale*, Ed. Meridiane, Buc., 1987.
18. Cagli, *La pittura e il teatro*, album, secțiunea Arte Plastice
19. Cazeneuve, Jean, *Riturile şi condiția umană*, în vol. *Sociologia franceză contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1971
20. Ceauşu, Gheorghe, *Fenomenologia aroganței,* Ed. Fundației Pro, Buc., 2006, p. 317-339 (Receptarea spectacolului de teatru şi film ca mirare)
21. ----, *Somnolența gândirii în fața patrulaterului de sticlă*, în vol. colectiv *Televiziunea, artă sau politică*?, Ed. Victor, Buc., 2005
22. Cezar Radu, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 104-106
23. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 539-554 (poezia)
24. Cristea, Mircea, *Teatrul experimental contemporan. Curente, tendințe, orientări*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1996.
25. Cusset, Cristophe, *Tragedia greacă*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
26. De Madariaga, Salvador, *Artele şi literatura*, în vol. *Itinerarii spirituale*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 348-366
27. Debord, Guy, *La société du spectacle*, Galllimard, Paris, 1993, p. 3, 4, 8.
28. ----, *Societatea spectacolului. Comentarii la societatea spectacolului*, Ed. Est, Buc., 2001
29. Delacroix, Henri, *Psihologia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 135-146
30. Deleuze, Gilles, *Diferență şi repetiție*, Ed. Babel, Buc., 1995, p. 18-32
31. Delumeau, Jean, *Frica în Occident (sec. XIV-XVIII). O cetate asediată,* vol. I şi II, Ed. Meridiane, Buc., 1986
32. Dragomirescu, Mihai, *Clasificarea artelor*, în vol. *Despre frumos şi artă. Tradițiile gândirii româneşti,* vol. I, Antologie de Vasile Morar, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1984, p. 305-310

33. Drimba, Ovidiu, *Istoria culturii şi civilizației*, vol. I, II, III, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1984 (I), 1987 (II), 1990 (III)
34. Drumur, Guy, *Histoire des spectacles*, Paris
35. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 392-410, p. 477-485 ("Enunțare teatrală")
36. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 100-130, vol. II, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 151-160, 163-164
37. ----, *Opera de artă şi execuția sa*, în *Fenomenologia experienței estetice,* vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 68-70, p. 81-91
38. Dumitriu, Anton, *Eseuri*, Ed. Eminescu, Buc.,1968, p. 382-386.
39. Dumur, Guy (sous la direction de), *Encyclopédie de la Pleiade, Histoire des spectacles*, Editions Gallimard, Paris, 1965 (Liturgic, La Fète, Jocuri şi competiție, Teatrul în Orient şi în Occident, Cinema, Televiziune, Teatrul radiofonic).
40. Durkheim, Émile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995, p. 322-357.
41. Eco, Umberto în Adam, J.-M. , *Les texts: types et prototypes*, Nathan, Paris, 1992, p. 25
42. Enescu, Radu, *Ab urbe condita*, Ed. Facla, Timişoara, 1985, p. 192-202
43. Faguet, Émile, *Teatrul şi artele*, în *Drama antică. Drama modernă*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971
44. Ferrier, Jean Louis, *Arts of the 20th Century*, album, Secțiunea Arte Plastice & Scenografie
45. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 162-186
46. Francastel Pierre, *Realitatea figurativă*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 104-135 (Artă şi istorie: dimensiune şi măsură a civilizațiilor), p. 248-320 (Imaginație plastică. Viziune teatrală şi semnificație umană), p. 255-257
47. Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 177-189
48. Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
49. Gombrich, E.H., *O istorie a artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1975
50. Grotowski, Jerzy, *Spre un teatru sărac*, Ed. Unitext, Buc., 1988

51. Gustin, Clementine, *Politique-spectacle. La prime à l'emballage*, *Le Point*, 20-26 mai 1985, p. 75
52. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 121-124, p. 268-270, 457-462
53. Hegel, George Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, vol. II, Editura Academiei Române, Buc., 1966, p. 55-77 (Arhitectura clasică), p. 114-158 (Sculptura), p. 176-180 (Sculptura greacă şi romană), p. 248-357 (Muzica), p. 357-432 (Literatura), p. 556-636 (Poezia dramatică) şi vol. III, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 136-145, p. 573-580, p. 585-598, p. 79-96, 311-370, 386-435, 435-511, 526-561, 556-636 (poezia dramatică)
54. Heideger, Martin, *Originea operei de artă*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 166-184, 185-191
55. Hollier, Denis (coord.), *Panorama des sciences humaines*, Gallimard, Paris, 1973, p. 20-24 (revoluția copernicană prin care s-a schimbat locul subiectului în raport cu lumea, dar şi topos-ul omului-spectator, din centru la periferie).
56. Hristić, Jovan, *Formele literaturii moderne*, Ed. Univers, Buc., 1973
57. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, 2002.
58. Ianegic, Ion, Liviu Ionescu, Tilde Urseanu, *Istoria baletului*, Ed. Muzicală a Uniunii Compozitorilor, Buc., 1967
59. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, vol. II, p. 209-212 (v. "Lumea ca teatru", Tudor Vianu, Opere, 10, 1982, p. 229-249) şi p. 181-208 (Muzica)
60. Ionesco, Eugène, *Note şi contranote*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
61. Jakobson, R.O., *Ce este poezia?*, în vol. *Ce este literatura?*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 691-703
62. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas,, Buc., 1997, p. 513-520 (persona, masca)
63. Kagan, M.S., *Morfologia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1979
64. Kierkegaard, Søren, *Repetarea*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
65. Klein Naomi, *No Space. No Choice. No Jobs. No Logo*, Flamingo, Londra, 2001, p. 16, 21, 29, 38, 47
66. Kojinov, V., *Genurile artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1962

67. Langer, Susanne, *Feeling and Form. A theory of art developed from Philosophy in new key,* Ed. Routledge/Kegan Paul Limited, England, London, First Edition in 1953, Second Impression 1959, Third Impression 1963, Fourth Impression 1967, p. 69-104
68. Lasch, Christopher, *The Culture of Narcissism*, Warner Books, New York, 1979, p. 38.
69. Lawson, John Howard, *Film şi creaţie*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 242-251 (teatrul), 263-278 (romanul)
70. Lessing, Gotthold Ephrain, *Opere*, vol. 1, ESPLA, Buc., 1958, p. 149-307
71. Llosa, Mario Vargas, *Povestaşul*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
72. Lotman, Iuri, *Despre conținutul şi structura noțiunii de literatură artistică*, în vol. Colectiv *Poetică. Estetică. Sociologie*, Ed. Univers, Buc., 1979, p. 116-139
73. Lukács, Georg, *Estetica*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1972
74. Mănunțiu, Anca, *Carnavalul şi ciuma*, Ed. Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2003
75. ----, *Carnavalul şi ciuma*, Ed. Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2003
76. Marcus, Solomon, *Nouă chipuri ale ordinii şi haosului*, în revista *Secolul 20*, Loc-locuire, poluare, nr. 1-2-3, 1999, p. 261-270
77. Marcuse, Herbert, *The Conquest of the Unhappy Consciousness. Repressive Desublimation*, în *One-dimensional Man*, Beacon Press, Boston, 1966
78. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, vol. I, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 524-563 (drama, genul dramamtic, dramaticul), 703-735
79. Markiewicz, Henryk, *Conceptele ştiinței literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1988, p. 166-203
80. Mocanu, Titus, *Morfologia artei moderne*, Ed. Meridiane, Buc., 1973
81. Modola, Doina, *Lucian Blaga şi teatrul. Riscurile avangardei*, Ed. Anima, Buc., 2003, p. 49-50 (Punerea în abis).
82. Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974, p. 263-275 ("Mesajul teatral")
83. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 194-302, p. 305-340
84. Mukařovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 152-163

85. Munro, Thomas, *Artele şi relaţiile dintre ele*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, vol. I şi II
86. Nanu, Adina, *Vezi? Comunicarea prin imagine*, Ed. Vizual, Buc., 2002, capitolele: Artele spectacolului, p. 212-233, Arta cinematografică, p. 234-239, Comparaţie între teatru şi film, p. 240-241, Citirea imaginii de film, p. 242-243, Despre film şi T.V., p. 244-267.
87. Nicoară, E.V., *Istoria teatrului din perspectivă antropologică*, Ed. Fundaţiei România de Mâine, Buc., 2004, vol. II.
88. Nietzsche, Friedrich, *Naşterea tragediei*, în vol. *De la Apollo la Faust*, Ed. Meridiane, Buc., 1978, p. 1277-308
89. Obraztov, Serghei, *Însemnările unui regizor* (1947) în vol. II, *A şaptea artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1967, p. 61-66.
90. Paladi, Radu, *Curs de istoria muzicii*, IATC, Buc., 1971
91. Panofsky, Erwin, *Teoria şi practica. Stilul şi materialul în film*, *Caiet de documentare cinematografică*, Nr. 11, nov. 1967, p. 25-45 (filmul şi teatrul)
92. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativităţii*, Ed. Univers, Buc., 1997, p. 223-238
93. Popper, Karl, *Cunoaşterea şi problema raportului corp-minte (o pledoarie pentru interacţionism)*, Ed. Trei, Buc., 1997
94. Ribot, Th., *Filosofia lui Schopenhauer*, Ed. Tehnică, Buc., 1993, p. 85-90
95. Riesman, David, *The Lonely Crowd. A Study of the Changing American Character*, Yale University Press, New Haven, Connecticut, 1961 (prima ediţie: 1950)
96. Ronvillois, Samuel, *Corps et sagesse, Philosophie de la liturgie*, Libriairie Aletheia, Librairie Arthème Foyard, Paris, 1995, p. 463-465 (Guardini, Spectacolul liturgic)
97. Rovenţa-Frumuşani, Daniela, *Introducere în semiotică*, Universitatea Bucureşti, Facultatea de Jurnalistică, Buc., 1991, p. 118-142 (v. bibliografie: p. 138-142)
98. Rusu, Liviu, *Estetica poeziei lirice*, Ed. Institutului de Psihologie al Universităţii, Cluj-Napoca, 1937, p. 5-34
99. Săbău, Gheorghe, *Arta digitală şi viceversa*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 4-9/2000, p. 52-53
100. Sadoveanu, Mihail, *Hanul Ancuţei*, Ed. Gramar, Buc., 2002

101. Sartori, Giovanni, *Homo Videns*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
102. Sava, Ion, *Teatralitatea teatrului*, Ed. Eminescu, Buc., 1981
103. Savarese, Barba, *Un dictionnaire d'antropologie théatrale. L'anatomie de l'acteur*, Bouffonneries Contreastes, 1985.
104. Schwartzenberg, Roger-Gérard, *Statul spectacol*, Ed. Scripta, Buc., 1995
105. Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 170-180

IV.B.15.b Teatrul şi filmul ca arte ale spectacolului în sistemul artelor

1. Solso, Robert L., *Cognition and the visual arts*, MIT Press, Massachusetts, 1996
2. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 193-202 (teatrul şi literatura), p. 301-314 (Happening-urile, o artă a juxtapunerii radicale), p. 314-334 (Note despre "camp"), p. 334-347 (O singură cultură şi o nouă sensibilitate)
3. Souzenelle, Annick de, *Simbolismul corpului uman*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1996, p. 49-147.
4. Speranţia, Eugeniu, *Iniţiere în poetică*, Ed. Albatros, Buc., 1972, ediţia a doua
5. Starobinski, Jan, *Melancolie, nostalgie, ironie*, Ed. Meridiane, Buc., 1993, p. 99-105 (teatrul), 176-196 (filosofia corpului)
6. Stoichiţă, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 262-284.
7. Strihan, Andrei, *Leone De Sommi - precursor al regiei moderne*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2001
8. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noţiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 96-124
9. Todorov, Tzvetan, *Introducere în literatura fantastică*, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 19-40
10. Tomaşevski, B.V., *Genurile literare*, în vol. *Ce este literatura?*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 131-167
11. Tonitza-Iordache, Michaela, George Banu, *Arta teatrului*, Ed. Nemira, 2004, p. 9-86

12. Turner, Victor Witter, Roger D. Abrahams, *The Ritual Process: Structure and Anti-structure*, *Aldine Transaction Paperback*, December 31, 1995
13. Turner, Victor Witter, *Celebration: Studies in Festivity and Ritual*, Smithsonian Books, US Hardcover, November 1980
14. ----, *Dramas, Fields and Metaphors,* Cornell University Press
15. ----, *From Ritual to Theatre: The Human seriousness of Play,* Performing Arts Journals Paperback, April 1987
16. ----, *Social Dramas and Stories about Them*, în *Critical Inquiry,* 7, 1980
17. ----, *Symbolic Action in Human Society*, Cornell, 1974 (1996).
18. ----, *The Anthropology of Performance*, PAY Publications, New York, 1987, unde constată fenomenul "teatralizării lumii" sau *Performing Arts Journals Paperback*, september, 1988.
19. ----, *The Ritual Process: Structure and Anti-structure (Symbol, Myth & Ritual)*, Cornell University Press, Paperback, December 31, 1977
20. Ubersfeld, Anne, *Termenii cheie ai analizei teatrului*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
21. Vianu, Tudor, *Estetica*, ELU, Buc., 1968, p. 143-150
22. ----, *Opere*, vol. X, Ed. Minerva, Buc., 1982, p. 229-250 (Din istoria unei teme poetice: lumea ca teatru)
23. Wellek, René, Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 280-314
24. Worringer, Wilhelm, *Abstracție şi intropatie*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 320-326
25. Yannaris, Christos, *Libertatea moralei*, Ed. Anastasia, Buc., 2002, p. 243-276
26. Yarwood, Doreen, *The Encyclopedia of World Costume*, album, B.T. Batsford, London, 1988
27. xxxx, *Dicționar de termeni literari*, Ed. Academiei, Buc., 1976 (dramă, dramatic, dramatizare, dramaturgie)
28. xxxx, *Enciclopedia civilizației greceşti*, Ed. Meridiane, Buc., 1970, p. 65-69 (Arhitectura), p. 79-81 (Arta), p. 88-90 (Antena), p. 112 (Canoanele), p. 137-138 (Clasele sociale), p. 146-147 (Comedia), p. 165 (Dansul), p. 185-187 (Dionysos), p. 194 (Drama satirică), p. 295-299 (|mbrăcămintea), p. 300-304 (Jocurile), p. 368-369 (Muzeele), p. 370-371 (Muzica), p. 416-427

(Pictura), p. 427-428 (Pieptănătura), p. 440 (Poezia lirică), p. 465-468 (Religia), p. 468-505 (Sculptura), p. 539-541 (Teatrul), p. 556-557 (Tragedia)
29. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiinţe umane*, Ed. All Educaţional, Buc., 2004, p. 940-941 (rolul)

IV.B.16 Fenomenul interferenţelor artelor în secolul XX/
Interferenţele filmului cu alte arte şi fenomene culturale

1. Acsan, Ion, *Orfeu şi Euridice în literatura universală*, Ed. Albatros, Buc., 1981
2. Aristarco, Guido, *Cinematografia ca artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1965
3. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie şi Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007
4. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976
5. Bordwell, David, *Narration in the Fiction Film*, University of Wisconsin Press, Wisconsin, 1985
6. Burgess, Anthony, *Portocala mecanică*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
7. Campbell, Joseph, *The hero with a thousand faces*, Published by Princeton University Press, Princeton, New Jersey, First Edition, 1949
8. Canudo, Ricciotto, *Le manifeste des sept arts - 1911* şi culegerea postumă *L'usine aux images - 1927*
9. Carroni, Emilio, *Amurgul erei teoriilor*, articol în *Cinema Nuovo*, Nr. 323, ianuarie-februarie, 1990, cu titlul *Il tramento del' era delle teoriche*
10. Chubbuck, Ivana, *Puterea actorului*, Ed. Quality Books, Buc., 2007
11. Clerc, Jean-Marie, *Litterature et Cinéma*, Ed. Nathan, Paris, 1966
12. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 538-539
13. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 247-258
14. Danagger, Ken, *The Technique of Film and Video Editing*, Focal Press, Bastore, 1993
15. Delluc, Louis, *La Photogénie*, 1919
16. Doinaş, Ştefan Augustin, prefaţă la Nietzsche Friedrich, *Aşa grăit-a Zarathustra*, ediţia a 3-a, Ed. Humanitas, Buc., 2000, p. 7

17. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al Ştiințelor Limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 411-420 ("Motiv, temă, funcție"), 458-470 (Timp, mod şi voce în povestire), 477-485 (enunțare teatrală), 485-492 (personajul)
18. Dulgheru, Elena, *Tarkovski. Filmul ca rugăciune*, Ed. Arca Învierii, Buc., 2001
19. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 19-23 (La vida es sueño)
20. Faguet, Émile, *Teatrul şi artele*, în Faguet, Émile, *Drama antică. Drama modernă*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971
21. Fielding, Raymond, *A Technological History of Motion Picture and Television*, Bekely University of California Press, 1979 (cinematograful şi tehnologia)
22. Garroni, Emilio, *Amurgul erei teoriilor*, articol în revista *Cinema nuovo*, nr. 323, ian-feb. 1990, sub titlul *Il tremonto dell'era delle teoriche*
23. Hutcheon, Linda, *A poetics of Postmodernism. History. Theory. Fiction,* Routledge, New York, London, 1988
24. Indicațiile bibliografice din cartea Behar, Nina, *Filmul despre artă, Artă despre artă,* Unatc Press, Buc., 2009, p. 213-241
25. Stock, Danusia, *Kieślowski despre Kieślowski*, Ed. Allfa, Buc., 2000
26. Langer, Susanne, *Feeling and Form. A Theory of Art Developed from Philosophy in New Key,* Ed. Routledge & Kegan Paul Limited, England, London, First Edition in 1953, Second Impression 1959, Third Impression 1963, Fourth Impression 1967, p. 411-415, p. 69-104 (Virtual Space)
27. Lawson, John Howard, *Film şi creație*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, 227-242 (Sintaxa), p. 242-251 (Filmul şi teatrul), p. 251-263 (Figuri de stil), p. 263-278 (Filmul şi romanul), p. 281-292 (Negarea realității), violența la p. 292-307, p. 353-371 (Spre o structură filmică), p. 371-453 (Structura)
28. Lotman, Louri, *Semiotique et esthetique du cinéma*, Ed. Sociales, Paris, 1977
29. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 261-269
30. Panofsky, Ervin, *Teoria şi practica. Stilul şi materialul în film*, *Caiet de documentare cinematografică*, Nr. 11, XI, 1967, p. 25-45

31. Pavis, Patrice, *L'Analyse des spectacles*, Ed. Nathan, Paris, 1966, p. 101-117
32. Picanet, Marc Henri, *Anthropologie et Cinéma*, Ed. Nathan, Paris, 1966
33. Polti, Georges, *Les 36 situations dramatiques,* Éditions d'aujourd'hui, 1980 şi *L'Art d'inventer des personnages*, pornind de la operele şi studiile lui Carlo Gozzi, Schiller şi Goethe, elemente de naratologie filmică
34. Rev. *Gândirea*, anii 1922-1925 (4 numere/an), dezbatere cu privire la natura estetic-artistică a filmului (cinematografului)
35. Scherle, Victor, William Levi Turner, *The complete films of Franck Capra,* Virgin Books Paperback, May 21, 1992
36. Sebbag, Georges, *Scenariul-fantomă. Cinematograful şi scriitorul*, în revista *Secolul 21*, "Filmul", nr. 10-12, 2001, p. 178-184
37. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 209-214
38. Souriau, Étienne, în *Les Deux cents mille situations dramatiques,* Bibliothèque d'Ésthétique, Flammarion Éditeur, Paris 1950/1970, elemente de naratologie filmică
39. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 87-127, 284-306
40. Thomson, Kristin, David Bordwell, *Film History. An Introduction*, University of Wisconsin, Madison, ediția a doua
41. Thurlow, Clliford, *Making Short Films, The complete guide from Script to screen*, 2nd edition, Berg Publishers, February, Oxford, UK, 2008
42. Vâjeu, Titus, *Andrzej Wajda–Omul de celuloid*, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, 2005
43. ----, *Insurgența avangardei cinematografice*, în rev. *Studii şi cercetări de film şi televiziune*, Unatc Press, Buc., 2006, p. 153-173
44. Virilio, Paul, interviu în cartea *Întrebări pentru sfârşit de mileniu*, *Convorbiri cu Le Monde*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 165-172
45. ----, *War in cinema*, 1984
46. xxxx, *A şaptea artă, antologie*, Ed. Meridiane, Buc., vol. I 1966, vol. II 1967, (v. Gheorghiu, Mihnea, *Filmul influențează romanul?*, Wajda, A., *Cinematograful şi literatura* - vol. I, Kazan, Elia, *Scriitorul şi filmul*, vol. II)
47. xxxx, *Două sau şapte arte*, Ed. Meridiane, Buc., 1970

IV.B.17 Arta modernă

În ce priveşte periodizarea istoriei recente, nu există consens. Imprecizia se referă mai cu seamă la conceptul de „modern". De exemplu, McGrew Held şi Perraton Goldblatt, în cartea lor *Transformări globale. Politică, economie şi cultură* (2004, p. 411-414), periodizează astfel:

- **Epoca premodernă: înainte de 1500**
- **Epoca modernă timpurie: aprox. 1500-1850**
- **Epoca modernă: aprox. 1850-1945**
- **Epoca contemporană: 1945 - prezent**

1. Albérès, R.M., *Istoria romanului modern*, ELU, Buc., 1968
2. Argun, Giulio, *Arta modernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1982
3. Balasz, Bela, *Arta filmului*, ESPLA, Buc., 1957, p. 122-125 (impresionismul)
4. Baudelaire, Charles, *Pictorul lumii moderne*, în *Curiozitățile estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1971
5. Bauman, Zygmunt, *Modernitatea lichidă*, Ed. Antet, Buc., 2000
6. Béguin, Albert, *Sufletul romantic şi visul*, Ed. Univers, Buc., 1983
7. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 83-90 (Realismul)
8. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998
9. Burleigh, Michael, *Eathlz Powers*, Harpen Collins Publishers, 2007
10. Caillois, Roger, *Mitul şi omul*, Ed. Nemira, Buc., 2000, p. 125
11. Caputo, John, Giani Vattimo, *După moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2008
12. Casson, Jean, *La situation de l'art moderne*, Paris, 1950
13. Călinescu, George, *Principii de estetică*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 343-356
14. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 7-87 (v. o definiție caracterizantă la p. 84)
15. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 539-554
16. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 117-136 Arta, 137-144 Arta fotografică, 230-246 Creații TV şi video, 247-257 Filmul

17. Copplestone, Trewin, *Moderne Kunst. Mit 54 Farbtafen*, editat de R. Löwit, Wiesbaden, 1962
18. De Duve, Thierry, *În numele artei: pentru o arheologie a modernității*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca
19. De Micheli, Mario, *Avangarda artistică a secolului XX*, Ed. Meridiane, Buc., 1968
20. Faure, Élie, *Istoria artei. Arta modernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1970
21. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997
22. Gleizal, Jean-Jacques, *Arta şi politicul*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 113-133
23. Grigorescu, Dan, *De la cucută la Coca-Cola*, Ed. Minerva, Buc., 1994
24. Habermas, Jürgen, *Discursul filosofic al modernității*, Ed. All Educațional, Buc., 2000
25. Held, McGrew, Perraton GoldbLatt, *Transformări globale. Politică, economie şi cultură*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004
26. Hoffman, W., *Fundamentele artei moderne*, Ed. Meridiane, Buc., 1977
27. Hutcheon, Linda, *Politica postmodernismului*, Ed. Univers, Buc., 1997
28. Larroux, Guy, *Realismul*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1998
29. Lovinescu, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. III, Ed. Minerva, Buc., 1981, p. 326-331
30. Lyon, David, *Postmodernitatea*, Ed. DU Style, Buc., 1998, p. 9-30, 33-37 (Introducere: «Replicile» umanoide din filme şi realitățle sociale), 37-54 (Postmodernismul: istoria unei idei), 55-74 (Lumea modernă şi nemulțumirile ei)
31. Lyotard, Jean-François, *Condiția postmodernă*, Ed. Babel, Buc., 1993
32. MacDonald, Scott, *Avant-garde Film*, Cambridge University Press, 1993
33. Marga, Andrei, *Raționalitate. Comunicare. Argumentare*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2008, p. 12-27, 317-327
34. Marino, Adrian, *Clasic şi modern*, în vol. colectiv *Clasicism, baroc, romantism*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1971, p. 190-249
35. ----, *Dicționar de idei literare*, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 225-255 (Barocul), 283-322 (Clasic), 322-352 (Clasicismul), 352-354 (Clasicitatea), 354-400 (Clasic şi modern), 483-505 (Formalismul, 686-703), 505-524 (Decadentismul)

36. Markiewicz, Henryk, *Conceptele ştiinţei literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1988, p. 235-285 (Realism, naturalism, tipicitate)
37. Mavrodin, Irina, *Modernii, precursori ai clasicilor*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1981
38. Merleau-Ponty, Maurice, *Le visible et l'invisible*, Ed. Gallimard, Paris, 1964
39. Moutsopoulos, Evanghelos, *Categoriile estetice*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 98-116
40. Müller, Joseph Emile, *Arta modernă*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1970
41. Noica, Constantin, *Jurnal de idei*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, I, II 123, V 55, 120, 388
42. Nouss, Alexis, *Modernitatea*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000, p. 9-51, 104-117
43. Oprescu, G., *Consideraţii asupra artei moderne*, Ed. Meridiane, Buc., 1966 (v. artele plastice)
44. Patapievici, Horia Roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 11-43, 49-60, 90-92, 96-97, 108-115, 125-132, 138-147, 153-158, 212-219, 237, 412, 445-546
45. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 1996
46. Pop, Ion, *Avangarda în literatura română*, Ed. Minerva, Buc., 1990
47. Prut, Constantin, *Dicţionar de artă modernă*, Ed. Albatros, Buc., 1982
48. Raymond, Marcel, *De la Baudelaire la suprarealism*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 42-49 (Consideraţii asupra simbolismului)
49. Sedlmayer, Hans, *Pierderea măsurii*, Ed. Meridiane, Buc., 2001, p. 130 şi urm.
50. Solomon, Alexandru, Radu Igazsag, *Cronica de la Zürich*, 40', film, Beta (S-VHS)
51. Stănculescu, Nina, *Impresioniştii*, Ed. Meridiane, Buc., 1978
52. Steiner, George, *După Babel,* Ed. Univers, Buc., 1983, p. 219-245
53. Stoichiţă, Victor Ieronim, *Instaurarea taboului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999
54. Tonoiu, Vasile, *Ontologii arhaice în actualitate*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 150-164 (arhaic-modern)
55. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 250-253

56. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 7-37, 49-67 (Modernitatea ca apogeu al istoriei nihilismului)
57. Vattimo, Gianni, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993
58. Vianu, Tudor, *Începuturile iraționalismului modern*, în vol. colectiv *Clasicism, baroc, romantism*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1971, p. 250-266
59. Waysse, Jean-Marie, *Inconştientul modernilor*, Ed. Trei, Buc., 2000
60. Wellek, René, Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 230-244
61. Zahar, Marcel, *Arta timpului mostru*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 64-71, 240-289 (Clasicismul şi romantismul), 289-306 (Romanticul, Clasicul, Barocul)
62. xxxx, *Caiete critice*, Nr. 4-5/1996, *Tristan Tzara*, editată de Casa de Presă şi Editură Cultura națională în colaborare cu Academia Română
63. xxxx, *Postmodernismul*, *Caiete critice*, Nr. 1-2/1981, Viața Românească

IV.B.17.a În ceea ce priveşte conceptul de **Modern, Modernitate, Modernism** recomandăm introducerea şi referințele bibliografice de la capitolul **Teoria culturii.** ***IX.B.18***

IV.B.17.b Curentele artistice

Realismul

Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 79-81, 93-109, 207-209

Naturalismul

Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 81-85

Simbolismul

Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 109-120, 137-148

Expresionismul

Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 127-137

Romantismul

Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 137-148

Formalismul

Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 168-182

IV.B.18 Avangardele şi spiritul lor[35]

Avangardele sunt generate de un spirit care le reuneşte într-o grupare largă şi diversă, ca un numitor comun şi rădăcină, reductibil la imperativul „originalitate cu orice preț". În baza acestuia se produce o ruptură iconoclastă şi o respingere totală a artei de până atunci numită tradițională, considerată învechită fiindcă limbajul ei tocit e secătuit de puterea de a mai exprima şi spune ceva nou. Ca modalitate a unității în diversitate, ele resping arta figurativă centrată pe mimesis, iar, din punct de vedere sociologic, promovează atitudinea elitistă, deşi sub aspect politic sunt aşezate la stânga. Cu radicalismul lor vehement, avangardele brăzdează cu o altă viziune despre conceptul de operă de artă prima jumătate a secolului XX, dar în simultaneitate cu opere de artă create în continuitatea celor precedente. Acest spirit care le-a generat şi le-a dominat s-a istovit aproximativ la sfârşitul acelei prime jumătăți de secol, aşa precum orice început are un sfârşit, ceea ce face ca denumirea unor forme artistice noi de după acestea să nu mai poată fi numite cu legitimitate estetică avangardiste. Căci, dacă orice înnoire în sfera artelor este avangardistă, atunci înnoirile care s-au succedat în istoriile reale ale artelor anulează adjectivarea celor de care vorbim ca avangarde. Termenul de avangardă este luat din vocabularul militar şi înseamnă grup de elită care merge înaintea armatei, un fel de reprezentant al acesteia, dar şi o călăuză

[35] Reprezentanți ai avangardismului românesc: Urmuz, Tristan Tzara, Ion Vinea, Ilarie Voronca, B. Fundoianu, Stephan Roll, Mihail Cosma, George Bogza, Virgil Gheorghiu, Saşa Pană, Dan Faur, Miron Radu Paraschivescu, M. Blecher, Constantin Nisipeanu, Virgil Carianopol, Victor Valeriu Martinescu, Eugen Ionescu, Taşcu Gheorghiu, Gellu Naum, Gherasim Luca, Paul Păun, Trost, Virgil Teodorescu, Paul Sterian, George Dinu, S. Perahim, Victor Brauner.

devansată în față. Iar, dacă amintim aici şi atitudinea antiburgheză („epatarea burghezului") a artiştilor avangardişti, rezultă cu claritate portretul decupajului lor temporal şi tipologic, exprimând un anumit tip de sensibilitate estetică ireversibilă. Consider că, tot după acest raționament, denumirea de „noul val" al filmelor făcute în ultima vreme de tineri regizori români cu predilecție pentru maniera minimalistă, nu este potrivită deoarece „noul val" s-a consumat, cum bine se ştie, în Franța cu unicitatea sa estetică cu tot. Denumirea cu pricina exprimă şi faptul că suntem lipsiți de curajul de a fi noi înşine.

1. Albérès, R. M., *Istoria romanului modern*, ELU, Buc., 1968, p. 337-359 (Neorealismul)
2. Antonin, Artaud, *Teatrul cruzimii*, în *La Nouvelle Revue Française*, 1931
3. ----, *Teatrul cruzimii, Primul manifest, Buletin de informare*, *ATM*, Nr. 4/66, p. 25
4. ----, *Teatrul şi dublul său (1938)*, Ed. Echinox, Cluj Napoca, 1997
5. Arbore, Grigore, *Futurismul*, Ed. Meridiane, Buc., 1975
6. Argan, Giulio Carlo, *Arta modernă*, vol. II, Ed. Meridiane, Buc., 1982
7. Balazs, Bela, *Arta filmului*, ESPLA, Buc., 1957, p. 122-125 (impresionismul), 119-122 (expresionismul), 208-221
8. Balotă, Nicolae, *Arte poetice ale secolului XX*, Ed. Minerva, Buc., 1976, p. 339-384 (Futurismul, Expresionismul, Dada, Suprarealismul)
9. ----, *Urmuz*, Ediția a II-a, Ed. Hestia, Timişoara, 1997
10. Bârna, Nicolae, *Avangardismul literar românesc*, Ed. Gramar, Buc., 2003
11. Beldiman, Alexandra, *Avangardă şi modernism*, Ed. Simetria, Buc., 1994
12. Berghaus, Günther, *Avant-Garde Performance*, *Live Events and Electronic Technologies,* Palgrave MacMillan, New York, 2005
13. Bernard, Edina, *Arta modernă* (1905-1945), Ed. Meridiane, Buc., 2000
14. Besançon, Alain, *Imaginea interzisă*, Ed. Humanitas, Buc., 1996, p. 338-398
15. Biberi, Ion, *Arta suprarealistă*, Ed. Meridiane, Buc., 1973
16. Blaga, Lucian, *Zări şi etape*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968
17. Bogdan, Radu, *Brâncuşi şi avangarda românească a anilor '20*, în revista *Adevărul literar şi artistic*, 18 mai 1997, p. 12

18. Botte, Lidia, *Simbolismul românesc*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1969
19. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 226-232 (Teatrul experimental şi textul de bulevard), 332-345
20. Brion, Marcel, *Arta abstractă*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
21. Burger, Peter, *Theory of the Avant-Garde*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1984
22. Cabanne, Pierre, *Le cubisme*, Presses Unversitaires de France, Paris,
23. *Caiet de documentare cinematografică*, nr. 1, ianuarie 1965, "Suprarealismul în cinematograf", p. 48-120
24. *Caiete critice*, Nr. 1-2/1986, Viața românească
25. *Caiete critice*, nr. 4-5 (101-102)/1996, Centenar Tristan Tzara, editată de Casa de Presă şi Editură "Cultura Națională", în colaborare cu Academia Română
26. Canudo, Ricciotto, *Le manifeste des sept arts, 1911* şi culegerea postumă *L'usine aux images, 1927*
27. ----, *Manifestul celor şapte arte*, în vol. *A şaptea artă*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1966, p.19-23
28. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, "Ideea de avangardă", p. 87-130, 111-117
29. ----, Introducere la Pană, Saşa, *Antologia literaturii române de avangardă şi câteva desene din epocă*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1969
30. Cernat, Manuela, *Două sau şapte arte*, Ed. Meridiane, Buc., 1970
31. Cernat, Paul, *Avangarda românească şi complexul periferiei*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2007
32. ----, *Contimporanul. Istoria unei reviste de avangardă*, Institutul Cultural Român, 2007
33. Christopher, Innes, *Avant Garde Theatre* (1892-1992), Ed. Routledge, London, 2001
34. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 336-342 "Postmodernismul, avangarda şi perspectiva etică", 117-136 "Arta", 137-144 "Arta fotografică", 230-246 "Creații TV şi video", 247-257 "Filmul"
35. Courthion, Pierre, *Curente şi tendințe în arta secolului XX*, Ed. Meridiane, Buc., 1973

36. Crohmălniceanu, Ovidiu S., *Literatura română între cele două războaie mondiale*, II, Ed. Minerva, Buc., 1974
37. Dachy, Marc, *Dada. Revolta artei, Découvertes - Artă*, Ed. Univers, Buc., 2007
38. Dali, Salvador, *Jurnalul unui geniu*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
39. De Micheli, Mario, *Avangarda artistică a secolului XX*, Ed. Meridiane, Buc., 1968
40. ----, *Manifeste revoluționare*, Ed. Meridiane, Buc., 1980
41. De Torre, Guillermo, *Literaturile europene ale avangardei*, Ediciones Guardarrama, Madrid, 1965, 1971
42. Delacampagne, Christian, *Istoria filosofiei în secolul XX*, Ed. Babel, Buc., 1998, p. 11-20
43. Delluc, Louis, *La Photogénie*, 1919
44. Descharnes, R. Neret G., *Salvador Dali*, Ed. Taschen, Köln, 1991
45. Dube, Wolf-Dieter, *Les expresionistes*, Ed. Thanos&Hudson Sarl, Paris, 1996
46. Duda, Gabriela, *Literatura românească de avangardă*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
47. Eco, Umberto (Ed. îngrijită de), *Istoria frumuseții*, Ed. Rao, Buc., 2005, pag. 346-351(Simbolismul), 368-374, 415-418
48. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 15-28, 241-270, 43-44, 56, 60
49. Fortunescu, Elena, *Braque*, Ed. Meridiane, Buc., 1977
50. Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
51. Gleizal, Jean-Jacques, *Arta şi Politicul*, Ed. Meridiane, Buc., 1999
52. Gorzo, Andrei, *Sus realismul! Jos realismul*, în revista de cultură cinematografică, editată de studenții Facultății de film din UNATC, nr. 3, dec. 2009, p. 46-51, nr. 7, oct 2010, p. 41-47, nr. 8, dec. 2010, p. 42-49
53. Grigorescu, Dan, *Cubismul*, Ed. Meridiane, Buc., 1972
54. ----, *De la cucută la Coca Cola*, Ed. Minerva, Buc., 1994
55. ----, *Dicționarul avangardelor*, Ed. Enciclopedică, Buc., 2003
56. ----, *Expresionismul,* Ed. Meridiane, Buc., 1969
57. Harosa, Viorel, *Fovismul*, Ed. Meridiane, Buc., 1975
58. Hasan, Yvonne, *Paul Klee şi pictura modernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999

59. Hoffmann, Werner, *Klee*, Gruppo Editoriale Fabbri, Milano, 1990
60. Hutcheon, Linda, *Politica postmodernismului*, Ed. Univers, Buc., 1997
61. Ionesco, Eugène, *Note şi contranote*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 5-13 ("Cuvânt introductiv" de Ion Pop), 67-84
62. Kohlohoff, J. Simmen, *Kazimir Malevici*, Ed. Konemann, Köln, 2000
63. Knobler, Nathan, *Dialogul vizual*, Ed. Meridiane, Buc., 1982, p. 148-164
64. Larroux, Guy, *Realismul*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1998
65. Llosa, Mario Vargas, *Orgia perpetuă*, Ed. Allfa, Buc., 2001, p. 177-199
66. Lovinescu, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane*, Ed. Minerva, Buc., 1973
67. Lyon, David, *Postmodernitatea*, Ed. DU Style, Buc., 1998, p. 11-23, 9-30, 33-37: Introducere: «Replicile» umanoide din filme şi realităţile sociale, p. 37-54: Postmodernismul: istoria unei idei, 57-44: Lumea modernă şi nemulţumirile ei
68. Lyotard, Jean François, *Condiţia postmnodernă*, Ed. Babel, Buc., 1993
69. Manolescu, Nicolae, *Avangarda şi politizarea literaturii*, în rev. *România literară*, Nr. 32, 18-24 august 2004, p. 16-17
70. Manu, Emil, *Raporturile lui Tudor Arghezi cu revistele avangardiste româneşti*, în revista *Adevărul literar şi artistic*, 20 iulie 1997, p. 9
71. Marinetti, Filippo Tomasso, *Manifestul teatrului futurist*, 1908
72. Marino, Adrian, *Dicţionar de idei literare*, vol. I, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 177-225
73. Martineau, E., *René Magritte*, Ed. Taschen, Köln, 2000
74. Mihăilescu, Dan C., *Bucureşti Carte de bucăţi*, Ed. Fundaţiei Pro, Buc., 2003, p. 114-121
75. Mihuţ, Ioan, *Simbolism, modernism, avangardism*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1976
76. Mincu, Marin, *Avangarda literară românească* (antologie, studiu introductiv şi note bibliografice), Ed. Minerva, Buc., 1983, p. 5-52 "Introducere în avangarda literară românească", p. 548-683 "Manifeste şi texte programatice"
77. ----, *Eseu despre textul poetic*, II, Ed. Cartea Românească, Buc., 1986
78. Morar, Ovidiu, *Avangardismul românesc*, Ed. Ideea Europeană, Buc., 2005

79. Moretti, Alfredo, *Futurism*, Paravia, Torino, 1939
80. Mortenson, Denis, *Cinema verité*, Publish America, 2003
81. Nouss, Alexis, *Modernitatea*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000, p. 41-51
82. Olteanu, Mariana, *La originile avangardei cinematografice*, în Rev. *Secolul 20*, nr. 310-311-312 (10-11-12/1986)
83. Ortega y Gasset, José, *Dezumanizarea artei*, Ed. Humanitas, Buc., 2000
84. Overy, Paul, *De Stijl*, Ed. Meridiane, Buc., 1979
85. Pană, Vladimir, *Cercul poeților avangardişti*, în *Ziarul de duminică*, din 15 şi 22 octombrie 2004 (I şi II), şi la p. 7, în 22 octombrie 2004, "Suprarealismul în Belgia"
86. Pavel, Amalia, *Expresionismul şi premisele sale*, Ed. Meridiane, Buc., 1978
87. Petrescu, Camil, *Modalitatea estetică a teatrului*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971, p. 91-100
88. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 1996
89. Pop, Ion, *Avangarda în literatura română*, Ed. Minerva, Buc., 1990
90. ----, *Avangardismul poetic românesc*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1969
91. Popescu, Iulian, *Stil şi mentalități*, Ed. Pontica, Constanța, 1991, p. 137-150
92. Popescu, Simona, *Despre suprarealism şi Gellu Naum*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 2000
93. Prut, Constantin, *Dicționar de artă modernă*, Ed. Albatros, Buc., 1982, ex. "Bauhaus", p. 41-43
94. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 216-241
95. Raymond, Marcel, *De la Baudelaire la suprarealism*, Ed. Univers, Buc., 1970 sau ediția 1998, "Considerații asupra simbolismului", p. 42-49, 63-76, 115-135, 239-251 ("Dada"), 252-267 ("Suprarealismul"), 283-300
96. Schöfer, Nicolas, *Noul spirit artistic*, Ed. Meridiane, Buc., 1973
97. Sebbag, Georges, *Suprarealismul*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1999
98. Sembach, Klaus Jurgen, *"Art Nouveau"* (Utopia: Reconciling the Irreconciable), Ed. Taschen, Köln, 2007
99. Solomon, Alexandra, Radu Igazsag, *Cronica de la Zürich* - 40', film, Beta (S-VHS)

100. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, ("Note despre camp", p. 314-333), p. 301-313 (Happening-urile), p. 313-346
101. Stoichiță, Victor Ieronim, *Mondrian*, Ed. Meridiane, Buc., 1979
102. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 228-232
103. Tzara, Tristan, *Douăzeci şi cinci de poeme*, Ed. Vinea, Buc., 1998
104. ----, *Omul aproximativ. Şapte manifeste Dada şi Lampisterii*, Ed. Univers, Buc., 1996
105. Urmuz, *Pagini bizare*, Ed. Hestia, Timişoara, 1999
106. Vattimo, Gianni, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, cap. VI, p. 90 - 111, "Structurile revoluției artistice"
107. Vida, Mariana, *Ipostaze ale modernismului* (I), în rev. *Observator cultural*, 3-9 dec. 2009, p. 26-27
108. Vinea, Ion, *Manifest activist către tinerime*, în *Contimporanul*, III, Nr. 46, 1924
109. Vîjeu, Constantin Titus, *Insurgența avangardei cinematografice*, în rev. *Studii şi cercetări de film şi televiziune*, Unatc Press, Buc., 2006, p. 135-173
110. Volkoff, Vladimir, *Manualul corectitudinii politice*, Ed. Antet, Buc., 2001, p. 29-30
111. Wind, Edgar, *Artă şi anarhie*, Ed. Meridiane, Buc., 1979
112. Worringer, Wilhelm, *Abstracție şi intropatie*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 271-286, 287-305, 306-319
113. Witfield, Sarah, *Le Fovisme*, Ed. Tahnes &Hudson, Sarl, Paris, 1997
114. Walther, Ingo, *Picasso*, Ed. Taschen, Köln, 2003
115. Zahar, Marcel, *Arta timpului nostru*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 94-116 (cubismul şi abstracții), 116-197 (arta "abstractă"), 227-233 (arta abstractă, publicul şi comerțul), 348-351 (Dada), 351-352 (suprarealismul)
116. Zanini, Walter, *Tendințele sculpturii moderne*, Ed. Meridiane, Buc., 1977
117. Zmeu, Grigore, *Repere estetice în satul românesc*, Ed. Albatros, Buc., 1972
118. xxxx, *Avangarda rusă – Dramaturgie*, selecție, traducere, prefață şi note de Leo Butnaru, Ed. Fundația Culturală Camil Petrescu, Buc., 2011
119. xxxx, din seria revistei *Mari pictori*, anul 2002, Nr. 91 (Pablo Picasso) Nr. 93 (Salvador Dali), Nr. 94 (Cubismul), Nr. 95 (Kazimir Malevici),

Nr. 96 (Fovismul), Nr. 9 (Marcel Duchamp), Nr. 98 (Suprarealismul), Nr. 99 (Piet Mondrian), Nr. 100 (Dadaismul), Nr. 103 (Futurismul)

IV.B.19 Estetica lui Nietzsche, precursoare a esteticii postmoderne

1. Bagdasar, N., Virgil Bogdan, C Narly, *Antologie filosofică. Filosofi străini*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943, p. 516-530
2. Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 231-269
3. Caputo, John, Gianni Vattimo, *După moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007, p. 127-137
4. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 154-167
5. Deleuze, Gilles, *Nietzsche*, Ed. All, Buc., 1999, p. 24-29 (nihilismul - v. şi "Moartea lui Dumnezeu"), 67-68 (nihilismul - resentimentul), 69-76 (nihilismul), 29-33 şi 80-88 (eterna reîntoarcere), 86-88 (supraomul)
6. Ferry, Luc, *Homo aesthimans*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 187-241
7. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, Editură, Cluj-Napoca, 2004, p. 89-177
8. Fukuyama, Francis, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994, p. 259-269
9. Heidegger, Martin, *Metafizica lui Nietzsche*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2001, p. 169-175 (nihilismul), 175-178 (eterna reîntoarcere), 178-184 (supraomul)
10. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, vol. II, p. 194-212
11. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 149-159
12. Lyon, David, *Postmodernitatea*, Ed. DU Style, Buc., 1998, p. 15-19
13. Maşek, Victor Ernest, *De la Apollo la Faust*, Ed. Meridiane, Buc., 1978, p. 177-298 (Friedrich Nietzsche, Naşterea tragediei); p. 160-176 (Maşek Victor Ernest, Friedrich Nietzsche şi afirmarea umanului în artă)
14. Munteanu, Costea, *Rațiune. Credință. Împreună*, lucrare în rev. *Sinapsa*, Ed. Platytera, Buc., Nr. II/2008, p. 19-34
15. Nietzsche, Friedrich, *Aşa grăit-a Zarathustra*, Ed. Humanitas, Buc., 2000 (supraomul)

16. ----, *Despre genealogia moralei*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1993, (morală), p. 99-180 (despre artă şi artistic)
17. ----, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991 (despre morală)
18. ----, *Opere complete*, 3. *Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 99-129 (despre artă şi artistic)
19. ----, *Voința de putere*, Ed. Aion, Buc., 1999, p. 28-41, 507-553 (voința de putere ca artă), 9-93 (nihilismul), 655-663 (eterna reîntoarcere), 553-627 (supraomul)
20. Russell, Bertrand, *Istoria filosofiei occidentale*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, vol. I, p. 194-195 ("omul nobil" - supraomul)
21. Şestov, Lev, *Filosofia tragediei*, Ed. Univers, Buc., 1997, p. 33-151 ("Binele la Tolstoi şi la Nietzsche"), 151-315 (Dostoievski şi Nietzsche)
22. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 49-67
23. Țuțea, Petre, *Lumea ca teatru*, Ed. Vestala, Buc., 1993, p. 3 (optimismul şi tragicul la Nietzsche)
24. Vattimo, Gianni, *Aventurile diferenței*, Ed. Pontica, Constanța, 1996, p. 101-131
25. ----, *Dincolo de subiect. Nietzsche, Heidegger şi hermeneutica*, Ed. Pontica, Constanța, 1994, p. 28-53 (supraomul)
26. ----, *Înțelepciunea supra-omului*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2001, p. 79-87 (supraomul)
27. xxxx, Masă rotundă, *Nietzsche şi "Moartea lui Dumnezeu"*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2001, p. 64-77 (nihilismul)
28. xxxx, *Nietzsche, un precursor al secolului XX*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2001

IV.B.20 Postmodernismul

Cuvântul postmodernism s-a născut înainte de anii '70 ai secolului al XX-lea, când s-a instituit cu legitimitate culturală. Termenul are cel puțin două înțelesuri; prefixul „post" indică temporalitatea, dar şi faptul că e o posteritate deosebită de antecesorul său care era modernismul, iar cea de-a doua parte a termenului se referă la faptul că, deşi e altfel, e tot modernism sau o altă etapă şi ipostază a acestuia. Postmodernismul, neavând margini

certe, multe produse culturale sau semiculturale se înghesuie în câmpul său. O exigență ar consta în a totaliza un mănunchi de mărci de recunoaştere a apartenenței paternale la maniera lui, căci de o definiție obişnuită nici vorbă nu poate fi. Ne rămâne însă o cale mai lesnicioasă – „via negatione" - adică să arătăm ce nu e produs postmodernist în epoca de dominare a postmodernismului. Mijirea semnelor postmodernismului şi însăşi denumirea înseamnă că el urma să vină, aşa cum au survenit postimpresionismul, postfreudismul, neokantianismul, neohegelianismul, iar Nietzsche cu perspectivismul poate fi considerat în amonte precursor şi profet totodată. Mai putem remarca faptul că, pentru lectura adecvată a produselor postmoderniste, este nevoie de o sensibilitate potrivită modului dezlânat de a fi al acestora şi nu de grila de criterii cristalizată în conştiința receptoare de-a lungul unei lungi perioade.

IV.B.20.a Postmodernismul în genere

1. Appignanessi, Richard şi Chris Garratt, *Câte ceva despre postmodernism*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2003
2. Bauman, Zygmunt, *Etica postmodernă*, Ed. Amarcord, Timişoara, 200
3. ----, *Modernitatea lichidă*, Ed. Antet, Buc., 2000
4. Boia, Lucian, *Capcanele istoriei. Elita românească între 1930 şi 1950*, Ed. Humanitas, Buc., 2011
5. Bourdieu, Pierre, *Rațiuni practice*, Ed. Meridiane, Buc., 1999
6. Brunner, Roland, *Psihanaliză şi societate postmodernă*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
7. Buşulenga, Dumitrescu Zoe, *Renaşterea. Umanismul şi dialogul artelor*, Ed. Albatros, Buc., 1971, p. 151-206 ("Literatura burlescă", despre spiritul parodic)
8. Caputo, John D., Gianni Vattimo, *După moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2008
9. Cavalier, Fernand, *Victoria et son Aragon*, Ed. Pierre Horay, 1985
10. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 7-87, 220-260

11. Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Ed. Humanitas, Buc., 1999, p. 58-64 (Opțiunea postmodernă), 65-122 (Postmodernismul: sfârşitul artelor sau un nou început?)
12. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 117-136 (arat), 145-180 (postmodernismul şi literatura), 181-210 (teatrul, dansul, mimul), 268-282 (stil şi modă), 336-342 (postmodernismul, avangarda şi perspectiva etică), 343-356 (postcultură: ecologia postmodernă)
13. Constantinescu, Mihaela, *Forme în mişcare: postmodernismul*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1999
14. ----, *Post modernismul: Cultura divertismentului*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2001
15. Crăciun, Gheorghe, *Viciile lumii postmoderne, "God is a DJ"*, în rev. *Observator cultural*, Nr. 91, 23-29 noiembrie 2006, p. 14
16. Diaconu, Mădălina, *Paricidul postmodernismului împotriva lui Merleau-Ponty*, în rev. *Viața Românească*
17. ----, *Tasten, Riechen, Schmecken. Eine Ästhetik der anästhesierten Sinne*, Königshausen & Neumann Verlag, coll. "Orbis Phaenomenologicus, Würzburg, 2005 (În lumea postmodernă şi haotică şi nivelatoare, tatuajul, dansul, aromele locuiesc cu legitimitate în cetatea artelor, ca rezultat al readucerii simțurilor la sensibilitate: "Ceea ce rezultă dintr-o teorie a «simțurilor secundare» ca prim sens al esteticii poate fi descris ca sensibilitate. (...) În sensibilitate se întâlnesc ca într-un nod multe «fire» ale esteticii: sensibilitatea (ca percepție, dar şi ca plăcere sau aviditate), afectivitatea (precum şi inteligența emoțională corespondentă), capacitatea de diferențiere (sau rafinamentul), afectabilitatea (Affizierbarkeit)
18. Durand, Gilbert, *Introducere în mitodologie. Mituri şi societăți*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2004
19. Eco, Umberto, *Opera deschisă*, ELU, Buc., 1969
20. Ferry, Luc, *Homo aesthsticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 42-44, 209-310 (declinul avangărzilor: postmodernismul)

21. Foster, Hal, Rosalind Krauss, Yve-Alain Bois, Benjamin H.D. Buchloh, *Art since 1990. Modenism. Antimodernism. Postmodernism*, Thames and Hudson, Londra, 2004
22. Fukuyama, Francis, *Capitalism şi democraţie*, în rev. *Sinteza*, Nr. 96/1993, p. 2
23. ----, *Dezbaterea privind "Sfârşitul istoriei?,* în rev. *Sinteza*, Nr. 85/1992, p. 8
24. ----, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994, p. 5-128, 185-246
25. Furst, Lilian R., *Fictions of Romantic Irony*, Cambridge, Mass. Harvard University Press, 1984
26. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 61-628
27. Georgiu, Grigore, *Filosofia culturii. Cultură şi comunicare*, Ed. comunicare.ro, Buc., 2004, p. 284
28. Giddens, Anthony, *Consecinţele modernităţii*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 47-55, 140-142, 153-162
29. Grădinaru Camelia, *Discursul filosofic postmodern*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2010
30. Grigorescu, Dan, *De la cucută la Coca Cola*, Ed. Minerva, Buc., 1994, p. 81-258
31. Habermas, Jürgen, *Discursul filosofic al modernităţii*, Ed. All Educaţional, Buc., 2000
32. Harvey, David, *Condiţia postmodernităţii*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2002
33. Hassan, Ihab, *Sfâşierea lui Orfeu: Spre un concept de postmodernism* (Postfaţă, 1982), în rev. *Caiete critice*, Nr. 1-2/1986, p. 184-185
34. ----, *The Dismemberment of Orpheus: Toward a Post-modern Literature*, Oxford University Press, New York, 1971
35. ----, *The Right Promethean Fire*, University of Illinois Press, Urbana-Chicago-London, 1980
36. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 64-76
37. Hutcheon, Linda, *A Poetics of Postmodernism. History, theory, fiction*, London, 1990

38. ----, *Politica postmodernismului*, Ed. Univers, Buc., 1997, p. 113-125
39. Istvan, Herman, *Kitsch-ul, fenomen al pseudoartei*, Ed. Politică, Buc., 1973
40. Jameson, Frederic, *Postmodernism or, the cultural logic of late capitalism*, Ed. Meenakshi Giri Durham and Douglas M. Kellner. UK: Blackwell publishing, 2001
41. Jankélévich, Vladimir, *Ironia*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994
42. Jencks, Charles, *The Language of Post-Modern arhitecture*, New York, Rizzoli, 1977, p. 8 (sfârşitul simbolic al modernismului şi naşterea postmodernismului are loc "la ora 3,32 p.m. la 16 martie 1972, [...] când ansamblul de locuințe Pruitt-Igoe din St. Louis a fost dinamitat")
43. Karnoouh, Claude, *Adio diferenței. Eseu asupra modernității târzii*, ediția a doua, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2001
44. Korth, James, *Către o lume postmodernă*, în rev. Sinteza, Nr. 96/1993
45. Kroker, Arthur, David Cook, *The Postmodern Culture, Excremental Culture and Hyperaesthetics*, Ed. New York Perspectives, Montreal, 1991
46. Larouche, Michel, *Le cinéma aujourd'hui: films, théorie, nouvelles approches*, în *Cahiers du cinéma*, nr. 369, mars 1985
47. Lesovici, Mircea Doru, *Ironia*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 9-150, 272-322
48. Lyon, David, *Postmodernitatea*[36], Ed. DU Style, Buc., 1998, p. 55-75 (Lumea modernă şi nemulțumirile ei)
49. Lyotard, Jean-François, *Condiția postmodernă*, Ed. Babel, Buc., 1993
50. Mafessoli, Michel, *Clipa eternă. Reîntoarcerea tragicului în societățile postmoderne*, Ed. Meridiane, Buc., 2003
51. Malița, Mircea, *Zece mii de culturi, o singură civilizație*, Ed. Nemira, Buc., 2001
52. Man, Silviu, www.bookblog.ro, interviu cu Vlad Mureşan
53. Marga, Andrei, *Raționalitate. Comunicare. Argumentare*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 313-327
54. Monda, Jean, *Stilul arhitecturii contemporane*, Ed. Albatros, Buc., 1986, cap. 8 "Arhitectura postmodernă", cap. 9 "Arhitectura-pop"

[36] pentru Postmodernism recomandăm şi lista bibliografică oferită de David Lyon, *Postmodernitatea*, Ed. DU Style, Buc., 1998, p. 135-149

55. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2004, ediția a doua, p. 77-84
56. Nash, Christopher, *World Postmodern Fiction. A guide*, Longman, London, 1987
57. Nouss, Alexis, *Modernitatea*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000
58. Patapievici, Horia-Roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 11-43, 49-60, 90-92, 96-97, 108-115, 115-124, 125-132, 138-147, 212-219, 237, 412, 445-456
59. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 1996
60. Raicu, Adriana, *De la artele plastice la teatru*, Unatc Press, Buc., 2007, p. 266-292
61. Rorty, Richard, *Contingență, ironie şi solidaritate*, Ed. All, Buc., 1998
62. Rosenberg, Harold, *Traditional of the New*, Horison Press, New York, 1959
63. Ruffel, Lionel, *Începutul, sfârşitul, deznodământul*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 11, noiembrie 2006, p. 12-13
64. Scarpetta, Guy, *L'Impurité*, Ed. Bernard Grasset, Paris, 1985
65. Steiner, George, *După Babel*, Ed. Univers, Buc., 1983
66. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 7-37
67. Vattimo, Gianni, *Etica interpretării*, Ed. Pontica, Constanța, 2000
68. ----, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 33-65, 162-179
69. ----, *Societatea transparentă*, Ed. Pontica, Constanța, 1995, p. 5-16
70. Walsh, David, *Vegheați de mister. Sensul într-o lume post-modernă*, Ed. Paideia, Buc., 1999
71. Ward, Graham (editor), *The Blackwell Companion to Postmodern Theology*, Blackwell Publishing, 2006
72. Waysse, Jean-Marie, *Inconştientul modernilor*, Ed. Trei, Buc., 2000
73. xxxx, *Contrapunct*, revistă, an II, nr. 38 (90), 20 septembrie 1991
74. xxxx, *Observator cultural*, revistă, nr. 48/2001 (selectiv)
75. xxxx, *Postmodernism and "the other side"*, în *Cultural Theory and Popular Culture: A reader*, edited by John Storeym Kondon, Perason Education, 2006

76. xxxx, *Post-modernismul*, în *Caiete Critice*, Nr. 1-2/1986, publicație editată de rev. *Viața Românească*

IV.B.20.b Postmodernismul în artă

1. Appignanesi, Richard, Chris Garrat, *Câte eva despre postmodernism*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2003
2. Bauman, Zygmunt, *Etica postmodernă*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
3. ----, *Modernitatea lichidă*, Ed. Antet, Buc., 2000
4. Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Ed. Univers, Buc., 1998
5. Bourdieu, Pierre, *Raționi practice*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 51-52
6. Brunner, Roland, *Psihanaliză şi societate postmodernă*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
7. Caputo, John D., Gianni Vattimo, *Despre moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2008
8. Cavalier, Fernand, *Victoria et son Aragon*, Ed. Pierre Horay, 1985
9. Călinescu, Alexandru, *Un spirit liber: Philippe Murray*, în rev. *Idei în dialog,* Nr. 2/febr.2007, p. 32-33
10. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 117-129, 221-261
11. Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Ed. Humanitas, Buc., 1999, p. 58-64 (Opțiunea postmodernă), 65-122 (Postmodernismul: sfârşitul artelor sau un nou început?)
12. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 1-136 (Arta), 137-144 (Arta fotografică), 145-180 (Postmodernismul şi literatura), 181-210 (Teatrul, Dansul, Mimul), 230-246 (Creații TV şi video), 247-257 (Filmul), 268-282 (Stil şi modă), 336-342 (Postmodernismul, avangarda şi perspectiva etică), 343-356 (Postcultură: ecologia postmodernă)
13. Constantinescu, Mihaela, *Forme în mişcare: postmodernismul*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1999
14. ----, *Postmodernismul: Cultura divertismentului*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2001
15. Cristea, Alin, *Postmodernismul în cinema*, Perspective, 2005

16. Cristea, Mircea, *Teatrul experimental contemporan*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1996
17. De Micheli, Mario, *Avangarda artistică a secolului XX*, Ed. Meridiane, Buc., 1968
18. Defay, Jean–Marc, *Comicul. Principii, procedee, desfăşurare*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2000, p. 86-89
19. Denzin, Norman K., *Wild about Lynch: Beyond Blue Velvet*, în *Images of Postmodern Society. Social Theory and Contemporany Cinema*, Sage Publications, London, Newburg Park, New Delhi, 1991
20. Diaconu, Mădălina, *Paricidul postmodernismului împotriva lui Merleau-Ponty*, în rev. *Viața românească*
21. Du Marsais, César Chesneau, *Despre tropi*, Ed. Univers, Buc., 1981, p. 125-127
22. Dumitrescu, Buşulenga Zoe, *Renaşterea. Umanismul şi dialogul artelor*, Ed. Albatros, Buc., 1971, p. 151-206 (Literatura burlescă)
23. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 42-44, 209-310
24. Foster, Hal, Rosalind Krauss, Yve-Alain Bois, Benjamin H.D. Buchloh, *Art since 1990. Modenism. Antimodernism. Postmodernism*, Thames and Hudson, Londra, 2004, p. 319-328
25. Fukuyama, Francis, *Capitalism şi democrație*, în rev. *Sinteza*, nr 96/1993, p. 2
26. ----, *Dezbaterea privind sfârşitul istoriei*, în rev. *Sinteza*, nr. 85/1990, p. 8
27. ----, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia,Buc.,1994, p. 5-128, 185-246
28. Fust, Lilian R., *Fictions of romantic Irony*, Cambridge, Mass Harvard University pres, 1984
29. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 619-628
30. Georgin, Grigore, *Filosofia culturii. Cultură şi comunicare*, Ed. comunicare.ro, Buc. 2004
31. Giddens, Anthony, *Consecințele modernității*, Ed. Univers, Buc., 200, p. 49-67, 144
32. Gleizal, Jean Jacques, *Arta şi politicul*, Ed. Meridiane, Buc., 1999

33. Grădinaru, Cameli, *Discursul filosofic postmodern*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2010
34. Griffin, David Ray, *Introduction: Constructive Postmodern Philosophy*, în Founders of Constructive Postmodern Philosophy, Albany, 1993, p. 1-42
35. Grigorescu, Dan, *De la cucută la Coca Cola*, Ed. Minerva, Buc., 1994, p. 81-258
36. ----, *Jocul cu oglinzile. Însemnări despre arta şi literatura postmodernă*, Ed. Universal Dalsi, Buc., 2000
37. Harvey, David, *Condiția postmodernității*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2002 (v. tabelul lui Hassan 1985 la p. 51)
38. Hassan, Ihab, *The Right Promethean Fire*, University of Illinois Press, Urbana – Chicago – London, 1980
39. ----, *The Dismemberment of Orpheus: Toward a Post-modern Literature*, Oxford University Press, New York, 1971
40. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 64-76 (Ironia)
41. Hofmann W., *Fundamentele artei moderne*, Ed. Meridiane, Buc., 1977
42. Hurduzeu, Ovidiu, Mircea Platon, *A treia forță: România profundă*, Ed. Logos, Buc., 2008, p. 11-20
43. Hutcheon, Linda, *A Poetics of Postmodenrism. History, Theory*, Fiction, Routledge, New York-London, 1990
44. ----, *Politica postmodernismului*, Ed Univers, Buc., 1987, p. 113-125
45. Ilis, Florentina, *Fenomenul science-fiction în cultura postmodernă – Ficțiunea – cyberpunk*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2005
46. Istvan, Herman, *Kitsch-ul, fenomen al pseudoartei*, Ed. Politică, Buc, 1973
47. Jameson, Frederic, *Postmodernism of the cultural logic of late capitalism*, 1991
48. Jankélévitch, Vladimir, *Ironia*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1994
49. Jencks, Charles, *The Language of Post-Modern architecture*, New York, Rizzoli, 1977 (p.8: Sfârşitul simbolic al modernismului şi naşterea postmodernismului are loc "la ora 3,32 pm, la 16 martie 1972, [...] când ansamblul de locuințe PruittIgoein St. Louis a fost dinamitat")
50. Korth, James, *Către o lume postmodernă*, în rev. *Sinteza*, Nr.96/1993

51. Kroker, Arthur, David Cook, *The Postmodern Culture. Excremental Culture and hyper-Aesthetics*, Ed. New World Perspectives, Montreal, 1991
52. Larouche, Michel, *Le cinéma d'aujourd'hui: films, théories, nouvelles approches*, în Cahiers du cinéma nr. 369, mars, 1985
53. Lehmann, Hans-Thies, *Postdramatic Theatre*, Ed. Routedge, London,, 2006 (postmodernismul în teatru)
54. ----, *Postdramatisches Theater*, Verlag der Autoren, 1999
55. Lesovici, Mircea Doru, *Ironia*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 9-150, 272-322
56. Lyon, David, *Postmodernitatea*, Ed. DU Style, Buc., 1998, p. 9-30, 33-37 (Introducere: «Replicile» umanoide din filme şi realităţile sociale), 37-54 (Postmodernismul: isteria unei idei), 55-74 (Lumea modernă şi nemulţumirile ei)
57. Lyotard, Jean–François, *Condiția postmodernă*, Ed. Babel, Buc., 1993
58. Mafessoli, Michel, *Clipa eternă. Reîntoarcerea tragicului în societățile postmoderne*, Ed. Meridiane, Buc., 2003
59. Maliţa, Mircea, *Zece mii de culturi, o singură civilizație*, Ed. Nemira, Buc, 2001
60. Man, Silviu, interviu cu Vlad Mureşan, bookblog.ro
61. Manolescu, Ion, *Condiția post-umană. De la filosofie a tehnologie*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 2/febr. 2007, p. 27-28
62. Marga, Andrei, *Raționalitate. Comunicare. Argumentare*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1991, p. 12-27, 317-327
63. Marinescu, Luiza, *Umberto Eco în labirintul romnului modern*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 2003
64. McHale, Brian, *Ficțiunea postmodernă*, Ed. Polirom, Iaşi, 2009
65. McLuhan, Marshall, *Galaxia Gutenberg*, Ed. Politică, Buc., 1979, p. 140-159
66. Mihăilescu, Florin, *De la proletcultism la postmodernism. O retrospectivă critică a ideologiei literare postbelice*, Ed. Pontica, Constanța, 2002
67. Monda, Jean, *Stilul arhitecturii contemporane*, Ed. Albatros, Buc., 1986, cap. 8 "Arhitectura postmodernă" şi cap. 9 "Arhitectura-pop"

68. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Ediția a doua, Buc., 2004, p. 77-84
69. Nash, Christopher, *World Postmodern Fiction*, England, 1987
70. Nouss, Alexis, *Modernitatea*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000
71. O'Donnell, Patrick, *Vremea paranoiei*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 10-12/2001, p. 113-122
72. Oprea, Petre, *Societăți artistice bucureştene*, Ed. Meridiane, Buc., 1969
73. Patapievici, Horia-Roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 115-124
74. Pessoa, Fernando, *Cartea neliniştirii*, vol. 2, Ed Fundației Culturale Române Buc., 2000, p. 188-191
75. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 1996
76. Pop, Ion, *Avangarda în literatura română*, Ed. Minerva, Buc., 1990
77. Raicu, Adriana, *De la artele plastice la teatru*, Unatc Press, Buc., 2007, p. 266-292
78. Rorty, Richard, *Contingență, ironie şi solidaritate*, Ed. All, Buc., 1998
79. Rosenberg, Harold, *Traditional of the New*, Horison Press, 1959
80. Ruffel, Lionel, *Începutul, sfârşitul, deznodământul*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 11, noiembrie 2006, p. 12-13
81. Scarpette, Guy, *L'impurité*, Ed. Bernard Gasset, Paris, 1985
82. Solomon, Alexandru, Radu Igazsag, *Cronica de la Zürich*, 40', film, Beta (S-VHS)
83. Steiner, George, *După Babel*, Ed. Univers, Buc., 1983
84. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 46-83
85. Vattimo, Gianni, Pier Aldo Rovatti, *Gândirea slabă*, Ed. Pontica, Constanța, 1998
86. Vattimo, Gianni, *Etica interpretării*, Ed. Pontica, Constanța, 2000
87. ----, *Societatea transparentă*, Ed. Pontica, Constanța, 1995, p. 5-16
88. ----, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 33-65, 162-179
89. Walsh, David, *Vegheați de mister. Sensul într-o lume postmodernă*, Ed. Paideia, Buc.
90. Ward, Graham, *The Blackwell Companion to Postmodern Theology*, Ed. Blackwell Publishig, 2006

91. Waysse, Jean-Marie, *Inconştientul modernilor*, Ed. Trei, Buc., 2000
92. xxxx, *After Poststructuralism, Reading, Stories and Theory*, Ed. Routledge, London and New York, 2004
93. xxxx, *Postmodernism and "the other side"*, în Cultural Theory and Popular Culture: A reader, edited by John Storeym Kondon, Perason Education, 2006
94. xxxx, Revista *Contrapunct*, an II, 38 (90), 20 sep. 1991
95. xxxx, Revista *Observator Cultural*, Nr. 48/2001, selectiv
96. xxxx, *Caiete critice*, Nr. 4-5/1996, *Tristan Tzara*, editată de Casa de Presă şi Editură Cultura Națională în colaborare cu Academia Română
97. xxxx, *Contemporary Cinema*, Edinbourgh University Press, 1998
98. xxxx, *Postmodernismul*, în rev. *Caiete critice*, Nr. 1-2/1981, Viața românească

IV.B.21 Limbajul logico-verbal

"Nu putem înțelege decât un univers modelat de noi înşine."
Nietzsche

"Limbajul nu creează numai posibilitatea raționiii,
ci dă rațiunii şi primele îndrumări."
"Inteligența lipsită de limbaj n-ar fi creat cultura
de care se bucură omenirea astăzi."
"Abstracția nu este venită din vreo regiune transcedentală a rațiunii,
ci prin limbaj din regiunea intuițiilor sensibile… "
C. Rădulescu-Motru[37]

Limbajul este un sistem de semne şi de reguli de utilizare a acestora; invenție a omului, instituție. Limbajul logico-verbal e fundamental față de alte limbaje desprinse din el cum sunt cel rutier, Morse, gestual, vestimentar, etc. şi exercită o mulțime de funcții: de semnificare, de comunicare a informațiilor, de stocare a acestora, de

[37] Rădulescu-Motru, C., *Lecții de logică*, 1943, p. 221-222

instaurare, de apreciere, de a solidariza comunitățile lingvistice, de a conserva şi vehicula valori, de a decupa şi ordona haosul din viața cotidiană, de a facilita formarea atracțiilor şi de a modela viziunile despre lume. Platon în *Dialogul Cratylos* consideră că limbajul verbalizat este natural şi nu convențional. Pe când lingvistica modernă consideră semnul lingvistic ca fiind arbitrar.

Unitățile morfologice de bază

Ansamblurile de elemente a căror totalitate are înfățişarea unui întreg organic datorită însuşirii integralității, se prezintă ca un sistem a cărui caracteristică principală este aceea de a fi ireductibil la suma părților componente.

Discursurile construite pe marginea unor domenii complexe, prin natura lucrurilor, le schematizează, pătrunzându-le esența şi ceea ce au permanent. Discursurile însele, în calitatea lor de teorii, pentru a explica şi înțelege domeniile de referință construindu-şi obiectul de cercetare elaborează şi un corpus de concepte cu care operează.

Calea cercetării este ambivalentă; adică parcurge două drumuri *pars pro toto*, *toto pro pars* (corespunzător primei axiome a logicii formale: *dictum de omni et de nullo*), după ce s-au pus în lumină straturile şi părțile componente, de la cele largi, până jos la cele infinitezimale.

Acesta e un procedeu care are ca model parcursul gândirii lui Democrit, care descoperind atomii, i-a considerat limită, adică ultimele cărămizi ale edificiului lumii.

Astfel, călătorind în interioritatea limbajelor care sunt sisteme de semne inventate şi utilizate cu scopul comunicării şi semnificării de către o comunitate lingvistică, sau a altor întreguri, descoperim în stratul lor cel mai discret, ***forme (morphos) elementare*** pe care se întemeiază.

Am avea mai mult de câştigat, cum se exprima Nietzsche la începutul studiului "Naşterea tragediei", urmărind clarificarea şi rigoarea, dacă pentru domeniile spirituale produse de om, am recurge la reprezentarea fiecăruia, în modalitatea unor piramide cu vârful în jos, unde se află nucleul sau miezul în care se sublimează toate însuşirile manifestate de la baza piramidei în jos. Nucleul, ramificându-se în sus spre baza

piramidei, ramificațiile pierd treptat din densitatea nucleului-pattern. Astfel nucleul numit *artisticitate* al formei *artă* prezent în fiecare ipostază a ei, ca literaturitate, teatralitate, filmicitate, picturalitate, muzicalitate, arhitecturitate, se diluează gradual împins de forța centripetă către marginea întregului. Adică, artisticitatea e calitatea unor obiecte făurite de om aparținând artei, cum filmicitatea este calitatea de a fi artă a unei pelicule sau umanitatea este însuşirea unor ființe de a fi oameni (de a aparține genului om) şi, cu cât unele opere sunt mai aproape de nucleul formei respective, cu atât sunt mai artistice. Prin urmare, unele texte literar-artistice fiind mai literare decât altele sunt şi mai artistice, cum unele spectacole teatrale cu cât sunt mai aproape de teatralitate, cu atât sunt mai artistice. Am spune că în centru se află puritatea ramurii respective de artă.

1) În piramida cu vârful în jos vom găsi elementul constitutiv ultim de la care, pornind în sus vom reconstrui ansamblul piramidei. Aici este cazul să precizăm că unitățile morfologice de bază nu au funcția de a genera întregul.

2) Obiectele discursurilor teoretice sunt şi ele construite de către cercetător şi utilizate ca modele pe care se aplică demersul ştiințific. Deci nu realitatea fragmentată este studiată, ci obiectul construit pornind de la ea.

3) Iar, dacă privim fiecare artă din perspectiva nucleului său care e, cum am arătat, particularizarea artisticității, vom constata că operele de artă sunt, în mod automat, mai mult sau mai puțin artistice. Pentru o mai adecvată reprezentare a fenomenului putem imagina şi cercuri concentrice pe orbitele cărora se află în mişcare opere de artă diverse, iar gradul lor de artisticitate este măsurat de distanța față de centrul cercurilor. Deci, avem în vedere principiul gradualității după care, la marginea artisticului, începe realitatea nemijlocită, non-artistică. Acolo însă, există întotdeauna o zonă de interferență ca întrepătrundere între artă şi realitate. În ultima vreme, totuşi firul graniței dintre ele este din ce în ce mai subțire până la abolire, prin intruziunea realității în artă şi prin pendantul ei, pătrunderea artei în realitate. Această dublă direcție a făcut să se extindă ilegitim zona de interferență ilustrată cu răsărirea ca ciupercile după ploaie a multor forme hibride care roiesc în jurul artei autentice izolând-o.

4) Dacă, în concepția estetică despre artă, nu uităm că operele care o compun au coeziunea şi coerența unui întreg izvorâtă din solidaritatea între expresie şi conținut, raportul între parte şi întreg, atunci putem spune că din întreg putem deduce părțile şi că acestea ne trimit spre întregul de care aparțin. Dar, ştiind că pe cuprinsul şi pe verticala operei alternează părți tari, cu energie semantic-estetică densă şi părți slabe cu energie semantic-estetică diluată, ceea ce îi asigură ritmul, numai cele tari pot funcționa esteticeşte, când sunt excerptate din ansamblul generativ, adică au o autonomie estetică ce permite perceperea lor ca întreg. Rezultă din considerațiile de mai sus că s-ar cuveni să fim mai atenți la autodefinirea esteticianului Harold Bloom: „Mă simt foarte singur, în zilele noastre, încercând să apăr autonomia esteticului", care sună ca un strigăt de alarmă în fața spectacolului agoniei formelor artistice autentice şi chemarea la rezistență față de răspândirea apetitului pentru orizontalitate şi nu pentru orizonturi. Se pare că arta a fost scoasă din matcă…

Exemplu: despre **holoni**

Pentru Arthur Koestler orice organism, orice colectivitate este constituită din holoni. „Sunt entități cu cap de ianus: fața întoarsă spre treptele superioare ale holarhiei este aceea a unei părți subordonate dintr-un sistem mai vast; fața întoarsă spre treptele inferioare dovedeşte o totalitate aproape autonomă cu drepturi depline."[38]

Cele două fețe sunt complementare şi asigură echilibrul dinamic al organismului (ansamblului, întregului) ca părți ale lui, căci fiecare are o tendință de integrare şi una de autonomie.

Iată un *exemplu* de **unitate minimală:**

- Louis Hjelmslev arată că **glosemele** sunt „formele minimale pe care o teorie (ne) face să le stabilim ca baze de explicație"; prin urmare, ele sunt nişte concepte teoretice foarte generale, iar nu unitățile limbilor naturale.

[38] A. Koestler, Janus, Calmann-Levi, Paris, 1979, p. 67-68, citat după Claude Bonnange - Chantal Thomas, *Don Juan sau Pavlov?* Ed. Trei, Buc., 1999, p. 147-148

- **Mitemul** e rezultat al segmentării tramei mitice în unități minimale după care se procedează la cercetarea paradigmatică şi sintagmatică a întregului.[39]
- **Itemul** se utilizează în sociologie şi înseamnă ansamblul datelor informaționale perceput, desemnat şi tratat în mod global.
- **Ritmemă** este un punct nodal în mişcarea unei narațiuni scenaristice.
- **Mitologemă** este unitate morfologică pentru mit.
- **Filosofemă** este unitate minimală a discursului filosofic. (de ex.: Frânghia şi şarpele în gândirea indiană)
- **Fonem** care ține de a doua articulare a semnului lingvistic după Martinette
- şi **morfemul** care ține de prima articulare.
- **Vestemul**, unitate minimală pentru vestimentație când aceasta este considerată text. Ca semn al axei paradigmatice a limbajului el dă seama de câmpul de obiecte absente din care a fost excerptat.
- **Gestemul**, caracteristică fundamentală a unui grup cultural sau a unui individ; semn sau marcă a unui habitat, etos sau stil de viață codificat.
- Pentru Claude Levi-Strausse gestemele sunt solidare cu **ideologemele** (câmpul ideatic din care se nutreşte acea comunitate. De ex.: cartoful, spune Braudel, a colonizat Europa.)
- **Gustemul** este caracteristica alimentară, vestimentară şi estetică a unui grup de oameni, curent, şcoală, etc.
- **Estemul** dă seamă de caracteristica unei ramuri a artei şi se manifestă ca de exemplu **chinem** (pentru cinematograf), **lexem** etc.
- **Axem**, exprimă concentrat sistemul de valori al unui ins sau comunități umane.
- **Monemul (morfem)** e unitate semantică minimă cu semnificație autonomă în limbajul logico-verbal. În limbajul verbalizat monemele sunt cuvintele.

[39] vezi şi Roland Barthes, *Mythologique,* Ed. Plon, Paris, 1964

- **Lexemul** este legat de cel care pronunță cuvântul din care cauză apar şi diferențe.
- **Morfemul** este alcătuit din foneme, iar fonemul este un element de percepție înzestrat cu valoare diferențială. Fonemul nu e simplu sunet întrucât exprimă o semnificație în baza unei convenții.
- **Chinemorfem** pentru limba gesturilor.
- **Arhitem** pentru arhitectură.
- **Urbem** pentru urbanism.
- **Sema** semnifică trăsături ale unui obiect (taburetul e un termen ce trimite la un obiect care are caracteristicile ce-l conturează)
- **Lexicul** e totalitatea cuvintelor unei limbi.
- **Eşantionul** e o parte care dă seama de un întreg dintr-un anumit punct de vedere, în cazul în care obiectul are o structură compactă, adică părțile lui sunt nediferențiate, de exemplu o bucată de stofă prin culoare şi calitate, nu prin formă.
- **Simptomul,** spre deosebire de semnele limbii, are unele semnificații ascunse care trebuie dezvăluite, adică este semnificant al unor semnificați. De ex.: o operă de artă izbutită din punct de vedere estetic poate fi considerată ca un simptom al spiritualității unei epoci sau a unei regiuni culturale.
- **Holomer**
- **Gradul zero** al scriiturii
- **Lema** (la cânt)

Ceea ce am arătat mai sus sunt elemente prin care putem înțelege mai bine funcția de comunicare şi semnificare a unor tipuri de discurs intelectual.

Dacă avem pentru culturalitate *culturem*, pentru valabilitate *axem*, pentru literaritate *lexem*, pentru filmicitate *chinem*, pentru teatralitate *teatrem*, pentru picturalitate *picturem*, aceşti termeni sunt operaționali întrucât ei exprimă **conceptele axiale** ale domeniilor respective, concepte delimitative care legitimează preocupări distincte ale spiritului teoretic. Puse la lucru, aceste concepte se validează şi devin instrumente indispensabile ale operațiilor de analiză şi generalizare în sfera

răspunsurilor la întrebarea: ce condiții ontice, epistemice, structurale şi de limbaj trebuie să îndeplinească un produs omenesc pentru a putea fi integrabil într-un domeniu al creației prin care poate fi „citit" şi funcționa ca text specific? Aceasta ne facilitează eliminarea confuziilor şi totodată un grad mai mare de rigoare în ceea ce priveşte explicarea şi înțelegerea câmpurilor de continuități şi discontinuități omogene şi eterogene.

Bibliografie pentru Limbajul logico-verbal

1. Achim, Mihu, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cuj-Napoca, 2002, p. 197-213
2. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa cărții de ştiință, Cluj-Napoca, 2007, p. 152-157
3. Carnap, Rudolf, *Semnificație şi necesitate*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1972, p. 146-197 (metoda relației de denumire); 266-284 (empirism, semantică şi ontologie); 298-313 (semnificație şi sinonimie în limbile naturale)
4. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 155-193
5. ––, *Filosofia formelor simbolice*, vol. I, *Limbajul*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008
6. ––, *Langage et mythe*, Editions de Minuit, Paris, 1973
7. Cavallier Francois, Jean-Paul Ferrand, Philippe Ducat, Pierre Magnard, *Omul*, Ed. Antet, Buc., 1999, p. 145-212
8. Claret, Jacques, *Ideea şi forma*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1982
9. Collett, Peter, *Cartea gesturilor*, Ed. Trei, Buc., 2005
10. Darstt, M., Starkluy, *Language and Reality*, Mid Press, Cambridge, 1987
11. de Saussure, Ferdinand, *Curs de lingvistică generală*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998
12. Dufrenne, Mikel, *Pentru om*, Ed. Politică, Buc., 1971, p. 69-86
13. Eco, Umberto, *În căutarea limbii perfecte*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002
14. ––, *O teorie a semioticii*, Ed. Meridiane, Buc., 2003
15. ––, *Tratat de semiotică*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1982
16. Faivre, Antoine, *Ezoterismul*, Ed. Paideia, Buc., 2011, p. 47-48
17. Foucault, Michel, *Cuvintele şi lucrurile*, Ed. Univers, Buc., 1996, p. 297-402 (Muncă, viață, limbaj. Omul şi dublurile sale)

18. Frege, Gotlob, *Sens şi semnificație*, în vol. *Logică şi filozofie*, Ed. Politică, Buc., 1966 din seria *Materialismul dialectic şi ştiințele modern*, vol. XI, p. 54-79
19. Frumuşani-Rovența, Daniela, *Introducere în semiotică*, Ed. Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Jurnalistică, Buc., 1991
20. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 287-366; 469-475; 495-511
21. Greimas, A.J., *Despre sens*, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 67-109
22. Hizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 237-238
23. Hjlemslev, Louis, *Prolegomes a une Theorie du langage*, Paris, Editions de Minuit, 1968, p. 386-402
24. Ingelhart, I.E., citat de Teodorescu Bogdan, *Cinci milenii de manipulare*, Ed. Triton, Buc., 2007
25. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 114-120
26. Kristeva, Julia, *Psihanaliză şi limbaj*, în rev. *Secolul 20*, nr. 1-2-3/1995 (358-359), p. 259-267
27. Levi-Strauss, Claude, *Antropologia structurală*, Ed. Politică, Buc., 1978, p. 68-82
28. Marcus, Solomon, *Paradigme universale, II. Pornind de la un zâmbet*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006, p. 27-55
29. Martinet, A., *Dubla articulare a limbajului natural*, în vol. *Elemente de lingvistică generală*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1970, p. 31-34
30. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 179-181
31. Nasta, M., *Teoria limbajului, stilistică şi procesul analitic* în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. V – XI; XI –LXXII
32. Negroponte, Nicholas, *Era digitală* (*Being Digital*), Ed. All Educațional, Buc., 1995
33. Peace, Allan, *Limbajul trupului*, Ed. Polimark, Buc., 1993
34. Piaget, J., *Structuralismul*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1973, p. 85
35. Platon, Cratylos, *Opere III*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1978
36. ––, *Phaedros*, 275-278, şi *Scrisoarea a VII-a*, 340-345; Împotriva ideii că scrisul este un leac şi o soluție împotriva uitării şi pledoarie pentru soluția oralității care permite manifestarea fluxului gândirii şi nu o

îngheață în scrisul inventat de zeul egiptean Toth. (N.B. Această idee din textul lui Platon este a lui Socrate)
37. Pleşu, Andrei, *Limba păsărilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
38. Rainer, Maria Rilke, *Versuri*, ELU, Buc., 1966, p. 369
39. Rev. Secolul 20, nr. 325-326-327
40. Sartori, Giovanni, *Homo videns*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
41. Steiner, George, *După Babel*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 164
42. Suppes, Patrick, *Metafizica probabilistică*, Ed. Humanitas, Buc., 1990 p. 245-250 (competență şi perfomanță)
43. Todorov, Tzvetan, *Teorii ale simbolului*, Ed. Univers, Buc., 1983. p. 310-338
44. Vergez, Andre, Denis Huisman, *Curs de filozofie*, Ed. Humanitas, Buc., 1995, p. 98-123
45. Vossler, Karl, *Limbile naționale ca stiluri*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 5-26
46. y Gasset, Jose Ortega, *Revolta Maselor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 7

IV.B.22 Arta ca limbaj şi/sau limbajul artei

1. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2007, p. 152-157
2. Arnheim, Rudolf, *Arta şi percepția vizuală*, Ed. Meridiane, Buc., 1979, p. 443-448
3. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie şi Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 87-92, 101-103 (personajele), 121-171 (Cinematografie şi limbaj) (arta ca formă de limbaj)
4. Bahtin, M.M., *Metoda formală*, Ed. Univers, Buc., 1992
5. Barthes, Roland, *Despre Racine*, ELU, Buc., 1969, p. 37-39, 78-84 (Eroul)
6. ----, *Imperiul semnelor*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 8-9-10/1981, p. 129-140
7. Bazin, André, *Ce este cinematograful?*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 29-45, 211-219 - se pune la Estetica, Limbajul Artei
8. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 328-367
9. Borges, Jorge Luis, *Cartea de nisip*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 77-82 (un catalog de metafore)

10. Borțun, Dumitru, *Semiotică. Teorii ale limbajului*, SNSPA, Buc., 2008
11. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 107-114, 160-180, 181-215
12. Camus, Albert, *Mitul lui Sisif*, ELU, Buc., 1969, p. 81-88
13. Carnap, Rudolf, *Semnificație şi necesitate*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1972, p. 146-197 (Metoda relației de denumire), 266-284 (Empirism, semantică şi ontologie), 298-313 (Semnificație şi sinonimie în limbile naturale)
14. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 155-193p., 193-238
15. ----, *Filosofia formelor simbolice*, vol. I, *Limbajul*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2009
16. ----, *Langage et mythe*, Édition de Minuit, Paris, 1973
17. Cavallier, François, Jean-Paul Ferrand, Philippe Ducat, Pierre Magnard, *Omul*, Ed. Antet, Buc., 1999, p. 145-212, p. 196-200 ("Există un limbaj poetic?")
18. Călin, Vera, *Alegoria şi esențele*, ELU, Buc., 1969, p. 136-161 (limbajul artei)
19. Cheng, François, *Vid şi plin. Limbajul pictural chinezesc*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
20. Chubbuck, Ivana, *Puterea actorului*, Ed. Quality Books, Buc., 2007, p. 148-166, 167-189 (monologul interior)
21. Claret, Jacques, *Ideea şi forma*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1982
22. Cohen, Jean, *Structure du language poétique*, Ed. Flamarion, Paris, 1966
23. Collett, Peter, *Cartea gesturilor europene*, Ed. Trei, Buc., 2006
24. Darstt, M., Starkluy, *Language and Reality*, Mid Press, Cambridge, 1987
25. De Saussure, Ferdinand, *Curs de lingvistică generală*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998
26. Derrida, Jacques, *Le monolingvisme de l'autre*, Ed. Galilee, Paris, 1996
27. ----, *Scriitura şi diferența*, Ed. Univers, Buc., 1998
28. Dilthey, Wilhelm, *Esența filosofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 112-123 (v. "viziunea despre lume")
29. Doležel, Lubomír, *Poetica occidentală*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 81-99 ("Ideea de limbaj poetic")

30. Dragomirescu, Gh. N., *Dicționarul figurilor de stil*, Ed Ştiințifică, Buc., 1995, p. 31-36: "Valoarea estetică a figurilor"
31. Du Marsais, *Despre tropi*, Ed. Univers, Buc., 1981
32. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 106-110 (dialogul), 203-210 (normă), 310-312 (sinonimie şi omonimie), 373-384, 458-470 (timp, mod şi voce în povestire), 470-477 (enunțare), 477-485 (enunțare teatrală), 485-492 (personajul)
33. Dufrenne, Mikel, *Pentru om*, în vol. *Filosofia limbajului*, Ed. Politică, Buc., 1971, seria Idei contemporane, p. 69-86
34. ----, *Poeticul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 59-66 (Limbaj şi poezie)
35. Eco, Umberto, *În căutarea limbii perfecte*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002
36. ----, *O teorie a semioticii*, Ed. Meridiane, Buc., 2003, p. 282-313
37. ----, *Opera deschisă*, ELU, Buc., 1969, p. 49-56 (Limbajul poetic)
38. ----, *Pe urmele limbii perfecte în cultura europeană*, Ed. Pontica, Constanța, 1996
39. ----, *Supraomul de masă*, Ed. Pontica, Constanța, 2003
40. ----, *Tratat de semiotică generală*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1982, p. 332-350, 353-358
41. Fontanier, Pierre, *Figurile limbajului*, Ed. Univers, Buc., 1997
42. Foucault, Michel, *Cuvintele şi lucrurile*, Ed. Univers, Buc., 1996, p. 297-402 ("Muncă, viață, limbaj" şi "Omul şi dublurile sale")
43. ----, *Ordinea discursului*, Eurosong & Book, 1998
44. Francastel, Pierre, *Figura şi locul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 102-108 (comparația cu dubla articulare a imbajului vorbit, a pciturii lui Uccello, se arată cum modelul limbii nu poate fi transpus în artă)
45. Frege, Gottlob, *Sens şi semnificație*, în vol. *Logică şi filozofie*, Ed Politică, Buc., 1966, din seria Materialismul dialectic şi ştiințele moderne, vol. XI, p. 54-79
46. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 63-71 (v. simbolul şi alegoria), p. 287-366, 469-475, 495-511 (limba)
47. Genette, Gérard, *Figuri*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 213-240
48. Goodman, Nelson, *Languages of art*, Hackett, Indianapolis, 1976
49. Grupul M, *Retorica poeziei*, Ed. Univers, Buc., 1997

50. Heidegger, Martin, *Caracterul de limbă al poeziei*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 1-2-3/1995 (358-359-360), p. 32-46
51. ----, *Originea operei de artă*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 267-314
52. Heisenberg, Werner, *Partea şi întregul*, Ed. Humanitas, Buc., 2008, p. 168-188
53. Hjlemslev, Louis, *Prolégomènes à une théorie du langage*, Paris, Édition de Minuit, 1968, p. 386-402
54. Huyghe, René, *Dialog cu vizibilul*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 244-254
55. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 114-120
56. Jenny, L., *Rostirea singulară*, Ed. Univers, Buc., 1999
57. Kristeva, Julia, *Psihanaliză şi limbaj*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 1-2-3 (358-359-360), p. 259-267
58. Lawson, John Howard, *Film şi creație*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 133-146 (arta ca formă de limbaj, dialogul în film), 251-262 (stilul)
59. Lévi-Strauss, Claude, *Antropologia structurală*, Ed. Politică, Buc., 1978, p. 68-82
60. Lukács, Georg, *Estetica*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1972, şi vol. II, 1974, p. 138-168, 638-680 (alegorie şi simbol)
61. Mancaş, Mihaela, *Limbajul artistic românesc în secolul XX*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1991
62. Marcus, Solomon, *Artă şi ştiință*, Ed. Univers, Buc., 1986, p. 79-161
63. ----, *Paradigme universale*, I, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 237-248 (Model şi metaforă), 258-263 (Liric şi narativ) şi *II. Pornind de la un zâmbet*, p. 20-21 (Simbolul artistic), 124-131 (Imprecizia), 195-198 (Urâtul), 260-261, 269-279 (Narativitatea)
64. ----, *Paradigme universale II. Pornind de la un zâmbet*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006, p. 27-55
65. ----, *Poetica matematică*, Ed. Academiei, Buc., 1970, cap. II, p. 31-54
66. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 197-213
67. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 179-181
68. Mukařovský, Jan, *Despre limbajul poetic*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 195-200

69. ----, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 343-417
70. Nasta, Marius I., *Teoria limbajului, stilistică şi procesul analitic*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. XI-LXXII
71. Negroponte, Nicholas, *Era digitală ("Being Digital")*, Ed. All Educațional, Buc., 1995
72. Neț, Mariana, *O poetică a atmosferei*, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 133-160 (arta ca formă de limbaj, parodia)
73. Nietzsche, Friedrich, *Opere complete – 3 – Omensc, prea omenesc*, I, II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 407-408
74. Panofsky, Erwin, *Artă şi semnificație*, Ed. Meridiane, Buc., 1980
75. Pease, Allan, *Limbajul trupului*, Ed. Polimark, Buc., 1993 (limbajul non-verbal)
76. Petroşel, Daniela, *Retorica parodiei*, Ed. Ideea Europeană, Buc., 2006
77. Platon, *Cratylos, Opere*, III, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1978, p. 137-332
78. Pleşu, Andrei, *Limba păsărilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
79. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 96-129
80. Revista *Secolul 20*, Nr. 325-326-327
81. Ricoeur, Paul, *Metafora vie*, Ed. Univers, Buc., 1984, p. 90-110
82. Rossignol, Marcel, *Puterea culorilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2010
83. Rovența-Frumuşani, Daniela, *Introducere în semiotică*, Universitatea Bucureşti, Facultatea de Jurnalistică, Buc., 1991
84. Rusu, Liviu, *Estetica poeziei lirice*, Ed. Institutului de Psihologie al Universității, Cluj-Napoca, 1937, p. 66-104
85. Sartori, Giovanni, *Homo videns*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
86. *Secolul 20*, Nr. 1-2-3/1995 (358-359-360) - Limbaje: poetic, religios, literar, politic, teatral, corporal, muzical, plastic, etc.
87. Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 49-60, p. 95-116
88. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 209-214
89. Souriau, Étienne, *L'univers filmique*, lucrare colectivă, Ed. Flammarion, Paris, 1953 (arta ca formă de limbaj)

90. Speranția, Eugeniu, *Inițiere în poetică*, Ed. Albatros, ediția a doua, Buc., 1972
91. Steiner, George, *După Babel*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 219-245
92. ----, *Language and Silence*, Yale University Press, New York, 1967
93. ----, *Tritonuri. Cele trei limbaje ale omului*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 9, septembrie 2008, p. 14-16 (muzicianul, matematicianul, poetul)
94. Suppes, Patrick, *Metafizica probabilistă*, Ed. Humanitas, Buc., 1990, p. 245-250 ("Competență şi performanță")
95. Todorov, Tzvetan, *Introducere în literatura fantastică*, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 77-94 (alegoria)
96. ----, *Teorii ale simbolului*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 310-338
97. Vianu, Tudor, *Postume*, ELU, Buc., 1966, p. 148-159
98. Vinogradov, V.V., *Problema fundamentării teoriei limbajului poetic*, în vol. *Ce este literatura?*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 645-662
99. Vossler, Karl, *Limbile naționale ca stiluri*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne,* Ed. Univers, Buc., 1972, p. 5-26
100. Wittgenstein, Ludwig, *Cercetări filosofice*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
101. Wellek, René, Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 210-229 (eufonia, ritmul şi metrul), 245-280
102. Wunenburger, Jean-Jacques, *Filozofia imaginilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 163-184
103. Wald, Henri, *Înțelesuri iudaice*, Ed. Hasefer, Buc., 1995, p. 25-28, 33-38, 86-88, 102-106, 128-132, 161-164
104. xxxx, *Art as Language*. *Wittgenstein, Meaning and Aesthetic Theory*, 1995
105. xxxx, *Feeling and Form. A Theory of Art*, 1953
106. xxxx, *Cartea interferențelor*, volum colectiv, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1985
107. xxxx, *Dicționar de termeni literari*, Ed. Academiei Române, Buc., 1976, p. 237-238
108. xxxx, *Mică enciclopedie a figurilor de stil*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 94-109, 200-226
109. xxxx, *Poetică. Estetică. Sociologie*, volum colectiv, Ed. Univers, Buc., 1979, p. 64-87 (Bahtin, Mihail, *Estetica cuvântului*)

110.xxxx, *Şcoala formală rusă*, în vol. *Ce este literatura?*, Ed. Univers, Buc., 1983

IV.B.23 Artă, comunicare şi comunicare artistică

Orice comunicare interumană se realizează cu ajutorul semnelor care substituie realități materiale sau spirituale absente, realități care, la rândul lor, pot fi „citite" ca semne. Utilizarea semnelor – instrumente inventate de om sau investite de el cu funcția substitutivă – presupune gramatici sau coduri. Codul este un ansamblu de semne corelativ cu un grupaj de reguli de operare cu acele semne, având scopul de a comunica o informație. La rândul lor, codurile, pentru a asigura eficiența comunicării, sunt asamblate într-un limbaj care are funcțiile principale de comunicare şi semnificare. Acesta are valabilitate şi eficiență în limitele unui model cultural la alcătuirea şi funcționarea căruia participă nemijlocit. Codurile sunt scheme de organizare a ceea ce la suprafață ne apare ca text, acesta având drept conținut nematerial informația. S-au elaborat un număr mare de scheme ale comunicării cu alură vizual-geometrică, dar a căror diversitate are drept rădăcină comună trei momente: emițătorul (transmițătorul), codul şi receptorul (destinatarul).

În ceea ce priveşte arta, există un cod universal al ei şi coduri particulare ale ramurilor şi autorilor de opere. De aceea, operele de artă se cer a fi interpretate şi nu descifrate pentru că ele nu sunt un cifru. Accesul la conținuturile de ordin spiritual ale operelor implică învățarea şi acomodarea la aceste coduri. Putem zice că toți cei care au contact nemijlocit cu aspectul concret-sensibil al operei de artă sunt receptori, dar numai unii dintre ei sunt destinatari şi aceasta din cauză că o operă de artă izbutită esteticeşte este înzestrată automat cu atributul ambiguității estetice rezidând în straturile ei de adâncime unde germinează multiplicitatea de sensuri. Căci artiştii exprimă în şi prin operele lor trăiri, idei, atitudini, viziuni şi aspecte ale vieții printr-un limbaj specializat, fiindcă acestea nu pot fi relevate şi revelate prin alte limbaje. Operele sunt configurări imaginate şi nu imaginare ale unor lumi posibile şi autotelice la care avem acces pe puntea recogniscibilității. Altfel spus, artiştii configurează forme

de viață posibile în care ne invită să pătrundem spre a ne regăsi prin identificare.

După părerea mea, artistul nu comunică ceva, nici nu-şi propune să comunice, nu transmite cum se spune de obicei, ci şi pur şi simplu îşi exprimă stări sufleteşti şi o *weltanschauung* prin configurări concret-sensibile şi estetic expresive. El n-are aşa-zisa țintă cum are, de exemplu, televiziunea. Când vorbim despre comunicare ne referim la informație şi nu la trăiri şi semnificații. Semnele artistului sunt cuprinse astfel în coduri particulare încât pot genera cu legitimitate cognitivă ambiguitate estetică, iar aceasta este un câmp al nenumăratelor interpretări posibile. Cum spune academicianul Solomon Marcus, artistul sugerează însă cu mijloace foarte precise. În raport cu lumea reală şi spirituală din care provine, opera de artă este o ordonare sublimată a haosului dinăuntru şi dinafară. În ceea ce priveşte comunicarea, aceasta e izbutită când are însuşirea exactității perfecte. De aceea, o informație este primită de către toți destinatarii fără diferențe. Artistul alege pentru a exprima ce are în gând şi în suflet calea artei întrucât acestea nu pot fi exprimate pe altă cale. El azvârle opera în lume şi ea va avea destinul ei propriu, cum zice într-un loc Tudor Vianu, indiferent de intențiile autorului ei. Dacă artistul, prin opera sa, ar comunica pur şi simplu o informație, ca o telefonistă, toți cei care vin în contact nemijlocit cu ea ar înțelege acelaşi lucru; ori, se ştie că există o mare diversitate de reacții, chiar contradictorii, pe marginea aceleiaşi opere, fiecare ins raportând-o la sinele său singular ca urmare a aplicării asupra ei a setului de coduri pe care le deține din experiența receptivă anterioară. De aceea, opera rezonează pentru toți, dar pentru fiecare altfel. *Mutatis mutandis*, se poate spune, introducând noțiunea de adresabilitate, că textul artistului semănă cu cel al Papei care se adresează *urbi et orbi*.

Bibliografie pe tema Artă, comunicare şi comunicare artistică

1. "Grupul μ", *Retorică generală*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne,* Ed. Univers, Buc., 1972, p. 401-424
2. Adorno, Theodor W., *Television and the patterns of mass culture*, în Rosenberg, B., D.M. White (Ed.), *Mass culture. The popular arts in America*, The Free Press/Collier-MacMillan, New York/London, 1957

3. Arendt, Hannah, *Society and Culture*, în Rosenberg, B., D.M. White (Ed.), *Mass culture. The popular arts in America*, The Free Press/Collier-MacMillan, New York/London, 1957
4. Attalah, Paul, *Theories de la communication, Sens, sujets, savoirs*, Presses de l"universite de Quebec, Tele universite, 1991
5. Balle, Francisc, *Comunicare*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
6. Barthes, Roland, *Imperiul sunetelor*, în rev. *Secolul 20,* Nr. 8-9-10/1981, p. 129-140
7. Bense, Max, *Mică estetică abstractă*, *Revista de Filosofie*, Tomul 17, Nr. 7, Ed. Academiei Române, Buc., 1970, p. 782-795
8. Berger, René, *Artă şi comunicare*, Ed. Meridiane, Buc., 1976
9. Bertrand, Claude-Jean, *Deontologia mijloacelor de comunicare*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2000
10. Birkenbihl, Vera F., *Antrenamentul comunicării*, Ed. Gemma Pres, Buc., 2000
11. Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 353-354 (un citat din Kafka)
12. Bonnange, Claude, Chantal Thomas, *Don Juan sau Pavlov?*, Ed. Trei, Buc., 1999
13. Borţun, Dumitru, *Semiotică. Limbaj şi comunicare,* Facultatea de Comunicare şi Relaţii Publice "David Ogilvy", SNSPA, Buc., 2001
14. Bougnoux, Daniel, *Introducere în ştiinţele comunicării*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
15. Bourdieu, Pierre, *Despre televiziune*, Ed. Meridiane, Buc., 1998
16. Canevacci, Massimo, *Antropologia della comunicazione audiovisuale* (*Antropologia comunicări vizuale),* Costa&Nolan, 2000
17. Caune, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000, p. 128-142
18. Chelcea, Septimiu, *Comunicarea nonverbală: gesturile şi postura. Cuvintele nu sunt de ajuns*, Ed. Agora, Buc., 2008
19. Chevalier, Jean, Alain Gheerbrant, *Dicţionar de simboluri*, vol. 1, A-D, Ed. Artemis, Buc., 1994, p. 166-167 "Turnul Babel"

20. Ciornu, Ene, C.E. Nedelko Z., *Non-verbal communication in the Frame of Elearning: an International Comparisson*, Proceedings of INTED, Valencia, 2009
21. Cocagnac, Maurice, *Simbolurile biblice,* Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 107-108 "Turnul Babel"
22. Collet, Peter, *Cartea gesturilor*, Ed. Trei, Buc., 2004
23. Coman, Mihai, *Introducere în sistemul mass-media*, Ed. Polirom, Iaşi, 2001
24. Corjan, I.C., *Semiotica limbajului publicitar. Textul şi imaginea*, Ed. Universității Suceava, Suceava, 2004
25. Corti, Maria, *Principiile comunicării literare*, Ed. Univers, Buc., 1981
26. Dâncu, Vasile Sebastian, *Comunicarea simbolică. Arhitectura discursului publicitar*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2006
27. Debord, Guy, *La société du spectacle*, Ed. Gallimard, Paris, 1992
28. Denis Hollier (coord.), *Panorama des Sciences Humaines,* Gallimard, Paris, 1973, p. 20-24 (revoluția copernicană)
29. Dinu, Mihai, *Comunicarea - repere fundamentale*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1997
30. ----, *Comunicarea*, Ed. Lagos, Buc., 2000, ediția a II-a, p. 247-356, p. 279-294 (comunicarea cinematografică), 295-312 (informația estetică şi estetica informațională)
31. Dobrescu, Paul, Alina Bârgăoanu, *Mass media şi societatea*, Ed. Comunicare.ro, Buc., 2003
32. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 110-119
33. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. I, p. 100-130 (comunicarea prin teatru)
34. Eco, Umberto, *O teorie a semioticii*, Ed. Meridiane, Buc., 2003, p. 40-56
35. ----, *Opera deschisă*, ELU, Buc., 1969
36. ----, în Adam, J.-M., *Les textes: types et prototypes*, Ed. Nathan, Paris, 1992
37. Escarpit, Robert, *De la sociologia literaturii la teoria comunicării*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1980, p. 377-458, 458-465 (glosar terminologic)
38. Frank, Helmar, *Estetica informațională ca exemplu al cibernetizării problematicii social-filozofice*, *Revista de Filozofie*, Tomul 17, Nr. 7, Ed. Academiei Române, Buc., 1970, p. 797-802

39. Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 177-189
40. ----, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 558-569 (retorica)
41. Georgiu, Grigore, *Filosofia culturii. Cultură şi comunicare*, Ed. Comunicare.ro, Buc., 2004
42. Gheorghe, Virgiliu, *Ştiința şi războiul sfârşitului lumii*, Ed. Prodromos, Buc., 2007, "Fața nevăzută a televiziunii"
43. Gustin, Clémentine, *Politique-spectacle. La Prime à l'emballage*, *Le Point*, 20-26 mai 1985
44. Habermas, Jürgen, *Cunoaştere şi comunicare*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 190-230
45. Haineault, Dori-Luise, Jean-Yves Roy, *Publicitate şi psihanaliză*, Ed. Trei, Buc., 2002
46. Hăulică, Cristina, *Falsa personalizare*, în vol. Borges, Luis, *Cărțile şi noaptea*, Ed. Junimea, Iaşi, 1988, p. 206-209, 213-216, 229-233
47. Hintikka, Jaakko, *Inferență, informație şi adevăr*, în vol. colectiv *Epistemologie. Orientări contemporane*, Ed. Politică, Buc., 1974, p. 142-214
48. Hlavácek, Josef, *Interpretarea artei programate*, *Revista de Filozofie*, Tomul 17, Nr. 7, Ed. Academiei Române, Buc., 1970, p. 827-832
49. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, 2002
50. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 167-192 ("Katharsis: valența comunicativă a experienței estetice")
51. Kapferer, Jean-Noël, *Zvonurile*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
52. King, Larry, *Secretele comunicării*, Ed. Amaltea, Buc., 2002
53. Klein, Naomi, *No Space No Choice No Jobs No Logo*, Flamingo, London, 2001
54. Labarre, Albert, *Istoria cărții*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2001
55. Lardellier, P., *Teoria legăturii ritualice – Antropologie şi comunicare*, Ed. Tritonic, Buc., 2003
56. Lasch, Christopher, *The Culture of Narcissism*, Warner Books, New York, 1979

57. Leach, Edmund, *Culture and Communication. The logic by which symbols are connectEd. An introduction to the use of structuralist analysis in social anthropology*, Cambridge University Press, 1976
58. Lévy, Pierre, *Cyberculture*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 2001, p. 27-91
59. Liiceanu, Gabriel, *Om şi simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 86-962
60. Lochard, Guy, Henri Boyer, *Comunicarea mediatică*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1998
61. Marcus, Solomon, *Paradigme universale* I, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 135-150 (informația), 150-163 (comunicare)
62. ----, *Poetica matematică*, Ed. Cademiei, Buc., 1970, p. 243-268
63. Marcuse, Herbert, *The conquest of the unhappy consciousness. Repressive desublimation*, în *One-dimensional man*, Beacon Press, Boston, 1966
64. Marga, Andrei, *Raționalitate. Comunicare. Argumentare*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 228-286
65. McLuhan, Marshall, *Mass-media sau mediul invizibil*, Ed. Nemira, Buc., 1997, pag. 335-376
66. McQuail, Denis, *Comunicarea*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
67. ----, *Mass Comunication Theory. An Introduction*, Ed. Sage, London, 1993
68. McQuail, Denis, Sven Windhal, *Modele ale comunicării*, Ed. SNSPA, Facultatea de Comunicare şi Relații Publice, Buc., 2001
69. Merrill, John, Ralph Lowenstein, *Media Messages and Men. New Perspectives in Communication*, Ed. McKay, New York, 1971
70. Miegé, Bernard, *Societatea cucerită de comunicare*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
71. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 193-197, 213-221
72. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 21-53, 196-210
73. ----, *Informație şi redundanță*, în vol. Colectiv *Estetică, informație, programare*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972
74. ----, *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974
75. Nanu, Adina, *Comunicarea prin imagine*, Ed. Vizual, Buc., 2002, (Artele spectacolului, p. 212-233, Arta cinematografică, p. 234-239, Comparație

între teatru şi film, p. 240-241, Critica imaginii de film, p. 242-243, Despre film şi t.v., p. 244-267)
76. Negroponte, Nicholas, *Era digitală ("Being Digital")*, Ed. All, Buc., 1999
77. Noica, Constantin, *Repede aruncătură de privire asupra limbii*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 325-326-327, p. 9-20, p. 13 ("Orice comunicare este înăuntrul comuniunii")
78. ----, *Rostirea filozofică românească*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1970
79. Pailliart, I., *Spaţiul public şi comunicarea*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002
80. Pease, Allan, Allan Garner, *Limbajul vorbirii*, Ed. Polimark, Buc., 1994
81. Pease, Allan, *Limbajul trupului*, Ed. Polimark, Buc., 1993
82. Pedler, Emanuel, *Sociologia comunicării*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2001
83. Popescu, Costin, *Publicitatea: o estetică a persuasiunii*, Ed. Universităţii din Bucureşti, Buc., 2005
84. Preda, Sorin, *Jurnalismul cultural şi de opinie şi tehnici de redactare în presa scrisă*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006
85. Protopopescu, Valentin, *Dincolo de seninătate*, Ed. Trei, Buc., 2001, p. 257-261 "Reclama între pulsiune şi fantasmă"
86. Rad, Ilie (coord.), *Stil şi limbaj în mass-media din România*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
87. Radu, Cezar, *Artă şi convenţie*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 147-171
88. Raţă, Georgeta, *Contribuţii la teoria comunicării*, Ed. Mirton, Timişoara, 2001
89. Restion, Adrian, *Homo ciberneticus*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1981, p. 44-64, 145-183, 189-198
90. Riesman, David, *The Lonely Crowd. A Study of the Changing American Character*, Yale University Press, New Haven Connecticut, 1961 (prima ediţie 1950)
91. Rovenţa–Frumuşani, Daniela, *Introducere în semiotică*, Universitatea Bucureşti, Facultatea de Jurnalistică, Buc., 1991, p. 118-142 (comunicarea prin teatru, cu bibliografie pentru temă la p. 138-142), 143-155 (v. p. 153-155, bibliografie pentru temă)
92. Sartori, Giovanni, *Homo videns*, Ed. Humanitas, Buc., 2005

93. Schveiger, Paul, *O introducere în semiotică*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1984, p. 35-37 (scheme)
94. Schwartzenberg, Roger-Gérard, *Statul spectacol. Eseu asupra şi împotriva star-sistemului în politică*, Ed. Scripta, Buc., 1995
95. Sebeok, Thomas A., *Semnele: o introducere în semiotică*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 179 (v. schema valoroasă euristic, ca o diagramă schematică de flux a lui Shannon şi Weaver), 182
96. Sfez, L., *Comunicarea*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2002
97. Shaff, Adam, *Introducere în semantică*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1966
98. Sloterdijk, Peter, *Reguli pentru parcul uman*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
99. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 193-202
100. Steiner, George, *După Babel*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 93-146 "Turnul Babel"
101. Stössel, Şt., D.S. Ogodescu, *Omul şi universul informaţional*, Ed. Facla, Buc., 1978
102. Suppes, Patrick, *Metafizica probabilistă*, Ed. Humanitas, Buc., 1990, p. 169-173, 208-210 ("La ce ne putem aştepta"), 229-233, 335-337 ("Aleatorul intenţional")
103. Şerbănescu, Andra, *Cum se scrie un text*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
104. Şimonca, Ovidiu, *Talk-show radiofonic. Manual de jurnalism. Genurile publicistice*, vol. II, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, ediţia a doua, revăzută
105. Teodorescu, Bogdan, *Cinci milenii de manipulare*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
106. Todorov, Tzvetan, *Teorii ale simbolului*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 81-173
107. Tolcea, Marcel, *Ezoterism şi comunicare simbolică*, Ed. Brumar, Buc., 2002
108. Tonoiu, Vasile, *Omul dialogal*, Ed. Fundaţiei Culturale Române, Buc., 1995, p. 31-81, 146-159, 202-258
109. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 324-327
110. Van Cuilenburg, J.J., O. Scholten, G.W. Noomen, *Ştiinţa comunicării*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, ediţia a doua
111. Vattimo, Gianni, *Etica interpretării*, Ed. Pontica, Constanţa, 2000, p. 145-157

112. Virilio, Paul, *La bombe informatique*, Ed. Galille, Paris, 1998
113. Vlăduțescu, Gheorghe, *Filozofia în Roma antică*, Ed. Albatros, Buc., 1991, p. 230-238 (retorica)
114. Volkoff, Vladimir, *Tratat de dezinformare*, Ed. Antet, Buc., 1999, (cap. XIII "Accesorii senzoriale" şi subcapitolul de la p. 154-162 "Imagini subliminale")
115. Wald, Lucia, *Sisteme de comunicare umană*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1973
116. Watzlawick, Paul, D. Jackson, *Une logique de la communication*, Ed. Seuil, Paris, 1972
117. Zemor, P., *Comunicarea politică*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2003
118. xxxx, *Cultură şi mass-media*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2006
119. xxxx, *Cuvânt, imagine, sunet*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2006, p. 14-64
120. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 393-394
121. xxxx, *Estetică, informație, programar*e, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972, prefață şi note de Victor Ernest Maşek
122. xxxx, *Gutenberg. Computer. Internet*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 4-9/2000 (421-426)
123. xxxx, *Mass-media, o lume în continuă schimbare*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2009, p. 98-148

IV.B.24 Receptarea artistică sau estetică

Dintre componentele "fenomenului artistic" (autori, creație, operă, receptori), receptorul de artă, care în unele estetici este denumit şi contemplator, este instanța instauratoare a operei în sensul că, fără recunoaşterea, gustarea estetică şi evaluarea ei, opera ar rămâne în stadiul de obiect printre alte obiecte.

Se poate conchide zicând că, în sens strict, toți cei care vin în contact nemijlocit, senzorial cu o operă de artă sunt receptori şi nu destinatari, destinatarii fiind numai cei care au pregătirea pentru a se raporta la ea în mod adecvat pe terenul codurilor specifice care sunt denumite în discursul estetic prin expresia consacrată „orizont de aşteptare" sau, după Ortega y Gasset, „prejudecăți estetice" sau, mai explicit, experiență estetică receptivă. Mutațiile care s-au produs în

tipologia operelor de artă şi rețeaua mass-media au condiționat un receptor mai activ şi în acelaşi timp cooperant. Deci, într-o anumită măsură, un creator pe cont propriu având ca punct de pornire opera de artă.

Din punct de vedere genetic se înțelege de la sine că autorul face opera, însă, din perspectivă sociologică, opera îl face pe autor. În ceea ce priveşte imaginea publică a celor doi termeni, sunt cazuri când autoritatea autorului legitimează opera şi, de cele mai multe ori, opera îl afirmă în lume pe autor. De aceea când spunem „X a făcut această operă" punem accentul pe opera, iar când spunem „opera aceasta a făcut-o X" punem accentul pe autor.

Cu cât orizontul de aşteptare al receptorului este mai întins şi mai divers, cu atât noutatea pentru el este mai mică. Acest tip de receptor revine la aceeaşi operă nu atât pentru a afla ceva, ci pentru a retrăi aceeaşi stare sufletească şi eventual a i se lumina alte aspecte nebănuite la lecturile anterioare.

IV.B.24.a Receptarea artistică în general

1. Adam, Jean-Michel, Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European Iaşi, 1999 (elipsa, p. 19, 51-53, 54-55)
2. Adorno, Theodor W., *Teoria estetică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005
3. Aristotel, *Etica nicomahică,* Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1988, cartea a X-a, p. 238-251
4. Arnheim, Rudolf, *Arta şi percepția vizuală*, Ed. Meridiane, Buc., 1979
5. Aron, Raymond, *Spectatorul angajat*, Ed. Minerva, Buc., 1999
6. Barthes, Roland, *Plăcerea textului*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1994
7. ----, *S/Z*, Editions du Seuil, Paris, 1970 (inclus în *Romanul scriiturii*, Ed. Univers, Buc., 1987)
8. Bazin, André, *Ce este cinematograful?*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 209-210, 231-232, 263-275 (mesajul teatral), 276-281 (artele vizuale), 281-294 (canalul muzicii),
9. Benjamin, Walter, *Iluminări,* Ed. Univers, Buc., 2000, p. 45-56, 56-118 (diferența dintre comentariu şi critică), 125-126, 264-265

10. Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 274-278 (un model de analiză şi interpretare a unei opere de artă, Moarte la Veneția)
11. Boboc, Alexandru, *Cunoaştere şi comprehensiune*, *Hermetica şi ştiințele umane*, Ed. Paideia, Buc., 2001
12. ----, *Hermeneutică şi ontologie*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1999
13. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 66-69 (opera, autorul, cititorul)
14. Borges, Jorge Luis, *Cartea de nisip*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 113
15. Bourdieu, Pierre, *Economia bunurilor smbolice*, Ed. Meridiane, Buc., 1986
16. ----, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 438-453
17. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 302-322 (filmul)
18. Cantemir, Dimitrie, *Istoria ieroglifică*, Ed. Junimea, Iaşi, 1987 sau vol. I şi II, Ed. pentru Literatură, Buc., 1965
19. Caune, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000, p. 128-142
20. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2005
21. ----, *A citi, a reciti. Către o poetică a reflectării*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
22. Cezar, Radu, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 75-79 (cele 7 tipuri ale decodificării), 147-171
23. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 67-78
24. Cornea, Paul, *Interpretare şi raționalitate*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006
25. ----, *Introducere în teoria lecturii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998, Ed. a 2-a, p. 58-102 (Lectorul), 103-121 (Probleme ale sensului şi referinței), 122-126 (Itinerarul preformării.Modele analitice de lectură), 127-136 (Prelectura), 202-217
26. Creangă, Ion, *Harap Alb*
27. De Marinis, Marco, *Dramaturgy of the Spectator*. *Drama Review*, Nr. 31, 2/1987
28. Deleuze, Gilles, *Nietzsche şi filosofia*, în rev. *Contemporanul. Ideea europeană*, Nr. 4-IV-2005, p. 34-35
29. Della Volpe, Galvano, *Critica gustului*, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 206

30. Diaconu, Mădălina, *Ontologia operei de artă în lumina principiului identității*, teză de doctorat la Facultatea de Filosofie, Buc.
31. Dilthey, Wilhelm, *Esența filozofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 112-123 (viziunea despre lume)
32. ----, *Geneza hermeneuticii*, în vol. *Filosofie contemporană*, Ed. Garamond, Buc., 1995, texte alese, traduse şi comentate de Alexandru Boboc şi Ioan N. Roşca, p. 24-55
33. Dinu, Mihai, *Comunicarea,* Ed. Algos, Buc., 2000, p. 295-312 (Informația estetică şi estetica informațională)
34. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, Noul *dicționar al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 66-71
35. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., vol. I, 1976, p. 100-130 (publicul şi receptorul ca martor), p. 118-121
36. Dumitriu, Anton, *Philosophia mirabilis*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1992, p. 136-151
37. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999, p. 43-107
38. Eco Umberto, *O teorie a semioticii*, Ed. Meridiane, Buc., 2003, p. 161 (tabel de izotopii)
39. ----, citat ca motto de către Matei Călinescu *A citi, A reciti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003, p. 220
40. ----, *Forme et communication*, în. *Revue Internationale de Philosophie*, Nr. 81-83, 1967
41. ----, *Interpretare şi suprainterpretare*, Ed. Pontica, Constanța, 2004
42. ----, *Lector in fabula*, Ed. Univers, Buc., 1991
43. ----, *Limitele interpretării*, Ed. Pontica, Constanța, 1996, p. 17-42 (Intentio lectoris. Însemnări despre semiotica receptării), 125-128 (Intentio operis vs. Intentio actoris), 179-181
44. ----, *Opera deschisă*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 169
45. ----, *Şase plimbări prin pădurea narativă*, Ed. Pontica, Constanța, 1997
46. Evola, Julius, *Tradiția hermetică. Simbolismul ei, doctrina şi "Arta Regală"*, Ed. Humanitas, Buc., 1999
47. Faure, Eli, *Funcția cinematografului*, Ed. Meridiane, Buc., 1971, p. 25-47
48. Fellmann, Ferdinand, *Turnura hermeneutică la Wilhelm Dilthey*, în *Istoria filosofei în secolul al XIX-lea*, Ed. All, Buc., 2000, p. 295-299

49. Foarță, Şerban, *Afinitități elective*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1990
50. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2004 (p. 13-32), "aceasta nu este o pipă"
51. ----, *Hermeneutica subiectului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004
52. Frege, Gottlob, *Sens şi semnificație*, în vol. *Sens şi filozofie*, Ed. Politică, Buc., 1966
53. Freud, Sigmund, *Interpretarea viselor*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1993
54. Fry, Northrop, *Anatomia criticii*, Ed. Univers, Buc., 1972
55. Gadamer, Hans Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 53-71, 195-204, 204-366, 433-451, 488-495, 518-589, 637-672
56. Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 213-227
57. Genette, Gérard, *Introducere în arhitext – ficțiune şi dicțiune*, Ed. Univers, Buc., 1984, p. 89-113
58. ----, *Relația estetică, vol. II*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 22-49, 84-102, 110-125 (gustul), 203-229
59. Gleizal, Jean-Jacques, *Arta şi politicul*, Ed. Merdiane, Buc., 1999, p. 66-74
60. Goethe, Johan Wolfgang, *Poezie şi adevăr*, ESPLA, Buc., 1953, p. 147-148
61. Goldmann, Lucien, *Sociologia literaturii*, Ed. Politică, Buc., 1972, p. 185-224, 248-252
62. Greimas, A.J., *Du sens*, Éditions du Seuil, Paris, 1970, p. 209-270
63. ----, *Sémantique structurale*, Larousse, Paris, 1966, cap. "Reflexions sur les modèles actanciels", p. 172-191
64. Grupul M, *Retorica poeziei*, Ed. Univers, Buc., 1997
65. Guénon, René, *Simboluri ale ştiinței sacre*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
66. Hancock, John E., *Hermeneutica radicală şi opera de artă*, Ed. Paideia, Buc., 2001
67. Harpcenko, Mihail, *Perenitatea operei literare*, în vol. *Poetică. Estetică. Sociologie*, Ed. Univers, Buc., 1979, p. 49
68. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 505-507
69. Hermes Trismegistus, *Tabula smaragdina*, Ed. Herald, Buc., 2006
70. Hollier, Denis (coord.) *Panorama de sciences humanes,* Gallimard, Paris, 1973, p. 43-48
71. Hufnagel, Erwin, *Introducere în hermeneutică*, Ed. Univers, Buc., 1981

72. Ingarden, Roman, *Studii de estetică,* Ed. Univers, Buc., 1978, p. 98-109 (atitudinea față de operă), 364
73. Iser, Wolfgang, *Actul lecturii*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006
74. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 224-234
75. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 449 (despre atitudine)
76. Langer, Susanne K., *Feeling and Form. A Theory of Art Developed from Philosophy in a New Key,* Ed. Routledge&Kegan Paul Ltd., London, first edition 1953, p. 24-45, 392-411
77. Livio, Mano, *Secțiunea de aur*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
78. Lovinescu, Vasile, *Al patrulea hagialâc*, Ed. Rosmarin, Buc., 1996, p. 24-32
79. ----, *Creangă şi Creanga de Aur*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1989
80. ----, *Incantația sângelui*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1993
81. Lukács, Georg, *Estetica*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 748-814
82. Maiorescu, Titu, *Critice,* vol. II, Ed. pentru Literatură, Buc., 1967, p. 277-278
83. Marcus, Solomon, *Paradigme universale II. Pornind de la un zâmbet*, Ed. Paralelea 45, Piteşti, 2005, p. 124-132, 194-185 (între demiurgic şi hermeneutic)
84. ----, *Poetica matematică*, Ed. Academiei, Buc., 1970, p. 38, 269-285
85. Marcuse, Herbert, *Artă şi revoluție*, Ed. Politică, Buc., 1977
86. Marino, Adrian, *Hermeneutica ideii de literatură*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987, p. 350-363
87. Mavrodin, Irina, *Note de istorie literară* la vol. *Flaubert, Educația sentimentală. 3 povestiri. Inspirația Sf. Anton*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 8
88. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 21-53
89. Morin, Edgar, *Starurile*, Ed. Meridiane, Buc., 1977
90. Moutsopoulos, Evanghelos, *Categoriile estetice*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 126
91. Mozart, *Flautul fermecat*, libretul
92. Mukařovsky, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 184

93. Nabokov, Vladimir, *Lolita*, Ed. Universal Dalsi, Buc., 1994, p. 344-361 (recenzie şi comentariu de Dan Grigorescu) 362-366 (comentarii critice)
94. *Nāṭyaśāstra,* Ed. Ştiinţifică, Buc., 1997, p. 11-33 (Amita Bho, Constantin Făgeţeanu)
95. Negulescu, P.P., *Geneza formelor culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1984, p. 156
96. Net, Mariana, *O poetică a atmosferei*, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 20-22, 28-46
97. Noica, Constantin, *Scrisori despre logica lui Hermes*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1986
98. Northrop, Fry, *Anatomia criticii*, Ed. Univers, Buc., 1972
99. Obrazţov, Serghei, *Însemnările unui regizor*, în vol. colectiv *A şaptea artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1967, vol. II, p. 61-65
100. Paleologu, Al., *Treptele lumii sau Calea către sine a lui Mihail Sadoveanu,* Ed. Cartea Românească, Buc., 2006
101. Panofsky, Erwin, *Artă şi semnificaţie*, Ed. Meridiane, Buc., 1980, p. 57-91
102. ----, *Essais d'iconologie*, Gallimard, Paris, 1967
103. Papu, Edgar, *Interferenţa artelor în veacul nostru*, în vol. *Literatură şi pictură*, Ed. Albatros, Buc., 1983, p. 291
104. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativităţii*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 239-290, 291-324, 342-358 (publicul)
105. Pârvulescu, Ioana, *Ce înseamnă plumb?*, în rev. *România literară*, Nr. 3/23 ian. 2009, p. 5 şi Nr. 4
106. Pernety, A.J., *Dictionnaire Mytho-Hermetique*, Paris, 1987
107. Platon, *Opere, VI*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1989 (Theaitetos, p. 205)
108. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 233-250
109. Pop, Mihaela, *Idei culturale europene. Conexiunea sublimului cu umilul în medievalitate,* Ed. Printech, Buc., 2004, p. 30-32 (subiectul interpretant are o anumită tradiţie ce-i dă o anumită cultură spirituală, căci interpretarea necesită o bogată "cultură pre-comprehensivă")
110. Popper, Karl, *Epistemologia fără subiect cunoscător*, în vol. *Epistemologie. Orientări contemporane*, Ed. Politică, Buc., 1974, p. 69-121
111. Potra, Florian, *Profesiune: filmul*, Ed. Meridiane, Buc., 1979, p. 10-82

112.----, *Specificitatea „lecturii" filmului* (De la o didactică a cinematografului la publicul ca autor), în vol. colectiv *Arta modernă şi problemele percepției estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1986, p. 172-203
113.Prop, V.I., *Morfologia basmului*, Ed. Univers, Buc., 1970, cap. III, p. 30-65
114.Ralea, M.D., *Valori*, Ed. Fundației pentru literatură şi artă, Buc., 1935, p. 110
115.Ricoeur, Paul, *Despre interpretare. Eseu asupra lui Freud*, Ed. Trei, Buc., 1998
116.----, *Eseuri de hermeneutică*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
117.----, *Le symbole donne à penser, în Le conflit des interprétations. Essais d'hermeneutique*, Ed. Seuil, Paris, 1969
118.Riedel, Manfred, *Comprehensiune sau explicare?*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1989
119.Roman, Toma, *Artă şi valoare*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 91-92
120.Römer, Thomas, *Moise, omul care L-a întâlnit pe Dumnezeu*, Ed. Univers, Buc., 2007, p. 119
121.Rovența-Frumuşani, Daniela, *Introducere în semiotică*, Universitatea Bucureşti, Facultatea de Jurnalistică, 1991, p. 118-142 (v. bibliografie, p. 138-142)
122.Rushdie, Salman, *Ultimul suspin al maurului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002, p. 551 (text dintr-un interviu)
123.Ryan, Marie Laure, *Narrative as Virtual Reality. Immersion and Interactivity in Literature and Electronic Media*, The John Hopkins University Press, 2001
124.Schleiermacher, F.D.E., *Hermeneutica*, Ed. Polirom, Iaşi, 2001
125.Scrima, André, *Antropologia apofatică*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 298-299, 243
126.Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975, p. 181-189
127.Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 23
128.Steiner, George, *După Babe*l, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 17-78 (v. repetarea creatoare la p. 50), 365-503 (mecanismul hermeneutic)
129.Şerban, Alex Leo, *De ce vedem filmele*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006

130. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noțiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, 432-470
131. Thompson, Kristin, David Bordwell, *Film History. An Introduction*, Wisconsin, University of Wisconsin Press, p. 36
132. Todorov, Tzvetan, *Cucerirea Americii. Problema celuilalt*, Ed. Intitutul European, Iaşi, 1994, p. 16-35, 53-121
133. ----, *Teorii ale simbolului*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 274, citat din Schelling
134. Tonoiu, Vasile, *Omul dialogal*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1995, p. 159-202
135. Törnquivist, Egil, *Transposing Drama: Studies in Representation*, Ed. MacMillan, Londra, 1991
136. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 23-29 (gustul), 30-35 (emoția estetică), 218-260 (publicul)
137. Übersfeld, Anne, *Termenii cheie ai analizei teatrului*, Ed. Institutului European, Iaşi, 1999
138. Umberto, Eco, citat de Pierre Ryngaret, *Introduction à l'analyse du théatre*, Ed. Bordas, Paris, 1991, p. 15
139. Vattimo, Gianni, *Dincolo de subiect. Nietzsche, Heidegger şi hermeneutica*, Ed. Pontica, Constanța, 1994, p. 101-125
140. ----, *Sfârşitul modernității. Nihilism şi hermeneutică în gândirea postmodernă*, Ed. Pontica, Constanța, 1993
141. Vianu, Tudor, *Estetica,* Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 49-55, 297-377, 359-360 (snobismul)
142. ----, *Opere, vol. 13*, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 418-429
143. Vîgotski, L.S., *Psihologia artei*, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 50 şi urm.
144. Wald, Henri, *Tensiunea gândirii*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1991
145. Wellek, René, Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p.195-197
146. Wunenburger, Jean-Jacques, *Filozofia imaginilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 102-113
147. xxxx, *Evoluția artei şi exigențele receptării*, Ed. Meridiane, Buc., 1985

IV.B.24.b Interpretarea (exercițiu hermeneutic)

1. Aristotel, *Poetica*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1957, p. 89
2. Aslan, Odette, *L' art du théâtre*, Paris, 1963, p. 25
3. Bourdieu, Pierre, *Economia bunurilor simbolice*, Ed. Meridiane, Buc., 1986, p. 134, 151
4. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, ediția a 2-a, Ed. Minerva, Buc., 1988
5. Dittmann, Lorenz, *Stil, simbol, structură*, Ed. Meridiane, Buc., 1988, p. 183-187
6. Gimpel, Jean, *Despre artă şi artişti*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 15, 109-112
7. Herseni, Traian, *Sociologia literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 89
8. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 125-167, 248, 257, 288-297
9. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 49
10. Mukařovski, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 174
11. Otto, Rudolf, *Sacrul*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996, p. 142
12. Papadima, Liviu, *Relația autor – cititor. Delimitări teoretice* (I), în rev. *Contrapunct*, Anul 3, Nr. 14, 24 martie, 3 Aprilie 1992
13. Picon, Gaëtan, *Scriitorul şi umbra lui*, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 230
14. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 68
15. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 13, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 418-433

IV.B.24.c Receptarea ca mirare

1. Acterian, Arşavir, *Despre mirare*, Ed. Ararat, Buc., 1996
2. Acterian, Haig, *Scrieri despre teatru*, Ed. Muzeul Literaturii Române, Buc., 1998
3. Agopian, Ştefan, *Fric*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003
4. Caune, Jean, *Cultură şi necesitate*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000
5. Cărtărescu, Mircea, *Nostalgia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
6. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, ediția a II-a, Ed. Polirom, Buc., 1998
7. Daun, Ake, *Mentalitatea suedeză*, Ed. Humanitas, Buc., 1995

8. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
9. Epictet Marcus Aurelius, *Manualul. Către sine*, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1977
10. Fellmann, Ferdinand, *Istoria filosofiei în secolul al XX-lea*, Ed. All Educațional, Buc., 2000
11. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, 1992
12. Genette, Gerard, *Relația estetică*, vol. II, Ed. Univers, Buc., 2000
13. Hegel, G.W.F., *Prelegeri de estetică*, vol. I, Ed. Academiei, Buc., 1966
14. Jauss, Hans Robert, *Experiența estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983
15. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
16. Lovinescu, Vasile, *Meditații. Simboluri, Rituri*, Ed. Rosmarin, Buc., 1997
17. Marcus, Solomon, *Poetica matematică*, Ed. Academiei, Buc., 1970
18. Mihăilescu, Dan C., *Mirarea la Arşavir*, ziarul *Curentul* din 12 feb. 1970
19. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2001
20. Otto, Rudolf, *Despre numinos*, Ed. Dacia, Cluj, 1996
21. Picon, Gaetan, *Scriitorul şi umbra lui*, Ed. Univers, Buc., 1973
22. Radu, Cezar, *Ontologia semiotică a informației estetice*, în vol. colectiv *Estetică. Informație. Programare*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972
23. Ralea, M.D., *Valori*, Ed. Fundația pentru Literatură şi Artă, Buc., 1935
24. Sheller, Max, în vol. *Filozofie contemporană*, Ed. Garamond, Buc., 1995, texte alese, traduse şi comentate de Alexandru Boboc şi Ioan N. Roşca
25. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000
26. Starobinski, Jean, *Textul şi interpretul*, Ed. Univers, Buc., 1985
27. Vaihinger, Hans, *Filosofia lui „Ca şi cum"*, Ed. Nemira, Buc., 2001
28. Vianu, Tudor, *Estetica*, Ed. pentru Literatură şi Artă, Buc., 1968
29. Zamfirescu, Vasile Dem, *Filosofia inconştientului*, Ed. Trei, Buc., 1998
30. ----, *Între logica inimii şi logica minții*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985

IV.B.25 Gustul estetic, trăirea şi plăcerea estetică

IV.B.25.a Gustul estetic

1. Citat de Alexa Visarion din Stifter, Adalbert, *Spectacolul ascuns*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, 2001, Buc., p. 25

2. Costa, Filippo, *Omul fără identitate a lui Franz Kafka*, în vol. Vattimo, Gianni, Rovatti, Pier Aldo, *Gândirea slabă*, Ed. Pontica, Constanța, 1998
3. della Volpe, G., *Critica gustului*, Ed. Univers, Buc., 1975
4. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 118-121
5. Eco, Umberto (îngrijită de), *Istoria frumuseții*, Ed. Ed. Rao, Buc., 2005, p. 245-247, 276-277
6. Goldmann, Lucien, *Sociologia literaturii*, Ed. Politică, Buc., 1972, p. 262 şi urm.
7. Luc, Ferry, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 61-67
8. Matei, Călinescu, *A citi, a reciti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2005
9. Sf. Apostol Pavel, *Corinteni*, I, 13, 1-8
10. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 243

IV.B.25.b Trăirea estetică

1. Acterian, Arşavir, *Despre mirare*, Ed. Ararat, Buc., 1996, p. 124-127
2. Clayton, Peter A., Martin J. Price, *Cele şapte minuni ale lumii antice*, Ed. Saeculum I.O., Buc., 1999
3. Dilthey, Wilhelm, *Trăire şi poezie*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 204-209
4. Frobenius, Leo citat de Caillois, Roger, *Mitul şi omul*, Ed. Nemira, Buc., 2000, p. 8
5. Gadamer, Hans Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 53-71
6. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 77
7. Lukács, Georg, *Estetica, vol. I*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 798-815
8. Otto, Rudolf, *Despre numinos*, Ed. Humanitas, Buc., 2006
9. ----, *Sacrul*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996
10. Tatarkiewicz, Wladylav, *Istoria celor şase noțiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 432-471

IV.B.c Plăcerea estetică

1. Blaga, Lucian, *Artă şi valoare*, în *Trilogia valorilor*, III, Ed. Humanitas, Buc., 1996, p. 55-69
2. ----, *Estetica intropatiei şi a trăirii din studiul Artă şi valoare*, vol. *Trilogia valorilor*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1946

3. Bourdieu, Pierre, *Economia bunurilor simbolice*, Ed. Meridiane, Buc., p. 295-313
4. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 221-237
5. Deleuze, Gilles, *Diferență şi repetiție*, Ed. Babel, Buc., 1995, p. 148-158
6. della Volpe, G., *Critica gustului*, Ed. Univers, Buc., 1975
7. Dinu, Mihai, *Comunicarea,* Ed. Algos, Buc., 2000
8. Dubos, Jean Baptiste, *Cugetări critice despre poezie şi pictură*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
9. Gilbert, K. E., H. Kuhn, *Istoria esteticii*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 296-299
10. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 19-23
11. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965, sau Ed. Iri, Buc., 2000, p. 203-207
12. Ingarden, Roman, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 287-292
13. Jauss, Hans Robert, *Experiența estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 71-90, 125-166
14. Lipps, Theodore, *Estetica. Bazele esteticii*, vol. I şi II, Ed. Meridiane, Buc., 1987
15. Marcus, Solomon, *Empatie şi personalitate*, Ed. Athos, Buc., 1997
16. Marcuse, Herbert, *Scrieri filozofice*, Ed. Politică, Buc., 1977, p. 136-177 (contribuții la critica hedonismului)
17. Moles, Abrahm A., *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 45-49
18. Poe, Edgar Allan, *Principiul poetic. Eseuri*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 38
19. Russell, Bertrand, *Istoria filosofiei occidentale*, vol. I, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 198-200
20. Tatarkiewicz, Wladylav, *Istoria celor şase noțiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 432-471
21. Thomson, Kristin, David Bordwell, *Film History. An Introduction*, Wisconsin, University of Wisconsin Press, p. 36
22. Todorov, Tzvetan, *Poetica. Gramatica decameronului*, Ed. Univers, Buc., 1975
23. Vianu, Tudor, *Estetica,* Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 311-330
24. Zamfirescu, Vasile Dem, *Filosofia inconştie*ntului, Ed. Trei, Buc., 1998, p. 144-146 (Plăcerea estetică)

IV.B.25.d Empatia ca plăcere estetică

Lipps, Theodore, *Estetica. Bazele esteticii*, Ed. Meridiane, Buc., 1987, vol. I, p. 25-38, 117-149, 179, 193, vol. II, p. 158-168

IV.B.25.e Râsul receptorului

Deleuze, Gilles, Felix Guattari, *Capitalism şi schizofrenie. Anti Oedip*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008, p. 438-444

IV.B.25.f Publicul

Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., vol. I, 1976, p. 100-130

IV.B.25.g Snobismul publicului

Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 67-78

IV.B.25.h Catharsis-ul

1. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 207-211
2. Dumitriu, Anton, *Philosophia mirabilis,* Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1992, p. 136-152
3. Hegel Georg Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică,* vol. II, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 595-598
4. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermeneutică literară,* Ed. Univers, Buc., 1983, p. 167-192, 283-288
5. Lukács, Georg, *Estetica,* vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 770-814
6. Peters, Francis E., *Termenii filosofiei greceşti*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 144-145
7. Vianu, Tudor, *Opere, vol. 7*, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 570-577

IV.B.25.i Aura

1. Aristarco, Guido, *Cinematografia ca artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1965,
2. Benjamin, Walter, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000
3. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 242

4. Costa, Filippo, *Omul fără identitate a lui Franz Kafka*, în vol. Vattimo, Gianni, Pier Aldo Revatti, *Gândirea slabă*, Ed. Pontica, Constanța, 1998, p. 191
5. Diaconu, Mădălina, *Aura operei de artă*, în *Revista de filosofie*, tomul XLV, Nr.1, ian-feb 1998, Ed. Academiei Române, p. 5-18
6. Fulchignoni, Enrico, *Civilizația imaginii sau cutiile Pandorei*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 3-4-5 1983, p. 75
7. Marcel, Gabriel, *Être et avoir*, citat de Acterian, Jeni, Jurnalul, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 365-366
8. Sf. Grigorie cel Mare citat de Plămădeală, Antonie, *Tradiție şi libertate în spiritualitatea ortodoxă,* Ed. Axios, Buc., 1995, p. 207
9. Wald, Henri, *Tensiunea gândirii*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1991, p. 113-118

IV.B.25.j Intenția în artă şi „cititorul model"

1. Balasz, Bella citat de Aristarco, Guido, *Cinematografia ca artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1965, p. 176
2. Carabăț, Dumitru, *Studii de tipologie filmică*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2000, p. 266-268
3. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. I, p. 111-130, vol. II, p. 67-79
4. Eco, Umberto, *Lector in fabula*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 80-100 (Cititorul model)
5. ----, *Limitele interpretării*, Ed. Pontica, Constanța, 1996, p. 25-28 (3 tipuri de intenții), 35-38
6. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 257 (modele de interacțiune ale identificării cu eroul literar)
7. Mukařovski, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974 (intenția şi non-intenția), p. 175-224
8. Nietzsche, Friedrich, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 43-44
9. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 153-161

10. Sarraute, Nathalie, *Nu ştiu cine este acest cititor, îl ignor*, în rev. *Adevărul literar şi artistic*, 29 oct. 1995, p. 9
11. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 126-134, p. 171-192
12. Volkelt, Johannes, *Estetica tragicului*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 258 şi urm.
13. Wellek, René, Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 195

IV.B.25.k Critica de artă

Critica de artă face parte din etajul reflexiv al fenomenului artistic şi se instituie ca formă a receptării prin excelență, expertă, specializată. Ea investighează, analizează şi re-pune în relații elementele componente ale operei de artă, punând astfel în lumină aspecte şi sensuri latente şi mai puțin accesibile ale operei, finalizându-se cu o evaluare în modalitatea unei judecăți de valoare estetică. Ea mediază şi mlădiază relația dintre operă şi receptor. Dintre multele forme şi metode critice cele mai lămuritoare sunt cea hermeneutică şi cea arhetipală. Ea analizează, interpretează şi evaluează reliefând sensuri şi valori de adâncime sau latente, prin rețeaua sistemelor de semne care alcătuiesc limbajul operei.

***25.k.1 Tipuri şi/sau forme ale criticii de artă*[40]**

- impresionistă
- de întâmpinare
- psihologică
- existențială
- structuralistă
- textualistă
- semiotică
- sociologică (ştiințifică) → obiectivă
- psihanalitică
- biografistă

[40] ***A critica*** = a analiza/ evalua/ judeca produsele artiştilor după anumite criterii, arătându-le limitele sau izbânzile

- ideologică (ex. marxistă, fenomenologică)
    - apologetică
    - demolatoare
- antropologică
- morfologică
- istoristă
- informațională
- stilistică (ştiințifică) → obiectivă
- simbolistă (decriptând...)
- hermeneutică (v. reciprocitatea: operă-public), interpretare...
- comparatistă
- arhetipală
- universitară (erudită, sistematică, bibliografie) → obiectivă
- analitică şi descriptivă
- interpretativă (instituie un punct de vedere, o perspectivă asupra operei)
- educativă (cu funcția de a orienta şi modela)
- fermentativă (participă la creația artistică) → impulsivă
- perceptivă
- sentențioasă
- contextualistă
- intrinsecă
- extrinsecă
- sursologică
- de direcție
- întemeiată pe sociologia receptării şi vizând formele de rezonanță şi succes
- estetizantă
- critica de text
- normativă
- creativă
- creatoare (receptare amplificatoare)
- pozitivistă
- filosofică

- filologică (unde e cazul) → literatură
- a ideilor
- critica de ramură (ex. teatru, film, literatură)
- semantică
- narcisistă
- tematistă (v. motive)
- naratologică
- profesionistă
- cu valoare literar-teoretică în sine, autonomă față de referentul său (opera)

v. MacDonald, Scott, *A Critical Cinema 2*, University of California Press, 1992

25.k.2 Funcțiile criticii de artă

- teoretică
- axiologică
- informativă
- practic-estetică
- socio-culturală
- propulsivă
- modelatoare

25.k.3 Bibliografie pentru Critica de artă

1. Adam, Jean-Michel, Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
2. Anghelescu, Irimia Mihaela, *Împotriva hermeneuticii, pentru o erotică a artei*, postfață la vol. Sonntag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 347-365
3. Anne, Űbersfeldt, citat de Popescu, Marian, *Scenele teatrului românesc, 1945-2004, De la cenzură la libertate*, Ed. Unitext, Buc., 2004, p. 55 (cenzură)
4. Antonesei, Liviu, *Paideia – fundamentele culturale ale educației*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996

5. Argan, Giulio Carlo, *Căderea şi salvarea artei moderne*, Ed. Minerva, Buc., 1970, p. 31
6. Aristotel, *Organon, interpretat de Mircea Florian*, Ed. Iri, Buc., 1997, p. 149-165
7. Bahtin, Mihail, *Metoda formală în ştiința literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1992, p. 228-230
8. Balotă, Nicolae, *Euphorion*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1969, p. 248-254, 261-269, 270-274
9. Barthes, Roland citat în rev. *Secolul 20*, Nr. 248-249-250, 8-9-10 1981, p. 83
10. Benjamin, Walter, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 56-117
11. Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 274-278
12. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc, 1976, p. 159-192, p. 225-262
13. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 19-39, 103-128
14. Călinescu, George, *Simțul critic*, (1927), în vol. *Principii de estetică*, Ed pentru literatură, Buc., 1968, p. 190-191
15. Cezar, Radu, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 202
16. Cioran, Emil, *Sfârtecare*, Ed. Humanitas, Buc., 1995, p. 96
17. Cornea, Paul, *Interpretare şi raționalitate*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 475-476 (inclusiv la text)
18. *Critica genetică*, rubrică realizată de Alina Ledeanu în rev. *Secolul 20*, *Gutenberg, Computer, Internet*, Nr. 4-9/2000 (421-426), p. 368-433
19. Crohmălniceanu, Ovidiu, *Literatura română între cele două războaie mondiale,* vol. III, Ed. Minerva, Buc., 1975, p. 173
20. *Deutsche Bauzeitung Architekten*, *Kritik,* 1 februarie 1970
21. Dimisianu, Gabriel, *Schițe de critică*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1966
22. Doubrovsky, Serge, *De ce noua critică?*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 64-70, 251-271, 272-287
23. Dragomirescu, Mihail, *Ştiința literaturii,* vol. I, Ed. Institutului de Literatură, Buc., 1926, şi în Antologia de Morar, Vasile, *Despre frumos şi*

artă. Tradiţiile gândirii estetice româneşti, vol. I, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1984, p. 302-305
24. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienţei estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. I, p. 119
25. Eco, Umberto, *Interpretare şi suprainterpretare*, Ed. Pontica, Constanţa, 2004
26. ----, *Limitele interpretării*, Ed. Pontica, Constanţa, 1996, p. 17-42, 144-162, 163-185, 179-181
27. Esslin, Martin, *The Theatre of the Absurd*, Ed. Doubleday, Garten City, New York, 1961
28. Fry, Northrop, *Anatomia criticii*, Ed. Univers, Buc., 1971 (v. critica arhetipală)
29. Genette, Gérard, *Figuri,* Ed. Univers, Buc., 1978, p. 273-277, 129-143
30. ----, *Structuralismul şi critica literară*, p. 279-299
31. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Intelectualii în câmpul puterii. Morfologii şi traiectorii sociale*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
32. Godzich, Wlad, *The Tiger on the Paper Mat*, în de Man, Paul, *The Resistance to Theory,* Univ. Of Minnesota Press, 1986, p. XIII, citat de Paul Cornea
33. Greimas, Algirdas J., Joseph Courtès, *Dictionnaire raisonné de la théorie du language*, Hachette, Paris, 1978, p. 269
34. Hancock, John E., *Hermeneutica radicală şi opera de artă*, Ed. Paideia, Buc., 2001
35. Ionescu, Eugen, *Nu*, Ed. Humanitas, Buc., 1991
36. Krieger, Murray, *Teoria criticii*, Ed. Univers, Buc., 1982
37. Laszlo, Alexandru, *Cum să citim „Numele trandafirului"?*, în rev. *România literară*
38. Lessing, Gotthold Ephraim, *Opere*, I, ESPLA, Buc., 1958, p. 311-312
39. Lindgren, Ernest, *Arta filmului*, Ed. Meridiane, Buc., 1969, p. 195-212
40. Lintvelt, Jaap, *Încercare de tipologie narativă. Punctul de vedere. Teorie şi analiză,* Ed. Univers, Buc., 1994
41. Llosa, Mario Vargas, *Orgia perpetuă*, Ed. Allfa, Buc., 2001, p. 5-6
42. ----, *Orgia perpetuă. Flaubert şi Doamna Bovary* în rev. *Observator Cultural*, Nr. 43-44/2000, 2001, p. 7-8

43. Lovinescu, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane,* vol. III, Ed. Minerva, Buc., 1981, p. 284-294, 370-388
44. Maiorescu, Titu, *Critice,* (antologie), Ed. pentru Literatură, Buc., 1966, p. 415-431 (comediile d-lui I.L. Caragiale)
45. ----, *Direcția nouă în poezia şi proza română,* II, (1872) în *Opere*, vol. 1, Ed. Minerva, Buc., 1978
46. ----, *Îndreptățirea criticii*, în vol. *Scrieri din tinerețe*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1981, p. 125, 138-139, 149-150 şi în antologia lui Morar, Vasile, *Despre frumos şi artă. Tradițiile gândirii estetice româneşti,* vol. II, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1984, p. 137-138
47. Manolescu, Nicolae, *Pluralitatea poeziei eminesciene*, în rev. *România literară*, 16-22 ianuarie 2001
48. Marcus, Solomon, *Invenție şi descoperire*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1989, p. 134-135
49. Marino, Adrian, *Introducere în critica literară*, Ed. Tineretului, Buc., 1968
50. Markiewicz, Henryk, *Conceptele ştiinței literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1988, p. 353, (citat din E. R. Curtius)
51. Mihăilescu, Dan C., *Perspective eminesciene*, ediție revăzută şi ne-adăugită, Ed. Humanitas, Buc., 2006 (critică hermeneutică)
52. Munteanu, Romul, *Metamorfozele criticii europene moderne*, Ed. Univers, Buc., 1988
53. Nabokov, Vladimir, *Dostoievski*, în rev. *Contemporanul. Ideea Europeană*, Nr. 12, dec. 2006, p. 24-25
54. Nietzsche, Friedrich, *Despre genealogia moralei*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1993, p. 107-110
55. ----, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 44-45
56. Noica, Constantin, *Scrisori despre logica lui Hermes*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1986
57. Paleologu, Alexandru, *Alchimia existenței*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1983, p. 261
58. Panofsky, Erwin, *Artă şi semnificație*, Ed. Meridiane, Buc., 1980
59. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 342-358

60. Pavis, Patrice, *L'analyse des spectacles*, Ed. Nathan, Paris, 199, p. 207-230, 244-247
61. Picon, Gaëtan, *Scriitorul şi umbra lui*, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 188-236
62. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 233-250
63. Plett, Heinrich, *Ştiința textului şi analiza de text*, Ed. Univers, Buc., 1983
64. Pop, Ion, *Să nu mai fii decât un loc de trecere*, George Poulet, interviu, rev. *Steaua*, Nr. 8, 1976, p. 25, 58
65. Popescu, Marian, *Scenele teatrului românesc, 1945-2004, De la cenzură la libertate*, Ed. Unitext, Buc., 2004
66. Potra, Florian, *Profesiune: filmul*, Ed. Meridiane, Buc., 1979, p. 328-352
67. Poulet, Georges, *Metamorfozele cercului*, Ed. Univers, Buc., 1987
68. Rainer, Maria Rilke, *Versuri*, ELU, Buc., 1966, p. 369
69. Roman, Toma, *Artă şi valoare*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 184-227
70. Shakespeare, William, *Opere*, II, *Hamlet*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2010, p. 5-61
71. Simion, Eugen, *Întoarcerea autorului*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1981, p. 365-425
72. ----, *Timpul trăirii, timpul mărturisirii*, Ed. Mercuțio, Buc., 1999, p. 51, citat din George Poulet
73. Simms, Norman, *Mihail Sadoveanu. Un Chaucer al României* (studiu despre Hanu-Ancuței), în rev. *Secolul 20*, Nre. 251-252, 11-12 1981, p. 145-155
74. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 13-26, 101-119, 347-365 (postfață de Mihaela Anghelescu Irimia)
75. Starobinski, Jan, *Textul şi interpretul*, Ed. Univers, Buc., 1985
76. Steiner, George, *După Babel*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 17-78 (v. repetarea creatoare, p. 50)
77. Şerban, Alex Leo, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 6, iunie 2006, p. 6
78. Terracini, Benvenuto, *Metodele stilisticii şi teoria criticii*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 120-144
79. Tibaudet, Albert, *Fiziologia criticii. Pagini de critică şi de istorie literară*, ELU, Buc., 1966
80. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 193-204

81. Valéry, Paul, citat de Pierre Bourdieu în *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 296
82. Vattimo, Gianni, *Etica interpretării*, Ed. Pontica, Constanța, 2000
83. Vianu, Tudor, *Estetica*, Ed. Fundației Regele Carol al II-lea, Buc., 1936, vol. II, p. 157, 166
84. Wellek, René, Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 66-75, 319
85. Wellek, René, *Conceptele criticii*, Ed. Univers, Buc., 1970, studiu introductiv de Sorin Alexandrescu, p. 11-38, 56-71, 353-374
86. Weston, A., *Creativitatea în gândirea critică*, Ed. All, Buc., 2008
87. Zevi, Bruno, *Moise und Aaron*, *Archithese* nr. 10

25.k.4 Judecata de valoare estetică

1. Andrei, Petre, *Filosofia valorii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, ediția a II-a, p. 188-191
2. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998, ediția a II-a, p. 213-215
3. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, vol. II, p. 246-253, teleologia şi judecata estetică (de valoare) la Kant
4. Ingarden, Roman, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 292-303
5. Morar, Vasile, *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 81-90
6. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 325-342
7. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 43-53

IV.B.26 Valoarea estetică – vezi Bibliografia completă la capitolul **Axiologie**, cu următoarele subcapitole:

a. Valorile estetice în genere
b. Valori estetice extra-artistice
c. Valori intrinseci operei de artă
d. Valori receptate
e. Judecata de valoare estetică

f. Ierarhia valorilor estetice
g. Reevaluarea valorilor estetice
h. Ierarhia artelor
i. Interferențe ale valorii estetice cu alte tipuri de valori

IV.B.27 Arta şi conceptul de artă

„Cea mai de preț voluptate a oamenilor este perceperea,
sub infinita varietate a lucrurilor, a raporturilor matematice simple.
Devenită senzație ea este artă; devenită concepte ea este știință:
nebuloasă rezolvabilă sau nu a aceluiaşi univers."
Pius Servien

1. Adorno, Teodor W., *Teoria estetică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006
2. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 82-85
3. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 193-238, 228-233 (jocul)
4. Croce, Benedetto, *Estetica in nuce*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1971, p. 194-197
5. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajelor*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 224-241
6. Duvignard J., *Sociologie d´art*, Presses Universitaires de France, Paris, 1967, p. 124-125
7. Francastel, Pierre, *Art et technique*, Ed. Minuit, Paris, 1956
8. Garroni, Emilio, *La crisi semantica delle arte*, Ed. Fiume Edizioni, Roma, 1964
9. Grigorescu, Dan, *Pop-art*, Ed. Meridiane, Buc., 1977, p. 22
10. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 623-641
11. Maşek, Victor Ernest, *Mărturia artei*, Ed. Academiei Române, Buc., 1972, p. 108-120
12. Moles, Abrahm A., *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 110-150 (arta permutațională), 281-288
13. Mukařovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 144-174
14. Nietzsche, Friedrich, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, p. 511-549

15. Ortega Y Gasset, José, *Dezumanizarea artei*, Ed. Humanitas, Buc., 2000
16. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000,
17. Ungureanu, Traian, *Superbia în ruină*, în rev. *Dilema veche*, 22-28 ian. 2009, p. 10
18. Worringer, Wilhelm, *Abstracţie şi intropatie*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 320-326

IV.B.27.a Funcţiile artei

1. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 197-246, 390-427
2. Caune, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000
3. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 43-50
4. Faure, Élie, *Funcţia cinematografului*, Ed. Meridiane, Buc., 1971, p. 25-47
5. Hegel, G.W.F., *Prelegeri de estetică, vol. I*, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 47-60
6. Heidegger, Martin, *Originea operei de artă*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 210-267
7. Huyghe, René, *Puterea imaginii*, Ed. Meridiane, Buc., 1971, p. 239-256
8. Ioan Paul al II-lea, *Scrisoare către artişti*, Ed. Presa Bună, Iaşi, 1999
9. Lukács, Georg, *Estetica, vol. I*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 798-813
10. Mukařovský, Jan, *Studii de estetică*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 94-115, 144-163, 220-223
11. Nietzsche, Friedrich, *Ştiinţa veselă. Genealogia moralei. Amurgul idolilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 515-521 *(L'art pour l'art)*
12. ----, *Opere complete – 3 – Omenesc, prea omenesc, I şi II*, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 306
13. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativităţii*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 403-405
14. Radu, Cezar, *Artă şi convenţie*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 104-106, 129-147, 261-274 (funcţiile limbajului)
15. Rousseau, J.J., *Scrisoare către dl. D'Alambert...*, "a contribuit progresul ştiinţelor şi al artelor la purificarea moravurilor?" (1750), p. 3-37
16. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 345-346

IV.B.27.b Efectele artei

Maiorescu, Titu, *Critice* (antologie), Ed. pentru Literatură, Buc., 1966, p. 415-431 (Comediile d-lui Caragiale)

IV.B.28 Pancronism şi caducitate în sfera artei

1. Dilthey, Wilhelm, *Esența filozofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 90-123
2. Eco, Umberto, *Formes et communications*, în *Revue internationale de philosophie*, Nr. 81-83/1967
3. ----, *Opera deschisă*, Ed. Univers, Buc., 1969, p. 169
4. Frege, Gottlob, *Sens şi semnificație*, în vol. *Logică şi filozofie*, Buc., Ed. Politică, 1966, p. 62
5. Harpcenko, Mihail, *Perenitatea operei literare*, în vol. *Poetică, Estetică, Sociologie*, Ed. Univers, Buc., 1979, p. 49
6. Marcus, Solomon, *Poetica matematică*, Ed. Academiei, Buc., 1970, p. 38
7. Marino, Adrian, *Introducere în critica literară*, Ed. Tineretului, Buc., 1968
8. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 42-43
9. Philippide, Al., *Hölderlin*, în rev. *Contemporanul*, Nr. 12/1970
10. Vianu, Tudor, *Estetica,* Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 194-198
11. Vîgoțki, L. S., *Psihologia artei*, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 50 şi urm.

CAPITOLUL V

ESTETICA FILMULUI[41]

V.A.1 Componentele tematice ale cursului de Estetica filmului (syllabus)

1. Obiectul şi problematica esteticii. Raporturile între estetica filmului, teoria filmului, critica de artă şi critica de film
2. Categoriile fundamentale ale esteticii şi/sau estetice şi absorbția lor în cinematograf
3. *Mimesis*-ul – concept gnoseologic şi estetic; *mimesis*-ul în cinematograf şi "dublul mimesis" în arta filmului (v. G. Lukács)
4. Componentele experienței artistice (autorul, procesul creației, opera, receptorul) şi particularizările ei în cinematograf
5. Conceptul de autor. Cine este autorul filmului?
6. Condiția naratologică şi estetica scenariului (v. non-narativitatea azi)
7. Conceptul de artă; filmul ca artă
8. Conceptul de *operă de artă* şi articulările lui în opera filmică
9. Locul filmului în sistemul artelor (v. clasificări clasice)
10. Discurs comparatist prin raportarea reciprocă a artelor şi problema interferențelor codurilor lor (ex. filmul şi teatrul)
11. Perspectiva genealogică şi istoricistă în studiul cinematografului
12. Filmul ca limbaj şi limbajul filmului
13. Funcția (-ile) suportului reic în arta filmului
14. Ritmul şi funcțiile sale în arta filmului
15. Dialogul şi sunetele în film (v. funcțiile lor)
16. "Discursul de escortă" şi funcțiile lui în cinematograf
17. Valori estetice, artistice şi extra-artistice în filme
18. Filmul de artă ca "lume posibilă"

[41] Această disciplină de predă la **Doctorat Anul I**

19. Ficțiunea cinematografică; ofensiva docu-dramei
20. "Metaficțunile istoriografice" şi sensul lor
21. "Viziunea asupra lumii" în opera unui regizor
22. Tema obsesivă şi "lumea" predilectă a unui regizor
23. Cinematograful ca spectacol în complexul artele spectacolului
24. Actori de teatru – actori de film
25. Conceptul estetic de stil şi stilul în cinematograf (individual, de şcoală, de curent, regional, național)
26. Particularități stilistice ale filmului românesc
27. Tipologii ale operelor cinematografice (v. criteriile)
28. Dimensiunea informațională şi estetică a documentarului
29. Condiția specială a spectatorului de cinema (constrângere şi libertate).
30. "Orizontul de aşteptare" al receptorului şi noțiunea de "cititor model" (Umberto Eco)
31. Spiritul avangardelor şi rezonanța lui în cinematograf
32. Caracteristici ale post-modernității în artă
33. Care sunt mărcile filmului post-modern?

V.A.2 Teme şi/sau motive universale
– surse permanente de creație cinematografică

Recomandăm cartea: Ducrot, Oswald şi Schaeffer, Jean-Marie; *Noul Dicționar Enciclopedic al Ştiințelor Limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 411 – 420 (motiv, temă, funcție), referință bibliografică pentru tema de mai sus.

Miturile, basmele, legendele şi baladele sunt poveşti şi nu povestiri, întrucât au fost produse de conştiința colectivă şi au *caracter dinamic* prin aceea că se amplifică periodic. Aceste patru produse culturale, create de conştiința colectivă, sunt teme arhetipale pentru întreaga literatură şi artă.

Recomandăm, pe lângă multe alte referințe existente, pentru acest tip de producții, Campbell, Joseph; *The Hero with a Thousand Faces*, Published by Princetown University Press, Princetown, New Jersey, First Edition, 1949.

1. Iubirea sau erosul
2. Dragostea (bărbat – femeie)

3. Catastrofe naturale
4. Catastrofe provocate de om (ex. epidemii, războaie, *Star Wars,* 1977, regia George Lucas, cu Mark Hamill, Harrison Ford, Carrie Fisher.)
5. Legenda lui Faust (ex. *Last King of Scotland,* 2006, regia Kevin Macdonald, cu Forest Whitaker, James McAvoy, Kerry Washington.)
6. Conflictul între generații (ex. *À l' est d'Eden*, regia Elia Cazan, cu James Dean; ex. *American Beauty,* regia Sam Mendes, cu Kevin Spacey, Annette Bening, Thora Birch.)
7. Întoarcerea „fiului risipitor" – nerecunoaşterea valorii individuale
8. Sacrificiul
9. Sacrificiul inutil (ex. *Passion of Christ*, regia Mel Gibson, cu James Caviezel, Maia Morgenstern, Christo Jivkov)
10. Fața întunecată a lumii – criminali în serie (ex. *Prestige,* regia Christopher Nolan, cu Hugh Jackman, Christian Bale, Michael Caine. *Dr. Jeckyll and Mr. Hyde,* în multiple versiuni regizate, printre alții de Lucius Henderson în 1912, de Rouben Mamoulian – 1931; Victor Fleming a avut în distribuție, în 1941, pe Spencer Tracy, Ingrid Bergman, Lana Turner; regia Terence Fisher – 1960; Paolo Barzman – 2008 ş.a.)
11. Relația omului cu destinul - fatalitatea
12. Uitarea şi identitatea
13. Nebunia şi identitatea
14. Străinul
15. Renegatul
16. Naufragiatul
17. Rebelul – antisistem
18. Ravagiile „creaturii"
19. „Viața ca vis"
20. Re-stituiri, re-constituiri, re-semantizări şi re-evaluări ale trecutului (meta-ficțiuni istoriografice)
21. Omul bestie
22. Omul față cu tehnologia
23. Omul în luptă cu natura
24. Omul în lupta cu omul

25. Războiul
26. Trădarea (ex. Iuda)
27. Ura fraternă (ex. Cain şi Abel; *Mongolul, 2007, regia* Serghei Bodrov, cu Tadanobu Asano, Honglei Sun, Khulan Chuluun)
28. Familia
29. Lupta omului pentru o idee
30. Drumul inițiatic
31. Crima şi pedeapsa
32. Omul natural şi civilizația
33. Omul şi divinul
34. Prietenia
35. Gelozia (invidia)
36. Laşitatea
37. Indiferența
38. Singurătatea şi singuraticii
39. Edenul (Raiul), Purgatoriul şi Infernul
40. Mitul „veşnicei reîntoarceri" şi/sau al veşnicului început
41. Mitul lui Orfeu
42. Mitul lui Narcis... mirarea descoperirii de sine şi a "celuilat", dar şi "recunoaşterea" şi identificarea
43. Mitul lui Sisif
44. Mitul lui Prometeu
45. Labirintul şi minotaurul (ex. Frații Taviani şi Jim Buchanam, *Labyrinthes pour l'esprit*, "Le courrier du livre", 2007)
46. Apocalipsa (ex. *On the Beach/Ultimul țărm*, 1959, regia Stanley Kramer, cu Ava Gardner şi Gregory Peck; *Apocalipse now, 1979, regia* Francis Ford Coppola, cu Marlon Brando, Martin Sheen, Robert Duvall)
47. Structuri ale basmelor, legendelor, baladelor
48. Episoade paradigmatice din Biblie, din Iliada şi Odiseea
49. Motivul Golemului
50. Mitul eroului instaurator
51. Mitul eroului justițiar
52. Lâna de aur (ex. Argonauții)
53. Cavalerii „mesei rotunde", Sfântul Graal şi Regele Arthur

54. Don Juanism-ul (v. Camus, Albert, *Mitul lui Sisif*, ELU, Buc., 1969, p. 73-81 şi *Don Juan. Mitul Cuceritorului*, de Christian Biet, Ed. Univers, Colecțiile Cotidianului, Buc., 2008)
55. Centrul sufletesc şi centrul divin (relația dintre ele; v. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, ed. Univers, Buc. 1991, p. 146-147)
56. Olandezul zburător (v. Barba, Eugenio, *O canoe de hârtie. Tratat de antropologie teatrală*, Ed. Unitext, Buc., 2003, p. 139-145) (ex. filmul *Vasul fantomă*, regia Michael Curtiz, 1941)
57. Dedublarea "Eului"
58. Captivitatea omului în universul concentraționar şi în "rama" spațio-temporală (ex. *Zbor deasupra unui cuib de cuci, 1975,* regia Milos Forman, cu Michael Berryman, Mwako Cumbuka, Danny DeVito şi *Procesul,* 1962, regia Orson Welles, cu Anthony Perkins, Jeanne Moreau, Orson Welles)
59. Gemenii şi avatarurile lor
60. Victima şi călăul (v. Barthes, Roland, *Despre Racine*, ELU, Buc., 1969)
61. "Celălalt" şi Alien (regia Ridley Scott)
62. Icar (v. filmul *Aviatorul*, 2004, regia Martin Scorsese, cu Leonardo DiCaprio, Cate Blanchett, Kate Beckinsale)
63. Repertoar de teme la simbolişti, făcut de Ov. S. Crohmălniceanu şi citat de Ioana Pârvulescu, în rev. *România literară*, Nr. 3/2009 şi Nr.4
64. Ploaia, la Rodenbach, Rimbaud, Verlaine, Macedonski
65. Cadavrele, la Baudelaire (şi cavoul)
66. Ftizia, la Jules Laforgue
67. Nevrozele, macabrul, clavirul, la Rollinat, Jammes, Samain
68. Alcoolul, la Verlaine
69. Plumbul (singular) la Bacovia
70. Romeo şi Julieta – familiile în conflict
71. Catastrofele naturale (ex. *Twiste, 1996, regia* Jan de Bont, cu Helen Hunt, Bill Paxton, Cary Elwes)
72. Catastrofe provocate de om
73. Premoniție genială a cinematografului - Eminescu a pus ca subtitlu la poezia "Împărat şi proletar", "Umbre pe pânza vremii", văzând pânza

ca ecran sau scenă fixe, pe care se înscriu evenimente ce nasc timpul istoric.

N.B. Dintre temele enumerate mai sus, 9 sunt preluate de la *prof. univ. dr.* ***Radu Nicoară*** **(**Romeo şi Julieta, familie în conflict, catastrofe naturale, catastrofe provocate de om, mitul faustian, întoarcerea fiului risipitor, sacrificiul inutil, criminal în serie, fatalitatea)

N.B. Pentru cei interesați de problematica restrânsă a esteticii de film, recomandăm referințele bibliografice la care trimit autorii Jacques Aumont, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet în *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, astfel:

- Filmul ca reprezentare vizuală şi sonoră, p. 39
- Cinematografie şi narațiune, p. 118-119
- Cinematografie şi limbaj, p. 168-170
- Filmul şi spectatorul său, p. 217-218

V.A.3 Teme, subiecte şi probleme de Estetica filmului

1. Filmul de ficțiune ca povestire
2. Filmul de ficțiune ca fantasmă
3. Filmul documentar - efigie a epocii
4. Genuri şi tipologii de film
5. Filmul în raport cu celelalte arte
6. Prezența celorlalte arte în film – juxtapunerea
7. Valorile extra-estetice în film (morale, religioase, juridice, politice, filosofice, utilitare, vitale, istorice)
8. Comparație între estetica filmului, poetica filmului şi teoria filmului
9. Condiția spectatorilor în raport cu diferitele arte şi finalitățile acestora
10. Drumul filmului din punct de vedere estetic, de la scenariu la sala de proiecție
11. Ce intenție poartă procedeul making-of?
12. Valori cognitive şi estetice în arta remake-ului
13. Funcția cognitivă axiologică şi estetică a remake-urilor
14. Instanțele de legitimare şi validare estetică a operelor cinematografice (public, critică, jurii, grupurile de artişti etc.)

15. Particularități ale suportului în expresia şi comunicarea de tip cinematografic – imaginea în oglindă
16. Problema expresivității estetice a peliculelor alb/negru şi color
17. Problema anecdoticii, subiectului şi cinematograful pur (abstract)
18. Cinematograful ca industrie?
19. Să demonstrăm cum cinematograful e artă şi iluzie acceptată
20. Filmul ca spectacol
21. Muzicalul ca gen cinematografic
22. Filme de notorietate cultural-estetică, exprimând concret, sensibil o idee valoroasă (studiu de caz)
23. Ce condiții trebuie să îndeplinească o peliculă ca să fie film?
24. Despre originile filmului şi nevoile la care a răspuns
25. Condiția receptorului în sala de cinema
26. Opera de artă se poate transpune într-un alt limbaj, cu echivalență semantică, estetică şi axiologică?
27. Comparație între filmul ficțiune şi documentar
28. Figuri de stil predilecte pentru cinema (ex. metafora, metonimia, sinecdoca, alegoria, parabola, etc.)
29. Dimensiunea cognitivă a finalurilor
30. Leitmotivul în film (vizual sau sonor)
31. Problema suportului imaginii de film (suportul magnetic/ digital/clasic)
32. Tema obsesivă a unui regizor
33. Lumea predilectă a unui regizor, curent, şcoală
34. Personajul predilect al unui regizor
35. Valori estetice şi artistice în film (v. Estetica fenomenologică)
36. Ritmul – mijloc constructiv al narațiunii cinematografice
37. Orientări/trăsături în arta actuală a filmului (evitarea temelor mari / reducerea esteticului în favoarea socialului şi a actualității brute / diminuarea prestigiului ficțiunii /dispariția personajului paradigmatic)
38. Regizorul, un hermeneut
39. De ce şi cum să luptăm împotriva „yankeilor”?
40. Caracterul proteic al filmului
41. Există o perioadă ,,de aur” a filmului?

42. Funcțiile cognitive, comunicative şi estetice ale filmului ca artă
43. Drumul care se deschide personajului la finalul filmului
44. „Liberul arbitru" al protagonistului în narațiunea cinematografică
45. De ce, ca receptori, revenim asupra unei opere de mai multe ori?
46. Raportul dintre realitate şi film
47. Să dublăm sau nu vocea în film?
48. Caracterul funcțional al muzicii de film
49. Dacă un film sau o operă de artă se poate povesti în limbaj logico-verbal, fără reziduuri semantice şi/sau axiologice?
50. Comparație axiologică între un film şi opera literară ce-i stă drept sursă
51. Se regăseşte autorul scenariului sau al filmului într-unul dintre personaje?
52. Soarta actorului de film în era digitalului
53. Sursele teoretico-metafizice, etice, antropologice, religioase ale unui... regizor
54. Spusul şi nespusul în arta filmului – relația dintre goluri şi plinuri
55. Elipsa şi funcțiile sale
56. Importanța „CUM-ului" în cinematograf şi raportul lui cu „CE-ul" (viziunea ca atitudine față de lume)
57. Repetabilitatea în film şi funcțiile ei
58. Viziunea despre lume ca strat adânc al operei cinematografice şi raportul ei cu valoarea postulativă
59. Modul de existență al operei cinematografice
60. Studiu comparatist între actorul de teatru şi actorul de film după criteriul efemerității
61. Noțiunea de „val" în istoria cinematografului
62. Filmul „de autor" ca noțiune estetică
63. Problema sincroniei şi soluția ei în film
64. Funcția estetică şi comunicațională a travelingului şi a racordului
65. Montajul. Teorii despre funcțiile lui
66. Contrastul lumină-întuneric în filmele „noire" şi efectele lui
67. Simbolul în arta filmului (simboluri general-culturale; simboluri originale)

68. Stilul ca amprentă a unui curent, a unei şcoli, a unei grupări, a unui artist individual. Chiar şi artiştii care se dezic de stil, practică un stil, cum e cazul operelor filmice aparținând cinematografului independent (căci zice Göethe: „Şi a nu avea stil, este un stil.")
69. Studiu comparatist între artele surori: teatrul şi filmul (modul de existență al acestora, limbaj, morfologia spațio-temporală, condițiile receptorilor-spectatori, finalități psihice, estetice, culturale, morale)
70. Predilecția pentru vis a unor realizatori de film
71. Problema naratologică şi estetică a repetabilității în opera cinematografică – previzibil şi imprevizibil
72. Filmul în constelația sinergică a artelor
73. Experiență şi experiment în arta filmului
74. Ce stă „în spatele"[42] operei de artă cinematografice
75. Rațiuni extraestetice şi finalități artistice în producerea filmelor de comandă (ex. *Crucişătorul Potemkin*, *Cassablanca*, *Puterea voinței*, etc.)
76. Filmul de atmosferă şi procedeele realizării lui
77. Straturile operei de artă cinematografice
78. Articulările codului filmic după Umberto Eco
79. Orientări estetice şi tematice în filmul contemporan
80. Literaritatea, teatralitatea şi filmicitatea – ipostaze ale artisticității
81. Natura dialogului şi funcțiile lui în literatură, teatru şi film
82. Straniu, fantastic şi miraculos în arta filmului (analiză de caz)
83. Procedeul „punerii în abis" şi efectele sale cognitive, estetice şi psihologice
84. Cinematograful – geneză şi istorie
85. Aspecte ale esteticii filmului postmodern
86. Despre funcționalitatea „canonului" în sfera conştiinței estetice asupra filmului
87. Estetic şi politic în „filmul politic"
88. Estetic şi religios în filmele cu subiect religioase (v. *Evanghelia după Matei*, *Regina Margot* etc.)

[42] Riegl

89. Estetic şi psihologic în filmele cu subiecte pregnant psihologice (v. *88 minute*)
90. Utilitatea instrumentelor tehnice în dezvoltarea cinematografică a povestirii; cascade, explozii, grafica 3 D, măşti, etc.
91. Parodia, gen artistic parazit (analiza de caz - filmul parodie)
92. Valoarea artistică şi cognitivă a filmelor - versiune față de filmele originare
93. Valori estetice ale curentelor „neo" şi „post" în cinema
94. „Filmele din filme se fac"; remake-uri, versiuni, parodii
95. Funcția cognitivă, narativă şi comunicațională a dialogului – privire comparatistă: literatură, teatru, film, talk-show
96. Două direcții posibile: a) viață – film – viață; b) film – viață – film
97. Subiectul, tema şi sensul în opera cinematografică
98. Influențe ale tehnologiei asupra esteticii filmului
99. Canoanele filmului antropologic
100. Dacă opera întreagă a unui regizor de film are sau trebuie să aibă ,,unitate''?
101. Filmul clasic – filmul postmodern
102. Pancronism şi caducitate în operele filmice; universal şi provincial
103. Valențele estetice ale filmului SF (ex. *Odiseea spațială*, *Războiul stelelor*, *Matrix*)
104. Alien-ul în cinematograf
105. Dacă subiectul sau tema determină alura expresiei estetice?
106. Filme izbutite estetic în slujba unei ideologii nocive *(Eisenstein, Riefensthal)*
107. Filmul cu pregnanță propagandistică
108. Filmul - emblemă a unei civilizații
109. Mijloacele de persuasiune ale filmului în comparație cu celelelte arte
110. Standardele melodramei (v. Almodòvar)
111. Limba si vocabularul personajelor
112. Unde şi când se petrece acțiunea
113. Regimul estetic al metaficțiunilor istoriografice (v. Linda Hutcheon – *Metaficțiunile istoriografice*)

114. Universul diegetic – un criteriu pentru ,,lectura'' şi evaluarea estetică a unei opere cinematografice
115. Schiță de portret a tipului de film postmodern
116. Scenariul ca literatură (gen literar)
117. Exemple de filme cu secvența sau replica cheie
118. Sistemele de valori ale personajelor
119. Libertățile şi constrângerile regizorului de film
120. Cât de subțire e firul dintre licențios şi estetic, dintre erotic şi pornografic?
121. Scurt expozeu al cenzurii în sfera cinematografului
122. Ce distanță morală este între exercitarea legii juridice prin violență şi sadism?
123. De ce plac multora filmele care îi sperie?
124. Linearitate clasică, fragmentaritate şi circularitate – criterii formale de clasificare a filmelor
125. Filme în care se respectă cele trei unități aristotelice
126. Rațiunea estetică a citatului în film (ex. Woody Allen citează din Fellini şi Almodòvar în *Totul despre mama mea* citează din *Totul despre Eva*)
127. Sensul estetic al procedeului ,,film în film''
128. Teatru în film (ex. *Un tramvai numit dorință şi Copii paradisului*)
129. Problema temporalității şi procedeul startificării planurilor temporale (ex. *Proasta educație, Anul trecut la Marienbad, 8 ½, A fost cândva în America*)
130. Ce înseamnă „film de artă'' ?
131. Codificările straturilor semantice în ,,filmul de artă'' (ex. *Nu există țară pentru bătrâni*)
132. Rațiunea estetică a fotogeniei în arta filmului
133. Există cenzură estetică?
134. Filme paradigmatice (reprezentative) pentru un curent, şcoală, orientare
135. Stilul artistic (al curentului, al şcolii şi al autorului)
136. Vârsta estetică şi artistică a artei filmului
137. Stil şi/sau modă în emergența viziunii cinematografice

138. Particularități ale limbajului cinematografic prin raportare la celelalte arte
139. Spiritul avangardelor în mişcarea gândirii estetice despre cinematograf
140. Manifeste poetice în sfera cinematografului
141. Este universal valabilă regula conform căreia protagonistul trebuie să evolueze psihic şi/sau moral?
142. Pregnanța – o caracteristică indispensabilă a semnelor în film
143. Filmele unei perioade, oglindă a mentalității dominante
144. Scurt expozeu despre importanța temperamentelor hipocratice în filme reprezentative pentru cinematografie
145. Valorizarea estetică a suferinței în arta filmului
146. Valorizarea estetică a fericirii în arta filmului
147. Valorizarea estetică a sacrificiului în arta filmului
148. Valorizarea estetică a riscului (curajului) în arta filmului
149. Valorizarea estetică a aventurii în arta filmului
150. Influențe ale artei filmului asupra altor arte
151. Staraturile sociale şi conflictele lor reprezentate în povestiri cinematografice (v. declasarea ascendentă şi declasarea descendentă)
152. Moral şi estetic în finalurile în care răufăcătorii simpatici sfârşesc apoteotic
153. Fundalul social al povestirii filmice (moduri operante de sugerare a lui)
154. Locul filmului în sistemul artelor după criteriul stimulării imaginației receptorului
155. Esteticitatea telenovelelor şi spectatorii acestora
156. Esteticitatea serialelor pentru TV şi modul de narare pe care se întemeiază
157. Dimensiunea poetică a unor filme
158. Stil şi manieră în arta filmului
159. Indicativele filmului comercial în funcție de gustul epocilor
160. Vedetele de ieri şi „succedaneele" lor de azi, un scandal axiologic (v. invazia surogatelor)
161. Clişeul paternal (originar) al western-ului – rădăcină a perenității lui
162. Dacă se poate disjunge în câmpul operelor filmice între arta înaltă şi arta pentru mase

163. Faptele personajelor şi obiectele utilizate de ele – simptome ale temperamentului şi orientării lor axiologice (v. Chubbuck, Ivana, *Puterea actorului*, Ed. Quality Books, Buc. 2007, p. 148-166)
164. Coabitarea sensului malefic cu executarea măiestrită sau reprezentarea frumoasă a realității urâte
165. Distincția dintre „divertismentul serios" şi cel derizoriu
166. Viziunea despre lume în capodoperele cinematografului
167. Exemple de filme inspirate de postulate, principii şi teorii ştiințifice
168. Filme construite după modelul visului fiziologic
169. Circumstanțele anterioare ale personajelor narațiunii filmice
170. Discurs asupra „discursului de escortă" în arta filmului
171. Regimul narativ şi estetic al hazardului (ex. *Nu există țară pentru bătrâni* şi *Babel*)
172. Orice prezență a oniricului în filme trebuie dedusă din poetica suprarealismului?
173. Orice încărcătură polimorfă, policromă, unduioasă şi dinamică se trage din stilul baroc?
174. Exemple de poetici de autor (regizor) scrise sau implicite în operă
175. Ispita universalității în filmele româneşti
176. Valoare, originalitate şi accesibilitate – dimensiuni ale frumosului în arta fimului
177. Vernacular şi universal în operele cinematografice
178. Indicativele filmului „de succes"
179. Problema mântuirii protagonistului
180. Poetica minimalismului în filmele minimaliste
181. Filmul ca marfă
182. Tonul, tempo-ul şi verosimilitatea – garanții ale experienței estetice constructive reuşite
183. Germeni cinematografici în proza literară transpusă pe ecran
184. Versiuni (transpuneri) cinematografice ale aceluiaşi roman
185. Filme realizate ca o artă combinatorie („ars combinatoria") a întregii opere a unui scriitor (ex. *Melodie neterminată pentru pianina mecanică*)
186. Dacă toate relațiile sentimentale descrise în filme sunt de tip romantic?
187. Posibil şi probabil în emergența narativă

188. Omul față cu „societatea în dezordine”
189. Reflecții asupra vârstei actuale a cinematografului
190. Efectele multiplicării la scară industrială a filmelor (v. studiul lui Walter Benjamin, *Opera de artă în epoca reproductibilității tehnice*)
191. Cum se corelează arta, industria şi comerțul în spațiul cinematografiei
192. Artistic, estetic şi non-artistic în arta filmului
193. Efectele umbrei în filme
194. Filmul – sinteză, sincreză sau artă autonomă
195. Dimensiunea culturală a artei filmului
196. „Lumea” şi problematica predilectă a unui regizor mare
197. Tipuri de personaje reliefante şi memorabile create în sfera artei filmului (v. literatura, dramaturgia)
198. Tipul de personaj constant în filmografia unui regizor (scenarist).
199. Personalități ale artei actorului de cinema
200. Excurs asupra noțiunilor: individ, persona, persoană, personalitate, personaj (în literatură, teatru, artele plastice, film) (v. Ducrot, Oswald şi Schaeffer, Jean-Marie, *Noul dicționar enciclopedic al Ştiințelor Limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 485-491)
201. Indicarea şi analiza „referinței” într-un film bine construit (v. Ducrot, Oswald şi Schaeffer, Jean-Marie, *Noul dicționar enciclopedic al Ştiințelor Limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 224-241)
202. În ce constă importanța numelor personajelor în filmele de artă
203. „Idiolectul estetic” şi ambiguitatea estetică – însuşiri ale operei filmice, generatoare de originalitate
204. Sensul estetic şi cel antropologic al omului în filme
205. Filmul ca o formă de viață imaginată
206. Direcții posibile ale actorului: de la personaj spre el şi de la el spre personaj
207. Motivațiile estetice şi naratologice ale procedeelor tehnice (panoramare, transfocare, traveling, focale, enchenee, racordurile, planurile, etc.)
208. Constant şi variabil în dramaturgia cinematografică
209. Ipostaza de iluzie a filmului în comparație cu televiziunea
210. Vocabularul şi limbajul artei filmului

211. Estetism şi calofilie în arta filmului (v. Mircea Veroiu)
212. Motivațiile ponderii sporite a extraesteticului în filmele recente
213. Despre coeficientul de originalitate în filme (filme cu doza mai mică de originalitate: a) remake-uri; b) versiuni ale unor filme paradigmatice; c) filme făcute a la... (maniera lui „X"); d) filme parodice; e) serialele
214. Recursul la figuri de stil pentru evitarea „forfecei" cenzurii: metaforă, parabolă, metonimie, sinecdocă, etc – în unele filme
215. Omul în raport cu divinitatea (ex. *Moise*, *Măreția lui Iov*, *Iona*, *Prometeu*)
216. Omul generic într-unul din stadiile: etic, estetic, religios – după S. Kierkegaard
217. Protagonistul în raport cu încercarea (ordalie sau situație limită)
218. Vinovatul fără vină
219. Filme în care idei şi/sau valori sunt exprimate prin procedeul personificării
220. Praxis-ul estetic al corpului actorului de film şi teatru
221. Regizorul X... – omul şi opera
222. Actorul X... – omul şi personajul
223. Funcțiile actanțială şi estetică a personajului absent (ex. *Iubita locotenentului francez*, *Once Upon a Time in America*, *Aşteptându-l pe Godot, Ceilalți, Hamlet*)
224. Vocabularul şi limbajul în sfera cinematografului
225. Ipostaza de „iluzie" a filmului față de televiziune
226. Sensul de utopie al filmului (v. Aristarco, Guido, *Utopia cinematografică*, ed. Meridiane, Buc., 1992)
227. „Secțiunea de aur" în film (v. Olivio, Mario, *Secțiunea de aur*, Ed. Humanitas, Buc., 2005)
228. Condiția estetică a scenariului de film
229. Manipularea prin cinematograf (v. „Cinematograful este cel mai bun mijloc de agitație în mase" V.I. Lenin)
230. Spectator de film – spectator de teatru (v. Ceauşu, Gheorghe, *Fenomenologia aroganței*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2006, p. 317-339)
231. Personaje emblematice şi perene în cinematograful universal
232. Personaje emblematice şi perene în cinematograful românesc

233. Stilul estetic al filmului românesc - ierarhie axiologic-estetică a filmelor româneşti (canon)
234. Aspecte *pregnante* ale actorului de film
235. Informaţia, valoarea şi ideea „aderă la suport" (analiză de caz: filmografia lui Tarkowski)
236. Analiza intrinsecă şi extrinsecă a operei cinematografice (v. modelul din cartea lui Rene Wellek şi Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 105-469)
237. Despre unitatea anatomo-morfo-fiziologică a filmului de artă
238. Concret-sensibil, formă, valoare şi idee, componente inextricabile ale filmului
239. Filme puternic gramaticalizate – filme slab gramaticalizate
240. Titlul filmului ca element al „discursului de escortă"
241. Povestire, narațiune, diegeză (v. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 81-92; 94-109)
242. Problema referentului (v. Aumont, Jacques; Bergala, Alain; Marie, Michel; Vernet, Marc; *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 78-81)
243. Conceptul de „cinematografie clasică" (v. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 92-94)
244. Verosimilitate în film (v. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 109-118)
245. Ficțiunea în film, sau filmul ca ficțiune (v. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 77-87; 94-98)
246. Filmul ca text (v. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 155-170)
247. Filmul ca ritual (v. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 99-101).

248. Spectatorul de film (v v. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 171-174)
249. Personajele în film (v. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 101-103)
250. Limbajul filmului (v. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 87-92; 121-170)
251. Ciné-veritee-ul şi documentarul (studio comparatist)
252. Linearitate clasică sau fragmentaritate
253. Filmul ca utopie (v. Aristarco, Guido, *Utopia cinematografică*, ed. Meridiane, Buc., 1992)
254. Spaţio-temporalitatea în film (v. Burch, Noël, *Un praxis al cinematografului*, Ed. Meridiane, Buc., 2001, p. 15-43)
255. Perspectiva psihanalitică în operaţia hermeneutică asupra filmului
256. Filmul ca artifact
257. Mimesis şi anti-mimesis în arta filmului (Lukàcs, Georg, *Estetica*, vol. II, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 429-457)
258. Funcţia catharctică a cinematografului (Aristotel, *Poetica*, ed. Ştiinţifică, Buc., 1957 sau alte ediţii)
259. Receptarea filmului ca plăcere dezinteresată (*Uninteressiertes Wohlgefallen*)
260. Forme ale agresivităţii şi violenţei în sfera cinematografului şi sensul lor
261. Interpretarea filmului de către mişcarea cognitivistă (Nöel Caroll, David Bordwell, Robert Stam)
262. Filmul ca mărturie a spiritului „care animă civilizaţia umană" (Hannah Arendt)
263. Filmul ca întrupare a lui „sensus communis" şi „locus" privilegiat al umanului
264. Durabil şi efemer în lumea filmului
265. Reificare şi semnificaţie în creaţia cinematografică
266. Virtuţile plastice expresive şi comunicaţionale ale imaginii digitale

267. Originea genului docu-dramă şi finalităţile sale (cognitive, emoţionale şi axiologice)
268. Estetica filmului digital şi valoarea efectelor speciale (ex. *Forrest Gump*)
269. Poate exista ca artă filmul non-narativ?
270. Problema suportului sensibil al artelor
271. Tema drumului în arta filmului
272. Simbolurile în cinematograf şi valorile lor estetice
273. Dimensiunea estetică a filmelor de comandă
274. Filmul – artă spectaculară
275. Comparaţie estetică între teatru şi film
276. Receptor de teatru – receptor de film
277. Regimul valorilor extra-artistice în opera de artă filmică
278. Sincronie, succesiune şi simultaneitate în arta cinematografică
279. Ficţionalitatea în opera filmică
280. Prin ce un film este postmodern?
281. Ce înseamnă „film de autor”?
282. Ce înseamnă „orizont de aşteptare”?
283. Raporturile dintre realitate şi film
284. Actor de teatru – actor de film
285. Previzibil şi imprevizibil în arta filmului
286. Valorizarea cinematografică a spaţio-temporalităţii
287. Talent, vocaţie, geniu
288. Criterii pentru ierarhia valorilor estetice
289. Despre raportul dintre succes şi valoare în sfera artelor
290. Conceptul de operă de artă
291. Cum „se citeşte” un film? „Cititorul model”
292. Impersonalitatea artistului
293. Geneza (nu istoria) filmului
294. Distincţia fenomenologică dintre operă şi „obiectul” estetic
295. „Moartea artei”, după Hegel
296. Estetica lui Nietzsche
297. Estetica lui Kant şi judecata de gust

V.A.4 Categoriile estetice

– vezi bibliografia corespunzătoare la *Capitolul IV Estetică generală* (subcapitolul IV.B.3), după cum urmează:

a. Despre categoriile estetice fundamentale şi/sau ale esteticii
b. Categorii estetice fundamentale şi/sau ale esteticii
c. Categorii estetice derivate şi/sau ale esteticii

V.B. Bibliografia cursului de Estetica filmului

V.B.1 Reflecții teoretice de ordin cultural şi estetic asupra artei filmului

1. Abbot, Poster H., *Diary Fiction: Writting as action*, Cornell University Press, 1984
2. Adam, Jean-Michel, François Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, "Elipsa", p. 19, 51-55
3. Agel, Henri, *Esthétique du cinéma*, P.U.F., Paris, 1966
4. Albérès, R.M., *Istoria romanului modern*, ELU, Buc., 1968, p. 314-337 şi *Neorealismu*l la p. 337-359
5. Alexandru, Dan, *Limbajul imagine. Imaginea, mijloc principal de expresie în arta cinematografică*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
6. Andersson şi Edling, editors, *Modern Filmteori 1-2*, Studentliteratur, Stockholm, 1991
7. Arheim, Rudolf, *Arta şi percepția vizuală*, Ed. Meridiane, Buc., 1979
8. ----, *Le cinéma est un art*, Editions de l'Arche, Paris, 1989
9. Arijon, Daniel, *Grammar of the Film Language*, Siliman James Press, Los Angeles, 1991
10. Aristarco, Guido, *Cinematografia ca artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1965
11. ----, *Utopia cinematografică*, Ed. Meridiane, Buc., 1992
12. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Esthétique du film*, Editions Fernand Nathan, Paris, 1983
13. Bálasz, Bela, *Arta filmului*, , Buc., 1957, p. 262-275 (dialogul în film), p. 29-32 (filmul ca limbaj)
14. ----, *Filmul ca artă*, ESPLA, Buc., 1957
15. Bandac, Mihai, *Spre fotograma ideală*, ed. Unatc Press, Buc., 2010

16. Bazin, André, *Ce este cinematograful*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 90-132 (teatru şi cinema), 132-138 (pictură şi cinema)
17. ----, *Qu'est-ce que le cinema*, Editura Le Cerf, Paris, 1965, 2008
18. Bălăşoiu, Gheorghe, *105 scenografi români*, ed. Unatc Press, Buc., 2010
19. ----, *Bucureşti: platou de filmare*, ed. Unatc Press, Buc., 2009
20. ----, *O istorie subiectivă a scenografiei române de film*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
21. Bârgăoanu, Alina, *Jurnalul de actualități – de la actualitățile lui Lumière la jurnalul CNN*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
22. Bjorkman, Stig, Manns Torsten, Sima Jonas, *Bergman and Bergman*, Simon and Schuster, New York, 1973
23. Booth, Wayne C., *The Rhetoric of Fiction*, University of Chicago Press, Chicago, 1983
24. Bordwell, David, *Film art,* McGraw-Hill, New York, 1997
25. ----, *Film Style - on the History of*, Harvard University Press, Cambridge, 1997
26. ----, *Making Meaning*, Harvard Univeristy Press, Cambridge, 1991
27. ----, *Narration in the Fiction Film*, Routledge, London, 1997
28. Bordwell, David, Janet Steiger and Kristin Thompson, *The Classical Hollywood Cinema: Film Style and Mode of Production to 1960*, New York, Columbia University Press, 1985
29. Botoşeneanu (-Oprea), (Dan) Sorin, *Cine-ochiul – istoria unei poetici*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
30. ----, *Omul cu aparatul de filmat. Poetica lui Dziga Vertov*, Arvin Press, Buc., 2005
31. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998
32. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 302-322 (v. despre "*dublul mimesis*" şi de citit din *Utopia cinematografică* de Aristarco, p. 41-50)
33. Branigan, Edward, *Point of View in the Cinema: A Theory of Narration san Subjectivity in Classical Film*, Berlin: Mouton Publishers, 1984
34. Buckland, Warren, *The Cognitive Semiotics of Film*, The Pitt Building, Cambridge, 2004

35. Bunescu, Mircea, *Determinări estetice ale imaginii de film şi televiziune*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
36. Burch, Noël, *Un praxis al cinematografului*, Ed. Meridiane, Buc., 2001
37. Burger, Peter, *Theory of the Avant-Garde*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1984
38. Burke, Kenneth, *The Philosophy of Literary Form*, Berkeley, University California Press, 1974
39. Burnett, Hallie, White Burnett, *The Fiction Writer's Handbook*, Barnes and Noble, New York, 1979
40. Cadaru, Dan Eugen, *Realismul magic în cinema*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
41. Campbell, Joseph, *The Hero with a Thousand Faces*, Princeton University, Princeton, New York, 1972
42. *Canadian Journal of film studies / Revue canadienne d'etudes cinematographiques*, vol. II, nr. 1, 1992
43. Carabăț, Dumitru, *Studii de tipologie filmică*, Ed. Fundației PRO, Buc., 2001
44. Casetti, Francesco, *Les Théories du cinéma depuis 1945*, Ed. Nathan, Paris, 2000
45. Cazan, Horia, *Revoluția digitală în televiziune şi cinematografie*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
46. Ceauşu, Gheorghe, *Fenomenologia aroganței*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2006, cap. 22, p. 317-339
47. ----, *7 discipline: orizonturi culturale*, Unatc, 2003
48. Cernat, Manuela, *A Concise History of the Romanian Film*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1982
49. ----, *Filmul şi armele*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
50. ----, *Identitate națională şi culturală versus globalizare – o falsă dilemă*, în vol. *Cinema 2000*, p. 47-53
51. ----, *Jean Negulescu*, ed. Alo, Buc., 2000
52. Chiriță, Gheorghe, *Elemente de constituire a semnificației în mass-media în Europa*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007

53. Chițescu, Liliana, *Un cinema cu şi despre copii. Copiii – personaje emblematice şi perene în film*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
54. Ciocâltei, Mircea, *Valorile stilistice ale cinematografului lui Mircea Veroiu*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
55. Comănescu-Surdu, Beatrice, *Filmul de televiziune*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
56. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 247-258
57. Constantinescu, Iuliana, *Ultima frontieră*, Unatc Press, Buc., 2008
58. Cornea, Gheorghe, *Lumina-factor esențial al expresivității filmice*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
59. Dalu, Felicia, *Teatrul muzical – calea spre performanță*, ed. Unatc Press, Buc., 2008
60. De Meredieu, Florence, *Arta şi noile tehnologii*, ed. Rao, Buc., 2005
61. Degli-Esposti, Cristina, *Postmodernism in the Cinema*, Berghan Books, New York and Oxford, 1998
62. Deleuze, Gilles, *Cinéma 2, The Time, Image (Cinéma II: L'Image-temps)*, The Athlone Press, London, 2000
63. ----, *L'image-temps* (cap. 4: *Les Cristaux de temps*), 1985
64. Deren, Maya, *Cinematography: The Creative use of Reality*, Daedalus, New York, 1960
65. Dinu, Mihai, *Comunicarea*, Ed. Algos, Buc., 2000, p. 279-295
66. Dragomirescu, Mihail, *Clipa cinematografică*, nr. 7, 1 decembrie 1925
67. Drăguşanu, Valeriu, *Dublajul în contextul globalizării*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
68. Drăguşin, Adrian, *Cinematograful în era digitală*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
69. Dudley, Andrew, *Major Film Theories*, Oxford University Press, Oxford, 1976
70. ----, *The Image in Dispute*, edited by University of Texas Press, Austin, 1997
71. Duma, Dana (coord.), *Personalitatea cinematografului latino-american*, ed. Victor, Buc., 2006

72. ----, *Woody Allen şi comedia de autor*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2002
73. Dumitru Damian, Laurenţiu, *De la documentarul tradiţional la document-art în cinematograful românesc între anii 1960-1990*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
74. ----, *Filmul despre artă. Arta despre artă*, Unatc Press, Buc., 2009
75. Dyer, Richard and Cann Mac, *Film: a Montage of Theories*, E.D. Dutton, New York, 1966
76. Eco, Umberto, *Articulările codului filmic*, din volumul *Zeichen system*, Bolen (biblioteca UNATC)
77. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 19-29 (La vida es sueño)
78. Epstein, Jean, *L'esprit du cinema*, Jeheber, Paris, 1955
79. Faure, Elie, *Funcţia cinematografului*, Ed. Meridiane, Buc., 1971, p. 25-47
80. Feldman, Radu Alexandru, *Ipostaze ale tragicului în filmul din a II-a jumătate a secolului XX*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
81. Felleman, Susan, *Art in the Cinematic Imagination*, ed. University of Texas Press, 2006
82. Fellini despre Fellini, în *Convorbiri despre cinema*, Ed. Meridiane, Buc., 1992
83. Field, Syd, *Screenplay the foundations of screen writing*, Ed. Bantam Doubleday Dell Publishing Group, New York, 1984 (Bazele scrierii cinematografic-filmice)
84. Friedman, Norman, *Form and Meaning in Fiction*, University of Georgia Press, 1975
85. Gardner, John, *On Becoming a Novelist*, Harper and Row, New York, 1983
86. Garroni, Emilio, *Amurgul erei teoriilor*, articol în revista *Cinema nuovo*, nr. 323, ian-feb. 1990, sub titlul *Il tramonto dell'era delle teoriche*
87. Gavras, Costa, *Să ţinem piept coloneilor lui Disney*, în vol. Gardels, Nathan, *Schimbarea ordinii globale*, Ed. Antet, Buc., 1998, p. 213-220
88. Georgescu (Baron), Laura, *Estetică şi tehnologie. Revoluţia digitală a montajului*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008

89. ----, *Estetică şi tehnologie. Revoluția digitală a montajului*, Unatc Press, Buc., 2008
90. Georgescu, Lucian, *Motivul drumului în cinematograful lui Jim Jarmusch*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
91. Georgescu, Ovidiu, *Mit şi tradiție în cinematograful nordic contemporan*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007
92. Gherghinescu, Mircea, *Percepția obiectiv-subiectivă a culorii în imaginea foto-cinematografică*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
93. Ghioroc Florin, *Estetica sunetului în filmul de scurt metraj românesc*, Unatc Press, Buc., 2008
94. Gorzo, Andrei Petre, *Realismul cinematografic românesc*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
95. ----, *Bunul, răul şi urâtul în cinema*, ed. Polirom, Iaşi, 2009
96. Gulea, Stere, *Ecranizarea romanului Morometții*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
97. Halliwell, *Aristotel's Poetics*, University of North Carolina Press, Chapell Hill, 1986
98. Hauke, Christopher, şi Ian Alister, *Post-Jungian Takes on Moving Image*, editura Routledge, London and New York, 2005
99. Helmis, Napoleon, *Scorsese cinema (Martin alchimistul – între dicteul comercial şi poetica de autor)*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
100. Henry, James, *The Art of the Novel*, New York Scribner's, Blackmur 1932
101. Heroiu, Florentina, *Die Zweite Heimat – a doua patrie*, Unatc Press, Buc., 2008
102. ----, *Die Zweite Heimat de E.Reitz – în căutarea dublei identități*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
103. Hutcheon, Linda, *Politica postmodernismului*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 113-126
104. Igazsag, Radu, *Poetica mişcării în filmul de animație românesc*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
105. Ilieşiu, Sorin, *Funcția narativă a imaginii de film*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2005

106.----, *Narativitatea imaginii de film. Premise teoretice*, Unatc Press, Buc., 2007
107.Iliu, Victor, *Fascinația cinematografului*, Ed. Meridiane, Buc., 1973
108.Ionescu, Cristina, *Date despre o posibilă istorie a montajului în filmul românesc*, Unatc Press, Buc., 2010
109.Isprătescu-Lener, Adrian, *Cinema "ascuns" în teatru, obiect de ficțiune romanescă*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
110.Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 125-128
111.Kagan, M.S., *Morfologia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1979, p. 337-355, 410-426, 512-524, 524-541
112.Koestler, Arthur, *The Act of Creation*, MacMillan, New York, 1964
113.Kosuth, Gabriel, *Stilistica reprezentărilor onirice în cinema*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
114.Krakauer, Sigfried, *Theory of Film*, Oxford University Press, New York, 1965
115.Langer, Susanne, *Feeling and Form*, MacMillan, New York, 1977
116.Larouche, Michel (coord.), *Le cinéma aujourd'hui: Films, théories, nouvelles approches*, *Cahiers du cinem*a, nr. 369 mars, 1985
117.Lawson, John Howard, *Film: The Creative Process*, Hill and Wang, New York, 1964
118.----, *The Theory and Technique of Playwriting and Screenwriting*, G.P. Putnam's, New York,, 1949
119.Lazăr, Ion, *Barocul cinematografic*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1997
120.Lazăr, Ioan, *Teme şi stiluri cinematografice*, Ed. Meridiane, Buc., 1987
121.Leu, Vlad, *Imaginea de film documentar – artă sau necesitate*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
122.Leutrat, J. Luis, *Le cinéma en perspective: une histoire*, Ed. Nathan, Paris, 1992
123.----, *Cinematograful de-a lungul vremii. O istorie*, Ed. All Educational, Buc., 1995
124.Lindgren, Ernest, *Arta filmului*, Ed. Meridiane, Buc., 1969 (v. p. 237-255: Filmul ca artă şi p. 195-212: Receptarea filmului şi critica de film)

125. Littera, George, *Istoria filmului universal, 1895-1945*, ed. Unatc Press, Buc., 2010
126. ----, *Marginalii la poetica lui Dovjenko*, vol. colectiv *Două sau şapte arte*, Ed. Meridiane, Buc., 1970, p. 159-170
127. Lukács, Georg, *Estetica*, vol. *2*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 429-456
128. Lyon, David, *Postmodernitatea*, Ed. Du Style, Buc., 1998, p. 33-37 (Introducere: «Replicile» umanoide din filme şi realităţile sociale)
129. Mamet, David, *On Directing Film,* Viking Press, New York, 1981
130. *Manifestul Dogma 95* în rev. *Secolul 21*, nr. 10-12/2001, p. 138-140
131. Manolescu, Ion, *Benzile desenate şi canonul postmodern*, Ed. Cartea românească, Buc., 2011
132. Martin, Marcel, *Cinematograful modern - spectacol sau limbaj?*, în vol. *A şaptea artă*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1966, p. 222-232
133. ----, *Le langage cinématographique - Limbajul cinematografic*, Ed. Meridiane, Buc., 1981
134. Mast, Gerald and Cohen Marshall, *Film Theory and Criticism*, Oxford University Press, New York, 1978
135. Maximilian, Doina, *Un exemplu emblematic pentru definirea formulei de şcoală naţională de film: şcoala cehă de film*, Unatc Press, Buc., 2007
136. Mănescu, Mihai, *Structura alchimică a scenariului: între filmul de lung metraj şi serialul TV*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
137. McLuhan, Marshall, *Mass-media sau mediul invizibil*, Ed. Nemira, Buc., 1997, p. 131-134, 280-281
138. Metz, Christian, *Essai sur la signification au cinéma*, tome I, Ed. Klincksieck, Paris, 1968
139. ----, *Film Language*: *A Semiotics of the Cinema*, University of Chicago Press, Chicago, 1990 (ISBN 0-226-52130-3)
140. ----, *Langage et cinéma*, Ed. Larousse, Paris, 1971
141. ----, *Language and Cinema*, Publisher: Mouton de Gruyter, 1974, (ISBN 90-279-2682-4)
142. Mihăilescu, Florin, *Imagine şi simbol în creaţia lui Lucian Pintilie – "De ce trag clopotele, Mitică?"*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2001
143. ----, *De ce Papa Mèliés n-ar fi putut scufunda Japonia*, ed. Unatc Press, Buc., 2009

144.----, *Cuvintele umbrei*, ed. Unatc Press, Buc., 2009
145.Mitran, Anca, *Estetica culorii în filmul cinematografic*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
146.Mitry, Jean, *Esthetique et Psychologie du cinéma,* vol. I şi II, Ed. Universitaire, Paris, 1963, 1965
147.Mîş, Constantina, *Machiajul de film – componentă plastică a imaginii*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
148.Morrin, Edgar, *Le cinéma ou l'homme imaginaire. Essai d'anthropologie*, Les Editions de Minuit, Paris, 1956
149.Munro, Thomas, *Artele şi relaţiile dintre ele*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, vol. II, p. 317-320, 406-408 şi din vol. I, p. 270, 331-349
150.Moscu, Copel, *Filme şi lumea virtuală*, ed. Oscar Print, Buc., 2009
151.Murgu, Horea, *Limbajul ecran*, Unatc Press, Buc., 2007
152.Nanu, Adrian Florian, *Sunetul şi muzica originală în filme de sfârşit de mileniu II, început de mileniu III*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
153.Neale, Stephen, *Cinema and Technology: Image, Sound, Colour*, London, MacMillan, 1985
154.Nedelcu, Cristian, *Hipertext, noile media şi media clasice*, Unatc Press, Buc., 2007
155.Nedelcu, Marius, *Relaţii între hypermedia, noile media şi media clasice*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2006
156.Nichituş, Cristina, *Poetici de autor: între teorie şi practică. Raportul cineastului cu opera*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1998
157.----, *Nimicul Artistic*, Unatc Press, Buc., 2010
158.----, *...Cu diligenţa în pădurea de fagi...*, Ed. Media On, Buc., 1999
159.Nicoară, Radu, *Privire asupra cinematografului şi reclamei ca forme de comunicare audiovizuală*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
160.Niţescu Doru, *Interviuri despre Fellini*, Unatc Press, Buc., 2009
161.----, *Il cinema – Menzogna sau incursiune în cinematograful fellinian*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
162.----, *Il Cinema-Menzogna*, Unatc Press, Buc., 2008
163.Obrazov, Serghei, *Însemnările unui regizor,* în vol *A şaptea artă*, vol. *II*, Ed. Meridiane, Buc., 1967, p. 61-65

164. Oprescu, Vlad-Iosif, *Spectacolul publicitar*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
165. Orăşanu, Mihai, *Contribuții majore la dezvoltarea limbajului cinematografic – filmul mut*, Unatc Press, Buc., 2007
166. Paleologu, Alexandru, *Alchimia existenței*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1983, p.. 234-264
167. Panofski, Erwin, *Stilul şi materialul în film*, *CDC*, nr. 11/1967
168. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977
169. Pepino, Cristian, *Introducere în grafica şi animația 3D*, Unatc Press, Buc., 2007
170. Perciune, Valentin, *Reprezentări ale realității în audiovizual*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2009
171. Perianu, Cristian Alexandru, *Influențarea opiniei publice prin comunicarea televizuală*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
172. Petrescu, Adina, *Montaj '70*, Unatc Press, Buc., 2010
173. Petrescu, Alexandrina, *Arta montajului în filmele generației '70*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2000
174. Plămădeală, Ana-Maria, *Mitul şi Filmul*, Ed. Epigraf, Chişinău, 2001
175. Pop, Sabina Larisa, *România în cadrul cooperării sud-est europene. Focus documentarul*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
176. Popescu, Cristian Tudor, *Politică şi propagandă în filmul românesc de ficțiune*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
177. Potra, Florian, *Aurul filmului*, vol I – 1984, vol II - 1987, Ed. Meridiane, Buc.
178. ----, *Profesiune: filmul*, Ed. Meridiane, Buc., 1979
179. Piţa, Dan, *Literatură şi film în creația proprie*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
180. Răduleț, Ovidiu, *Creativitate tehnică în arta filmului. Contribuții la efecte speciale: controlul profunzimii câmpului de claritate şi probleme legate de perspectivă*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 1998
181. Rev. *Secolul 21*, *Filmul*, nr. 10-12, 2001
182. Roman, Marina, *Ambiguitate teatrală şi finalitate liturgică în opera lui Andrei Tarkovski*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008

183.Rowe, Kenneth, *Write That Play,* Funk and Wagnalls, New York, 1939, 1968
184.Saizescu, Gheorghe, *Comedia cinematografică românească – tipologie şi limbaj*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2003
185.Salt, Barry, *Film Style and Technolgy: History of Analysis*, Starword, London, 1992
186.Scholes, Robert and Robert Kellog, *The Nature of Narrative*, Oxford University Press, Oxford, 1966
187.Schwartzenberg, Roger-Gérard, *Statul spectacol*, Ed. Scripta, Buc., 1995, p. 135-154 (despre publicitarea vedetelor şi imaginea lor în lume)
188.Sebbag, Georges, *Scenariul-fantomă. Cinematografia şi scriitorul*, în revista *Secolul 21*, nr. 10-12, 2001, p. 178-185
189.Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 205-285
190.Souriau, Etienne (lucrare colectivă), *L'Univers filmique*, Ed. Flamarion, Paris, 1953
191.Stavre, Ion, *Reconstrucția societății româneşti prin audiovizual*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2004
192.Steriade, Ştefania, Câmpeanu Pavel, *Oamenii şi filmul*, Ed. Meridiane, Buc., 1985
193. Stock, Danusia, *Kieslowski despre Kieslowski*, Ed. Allfa, Buc., 2000
194. Şerbănescu, Andra, *Cum se scrie un text*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
195.Şopterean, Marius, *Tradiție şi inovație în cinematograful lui Krzysztof Kieslowski*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2002
196.----, *Memorie şi film (O introducere în istoria şi stilistica spectacolului cinematografic)*, ed. Clussium, Buc., 2008
197.----, *Utopie şi film*, Unatc Press, Buc., 2007
198.Tarkovski, Andrei, *Time within Time, The Diaries 1970-1986*, translated by K. Hunter-Blair, London, Faber&Faber, 1994
199.Thompson, David, Jan Christie, *Scorsese despre Scorsese*, Ed. Alfa, Buc., 2001
200.Truică, Ioan Gheorghe, *Poetica filmului de animație*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2000
201. Tudor, Andrew, *Theories of film*, Matin Secker and Warburg, London, 1974

202. Ţolaş, Florin, *Specificul imaginii de televiziune*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
203. Ţoneş, Andrei George, *Imaginea filmului modern în era digitală*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2008
204. Uscătescu, George, *Ontologia culturii*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1987, p. 82-96, 190-203, 254-262
205. Vanoye, Francis şi Lété Anne Goliot, *Scurt tratat de analiză filmică*, Ed. All Educaţional, Buc., 1995
206. Vasilovici, Lorin, *De la comunicat la comunicare. Evoluţia comunicării în spaţiul public, prin mass media (1989-2005)*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2010
207. ----, *War and Cinema*, Verso, London, 1984
208. Vattimo, Gianni, *Etica interpretării*, Ed. Pontica, Constanţa, 2000, p. 67-78 (utopie, contrautopie, ironie)
209. Vianu, Tudor, *Estetica cinematografică*, în *Revista română*, nr. 1/1924 şi *Adevărul literar şi artistic* nr. 412/1928, "O artă a luminii şi umbrei"
210. Virilio, Paul, Interviu în cartea *Întrebări pentru sfârşit de mileniu. Convorbiri cu Le Monde*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 165-172
211. Vişan, Sanda, *Femeile şi televiziunea – pentru o viziune feministă în producerea mesajelor de televiziune*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2007
212. Vîjeu, Constantin, *Andrzej Wajda şi sentimentul istoriei*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2000
213. Voican, Tudor Alexandru, *Structuri narative în cinematograful american*, teză de doctorat, biblioteca Unatc, Buc., 2011
214. Walter, Benjamin, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000, "Opera de artă în era reproducerii mecanice"
215. Wollen, Peter, *Sign and meaning in the cinema*, Martin Secker and Warburg, London, 1969
216. xxxx, *1000 de capodopere ale artei erotice*, ed. Aquila, Buc., 2008
217. xxxx, *A şaptea artă, antologie*, Ed. Meridiane, Buc., vol. I - 1966 şi vol. II - 1967
218. xxxx, *Noul cinematograf românesc*, vol. colectiv, Ed. Polirom, Iaşi, 2011

219. xxxx, *Sculpting in Time: Reflection on the Cinema*, University of Texas Press, Austin, 1996
220. xxxx, *The Major Film Theories*, Oxford University Press, New York, 1984

V.B.2 Interferențele filmului cu alte arte şi fenomene culturale

1. Acsan, Ion, *Orfeu şi Euridice în literatura universală*, Ed. Albatros, Buc., 1981
2. Aristarco, Guido, *Cinematografia ca artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1965
3. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007
4. Behar, Nina, *Filmul despre artă*, *Artă despre artă,* Ed. Unatc Press, Buc., 2009, v. indicațiile bibliografie ce la p. 213-241
5. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976
6. Bordwell, David, *Narration in the Fiction Film*, University of Wisconsin Press, Wisconsin, 1985
7. Burgess, Anthony, *Portocala mecanică*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
8. Campbell, Joseph, *The Hero with a Thousand Faces*, published by Princeton University Press, Princeton, New Jersey, First Edition, 1949
9. Canudo, Ricciotti, *Le manifeste des sept arts - 1911* şi culegerea postumă *L'usine aux images - 1927*
10. Carroni, Emilio, *Amurgul erei teoriilor*, articol în *Cinema Nuovo*, Nr. 323, ianuarie-februarie, 1990, cu titlul *Il tramento del' era delle teoriche*
11. Chubbuck, Ivana, *Puterea actorului*, Ed. Quality Books, Buc., 2007
12. Clerc, Jean-Marie, *Litterature et Cinéma*, Ed. Nathan, Paris, 1966
13. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 538-539
14. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 247-258
15. Danagger, Ken, *The technique of film and video editing*, Focal Press, Bastore, 1993
16. Delluc, Louis, *La Photogénie*, 1919
17. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al Ştiințelor Limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 411-420 (motiv, temă, funcție), 458-470 (timp, mod şi voce în povestire), 477-485 (enunțare teatrală), 485-492 (personajul)

18. Dulgheru, Elena, *Tarkovski. Filmul ca rugăciune*, Ed. Arca Învierii, Buc., 2001
19. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 19-23 (La vida es sueño)
20. Garroni, Emilio, *Amurgul erei teoriilor*, articol în revista *Cinema nuovo*, nr. 323, ian-feb. 1990, sub titlul *Il tremonto dell'era delle teoriche*
21. Hutcheon, Linda, *A poetics of Postmodernism. History. Theory. Fiction*, Routledge, New York, London, 1988
22. Langer, Susanne, *Feeling and Form. A Theory of art Developed from Philosophy in New Key*, Ed. Routledge & Kegan Paul Limited, England, London, First Edition in 1953, Second Impression 1959, Third Impression 1963, Fourth Impression 1967, p. 411-415, p. 69-104 (Virtual Space)
23. Lawson, John Howard, *Film şi creație*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, 227-242 (Sintaxa), p. 242-251 (Filmul şi teatrul), p. 251-263 (Figuri de stil), p. 263-278 (Filmul şi romanul), p. 281-292 (Negarea realității), violența la p. 292-307, p. 353-371 (Spre o structură filmică), p. 371-453 (Structura)
24. Lotman, Iouri, *Sémiotique et esthétique du cinéma*, Ed. Sociales, Paris, 1977
25. Luigi, Chiavrini, *Arta e tecnica del film*, Editori Lateza, Bari, 1965
26. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 261-269
27. Panofsky, Ervin, *Teoria şi practica. Stilul şi materialul în film*, *Caiet de documentare cinematografică*, Nr. 11, XI, 1967, p. 25-45
28. Pavis, Patrice, *L'Analyse des spectacles*, Ed. Nathan, Paris, 1966, p. 101-117
29. Picanet, Marc Henri, *Anthropologie et Cinéma*, Ed. Nathan, Paris, 1966
30. Polti, Georges, *L'Art d'inventer des personnages*, Éditions d'aujourd'hui, 1980, (pornind de la operele şi studiile lui Carlo Gozzi, Schiller şi Goethe, elemente de naratologie filmică)
31. ----, *Les 36 situations dramatiques*, Éditions d'aujourd'hui, 1980
32. Rev. *Gândirea*, anii 1922-1925 (4 numere/an), dezbatere cu privire la natura estetic-artistică a cinematografului
33. Scherle, Victor, William Levi Turner, *The Complete Films of Frank Capra*, Virgin Books Paperback, May 21, 1992

34. Sebbag, Georges, *Scenariul-fantomă. Cinematograful şi scriitorul*, în revista *Secolul 21 - Filmul*, nr. 10-12, 2001, p. 178-184
35. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 209-214
36. Souriau, Étienne, în *Les Deux cents mille situations dramatiques*, Bibliothèque d'Ésthétique, Flammarion Éditeur, Paris 1950/1970, elemente de naratologie filmică
37. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 87-127, 284-306
38. Thomson, Kristin, David Bordwell, *Film History. An Introduction*, University of Wisconsin, Madison, 1994
39. Thurlow, Clliford, *Making Short Films, The complete guide from Script to screen*, 2nd edition, Berg Publishers, Oxford, UK, February, 2008
40. Vâjeu, Titus, *Andrzei Wajda – Omul de celuloid*, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, 2005
41. ----, *Insurgența avangardei cinematografice*, în rev. *Studii şi cercetări de film şi televiziune*, Unatc Press, Buc., 2006, p. 153-173
42. Virilio, Paul, interviu în cartea *Întrebări pentru sfârşit de mileniu*, *Convorbiri cu Le Monde*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 165-172
43. ----, *War in cinema*, Verso, London, 1984
44. xxxx, *A şaptea artă, antologie*, Ed. Meridiane, Buc., vol. I 1966, vol. II 1967, (v. Mihnea, Gheorghiu, *Filmul influențează romanul?*, Wajda, A., *Cinematograful şi literatura* - vol. I, Kazan, Elia, *Scriitorul şi filmul,* vol. II)
45. xxxx, *Două sau şapte arte*, Ed. Meridiane, Buc., 1970

CAPITOLUL VI

INTERFERENȚELE FORMELOR CULTURII ŞI ARTELOR[43]

„Toate lucrurile tremură la margine."
Titu Maiorescu

"Culturile, spunea Levi-Strauss, sunt vii în măsura în care
sunt în contact cu alte culturi.
O cultură solitară nu-şi merită numele."
Jean-Claude Carriere, Umberto Eco[44]

O privire fugace, de ansamblu asupra lui Afară, vom observa următoarele tipuri de obiecte care-l compun, şi anume: a) unele naturale; b) altele sociale; c) altele spirituale. Dar, dacă ne aplecăm mai atent asupra lumii de dincolo de interioritatea noastră, după ce am sesizat entitățile şi implicit frontierele care le separă, vom observa că, în sferele cu organizare complexă caracterizate prin continuitate, spre deosebire de cele simplu organizate, unde domină discontinuitatea, entitățile nu au margini spațiale şi temporale delimitate net şi că sunt însoțite de un halo, de o aură, de o penumbră, de o vibrație care le aproprie şi le leagă. Această nouă realitate iscată am numit-o interferență. Logica şi rațiunea ei ontologică de a fi rezidă în aceea că este altceva decât sursele din care provine. Prin natura lor nouă interferențele nu ştirbesc substanțialitatea şi identitatea entităților care survin la întâlnire.

De aici deducem că orice extensiune arbitrară a interferențelor împuținează entitățile până la disoluția lor şi vărsarea într-un amestec indiscernabil. Şi, dacă păstrăm măsura, mai deducem că puritatea visată nu

---

[43] Această disciplină de predă la **Doctorat Anul I**

[44] Carriere, Jean-Claude, Umberto Eco, *Nu sperați că veți scăpa de cărți*, Ed. Humanitas, Buc., 2010, p. 229

are realitate ontică, ci numai mentală, cum a arătat Platon. A vedea numai margini acolo unde sunt şi interferențe înseamnă rigiditate; a ignora marginile şi a privilegia interferențele înseamnă relativism. Nevoia de definiții nu trebuie să ne ducă la o reprezentare mecanicistă a lumii, iar nevoia de elasticitate nu trebuie să ne ducă la o reprezentare apoasă a lumii, fiindcă, astfel, nu mai ştim despre ce vorbim şi ne rătăcim în labirintul lumii.

Interferențele se găsesc pe linie orizontală, temporală şi ierarhică. Ori, această situație ontologică necesită pentru cercetare recursul la principiul gradualității.

VI.A Obiectul, problematica şi temele cursului Interferențele formelor culturii şi artelor (syllabus)

1. O hartă a produselor spiritului (cele şapte forme ale culturii şi cele şapte arte)
2. Ipoteze privind geneza ideilor; sincronii, simultaneități, filiații, "corespondențe stilistice", imitații
3. Comunicare şi aculturații în sfera culturii
4. Despre puritate, continuitate, discontinuitate, autonom, heteronom, entități şi interferențe în structura lumii
5. Despre sincretism şi vaguitate şi margini, în cosmos, mituri şi artă
6. Interdisciplinaritatea, transdisciplinaritatea şi multidisciplinaritatea, concepte şi practici ale secolului XX
7. Interferențe între formele culturii. Unitatea de fond a culturii
8. Avatarurile lui "Re" în lumea artelor
9. Filiații în lumea artelor
10. "Lectura" operelor de artă ale trecutului prin cele ale prezentului
11. Teatrul şi celelalte arte
12. Filmul şi celelalte arte
13. Filmul şi teatrul (conexiuni genetice şi istorice)
14. Evoluția (nu progresul) centrifugă şi centripetă a artelor
15. "Amestecul" şi "impuritatea", concepte ale gândirii postmoderniste. Artisticul şi non-artisticul

16. Pop-art-ul şi happening-ul – simptome prevestitoare ale postmodernismului
17. Interferențe ale valorilor artistice şi extraartistice în spectacolul cinematografic
18. Vaguitatea granițelor şi imperativul ierarhiilor
19. Particularități ale raporturilor artelor spectacolului cu realitatea, azi
20. Raporturile dintre artă şi ştiință
21. Raporturile dintre artă şi cibernetică
22. Estetismul. O maladie a spiritului artistic
23. Intruziunea realității fruste în artă, simbol al dezartistizării artei

VI.B Bibliografia cursului de Interferențe[45]

VI.B.1 Interferențe generale

1. Evans, Gareth, *Can There Be Vague Objects*, în G. Evans, *Collected Papers*, Clarendon Press, Oxford, 1985
2. Martinotti, G., *Interdisciplinarity and the Social SCiences, in Interdisciplinarity and teh Organization of Knowledge in Europe*, Cambridge, 1997
3. Nicolescu, Basarab, *De la Isarlîk la Valea Uimirii*, vol. I, *Interererențe spirituale*, vol. II *Drumul fără sfârşit*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2011
4. ----, *Transdisciplinaritatea*, Ed. Junimea, Iaşi, 2007
5. ----, *Transdisciplinaritatea. Manifest*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
6. Petrache, Ana, *Realitatea transdisciplinară* în revista *Sinapsa*, nr. VI, Ed. Platytera, Buc., 2010, p. 93-95
7. Williamson, Timothy, *Vagueness*, Routledge Publ., London, 1994
8. Worringer, Wilhelm, *Abstracție şi intropatie*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 320-326
9. xxxx, Grupul de reflecție asurpa transdisciplinarității de pe lângă UNESCO (1992)

[45] vezi şi recomandările din: Ceauşu, Gheorghe, *7 discipline: orizonturi culturale*, Unatc, 2003

VI.B.2 Interferențe între formele culturii

1. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 5-133
2. Augé, Arc, *Religie şi antropologie*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1995
3. Besançon, Alain, *Imaginea interzisă*, Ed. Humanitas, Buc., 1996
4. Bohr, Niels, *Aspra noțiunilor de cauzalitate şi complementaritate*, în vol. colectiv *Epistemologie. Orientări contemporane*, Ed. Politică, Buc., 1974, p. 371-380
5. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 11-29 (natură şi artificialitate), 87-101 (frumosul şi binele) (raportul între formele culturii)
6. Dilthey, Wilhelm, *Esența filozofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 90-123 (Teoria viziunilor despre lume. Religia şi creația artitică în relațiile lor cu filozofia)
7. Doinaş, Ştefan Augustin, *Introducere* la Nietzsche, Friedrich, *Aşa grăit-a Zarathustra*, Ed. Humanitas, Buc., 2000, ediția a III-a, p. 7-8
8. Dulgheru, Elena, *Tarkovski. Filmul ca rugăciune*, Ed. Arca Învierii, Buc., 2001
9. Dumitriu, Anton, *Retrospective,* Ed. Tehnică, Buc., 1991 (arta şi matematica), p. 203-209
10. Fielding, Raymond, *A technological history of motion picture and television*, Berkely University of California Press, 1979
11. Florian, Mircea, *Metafizică şi artă*, Ed. Echinox, Cluj Napoca, 1992
12. Ghyka, Matila C., *Estetică şi teoria artei*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981
13. Habermas, Jürgen, *Fundamentele prepolitice*, în vol. Habermas, Jürgen, Joseph Ratzinger, *Dialectica secularizării*, Ed. Apostrof, Cluj-Napoca, 2005, p. 91-98 (filosofie-religie)
14. Ianoşi, Ion, *Literatură şi filosofie*, Ed. Minerva, Buc., 1986
15. Ioan, Paul al II-lea*, Scrisorea către artişti*, Ed. Presa Bună, Iaşi, 1999 (arta şi biserica)
16. Marcus, Solomon, *Artă şi ştiință*, Ed. Eminescu, Buc., 1986
17. ----, *Poetica matematică*, Ed. Academiei, Buc., 1970 (arta şi matematica)
18. Marino, Adrian, *Politica şi cultura română*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996

19. Maşek, Victor Ernest, *Artă şi matematică*, Ed. Politică, Buc., 1972
20. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974 (artă şi tehnologie)
21. Morar, Vasile, *Etic şi estetic*, Universitatea din Bucureşti, Buc., 1981
22. Noica, Constantin, *Exactitate şi adevăr*, în vol. colectiv *Cartea interferențelor*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1985
23. Petrescu, Doina (arhitect), *Troițe din județul Dâmbovița*, Centrul pentru conservarea şi promovarea culturii tradiționale Dâmbovița, Ed. Biblioteca, 2003
24. Platon, *Dialoguri*, ELU, Buc., 1968, p. 281-297, din Banchetul 200 d,e, 202 a, b, c, d, e, 203 a, b, c, d, e, 204 a, b, c, d, e, 205 a, b, c, d, e, 206 a, b, cm e, 207 a, b, c, d, e, 208, 209, 210, 211, 212
25. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
26. Raicu, Adriana, *De la artele plastice la teatru. Scenografia şi secolul XX*, Unatc Press, Buc., 2010, p. 293
27. Scrima, André, *Antropologia apofatică*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 315 (religie şi filozofie)
28. Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1975 (arta şi matematica)
29. Stere, Ernest, *Artă şi filosofie*, Ed. Junimea, Iaşi, 1979
30. Todorov, Tzvetan, *Grădina nedesăvârşită*, Ed. Trei, Buc., 2002, p. 253-256 (morală şi religie), 256-261 (morală şi adevăr)
31. Vianu, Tudor, *Filosofie şi poezie*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943
32. ----, *Filosofie şi poezie*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971
33. Wittgenstein, Ludwig, *Lecții şi convorbiri despre estetică, psihologie şi credință religioasă*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
34. Yannaris, Christos, *Libertatea moralei*, Ed. Anastasia, Buc., 2002, p. 243-176 (artă şi morală)
35. xxxx, *Cartea interferențelor*, volum colectiv, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1985
36. xxxx, *Estetică, filosofie, artă*, antologie, Ed. Eminescu, Buc., 1981

VI.B.3 Interferențe între arte

1. Acsan, Ion, *Orfeu şi Euridice în literatura universală*, Ed. Albatros, Buc., 1981
2. Aristarco, Guido, *Cinematografia ca artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1965
3. Aumont, Jacques, Alain Bergala, Michel Marie, Marc Vernet, *Estetica filmului*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007
4. Bazin, André, *Ce este cinematograful?*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 90-132 (teatru şi cinema), 131-138 (literatură, pictură şi cinema)
5. Biro, Aron, *BD: una dintre ultimele speranțe ale cinematografului vizionar*, în rev. *Dilemateca*, Nr. 62, iulie/2011, p. 16-20
6. Booth, Wayne C., *Retorica romanului*, Ed. Univers, Buc., 1976
7. Bordwell, David, *Narration in the Fiction Film*, University of Wisconsin Press, Wisconsin, 1985
8. Brandi, Cesare, *Teoria generală a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 250-455
9. Burgess, Anthony, *Portocala mecanică*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
10. Campbell, Joseph, *The hero with a thousand faces*, Published by Princeton University Press, Princeton, New Jersey, First Edition, 1949
11. Canudo, Ricciotto, *Le manifeste des sept arts – 1911* şi culegerea postumă *L'usine aux images – 1927*
12. Carroni, Emilio, *Amurgul erei teoriilor*, articol în *Cinema Nuovo*, Nr. 323, ianuarie-februarie, 1990, cu titlul *Il tramento dell'era delle teoriche*
13. Ceauşu, Gheorghe, *Lumea ca spectacol şi spectacolul ca lume*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2010
14. Chubbuck, Ivana, *Puterea actorului*, Ed. Quality Books, Buc., 2007
15. Clerc, Jean-Marie, *Litterature et Cinéma*, Ed. Nathan, Paris, 1966
16. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 538-539
17. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 247-258
18. Danagger, Ken, *The Technique of Film and Video Editing*, Focal Press, Bastore, 1993
19. Delluc, Louis, *La Photogénie*, 1919
20. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 411-420 ("Motiv, temă,

funcție"), 458-470 (Timp, mod şi voce în povestire), 477-485 (enunțare teatrală), 485-492 (personajul)
21. Dulgheru, Elena, Tarkovski. *Filmul ca rugăciune*, Ed. Arca Învierii, Buc., 2001
22. Duma, Dana, *Benjamin Fondane cineast*, Ed. Artprint, Buc., 2010
23. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 19-23 (La vida es sueño)
24. Faguet, Émile, *Teatrul şi artele*, în Faguet, Émile, *Drama Antică. Drama modernă*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971
25. Garroni, Emilio, *Amurgul erei teoriilor*, articol în revista *Cinema nuovo*, nr. 323, ian-feb. 1990, sub titlul *Il tremonto dell'era delle teoriche*
26. Gorzo, Andrei, *Sus realismul! Jos realismul!*, în rev. *Film Menu*, Unatc Press, Nr. 7/2010, p. 41-47 (cu realitatea)
27. Grigorescu Dan, *Pop-art*, Ed. Meridiane, Buc., 1975
28. Hutcheon, Linda, *A poetics of Postmodernism. History. Theory. Fiction*, Routledge, New York, London, 1988
29. Indicațiile bibliografice din cartea Behar, Nina, *Filmul despre artă, Artă despre artă*, Unatc Press, Buc., 2009, p. 213-241
30. Langer, Susanne, *Feeling and Form. A theory of art developed from Philosophy in new key*, Ed. Routledge & Kegan Paul Limited, England, London, First Edition in 1953, Second Impression 1959, Third Impression 1963, Fourth Impression 1967, p. 411-415, p. 69-104 (Virtual Space)
31. Lawson, John Howard, *Film şi creație*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, 227-242 (sintaxa), p. 242-251 (filmul şi teatrul), p. 251-263 (figuri de stil), p. 263-278 (filmul şi romanul), p. 281-292 (negarea realității), violența la p. 292-307, p. 353-371 (spre o structură filmică), p. 371-453 (structura)
32. Lotman, Iuri, *Semiotique et esthetique du cinéma*, Ed. Sociales, Paris, 1977
33. Moles, Abraham, *Artă şi ordinator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974, p. 261-269
34. Niță, Dodo, *Interferențe între A Şaptea şi A Noua Artă*, în rev. Dilemateca, Nr. 62, iulie/2011, p. 13-15
35. ---- şi Alexandru Ciubotariu, *Istoria benzii desenate româneşti*, Ed. Vellant, 2011

36. Panofsky, Ervin, *Teoria şi practica. Stilul şi materialul în film, Caiet de documentare cinematografică*, Nr. 11, XI, 1967, p. 25-45
37. Pavis, Patrice, *L'Analyse des spectacles*, Ed. Nathan, Paris, 1966, p. 101-117
38. Picanet, Marc Henri, *Anthropologie et Cinéma*, Ed. Nathan, Paris, 1966
39. Polti, Georges, *Les 36 situations dramatiques, Éditions d'aujourd'hui*, 1980 şi *L'Art d'inventer des personnages*, pornind de la operele şi studiile lui Carlo Gozzi, Schiller şi Goethe), elemente de naratologie filmică
40. Raicu, Adriana, *De la artele plastice la teatru*, Unatc Press, Buc., 2007, p. 293-318
41. Rev. *Gândirea*, anii 1922-1925 (4 numere/an), dezbatere cu privire la natura estetic-artistică a filmului (cinematografului)
42. Scherle, Victor, Turner, William Levi, *The complete films of Franck Capra*, Virgin Books Paperback, May 21, 1992
43. Sebbag, Georges, *Scenariul-fantomă. Cinematograful şi scriitorul*, în revista *Secolul 21*, "Filmul", nr. 10-12, 2001, p. 178-184
44. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 209-214, 301-314 (happening-urile, o artă a juxtapunerii radicale)
45. Souriau, Étienne, în *Les Deux cents mille situations dramatiques* (Bibliothèque d'Ésthétique), Flammarion Éditeur, Paris, 1950/1970, elemente de naratologie filmică
46. Stock, Danusia, *Kieślowski despre Kieślowski*, Ed. Allfa, Buc., 2000
47. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tabloului*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 87-127, 284-306
48. Thomson, Kristin, David Bordwell, *Film History. An Introduction*, University of Wisconsin, Madison, ediția a doua
49. Thurlow, Clliford, *Making Short Films – The complete guide from Script to screen*, 2nd edition, Berg Publishers, February, 2008, Oxford, UK
50. Vâjeu Titus, *Andrzej Wajda–Omul de celuloid*, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, 2005
51. ----, *Insurgența avangardei cinematografice*, în rev. *Studii şi cercetări de film şi televiziune*, Unatc Press, Buc., 2006, p. 153-173
52. Virilio, Paul, interviu în cartea *Întrebări pentru sfârşit de mileniu, Convorbiri cu Le Monde*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 165-172

53. ----, *War and cinema*, 1984
54. xxxx, *A şaptea artă, antologie*, vol. I 1966, vol. II 1967, Ed. Meridiane, Buc., (v. Gheorghiu, Mihnea, *Filmul influențează romanul?*, Wajda, A., *Cinematograful şi literatura* - vol. I, Kazan, Elia, *Scriitorul şi filmul*, vol. II)
55. xxxx, *Două sau şapte arte*, Ed. Meridiane, Buc., 1970
56. xxxx, *Fellini despre Fellini*, Ed. Meridiane, Buc., 1992

VI.B.4 Interferențe între valorile estetice

1. Ianoşi, Ion, Cezar Radu, Gheorghe Stroia, Vasile N. Morar, *Esteticul. Interferențe valorice*, Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Istorie-Filosofie, Buc., 1985

CAPITOLUL VII

ISTORIA FILOSOFIEI[46]

Scopul cursului de Istoria filosofiei este acela de a participa contributiv la constituirea orizontului cultural al studenților de la facultățile de arte, la amplificarea sensibilității lor față de piscurile gândirii creative omeneşti, pentru ca odată asimilate, să poată deveni folositoare în propriul lor act creator de artă. Cursul este un demers prin care se încearcă a se face prezent trecutul, în nici un caz cu funcție muzeistică, ci cu una propulsivă. Nefiind o simplă cronologie a ivirii marilor idei filosofice, este preocupat de a descrie şi explica geneza acestora, genealogia şi strălucirea lor în câmpul vast al creațiilor de cultură, spre a se înțelege cu claritate devenirea spiritului pe neîncheiatul drum al pulsației dintre continuitate şi discontinuitate, dintre repetiție şi diferență, dintre înălțime şi profunzime.

Ca formă a culturii spirituale şi mod particular de valorizare a existenței, în fiecare perioadă culturală, filosofia consonează cu celelalte forme de cultură şi valori, mai ales cu arta, religia, ştiința, întrucât germinează toate sub aceeaşi boltă denumită „spiritul epocii" sau „matrice stilistică". Aceasta revine la a spune că tipul de opere de artă ale unui timp cultural pot fi mai bine înțelese şi apreciate prin prisma circumstanțelor în care au fost produse. Vecinătățile acestea şi interferențele, „aerul lor de familie" sunt, de asemenea, temelii ale rațiunii prezenței acelei „Weltanschauung" în operele de artă şi al stratului lor adânc, metafizic şi religios.

Intenția cursului este şi aceea de a-i acomoda şi obişnui pe studenți cu propensiunea pentru universal, absolut şi permanent, de a le produce impulsul căutării sensului lucrurilor şi al vieții în genere şi încrederea în propriile lor forțe de a născoci icoane concret-sensibile ca un pandant spre

[46] Această disciplină se predă la **Facultatea de film în Anul I**

echilibru, al icoanelor teoretice sau parabolice ale lumii, pe care le-au construit acei oameni pe care îi numim, cu un termen generic, filosofi.

Cursul cuprinde în exercitarea lui referințe întemeiate la creația românească de tip filosofic şi la circulația de idei între diferite spații culturale, ieri şi azi, pentru a înțelege propria noastră identitate de spirit şi nevoia de „celălalt".

Vastitatea tărâmului numit filosofie şi înfățişarea sa multiformă şi policromă, pe de o parte, şi scurtimea timpului dat pentru expunerea lui, ne-a determinat să accentuăm filiația de idei şi înrudirile față de filosofi care sunt expresii particulare ale filosofiei „perenis" şi totodată voci înfiorate şi fascinate de contactul mintal cu fundamentele lumii şi ale omului.

VII.A Componentele tematice ale cursului de Istoria filosofiei (syllabus)

"Ceea ce e cu adevărat mare şi divin în viață
este mare şi divin prin Idee: scopul filosofiei este de a prinde Ideea
în adevărata ei formă şi generalitate."
***G.W.F. Hegel**, 1818*

Dinamica, obiectul şi problematica filosofiei şi ale istoriei filosofiei, feluri de filosofare, tipuri de filosofii, diversitatea sistemelor filosofice, condițiile de „inteligibilitate" ale principiului în filosofie. Filosofie şi metafizică. Înțeleptul şi filosoful. Originalitatea filosofilor. Filosoful – om ce cultură şi creator de valori în spațiul reflecției filosofice.

Secțiunile fundamentale ale filosofiei: ontologia, gnoseologia, teoria culturii şi civilizației, axiologia, antropologia filosofică etc.

Filosofie – ştiință – artă – religie

VII.A.1 Filosofia Orientului Antic

a) Filosofia orientală şi filosofia europeană
b) Filosofia în India veche: brahmanismul (Vedele, Upanişadele), şcolile neortodoxe (budhismul şi problema salvării omului). Yoga
c) Doctrina Zen
d) Filosofia în China veche: Lao – Tzî şi Daoismul. Confucius şi Confucianismul

VII.A.2 Filosofia în Grecia Antică

a) Perioada preclasică
Mitologii (Homer, orficii, Hesiod)
Fisiologii: Şcoala din Milet (Thales, Anaximandru, Anaximene)
Pythagora şi şcoala pythagorică. Filosofia lui Heraclit; problema contradicției – logosul
Perioada preclasică. Şcoala atomiştilor (Empedocle, Anaxagoras, Leucip, Democrit). Sofiştii şi semnificația luării gândirii ca obiect al analizei logice. Protagoras. Gorgias. Socrate şi descoperirea adevărului în noțiune. Maieutica şi inducția la Socrate
b) Platon – filosof al universalului. Teoria ideilor – temei al ontologiei şi gnoseologiei platonisciene. Concepția lui Platon despre organizarea socială. Problema inspirației artistice, a naturii artei şi a locului ei în cetate.
c) Aristotel – critic al filosofiei platonice. Filosofia ca ştiință a cauzelor – principiile prime. Doctrina despre materie – formă – substanță. Problema cunoaşterii. Aristotel – autorul primului sistem de logică formală europeană. Natura şi funcția kathartică a artei.
d) Micii socratici
Perioada helenistică: cadrul social şi spiritual al epocii. Epicurismul (Epicur, Lucretius Carus). Stoicismul şi argumentarea fatalismului (Zenon din Cition, Seneca, Epictet). Scepticismul şi criza conceptului de adevăr (Pyrrhon, Aenesidemos din Knossos).
Neoplatonismul şi şcoala alexandrină.
e) Philon din Alexandria, Plotin – ultimul filosof al antichității europene.

VII.A.3 Filosofia în Evul Mediu

a) Bazele dogmaticii creştine în Biblie: rolul sinoadelor ecumenice în punerea bazelor dogmaticii creştine.
b) Filosofia patristică: apologeții bisericii creştine şi a creştinismului: Tertulian. Origene. Clement Alexandrinul. Pseudo-Dionisie Areopagitul, Ioan Damaschin, Boethius
c) Patristica matură: Ioan Chrisostomul, Aurelian Augustin
d) Filosofia scolastică
e) Temeiul disputei dintre nominalism şi realism – „cearta universalilor". Roscelin – întemeietorul nominalismului. Anselm de Canterbury şi soluția realismului medieval.
f) Conceptualismul lui Abelard şi soluția umanistă a condiției umane
g) Filosofia de limbă arabă (Abu Ali Ibn Sina, Ibn Rosd)
h) Filosofia iudaică (Mose bem Maimon)
i) Sf. Bonaventura
j) Scolastica culminantă (Roger Bacon, Duns Scotus, Toma din Aquino – momentul culminant al scolasticii medievale)
k) Scolastica târzie (William Occam)

VII.A.4 Filosofia Renaşterii – redescoperirea omului şi a naturii

a) Cultura în epoca Renaşterii, dimensiunile şi tendințele sale. Umanismul. Ştiința – filosofia – religia
b) Erasmus din Rotterdam, Michel Eyqyem de Montaigne, Miquel Servet, neoaristotelismul şi neoplatonismul în filosofia Renaşterii: Marsilio Ficino, Giovanni Picolo della Mirandola, Nicolaus Cusanus, Bernandino Telesio, Giordano Bruno, Niccolo Machiavelli, Thomas Morus, Tommaso Campanella.
c) Filosofia reformei. Galileo Galilei, Issac Newton

VII.A.5 Începutul filosofiei moderne

a) Francis Bacon – teoria „idolilor" şi metoda inductivă, experimentală. R. Descartes – întemeietor al raționalismului modern. Teoria ideilor înnăscute. Metoda şi soluția dualistă. Ocazionaliştii (Geulinox şi Malenbranche). Blaise Pascal

Monismul materialist în filosofia lui Benedict Spinoza şi panteismul. Thomas Hobbes. John Locke – ontologia, gnoseologia, principiile pedagogice. Leibniz – monadologia, soluția în problema gnoseologică, matematica, Divinitatea. George Berkeley – întemeietor al idealismului subiectivist, critica sa de pe pozițiile empiriste a adevărului ideilor generale, a teoriei abstracte, respingerea doctrinei de substanță materială. David Hume – cunoaştere a priori şi cunoaştere empirică, teoria cazualității. Giambattista Vico şi filosofia istoriei. Dimitrie Cantemir şi filosofia istoriei.

b) Iluminismul din secolul al XVIII-lea în Franța: Voltaire, Rousseau şi filosofia lui. La Mettrie, Helvetius, Condillac, D'Holbach, Diderot.
c) Immanuel Kant – criticismul, apriorismul şi agnosticismul. Importanța filosofiei kantiene în dezvoltarea gândirii filosofice, ştiințifice, culturale. Fichte, Schelling.

   G.W.F. Hegel – sistemul filosofic şi metoda lui dialectică, ideea absolută şi filosofia istoriei, omul şi cultura, natura şi evoluția artei. Hegelianismul; stânga şi dreapta hegeliană.

   L. Feuerbach – materialismul său antropologic şi ateismul
d) Reacții față de filosofia germană şi în special față de sistemul filosofic al lui Hegel.

   Voluntarismul – A. Schopenhauer – pesimismul, Fr. Nietzsche – critica socialismului, teoria culturii şi supraomul. S. Kierkegaard – precursor al existențialismului – teoria stadiilor. A. Comte – întemeietorul pozitivismului. Pozitivismul englez – John Stuart Mill, H. Spencer.

VII.A.6 Sisteme, şcoli, curente de idei şi orientări în panorama filosofiei contemporane

a) Neokantianismul – Windelband, Rickert, Cassirer
b) Empiriocriticismul – a doua etapă a pozitivismului. Teoria „elementelor" a lui Mach şi teoria „coordonării principiale" a lui R. Avenarius
c) „Filosofia vieții": Dilthey, Spengler, filosofia culturii şi morfologia culturii centrate pe „ciclul istoric" şi scepticismul istoric. Bergson: intuiționismul

d) Pragmatismul: Ch.S. Pierce, J. James, J. Dewey
e) Fenomenologia: Brentano. Fenomenologia ca metodă şi filozofie la E. Husserl. Fenomenologia ca ontologie a valorilor şi umanului. Bazele teoretice ale esteticii fenomenologice.
f) Personalismul: E. Mounier
g) Neothomismul: J. Maritain, E. Gilson
h) Neoaugustianismul: Teilhard de Cahridin
i) Existențialismul – filosofie a condiției umane. Existențialism şi existențialisme. Sartre, A. Camus. Conceptele de „ființă" şi „metafizică" la Heidegger. Existențialism şi arta secolului XX.
j) Neopozitivismul, filosofia analitică, „atomismul logic" – D. Russel, L. Wittgenstein, „Cercul vienez". Pozitivismul logic – M. Schlick, R. Carnap. Filosofia analitică – R. Carnap. K. R. Popper. „Wittgenstein II"
k) „Neoraționalismul" – G. Bachelard, J. Piaget
l) Structuralismul ca filosofie. Sistem, structură şi metodă structurală. Ontologia structuralistă. Cl. Levi-Straus, M. Foucault, J. Lacan
m) „Şcoala de la Frankfurt" – M. Horkheimer, Th. Adorno, H. Marcuse, J. Habermas, E. Fromm

VII.A.7 Principalii reprezentanți ai gândirii filosofice româneşti

C. Rădulescu-Motru, P.P. Negulescu, I. Petrovici, M. Florian (Recesivitatea ca structură a lumii)
Lucian Blaga – ontologia, gnoseologia, morfologia culturii, stilul culturii şi dimensiunea ei spațio-temporală
D.D. Roşca
Filosofia trăirii („Trăirismul"); Nae Ionescu
Constantin Noica şi problemele ontologiei în secolul XX

VII.A.8 Caracteristici generale ale gândirii filosofice în secolul XX şi „gândirea slabă" de tip postmodernist

VII.B Bibliografia cursului de Istoria filosofiei

1. Andrei, Petre, *Prelegere de istoria filosofiei. De la Kant la Schopenhauer*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997
2. Baconsky, T., *Despre necunoscut*, Ed. Humanitas, Buc., 2007
3. Bagdasar, N., V. Bogdan, C. Narly, *Antologie filosofică. Filosofi străini*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943 (ediția a 2-a 1995)
4. Bălăşoiu, C., *Este posibil un dialog al lumilor?*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 7, iulie 2007, p. 36-37
5. Beaufret, J., *Lecții de filosofie. De la Platon la Heidegger*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1998, vol. I, II
6. Blaga, L., *Despre conştiința filosofică*, Ed. Facla, Timişoara, 1974
7. Bloom, A., *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006 (v. Nietzsche, p. 231-258)
8. Caputo, J.D., G. Vattimo, *După moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2008
9. Călinescu, M., *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 60-68 (comentariu la Moartea lui Dumnezeu)
10. Ceauşu, Gheorghe, *7 discipline: orizonturi culturale*, Unatc, 2003
11. Delacampagne, C., *Istoria filosofiei în secolul XX*, Ed. Babel, Buc., 1998
12. Didier, J., *Dicționar de filosofie*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998
13. Domenach, J.-M., *Anchetă despre ideile contemporane*, Ed. Humanitas, Buc., 1991
14. Dumitriu, A., *Culturi eleate şi heraclitice*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1987
15. ----, *Homo universalis*, Ed. Eminescu, Buc., 1990, p. 31, 58-82
16. ----, *Istoria logicii*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1969
17. ----, *Philosophia mirabilis*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1992, p. 70-94 (Cele trei filosofii...)
18. Eliade, M., *Istoria credințelor şi ideilor religioase*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1991, vol. I-III
19. Fer. Augustin, *Despre binele suprem*, în vol. Bagdasar, N., Virgil Bogdan, C Narly, *Antologie filosofică. Filosofi străini*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1943
20. Flew, A., *Dicționar de filosofie şi logică*, Ed. Humanitas, Buc., 1996
21. Florian, M., *Filozofie generală*, Ed. Garamond, Buc., 1996

22. ----, *Îndrumare în filozofie*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1992
23. ----, *Recesivitatea ca structură a lumii,* vol. I, Ed. Fundaţiei Pro, Buc., 2003 şi *vol. II*, Ed. Eminescu, Buc., 1987
24. Fouillet, A., *Istoria filosofiei*, Casa Editorială Odeon, Buc., 2000, vol. I
25. Furst, M., Trincs J., *Manual de filozofie*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
26. Gilson, E., *Filosofia în Evul Mediu*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
27. Hegel, G.W.F., *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei, Buc., 1965
28. ----, *Prelegeri de istorie a filosofiei*, Ed. Academiei Române, Buc., 1963, 1964, vol. I, II
29. Heidegger, M., *Repere pe drumul gândirii*, Ed. Politică, Buc., 1998, p. 15-52, 275-366
30. Hersch, J., *Mirarea filosofică. Istoria filosofiei europene*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
31. Ionescu, N., *Curs de metafizică*, Ed. Humanitas, Buc., 1991
32. Kant, I., *Critica raţiunii pure*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1969
33. Lecourt, D., *Dictionnaire d'histoire et philosophie des sciences*, Ed. Quadrige, 2006
34. Marga, A., *Introducere în filosofia contenporană*, Ed. Ştţinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1988
35. Mureşan, V., *Comentariu la Republica lui Platon*, Ed. Paideia, Buc., 2006
36. Nakamura, H., *Orient şi Occident*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
37. Negulescu, P.P., *Scrieri inedite*, Ed. Academiei Române, Buc., 1969, vol. I
38. Nietzsche, Friedrich, *Aşa grăit-a Zarathuistra*, Ed. Humanitas, Buc., 2000, ediţia a 3-0
39. ----, *Naşterea tragediei*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca , 1992
40. ----, *Opere complete – 3 – Omensc, prea omenesc,* I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000
41. Noica, C., *Schiţă pentru istoria lui Cum e cu putinţă ceva nou*, Ed. Moldova, Iaşi
42. Patapievici, H.-R., *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 85-88 (comentariu la Moartea lui Dumnezeu)
43. Platon, *Republica. Opere*, vol. V, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1986
44. Rorty, R., *Pragmatism şi filosofie post-nietzscheană*, Ed. Univers, Buc., 2000

45. Russel, B., *Istoria filosofiei occidentale*, vol. I, II, Ed. Humanitas, Buc., 2005
46. ----, *Problemele filosofiei*, Ed. All, Buc., 1995
47. Shaud, J., *Introducere în filosofia occidentală*, Buc., 1998
48. Sheehan, Th., *After Philosophy: A Protreptic Philosophy Today*, 1978
49. Surdu, Al., *Confluențe cultural filosofice*, Ed. Paideia, Buc., 2002
50. ----, *Filosofia modernă. Orientări fundamentale*, Ed. Paideia, Buc., 2002
51. Vergez, A., D. Huisman, *Curs de filosofie*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
52. Vlăduțescu, G., *Filosofia în Grecia veche*, Ed. Albatros, Buc., 1984
53. ----, *Introducere în filosofia medievală*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1973
54. ----, *Introducere în istoria Orientului antic*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1980
55. ----, *O istorie a ideilor filosofice*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1990
56. Vulcănescu, M., *Pentru o nouă spiritualitate filosofică*, Ed. Eminescu, Buc., 1992
57. Windelband, W., *Istoria filosofiei greceşti*, Ed. Moldova, Iaşi, 1995
58. xxxx, *Filosofie americană*, 2000, vol. I, II
59. xxxx, *Istoria filosofiei moderne. De la Renaştere până la Kant (I), De la Kant până la evoluționismul englez* (II), Ed. Societatea Română de Filosofiei, Buc., 1937, 1938
60. xxxx, *Istoria filosofiei*, volum coordonat de J. Russ, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2000, vol. I, II, III

CAPITOLUL VIII

RECEPTAREA CULTURALĂ

VIII.A Componentele tematice ale cursului Receptarea culturală[47] (syllabus)

1. Omul. Natura. Cultura. Civilizația. Valoarea. Dumnezeu. Bunurile simbolice şi bunurile utilitare; regimul lor antropologic şi teleologic.
2. Originea şi/sau geneza ideilor. Sincronicitatea, sincronismul şi "câmpurile morfogenetice" sau "forma mentis".
3. Evoluționismul şi "difuzionismul". Morfologia culturii. Matricea stilistică şi "corespondențele stilistice" (L. Blaga). (Frobenius, Leo, *Paideia*, Ed. Meridiane, Buc., 1985)
4. Atitudinea; psihologic, cultural, estetic. (Einstein, Albert, *Cum văd eu lumea*, Ed. Humanitas, Buc., 1992; Dilthey, Wilhelm, *Esența filosofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 82-85, 89; Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 313-325)
5. Elemente de teoria comunicării. Receptarea şi aprehendarea. Difuziunea şi instanțele de legitimare şi validare. Universalitate şi universalizare (Bourdieu, Pierre, *Economia bunurilor simbolice*, Ed. Meridiane, Buc., 1986; Caune, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000, Marcus, Solomon, *Paradigme universale*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 135-163; Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974, p. 139-146)
6. Funcțiile culturii (şi ale artei) în viața socială (Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974, p. 99-137; Rousseau, J.J., *A contribuit progresul ştiințelor şi artelor la purificarea moravurilor?* în vol. Rousseau, J.J., *Scrieri despre artă*, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1981, p. 3-33;

[47] Această disciplină se predă la **Doctorat Anul I**

Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 220-231; Ionescu, Nae, *Problema mântuirii în Faust al lui Goethe*, Ed. Anastasia, Buc., 1996; Beckett, Samuel, *Aşteptându-l pe Godot*, Ed. Univers, 1970, Antonesei, Liviu, *Paideia-fundamentele culturale ale educației*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996)

7. Multiculturalitatea şi interculturalitatea în trecut şi în actualitate. Multiculturalismul globalizant. Dialoguri şi controverse. (Patapievici, H.R., *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 295-320; Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 122-129; Ionescu, Nae, *Curs de teorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 2-121, 129 Morfologia culturilor; Multiplicitatea)
8. Aculturația. Confluențe, influențe, imitații. Ex. Occident-Răsărit-Orient (Nakamura, Hagime, *Orient şi Occident*, Ed. Humanitas, Buc., 1997)
9. Ipostaza culturală a lui "Celălalt" ca alteritate. Imagologia (Todorov, Tzvetan, *Cucerirea Americii. Problema celuilalt*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1994; Marcus, Solomon, *Paradigme universale*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 201-207; xxxx, *Alteritate*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-7/2002)
10. Moda ca realitate şi concept. Naşterea modelor şi mecanismele răspândirilor. Moda în cultură, vorbire, gestică, scriere, alimentație, vestimentație. Snobul, snobismul şi mondenitatea în trecut şi în prezent. "Locurile comune" şi "clişeele culturale". Gustul nostalgic pentru patina şi parfumul "retro". Ispita originalului reputat şi obedienţa. (Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 97-109; Moda în filosofie; Buta, Ovidiu, *Victima modei*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006; Babeți, Adriana, *Dandysmul. O istorie*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004; Ceauşu, Gheorghe, *Fenomenologia aroganței*, Ed. Fundației Pro, 2006, p. 129-133)
11. Centralitatea şi periferia. Eurocentrismul. Aroganța culturilor mari şi complexul culturilor mici. (Cioran, Emil, *Schimbarea la față a României*, Ed. Humanitas, Buc., 1990; Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 270-294; Bloom, Harold, *Canonul occidentul*, Ed. Univers, Buc., 1998)
12. Românismul ca identitate culturală răsăriteană şi europeană, ortodoxă şi latină. Origine, istorie, actualitate (Cioran, Emil, *Schimbarea la față a*

României, Ed. Humanitas, Buc., 1990; Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 270-294)

13. Dinamica memoriei culturale în contextul mediilor schimbate: miturile, motivele universale şi reevaluarea lor resemantizată. Cronică, istorie şi geneză. (Jung, C.G., *Amintiri, vise, reflecții*, Ed. Humanitas, Buc., 1996, p. 403-412; Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 106-109)
14. Repetabilitate, repetare şi repetiție în sfera culturii. Constant şi variabil. Fertilitatea viziunii ciclice asupra devenirii. (Vico, G., *Corsi e ricorsi*, Coquelin, Anne, *L'art du lieu comun*, Ed. Seuil, Paris, 1998)
15. Sincronism şi protocronism în sfera creativității. Întâietăți reale şi "conştiința retardară".
16. Înaintaşi şi predecesori. Generația culturală (v în teatru şi film) şi marca stilului generațional. Filiația, ruptură, depăşire. Moştenirea şi moştenitorii (Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 49-67; Bochenski, J.M., *Ce este autoritatea?*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 67 şi urm.)
17. Problema reevaluării tuturor valorilor trecutului. Programul lui Nietzsche. Continuitate şi discontinuitate (Crainic, Nichifor, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iaşi, 1994; Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006; Călinescu, Matei, *A citi, a reciti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003; Nietzsche, Friedrich, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999; Deleuze, Gilles, *Nietzsche*, Ed. All, Buc., 1999; Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Ed. Univers, Buc., 1998) (Continuitate şi discontinuitate în "lectura" hermeneutică a trecutului. Spiritul avangardelor. "Studiile culturale" şi problema raportului observator-sistem. Retrospectiva. Noțiunea de model)
18. Maestrul şi discipolul. Imitare, contagiune, inițiere, depăşire. Şcoli, universități, cenacluri, cafenele, etc. Specialişti, profesionişti, amatori, diletanți, epigoni, autodidacți, impostori şi creatori. Ocupații şi preocupări (hobby). Cultură profesională şi cultură generală. (Marcus, Solomon, *Paradigme universale*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 29-38; Lyotard, Jean François, *Condiția postmodernă*, Ed. Babel, Buc., 1993, p. 83-112; Alexandrinul, Clement, *Pedagogul*, Editura Institutului Biblic si

de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 1982; Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 17-46; *Cei meniți a face discipoli nu au avut nevoie de dascăli*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 10-11-12/2003; Rousseau, J.J., *A contribuit progresul ştiinţelor şi artelor la purificarea moravurilor?*, în *Scrieri despre artă*, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1981, p. 31; Hesse, Herman, *Jocul cu mărgelele de sticlă*, Ed. pentru Literatură universală, Buc., 1969, p. 40-79, 194-221 "Nu trebuie să ne refugiem din *vita activa* în *vita contemplativa*, nici invers, ci să ne situăm între amândouă, trăindu-le alternația, să fim în amândouă la noi acasă, să ne împărtăşim din amândouă"; Către idealul modelului paideic)

19. Artele spectacolului şi orizontul de aşteptare al publicului de azi. Problema feed-back-ului.
20. Religia, religiozitatea şi biserica în actualitatea globalizantă. Strategii eclesiastice pentru promovarea ecumenismului. (Tătaru-Cazaban, Bogdan, *Pentru un "ecumenism al contemplativilor": moştenirea Părintelui Scrima şi reflexele identitare ale ortodoxiei*, în vol. *Un suflet pentru Europa. Dimensiunea religioasă a unui proiect politic*, Ed. Anastasia, Buc., 2005)
21. Conexiuni axiologice şi estetice între arta teatrală şi religie. Despre tipurile şi modalitățile de percepție a lumii. Cultura ca valorizare a lumii şi instaurare de sine prin artefacte.
22. Cultura spirituală şi mass-media. Televiziunea, net-ul şi digitalul (Mavrodin, Irina, *Cultură şi mass-media: un raport problematic*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6/2006, p. 9-14; Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974, p. 131-135, 139-176; Sartori, Giovanni, *Homo videns*, Ed. Humanitas, Buc., 2005; Bourdieu, Pierre, *Despre televiziune*, Ed. Meridiane, Buc., 1998)
23. Arta ca formă de reprezentare a lumii şi factor modelator de conduite. (Cultural, estetic şi etic în arta teatrală)
24. Teatrul; factor de cultură şi civilizație. Autoreglare pentru adaptare sau proiect reformator de mentalitate? (Rousseau, J.J., *Scrisoare către domnul d'Alembert*, în vol. Rousseau, J.J., *Scrieri despre artă*, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1981, p. 113-262)
25. Reevaluarea culturală a sacrului; o cale de mântuire şi tendința desacralizării lumii în istoria recentă, corelativă cu laicizarea ei.

26. Sensul interculturalității şi al intertextualității în gândirea postmodernă.
27. Identitate spirituală şi globalizare mondială.
28. Modern, modernitate, modernism, avangarde, postmodernism.
29. Determinații generale şi individuale ale rescrierilor formelor revolute, în maniera dramaturgiei şi a scenariilor regizorale. (exemplificări)

VIII.B Bibliografia cursului Receptarea culturală[48]

Bibliografie obligatorie:

1. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 296-390
2. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2005
3. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002
4. Nakamura, Hajime, *Orient şi Occident*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
5. Todorov, Tzvetan, *Cucerirea Americii. Problema celuilalt*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1994, p. 174-236

Bibliografie suplimentară:

1. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 140-141
2. Bloom, Harold, *The Books and School of the Ages - New York*: *Harcourt Brace, 1994* (Canonul literaturii occidentale), Ed. Univers, Buc., 1998
3. Braudel, Fernand, *Gramatica civilizațiilor*, Ed. Meridiane, Buc., 1994, vol. I şi II
4. Carrière, Jean-Claude, Umberto Eco, *Nu sperați că veți scăpa de cărți*, Ed. Humanitas, Buc., 2010
5. Caune, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000
6. Ceauşu, Gheorghe, *7 discipline: orizonturi culturale*, Unatc, 2003
7. Djuvara, Neagu, *Între Orient şi Occident*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
8. Dumitriu, Anton, *Philosophia mirabilis,* Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1992, p. 70-94 (cei trei filosofi)
9. Eco, Umberto, *Limitele interpretării*, Ed. Pontica, Constanța, 1996
10. Frobenius, Leo, *Paideuma*, Ed. Meridiane, Buc., 1985

[48] Vezi şi bilbiografia pe tema *„Transmutația valorilor"* de la capitolul III, ***Axiologie*** (III.B.14.b)

11. Habermas, Jürgen, Joseph Ratzinger, *Dialectica secularizării. Despre raţiune şi religie*, Ed. Apostrof, Cluj-Napoca, 2005
12. Joyce, James, *Ulise*, vol. 1 şi 2, Ed. Univers, Buc., 1984
13. Malraux, André, Okakura Kakuzo, Salvador de Madariaga, *Itinerarii spirituale*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
14. McLuhan, Marshall, *Mass-media sau mediul invizibil*, Ed. Nemira, Buc., 1997, p. 93-100
15. Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1974
16. Platon, *Dialoguri,* Ed. pentru Literatură universală, Buc., 1968, p. 264-272, din Banchetul 189, a, b, c, d, e, 190, a, b, c, d, e, 191, a, b, c, d, e, 193 a, b, c, d, e, 194 a, b, c, d, e (androginul)
17. Sartori, Giovanni, *Homo videns*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
18. Scruton, Roger, *Vestul şi restul. Globalizarea şi ameninţarea teroristă*, Ed. Humanitas, Buc., 2004
19. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000
20. Barthes, Roland, *Imperiul semnelor*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 8-9-10/1981, p. 70-71, 79 (despre hipism), 129-140, (v. probleme ale intertextului)
21. xxxx, *Alteritate*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-7/2002
22. xxxx, *Despre modul cum percepem, interpretăm şi evaluăm trecutul*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 319-320-321, p. 62-66

Bibliografie opţională:

1. Antohi, Sorin, *Civitas imaginalis*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, "Cioran şi stigmatul românesc", "Mecanisme identitare şi definiţii radicale ale etnicităţii", p. 235-324 (ex. "Comment peut-on être Persan?, în Lettres persanes)
2. ----, *Exerciţiul distanţei*, Ed. Nemira, Buc., 1998, Ed. a II-a
3. Auerbach, Erich, *Mimesis,* Ed. pentru Literatură universală, Buc., 1967, cap. L'humaine condition
4. Bauman, Zygmunt, *Globalizarea şi efectele ei*, Ed. Antet, Buc., 2006
5. Bălăşoiu, Constantin, *Este posibil un dialog al lumilor?*; *Thomas Sheehan sau After Philosophy*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 7, iulie 2007, p. 36-37
6. Caillois, Roger, *Prestigiul şi problemele visului*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 5/1966, p. 58

7. Cioran, Emil, *Comment peut-on être Roumain?*; scandal ontologic!; de avut aici în vedere indicele de alteritate, adică "aproapele" şi dilatarea lui graduală, trecând prin departele, până la "străin" şi "duşman"
8. Codrescu, Andrei, *Dispariția lui "afară" - un manifest al evadării*, Ed. Univers, Buc., 1996
9. Crainic, Nichifor, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iaşi, 1994, p. 53-64 "Influențele"
10. de Unamuno, Miguel, *Celălalt. Teatru spaniol contemporan*, Ed. Univers, Buc., 1987
11. Didier, Julia (coord.), *Larousse, dicționar de filozofie*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998, p. 51-52
12. Dilthey, Wilhelm, *Geneza hermeneuticii* în vol. *Filosofie contemporană*, Alexandru, Boboc (coord.), Ed. Garamond, Buc., 1995, p. 24-55
13. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999
14. Duțu, Alexandru, *Cultura română şi civilizația europeană modernă*, Ed. Minerva, Buc., 1978
15. ----, *Literatura contemporană şi istora mentalităților*, Ed. Univers, Buc., 1982, "Climatul: descoperirea alterității", p. 131-164; v. şi problema fricii în Occident față de "celălat"
16. Eibl-Eibesfeldt, Irenäus, *Agresivitatea umană*, Ed Trei, Buc., 1995
17. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 21-225 "Înainte de «miracolul grec»"
18. Finkielkraut, Alain, *Înfrângerea gândirii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 32-42 (spiritul național), 76-90 ("Înaintea culturii franceze, a culturii germane, a culturii italiene se află cultura umană")
19. Gardels, Nathan, *Schimbarea ordinii globale*, Ed. Antet, Buc., 2000, p. 180-190 (Fukuyama, Francis, *Cultura posterității*), 208-212 (Eisner, Michael, *Spectacolul mondializat*), 213-220 (Gavras, Costa, *Să ținem piept coloneilor lui Disney*)
20. Huntington, Samuel P., *Ciocnirea civilizațiilor*, Ed. Antet, Buc., 1998, p. 25-48, 56-114, 474-480
21. Joyce, James, *Ulise*, vol. 1 şi 2, Ed. Univers, Buc., 1984
22. Klein, Gérard, *Seniorii războiului*, Ed. Nemira, Buc., 1992

23. Leach, Edmund, *Culture and Communication. The logic by which symbols are connectEd. An introduction to the use of structuralist analysis in social anthropology*, Cambridge University Press, Cambridge, 1976
24. Lévinas, Emmanuel, *Între noi. Încercare de a-l gândi pe celălalt*, Ed. SubstantiALL, Buc., 2000, p. 228-239
25. ----, *Totalitate şi infinit. Eseu despre exterioritate*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
26. Lorenz, Konrad, *Aşa-zisul rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 186-237 "Legătura"
27. Marcus, Solomon, *Paradigme universale*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 52-88 (Teatralitatea)
28. Mazilu, Dan Horia, *Noi despre ceilalți. Fals tratat de imagologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
29. Mihu, Achim, *Antropologie culturală*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2000, p. 134-140 "Multiculturalism"
30. Negulescu, P.P., *Geneza formelor culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1984, cap. XIII "Misterul biologic al contactului strein", p. 350-356, 365-373
31. Proust, Marcel, *O iubire a lui Swann*, Ed. Univers, Colecțiile Cotidianul, Buc., 2000 (v. À la recherche du temps perdu)
32. Sheehan, Thomas, *After Phylosophy: A Protreptic, Philosophy Today*, Fall 1978
33. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 334-346 "O singură cultură şi noua sensibilitate"
34. Sowell, Thomas, *Evoluția civilizațiilor*, în rev. *Sinteza*, Nr. 91/1992, p. 29
35. Todorov, Tzvetan, *Noi şi ceilalți. Despre diversitate*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
36. Tomlinson, John, *Globalizare şi cultură*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2002
37. Tournier, Michel, *Vineri sau limburile Pacificului*, roman, Ed. Univers, Buc., 1978
38. Wolton, Dominique, *Eloge du Grand Public, Une theorie critique de la televison*, Ed. Flamarion, Paris, 1990

CAPITOLUL IX

TEORIA CULTURII

Cultura e… "un întreg complex care include cunoştinţe, credinţe, artă, drept, morale, obiceiuri şi orice alte capacităţi şi comportamente pe care omul şi le însuşeşte ca membru al unei societăţi."
Edward Burnett Tylor

"Cultura este modul de viaţă propriu unui grup de oameni, în circumstanţele unui anumit mediu înconjurător, creat de om şi format din produsele materiale şi non-materiale transmise de la o generaţie la alta."
Mihu Achim

„Spiritul enciclopedic este un spirit de supunere, cel al unui sclav cu memorie nelimitată sau care se bizuie pe o astfel de memorie. Spiritul universal este un spirit de orientare, de conducere."
Pius Servien[49]

IX.A Componentele tematice ale cursului de Teoria culturii[50] (syllabus)

1. Obiectul şi problematica Teoriei Culturii
2. Conceptul de cultură
3. Conceptul de civilizaţie
4. Raporturile între cultură şi civilizaţie
5. Raportul între natură pe de o parte şi civilizaţie şi cultură pe de altă parte
6. Conceptul de creaţie. Despre creaţie în general
7. Conceptul de formă (formele culturii spirituale)

[49] Servien, Pius, *Estetica*, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Buc., 1975, p. 172
[50] Această disciplină se predă la **Anul III Teatrologie**

8. Mitul – formă a culturii spirituale
9. Arta – formă fundamentală a culturii spirituale
10. Religia – formă fundamentală a culturii spirituale
    - Magia
    - Mistica
    - Rit, ritualizare, ceremonie
    - Sacrul şi profanul
11. Multiculturalitatea şi interculturalitatea
12. Semiotica culturii
13. Tipologii ale culturilor (după diferite criterii)
    - Tipologii ale culturilor
        - Culturi ale perioadelor istorice
    - După regiuni culturale: Orient, Răsărit, Occident
    - Conceptul de criză. Criza culturii
    - Nihilismul
        - Dihotomii, contradicţii şi controverse culturale. Omul dialogal
        - Cultură ştiinţifică şi cultură umanistică
    - Cultură reticulară şi cultură mozaicată
        - Cultură înaltă – Cultură de masă
        - Despre cultura populară
        - Cultură de stânga/cultură de dreapta
        - Tipuri numerice
        - Cultură constituită şi cultură constituantă
        - Cultura vinii şi a ruşinii
        - Modele culturale
        - Modele de lectură
        - Tipuri de cultură (în genere)
        - Culturi semantic sintactice
        - Tradiţie şi modernitate
        - După criteriul temporalităţii
        - Naţional-universal
        - Cultura sexualităţii
        - Caracteristici ale poporului român şi ale spiritualităţii românești

14. Confluențe culturale, influențe şi sincronii – Celălalt
15. Cultură individuală, generală şi cultura profesională
16. Stilul cultural
17. Stilul cultural după Lucian Blaga
18. Stilul generației culturale
19. Postmodernismul ca mişcare şi mentalitate culturală
20. Conceptul de realitate
21. Utopia
22. Cultura şiputerea
23. Un portret al secolului XX
24. Despre sfârşituri sau încheieri de cicluri
25. Concepte conexe celui de cultură

    Aria culturală
    Mentalități
    Cultura spectacolului
    Cultură de blogosferă
        Cultura graffiti şi cultura hippie (contracultură)
    Cultura de gang sau cultura kitsch-ului
    Cultura zvonurilor
    Cultura de televizor
    Cultura tabloidelor
    Cultură orală-cultură scrisă
    Cultură psihedelică
    Cultura modificării trupului
      (piercing, tatuaje, inclusiv eyeball tatoo, scarificare, branduire etc.)
    Cultură gastronomică
    Cultură post-colonială
    Cultura consumistă
    Cultura de criză
    Cultura vitezei, a motoarelor
    Subcultura
        Cyberpunct
        New media

IX.B Bibliografia cursului de Teoria culturii[51]

IX.B.1 Obiectul şi problematica Teoriei culturii

1. Agozzi, Evandro, *Introduction*, în *Philosophy and Culture*, p. 59
2. Baconski, Teodor, *Despre necunoscut*, Ed. Humanitas, Buc., 2007
3. Becleanu Iancu, Adela, *Geneza culturologiei româneşti*, Ed. Junimea, Iaşi, 1974
4. Besançon, Alain, *Istoria ideilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1996
5. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om, cap. Definiția omului în termeni ai culturii umane*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
6. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 177-186 (doctrina lui Tudor Vianu)
7. Lotman, Iuri, *Studii de morfologia culturii*, Ed. Univers, Buc., 1974
8. Malinowski, Bronislaw, *Une theorie scientifique de la culture*, Ed. Maspero, Paris, 1968
9. Moles, Abraham, *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974
10. Noica, Constantin, *Devenirea întru ființă*, Ed. Ştțiințifică şi enciclopedică, Buc., 1981, p. 155-158
11. Platon, *Republica*
12. Pop, Mihaela, *Idei culturale europene. Conexiunea sublimului cu umilul în medievalitate*, Ed. Printech, Buc., 2004, p. 4-36
13. Uscătescu, George, *Ontologia culturii*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1987, p. 39-52
14. Tomlinson, John, *Globalizare şi cultură*, Ed. Amacord, Timişoara, 2002
15. Wendorff, Rudolf, *Zeit und Kultur. Geschichte des Zeitbewusstseins in Europa*, West-Deutscher Verlag, Wiesbaden, 1980

[51] Vezi şi recomandările din: Ceauşu, Gheorghe, *7 discipline: orizonturi culturale*, Unatc, 2003

IX.B.2 Conceptul de cultură

La culture s´est qui reste quand on a tout oublié[52]

Heriot

Cultura (sau civilizația) constă în modele (patterns) explicite şi implicite, de şi pentru comportare, dobândite şi transmise prin simboluri, constituind o realizare caracteristică a grupurilor umane, inclusiv întruparea lor în obiecte (artefacte); miezul culturii (esența n.n.) constă din idei tradiționale (derivate şi selecționate istoric), în special din valorile legate de ele; sistemele de cultură pot fi considerate, pe de o parte ca produse ale acțiunii, iar pe de altă parte ca elemente care condiționează aceste acțiuni. (Kroeber şi Kluckhohn – 1952)

"Noi înțelegem prin cultură ceea ce inteligența şi sensibilitatea omenească au realizat în cursul epocilor: valori, simboluri, mituri, limbaj, religie, arte, ştiințe, tehnici, sisteme de legi, filosofie, structuri sociale şi politice… dar cultura este mai mult decât un simplu depozit de realizări materiale şi spirituale. Ea se înfățişează totodată ca o realitate polimorfă şi dinamică, în şi prin care individul dă formă aspirațiilor sale şi transformă mediul său, transformându-se pe sine însuşi." (definiție convenită la cel de-al XVII-lea Congres Mondial de Filosofie, din 1983, cu tema Filosofia şi Cultura)

1. Antonesei, Liviu, *Paideia. Fundamentele culturale ale educație*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996 (funcțiile culturii)
2. Benjamin, Walter, *Iluminări*, Ed. Univers, Buc., 2000
3. Bllom, Allan, *Criza spiritului American*, Ed. Humanitas, Buc., 2006
4. Bloom, Harold, *Canonul occidental. Cărțile şi şcoala epocilor*, Ed. Univers, Buc., 1998
5. Bonte, Pierre şi Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 184-189
6. Caune, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea romanească, Buc., 2000
7. Consiliul Pontifical pentru Cultură, *Pentru o pastorală a culturii*, Ed. Presa Bună, Iaşi, 1999

[52] Cultura este ceea ce rămâne, când totul s-a uitat.

8. *Cultura si mass-media,* Rev. *Secolul 21*, nr. 1/6, 2006
9. Daun, Åke, *Mentalitatea suedeză*, Ed. Humanitas, Buc., 1995, p. 17-35
10. Dragomir, Alexandru, *Crase banalități metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004, p. 36-38 (funcțiile culturii)
11. Dumitriu, Anton, *Retrospective*, Ed. Tehnică, Buc., 1991
12. Dumitriu, Petru, *Cronică de familie*, Ed. Jurnalul Național, Buc., 2009, vol. 2, p. 316
13. Durand, Gilbert, *Figuri şi chipuri ale operei*, Ed. Nemira, Buc., 1998
14. ----, *Les gnoses, structures et symboles archetypes*, *Cahiers internationaux du symbolisme*, nr. 8, 1965
15. During, Simon, *The Cultural Study Reader*, Rontledge, London, 1993
16. Eco, Umberto, *De la arbore la labirint*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
17. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 84-86, 93-102, p. 132
18. Finkielkraut, Alain, *Înfrângerea gândirii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 7
19. Foucault, Michel, *Cuvintele şi lucrurile*, Ed. Univers, Buc., 1996
20. Fukuyama, Francis, *Cultura proprietății*, p. 180-190
21. Gardels, Nathan, *Schimbarea ordinii globale*, Ed. Antet, Buc., 1998
22. Geerty, Clifford, *The Interpretation of Culture,* Basic Books, New York, 1973
23. Geller, Ernest, *Raționune şi cultură*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2001
24. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Intelectualii în câmpul puterii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
25. Hall, Edward T., *Beyond Culture, Anchor Books Editions*, Random House, New York, 1977, 1989
26. Hegel, Georg Wilhelm Friederich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965 sau ediția Iri, Buc., 2000, p. 274-298 (în prima ediție)
27. Heidegger, Martin, *Principiul identității*, Ed. Crater, Buc., 1991
28. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 78-87, Introducere de Ştefan Voinescu)
29. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 212
30. Levinas, Emmanuel, *Între noi. Încercare de a-l gândi pe celălalt*, Ed. All, Buc., 2000, p. 181-190

31. Liiceanu, Gabriel, *Om si simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 92-113
32. Linton, Ralph, *Fundamentul cultural al personalității*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1968 (p. 68-92)
33. Lotman şi Uspenski, citați după Segre, Cesare, *Istorie – Cultură - Critică*, Ed. Humanitas, Buc., 196, p. 181-182
34. Lyon, David, *Postmodernitatea*, Ed. Du Style, Buc., 1998
35. Malinowski, Bronislav, *A scientific theory of culture and other essays*, New York, Oxford University Press, 1960, p. 36
36. ----, *Une théorie scientifique de la culture*, Ed. Maspero, Paris, 1968
37. Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974, p. 56-59
38. Man, Silviu, *interviu cu Vlad Mureşan,* bookblog.ro)
39. Manolescu, Ion, *Videologia. O teorie tehnoculturală a imaginii globale*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003
40. Marcuse, Herbert, *Scrieri filosofice*, Ed. Politică, Buc., 1977, p. 191
41. Mavrodin, Henry, *Introducere la pretenția pentru baroc*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 6/iunie 2006, p. 16
42. Mavrodin, Irina, *Cultura şi mass media: un raport problematic*, în rev. *Secolul 21*, nr. 1-6/2006, p. 9-14
43. Mihu, Achim, *Antropologie culturală*, Ed. Napoca Star, Cluj, 2002, p. 87-88 (Cultură şi civilizație), 88-91 (Definiția culturii), p. 91-100 (Componentele culturii), p. 100-104 (Elementele, structura şi manifestările culturii, 105-112 (Rolul culturii).
44. Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974, p. 37-39, 45-96
45. Muresan, Vlad, *Criza antropologiei şi sarcina ei originară*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2005
46. Noica, Constantin, *Mathesis sau bucurille simple*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 21
47. ----, *Modelul cultural European*, Ed. Humanitas, Buc., 1993 (Regula, excepția si naşterea culturilor, p. 11-26) p. 27-34
48. ----, *Rostirea românească*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1970
49. Pârvan, Vasile, *Datoria vieții noastre*, Ed. Univers, Buc., 1999, p. 67-121 (ritmul istoric si cultural)

50. Paz, Octavio, *Dubla flacără*., Ed. Humanitas, Buc., 1998
51. Petcu, Marian, *Puterea şi cultura. O istorie a cenzurii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
52. Restian, Adrian, *Homo ciberneticus*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1981, p. 145-151
53. Segre, Cesare, *Istorie-cultură-critică*, Ed. Univers, Buc., 1986
54. Simmel, Georg, *Cultura filosofică*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 209 şi urm.
55. Sloterdijk, Peter, *Critica raţiunii cinice*, vol. *I*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000 si vol. II, 2003
56. ----, *Reguli pentru parcul uman*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
57. Spengler, Oswald, *Declinul Occidentului*, vol. 1 şi 2, Ed. Beladi, Craiova, 1996
58. Stavarache, Martha Ioana, *Valenţe creatoare şi impact formativ în spectacolele pentru copii şi tineret*, Unatc Press, Buc., 2008, p. 34-44.
59. Stroe, C., *Filozofie. Cunoaştere. Cultură. Comunicare*, Ed. Lumina Lex, Buc., 2000
60. Tagore, Rabindranath, *Sadhana*, Ed. Stress, Buc., 1990, p. 22-23
61. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 219-234
62. Vianu, Tudor, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 311 (criza culturii)
63. Wendorff, Rudolf, *Zeit und Kultur, Geschichte des Zeitbewußtseins in Europa*, West-deutscher Verlag, Wiesbaden, 1980
64. White, Leslie A., în vol. *Antropologie culturală* de Achim Mihu, Ed. Napoca Star, Cluj, 2000, p. 81-84
65. Zamfirescu, Vasile Dem, *Filosofia inconştientului*, volumul al doilea, Ed. Trei, Buc., 2001, p. 48-67
66. ----, *Între logica inimii şi logica minţii*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, p. 155-262
67. xxxx, *Convorbiri cu Le Monde, întrebări pentru sfârşit de mileniu*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
68. xxxx, *Dictionary of Philosophy and Religion*, William L. Reese, Humanities Press, USA, 1980

69. xxxx, *Dicționar Petit Robert*, Ed. Firmin-Didot SA, Paris, ediția 1976, p. 393
70. xxxx, *Dicționar sociologic*, Ed. Babel, Buc., 1993, p. 147, 152
71. xxxx, *Sociologie de la culture şi Culture et civilisation*, Encyclopaedia Universalis, corpus 6., Paris, 1990
72. xxxx, *The encyclopaedia of Philosophy*, vol. 1 şi 2, Paul Edward, MacMillan Inc. 1967

IX.B.3 Conceptul de civilizație

1. Braudel, Fernand, *Gramatica civilizațiilor*, Ed. Meridiane, Buc., 1994, vol.I*I* şi II
2. ----, *Structurile cotidianului*, vol. 2, Ed. Meridiane, Buc., 1984, p. 85
3. Bréhier, Louis, *Civilizația bizantină*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1994
4. Cavallier, François, Jean Paul Ferrand, Phillipe Ducat, Pierre Maguard, *Omul*, Ed. Antet, Buc., 1999, p. 56-60
5. Childe, V. G., *Făurirea civilizației*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1966
6. Djuvara, N., *Civilizații si tipare istorice: un studiu comparat al civilizațiilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1999
7. Dumitriu, Anton, *Retrospective*, Ed. Tehnică, Buc., 1991, p. 155
8. Eminescu, Mihai, *Opere*, vol. 13, Ed. Academiei, Buc., 1985, p. 130
9. Huntington, Samuel P., *Ciocnirea civilizațiilor*, Ed. Antet, Buc., 1998, p. 56-114, 474-480
10. Kapucinski, Ryszard, O lume, două civilizații, in vol. Gardels, Nathan, *Schimbarea ordinii globale*, Ed. Antet, Buc., p. 9-14
11. Lorenz, Konrad, *Cele opt păcate capitale ale omenirii civilizate*, Ed. Humanitas, Buc., 2008
12. Marga, Andrei, *Raționalitate. Comunicare. Argumentare*, Ed. Dacia, Cluj, 1991, p. 192-208
13. Rousseau, J. J., *Discurs asupra originii fundamentelor inegalității dintre oameni*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1958
14. Sfez, Lucien, *Convorbiri cu Le Monde, Întrebări pentru sfârşit de mileniu*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 149-157
15. Tofler, Alvin, *Şocul viitorului*, Ed. Politică, Buc., 1973

16. Zarifopol, Paul, *Analogii penibile*, în vol. *Din registrul ideilor gingaşe. Pagini alese pentru a ține la curent pe tinerii cultivați şi serioşi*, Ed. Cultura Națională, Buc., 1926, p. 265-269
17. xxxx, *Dicționar Le Petit Robert*, Ed. Firmin-Didot SA, Paris, ediția 1976, p. 268

IX.B.4 Raporturile între cultură şi civilizație

1. Aron, Raymond, *Istoria şi dialectica violeței*, Ed. Babel, Buc., 1995
2. Babeți, Coriolan, *Istoria ca armă de dispută a arhetipurilor*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007
3. Caune, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000
4. Crainic, Nichifor, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iaşi, 1994
5. Dumitriu, Anton, *Retrospective*, Ed. Tehnică, Buc., 1991, p. 146-156
6. Eibl-Eibesfelodt, Irenäus, *Iubire şi ură. Rădăcinile biologice ale valorilor morale*, trad. Rom, Ed. Trei, Buc., 1998
7. Evseev, Ivan, *Dicționar de simboluri şi arthetipuri culturale*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2001
8. Fromm, Erich, *Texte alese*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 450-498
9. Gimbutas, Marija, *Civilizație şi cultură*, Ed. Meridiane, Buc., 1989, p. 76-120
10. Guenon, Réne, *Domnia cantității şi semnele vremurilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1995,
11. Hocke, Rene Gustave, *Lumea ca labirint*, Ed. Meridiane, Buc., 1973,
12. Jaspers, Karl, citat de Gustaf René Hocke în *Lumea ca labirint*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 23
13. Leclerc, Gérard, *Mondializarea culturală, civilizații puse la încercare*, Ed. Ştiința, Chişinău, 2003
14. Lorenz, Konrad, *Aşa-numitul rău. Despre istoria naturală a agresiunii*. Trad. Rom, Ed. Humanitas, Buc., 1998
15. ----, *Cele şapte păcate capitale ale lumii civilizate*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
16. ----, *Si el vorbea cu patrupedele, cu pasările si cu peştii. Aşa a descoperit omul câinele*, trad. rom., Ed. Polirom, Iaşi, 2001

17. Maliţa, Mircea, *Zece mii de culturi, o singură civilizaţie*, Ed. Nemira, Buc., 2001
18. Morris, Desmond, *Maimuţa goală*, Ed. Enciclopedică, Buc., 1991
19. ----, *The Human Zoo* şi *The Naked Couple,* Ed. Enciclopedică, Buc., 1991
20. Pierre Francastel, *Figura şi locul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 181-188
21. Popescu, Costin, *Publicitatea: o estetică a persuasiunii*, Ed. Universităţii din Bucureşti, Buc., 2005, p. 255-281
22. Sorel, Georges, *Reflecţii asupra violenţei*, Ed. Incitatus, Buc., 2003
23. Steinhardt, N., *Primejdia mărturisirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 225-232 Eibl-Eibesfelodt, Irenäus, *Agresivitatea umană*, trad. Rom, Ed. Trei, Buc., 1995
24. Stere, Ernest, *Artă şi filosofie*, Ed. Junimea, Iaşi, 1979, p. 78-86
25. Tănase, Al., *Cultură şi civilizaţie*, Ed. Politica, Buc., 1977.
26. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 222-225
27. Uscătescu, George, *Onotologia culturii*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1987, p. 58
28. Vianu, Tudor, *Filosofia culturii*, în *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 158
29. Wald, Henry, *Înţelesuri iudaice*, Ed. Hasefer, Buc., 1995, p. 93
30. Zamfirescu, Vasile Dem, *Etică şi etologie*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1982
31. ----, *Între logica inimii şi logica minţii - Definiţiile omului şi etologia*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985
32. Zola, Emile, *Bestia umană*, Ed. Continental, Alba-Iulia, 1992
33. xxxx, *Dictionary of Philosophy and Religion*, William L. Reese, Humanities Press, USA, 1980
34. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiinţe umane*, Ed. All Educaţional, Buc., 2004, p. 207-209
35. xxxx, *The Encyclopaedia of Philosophy*, vol. 1 şi 2, Paul Edward, MacMillan Inc. 1967
36. xxxx, *Violenţa – Violence*, antologie de Mircea Ivănescu, Festivalul internaţional de Teatru Tânăr Profesionist, Sibiu, 1996

IX.B.5 Raportul între natură pe de o parte şi civilizație şi cultură pe de altă parte

1. Bonnefous, Edouard, *Omul sau natura?*, Ed. Politica, Buc., 1976
2. Cavallier, François, Ferrand, Jean Paul, Ducat, Phillipe, Maguard, Pierre, *Omul*, Ed. Antet, Buc., 1999, p. 7 -52
3. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 58
4. Comărnescu, Petre, *Kalogathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 11-29
5. de Jouvenel, Bernard, *Progresul în om*, Ed. Politica, Buc., 1983
6. Dufrenne, Mikel, *Pentru om*, Ed. Politică, Buc., 1971, p. 163-174
7. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 238
8. Herseni, Traian, *Literatură şi civilizație*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 33
9. Iftode, Cristian, *Natură, cultură, structură, Lévi-Strauss şi "spectrul" deconstrucției*, in rev. *Analele Universității Bucureşti,* Filosofie, anul LIII-2004, p. 106-114
10. Marcus, Solomon, *Paradigme universale*, I, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 187-200
11. Noica, Constantin, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 62
12. Rousseau, Jean Jacques, *Discurs asupra originii şi fundamentelor inegalității dintre oameni*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1958., p. 67-68
13. Tonoiu, Vasile, *Spiritul ştiințific modern în viziunea lui G. Bachelard*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974, p. 65-88
14. Wald, Henri, *Înțelesuri iudaice*, Ed. Hasefer, Buc., 1995, p. 99-102
15. Zamfirescu, Vasile Dem, *Între logica inimii şi logica minții*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1985, p. 155-160
16. xxxx, Rev. *Secolul XX*, (Loc-locuire-poluare), Nr. 1-2-3, 1999, p. 60

IX.B.6 Conceptul de creație şi cel de operă

1. Anania, Bartolomeu Valeriu (comentat de), *Pentateuhul*, Ed. Insitutului Biblic şi de Misiune a BOR, Buc., 1997
2. Anzieu, Didier, *Le corp de l'oeuvre, Essais psychanalitique sur le travail créateur*, *n&f, Coll connaissaince de la'inconscient*, Ed. Gallimard, Paris, 1981
3. ----, *Psihanaliza travaliului creator*, Ed. Trei, Buc., 2004

4. Arendt, Hannah, *Condiția umană*, Ed. Ideea Design & Print, Casa Cărții de Ştiință, Cluj, 2007, p. 147-160
5. Berdiaev, Nicolai, *Sensul creației*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
6. Bergson, Henri, *Evoluția creatoare*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1998
7. Blaga, Lucian, *Aspecte antropologice*, Ed. Facla. Cluj Napoca, 1976, p. 145-167
8. ----, *Ştiință şi creație*, Ed. Humanitas, Buc., 1996 (v. Trilogia valorilor, I)
9. ----, *Zări şi etape*, Ed. Minerva, Buc., 1990, p. 235, *„Culturi şi jocuri"*
10. Bloom Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006
11. Boboc, Alexandru, *Confruntări de idei în filosofia contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1983
12. Boia, Lucian, *Pentru o istorie a imaginarului*, Ed. Humanitas, Buc., 2000
13. Borges, Jorge Luis, *Floarea lui Coleridge*, în *Cartea de nisip*, Ed. Univers, Buc., 1983 p. 109-112 (*singurul creator este spiritul însuşi*)
14. Boris, Groys, *Despre nou. Eseu de economie culturală*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2003
15. Borstin, Daniel J., *Căutătorii*, Ed. Meridiane, Buc., 2001
16. ----, *Creatorii*, vol. *1* si *2*, Ed. Meridiane, Buc., 2001
17. ----, *Descoperitorii*, Ed. Meridiane, Buc., 1996
18. Botta, Dan, *Limite şi alte eseuri*, Ed. Crater, Buc., 1996, p. 115-117
19. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Univers, Buc., 1998, p. 296-390 (Câteva proprietăți generale ale câmpului de producție culturală)
20. Caillois, Roger, *Eseuri despre imaginație*, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 250 (Jocul)
21. Camus, Albert, *Mitul lui Sisif*, ELU, Buc., 1969, p. 44-51, 97-133
22. Carrière Jean-Claude, Eco Umberto, *Nu sperați că veți scăpa de cărți*, Ed. Humanitas, Buc., 2010
23. Cioran, Emil, Wolfgang Kraus, *Despre Emil Cioran*, în rev. *Romania literară*, Nr. 20, 22 mai 2009, p. 17
24. Clayton, Peter A. şi Martin J. Price, *Cele şapte minuni ale lumii antice*, Ed. Vestala, Buc., 1999, Ed. Saeculum I.O. (Piramidele, Grădinile suspendate din Babilon, Mausoleul din Halicarnas, Templul zeiței Artemis din Efes, Colosul din Rhodos, Farul din Alexandria, Statuia lui Zeus din Olimpia şi Zidurile Babilonului ş.a. (19)

25. De Bono Edward, *La boîte de la créativité*, Ed. L´organisation, Paris, 2004
26. Didier, Anzieu, *Psihanaliza travaliului creator*, Ed. Trei, Buc., 2004
27. Dimitriu, Anton, *Philosofia mirabilis*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1992, p. 126-135
28. Dufrenne, Mikel, *Poeticul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 161-193 (Imaginația. Inspirația)
29. Durand, Gilbert, *Figuri şi chipuri ale operei*, Ed. Nemira, Buc., 1998
30. Eco, Umberto, *Interpretare şi suprainterpretare*, Ed. Pontica, Constanța, 2004, p. 62-81
31. Eliade, Mircea, *Două tipuri de creatori*, în vol. *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 132
32. ----, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 26-29, *despre speciile gândirii* (p. 142-143 - cunoaşterea gordianică)
33. ----, *Imagini şi simboluri*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
34. ----, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 68-71, 79-81, 205-208
35. ----, *Poimâine*, în rev. *Criterion,* 15 oct. 1934, ediția 1990
36. Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii*, vol. I, Ed. Fundației Pro, Buc., 2003, p. 14-64
37. Foucault, Michel, *Ce este un autor*?, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2004, p. 33-63 (noțiunea de operă)
38. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Intelectualii în câmpul puterii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
39. Ghişe, Dumitru, Angela Botez, Victor Botez (coordonatori), *Lucian Blaga – Cunoaştere şi creație, culegere de studii*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1987
40. Goldmann, Lucien, *Sociologia literaturii*, Ed. Politică, Buc., 1972, p. 39-47, 75-98 („*Subiectul creație culturală*")
41. Guenon, Réne, *Demiurgul*, Ed. Herald, Buc., 2005
42. Hartman, Nicolai, *Vechea şi noua ontologie*, Ed. Paideia, Buc., 1997, p. 117-120 (Demiurgicul în om)
43. Heidegger, Martin, *Despre miza gândirii*, Ed. Humanitas, Buc., 2007, p. 88-92

44. Heisenberg, Werner, *Partea şi întregul*, Ed. Humanitas, Buc., 2008, pag. 257-265
45. Huizinga, Johan, *Homoludens*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 95, 137
46. Ianoşi, Ion, *Nearta - artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. I, p. 184-200, 244-285
47. *Imnuri vedice*, ELU, Buc., 1969 (din Rig Veda), cu un cuvânt înainte de Sergiu AL. George în "*Timaios*" *despre Demiurg*.
48. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicii*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 34-37
49. Jaspers, K., *Teste filosofice*, Ed. Politică, 1986, p. 309-312
50. Kotarbinski, Tadeus, *Tratat despre lucrul bine făcut*, Ed. Politică, Buc., 1976, 42-55, p. 55-74
51. Landau, Erika, *Psihologia creativității*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1979 sau Ed. Meridiane, Buc., 1985
52. Liiceanu, Gabriel, *Despre limită*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
53. Lossky, Vladimir, *Teologia mistică a bisericii de răsărit*, Ed. Anastasia, Buc., 1993, p. 121-161
54. Lubart, Todd (coord.), *Psychologie de la créativité*, Ed. Armand Collin, Paris, 2005
55. Lupasco, Stephane, *Logica dinamică a contradictoriului*, Ed. Politică, Buc., 1982, p. 327-357
56. Marcus, Solomon, *Invenție şi descoperire*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1989
57. ----, *Paradigme universale*, I, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 174-187 (Invenție şi descoperire)
58. ----, *Paradigme universale*, II, *Pornind de la un zâmbet*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 184-185 (Între demiurgic şi hermeneutic)
59. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 443-483
60. ----, *Hermeneutica ideii de literatură*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987, p. 228-243
61. Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1974, p. 120-122
62. ----, *Artă şi ordonator*, Ed. Meridiane, Buc., 1974

63. Moraru, Ion, *Psihologia creativității*, Ed. Victor, Universitatea Hyperion, vol. I si II, Buc., 1998
64. Munteanu, Anca, *Incursiuni creatologice*, Ed. Augusta, Timişoara, 1994
65. Negulescu, P. P., *Geneza formelor culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1984, cap. XI, „O condiție biologică a originalității", p. 350-356, cap. XIV, „Psihologia invenției", p. 374-383
66. Noica, Constantin, *Creație şi frumos în rostirea românească*, Ed. Eminescu, Buc., 1973
67. ----, *Cum e cu putință ceva nou*, Ed. Moldova, Iaşi, 1995, p. 259-260, 294-305
68. ----, *Mathesis sau bucuriile simple*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
69. ----, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, „Regula, excepția şi nasterea culturilor", p. 11-26
70. ----, *Schiță pentru istoria lui "Cum e cu putință ceva nou"*, Ed. Moldova, Iaşi
71. Patapievici, H. R., *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 355-359.
72. Petreu, Marta, *Despre bolile filozofilor. Cioran*, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, sau Ed. Polirom, Iasi, 2008, p. 31
73. Piaget, Jean, *Psihologia inteligenței*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1990
74. Platon, *Dialoguri*, ELU, Buc., 1968, p. 292-294 (Banchetul)
75. ----, *Opere*, VII, Ed. Ştiințifică, Buc., 1993, (Timaios), p. 105-217
76. ----, *Opere*, VII, Ed. Ştiințifică, Buc., 1993, p. 144-159 (Demiurgul)
77. Protopopescu, Valentin, *Dincolo de seninătate*, Ed. Trei, Buc., 2001, p. 261-286
78. Roco, Mihaela, *Creativitate şi inteligență emoțională*, Ed. Polirom, Iaşi, 2001, 2004
79. Roşca, Al., *Creativitatea*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1972
80. ----, *Creativitate generală şi specifică*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1981
81. Russ, Jacqueline (coordonator), *Istoria filosofiei*, vol. I, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2000, p. 116-117
82. Şerbănescu, Andra, *Cum se scrie un text*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, ediția a II-a

83. Steiner, George, *Grammaires de la création*, Ed. Gallimard, Paris, 2001
84. ----, *Cele trei limbaje ale omului*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 9/sep. 2008, p. 15
85. Steinhardt, N., *Primejdia mărturisirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, ediția a III-a, p. 233-238
86. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noțiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 348-375
87. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. EsentiAll, Buc., 2000, p. 147-157
88. Țuțea, Petre, *Omul. Tratat de antropologie creştină*, Ed. Timpul, Iaşi, 2003, p. 101-105, 151-152, 226-227, 229-241, 260-261, 573-581
89. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 13, Ed. Minerva, Buc., 1987, p. 573-650 (*Originalitatea*)
90. ----, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 257-261
91. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, „Tezele unei filosofii a operei", p. 354-398
92. Vintilă, Horia, *Dumnezeu s-a născut în exil*, Ed. Europa, Craiova, 1991, p. 115
93. Wald, Henri, *Înțelesuri iudaice*, Ed. Hasefer, Buc., 1995, p . 89-96
94. Wittgenstein, Ludwig, *Însemnări postume*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
95. xxxx, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 354-394

IX.B.7 Conceptul de formă (formele culturii spirituale)

Forma fiind un concept universal, cu ubicuitate în natură şi în spațiul creațiilor tehnologice, organizaționale şi spirituale, aici desemnează particularitățile creațiilor culturale (formele sau sferele culturii fundamentale), care sunt şapte la număr. La disciplina Estetica conceptul de formă desemnează, pe de o parte, ramurile artei, care sunt tot şapte la număr, iar, pe de altă parte, e utilizat în mod special în analiza operei de artă, în cele două ipostaze ale sale aşa cum le-a rafinat Luigi Pareyson: forma formantă şi forma formată.

În ceea ce priveşte disciplina Teoria culturii, în afară de cele şapte forme fundamentale există şi prelegerea despre Tipologii ale culturilor, de exemplu: Occident, Răsărit, Orient; Culturi ale perioadelor istorice; Cultură tehnico-ştiințifică şi umanistă; cultură cultă şi cultură populară; cultură

rurală şi cultură urbană; cultură „majoră" şi cultură „minoră" (Blaga); cultură înaltă şi cultură de masă, etc.

La urma urmei, dincolo de alte considerații, despre om putem afirma că este creator de forme.

1. Adămuț, I., *Socrate şi oaia rătăcită*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 9, sep. 2005, p. 27
2. Asimov, Isaac, *Visele sunt sacre*, Ed. Teora, Buc., 1999, p. 14-15
3. Bergson, Henri, *Cele două surse ale moralei şi religiei*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1992
4. *Bhagavad – Gita - Cartea a unsprezecea: Viziunea celui cu multe forme*, Ed. Herald, Buc., 2006
5. Blaga, Lucian, *Artă şi valoare, Trilogia vlaorilor*, III, Ed. Humanitas, Buc., 1996
6. ----, *Despre conştiința filosofică*, Ed. Facla, Cluj-Napoca, 1974
7. ----, *Trilogia culturii*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1944, p. 7-158 (Orizont şi stil) sau ELU, Buc., 1969, p. 87 şi urm.
8. ----, *Zări şi etape*, Ed. Minerva, Buc., 1990, p. 207-226, 276
9. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 197-198
10. ----, *Filosofia formelor simbolice. Introducere* (I), în vol. *Filosofie contemporană*, Ed. Garamond, Buc., 1996, p. 95-111 sau Ed. Paralela 45, Piteşti, vol. I şi II, 2008
11. Claude, Bonnange, Thomas Chantal, *Don Juan sau Pavlov?,* Ed. Trei, Buc., 1999, p. 147-148
12. Coestler, Arthur, *Janus Calman*, Levy, Paris, 1979
13. Dittman, Lorenz, *Stil, simbol, structură*, Ed. Meridiane, Buc., 1988
14. Dumitriu, Anton, *Retrospective*, Ed. Tehnică, Buc., 1991, p. 76-88
15. Durkheim, Émile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995 p. 17
16. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 117
17. Focillon, Henri, *Viața formelor*, Ed. Meridiane, Buc., 1995, Ed. a doua
18. Francastel, Pierre, *Realitatea figurativă*, Ed. Meridane, Buc., 1972, p. 288
19. Frobenius, Leo, *Paideuma*, Ed. Meridiane, Buc., 1985
20. Gassner, John, *Formă şi idee în teatrul modern*, Ed. Meridiane, Buc., 1972

21. Habermas, Jürgen, *Fundamentele prepolitice*, în vol. Habermas, Jürgen, Joseph Ratzinger, *Dialectica secularizării*, Ed. Apostrof, Cluj-Napoca, 2005, p. 91-98
22. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers., Buc., 1974, p. 289-303
23. Ionescu, Nae, *Istoria logicei*, 1929-1930, p. 48-52
24. *Istoria filozofiei moderne*, vol. 2, Societatea Română de filozofie, Buc., 1938, p. 193-195)(Rickert despre Kant, 1924)
25. Kagan, M.S., *Morfologia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1979, p. 289
26. Kernbach, Victor, *Miturile esențiale, antologie de texte*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1978, p. 85-86
27. Lovinescu, Vasile, *Meditații, simboluri şi rituri*, Ed. Rosmarin, Buc., 1997, p. 14-15
28. Negulescu, P.P., *Geneza formelor culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1984, p. 144-169
29. Nietzsche, Friedrich, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 433 (modul religios)
30. Noica, Constantin, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 87-89
31. ----, *Un alt înțeles pentru morfologia culturilor. Morfologia culturii europene*, în rev. *România Literară*, Nr. 45, 6 nov. 1986
32. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 288-290
33. Petrovici, Ion, *Douăsprezece prelegeri universitare despre Immanuel Kant*, Ed, Agora, Iaşi, 1994, p. 88
34. Piaget, Jean, *Structuralismul*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1973, p. 7
35. Read, Herbert, *Originile formei în artă*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 78-103
36. Rusu, Liviu, *Logica frumosului*, ELU, Buc., 1968
37. Schelling, F. W., *Filosofia artei, Construcția formelor artistice prin opoziționarea seriei reale cu cea ideală*, Ed. Meridiane, Buc., 1992, p. 15-192
38. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 23
39. Stephane, Lupasco, *Logica dinamică a contradictoriului*, Ed. Politica, Buc., 1982, p. 327
40. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noțiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 312-347

41. Tonoiu, Vasile, *Ontologii arhaice în actualitate*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1989
42. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 7, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 542-550
43. Wald, Henri, *Tensiunea gândirii*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1991, p. 163-171 (Unitatea valorilor)
44. Werner, Heisenberg, *Partea şi întregul*, Ed. Humanitas, Buc., 2008, p. 147
45. Worringer, Wilhelm, *Abstracţie şi intropatie*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 320-326
46. xxxx, *Ficţiune şi formă*, Ed. Meridiane, Buc., 1989

IX.B.8 Mitul – formă a culturii spirituale

1. Barthes, Roland, *Le mythe aujourd'hui*, în *Mythologies*, Éditions du Seuil, Paris, 1970
2. ----, *Mitul în zilele noastre*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1997
3. ----, *Mythologies*, Paris, 1957, cf. Romanul scriiturii, Buc., 1987, p. 94-109
4. Baudrillard, Jean, *Societatea de consum. Mituri şi structuri*, Ed. comunicare.ro, Buc., 2005
5. Benoist, Luc, *Semne, simboluri şi mituri*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
6. Blaga, Lucian, *Zări şi etape*, Ed. Minerva, Buc., 1990, p. 173-176
7. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicţionar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 438-440
8. Borbely, Ştefan, *Mitologie generală*, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2004
9. Brunschvieg, L., *Les âges de l'intelligence*, F. Alcan, Paris, 1937, p. 14
10. Caillois, Roger, *Mitul şi omul*, Ed. Nemira, Buc., 2000, p. 114-138
11. Campbell Joseph, *The Power if Myth*, with Bill Moyers, Anchor Books, New York, 1991
12. ----, *The Hero with a Thousand Faces*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, First Edition 1949
13. Cassirer, Ernst, *Filosofia formelor simbolice,* vol. II, *Gândirea mitică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008
14. ----, *Langage et mythe*, Éditions de Minuit, Paris, 1973
15. Călin, Vera, *Alegoria şi esenţele*, ELU, Buc., 1969, p. 40-47
16. Coman, Mihai, *Introducere în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008, p. 25-43, 309-321

17. Crainic, Nichifor, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iaşi, 1994
18. Detienne, Marcel, *Inventarea mitologiei*, Ed. Sympozion, Buc., 1997
19. Dinu, Mihai, *Haos, ordine, timp*, în rev. *Secolul 20*, Loc-locuire-poluare, Nr. 1-2-3/1999, p. 274-288
20. Dorfles, Gillo, *Estetica mitului*, Ed. Univers, Buc., 1975
21. Dumézil, Georges, *Mit şi epopee*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1993, vol. I, II
22. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999, p. 49-59
23. ----, *Figuri şi chipuri ale operei*, Ed. Nemira, Buc., 1998
24. Eco, Umberto, *Apocalitici e Integrati*, Ed. Bompiani, Milano, 1964
25. Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, Ed. Univers, Buc., 1978
26. ----, *Imagini şi simboluri*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
27. ----, *Memorii*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, vol. I (1907-1960)
28. ----, *Mitul eternei reîntoarceri*, în *Eseuri*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1991
29. ----, *Mituri, vise şi mistere*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998
30. Faivre, Antoine, *Ezoterismul*, Ed. Paideia, Buc., 2008
31. Florian, Mircea, *Metafizică şi artă*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1992, p. 85-86, 192-194
32. Freud, Sigmund, *Dincolo de principiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, Iaşi, 1992, p. 248-262
33. Fry, Northrop, *Anatomia criticii*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 163-175
34. Georgescu, George Cristian, Georgescu Mitică, *Mitologie zoocinegetică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2002
35. Girardet, Raoul, *Mythes et mythologies politiques*, Ed. Seuil, Paris, 1986
36. Greimas, A.J., Despre sens, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 198-202 (Componentele structurale ale mitului: armătura, mesajul, codul)
37. ----, *Mitologia comparată*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 451-466
38. Grueber, H.A., *Myths of Northern Lands*, vol. I, New York, 1895
39. Herseni, Traian, *Literatură şi civilizaţie*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 182-229
40. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 220-233
41. Jung, C.G., K. Kereniy, *Introduction à l'essence de la mythologie*, Paris, 1974
42. Kernbach, Victor, *Dicţionar de mitologie generală*, Ed. Albatros, Buc., 1983

43. ----, *Mit şi mitogeneză. Mitosferă*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1995
44. ----, *Miturile esențiale*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1978 (antologie de texte)
45. Lévi-Strauss, Claude, *Antropologie structurală*, Ed. Politică, Buc., 1978, p. 246-279
46. Lovinescu, Vasile, *Meditații. Simboluri. Rituri*, Ed. Rosmarin, Buc., 1997
47. ----, *Mitul sfâşiat*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1993
48. Morin, Edgar, *Starurile*, Ed. Meridiane, Buc., 1977
49. Nédoucelle, Maurice, *Philosophie de la religion*, în *Contemporany Philosophy*, p. 173
50. Nietzsche, Friedrich, *Naşterea tragediei* în vol. *De la Apollo la Faust*, Ed. Meridiane, Buc., 1978,
51. Oişteanu, Andrei, *Mithos & Logos,* Ed. Nemira, Buc., 1997
52. ----, *Religie, politică şi mit* (Texte despre Mircea Eliade şi Ioan Petru Culianu), Ed. Polirom, Iaşi, 2007
53. Olinescu, Marcel, *Mitologie românească*, Ed. Casa Şcoalelor, Buc., 1944 şi/sau Ed. Saeculum, Buc., 2001
54. Olteanu, Antoaneta, *Metamorfozele sacrului. Dicționar de mitologie populară*, Ed. Paideia, Buc., 1998
55. Otto, Rudolf, *Despre Numinos*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996, p. 199-231
56. Panfile, Tudor, *Mitologie românească*, editat de M.A. Canciovici, Ed. All, Buc., 1997
57. Pernety, A.J., *Dictionaire Mytho-Hermetique*, Ed. Bauche, Paris, 1787
58. Pleşu, Andrei, *Scrisoare către Sorin Dumitrescu*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 9, sep. 2005, p. 45 (Sincretismul)
59. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 171-190
60. Rouvillois, Samuel, *Corps et Sagesse. Philosophie de la liturgie*, Aletheia, Librairie Arthème Fayard, 1995, p. 415 şi urm.
61. Souvarine, Boris, *Staline*, Paris, 1937
62. Swedenborg, Emanuel, *Despre credință*, Ed. Firul Ariadnei, Buc., 2006
63. ----, *Despre Domnul Iisus Christos*, Ed. Firul Ariadnei, Buc., 2005
64. Tonoiu, Vasile, *Ontologii arhaice în actualitate*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 203-228

65. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All Educațional, Buc., 2000, p. 232-241 ("O estetică mitopoetică", relația mit-ritual-artă)
66. Turner, Victor Witter, *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure (Symbol, Myth & Ritual)*, Cornell University Press, Paperback – December, 31, 1977
67. Țuțea, Petre, *Omul. Tratat de antropologie creştină*, Ed. Timpul, Iaşi, 2003, p. 616-630
68. Vianu, Tudor, *Opere,* vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 59-61
69. Vintilă, Horia, *Prezența mitului (Presencia del mito)*, Madrid, 1956
70. Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, Ed. Academiei Române, Buc., 1987
71. Wellek, René, Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 245-280
72. Wunenburger, Jean-Jacques, *Filosofia imaginilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 297-302
73. Zimmer, Heinrich, *Mituri şi simboluri*, în vol. *Civilizația indiană*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
74. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 688-693

IX.B.9 Arta – formă fundamentală a culturii spirituale

1. Arbore, Grigore, *Forma ca viziune*, Ed. Meridiane, Buc., 1984
2. Arnheim, Rudolf, *Arta şi percepția vizuală*, Ed. Meridiane, Buc., 1979, p. 106-168
3. Balotă, Nicolae, *Literatura şi cultura versus istoria*, în ziarul *Curentul*, 4 dec. 1998, p. 25
4. Banfi, Antonio, *Filosofia dell arte*, Ed. Reuniti, Roma, 1962
5. Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 87 şi urm.
6. ----, *Trilogia valorilor*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1946, p. 642, 681, 692
7. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 80-81 (arie culturală)
8. Borges, Jorge Luis, *Floarea lui Coleridge*, în *Cartea de nisip*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 109-112 (singurul autor e spiritul)

9. Boutot, Alain, *Inventarea formelor*, Ed. Nemira, Buc., 1966
10. Cassirer, Ernst, *Filosofia formelor simbolice: Introducere,* în vol. *Filosofie contemporană*, texte alese, traduse şi comentate de Alexandru Boboc şi Ioan D. Roşca, Ed. Garamond, Buc., 1997, p. 95-112
11. Călin, Vera, *Alegoria şi esența*, ELU, Buc., 1969, p. 252-269
12. Claret, Jacques, *Ideea şi forma*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1982
13. D'Aquino, Thoma, *Despre ființă şi esență*, Ed. Paideia, Buc., 1995, cap. I, II, V, VII
14. Doinaş, Ştefan Augustin, *Limbaj şi mit*, în ziarul *Curentul,* 20 apr. 2002, p. 14
15. Dumitriu, Anton, *Retrospective*, Ed. Tehnică, Buc., 1991, p. 75 şi urm. (v. forma mentis)
16. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 71-73
17. Focillon, Henri, *Viața formelor*, Ed. Meridiane, Buc., 1995
18. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 19-26 (Bildung)
19. Gombrich, E.H., *Norma şi forma*, Ed. Meridiane, Buc., 1981
20. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 127-130, 279-282, 289-304
21. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 33-70
22. Ianoşi, Ion, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. I, p. 16-41
23. Ionescu, Nae, *Curs de storie a metafizicei*, Ed Anastasia, Buc., 1996, p. 109-121 (multiplicitatea)
24. Langer, Susanne, *Feeling and Form*, Routledge & Kegan Paul, 1963
25. Lévy, Pierre, *Cyberculture*, University of Minesotta Press, Minneapolis, London, 2001 (arta în cultura cibernetică)
26. Liiceanu, Gabriel, *Om şi simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 169-174
27. Lotman, Iuri, *Studii de tipologia culturii*, Ed. Univers, Buc., 1974
28. Nietzsche, Friedrich, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 433-434, (lumea: critica nevoii psihologice de ştiință, modul moral de a privi lumea, sentimentele legate de ierarhia socială)
29. Noica, Constantin, *Mathesis sau bucuriile simple*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 7-28

30. ----, *Schiță pentru istoria lui Cum e cu putință ceva nou*, Ed. Moldova, Iaşi, p. 59-74
31. Papu, Edgar, *O parte din teza de doctorat susținută în anul 1945*, în rev. *România literară*, 29 mai, 4 iunie 2002, p. 17
32. Rouvillois, Samuel, *Corps et Sagesse. Philosophie de la liturgie*, Aletheia, Librairie Arthème Fayard, 1995, p. 415 (Schelling)
33. Sendrail, Marcel, *Înțelepciunea formelor*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 14-61
34. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 7, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 542-552
35. ----, *Postume*, ELU, Buc., 1966, p. 198-207
36. Worringer, Wilhelm, *Abstracție şi intropatie*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 320-326

IX.B.10 Religia - formă fundamentală a culturii spirituale

1. Achim, Mihu, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 49-51
2. Angé, Marc, *Religie şi antropologie*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1995
3. Augustin, Fer., *Despre îngeri şi oameni*, Ed. Humanitas, Buc., 2004
4. Bachofen, J. J., *Der Baer in dem Religionen des Altertums*, Ch. Meyri, Basel, 1963
5. Banica, Mirel, *Biserica Ortodoxa Română, stat şi societate în anii '30*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
6. Barbour, Ian G., *Când ştiința întâlneşte religia. Adversare, străine sau partenere?* Ed. Curtea Veche, Buc., 2006
7. Bălan Mihailovici, Aurelian, *Dicționar onomastic creştin*, Ed. Minerva, Buc., 2003
8. Belu, D. J., *Sfinții părinți după trup*, articol, rev. *Studii Teologice*, nr. 5-6/1957, p. 46
9. Berdiaev, Nicolai, *Sensul creației*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
10. Bergson, Henri, *Cele două surse ale moralei şi religiei*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1992
11. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune a BOR, Buc., 1994
12. Blaga, Lucian, *Curs de filosofia religiei*, Ed. Fronde, Alba Iulia-Paris, 1994,

13. ----, *Gândire magică şi religie*, Trilogia valorilor, II, Ed. Humanitas, Buc., 1996
14. ----, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 290-308
15. ----, *Trilogia valorilor*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1946, p. 496-513, (v. „Religie şi spirit", cap. II, p. 497-530)
16. Bochenski, J. M., *Ce este autoritatea?* Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 121-130 (autoritate şi credință)
17. Borella, Jean, *Criza simbolismului religios*, Ed. Institutului European, Iaşi, 1995.
18. Boulanger, André, *Orfeu, legături între orfism şi creştinism*, Ed. Meta, Buc., 1992
19. Bria, Ion (preot prof. dr.), *Dicționar de teologie ortodoxă*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1994
20. Bulgakov, Serghei, *Îngerul, prietenul ceresc*, în rev. *Cotidianul, Supl. Cultural*, 21 aug. 1995, p. 4-5
21. Burleigh, Michael, *Earthly Powers*, Harper Collins Publishers, 2007
22. Cains, Earle E., *Creştinismul de-a lungul secolelor*, Ed. Dragostea lui Dumnezeu în acțiune, Chişinău, 1992.
23. Calina, G., *Câteva noi perspective despre secularizare*, în Analele Universității din Craiova, seria Teologie, anul IX, nr. 12, Craiova Universitaria, 2004-6
24. Caputo, John şi Gianni Vatimo, *După moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2008
25. Caragiu, Florin, *Antropologia iconică*, Ed. Sophia, Buc., 2007
26. Carl, Henry F. H., *Dumnezeu, revelație şi autoritate*, Ed. Cartea Creştină, Oradea, 1994, 6 volume
27. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 104-155, 193-237
28. Cavallo, Guglielmo (coordonator), *Omul bizantin*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
29. Chihaia, Pavel, *Tradiții răsăritene şi influențe occidentale în Țara Românească*, Ed. Sfintei Arhiepiscopii a Buc.lor, Buc., 1993
30. Chirilă, Pavel (dr.), Lalica, Mihai (pr.), *Meditație la medicina biblică*, Ed. Christiana, Buc., 1992

31. Cocagnac, Maurice, *Simbolurile biblice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997.
32. Coman, Ioan G. (pr. prof.), *Probleme de filosofie şi literatură patristică*, Ed. Institutului Biblic şi de misiune al BOR, Buc., 1995
33. ----, *Şi cuvântul trup s-a făcut*, Ed. Mitropoliei Banatului, Timişoara, 1993
34. Comarnescu, Petru, *Kalogathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985 (Pomul dogmatic), p. 243-244.
35. Comte, Fernard, *Cărțile sfinte*, Ed. Enciclopedică, Buc., 1994
36. Consiliul Pontifical pentru cultură, *Pentru o pastorală a culturii*, Ed. Presa Bună, Iaşi, 1999
37. Corbin, Henri, *Mundus Imaginalis ou L'imaginaire et l'imaginal*, în *Cahiers internationaux de symbolisme*, nr. 6, 1964, p. 3-26
38. ----, *Nécessité d'angeologie*, în *L'ange et l'homme*, Ed. Albin Michel, Paris, 1978
39. ----, *Face de Dieu*, *Face de l'homme*. *Hermeneutique et sufisme*, Ed. Flamarion, Paris, 1983.
40. ----, *Paradoxul monoteismului*, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj, 1997
41. Crainic, Nichifor, *Nostalgia Paradisului*, Ed. Moldova, Iaşi, 1994, p. 19-41, 241-253
42. ----, *Sfințenia - Împlinirea umanului* (curs de teologie mistică), Ed. Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, Iaşi, 1993
43. Culianu, Eliade, *Dicționar al religiilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
44. Culianu, I. P., *Religie şi putere*, Ed. Nemira, Buc., 1996
45. de Chateaubriand, René, *Geniul Creştinismului*, Ed. Anastasia, Buc., 1998
46. de Coulanges, Fustel, *Cetatea greacă*, Ed. Meridiane, vol. I si II, 1984, Buc., p. 187
47. Deflem, M., *Ritual, Antistructure and religion: A discussion of Victor Turner's Procesual symbolic analysis*, in *Y.S.S.R.*, 30 (I), 1991
48. Delumeau, Jean, *În aşteptarea zorilor. Un creştinism pentru mâine, Ed. Polirom, Iaşi, 2006*
49. ----, *Religiile lumii*, Ed. Humanitas, Buc., 1996
50. Desille, Placide, *Nostalgia ortodoxiei*, Ed. Anastasia, Buc., 1995
51. *Dicționar de teologie ortodoxă, A-Z*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1994

52. Dilthey, Wilhelm, *Esența filosofiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 94-112
53. Dodds, E. R., *Dialectica spiritului grec*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
54. Dumitrescu, Sorin, *Îngerii domnului Pleşu*, revista *Idei în dialog*, nr. 9, sept. 2005, p. 42
55. Durkheim, Émile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995, Definiția fenomenului religios şi a religiei, p. 33-54, Eternul religiei, Conflictul dintre religie şi ştiință: el constă doar n funcția speculativă a religiei; ce se va ntâmpla cu această funcție, p. 390-393
56. Eckhardt, Meister, *Despre îngeri*, în rev. *Cotidianul, Supl. Cultural*, 21 aug. 1995, p. 1
57. Eisenberg, Josy, *O istorie a evreilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
58. Eliade, Mircea (editată de), *The Enciclopedia of Religion*, Simon & Schuster Macmillan, New York, 1995
59. ----, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 128-130
60. ----, *Imagini şi simboluri*, Ed. Humanitas, Buc., 1994.
61. *----, Istoria credințelor şi ideilor religioase*, Ed. Universitas, Chişinău, vol. 1, 2, 3, 1992
62. ----, *Morfologia religiilor. Prolegomene*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1993
63. ----, *Tratat de istoria religiilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1992,
64. Eminescu, Mihai, *Ortodoxia*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2003
65. Evdokimov, Paul, *Despre Filioque...?*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1996, p. 149-153
66. ----, *Ortodoxia*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1996
67. ----, Paul, *Prezența Duhului Sfânt în tradiția ortodoxă*, Ed. Anastasia, Buc., 1995
68. ----, Paul, *Taina iubirii*, Ed. Christiana, Buc., 1994
69. Felea, Ilarion V. (prof. univ. dr.), *Religia culturii*, Ed. Episcopiei ortodoxe române a Aradului, Arad, 1994
70. ----, *Religia iubirii*, Ed. Episcopiei ortodoxe române a Aradului, Arad, 1946, reeditată la mănăstirea Runc-Achim, Emilian Panait.
71. Feuerbach, Ludwi, *Esența creştinismului*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1961
72. Flew, Anthony, *Dicționar de filozofie şi logică*, Ed. Humanitas, Buc., p. 293-294
73. Florian, Mircea, *Metafizica şi arta*, Ed. Echinox, Cluj, 1992, p. 192-194

74. ----, *Recesivitatea ca structură a lumii*, Ed. Eminescu, Buc., 1987, vol. II, p. 298-343
75. Frossard, André, *Dieu en questions, Desclée de Brower*. Stock/Laurance Pernoud, 1990
76. Gadamer, Hans Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iasi, 2000, p. 127-142 („Experiența estetică şi cea religioasă")
77. Gaudin, Philippe (coord.), *Marile religii*, Ed. Orizonturi, Ed. Lider, Buc., 2003
78. Girard, Rene şi Giani Vattimo, *Adevăr sau credință slabă? Convorbiri despre creştinism şi relativism*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2009
79. Giussani, Luigi, *La originea pretenției creştine*, Ed. Meridiane, Buc., 2002
80. Gregersen, Niels Hnerik, *Dumnezeu într-o lume evoluționistă*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007
81. Guyan, Jean-Marie, *Arta din punct de vedere sociologic*, Ed. Meridiane, Buc., 1991
82. Habermas, Jurgen, Joseph Ratzinger, *Dialectica secularizării. Despre rațiune şi religie*, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj, 2005
83. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965, p. 381-445 sau ediția Ed. Iri, Buc., 2000
84. ----, *Prelegeri de filozofie a religiei*, Ed. Humanitas, Buc., 1990, p. 392, 405, 417-420
85. Herseni, Traian, *Literatură şi civilizație*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 148-181
86. Huizinga, Johan, *Amurgul Evului Mediu*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 234, citat din L. Burck Mardt
87. Hurduzeu, Ovidiu, Mircea Platon, *A treia forță: România profundă*, Ed. Logos, Buc., 2008
88. Ianolide, Ioan, *Întoarcerea la Hristos*, Ed. Christiana, Buc., 2006
89. Ianosi, Ion, *Nearta - arta*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. I, p. 162-200
90. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicii*, Ed. Anastasia, Buc., 1996
91. ----, *Prelegeri de filosofia religiei*, Biblioteca Apostrof, Cluj, 1994
92. James, William, *Tipurile experienței religioase*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1998

93. John, D. Caputo, Gianni Vattimo, *Dupa moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2008, p. 212-213
94. Jurcă, Eugen (pr. dr.), *Experiența duhovnicească şi cultivarea puterilor sufleteşti.* (Contribuții de metodologie şi pedagogie creştină). Ed. Marineasa, Timişoara, 2006
95. Kitagawa, Joseph Mitsuo, *În căutarea unității, istoria religioasă a omenirii*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
96. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, la p. 54: Sensul Martiriului lui Hristos şi la p. 82: Dialogul sceptic-credincios
97. Kristeva, Julia, *Noile maladii ale sufletului*, Ed. Trei, Buc., 2005 (despre iubire în Vechiul Testament)
98. Legendre, Pierre, *Dieu au mirroir. Etude sur l'institution des images*, Fayard, Paris, 1994
99. Leustean, L., *Stadiul dialogului interreligios şi perspectivele sale în ecumenismul european*, *J.S.R.I.*, nr. 2/summer 2002
100. Lévi-Strauss, Claude, *Antropologia structurală*, Ed. Politică, Buc., 1978, p. 197-291
101. Lewis, C. S., *Creştinismul redus la esențe*, Ed. Societatea Misionară Română, Buc., 1991
102. Liiceanu, Gabriel, Anca Manolescu, Andrei Pleşu, *Sensuri metafizice ale crucii*, Ed. Humanitas, Buc., 2007
103. Lomazzo, Gian Paolo, Federico Zuccaro, *Manierism, artă şi teorie*, Editura Meridiane, Buc., 1982, p. 483-490 („Numele lui Dumnezeu")
104. Lossky, Vladimir, *Introducere în teologia ortodoxă*, Ed. Enciclopedică, Buc., 1993
105. ----, *Teologia mistică a bisericii de răsărit*, Ed. Anastasia, Buc., 1993
106. ----, *Vederea lui Dumnezeu*, Ed. Deisis, Sibiu, 1995
107. Magnin, Thierry, *A deveni tu însuți în lumina ştiintei si a Bibliei*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007
108. Malinowski, Bronislaw, *Magie, ştiință, religie*, Ed. Moldova, Iaşi, 1993
109. Manolescu, Anca, *Europa şi întâlnirea religiilor. Despre pluralismul religios contemporan*, Ed. Polirom, Iaşi, 2005
110. Marcus, Solomon, *Paradigme universale*, I, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 226-237 (Ştiință şi religie).

111. Marga, Andrei şi Johann Marte, *Efectele globalizării asupra religiei în Romania*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2005
112. Mihălcescu, Ioan (mitropolit), *Dogmele bisericii creştine-ortodoxe*, ediția a II-a, Editura Episcopiei Romanului şi Huşilor, Huşi, 1994, p. 39
113. ----, *Teologia luptătoare*, ediția a II-a, Editura Episcopiei Romanului şi Huşilor, Huşi, 1994, p. 77
114. Mircea, Ioan, *Apocalipsa*, Ed. Harisma, Buc., 1995
115. Miroiu, Adrian, *Metafizica lumilor posibile şi existența lui Dumnezeu*, Ed. All, Buc., 1993
116. Mosoia, Catalin, *În dialog despre ştiință şi religie*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007
117. Muntean, Vasile V., *Istoria creştinătății*, Ed. Sofia, Buc., 2004
118. Neamtu, Mihail, *Vieți paralele? Ortodoxia şi secularizarea*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 7, iulie, 2007, p. 27-28
119. Nedoncelle, Marice, *Philosophie de la religion*, în *Contemporary Philosophy*
120. Negoiță, Athanase (Pr. Prof.), *Teologia biblică a vechiului testament*, Ed. Credința Noastra, Buc., 1992
121. Negulescu, P. P., *Geneza formelor culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1984
122. Nellas, Panayotis, *Omul - animal îndumnezeit*, Ed. Deisis, Sibiu, 1999, Editia a II-a.
123. Newberg, Andrew, Eugene D'Aquili, Vince Rause, *De ce Dumnezeu nu va dispărea niciodată*, Ed. Curtea Veche, Buc.
124. Nicolescu, Basarab, Magda Stavinski (editori), *Proceedings of the International Congress Trandisciplinarity approaches of the Dialogue between Science, Art and religion in the Europe of Tomorrow*, Sibiu, 2007, Ed. Curtea Veche, Buc.,
125. ----, *Science and Orthodoxy, a Necessary Dialogue*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2006
126. ----, *Transdisciplinarity in Science and Religion*, 1/2007 and 2/2007, Ed. Curtea Veche, Buc.,
127. Nicolescu, Basarab, *Moartea astăzi*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2008
128. Nietzsche, Friedrich, *Opere complete 3, Omenesc, prea omenesc,* I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 76-79

129.----, *Voința de putere*, Ed. Aiou, Oradea, 1999, p. 93-169, p. 433 (modul religios de a privi lumea: critica omului religios care îşi sublimează stările proprii; instinctele de supunere)
130.Ognev, Ivan, *Universul magiei*, Ed. Ideea Europeană, Buc., 2005 (magie)
131.Oişteanu, Andrei, *Religie, politică şi mit*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007
132.Onfray, Michel, *O contraistorie a filozofiei*, vol. II, *Creştinismul hedonist*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008
133.Otto, Rudolf, *Despre Numinos*, Ed. Dacia, Cluj, 1996, p. 199-231
134.----, *Sacrul*, Ed. Dacia, Cluj, 1992
135.Palmer, Michael, *Freud şi Jung despre religie*, Ed. Iri, Buc., 1999
136.Pamuk, Orhan, *Mă numesc Roşu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2006 (roman)
137.Panikkai, Raimon, *Între Dumnezeu şi cosmos. O viziune non-dualistă a realității. Dialoguri cu Swendoline Jarkzyk*, Ed. Herald, Buc., 2006
138.Paramahansa, Yogananada, *Divina iubire*, vol. I şi II, Ed. Ram, Buc., 2001
139.Pascal, *Cugetări*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1992, p. 291-342, 428-460
140.Patapievici, H. R., *Cerul văzut prin lentilă*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002,. P. 271-277
141.----, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 410-426.
142.Paul, Diel, *Divinitatea, simbolul şi semnificația*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2002
143.Pelikan, Jaroslav, *Tradiția creştină*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008 (evoluția gândirii creştine în perioada de după Reformă şi adaptarea mesajului evanghelic la o cultură secularizată, în care acesta trebuie să se confrunte cu indiferentismul şi cu o veritabilă „piață" a ideilor religioase)
144.Platon, *Opere*, VII, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1993, p. 144-159 (Demiurgul)
145.Plămădeală, Antonie, *Tradiție şi libertate în spiritualitatea ortodoxă*, Colecția Axios, Ed. Pronostic, Buc., 1995
146.Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003.
147.Polkinghorne, John, *Quarci, haos şi creştinism. Întrebări pentru ştiință şi religie*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2006

148. Pollack, Robert, *Credința biologiei şi biologia credinței*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007
149. Pruteanu, P., *Globalizarea şi religia: convergență sau divergență*
150. Puech, Henri Charles, *Despre gnoză şi gnosticism*, Ed. Herald, Buc., 2007
151. Qualben P, Lars., *A history of the Christian Church*, Thoman Nelson and sons, New York, 1958
152. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 171-190
153. Randell, Keith, *Luther şi reforma în Germania*, Ed. All, Buc., 1994
154. Renan, Ernest, *Viața lui Iisus*, Ed. AMB, Buc., 1991
155. Romanato, Gianopaolo, Mario G.Lombardo, Ioan Petru Culianu, *Religie şi putere*, Ed. Nemira, Buc., 1996
156. Römer, Thomas, *Moise, omul care L-a intalnit pe Dumnezeu*, Ed. Découvertes Univers, Colecțiile Cotidianul, Enciclopedica, Buc., 2007.
157. Ronvillois, Samuel, *Corps et sagesse, Philosophie de la liturgie*, Libriairie Aletheia, Librairie Arthème Foyard, Paris, 1995, p. 415-425, 463-465 (Guardini, Spectacolul liturgic)
158. Rorty, R., Vattimo, G., *Viitorul religiei*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008
159. Ruber, Martin, *Eu şi tu*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
160. Rus, Remus, *Dicționar enciclopedic de Literatură Creştină din primul mileniu*, Ed. Lidia, Buc., 2003.
161. ----, *Istoria filosofiei islamice*, Ed. Enciclopedică, Buc., 1994
162. Scărarul, Ioan, *Scara raiului*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1994
163. Scheler, Max, *Filosofie contemporană*, Ed. Garamond, Buc., 1995, texte alese, traduse şi comentate de Alxandru Boboc şi Ioan N. Roşca, p. 141-148
164. Schelling, F. W. J., *Filosofia artei*, Editura Meridiane, Buc., 1992, p. 128-157
165. Schmemann, Alexander, *Euharistia, taina împărăției*, Ed. Anastasia, Buc.
166. Schuon, Frithjo, *Despre unitatea transcedentală a religiilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
167. Schuré, Edouard, *Sanctuarele Orientului*, Ed. Princeps, Iaşi, 1994, cap. II, Din cartea a patra pe pământul sfânt, p. 254-262 (evreii, creştinii şi musulmanii).

168.Scrima, André, *Antropologia apofatică*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
169.Semen, Petre (pr. conf.), *Învățătură despre sfânt şi sfințenie în cărțile vechiului testament*, Ed. Moldovei, Iaşi, 1993
170.Sf. Grigorie de Naziaus, *Cuvântări teologice. Cinci cuvântări despre Dumnnezeu*, Ed. Herald, Buc., 2008
171.Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*, Ed. Scripta, Buc., 1995
172.Sf. Martinus de Bracara, *Opere morale*, Ed. Alter Ego Cristian, Galați, 1995
173.Sf. Teodor Studitul, *Iisus Hristos, prototip al icoanei sale*, Ed. Deisis, Alba Iulia, 1994
174.Sfântul Grigorie de Nyssa, *Marea cuvântare catehetică* (din colecția părinți şi scriitori bisericeşti), Ed. Institutului Biblic, Buc., 1946, p. 36
175.Shahak, Israël, *Povara a trei milenii de istorie şi religie iudaică*, Ed. Fronde, Alba Iulia-Paris, 1997
176.Shakespeare, William, *Sonetul nr. 66*
177.Simmel, Georg, *Cultura filozofică*, Editura Humanitas, Buc., 1998, „Contribuții la filozofia religiei", p. 176-208
178.Skouteris, K., *Hristos şi cultura. Câteva remarci introductive*, în Analele Universității din Craiova, seria Teologie, anul IX, nr. 12, Craiova Universitaria, 2004
179.Soloviov, *Rusia şi biserica universală*, Institutul European, Iaşi, 1994
180.Stan, Leo, *Teodiceea răsturnată a fenomenului Piteşti*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 9 (24), sep. 2006, p. 30
181.Stavinski, Magda (editor), *Perspective româneşti asupra ştiinței şi teologiei*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2006
182.Stăniloae, Dumitru, *Ascetica şi mistica creştină sau teologia vieții spirituale*, Ed. Casa cărții de ştiință, Cluj-Napoca, 1993
183.----, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Ed. Cristal, Buc., 1995
184.----, *Iisus sau restaurarea omului*, Ed. Omniscop, Craiova, 1993, Ediția a II-a.
185.----, *Persoana şi individul*, articol (două entități diferite), în Rev. *Studii teologice*, nr. 5-6, sept-dec. 1993
186.----, *Poziția Domnului Lucian Blaga față de creştinism şi ortodoxie*, Ed. Paideia, Buc., 1997

187.----, *Starea primordială a omului în cele trei confesiuni*, articol în rev. *Ortodoxia*, nr. 3/1956, p. 325
188.----, *Trăirea lui Dumnezeu în ortodoxie*, Ed. Dacia, Cluj, 1993
189.Steinhardt, N., *Călătoria unui fiu risipitor* (roman), Ed. Adonai, Buc., 1995
190.Turcu, Ioan (pr.), *Conceptul de chip şi implicațiile lui soteriologice*, articol în rev. *Ortodoxia*, nr. 3/1959, p. 415
191.Tutea, Petre, *Între Dumnezeu şi neamul meu*, Fundația Anastasia, Buc., 1992
192.Udriste, Octavian (dr.), *Cum a creat Dumnezeu Universul din nimic*, Ed. Tabor, Râmnicu Valcea, 1994
193.Valtari, Mika, *Secretul împărăției*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007 (roman)
194.Vattimo, Gianni, *After Christianity*, trad. Luca D'Isanto, New York, Columbia University Press, 2002
195.Vernette, Jean, *Secolul XXI va fi mistic sau nu va fi deloc*, Ed. Corint, Buc., 2003
196.Vianu, Tudor, *Opere,* vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 117-119.
197.Vlăduțescu, Gh., Septimiu Chelcea şi colaboratori, *Rațiune şi credință*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1983, 2 vol.
198.Ward, Keith, *Marile întrebări din ştiință şi religie*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2011
199.Weber, Max, *Introducere în sociologia religiilor*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2001
200.Weil, Simone, *Forme de iubire implicită a lui Dumnezeu*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
201.Wittgenstein, Ludwig, *Lecții şi convorbiri despre estetică, psihologie şi credință religioasă*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
202.Worringer, Wilhelm, *Abstracție şi intropatie*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 143-150
203.Würtz, Bruno, *New Age*, Ed. de Vest, Timişoara, 1992
204.Yannaras, Christos, *Libertatea moralei*, Ed. Anastasia, Buc., 2002
205.Zambonini, Franca, *Tereza de Calcutta, creionul lui Dumnezeu*, Ed. Paoline, Buc., 1992

206. Zanghi, Giuseppe Maria, *Notte della Cultura Europea. Agonia della Terra del Tramanto*, Citta Nuova, Roma, 2007
207. xxxx, *Lexic Teologic*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
208. xxxx, *Sfântul închisorilor. Mărturii despre Valeriu Gafencu, adunate şi adnotate de monahul Moise*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, p. 252-254
209. xxxx, *Un suflet pentru Europa. Dimensiunea religioasă a unui proiect politic*, Ed. Anastasia, Buc., 2005

IX.B.10.a Magia

1. Bălăceanu-Stolnici, Constantin, Magdalena Berescu, *Gândirea magică – geneză şi evoluție*, Ed. Nemira, Buc., 2009
2. Blaga, Lucian, *Despre gândirea magică*, Ed. Humanitas, Buc., 1996 sau *Trilogia valorilor*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1946, p. 203-350, 496-513
3. ----, *Zări şi etape*, Ed. Minerva, Buc., 1990, p. 232-234
4. Caillois, Roger, *Mitul şi omul*, Ed. Nemira, Buc., 2000, p. 8-10
5. Casares, Adolfo Bioy, *Invenția lui Morel*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
6. Coman, Mihai, *Introducere în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008, p. 67-121
7. Eco, Umberto, *În căutarea limbii perfecte*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002, p. 100-117, 145-156
8. Eliade, Mircea, *Imagini şi simboluri*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 137-144
9. Faivre, Antoine, *Ezoterismul*, Ed. Paideia, Buc., 2001
10. Herseni, Traian, *Literatură şi civilizație*, Ed. Univers, Buc., 1976, p. 105-147
11. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicii*, Ed. Anastasia, Buc., 1996
12. Jung, C.G., *În lumea arhetipurilor*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1994, p. 39-82
13. Lévi-Strauss, Claude, *Antropologia structurală*, Ed. Politică, Buc., 1978, p. 197-291
14. Malinowski, Bronislaw, *Magie, ştiință, religie*, Ed. Moldova, Iaşi, 1993
15. Mauss, Marcel, Hubert, Henri, *Teoria generală a magiei*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996

16. Maxwell, J.J., *Magia*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1995
17. Mihu, Achim, *Antropologie culturală*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2000, p. 221-295
18. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, (v. cap. Triada artă-religie-mit), p. 171-190
19. Thorndike, Lyon, *Magia în istoria intelectuală a Europei*, Ed. Herald, Buc., 2011
20. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 240-246
21. Worringer, Wilhelm, *Abstracție şi intropatie*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 143-150

IX.B.10.b Mistica

1. Ancelet-Hustache, Jeanne, *Meister Eckhart şi mistica română*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1997
2. Berdiaev, N.A., *Sensul creației*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 278
3. Blaga, Lucian, *Curs de Filosofia religiei*, Ed. Fronde, Alba Iulia, Paris, 1994, cap. Mistica. Simbolismul mistic, p. 201
4. Caillois, Roger, *Mitul şi omul*, Ed. Nemira, Buc., 2000, p. 8-10
5. Crainic, Nichifor, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iaşi, 1994, p. 295 ("Am descoperit mistica")
6. De Nyssa, Grigorie în Rus, Remus, *Dicționar enciclopedic de literatură creştină din primul mileniu*, Ed. Lidia, Buc., 2003, p. 325-395
7. Eckhart, Meister, *Cartea consolării divine*, Ed. Herald, Buc., 1996
8. Eliade, Mircea, *Mituri, vise şi mistere*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998, p. 133-136
9. ----, *Naşteri mitice*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
10. Evdokimov, Paul, *Vârstele vieții spirituale*, Ed. Asociația Christiana, Buc., 1993, p. 210-218
11. Fericitul Augustin, *Confesiones. Mărturisiri*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1994
12. Florian, Mircea, *Îndrumare în filosofie*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1992, p. 146, 160, 186, 220
13. ----, *Misticism şi credință*, Ed. Minerva, Buc., 1993

14. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 208-223 (tabu)
15. Lossky, Vladimir, *Teologia mistică a bisericii de răsărit*, Ed. Anastasia, Buc., 1993
16. ----, *Vederea lui Dumnezeu*, Ed. Deisis, Sibiu, 1995
17. Monahul Moise, *Sfântul închisorilor. Mărturii despre Valeriu Gafencu*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, p. 228-234
18. Morar, Vasile, *Estetică şi filosofie*, Universitatea Bucureşti, Buc., 1992, p. 38
19. Negulescu, P.P., *Filosofia Renaşterii*, Ed. Garamond, Buc., 2004, vol. I-II-III, p. 130, 540, 541
20. ----, *Problema cunoaşterii*, Ed. Academiei Române, Buc., 1969, p. 301-302
21. Nietzsche, Friedrich, *Despre genealogia moralei*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1993, p. 99-180
22. Petrovici, I, în vol. *Istoria filosofiei moderne*, V, Societatea Română de Filozofie, Buc., 1941
23. Răducă, Vasile (Pr. Dr.), Studiu introductiv la Lossky, Vladimir, *Teologia mistică a bisericii de răsărit,* Ed. Anastasia, Buc., 1993, p. 7-27, 247
24. Sfântul Dionise Areopagitul, *Opere complete*, Ed. Paideia, Buc., 1996, p. 247-257 (teologia mistică), 271-286
25. Stăniloae, Dumitru, *Ascetică şi mistică creştină sau teologia vieții spirituale*, Ed. Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 1993
26. ----, *Din istoria isihasmului în ortodoxia română*, Ed. Scripta, Buc., 1992
27. ----, *Opera teologică a lui Nichifor Crainic*, în rev. *Gândirea*, 4-IV-1940
28. Steiner, Rudolf, *Creştinismul ca fapt mistic şi misteriile antichității*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
29. Tăuşan, Grigore, *Filosofia lui Plotin*, Ed. Agora, Iaşi, 1993, p. 121-133
30. Underhill, Evelyn, *Mistica*, Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 1995
31. Vernette, Jean, *Secolul XXI va fi Mistic sau nu va fi deloc*, Ed. Corint, Buc., 2003
32. Vlăduțescu, Gheorghe, *Introducere în filosofia evului mediu*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1973, p. 89, 120, 181

IX.B.10.c Rit, ritualizare, ceremonie

1. Bahtin, Mihail, *Poetica lui Dostoievski*, Ed. Univers, Buc., 1970
2. Benoist, Luc, *Semne, simboluri şi mituri*, Ed. Humanitas, Buc., 1995, p. 110 şi urm.
3. Beresniak, Daniel, *Francmasoneria*, Ed. Humanitas, Buc., 1996
4. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 584-587
5. Brânzeu, Pia, *Întoarcerea la ritual*, în rev. *Idei în dialog*, Nr.3/Martie, 2009, p. 25-27 (despre sensul teatrului lui T.S. Eliot)
6. Casares, Adolfo Bioy, *Invenția lui Morel*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
7. Cazeneuve, Jean, *Riturile şi condiția umană*, în vol. *Sociologia franceză contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1971
8. ----, *Sociologie du rite*, Presses Universitaires de France, Paris, 1er April 1971
9. Ceauşu, Gheorghe, *Ritualul şi ceremonia*, în rev. *Sinapsa*, Nr. III, 2008, Ed. Platytera, Buc., p. 101-107
10. Coman, Mihai, *Introducere în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008, p. 43-67, 147-215, 243-286
11. Comănescu, Radu, Emilian Dobrescu, *Istoria Franc-masoneriei*, Ed. Tempus, Buc., 1992
12. Culianu, Ioan P., *Religia şi creşterea puterii*, în vol. *Religie şi putere*, Ed. Nemira, Buc., 1996
13. De Marinis, Marco, *Il nuovo teatro*, Editore Bompiani, 1987
14. Deflem, Mathieu, *Ritual, Anti-structure and Religion: A Discussion of Victor Turner's Procesual Symbolic Analysis*, în *J.S.S.R.*, 30(I), 1991
15. Durkheim, Émile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995 (ceremonie: "*Originea periodicității riturilor pozitive*", p. 316-321)
16. Eliade, Mircea, *Tratat de istorie a religiilor*, (1948), traducere Mariana Noica, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1992
17. Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 127-142
18. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, 2002

19. Lardellier, Pierre, *Teoria legăturii ritualice–antropologie şi comunicare*, Ed. Tritonia, Buc., 2003
20. Lorenz, Konrad, *Aşa-zisul rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 70-100, 127-138
21. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 253-255 (Ritul), 257-259 (Ritualul), 270-277
22. Munro, Thomas, *Artele şi relațiile dintre ele*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, vol. II, p. 408-409
23. Romanato, Gianpaolo, Mario G. Lombardo, Ioan Petru Culianu, *Religie şi putere*, Ed. Nemira, Buc., 1996, p. 175-184
24. Tonoiu, Vasile, *Ontologii arhaice în actualitate*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 269-285
25. Turner, Victor Witter, *Celebration: Studies in Festivity and Ritual*, Smithsonian Books, US Hardcover, November 1980
26. ----, *From Ritual to Theatre: The Human Seriousness of Play*, PAJ Publications paperback, 1982
27. ----, *Social Drama and Stories about them*, în *Critical Inquiry*, 7, 1980
28. ----, *The Anthropology of Performance*, PAJ Publications paperback, 1986
29. ----, *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure (Symbol, Myth & Ritual)*, Cornell University Press, December 31, 1977
30. Van Gennep, Arnold, *Riturile de trecere*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996
31. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 937-938

IX.B.10.d Sacrul şi profanul

1. Blaga, Lucian, *Trilogia valorilor,* vol. II, Ed. Humanitas, Buc., 1996, p. 362-371 sau *Trilogia valorilor*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1946, p. 514-522
2. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 596-598
3. Caillois, Roger, *Eseuri despre imaginație*, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 204-288, cap. Sacrul
4. ----, *L'homme et le sacré*, Ed. Gallimard, Paris, 1980
5. ----, *Omul şi sacrul*, Ed. Nemira, Buc., 1997

6. Dancă, Wilhelm, *Mircea Eliade. Definitio sacri*, Ed. Ars Longa, Iaşi, 1998
7. Durkheim, Émile, *Formele elementare ale vieții religioase*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995 (sacru şi profan: "Explicarea sistemului de interdicții: antagonismul dintre sacru şi profan, sacrul este contagios", p. 292-299)
8. Eliade, Mircea, *Memorii*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, vol. I (1907-1960)
9. ----, *Mituri, vise şi mistere*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998, p. 133-136
10. ----, *Sacrul şi profanul*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
11. Evdokimov, Paul, *Arta icoanei. O teologie a frumuseții,* Ed. Meridiane, Buc., 1993, p. 89-144
12. Kolakowski, Leszek, *Religia*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 172-223
13. Manolescu, Anca, *Stilul religiei în modernitatea târzie*, Ed. Polirom, Iaşi, 2011
14. Olteanu, Antoaneta, *Metamorfozele sacrului. Dicționar de mitologie populară*, Ed. Paideia, Buc., 1998
15. Otto, Rudolf, *Despre Numinos*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996, p. 118-132
16. ----, *Numinosul*, Ed. Humanitas, Buc., 2006
17. ----, *Sacrul*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996
18. Ries, Julien, *Sacrul în istoria religioasă a omenirii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
19. Tonoiu, Vasile, *Ontologii arhaice în actualitate*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 312-322
20. Wunenburger, Jean-Jacques, *Filosofia imaginilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 354-357
21. ----, *Sacrul*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2000

IX.B.11 Multiculturalitatea şi interculturalitatea

1. Bolzmann, Claudio, Manuel Boucher, *În Europa, câte țări, atâtea «modele»,* în revista *Le Monde diplomatique*, iunie 2006, p. 15
2. Dominique, Schnapper, *Traditions nationales et connaissance rationelle*, în *Sociologie et Sociétés*, vol. XXXI, Nr. 2, Montreal, 1999, p. 18
3. Marcus, Solomon, *Un nou mod de a înțelege identitatea*, în vol. *Paradigme universale*, I, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 78-79
4. Patapievici, H.-R., *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 295-299

IX.B.12 Semiotica culturii

1. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 55-123
2. Caune, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000, p. 75-81
3. Durand, Gilbert, *Introducere în mitodologie. Mituri şi societăţi*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2004
4. Eco, Umberto, *Tratat de semiotică generală*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1982
5. Hall, Edward, *Audela de la culture*, Ed. Seuil, Paris, 1979
6. Lotman, Iuri, *Studii de tipologie a culturii*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 26-53
7. Radar, Edmond, *Invention et metamorphose des signes*, Ed. Clinck Sieck, Paris, 1978
8. Sebeok, Thomas A., *Semnele: o introducere în semiotică*, Ed. Humanitas, Buc., 2002

IX.B.13 Tipologii ale culturilor (după diferite criterii)

IX.B.13.a Tipologii ale culturilor

1. Bolzman, Claudio, *Politiques migratoires, droits citoyens et modes d´incorporation des migrants et de leurs descendants aux sociétés des résidence: une tipologie* în Bocher, Manuel (Ed.), *Discriminations et ethnicisation. Combattre le racisme en Europe*, L´Aube, la Tour d´Aigues, 2006
2. Bolzmann, Claudio, Rosita Fibbi şi Marie Vial, *La population âgée immigrée face à la retraite: problème social et problématiques de recherche* în Wicker, Hans-Rudoph & al. (Ed.), *L'Altérité dans la société: migration, ethnicité*, État, Seismo, Zürich, 1996
3. Boucher, Manuel, *Les théories de l´intégration. Entre universalisme et différencialisme*, L´Harmattan, Paris, 2000
4. Caloz-Tschopp, Marie-Claire (Ed.), *Hannah Arendt et le monde d'aujourd'hui: les sans-État et le "droit d'avoir des droits*", L'Harmattan, Paris, 1998
5. Cimpoi, Mihai, *Lumea ca o carte*, Ed. Ideea Europeană, Buc., 2004

6. Collett, Peter, *Cartea gesturilor europene*, Ed. Trei, Buc., 2006
7. De Lucas, Javier, *El futuro de la ciudadanía en la UE: Es posible hablar de la ciudadanía multicultural?*, conferință susținută cu ocazia Zilelor Cetățeniei la Universitatea din Sevilla, martie 1998
8. Eco, Umberto, *Apocaliptici şi integrați – comunicații de masă şi teorii ale culturii de masă*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008
9. Hall, Edward T., *Beyond Culture*, Anchor Books, New York editions 1977, 1989, A Division of Random Haiuse, Inc.
10. Hammar, Thomas (Ed.), *European Immigration Policy*, Cambridge University Press, Cambridge, 1985
11. Hoffman-Nowotay, Hans Joachim, *Chancen und Risiken multikultureller Einwanderungengsgeselschaften*, Conseil suisse de la science, Berna, 1992
12. Jamerson, Fredric, *The Cultural Turn*, Ed. Verso, London, 1998
13. Joly, Danièle, *Minorités ethiniques et politiques locales en Grande Bretagne*, în Lapeyronnie, Didier (Ed.), *Les politiques locales d´intégration des minorités immigrées en Europe et aux États-Unis*, ADRI, Paris, 1991
14. Kymlicka, Wll, *Multicultural citizenship*, Clarendon Press, Oxford, 1995
15. Maliţa, Mircea, *Zece mii de culturi, o singură civilizație*, Ed. Nemira, Buc., 1998
16. Nietzsche, Friedrich, *Opere complete – 3 – Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 129-169
17. Poantă, Petru, *Cercul de la Sibiu*, Ed. Ideea Europeană, Buc., 2006
18. Schnapper, Dominique, *Traditions nationales et connaisance rationelle*, în *Sociologie et Sociétés*, vol. XXXI, nr. 2, Montréal, 1999, p. 18
19. Scruton, Roger, *Cultura modernă pe înțelesul oamenilor inteligenți*, Ed. Humanitas, Buc., 2011
20. Segalen, M., *Etnologie. Concepte şi arii culturale*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2002
21. Snow, C.P., *The Two Cultures*, Cambridge University Press, Cambridge, 1998
22. Steiner, Geroge, *Maeştri şi discipoli, Prelegerile „Charles Eliot Norton”*, 2001-2003, Ed. Humanitas, Buc., 2011
23. Taylor, Cahrles, *Multiculturalism and the Politics of Recognition*, Princeton University Press, Princeton, 1994

24. Vasiliu, Dan Anton, *Secvențe majore: politici culturale*, Unatc Press, Buc., 2010
25. Wimmer, Andreas, *Der Appell an die Nation*, în Wicker, Hans Rudolph &al. (Ed.), *L'Altérité dans la société: migration, ethnicité*, État, Seismo, Zürich, 1996
26. Zolberg, Aristid, *L'incidence des facteurs externes sur la condition des citoyens: approche comparative* în de Wenden, Catherine Withol (Ed.), *La Citoyenneté*, Edilig/Fondation Diderot, Paris, 1998
27. xxxx, *Postmodernism and "the other side", în Cultural Theory and Popular Culture: A reader*, edited by John Storeym Kondon, Perason Education, 2006
28. xxxx, *Chainsaw massacre movies*, Comp. Marc Edmundson
29. xxxx, *Nightmare on Mainstreet. Angels, Sadomasochism and the culture of the American gothic*, Cambridge, MA, 1997

IX.B.13.b După regiuni culturale: Orient, Răsărit, Occident

1. Aram, M. Frenkian, *Scepticismul grec. Filozofia indiană*, Ed. Academiei, Buc., 1957 (două filozofeme indiene la sextus empiricus în „împotriva matematicienilor")
2. Baconsky, Teodor, *Iacob şi îngerul*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 131-135 (Complexul apartenenței)
3. Bagdasar, N., *Din problemele culturii europene*, Ed. Fundației Inteligența, ediția a doua, Buc., 1998
4. Barbu, Daniel, *Despre originile înapoierii durabile în Europa de Est*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 3 2005, p. 16
5. Bălăşoiu, Constantin, *Este posibil un dialog al lumilor?* (Thomas Sheehan sau After Philosphy), în rev. *Idei în dialog*, Nr. 7, iulie, 2007, p. 36-37
6. Benedict, Ruth, *Cultura şi comportamentul la Români*, Ed. Criterion Publishing, Buc., 2002
7. Blaga, Lucian, *Curs de filozofia religiei*, Ed. Fronde, Alba Iulia, Paris, 1994, p. 7-9
8. ----, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 82-86
9. Bloch, H., *Povestiri hasidice*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1994

10. Bodinier, Jean-Louis, Jean Breteau, *Fundamentele ale lumii occidentale*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2001
11. Bota, Dan, *Limite şi alte eseuri*, Ed. Crater, Buc., 1996, *Europa în spirit*, p. 129-138, *Frumosul românesc*, p. 28-34, *Unduire şi moarte*, 35-44
12. Braudel, Fernand, *Gramatica civilizațiilor*, Ed. Meridiane, Buc., 1994, vol. II, p. 98-123
13. Brătianu, G., *Observații asupra culturii europene*, în vol. Sacaliş, Nicolae, *Politica culturală şi politica educațională*, Ed. Asociația Universităților Populare din România, Universitatea Populară Ioan I. Dalles, Buc., 1997, p. 151-157
14. Cavallo, Guglielmo, *Omul bizantin*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
15. Chevalier, Jean, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, vol. I (A-D), Ed. Artemis, Buc., 1994, p. 15-64
16. Ciachir, Dan, *Luciditate şi nostalgie*, Ed. Timpul, Iaşi, 2005, p. 105-111 (nevoia de libertate spirituală)
17. Codrescu, Andrei, *Prof pe drum*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2008
18. Collett, Peter, *Cartea gesturilor europene*, Ed. Trei, Buc., 2006
19. Constantin, Noica, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 62, 92
20. Cursaru, Gabriela, *Antichități greco-romane între Europa şi Asia*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 9, sep. 2006, p. 17-18
21. Debray, Régis, *Cours de métodologie générale*, Ed. Gallimard, Paris, 1991
22. Delumeau, Jean, *Civilizația Renaşterii*, vol. II, Ed. Meridiane, Buc., 1995
23. Diehl, Charles, *Bizanț, mărire şi decădere* citat de Ionescu, Răzvan-Gabriel, *Valorile sacrului de la ceremonial la valorizare scenică*, 2003, p. 90
24. Djuvara, Neagu, *Între Orient şi Occident*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
25. Dragomir, Alexandru, *Crase banalități metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004, p. 148
26. Dumitriu, Anton, *Culturi eleate şi culturi heracliteice*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1987
27. Duțu, Alexandru, *Umaniştii români şi cultura europeană*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 197
28. Eco, Umberto, *Insula din ziua de ieri*, Ed. Pontica, Constanța, 1995

29. ----, *Pe urmele limbii perfecte în cultura europeană*, Ed. Pontica, Constanța, 1996
30. Eliade, Mircea, *Cuvânt înainte* la *Metafizica sexului*, de Julius Evola, 1958
31. ----, *Imagini şi simboluri. Eseu despre simbolismul magico-religios*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
32. ----, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 151-160
33. Evdochimov, Paul, *Vârstele vieții spirituale*, As. Christiana, Buc., 1993, p. 151-157, 194-209
34. Faivre, Antoine, *Ezoterismul*, Ed. Paideia, Buc., 2001, p. 20
35. Fay, Ştefan J., *Caietele unui fiu risipitor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 129-130
36. Frobenius, Leo, *Paideuma*,. Ed. Meridiane, Buc., 1985, p. 138-148
37. Fukuyama, Francis, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994
38. Gimbutas, Marija, *Civilizație şi cultură*, Ed. Meridiane, Buc., 1989, p. 76-120
39. Guénon, René, *Criza lumii moderne*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
40. Guşă, Cornelia, *Rolul valorilor culturale în fondarea unei comunități politice europene: Grupul de Reflecție: Dimensiunea Culturală şi Spirituală a Europei,* în vol. *Un suflet pentru Europa, Dimensiunea religioasă a unui proiect politic*, Ed. Anastasia, Buc., 2005
41. Hall, Edward, *Audela de la culture*, Ed. Seuil, Paris, 1979, p. 22-70
42. Heidegger, Martin, *Dialogul între două popoare europene*, în. Rev. *Idei în dialog*, an 2, 2005
43. ----, *Timpul imaginii lumi*, Ed. Paideia, Buc., 1998, p. 70
44. Hugo, Victor, citat de Matei Călinescu în *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 98
45. Hulin, Michel, *La mistique sauvage*, PUF, Paris, 1993, p. 71, 77, 173
46. Hungtington, Samuel, *Ciocnirea civilizațiilor*, Ed. Antet, Buc., 1998, p. 60-147, 230-303, 474-480
47. Jung, C.G., *În lumea arhetipurilor*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1994
48. Kolakowski, Leszek, *Religia,* Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 60
49. Le Goff, Jacques, *Civilizația Occidentului medieval*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1970
50. Lotman, Iuri, *Studii de tipologie a culturii*, Ed. Univers, Buc., 1974

51. Mahoney, J. Daniel, *Alexandr Soljeniţîn – dincolo de ideologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 2011
52. Malraux, André, *Ispita Occidentului*, în vol *Itinerarii spirituale*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 13-80
53. Malraux, André, Okakura Kakuzo, de Salvador Madariaga, *Itinerarii spirituale*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
54. Matsoukas, Nikolaus, *Istoria filozofiei bizantine*, Ed. Bizantină, Buc., 2003
55. McLullan, Marshall, *Mass-media sau mediul invizibil*, Ed. Nemira, Buc., 1997, p. 176
56. Mihu, Achim, *Antropologie culturală*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2000, p. 99-100, 199-203
57. Mill, John Stuart, *Utilitarismul*, Ed. Alternative, Buc., 1994
58. Muthu, Mircea, *Dinspre sud-est*, Ed. Libra, Buc., 1999
59. ----, *Lucian Blaga, dimesniuni răsăritene*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000
60. Nakamura, Hajime, *Orient şi Occident*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
61. Neumann, Victor, *Homo europaeus şi conceptul de identitate multiplă, II. O idee despre avangarda viitorului*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 7, iulie 2007, p. 33-34
62. Nietzsche, Fridrich, *Dincolo de bine şi de rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 100
63. ----, *Naşterea tragediei*, Ed. Meridiane, Buc., 1978
64. ----, *Opere complete, 3, Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 129-162
65. Noica, Constantin, *Mitologia europeană*, in rev. *România literară*, 25 sep. 1986
66. ----, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
67. ----, *Sentimentul românesc al fiinţei*, Ed. Eminescu, Buc., 1978
68. ----, *Un alt înţeles pentru morfologia culturilor. Morfologia culturii europene*, în rev. *România Literară*, Nr. 45, 6 nov. 1986
69. Ovidiu, *Tristele, V,* Ed. Academiei, Buc., 1964, Elegia a zecea
70. Paleologu, Alexandru, *Alchimia existenţei*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1983, cap. "A fi european", p. 7 şi urm.
71. Peter, Collett, *Cartea gesturilor europene*, Ed. Trei, Buc., 2006
72. Régis, Debray, *Cours de médiologie generale*, Ed. Gallimard, Paris, 1991

73. Revel, Jean François, Ricard Mathieu, *Călugărul şi filozoful*, Ed. Irecson, Buc., 2005
74. Schuré, Eduard, *Sanctuarele Orientului*, Ed. Princeps, Iaşi, 1994, (sufletul Orientului şi al Occidentului), p. 327-331
75. Scruton, Roger, *Vestul şi restul. Globalizarea şi amenințarea teroristă*, Ed. Humanitas, Buc., 2004 (cultura repudierii)
76. Sheehan, Thomas, *After Philosophy: A treptic, Philosophy Today*, Fall, 1978
77. Spengler, Oswald, *Declinul Occidentului*, vol. I şi II, Ed. Beladi, Craiova, 1996
78. Stănculescu, Nina, *Stampa japoneză în secolul al XVIII-lea*, Ed. Meridiane, Buc., 1986, p. 13-39
79. Stăniloae, Dumitru, citat de la p. 31.32 de Aluigheroghe, Adrian, *Părintele Iustin Pârvu şi morala unei vieți câştigate*, Ed. Conta, Piatra-Neamț, 2007
80. ----, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Elion, Buc., 2001, p. 9-39
81. Steinhardt, Nicolae, *Primejdia mărturisirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 225-232
82. Şincan, Dionisie, *Noi, latinii bizanțului*, Ed. Casa Radio, Buc., 2000
83. Tagore, Rabindranath, *Sādhanā*, Ed. Stress, Buc., 1990
84. Tănăsescu, Antoaneta, *Strategii ale comportamentului european*, Ed. Paideia, Buc., 2003
85. Tătaru-Cazaban, Bogdan, *Pentru un „ecumenism al contemplativilor": moştenirea părintelui Scrima şi reflexele identitare ale ortodoxiei*, p. 186-198, în vol. *Un suflet pentru Europa. Dimensiunea religioasă a unui proiect politic*, Ed. Anastasia, Buc., 2005
86. Todorov, Tzvetan, *Noi şi ceilalți. Despre diversitate*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
87. Țuțea, Petre, Revista *Interval*, Nr.. 1 1990, p. 16-17
88. Updike, John, *Fugi, Rabbit*, Ed. Humanitas, Buc., 2008
89. Uscătescu, George, *Proces umanismului*, Ed. Politică, Buc., 1987, p. 311-316

90. Valery, Paul, *Criza spiritului şi alte eseuri*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996, p. 45/48, 70/77, 78/83 227/240
91. ----, *Homo europaeus*, în ziarul *Cotidianul*, *Supl. cultural*, Nr. 9 (143), an 4, 7 martie 1994, p. 1
92. Vattimo, Gianni, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 143-161
93. Velimirovici, Nicolae, *Mai presus de Răsărit şi de Apus*, Ed. Predania. Buc., 2008
94. Vernette, Jean, *Secolul 21 va fi Mistic sau nu va fi deloc*, Ed. Corint, Buc., 2003, p. 68-80
95. Wald, Henri, *Tensiunea gândirii*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1991, p. 142-143
96. Weber, Max, *Etica protestantă şi spiritul capitalismului*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 5-22
97. Wilber, Ken, *Fără granițe. Abordări orientale şi occidentale ale dezvoltării personale*, Ed. Elena Francisc Publishing, Buc., 2005
98. y Gasset, José Ortega, *Revolta maselor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
99. Zinoviev, Alexandr, *Fenomenul Occidentalismului*, Ed. Vremea, Buc., 2002
100. ----, *Occidentalismul*, in cartea *Fenomenul Vremea 2002*, text de Sorin Lavric, in rev. *Idei în dialog*, ian. 2005, p. 10-12
101. xxxx, *Mediterana*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 1-3 /1996
102. xxxx, *Ce ține Europa la un loc?*, în rev. *Dilema veche,* anul 2, Nr. 56, 11-17 feb. 2005, p. 18-19
103. xxxx, *Europele din Europa*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 10-12/ 1999 şi 1-3 2000
104. xxxx, rev. *Dilema*, Nr. 160, an. Iv, 2-8 feb 1996, „Lume fără ziduri"

IX.B.13.c Conceptul de criză. Criza culturii

1. Antohi, Sorin, *Exercițiul distanței*, Ed. Nemira, Buc., 1998, p. 190-191
2. Bagdasar, N., *Din probleme culturii europene*, Societatea Română de filosofie, Buc., 1931
3. Berdiaev, Nikolai, *Sensul creației*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 240-250
4. Blaga, Lucian, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1983, p. 287-306

5. Bloom, Harold, *Canonul occidental. Cetățile şi şcoala epocilor*, Ed. Univers, Buc., 1998
6. ----, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006
7. Boboc, Alexandru, *Confruntări de idei în filozofia contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1983
8. ----, *Filosofia contemporană*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1982, p. 7-21
9. Borella, Jean, *Criza simbolismului religios*, Ed. Institutului European Iaşi, Iaşi, 1995
10. Brandi, Cesare, *Teoria generealã a criticii*, Ed. Univers, Buc., 1985, p. 29-37
11. Brechier, Emile, *Mari teme ale filozofiei*, Ed. Hmanitas, Buc, 1992, p. 102-103, 108
12. Brune, François, *Fericirea ca obligație, psihologia şi sociologia publicității*, Ed. Trei, Buc., 1996
13. Călinescu, *Cinci fețe*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 63
14. ----, *Clasicismul european*, Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1971, p. 188-189
15. Cioran, Emil, *Schimbarea la față a României*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 172-173
16. Crainic, Nichifor, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iaşi, 1994, p. 75
17. Cuhn, Th. S., *Structura revoluțiilor ştiințifice*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1976
18. Culianu, Ion Petru, *Adevărata revoluție culturală*, articol îm supl. Cult *Cotidianul*, 18 feb 2002, p. 8
19. Dancă, Wilhelm, *Mircea Elaide. Definitio sacri*, Ed. Ars Longa, 1998,p. 240-245
20. Domenach, Jean Marie, *Anchetă despre ideile contemporane*, Ed. Humanitas, Buc., 1991
21. Dubar, Claude, *Criza identităților*, Ed. Ştiința, Chişinău, 2003
22. Dumitriu, Anton, *Culturi eleate, culturi heracliteice*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1987, p. 14-21
23. ----, *Retrospective*, Ed. Tehnică, Buc., 1991, p. 66-75
24. Eliade, Mircea, *Huliganii,* Ed. Rum-Irina, Buc., 1991, p. 5

25. ----, *Imagini şi simboluri, Eseu despre simbolismul magic-religios*, Ed. Humanitas, Buc., 1994. P. 31, 213-217
26. Evdochimov, Paul, *Cunoaşterea lui Dumnezeu în tradiția răsăriteană*, Ed. Christiana, Buc., 1995, p. 120
27. Foucault, Michel, *L archeologie du savoir*, Paris, 1969, p. 250
28. ----, *Les mots et les choses*, Ed. Gallimard, Paris, 1966
29. Garroni, Emilio, *Amurgul erei teoriilor*, în *Cinema Nuovo*, Nr. 323, ian-feb 1990, „Il tramanto dell'era delle teoretiche"
30. Guénon, René, *Criza lumii moderne*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 25-31
31. ----, *Domnia cantității şi semnele timpului*, Gallimard, Paris, 1945
32. Habermas, Jurgen, *Cunoaşter şi comunicare*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 122
33. Habermas, Jurgen, Josef Ratzinger, *Dialectica secularizării. Despre rațiune şi religie*, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 2005
34. Hazard, Paul, *Criza conştiinței europene*, Ed. Humanitas, Buc., 2007
35. Huizinga, Johan, *Amurgul Evului Mediu*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 234, citat de J. Burckhardt
36. Husserl, Edmund, *Criza omenirii europene şi filosofia*, în vol. *Filosofia contemporană în texte alese şi adnotate*, partea a doua, de Al. Boboc şi Ion D. Roşca, Universitatea din Bucureşti, Buc., 1990, p. 112-148
37. ----, *La crise de et la philosopihe*, Paris, Aubier, 1977, p. 65-67
38. Ionescu, Nae, *Curs de logică* sau apud Albişteanu, Mihail, *Nae Ionescu, profesorul unei noi elite*, în rev. *Rost*, Nr. 7. Sep. 2003, p. 4
39. ----, *Prelegeri de filosofia religiei*, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 1994
40. Karnoouh, Claude, *Despre drog*, în rev. *Dilema*, 16-22 dec. 1994,
41. Manolescu, Nicolae, *Răspunsuri la ancheta RL, intitulată O criză a culturii cu şase întrebări*, în rev. *România literară*, 12-18 ian. 1993, p. 7
42. Marcus, Oslomon, *Paradigme universale II. Pornind de la un zâmbet*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006
43. ----, *Paradigme universale*, I, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005
44. ----, *Paradigmele secolului XX*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005
45. Merton, R.K., *Social theory and social structure*, Free Press, 1968

46. Ostermayer, Thomas, *Teatrul în epoca accelerării lui*, în *Suplimentul Cultural* al ziarului *Cotidianul*, 7 feb. 2002, p. 6-7 şi 11 feb. 2002, p. 6, 18 feb. 2002, p. 6
47. Paulescu, Nicolae C., *Instincte, patimi şi conflicte*, Ed. Anastasia, Buc., 1995, p. 102-193
48. Pavel, Carmen, *Globalizarea şi conflictul ideilor*, în revista *Sfera Politicii* nr. 95/2001
49. Puric, Dan, în vol. *22 de martori la destin*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2000, p. 271
50. Sedlmayr, Hans, *Pierderea măsurii*, Ed. Meridiane, Buc., 2001
51. Shand, John, *Introducere în filozofia occidentală*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1988, p. 133-134
52. Terry, Eagleton, *LAI*, *Cotidianul*, 8 apr. 1996, p. 6
53. Toffler, Alvin, *Şocul viitorului*, Ed. Politică, Buc., 1973, p. 279-287, (hippies incorporated)
54. Vattimo, Gianni, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 9-110, 33-53, 106, 162-180
55. Vernett, Jean, *Secolul XXI va fi Mistic sau nu va fi deloc*, Ed. Corint, Buc., 2003
56. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 6, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 10, 29-30, 166-179, 180-181
57. ----, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1979, p. 166-172
58. ----, *Studii de filozofia cultrurii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 169-175, 182
59. Wald, Henri, *Înțelesuri iudaice*, Ed. Hasefer, Buc., 1995, p. 80-86
60. Wurtz, Bruno, *New Age*, Ed de Vest, Timişoara, 1994, p. 115-125
61. Zarifopol, Paul, *Analogii posibile*, 1926, p. 265-269, în vol. *Din registrul ideilor gingaşe*, Ed. Cultura Națională, Buc., 1926

IX.B.13.d Nihilismul

1. Barthes, Roland, *Plăcerea textului*, Ed. Echinox, Buc., 1994, p. 70
2. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 60-68 (Moartea lui Dumnezeu)
3. Clowder, George, *Anarhismul*, Ed. Antet, Buc., 1997

4. Darian, Adina, *Generația Beat*, în rev. *Noul Cinema*, Nr. 3 din 1997, p. 16-20
5. Deleuze, Gilles, *Nietzsche*, Ed. All, Buc., 1999, p. 24-29, 67, 68, 69-79
6. Diaconu, Mădălina, *Pe marginea abisului. Søren Kierkegaard şi nihilismul secolului al XIX-lea*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1996, p. 39
7. Heidegger, Martin, *Metafizica lui Nietzsche*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6. 2001, p. 169-175
8. Jaspers, Karl, *Texte filozofice*, Ed. Politică, Buc. 1986, p. 138-141
9. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, vol. 1, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 177-225 (mişcarea beat)
10. Nietzsche, Friedrich, *Voința de putere*, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 9-93
11. Patapievici, H.-R., *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 85-88
12. Romanato, Gianpaolo, Mario G.Lombardo, Ion Petru Culianu, *Religie şi putere*, Ed. Nemira, Buc., 1996
13. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 49-67 (modernitatea ca apogeu al istoriei nihilismului)
14. Vattimo, Gianni, *Nihilism & Emancipation*, Ed. Santiago Zabala, trad. William McCraig, New York, Columbia University, 2004
15. ----, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 21-33
16. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. De Agostini, All educațional, Buc., 2004, p. 752-754
17. xxxx, *Masă rotundă, Nietzsche şi Moartea lui Dumnezeu*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 1-6. 2001, p. 64-77

IX.B.13.e Dihotomii, contradicții şi controverse culturale[53]. Omul dialogal

Omul, pe lângă alte însuşiri, o deține şi pe aceea de a fi o ființă dialogală. Dialogul este un mijloc sau un procedeu prin care oamenii se deschid unii către alții spre a cunoaşte şi a fi cunoscuți şi totodată una dintre căile cunoaşterii în genere - dacă prima este mirarea, a doua este interogația şi cea de a treia este îndoiala. Tehnica dialogului, arta de a discuta a fost ntemeiată de către Socrate, aşa cum reiese din *Dialogurile* lui Platon. Dialogul se realizează *in actu* după anumite reguli printre care

[53] v. şi Tudor Vianu, *Controversa între clasici şi moderni*

cunoaşterea şi respectarea reciprocă a opiniilor, limitarea la argumente şi evitarea invectivelor, asigurarea alternării intervențiilor, finalizându-se numai cu lămurirea părților în discuție, fără învins şi învingător. O formă de dialog denaturat este polemica, cearta, războiul verbal în care se implică o undă de agresivitate cu aport visceral. Lectura unei cărți, zice Goethe într-un loc, este un dialog cu spiritele mari.

Pe de altă parte, este de la sine înțeleasă funcția propriu-zisă a lărgirii şi adâncirii cunoaşterii pe care au avut-o controversele în istoria diferitelor domenii şi forme ale culturii. Azi, dialogul intercultural este un imperativ al timpului şi o cale nu numai de cunoaştere a „celuilalt", de schimb de idei şi valori, dar şi de fertilizare a culturilor în propriile lor făgaşe. Un dialog necesar se instituie şi prin inițierea unor interogații adresate valorilor trecutului din nevoia reactualizării pe linia filiației a ceea ce au ele veritabil prin procedeul numit intertextualitate. Regândirea lor însă şi reaşezarea lor într-un nou sistem de valori nu implică demolarea, după cum cred şi o practică unii. E drept că, din păcate, zăgazurile dialogului civilizat au fost străpunse şi îşi face loc, din ce în ce mai larg, vacarmul asurzitor sub pretextul justificativ al „punctelor de vedere".

Se cuvine să distingem între dialog şi polemică, polemica fiind o formă particulară a dialogului, însă beligerantă. Nu pretindem că dăm o definiție a dialogului, dar putem spune că este o modalitate de rafinare a conceptelor, de stimulare şi fertilizare a gândirii inteligente şi a lămuririi părților. El nu se exercită numai între indivizi veniți în relație de locutor şi interlocutor, ci şi între doctrine, cum a fost, de pildă, dialogul îndelungat între nominalism şi realism în Evul mediu, cum este astăzi dialogul dintre creaționism şi evoluționism sau între cultura occidentală şi cea răsăriteană. În aceeaşi zonă se înscrie şi disputa dintre Titu Maiorescu şi Constantin Dobrogeanu-Gherea. Dialogul, ca orice joc, presupune reguli care se deprind prin exercitarea lui. La noi, azi, se constată lipsa acestui exercițiu al dialogului aşa încât mai mult se monologhează decât se dialoghează - reminiscență a situației de destinatar fără replică a unicei voci din perioada socialismului, reminiscență care se manifestă pervers printr-o permisivitate fără limite.

1. Aurelius, Augustinus, *Soliloquia*, Ed. de Vest, Timişoara, 1992
2. Bahtin, M., *Problemele poeticii lui Dostoievski*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 355-378
3. Bakhtin, M.M., *Speech genres and other late essais*, Austin, Texas, University of Texas Press, 1996, p. 126 (apud Hurduzeu Ovidiu, Platon Mircea, A treia forță: România profundă, Ed. Logos, Buc., 2008, p. 180)
4. Balász, Béla, *Arta filmului*, Ed. de stat pentru literatură şi artă, Buc., 1957, p. 262-275 (v. Dialogul în film)
5. Barthes, Roland, *Imperiul semnelor*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 248-249-250 (8-9-10/1981), p. 129-136
6. Bălăşoiu, Constantin, *Este posibil un dialog al lumilor?* (*Thomas Sheehan sau After Philosphy*), în rev. *Idei în dialog*, Nr. 7, iulie, 2007, p. 36-37)
7. Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 54-58
8. Borges, Jorge Luis, *Dialog despre dialoguri*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 319-320-321, p. 55, 62
9. Bourdieu, Pierre, *Despre televiziune*, Ed. Meridiane, Buc., 1998, p. 72
10. Caune, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000, p. 98
11. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 23-86
12. Chubbuck, Ivana, *Puterea actorului*, Ed. Quality Books, Buc., 2007, p. 167-189 (Monologul interior)
13. Constantinescu, Marius, *Iconoclasmul: criza intermediarului şi violența contrariilor*, în. Rev. *Idei în dialog*, Nr. 2, feb. 2007, p. 34-35
14. Crăciun, Gheorghe, *Unic şi trist stau în natură*, în rev. *Observator Cultural*, Nr. 52, 26 feb. 2001, p. 19
15. De Unamuno, Miguel, *Trei nuvele şi un prolog*, ELU, Buc., 1968, p. 20-30
16. Deleuze, Gilles, *Diferența şi repetiție*, Ed. Babel, Buc., 1995
17. Doubrovsky, Serge, *De ce noua critică?*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 44-70 ("Disputa dintre antici şi moderni")
18. Dragomir, Alexandra, *Crase banalități metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004, p. 39-49, 100-113 (de ce e cu putință), 143-167 (dialogul socrativ)

19. Dragomir, Alexandru, *Crase banalități metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004, p. 110-113; 148-158
20. Ducrot, Osawald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului,* Ed. Babel, Buc., 1996, p. 106-109 (conversația), 110-118 (retorica), 481-482 (dialogul în teatru)
21. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 81-84
22. Epictet, *Marcus Aurelius. Manualul. Către sine*, BPT, Ed. Minerva, Buc., 1977 (v. Marcus Aurelius Antonimus, p. 69-247)
23. Fay, Ştefan J., *Sokrateion,* Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 47-65, 87-130
24. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. teora, Buc., 2001, p. 521-518 (Inaptitudinea pentru dialog)
25. Heidegger, Martin, *Dialogul între două popoare europene*, în rev. *Idei în dialog*, anul 2, Nr. 1/2008
26. Heisenberg, Werner, *Partea şi întregul*, Ed. Humanitas, Buc., 2008
27. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 233-248
28. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 224-234 ("Conceptul de rol din punct de vedere sociologic")
29. Lawson, John Howard, *Film şi creație*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 133-146
30. Lăsconi, Elisabeta, *Doi bărbați şi o femeie*, în rev. *Adevărul literar şi artistic*, 11 ian. 2005, p. 11
31. Levinas, Emmanuel, *Între noi. Încercare de a-l gândi pe celălalt*, Ed. Substanti All, Buc., 2000, p. 14
32. Liiceanu, Gabriel, *Note la Phaidros*, în Platon, *Opere*, IV, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1983
33. Lovinescu, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. III, Ed. Minerva, Buc., 1981, p. 326-331
34. Manolescu, Nicolae, *Polemică, pamflet*, în rev. *România Literară*, 5-9 nov. 2003, p. 1
35. Marga, Andrei, *Relativismul şi consecințele sale*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007
36. Mincă, Bogdan, *Dialogul între două popoare apusene. O perspectivă heideggeriană*, în rev. *Idei în dialog*, anul II, Nr. 1 (4), ian. 2005, p. 28-30

37. Mureşan, Vlad, *Dialog fără logos. 6 argumente împotriva relativismului*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 7, iulie 2008, p. 26
38. Nietzsche, Friedrich, *Opere complete, 3, Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 359-476, 534-552 (Călătorul şi umbra sa)
39. Noica, Constantin, *Mathesis sau bucuriile simple*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 55
40. Panikkar, Raimon, *Între Dumnezeu şi cosmos. O viziune non-dualistă a realității. Dialogurile cu Gwendoline Jarck*, Ed. Herald, Buc., 2006
41. Patapievici, H.-R., *Cum dialogăm?*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 1 (4), ian. 2005, p. 47
42. Paz, Octavio, *Dubla flacără*, Ed. Humanitas, Buc., 1998
43. Platon, *Republica*, partea a III-a, p. 240, în *Opere*, V, 454, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1986
44. Pop, Mihaela, *Frumosul platonian între ontologe şi estetic*, Ed. Printech, Buc., 2000, p. 148-150
45. Revel, Jean François, *Ce este polemica?*, în rev. *Observator Cultural*, 25-31 mai 2006, p. 3
46. Rus, Remus, *Dicționar enciclopedic de Literatură Creştină din primul mileniu*, Ed. Lidia, Buc., 2003, p.171-172 (dialogul), 305-311 (gnosticism), 599-600 (controversa iconoclastă)
47. Sheehan, Thomas, *After Philosophy: A Protreptic*, *Philosophy Today*, Fall, 1978 sau în rev. *Idei în dialog*, Nr. 7, iulie 2007, p. 36-37
48. Sitaru, Valeria, *În centrul atenției*, Ed. Prier, Buc., 2008
49. Stăniloae, Dumitru, *Poziția domnului Lucian Blaga față de creştinism şi ortodoxie*, Ed. Paideia, Buc., 1997
50. Ştefan Augustin Doinaş în dialog cu Alexandru Paleologu, în rev. *Secolul 20*, Nr. 1-2-3/1999, p. 246-258
51. ----, în dialog cu Eugen Vasiliu, *Arta dialogului*, în rev. *Secolul 20*, *Gutenberg, computer, internet*, Nr. 4-9/2000, p. 345-355, 421-426
52. Tătaru-Cazaban, Bogdan, *Creştinism, iudaism, islam în Evul Mediu*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 9 (24), sep. 2006, p. 18-19
53. Tonoiu, Vasile, *Omul dialogal*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1995, p. 31-81, 146-159, 202-258
54. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 238-239

55. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 324-327
56. Vattimo, Gianni, *Nihilism and Emancipation*, Ed. Santiago Zabala, trad. William McCraig, New York, Columbia University Press, 2004
57. Vianu, Tudor, *Opere*, 7, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 739-742
58. Wald, Henri, *Înțelesuri iudaice*, Ed. Hasefer, Buc., 1995, p. 71-74
59. Waldenfels, Bernhard, *Despre gândirea dialogică,* interviu, în revista *Dilema*, Nr. 182, 5-11 iulie 1996, p. 11
60. xxxx, *After Poststructuralism, Reading, Stories and Theory*, Ed. Routledge, London and New York, 2004
61. xxxx, *Dialogul culturilor în universul mass-media*, în revista *Secolul 21*, nr. 1-6/2006, p. 89-98
62. xxxx, *Microsoft – Conferințele Microsoft, Comunitate şi diversitate*, Fundația A treia Europă, în revista *Orizont*
63. xxxx, Regulile polemicii civilizate stabilite de Universitatea Oxford în 1890, www.oxford-university.org/index.php

IX.B.13.f Cultură ştiințifică şi cultură umanistică

1. Drăgănescu, Mihai, *Cultură ştiințifică şi cultură umanistă*, în rev. *Cuvântu*l, aprilie 2006, p. 12
2. Drăgănescu, Mihai, Nicola Noica, *Cultură ştiințifică şi cultură umanistă*, în rev. *Cuvântul*, Nr. 5, mai 2006, p. 12-14
3. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999, p. 88-89
4. Grigorivici, Radu, *Două culturi*, în vol. colectiv *Cartea interferențelor*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1985, p. 114-126

IX.B.13.g Cultură reticulară şi cultură mozaicată

1. Moles, Abraham, *Sociodinamica culturii*, Ed. Univers, Buc., 1974

IX.B.13.h Cultură înaltă - Cultură de masă

1. Marcuse, Herbert, *Scrieri filosofice*, Ed. Politică, Buc., 1977, p. 305-333
2. Patapievici, H.-R., *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 162
3. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 208-209

IX.B.13.i Despre cultura populară

1. Merril, John, Ralph Lowenstein, *Mediamessages and men. New perspectives in communication*, Ed. McKay, New York, 1971
2. Nachbar, Jack, Kevin Lause, *Popular culture, An introductory text*, State University Popular Press, Bowling Green, 1992

IX.B.13.j Cultură de stânga/cultură de dreapta

1. Benoist, Luc, *Signes, symboles et mythes*, Paris, PUF, 1975
2. Bloom, Allan, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 258-270 (nietzscheanizarea stângii sau viceversa)
3. Boia, Lucian, *Capcanele istoriei. Elita românească între 1930 şi 1950*, Ed. Humanitas, Buc., 2011
4. Călinescu, Alexandru, *Fascismele imaginare*, în rev. *Idei în dialog*, Nr./iulie 2007
5. de Souzenelle, Annick, *Simbolismul corpului uman*, Ed. Amacord, Timişoara, 1996
6. Hurduzeu, Ovidiu, Mircea Platon, *A treia forță: România profundă*, Ed. Logos, Buc., 2008, p. 36-37, 230-231, 233, 246-247
7. Idel, Moshe, *Perfecțiuni care absorb. Caballa şi interpretare*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004
8. Lavastine, Alexandra, *Filosofie şi naționalism. Paradoxul Noica*, Ed. Humanitas, Buc., 1998
9. Lavric, Sorin, *Noica şi mişcarea legionară*, Ed. Humanitas, Buc., 2008
10. Marcus, Solomon, *Paradigme universale*, I, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 290-298
11. Mihăilescu, Dan C., *Care fundamentalism?,* în rev. *Idei în dialog*, Nr. 6, iunie 2006, p. 8, 10, 12
12. Ornea, Z. - *Anii 30. Extrema dreaptă românească*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1995
13. Patapievici, H.-R., *Cerul văzut prin lentilă*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002, p. 239-244
14. ----, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 196-203, 206-208
15. Pepine, Horațiu, *Stânga şi dreapta*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 3, mai 2009, p. 30

16. Rogger, Hans, Eugen Weber (coord.), *Dreapta Europeană*, Ed. Minerva, Buc., 1995 (v. România, p. 385-447)
17. Rorty, Richard, *Pragmatism şi filozofie post-nietzscheană*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 207-223 (de Mann şi stânga culturală europeană)

IX.B.13.k Tipuri numerice

1. Lotman, Iuri, *Studii de tipologie a culturii*, Ed. Univers, Buc., 1974
2. Marcus, Solomon, *Paradigme universale, II. Pornind de la un zâmbet*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006, p. 74-84 (binaritatea), 54-100 (ternaritatea)
3. Rus, Remus, *Dicționar enciclopedic de Literatură creştină din primul mileniu*, Ed. Lidia, Buc., 2003, p. 309 (gnosticismul) (după criteriul numeric)

IX.B.13.l Cultură constituită şi cultură constituantă

Ceauşu, Gheorghe, *Cultură constituită şi cultură constituantă*, în vol *Dimensiuni şi funcții ale culturii în socialism*, Ed. Academiei Române, Buc., 1984, p. 181-191

IX.B.13.m Cultura vinii şi a ruşinii

Dodds, E. R., *Dialectica spiritului grec*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 47-85 (de la cultura ruşinii la cultura vinovăției)

IX.B.13.n Modele culturale

Boltzman, De Claudio, Manuel Boucher, *În Europa, câte țări, atâtea modele*, în rev. *Le Monde diplomatique*, p. 15

IX.B.13.o Modele de lectură

Călinescu, Matei, *A citi, a reciti*, Ed. Polirom, Iaşi, 2003, p. 101-102

IX.B.13.p Tipuri de cultură (în genere)

1. Adorno, T. W., *Television and the pattrens of mass culture*, în Rosenberg, B., D.M. White, *Mass culture, The popular arts in Amrica*, The Free Press, Collier, MacmIllan, New York, London, 1957

2. Arendt, Hannah, *Society and culture*, în Rosenberg, B., D.M. White, *Mass culture, The popular arts in America*, The Free Press, Collier, MacmIllan, New York,London, 1957
3. Balász, Bela, *Arta filmului*, Ed. de stat pentru literatură şi artă, Buc., 1957, p. 32-40
4. Barthes, Roland, *Un caz de critică a culturii*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 8-9-10/1981, p. 70-71 (despre hippie)
5. Blaga, Lucian, *Elogiul satului românesc*, (cultură minoră şi cultură majoră), în *Geneza metaforei şi sensul culturii*, pg. 339-357, în vol. *Trilogia culturii*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1944 sau ediția din 1989
6. Borges, Jorge Luis, *Cartea de nisip*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 260
7. Bota, Dan, *Limite şi alte eseuri*, Ed. Crater, Buc., 1996, p. 35-45
8. Boulanger, André, *Orfeu*, Ed. Meta, Buc., 1992
9. Cassian, Maria Spiridon, *Orizonturi duble*, (III), în rev. *Convorbiri literare*, aprilie, Nr. 4 2005, p. 1-6
10. Caune, Jean, *Cultură şi comunicare*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2000, p. 56-57 (cultură cultivată şi cultură de masă), 90-92 (cultură autentică / cultură artificală), 92-93 (cultură unidimensională), 98-100
11. Căplescu, Romulus, *O minte sclipitoare: Susan Sontag*, II, în rev. *Adevărul literar şi artistic*, 18 ian. 2005
12. Cioran, Emil, *Schimbarea la față a a României*, Ed. Humanitas, Buc., 1990
13. ----, *Antropologia filozofică*, Ed. Pentagon-Dionysos, Craiova, 1991, p. 30-31
14. Comte, Auguste, *Curs de filozofii pozitive*, 6 volume, Paris, 1830-1842, Lecția I
15. *Contemporanul*, 7 iunie şi urm. E.S: 75
16. Culianu, I.P., *Religie şi putere*, Ed. Nemira, Buc., 1996 (culturi pseudospecifice)
17. Delumeau, Jean, *Frica în Occident. O cetate asediată*, vol. 2, Ed. Meridiane, Buc., 1986, p. 421-429 şi prefață de Modest Morariu
18. Djuvara, Neagu, *Civilizații şi tipare istorice, un studiu comparat al civilizațiilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1999

19. Dodds, E.R., *Dialectica spiritului grec* (*The Greeks and the Irrational*, Berkeley, University of California Press, 1951), Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 17 şi urm., cap. 1 şi 2
20. Doinaş, Ştefan Augustin, *Naţional şi universal*, I, în rev. *Curentul*, 4 dec. 1998, p. 25 (vezi şi 2)
21. Durand, Gilbert, *Introducere în mitodologie. Mituri şi societăţi*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2004
22. Eco, Umberto, *Supraomul de masă*, Ed. Pontica, Constanţa, 2003, p. 18-19 (cultură şi/sau subcultură)
23. Eliade, Mircea, *Provincialismul marilor culturi (1952)*, în rev. *Adevărul literar şi artistic*, 9 martie 1997, p. 1
24. Elias, Canetti, *Masele şi puterea*, Ed. Nemira, Buc., 2000, p. 141-154 (simbolurile de masă ale naţiunilor)
25. Florian, Mircea, *Recesivitatea* ca structură a lumii, Ed. Eminescu, Buc., 1983
26. Francastel, Pierre, *Figura şi locul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 181.188
27. Frobenius, Leo, *Paideuma*, Ed. Meridiane, Buc., 1985, p. 218-221, 221-228, 232-234
28. Giddens, Anthony, *Consecinţele modernităţii*, Ed. Univers, Buc., 2000
29. Greimas, Algeridas J., *Despre sens*, Ed. Univers, Buc., 1975, p. 232 şi urm.
30. Grigorovici, Radu, *Două culturi*, în vol. colectiv *Cartea interferenţelor*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1985, p. 114-125
31. Habermas, Jürgen, *Cunoaştere şi comunicare*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 325.327
32. Hall, Edward, *Audela de la culture*, Édtions du Seuil, Paris, 1979
33. Hintersteiner, Norbert, *Discursul teologic în era globalizării*, în vol. Marga, Andrei, Johan, Marte, *Efectele globalizării asupra religiei în România*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2005, p. 251-295
34. Huizinga, Johan, *Amurgul Evului Mediu*, editura Humanitas, Buc., 2002
35. ----, *Homo ludens*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 269-297 (Civilizaţii şi epoci sub specie ludi), 298-322 (Elementul ludic al culturii actuale)

36. Ionescu, Dana, *Legitimând cultura*, în *Opera postfilosofică a lui Richard Rorty* în rev. *Cultura*, 28 iunie 2007, p. 5-6
37. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 77-80
38. ----, *Istoria logicei*, Ed. ....., 1929-1930
39. Jung, C.G., *Rolul unui centru de greutate*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 307-308-309, p. 24-31
40. ----, *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 313-325
41. Le Goff, Jacques, *Le desert-forit dans l'Occident medieval*, în *Traverses*, 19, 1980, p. 33, apud. Anca Manolescu, *Peisaje modelatoare*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 1-2-3/1999, p. 60
42. Lévi-Strauss, Claude, *Antropologia culturală*, Ed. Politică, Buc., 1978. P. 43
43. Lotman, Iuri, *Studii de tipologia culturii*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 73
44. Maliţa, Mircea*, Zece mii de culturi, o singură civilizaţie*, Ed. Nemira, Buc., 2001
45. Marga, Andrei, *Was sagt uns heute Herde*r?, discurs al lui Andrei Marga la ceremonia de acordare a premiului Herder in 2005 de la Universitatea din Viena, 29 aprilie 20045, Presa universitară clujeană, Cluj-Napoca, 2005
46. McLullan, Marshall, *Mass-media sau mediul invizibil*, Ed. Nemira, Buc., 1997, p. 185, 292-302
47. Mihai, Dinu Gheorghiu, *Intelectualii în câmpul puterii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007, p. 270-287
48. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 85-90, 119-122, 122-128, şi Ed. Napoca Star, 2000, Cluj-Napoca, p. 94-99 (cultură populară şi cultură cultă), 127-133 (cultură particulară şi cultură universală), 194-199 (naţional şi universal), 199-203
49. Moles, Abraham, *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1974, p. 47-49 (Cultura umanistă şi declinul ei), 62-64 (Cultura individuală şi cultura socială), 81-85 (Dimensiunile culturii individuale), 120-122 (Cultură personală şi creativitate), 131-135 (Cultura mozaicată şi mass-media), 373-374 (Cultura mozaicată sau cultura privatizată)

50. Montesquieu, *Scrisori persane*, Ed. Minerva, Buc., 1970, Scrisoarea 30, pag. 403-404
51. Moraru, Ion, *Cultura tehnică, cultura umanistă şi creativitatea socială*, în *Revista de filosofie*, Nr. 54 , 1986, p. 290
52. Nanu, Adina, *Vezi? Comunicarea prin imagine*, Ed. Vizual, Buc., 2002
53. Nietzsche, Friedrich, *Opere complete, 3, Omenesc, prea omenesc*, I şi II, Ed. Hestia, Timişoara, 2000, p. 129-162, 135-136
54. Noica, Constantin, *Despre culturile de tip geometric*, în *vol Mathesis sau bucuriile simple*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 7-29
55. ----, *Mathesis sau bucuriile simple*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 7 şi urm. (despre culturile de tip geometric)
56. ----, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 42-49 (Taboul schematic al culturilor)
57. Pârvan, Vasile, *Idei şi forme istorice*, în vol. *Scrieri*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981, p. 376-458
58. Patapievici, H.-R., *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 255-265 (cultura înaltă şi condiția), 285-287, 295-299 (multiculturalismul)
59. Platon, Mircea, *T.E Hulme, un filosof numai bun pour L' Orient*, în rev. *Idei în dialog*, nr. 2/2005, p. 15
60. Protopopescu, Valentin, *Dincolo de seninătate*, Ed. Trei, Buc., 2001, p. 274-280
61. Ralea, M. D., *Valori,* Ed. Fundația pentru Literatură şi Artă, Buc., 1935, p. 125
62. Riposta lui Learis, 1962, Cambridge, *The Two Cultures and the Scientific Revolution*, radio, 1959
63. Sebeok, Thomas A., *Semnele: o introducere în semiotică*, Ed. Humanitas, Buc., 2002, p. 25
64. Sedlmayer, Hans, *Pierderea măsurii*, Ed. Meridiane, Buc., 2001, p. 188, 215-230
65. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 314-334, 334-3546 ("O singură cultură şi o nouă sensibilitate")
66. Steiner, George, *După Babel*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 503-571
67. ----, *Tritonuri. Trei limbaje ale omului*, în revista *Idei în dialog*, Nr. 9, sep. 2008, p. 14-16

68. Stelu, Şerban, *Conceptul de "arie culturală": interpretarea lui Paul Stahl*, în *Cuvântul*, Nr. 7/380, feb. 2009, p. 28-29
69. Tătaru-Cazaban, Bogdan, *Îngerii neamurilor*, în rev. *Adevărul literar şi artistic*, 27 sep. 2005, p. 15
70. Toffler, Alvin, *Şocul viitorului*, Ed. Politică, Buc., 1973, p. 279-287 (Hippies Incorporated)
71. Vianu, Tudor, *Estetica*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 140-143 (tipul)
72. ----, *Studii de filozofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 285-298
73. xxxx, *Balcani, balcanism*, în rev. *Dilema*, Nr. 221, 18-24 aprilie 1997, p. 6-9
74. xxxx, *Cultura de masă şi folclorul, Cultura de consum*, în rev. *Dilema*, nr. 163, 23-29 feb 1996, p. 8
75. xxxx, *Enciclopedie de filozofie şi ştiinţe umane*, Ed. EducationAll, Buc., 2004, p. 1062
76. xxxx, *New Essays on the A Priori*, Clarendon Press, Oxford, 2000 şi Cambridge University Press, 1998

IX.B.13.q Culturi semantic sintactice şi sintactic semantice

Lotman, Iuri, *Studii de tipologie a culturii*, Ed. Univers, Buc., 1974

IX.B.13.r Tradiţie şi modernitate

Bloom, Alain, *Criza spiritului american*, Ed. Humanitas, Buc., 2006

IX.B.13.s După criteriul temporalităţii

Hall, E. T., *Audela de la culture*, Ed. Seuil Call Points, Paris, 1987

IX.B.13.t Naţional-universal

1. Blaga, Lucian, *Zări şi etape*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 323
2. Daun, Åke, *Mentalitata suedeză*, Ed. Humanitas, Buc., 1985
3. Eliade, Mircea, *Fragmentarium*, Ed. Humanitas, Buc., 1993 şi fragment în Suplimentul cultural al *Cotidianul Litere, Arte, Idei*, nr. 14, anul IV, 11 aprilie 1994, p. 1
4. ----, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 262-267
5. ----, *Memorii*, II, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 75

6. Ianoşi, Ion, *Sublimul în artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1984
7. Malraux, André, Kakuzo, Okakura, de Madariaga, Salvador, *Itinerarii spirituale*, Ed. Meridiane, Buc., 1983
8. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2000, p. 194-199
9. Noica, Constantin, *Modelul cultural european*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
10. Ogoranu, Gavrilă Ion, *Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc*, Ed. Marineasa, Timişoara, 1993, p. 152, 283
11. Oprişan, I., *Basme fantastice*, vol. 1-2-3, Ed. Vestala, Buc., 2002
12. Rebreanu, Liviu, *Lauda ţăranului român*. Discurs de recepţie la Academia Română, rostit la 29 mai 1940
13. Vulcănescu, Mircea, *Pentru o nouă spiritualitate filosofică*, vol. 1, Ed. Eminescu, Buc., 1992, p. 211
14. Wald, Henri, *Înţelesuri iudaice*, Ed. Hasefer, Buc., 1995
15. xxxx, *Globalizare şi identitate*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 7-9 2001 (naţional, universal)

IX.B.13.u Cultura sexualităţii

1. Deleuze, Gilles, Félix Guattari, *Capitalism şi schizofrenie, I. Anti-Oedip*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008
2. Marcuse, Herbert, *Eros şi civilizaţie. O cercetare filozofică asupra lui Freud*, Editura Trei, Buc., 1996
3. ----, *Omul unidimensional* în *Scrieri filosofice*, Editura Politică, Buc., 1972

IX.B.13.v Caracteristici ale poporului român şi ale spiritualităţii româneşti

1. Alexandrescu, Sorin, *Paradoxul român*, Ed. Univers, Buc., 1998
2. Antohi, Sorin, *Civitas imaginalis*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
3. ----, *Exerciţiul distanţei*, Ed. Nemira, Buc., 1998, p. 137-158, 190-191, 211-219, 292-317
4. Arman, Mircea, *Prolegomenă la Martin Heidegger, Fiinţă şi timp*, Ed. Jurnalul Literar, Iaşi, 1994, p. 11 şi urm.
5. Banu, George, *Triada unei identităţi: Caragiale – Cioran – Brâncuşi*, în rev. *Observator cultural*, 24-30 martie, 2011, p. 3

6. Bădescu, Ilie, *Sincronism european şi cultură critică românească*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1984
7. ----, *Timp şi cultură*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1988
8. Bernea, Ernest, *Spaţiul, timp şi cauzalitate la poporul român*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
9. Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 141 şi urm. ("*Concepţii despre naţiune*")
10. ----, *Trilogia culturii*, Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1944, p. 159-339 ("*Spaţiul mioritic*") sau ediţia după 1990
11. Boia, Lucian, *Capcanele istoriei. Elita românească între 1930 şi 1950*, Ed. Humanitas, Buc., 2011
12. Botta, Dan, *Limite şi alte eseuri*, Ed. Crater, Buc., 1996
13. ----, *Unduire şi moarte*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1995, p.289-324, 325-337
14. Buricescu, F, *Suflet românesc*, Casa Şcoalelor, Buc., 1944
15. Cantemir, Dimitrie, *Descrierea Moldovei*, Ed. Tineretului, Buc., 1967 sau ESPLA, Buc., 1956
16. Cavallo, Guglielmo, *Omul bizantin*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
17. Cioran, Emil, *Schimbarea la faţă a României*, Ed. Humanitas, Buc., 1990
18. ----, *Ţara mea*, *Mon Pays*, Ed. Humanitas, Buc., 1996
19. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 207-221
20. Djuvara, Neagu M., *Cum s-a născut poporul roman? Mircea cel Bătrân şi luptele cu turcii*, Ed. Humanitas, seria Humanitas Junior, Buc., 2001.
21. ----, *Le pays roumain entre Orient et Occident. Les Principautés danubiennes dans la première moitié du XIXe siècle*, Publications Orientalistes de France, Aurillac, 1989
22. ----, *O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri*, Ed. Humanitas, Buc., 1999.
23. Drăghicescu, D., *Din psihologia poporului român*, Ed. Albatros, Buc., 1996
24. Duţu, A., *Umaniştii români şi cultura europeană*, Ed. Minerva, Buc., 1974
25. ----, *Literatura comparată şi istoria mentalităţilor*, Ed. Univers, Buc., 1982
26. ----, *Cultura română în civilizaţia europeană modernă*, Ed. Minerva, Buc., 1978

27. Eliade, Mircea, *Meşterul Manole, studii de etnologie şi mitologie*, Ed. Junimea, Iaşi, 1992
28. ----, *Profetism românesc. Românie în eternitate*, Ed. Roza Vânturilor, Buc., 1990
29. Fay, Ştefan J., *Sokrateion*, Ed. Humanitas, Buc., 1991
30. Fernandez, Dominique, *Rapsodia Romana*, Ed. Humanitas, Buc., 2000
31. Handoca, Mircea, *Jurnalul inedit al lui Mircea Eliade*, Ed. Grafnet, Oradea, 2005, p. 70-84
32. Heitmann, Klaus, *Imaginea romanilor în spațiul lingvistic german*, Ed. Univers, Buc., 1995
33. Ioanid, Radu, *Sabia Arhanghelului Mihail*, Ed. Diogene, Buc., 1990
34. Ionescu, Nae, *Curs de metafizică*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 80-8
35. ----, *Roza Vânturilor*, Ed. Roza Vânturilor, Buc., 1990, p. 385-386
36. Keyserling, Hermann, *Journal de voyage d'un philosophe*, Editeur Rocher, 3 august 2003
37. Lavric, Sorin, *Istoricul reacționar*, recenzie în rev. *România literară* din 18 noiembrie 2011, p. 9
38. ----, *Noica şi mişcarea legionară*, Ed. Humanitas, Buc., 2007
39. Martin, Mircea şi Caius Dobrescu, *Care este patrimoniul nostru moral şi simbolic* (p. 11-13) şi *Diversitate, ambiguitate, incertitudine* (p. 13-14), în rev. *Cuvântul*, Nr. 8, August, 2006
40. Mihăilescu, Dan C., *Bucureşti, carte de bucate*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2003
41. Mihăilescu, Dan, *Tarele şi tăriile patriei*, rev. *Idei în dialog*, Nr. 2, febr. 2008, p. 7, 8
42. Mihu, Achim, *Antropologie culturală*, Ed. Napoca Star, Cluj, 2000, p. 378-381
43. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Ed. a II-a, Buc., 2004, p. 194-201
44. Muthu, Mircea, *Despre sud-est*, Ed. Libra, Buc., 1999
45. ----, *Lucian Blaga - Dimensiuni răsăritene*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000
46. Mutti, Claudio, *Penele Arhanghelului*, Ed. Anastasia, Buc., 1997
47. Neamțu, Mihail, *Vieți paralele? Ortodoxia şi secularizarea*, în rev. Idei în dialog, Nr. 7, Iulie, 2007, p. 27-28

48. Necula, Ionel, Paradigma neantului valah de la Eminescu la Cioran, în rev. *Contemporanul - ideea europeană*, Nr. 8, 01.03.2001
49. Noica, Constantin, *Pagini despre sufletul neamului românesc*, Ed. Humanitas, Buc., 2008
50. ----, *Pagini despre sufletul românesc*, Ed. Humanitas, Buc., 1991
51. ----, *Rostirea filozofică românească*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1970
52. ----, *Sentimentul românesc al fiinţei*, Ed. Eminescu, Buc., 1978
53. Olteanu, Antoaneta, *Homo Balcanicus – trăsături ale mentalităţii balcanice*, Ed. Paideia, Buc., 2004
54. Ornea, Z., *Anii Treizeci. Extrema dreaptă românească*, Ed. Fundaţiei Culturale Române, Buc., 1995
55. Papadima, Ovidiu, *Originea românească a lumii*, Ed. Saeculum, I.O., Buc., 1995
56. Pârvan, Vasile, *Datoria vieţii noastre*, Ed. Univers, Buc., 1999
57. Pârvulescu, Ioana, *Întoarcere în Buc.ul interbelic*, Ed. Humanitas, Buc., 2003
58. Piţu, Luca, *Sentimentul românesc al urii de sine*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1991
59. Poantă, Petru, *Cercul de la Sibiu*, Ed. Ideea Europeană, Buc., 2006
60. Predoiu, Dan Ion, *Eminescu istoric preţuit de Nicolae Iorga*, Ed. Muzeul Literaturii Române, Buc., 2007
61. Rădulescu Motru, Constantin, *Românismul, catehismul unei noi spiritualităţi*, Fundaţia pentru Literatură şi Artă Regele Carol II, Buc., 1936
62. ----, *Psihologia poporului român*, Ed. Paideia, Buc., 1998
63. ----, *Etnicul românesc. Naţionalismul*, Ed. Albatros, Buc., 1996
64. Ralea, Mihai, *Fenomenul românesc*, Ed. Albatros, Buc., 1997
65. Rogger, Hans, Eugen Weber, *Dreapta europeană*, Ed. Minerva, Buc., 1995, România, p. 385-447 (v. violenţa, corupţia şi valorile morale negative ale poporului român, la p. 415-418)
66. Sebastian, Mihail, *Jurnal (1935-1944)*, Ed. Humanitas, Buc., 1996
67. Sinpiur, Elena, *Viaţa intelectuală la români în sec. XIX*, în *Cartea interferenţelor*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1985

68. Stăniloae, Dumitru, *Reflecții despre originalitatea poporului român*, Ed. Elion, Buc., 2003
69. ----, *Reflexii despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1992
70. ----, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Elion, 2001
71. Steinhardt, N., *Cartea împărtăşirii*, Ed. Apostrof, Cluj, 1995
72. Şerban, Robert, *A cincea roată*, Ed. Humanitas, Buc., 2004
73. Tătaru Cazaban, Bogdan, *Pentru un ecumensim al contemplativilor – moştenirea părintelui Scrima şi reflexele identitare ale ortodoxiei*, în vol. *Un suflet pentru Europa. Dimensiunea religioasă a unui proiect politic*, Ed. Anastasia, Buc., 2005, p. 186-198
74. Todorova, Maria, *Balcanii şi Balcanismul*, Ed. Humanitas, Buc., 2000
75. Vulcănescu, Mircea, *Dimensiunea românească a existenței*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1991
76. Vulcănescu, Mircea, *Tânăra generație*, Ed. Compania, Buc., 2004
77. Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, Ed. Academiei Române, Buc., 1987
78. Zub, Al., *Cultură şi societate. Studii privitoare la trecutul românesc*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1991

IX.B.14 Confluențe culturale, influențe şi sincronii – „Celălalt"[54]

„Culturile sunt vii în măsura în care sunt în contact cu alte culturi. O cultură solitară nu-şi merită numele."[55]

„Celălalt" este denumirea iscată din întâlnirea-impact între modelul cultural european cu cel precolumbian în vâltoarea sângeroasă a cuceririi Mexicului. „Celălalt" este alteritatea „acestuia", privită de el ca ceva nu numai diferit, ci străin şi cu o curiozitate amestecată cu un aer de superioritate. „Acesta" însă nu-şi dă seama că şi el este „celălalt" pentru „celălalt-ul" său.

---

[54] V. şi filmul *Alien* (regia Ridley Scott) şi filmul *Ceilalți* (cu Nicole Kidman)

[55] Jean Claude Carriere şi Umberto Eco, citându-l pe Levy-Strauss în cartea *Nu sperați că veți scăpa de cărți*, Ed. Humanitas, Buc., 2010, p. 229

Pe alt plan, mai individualizant, „celălalt" este diferitul, altul cu care se vine în contact într-un fel sau altul, direct sau indirect. El este oglinda în care văzându-te prin chipul cum reacționează la întâlnire te confirmă. De aceea putem spune că orice întâlnire este un transfer în ambele direcții de informații şi atitudini, deci o amplificare a orizontului lor cognitiv. Aici se include şi întâlnirea cu opera celuilalt. Oricum, oricine are nevoie de celălalt. Configurarea estetică a acestei nevoi o regăsim şi în romanul lui Daniel Defoe, *Robinson Crusoe*.

În Biblie există cuvintele „semenul" (cel ce îmi seamănă prin natură) şi „aproapele" cu îndemnul de a-l iubi pe acesta ca pe tine însuți. Acest îndemn are şi implicatul după care şi aproapele trebuie să te iubească pe tine.

Dar relațiile dintre culturi şi oameni sunt aşezate pe spații fizice şi spirituale mai apropiate sau mai îndepărtate, mai afine sau mai puțin afine, şi mai apropiate sau depărtate în timp. De aici izvorăşte teoria proximităților. Considerăm, de aceea, că un instrument util în discursul despre celălalt este şi indicele de alteritate din care rezultă şi existența „departelui", iar, cultural vorbind, pe teoria despre „celălalt" se fundează şi posibilitatea graduală a dialogului intercultural în sfera căruia se produc schimburi de coduri a căror totalitate reconfigurează silueta culturilor venite în contact.

1. Adam, Jean-Michel, Françoise Revaz, *Analiza povestirii*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 28-29
2. Antohi, Sorin, *Civitas imaginalis*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 235-324 "Cioran şi stigmatul românesc. Mecanisme identitare şi definiții radicale ale etnicității"
3. ----, *Războaie culturale*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008
4. ----, *Exercițiul distanței*, Ed. Nemira, Buc., 1998
5. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 140-141
6. Auerbach, Erich, *Mimesis*, ELU, Buc., 1967, p. 307-308
7. Barthes, Roland, *Celălalt*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 8-9-10/1981, p. 214-215
8. Bauman, Zygmunt, *Globalizarea şi efectele ei sociale*, Ed. Antet, Buc., 2000

9. Bădescu, Ilie, *Sincronism european şi cultură critică românească*, Ed. Dacia, Buc., 1984
10. Bălăşoiu, Constantin, *Este posibil un dialog al lumilor?* (Thomas Sheehan sau After Philosphy), în rev. *Idei în dialog*, Nr. 7, iulie, 2007, p. 36-37)
11. Berechet, Lăcrămioara, *Est-Vest. Problema identității culturale*, în rev. *Tomis*, sep. 2003, Nr. 9, p. 1-2
12. Boia, Lucian, *Pentru o istorie a imaginarului*, Ed. Humanitas, Buc., 2000
13. Bolzman, Claudio, *Politiques migratoires, droits citoyens et modes d´incorporation des migrants et de leurs descendants aux sociétés des résidence: une tipologie*, în Bocher, Manuel (Ed.), *Discriminations et ethnicisation. Combattre le racisme en Europe*, L´Aube, la Tour d´Aigues, 2006
14. Bolzmann, Claudio, Rosita Fibbi şi Marie Vial, *La population âgée immigrée face à la retraite: problème social et problématiques de recherche*, în Wicker, Hans-Rudoph & al. (Ed.), *L'Altérité dans la société: migration, ethnicité*, État, Seismo, Zürich, 1996
15. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 13-14, p. 183
16. Borges, Jorge Luis, *Cartea de nisip*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 265-272
17. Boucher, Manuel, *Les théories de l´intégration. Entre universalisme et différencialisme*, L´Harmattan, Paris, 2000
18. Braudel, Fernand, *Gramatica civilizațiilor*, Ed. Meridiane, Buc., 1994, vol. I şi II
19. Brion, Marcel, *Arta abstractă*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 147
20. Bruckner, Pascal, *Care dintre noi l-a născocit pe celălalt?*, Ed. Trei, Buc., 2006
21. ----, *Iubirea față de aproapele*, Ed. Trei, Buc., 2005 (roman)
22. Buber, Martin, *Eu şi Tu*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 130-131
23. Caillois, Roger, *Prestigiul şi problemele visului*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 5/1996, p. 58
24. Caloz-Tschopp, Marie-Claire (Ed.), *Hannah Arendt et le monde d'aujourd'hui: les sans-État et le "droit d'avoir des droits"*, L'Harmattan, Paris, 1998

25. Cavalier, François, Jean-Paul Ferrand, Philippe Ducrot, Pierre Magnard,, *Omul*, Ed. Antet, Buc., 1999, p. 52-56, 124-129
26. Chaunu, Pierre, *Civilizația Europei în secolul luminilor*, Ed. Meridiane, Buc., 1986, vol. II, p. 22-309
27. *Cine sunt străinii*, în rev. *Le monde diplomatique*, iunie 2006, p. 17
28. ----, *Qui êtes-vous?*, în *Anthologie du portrait. De Saint-Simon à Tocqueville*, Ed. Gallimard, Paris, 2006
29. Consiliul Pontifical pentru Cultură, *Pentru o pastorală a culturii*, Ed. Presa Bună, Iaşi, 1999
30. Crainic, Nichifor, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iaşi, 1994, p.53-76
31. Creția, Petru, *Epos şi logos*, Ed. Univers, Buc., 1981, p. 214-228
32. Daun, Åke, *Mentalitatea suedeză*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
33. De Bueavoir, Simone, *Al doilea sex*, vol. I, II, Ed. Univers, Buc., 1998 (femeia e educată să devină "celălalt")
34. De Lucas, Javier, *El futuro de la ciudadanía en la UE: Es posible hablar de la ciudadanía multicultural?*, conferință susținută cu ocazia Zilelor Cetățeniei la Universitatea din Sevilla, martie 1998
35. De Unamuno, Miguel, *Celălalt. Teatru spaniol contemporan*, Ed. Univers, Buc., 1987
36. Deleuze, Gilles, *Diferență şi repetiție*, Ed. Babel, Buc, 1995, p. 425-435
37. Derrida, Jacques, *Le monolingvisme de l'autre*, Ed. Galilee, Paris, 1996
38. Didier, Julia, *Larousse Dicționar de filozofie*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998, p. 51-52
39. Dilthey, Wilhelm, *Filosofie contemporană*, Ed. Garamond, Buc., 1999, p. 24-55 "Geneza hermeneuticii"
40. Dinu, Mihai, *Introducere în teoria comunicării*, Ed. Universitatea din Bucureşti, Buc., 1993, p 10-13
41. Dinu, Răchieru Adrian, *Globalizare şi cultură media*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2003
42. Djuvara, Neagu, *Între Orient şi Occident*, Ed. Hmanitas, Buc.,1995
43. Doinaş, Ştefan Augustin, *Dorința de infinit*, în ziarul *Curentul*, 27 aprilie 2002
44. ----, *Eu şi celălalt*, în rev. *Secolul 21*, Alteritate, Nr. 1-7/2002
45. Doubrovsky, Serge, *De ce noua critică?,* Ed. Univers, Buc., 1977

46. Dragomir, Alexandru, *Crase banalități metafizice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004, p. 212-217
47. Dubar, Claude, *Criza identităților*, Ed. Ştiința, Chişinău, 2003
48. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999
49. Duțu Alexandru, *Literatură comprată şi istoria mentalităților*, Ed. Univers, Buc., 1982, p. 131-14 "Climatul : descoperirea aletrității"
50. ----, *Cultura românească şi civilizația europeană modernă*, Ed. Minerva, Buc., 1978
51. Eco, Umberto, *Insula din ziua de ieri*, Ed. Pontica, Constanța, 1995
52. ----, *Istoria frumuseții*, Ed. Rao, Buc., 2005, p. 338-345
53. Eibl-Eibesfeldt, Irenaüs, *Agresivitatea umană*, Ed. Trei, Buc., 1995
54. Eisner, Michael, *Spectacolul mondializării*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 5/1996, p. 208-212
55. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 219 "Înainte de «miracolul grec»", p. 221, 225
56. ----, *Memorii*, vol. II (1937-1960), Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 75
57. Enache, Daniel Cristea, *O monografie nemțească*, în rev. *Adevărul literar & artistic*, 16 oct. 2001, p. 5
58. Fay, Ştefan J., *Sokrateion*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 101-105
59. Fimul *Ceilalți* (Mai devreme sau mai târziu te voi găsi) *The Others*, regia Alejandro Amenábar
60. Finkielkraut, Alain, *Înfrângerea gândirii*, Ed. Humanits, Buc., 1992, p. 32-42 (spiritul național), 76-90
61. Fromm, Erich, *Texte alese*, Ed. Politică, Buc., 1983, p. 61-67, 281-289
62. Fukuyama, Francis, *Cultura prosperității*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 5/1996, p. 180-190
63. Gadamer, Hans, citat de Lorenz Dittmann, în vol. *Stil, simbol, structură*, Ed. Meridiane, Buc., 1988, p. 190
64. Gardels, Nathaniel, *Schimbarea ordinii globale*, Ed. Antet, Buc., 2000
65. Gavras, Costa, *Să ținem piept coloneilor lui Disney*, în rev. *Secolul 20*, Nr. 5/1996, p. 213-220
66. ----, *Să ținem piept coloneilor lui Disney*, în vol. Gardels, Nathan, *Schimbarea ordinii globale*, Ed. Antet, Buc, p. 213.220

67. Giddens, Anthony, *Consecințele modernității*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 14-17, 7-106
68. Goethe, *Afinitățile elective*, în vol. *Opere*, 5, Ed. Univers, Buc., 1987, p. 211-453
69. Goleman, Daniel, *Inteligență socială*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2007, p. 125-138
70. Hammar, Thomas (Ed.), *European Immigration Policy*, Cambridge University Press, Cambridge, 1985
71. Hăulică, Cristina, *Fuga autorului*, în vol. Borges, Jorge Luis, *Cărțile şi noaptea*, Ed. Junimea, Iaşi, 1988, p. 217-253
72. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei, Buc., 1965, p. 132-174, 174-203
73. Heidegger, Martin, *Dialogul între două popoare europene*, în rev. *Idei în dialog*, anul 2, Nr. 1 (4), 2005
74. Hocke, Gustav Rene, *Lumea ca labirint*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 270-273
75. Hoffman-Nowotay, Hans Joachim, *Chancen und Risiken multikultureller Einwanderungengsgeselschaften*, Conseil suisse de la science, Berna, 1992
76. Huntington, Sammuel P., *Ciocinireara vivilizațiilor*, Ed. Antet, Buc., 1998, p. 28-55
77. Hurduzeu, Ovidiu, *Havel şi multiculturalismul*, în rev. *România literară*, din 10-16 feb 1999, p. 12-13
78. Introna, Lucas D., *Proximitate şi aparențe*, în rev. *Secolul 21*, Alteritate, Nr. 1-7/2002, p. 122-138
79. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 109-121 (Morfologia culturilor), 121-129 (Multiplicitatea)
80. ----, *Curs de metafizică*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 276-292, 308-317
81. ----, *Istoria logicei*, 1929-1930, p. 48-52
82. ----, *Problema mântuirii în Faust al lui Goethe*, Ed Anastasia, Buc., 1996
83. Iorgulescu, Mircea, *Lovitura de cap a italianului*, în rev. *Cultura*, Nr. 33, 3 august 2006
84. Joly, Danièle, *Minorités ethiniques et politiques locales en Grande Bretagne*, în Lapeyronnie, Didier (Ed.), *Les politiques locales d´intégration des minorités immigrées en Europe et aux États-Unis*, ADRI, Paris, 1991

85. Jung, Carl Gustav, *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 513-520
86. Klein, Gérard, *Seniorii războiului*, Ed. Nemira, Buc., 1992
87. Kristeva, Julia, *Străini printre noi înşine*, în rev. *Secolul 21*, Alteritatea, Nr. 1-7/2002, p. 286-288 (cap. Noul Legământ)
88. Kubrick, Stanley, *Odiseea spațială 2001* (film)
89. Kullar, Harry, *Valori iudaice în ecumenismul axiologic european*, p. 198-199, 205 în vol. *Un suflet pentru Europa. Dimensiunea religioasă a unui proiect politic*, Ed. Anastasia, Buc., 2005
90. Leclerc, Gérard, *Mondializarea culturală – Civilizații puse la încercare*, Ed. Ştiința, Chişinău, 2003
91. Lévinas, Emmanuel, *Între noi Încercare de a-l gândi pe celălalt*, Ed. Bic All, Buc., 2000, p. 109-128, 139-145, 177-180, 181-190
92. ----, *Le temps et l'autre*, Ed. Fata Morgana, Paris, 1979
93. ----, *L'Humanisme de l'autre Homme*, Biblic Essais, Le livre de Poche, Paris, 1996
94. ----, *Problema alterității*, un dialog cu François Poirié, în rev. *Secolul 21*, Alteritate, Nr. 1-7/2002, p. 14-23
95. ----, *Totalitate şi infinit. Eseu despre exterioritate*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
96. Llosa, Mario Vargas, *Povestaşul*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
97. Lorenz, Konrad, *Aşa-zisul rău*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 186-237 "Legătura"
98. Lovinescu, Eugen, *Istoria civilizației române moderne*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1972, p. 404-465
99. ----, *Mutația valorilor, cultură şi civiliație, Istoria civiliațitiei române moderne*, III, Ed. Ancora, Buc., 1925, p. 16-19
100. Luca, Capitolul X, 27, cap. 13, (iubirea) în *Noul Testament comentat*, versiune revizuită, redactată şi comentată de Bartolomeu Valeriu Anania, Ed. Institului Biblic şi de misiune al BOR, Buc., 1993, p. 293
101. *Lume fără ziduri?* în Revista *Dilema*, Anul 4, Nr. 160, 2-8 feb 1996
102. Malița, Mircea, *interviu* în rev. *Adevărul literar / artistic*, 27 mar. 2001
103. Malraux, André, Okakura Kakuzo, Salvador de Madariaga, *Itinerarii spirituale*, Ed. Meridiane, Buc., 1983

104. Manolescu, Anca, *Europa şi întâlnirea religiilor. Despre pluralismul religios contemporan*, Ed. Polirom, Iaşi 2005
105. Marcus, Solomon, *Identitatea şi alteritatea sunt de nedespărțit*, în rev. *Secolul 21*, Alteritate, Nr. 1-7/2002, p. 84-91
106. ----, *Paradigme universale*, I, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 52-79 (Criteriul estetic şi globalizarea în cultură), 272-289
107. Marian, Rodica, *Identitate şi alteritate*, Ed. Ideea Europeană, Buc., 2005
108. Marino, Adrian, *Pentru Europa. Integrarea României. Aspecte ideologice şi culturale*, Ed. Polirom, Iaşi, 1995
109. Mazilu, Dan Horia, *Noi despre ceilalți. Fals tratat de imagologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
110. Mihalache, Adrian, *Identitatea virtuală a celuilalt*, în rev. *Secolul 21*, Alteritate, Nr. 1-7/2002, p. 138-146
111. Mihăilescu, Dan C., *Maniheismul în cultura noastră actuală*, *LAI Cotidianul*, 11 mar 2002, p. 1
112. Mihu, Achim, *Antropologia culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 122-129 ("Multiculturalismul")
113. ----, *Antropologie culturală*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2000, p. 127-134, 134-140
114. Montesquieu, *Scrisori persane*, Ed. Minerva, Buc., 1970, scrisoarea XXX, anul 1712, p. 61
115. Mureşan, Vianu, *Adeveritorii*, în rev. *Adevărul literar&artistic*, 13 iunie 2007, p. 7
116. Negulescu, P.P., *Geneza formelor culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1984, p. 350-356, 365-373, cap. XIII "Misterul biologic al contactului strein"
117. Neumann, Victor, *Homo europaeus şi conceptul de identitate multiplă, II. O idee despre avangarda viitorului*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 7 iuie 2007, p. 33-34
118. Noica, Constantin, *Cum e cu putință ceva nou*, Ed. Moldova, Iaşi, p. 259-260, 294-305
119. ----, *Mathesis sau bucuriile simple*, Ed. Humanitas, Buc., 1992
120. *Noul Testament – comentat*. Versiune revizuită, redactată şi comentată de Bartolomeu Valeriu Anania, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, Buc., 1993, p. 293, Iubirea

121.Otto, Rudolf, *Despre numinos*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996, p. 24-44
122.Overy, Paul, *De Stijl*, Ed. Meridiane, Buc., 1979, p. 43-63
123.Pannikar, Raimon, *Între Dumnezeu şi cosmos. O origine non-dualistă a realității. Dialoguri cu Gwendoline Jarczyk*, Ed. Herald, Buc., 2006
124.Pascal, Blaise, *Cugetări*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1992, p. 232
125.Patapievici, Horia-Roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 295-320
126.Paz, Octavio, *Dubla flacără. Dragoste şi erotism*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 18-19
127.Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 253-256
128.Ponty-Merleau, Maurice, *Celălalt şi lumea umană*, în rev. *Secolul 21*, Alteritate, Nr. 1-7/2002, p. 28-34
129.Revista *Sinteza*, Nr. 91, 1992, *Predarea multiculturalismului in America*
130.Ricouer, Paul, *L´histoire et verite*, Ed. du Seuil, Paris, 1955, p. 287-288
131.Rilke, Rainer Maria, *Versuri*, ELU, Buc., 1966, p. 244-247 "A opta elegie"
132.Rousseau, Jean Jacques, *Discurs asupra originii inegalității dintre oameni*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1958, p. 192
133.Schnapper, Dominique, *Prediction nationale et connaissance nationale*, în *Sociologie et Société*, vol. XXXI, Nr. 2, Montreal, 1991, p. 18, citat de De Claudis Bolzman şi Manuel Boucher în *În Europa, câte țări, atâtea modele*, în rev. *Le Monde Diplomatique*, iunie 2006, p. 13
134.----, *Traditions nationales et connaisance rationelle*, în *Sociologie et Sociétés*, vol. XXXI, nr. 2, Montréal, 1999, p. 18
135.Scott, Ridley, *Alien* (film), 1979
136.Scrima, Andre, în rev. *Dilema*, 30 iunie 1995, p. 8
137.Scruton, Roger, *Vestul şi restul. Globalizarea şi amenințarea teroristă*, Ed. Humanitas, Buc, 2004
138.Sheehan, Thomas, *After Philosophy: A treptic*, *Philosophy Today*, Fall, 1978
139.Sloterdijk, Peter, *Critica rațiunii cinice*, vol. I şi II, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
140.----, *Reguili pentru parcul uman*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 8-9
141.Sobeski, Michal, *Arta exotică*, Ed. Meridiane, Buc., 1975, p. 90-134
142.Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 334-346 "O singură cultură şi o nouă sensibilitate"
143.----, *Privind la suferința celuilalt*, Ed. Humanitas, Buc., 2011

144. Sowell, Thomas, *Evoluția civilizațiilor*, în rev. *Sinteza*, Nr. 91, 1992 (Biblioteca Americii)
145. ----, *Evoluția civilizațiilor*, ELU, Buc., 1967, cap. L'humaine condition
146. Stăniloae, Dumitru, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Polirom, Iaşi, 2001, p. 120-123
147. Steinhardt, N., *În dialog cu Ioan Pintea, Primejdia mărturisirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, ediția a III-a, p. 49, 157-159
148. Stoichiță, Victor Ieronim, *Instaurarea tablourlui*, Ed. Meridiane, Buc, 1999, p. 246
149. Taylor, Charles, *Multiculturalism and the Politics of Recognition*, Princeton University Press, Princeton, 1994
150. Tătaru-Cazaban, Bogdan, *Pentru un «ecumenism al contemplativilor», moştenirea părintelui Scrima şi reflexele identitatre al ortodoxiei*, în vol. *Un suflet pentru Europa. Dimensiunea religioasă a unui proiect politic*, Ed. Anastasia, Buc., 2005, p. 186-198 (p. 188-193)
151. Todorov, Tzvetan, *Cucerirea Americii. Problema Celuilalt*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1994, p. 173-237
152. ----, *Doctrina nedesăvârşită*, Ed Trei, Buc., 2002, p. 178-180 ("Eu şi Ceilalți)
153. ----, *Noi şi ceilalți. Despre diversitate*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999
154. Tomlison, John, *Globalizare şi cultură*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2002
155. Tonoiu, Vasile, *Omul dialogal*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1995, p. 7-30, 356-367
156. ----, *Ontologii arhaice în actualitate*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 164-195 ("Dialogul culturilor")
157. Tournier, Michel, *Vineri sau limburile Pacificului*, Ed. Univers, Buc., 1968 (roman) p. 5-6
158. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All Educatinal, Buc., 2000, p. 152
159. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 24-33, 46-83, 324-327
160. Vaysse, Jean-Marie, *Inconştientul modernilor*, Ed. Trei, Buc., 2003, p. 295-336 ("Spre gândirea celuilalt")
161. Vîrgolici, Teodor, *Eminescu despre spiritul românesc*, în rev. *Adevărul literar &artistic*, 11 ian. 2005, p. 4

162. Wald, Henri, *Înțelesuri iudaice*, Ed. Hasefer, Buc., 1995, p. 5-18, 56-58
163. Wimmer, Andreas, *Der Appell an die Nation*, în Wicker, Hans Rudolph &al. (Ed.), *L'Altérité dans la société: migration, ethnicité*, État, Seismo, Zürich, 1996
164. Wittgenstein, Ludwig, *Însemnări postume*, *1914-1951*, Ed. Humanitas, Buc., 1995, p. 87
165. Wurtz, Bruno, *New Age*, Ed. de Vest, Timişoara, 1994
166. Yamaras, Christos, *Libertatea moralei*, Ed. Anastasia, Buc., 2002, p. 205-228
167. Zolberg, Aristide, *L'incidence des facteurs externes sur la condition des citoyens: approche comparative*, în Withol de Wenden, Catherine (Ed.), *La Citoyenneté*, Edilig/Fondation Diderot, Paris, 1998
168. Zub, Alexandru, *Relația cu celălalt*, în rev. *Adevărul literar&artistic*, 25 mai 2004, p. 2
169. xxxx, *Dialogul culturilor în universul mass-media*, în rev. *Secolul 21*, "Cultură şi mass-media", Nr. 1-6/2006, p. 89-98
170. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 23-24

IX.B.15 Stilul cultural

1. Alexandrescu, Sorin, *Simbol şi simbolizare. Observații asupra unor procedee practice argheziene*, în vol. *Studii de poetică şi stilistică*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1966
2. Arbore, Grigore, *Forma ca viziune*, Ed. Meridiane, Buc., 1984, p. 9-53 (considerații asupra barocului)
3. Aristarco, Guido, *Utopia cinematografică*, Ed. Meridiane, Buc., 1992, p. 189-217
4. Assunto, Rosario, *Universul ca spectacol*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 133-160
5. Balotă, Nicolae, *Introducere în universul umanist*, în Hocke, Gustav René, *Lumea ca labirint*, Ed. Meridiane, Buc., 1973
6. Baltrusaitis, Jurgis, *Aberații*, Ed. meridiane, Buc., 1972

7. Blaga, Lucian, *Încercări filosofice*, în Diaconu, Florica, Marin Diaconu, *Dicționar de termeni filosofici ai lui Lucian Blaga*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2000, p. 258-261
8. ----, *Scrieri despre artă*, Ed. Meridiane, Buc., 1970, p. 54 şi urm.
9. ----, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 3-118, 235 sau Ed. Fundația Regală pentru litertură şi artă, Buc., 1944, p. 7-159 (Orizont şi stil)
10. ----, *Trilogia valorilor*, Ed. Fundației Regale pentru Literatură şi Artă, Buc., 1946, p. 162-163
11. ----, *Zări şi etape*, seria patrimoniu, Ed. Minerva, Buc., 1990, p. 41-59, 100-113
12. Boboc, Alexandru, Ion N. Roşca, *Filozofia contemporană în texte alese şi adnotate*, Universitatea din Bucureşti, Buc., 1990, partea a II-a, p. 491 (Buffon, Despre stil. Discurs la Academia Franceză, în 1753)
13. Botta, Dan, *Limite şi alte eseuri*, Ed. Crater, Buc., 1996, p. 28-34
14. Caragiale, Mateiu I., *Remember*, citat la pag. 49 de Neț, Mariana, *O poetică a atmosferei*, Ed. Univers, Buc, 1989
15. Călinescu, George, Matei Călinescu, Adrian Marino, Tudor Vianu, *Clasicism, romantism, baroc*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1971
16. Ciorănescu, Alexandru, *Barocul sau descoperirea dramei*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980, p. 5-51, 389-447
17. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 82-87
18. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 268-283
19. Crainic, Nichifor, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iaşi, 1994, p. 227 şi urm.
20. Ditmann, Lorenz, *Stil, simbol, structură*, Ed. Meridiane, Buc., 1988, p. 73, 21-121 (Riegl, Wölfflin)
21. Djuvara, Neagu, *Civilizații şi tipare istorice - un studiu comparat al civilizațiilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1999
22. Ducrot, Oswald, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 119-127, 421-430
23. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, Buc., 1976, vol. I, p. 169-182

24. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 130-132 (aspecte ale barocului)
25. Focillon, Henri, *Viața formelor*, Ed. Meridiane, Buc., 1995, Ed. a doua, p. 10
26. Francastel, Pierre, *Figura şi locul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 159-171, 344-352
27. ----, *Realitatea figurativă*, Ed. Meridiane, Buc., 1972, p. 284-320
28. Frobenius, Leo, *Paideuma*, Ed. Meridiane, Buc., 1985
29. Genette, Gérard, *Introducere în arhitext*, Ed. Univers, Buc., 1994, p. 161-209
30. Ghyka, Matila C., *Estetică şi teoria artei*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981, p. 38 şi urm., 51 şi urm., 488 şi urm. (proporția divină, secțiunea de aur)
31. Gombrich, E.H., *Artă şi iluzie*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 31-146
32. Grigorescu, Monica, *Dramatism şi seninătate în barocul spaniol*, în rev. *Curentul*, 20-21 aprilie 2002, p. 14
33. Guyan, Jean-Marie, *Arta din punct de vedere sociologic*, Ed. Meridiane, Buc., 1991, p. 334 şi urm.
34. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, p. 243-246, 296-304
35. Hocke, Gustav René, *Lumea ca labirint*, Ed. Meridiane, Buc., 1973
36. Humming, Robert, *Istoria stilurilor*, Ed. Penguin, Londra, 2005
37. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 115-120
38. ----, *Istoria logicei*, 1929-1930
39. Jung, C.G., *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 149-159
40. Liiceanu, Gabriel, *Om şi simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 145-154, 202-265
41. Lomazzo, Gian Paolo, Federico Zuccaro, *Manierism, artă şi teorie*, Ed. Meridiane, Buc., 1982
42. Lotman, Iuri, *Studii de tipologia culturii*, Ed. Univers, Buc., 1974
43. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p. 225-255 (barocul)
44. Markiewicz, Henryk, *Conceptele ştiinței literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1988, p. 109-133

45. Mavrodin, Henry, *Introducere la pretenția pentru baroc*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 6, iunie 2006, p. 16
46. Motru, Constantin Rădulescu, *Friedrich Nietzsche*, Librăria Soceŭ & Cie, 1897, p. 71 şi urm.
47. Munteanu, Romul, *Clasicism şi baroc*, Ed. Univers, Buc., 1981
48. Nietzsche, Friedrich, *Naşterea tragediei*, în vol. *De la Apollo la Faust*, Ed. Meridiane, Buc., 1978, p. 177-297
49. ----, *Ştiința veselă. Genealogia moralei. Amurgul idolilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 492-499 (Ce le lipseşte germanilor?)
50. Panovski, Erwin, *Stilul şi materialul în film*, în *Cahiers du Cinéma*, nr. 11/1967
51. Papu, Edgar, *Barocul ca tip de existență*, Ed. Minerva, Buc., 1977
52. ----, *Despre stiluri*, Ed. Eminescu, Buc., 1986
53. Pareyson, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Ed. Univers, Buc., 1977, p. 56-72, 223-238
54. Pârvan, Vasile, *Datoria vieții noastre*, Ed. Univers, Buc., 1999, p. 112-115
55. Popescu, Iulian, *Stil şi mentalități*, Ed. Pontica, Constanța, 1991, p. 160-174 (cap. III din partea a II-a)
56. Poulet, Georges, *Metamorfozele cercului*, Ed. Univers, Buc., 1987, p. 24-49 (Epoca barocă), 130-173 (Romantismul)
57. Riegl, Alois, *Istoria ca istorie a stilurilor*, Ed. Meridiane, Buc., 1998, p. 43-64
58. Schelling, F.W.J., *Filosofia artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1992, p. 162-182 (opoziția dintre sublimitate şi frumusețe, naiv şi sentimental, stil şi manieră)
59. Sedlmayer, Hans, *Pierderea măsurii*, Ed. Meridiane, Buc., 2001, p. 215-230
60. Shuichi, Kato, *Formă, stil, tradiție*, Ed. Meridiane, Buc., 1982
61. Sontag, Susan, *Împotriva interpretării*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 26-54 (despre stil), 205-225 (stilul spiritual în filmele lui Robert Besson)
62. Spengler, Oswald, *Declinului Occidentului*, vol. 1 şi 2, Ed. Beladi, Craiova, 1996
63. Stati, Sorin, Gheorghe Bulgăre, *Analize sintactice şi stilistice*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1970

64. Steiner, Georg, *După Babel*, Ed. Univers, Buc., 1983
65. Steinhardt, Nicolae, *Primejdia mărturisirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 227
66. Tapié, Victor L., *Barocul*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1969
67. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria celor şase noţiuni*, Ed. Meridiane, Buc., 1981, p. 299-305 (v. când domină credinţa în a)reguli şi b)inteligenţă)
68. Townsend, Dabney, *Introducere în estetică*, Ed. All, Buc., 2000, p. 250-253
69. Ţuţea, Petre, *Omul. Tratat de antropologie creştină*, Ed. Timpul, Iaşi, 2003, p. 475-482 (barocul), 482-489 (romantismul), 489-494 (existenţialismul)
70. Uscătescu, George, *Ontologia culturii*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1987
71. Vătăşianu, Virgil, *Stilul romanic*, Ed. Meridiane, Buc., 1961
72. Vianu, Tudor, *Despre stil şi artă literară*, Ed. Tineretului, Buc., 1964
73. ----, *Estetica*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968, p. 141-143 (criterii de grupare a operelor de cultură, dincolo de formă, ramură, gen sau epocă istorică genrativă de valori spirituale, v. stil şi tip)
74. ----, *Începuturile iraţionalismului modern. Romantismul ca formă de spirit*, în vol. Călinescu, George, Matei Călinescu, Adrian Marino, Tudor Vianu, *Clasicism, romantism, baroc*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1971
75. ----, *Opere*, vol. 7, Ed. Minerva, Buc., 1978, p. 193 şi urm.
76. ----, *Studii de filosofia culturii*, Ed. Eminescu, Buc., 1982, p. 181-182 (despre Nietzsche)
77. Wellek, René, Austin Warren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 230-244
78. Wölfflin, Heinrich, *Principii fundamentale ale istoriei artei*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, p. 9-31
79. Worringer, Wilhelm, *Abstracţie şi intropatie*, Ed. Univers, Buc., 1970, p. 40-57
80. Zahar, Marcel, *Arta timpului nostru*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 240-289 (clasicismul şi romantismul), 289-306 (romanticul, clasicul, barocul)
81. Zarifopol, Paul, *Încercări de precizie literară*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1998, p. 177-198
82. xxxx, *Poetică. Estetică. Sociologie,* vol. Colectiv, Ed. Univers, Buc., 1979, p. 177-225

IX.B.16 Stilul cultural după Lucian Blaga

1. Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, ELU, Buc., 1969, p. 40-42
2. ----, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1983, p. 173-183, 297-306, 315-320, 447-454
3. ----, *Trilogia valorilor*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1946
4. Ceauşu, Gheorghe, *Culturalitatea artei*, articol în Comunicarea Ştiințifică cu prilejul aniversării UNESCO 1995
5. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 243-244 (eonul dogmatic)

Lucian Blaga - Cursuri şi discursuri:

1. "Elogiul satului românesc", discurs de recepție, 5 iunie 1937
2. "Cultura folclorică şi cultura majoră", "Mitologie, religie, moravuri", "Probleme de filosofia culturii", "Noologia abisală"
3. "Filosofia stilului" 1924
4. "Eonul dogmatic" 1931
5. "Cunoaşterea luciferică" 1933
6. "Cenzura transcedentă" 1934
7. "Spațiul mioritic" 1936
8. "Geneza metaforei şi sensul culturii" 1937
9. "Artă şi valoare" 1939

Opera lui Lucian Blaga: „Trilogia cunoaşterii" (1943); „Trilogii culturii" (1944); Trilogia valorilor" (1946); „Despre conştiința filosofică" (postum, 1974), „Aspecte antropologice" (postum, 1976), „Ființa istorică" (postum , 1977)

Raporturile cu Cercul literar de la Sibiu, studenți şi apropiați: N. Balotă, D. Micu, Mircea Daciu, Şt. Augustin Doinaş, Cornel Regman, Ovidiu Cotruş, Eugen Todoran, Ovidiu Drimba, Ion Negoițescu, Radu Stanca, I. Omescu

Polemici

(Polemici acerbe cu Dan Botta, C. Rădulescu-Motru, D. Stăniloaie):

1. Bălu, Ion, *Viața lui Lucian Blaga*, Ed. Libra, vol. I, 1995, vol. II, 1997
2. Botez, Angela, *Dimensiunea metafizică a operei lui Lucian Blaga*, antologie de texte din şi despre opera filosofică, Ed. Ştiințifică, Buc., 1996

3. Botta, Dan, *Limite* şi alte eseuri, Ed. Crater, Buc., 1996, p. 35-44 („Unduire şi moarte")
4. Botta, Dan, *Unduire şi moarte*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1995 p. 289-324 (cazul Blaga – 1941), 325-337 (Replica lui Lucian Blaga)
5. Muthu, Mircea, *Lucian Blaga – dimensiuni răsăritene*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000
6. Stăniloae, Dumitru, *Poziția domnului Lucian Blaga față de creştinism şi ortodoxie*, Ed. Paideia, Buc., 1997

IX.B.17 Stilul generației culturale

1. Alexandrescu, Sorin, *Paradoxul românesc*, Ed. Univers, Buc., 1998
2. Crăciun, Gheorghe, *Generațiile între etic şi estetic*, în rev. *România literară*, 13-19 oct. 1993, p. 3, 9
3. Crişan, Constantin, *Repere pentru o sociofenomenologie a valorii literare*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 26-39
4. Darian, Adina, *Generația beat*, în rev. *Noul Cinema*, Nr. 3/1997, p. 16-20â
5. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Intelectualii în câmpul puterii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007, p. 175-185, 270-274
6. Herseni, Traian, *Sociologia literaturii*, Ed. Univers, Buc., 1973, p. 152
7. Ionescu, Nae, *Curs de istorie a metaafizicei*, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p. 106-109
8. Martin, Mircea, *Generație şi creație*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1969
9. Matei, Sorin Adam, *Intelectualii români între grupurile de prestigiu şi piața liberă a ideilor*, Ed. Compania, Buc., 2004
10. Mihăilescu, Dan C., *Mirarea de Arşavir*, în rev. *Curentul*, 12 feb. 1999, p. 18
11. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2004, ediția a doua, p. 163-169
12. Negulescu, P.P., *Conflictul generațiilor şi factorii progresului, în discursul de recepție la academia Română*, Ed. Albatros, Buc., 1980
13. Ornea, Z., *Anii 30. Extrema dreaptă românească*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1995, p. 146-220
14. Pavelcu, Vasile, *Invitație la cunoaştere de sine*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1970,
15. Schifirneț, Constantin, *Generație şi cultură*, Ed. Albatros, Buc., 1985

16. Thibaudet, Albert, *Fizilogia criticii*, ELU, Buc., 1966, p. 190-200
17. Țuțea, Petre, *322 de vorbe memorabile ale lui Petre Țuțea*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 51-52
18. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 9, Ed. Minerva, Buc., 1980, p. 137-169
19. Vulcănescu, Mircea, *Dimensiunea românească a ființei*, vol. 3, Ed. Eminescu, 1996, p. 5-26
20. ----, *Generația*, în rev. *Criterion*, Nr. 2-3, 1934, p. 36, ediție îngrijită de Marin, Diaconu, 1990, p. 3-6
21. Vulcănescu, Mircea, *Tânăra generație*, Ed. Compania, Buc., 2004

IX.B.18 Modern, Modernitate, Modernism

Periodizarea este necesară pentru că satisface prin decupajele ei nevoia de ordine şi clarificarea trecutului cultural față de care se raportează întotdeauna orice prezent. Ea nu e numai temporală, ci şi axiologică şi tipologică. Azi, în texte vorbite sau scrise, sunt utilizați cu o mare frecvență termenii de *modern* şi *postmodernism*. Primul termen se foloseşte restrictiv, sinonim cu „actual", căruia i se adaugă şi conotația de perfecționat, îmbunătățit, pe când, aşa cum rezultă din referințele bibliografice recomandate mai jos, el are mai multe sensuri şi mai adânci decât acesta. Nu numai prin definire, ci şi prin conținut este legat de termenul de modernitate şi cel de postmodernism care, de asemenea, are mai multe înțelesuri.

În primul rând trebuie arătat faptul că acesta din urmă nu e un curent, ci o mişcare, o atitudine, o mentalitate, o orientare globalizantă, dar dezlânată, fiind centrată pe noțiunea de amestec ca o altă expresie pentru impuritate şi relativism. Iar, dacă evocăm afirmația lui Goethe că şi lipsa de stil e stil, postmodernismul, dezicându-se ca stil şi respingându-l împreună cu granițele şi ierarhiile, este un stil fără stil. Căci nu se poate scăpa de stil. El însoțeşte toate produsele omeneşti, cum umbra însoțeşte corpurile şi casa melcul.

Despre postmodernism s-au scris două feluri de texte. Unele care îl analizează, îl caracterizează şi îl definesc, deci îl teoretizează argumentându-i rațiunea prezenței sau respingându-l şi altele care exprimă spiritul postmodernist unde sunt cuprinse şi opere de artă. Atotcuprinzător

fiind (cu origine aproximativă în anii `70 în America), el a pătruns în toate straturile, formele şi articulaţiile societalului, inclusiv deciziile şi acţiunile instituţiilor şi ale oamenilor. Aici rezidă permisivitatea sa care a subţiat graniţele dintre entităţi amalgamându-le, ceea ce înseamnă că, dacă are o direcţie, aceasta este entropia pozitivă, adică dezordine perfectă. Considerând rigide entităţile culturale tradiţionale, fie ele aşezate pe orizontală, fie pe verticală, şi nutrindu-şi elanul din relativism ajunge la o elasticitate în exces. nsă, faţă de avangarde, postmodernismul are meritul de a reînnoda firul rupt de acestea cu trecutul prin practicarea intertextualităţii. Procedeele predilecte ale sensibilităţii estetice postmoderniste sunt ironia, parodia, fragmentarea, repetiţia, auto-reflexibilitatea, jocul, simulacrul, carnavalizarea, etc. (Să notăm că unul dintre precursorii cu mare autoritate culturală este Nietzsche cu ideea sa despre „sfărmarea subiectului" kantian). La urma urmei postmodernismul este şi o modă. E o modă universalizată şi, în acelaşi timp, un simptom al istovirii puterii de a crea ceva nou marcat de radicalitate. Îl putem considera o cultură de criză sau, mai precis, una a încheierii de ciclu. E, cum s-a spus, o gândire „slabă" (Vattimo) sau, am zice noi, una slăbită, ca o revărsare a gândurilor şi trăirilor în jocuri de arabesc a etapei culturale „tari". Respingerea culturii înalte şi a elitismului, corelative ale relativismului apus, îşi au originea logică într-un raţionament de tip maniheist. Maniheist însă tacit: dacă suntem în faţa unei alternative exprimate prin „ori ori", adică în situaţia de a opta între exactitate şi aproximare în chip exclusivist, atunci alegem a treia cale, aceea a contopirii lor într-o pastă indiscernabilă. Postmodenismul mai poate fi înţeles, cum arătam mai sus, ca reacţie la starea de criză a culturii şi a omului, răspuns de compromis şi meliorist, dar şi ca o poartă care, prea larg deschisă, a permis intrarea în curtea culturii, artelor şi rolurilor sociale a mediocrităţii, impostorii şi chiar a obscenităţii duse până la promiscuitate.

Bibliografie minimă

1. Bauman, Zygmunt, *Modernitatea lichidă*, Ed. Antet, Buc., 2000
2. ----, *Legislatores and Interpreters: On Modernity, Postmodernity and Intellectuals*, Polity Press, Cambridge, 1987

3. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 7-87
4. Habermas, Jürgen, *Discursul filosofic al modernității*, Ed. All Educațional, Buc., 2000
5. Lyon, David, *Postmodernitatea*, Ed. DU Style, Buc., 1998, p. 55-75 (lumea modernă şi nemulțumirile ei)
6. Marga, Andrei, *Raționalitate. Comunicare. Argumentare*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 12-27, p. 317-327
7. Patapievici, Horia-Roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 11-43, 49-60, 90-92, 96-97, 108-115, 115-132, 138-147, 212-219, 237, 412, 445-456
8. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p. 7-37
9. Vattimo, Gianni, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993
10. Vizureanu, V., *Proiecte filosofice ale Modernității*, vol. I, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2008
11. xxxx, *Encicopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 700-701; 472-475 (iluminismul)

IX.B.19 Postmodernismul ca mişcare şi mentalitate culturală[56]

Cuvântul postmodernism s-a născut înainte de anii '70 ai secolului al XX-lea, când s-a instituit cu legitimitate culturală. Termenul are cel puțin două înțelesuri; prefixul „post" indică temporalitatea, dar şi faptul că e o posteritate deosebită de antecesorul său care era modernismul, iar cea de-a doua parte a termenului se referă la faptul că, deşi e altfel, e tot modernism sau o altă etapă şi ipostază a acestuia. Postmodernismul, neavând margini certe, multe produse culturale sau semiculturale se înghesuie în câmpul său. O exigență ar consta în a totaliza un mănunchi de mărci de recunoaştere a apartenenței paternale la maniera lui, căci de o definiție obişnuită nici vorbă nu poate fi. Ne rămâne însă o cale mai lesnicioasă „via negatione" - adică să arătăm ce nu e produs postmodernist în epoca de

[56] De acest subcapitol aparține şi tema *Ironiei* (vezi capitolul Estetica generală, IV.B.3.c)

dominare a postmodernismului. Mijirea semnelor postmodernismului şi însăşi denumirea înseamnă că el urma să vină, aşa cum au survenit postimpresionismul, postfreudismul, neokantianismul, neohegelianismul, iar Nietzsche cu perspectivismul poate fi considerat în amonte precursor şi profet totodată. Mai putem remarca faptul că, pentru lectura adecvată a produselor postmoderniste, este nevoie de o sensibilitate potrivită modului dezlânat de a fi al acestora şi nu de grila de criterii cristalizată în conştiința receptoare de-a lungul unei lungi perioade.

1. Appignanesi, Richard, Garrat Chris, *Câte ceva despre postmodernism*, Ed. Cusrtea Veche, Buc., 2003
2. Bauman, Zygmunt, *Etica postmodernă*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
3. ----, *Modernitatea lichidă*, Ed. Antet, Buc., 2000
4. Bourdieu, Pierre, *Rațiuni practice*, Ed. Meridiane, Buc., 1999
5. Brunner, Roland, *Psihanaliză şi societate postmodernă*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
6. Buşulenga, Dumitrescu Zoe, *Renaşterea. Umanismul şi dialogul artelor*, Ed. Albatros, Buc., 1971, p. 151-206 ("Literatura burlescă", despre spiritul parodic)
7. Caputo, John D., Gianni Vattimo, *După moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2008
8. Cavalier, Fernand, *Victoria et son Aragon*, Ed. Pierre Horay, 1985
9. Călinescu, Alexandru, *Un spirit liber: Philippe Murray*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 2/febr.2007, p. 32-33
10. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 221-261
11. Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Ed. Humanitas, Buc., 1999, p. 58-64 (Opțiunea postmodernă), 65-122 (Postmodernismul: sfârşitul artelor sau un nou început?)
12. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Ed. Meridiane, Buc., 1999, p. 117-136 (arat), 145-180 (postmodernismul şi literatura), 181-210 (teatrul, dansul, mimul), 268-282 (stil şi modă), 336-342 (postmodernismul, avangarda şi perspectiva etică), 343-356 (postcultură: ecologia postmodernă)

13. Constantinescu, Mihaela, *Forme în mişcare: postmodernismul*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1999
14. ----, *Post modernismul: Cultura divertismentului*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2001
15. Crăciun, Gheorghe, *Viciile lumii postmoderne, "God is a DJ"*, în rev. *Observator cultural*, Nr. 91, 23-29 noiembrie 2006, p. 14
16. Diaconu, Mădălina, *Paricidul postmodernismului împotriva lui Merleau-Ponty*, în rev. *Viața Românească*
17. ----, *Tasten, Riechen, Schmecken. Eine Ästhetik der anästhesierten Sinne*, Königshausen & Neumann Verlag, coll. "Orbis Phaenomenologicus, Würzburg, 2005 (În lumea postmodernă şi haotică şi nivelatoare, tatuajul, dansul, aromele locuiesc cu legitimitate în cetatea artelor, ca rezultat al readucerii simțurilor la sensibilitate: "Ceea ce rezultă dintr-o teorie a «simțurilor secundare» ca prim sens al esteticii poate fi descris ca sensibilitate. (...) În sensibilitate se întâlnesc ca într-un nod multe «fire» ale esteticii: sensibilitatea (ca percepție, dar şi ca plăcere sau aviditate), afectivitatea (precum şi inteligența emoțională corespondentă), capacitatea de diferențiere (sau rafinamentul), afectabilitatea (Affizierbarkeit)
18. Durand, Gilbert, *Introducere în mitodologie. Mituri şi societăți*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2004
19. Eco, Umberto, *Opera deschisă*, ELU, Buc., 1969
20. Ferry, Luc, *Homo aesthsticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 42-44, 209-310
21. Foster, Hal, Rosalind Krauss, Yve-Alain Bois, Benjamin H.D. Buchloh, *Art since 1990. Modenism. Antimodernism. Postmodernism*, Thames and Hudson, Londra, 2004
22. Fukuyama, Francis, *Capitalism şi democrație*, în rev. *Sinteza*, Nr. 96/1993, p. 2
23. ----, *Dezbaterea privind "Sfârşitul istoriei?,* în rev. *Sinteza*, Nr. 85/1992, p. 8
24. ----, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Paideia, Buc., 1994, p. 5-128, 185-246
25. Furst, Lilian R., *Fictions of Romantic Irony*, Cambridge, Mass. Harvard University Press, 1984

26. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 61-628
27. Georgin, Grigore, *Filosofia culturii. Cultură şi comunicare*, Ed. comunicare.ro, Buc., 2004, p. 284
28. Giddens, Anthony, *Consecințele modernității*, Ed. Univers, Buc., 2000, p. 47-55, 140-142, 153-162
29. Grădinaru Camelia, *Discursul filosofic postmodern*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2010
30. Griffin David Ray – Introduction: Constructive Postmodern Philosophy, în Founders of Constructive Postmodern Philosophy, Albany, 1993, p. 1-42
31. Grigorescu, Dan, *De la cucută la Coca Cola*, Ed. Minerva, Buc., 1994, p. 81-258
32. Harvey, David, *Condiția postmodernității*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2002
33. Hassan, Ihab, *Sfâşierea lui Orfeu: Spre un concept de postmodernism* (Postfață, 1982), în rev. *Caiete critice*, Nr. 1-2/1986, p. 184-185
34. ----, *The Dismemberment of Orpheus: Toward a Post-modern Literature*, Oxford University Press, New York, 1971
35. ----, *The Right Promethean Fire*, University of Illinois Press, Urbana-Chicago-London, 1980
36. Hegel, Georg, Wilhelm Friedrich, *Prelegeri de estetică*, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, p. 64-76
37. Hofmann W., *Fundamentele artei moderne*, Ed. Meridiane, Buc., 1977
38. Hurduzeu, Ovidiu, Mircea Platon, *A treia forță: România profundă*, Ed. Logos, Buc., 2008, p. 11-20
39. Hutcheon, Linda, *A Poetics of Postmodernism. History, Theory, Fiction*, London, 1990
40. ----, *Politica postmodernismului*, Ed. Univers, Buc., 1997, p. 113-125
41. Ihab Hassan, *Sfâşierea lui Orfeu: spre un concept de postmodernism* (postfață, 1982), în rev. *Caiete critice* Nr. 1-2/1986
42. Istvan, Herman, *Kitsch-ul, fenomen al pseudoartei*, Ed. Politică, Buc., 1973
43. Jameson, Frederic, *Postmodernism or The Cultural Logic of Late Capitalism*, Ed. Meenakshi Giri Durham and Douglas M. Kellner. UK: Blackwell publishing, 2001

44. Jankélévich, Vladimir, *Ironia*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994
45. Jencks, Charles, *The Language of Post-Modern arhitecture*, New York, Rizzoli, 1977, p. 8 (sfârşitul simbolic al modernismului şi naşterea postmodernismului are loc "la ora 3,32 p.m. la 16 martie 1972, [...] când ansamblul de locuințe Pruitt-Igoe din St. Louis a fost dinamitat")
46. Karnoouh, Claude, *Adio diferenței. Eseu asupra modernității târzii*, ediția a doua, Ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2001
47. Korth, James, *Către o lume postmodernă*, în rev. Sinteza, Nr. 96/1993
48. Kroker, Arthur, David Cook, *The Postmodern Culture, Excremental Culture and Hyperaesthetics*, Ed. New York Perspectives, Montreal, 1991
49. Larouche, Michel, *Le cinéma aujourd'hui: films, théorie, nouvelles approches*, în *Cahiers du cinéma*, nr. 369, mars 1985
50. Lesovici, Mircea Doru, *Ironia*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1999, p. 9-150, 272-322
51. Lyon, David, *Postmodernitatea*[57], Ed. DU Style, Buc., 1998, p. 55-75 (Lumea modernă şi nemulțumirile ei)
52. Lyotard, Jean-François, *Condiția postmodernă*, Ed. Babel, Buc., 1993
53. Mafessoli, Michel, *Clipa eternă. Reîntoarcerea tragicului în societățile postmoderne*, Ed. Meridiane, Buc., 2003
54. Maliţa, Mircea, *Zece mii de culturi, o singură civilizație*, Ed. Nemira, Buc., 2001
55. Man, Silviu, www.bookblog.ro, interviu cu Vlad Mureşan
56. Manolescu, Ion, *Condiția post-umană. De la filosofie a tehnologie*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 2/febr. 2007, p. 27-28
57. Marga, Andrei, *Raționalitate. Comunicare. Argumentare*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 12-27, 317-327
58. McLuhan, Marshall, *Galaxia Gutenberg*, Ed. Politică, Buc., 1979, p. 140-159
59. Monda, Jean, *Stilul arhitecturii contemporane*, Ed. Albatros, Buc., 1986, cap. 8 "Arhitectura postmodernă", cap. 9 "Arhitectura-pop"

[57] pentru Postmodernism recomandăm şi lista bibliografică oferită de David Lyon, *Postmodernitatea*, Ed. DU Style, Buc., 1998, p. 135-149

60. Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Ed. Paideia, Buc., 2004, ediția a doua, p. 77-84
61. Nash, Christopher, *World Postmodern Fiction. A guide*, Longman, London, 1987
62. Nouss, Alexis, *Modernitatea*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000
63. Oprea Petre, *Societăți artistice bucureştene*, Ed. Meridiane, Buc., 1969
64. Patapievici, Horia-Roman, *Omul recent*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 115-124
65. Pessoa, Fernando, *Cartea neliniştirii*, vol. 2, Ed. Fundației Culturale Române Buc., 2000, p. 188-191
66. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 1996
67. Raicu, Adriana, *De la artele plastice la teatru*, Unatc Press, Buc., 2007, p. 266-292
68. Rorty, Richard, *Contingență, ironie şi solidaritate*, Ed. All, Buc., 1998
69. Rosenberg, Harold, *Traditional of the New*, Horison Press, New York, 1959
70. Ruffel, Lionel, *Începutul, sfârşitul, deznodământul*, în rev. *Idei în dialog*, Nr. 11, noiembrie 2006, p. 12-13
71. Scarpetta, Guy, *L'Impurité*, Ed. Bernard Grasset, Paris, 1985
72. Steiner, George, *După Babel*, Ed. Univers, Buc., 1983
73. Troc, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006
74. Vattimo, Gianni, *Etica interpretării*, Ed. Pontica, Constanța, 2000
75. ----, *Sfârşitul modernității*, Ed. Pontica, Constanța, 1993, p. 33-65, 162-179
76. ----, *Societatea transparentă*, Ed. Pontica, Constanța, 1995, p. 5-16
77. Walsh, David, *Vegheați de mister. Sensul într-o lume post-modernă*, Ed. Paideia, Buc., 1999
78. Ward, Graham (editor), *The Blackwell Companion to Postmodern Theology*, Blackwell Publishing, 2006
79. Waysse, Jean-Marie, *Inconştientul modernilor*, Ed. Trei, Buc., 2000
80. xxxx, *Contrapunct*, revistă, an II, nr. 38 (90), 20 septembrie 1991
81. xxxx, *Observator cultural*, revistă, nr. 48/2001 (selectiv)

82. xxxx, *Postmodernism and "the other side"*, în *Cultural Theory and Popular Culture: A reader*, edited by John Storeym Kondon, Perason Education, 2006
83. xxxx, *Post-modernismul*, în *Caiete Critice*, Nr. 1-2/1986, publicație editată de rev. *Viața Românească*

IX.B.20 Conceptul de realitate

1. Baudrillard, Jean, *Cuvinte de acces*, Ed. Art, Buc., 2008, p. 45-51
2. Chevalier, Jean şi Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, vol. I (A-D), Ed. Artemis, Buc., 1994, p. 15-64
3. Codrescu, Andrei, *Dispariția lui "Afară": un manifest al evadării*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 193-208
4. de Nazians, Grigore, *Cele 5 cuvântări teologie*, Ed. Anastasia, Buc., 1993, p. 52
5. de Unamuno, Miguel, *3 nuvele exemplare*, Ed. Moldova, Iaşi, 1991, p. 19-30
6. Deleuze, Gilles, *Diferență şi repetiție*, Ed. Babel, Buc., 1995, p. 318-342
7. Deutsch, David, *Textura realității*, Ed. Tehnică, Buc., 2006
8. Dumitriu, Anton, *Eseuri. Ştiința şi cunoaşterea, Aletheia, cartea întâlnirilor admirabile,* Ed. Eminescu, Buc., 1986, p. 375-377
9. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999
10. Eliade, Mircea, *Împotriva deznădejdii*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 115-118
11. ----, *Memorii*, vol. II, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 179
12. Ferry, Luc, *Homo aestheticus*, Ed. Meridiane, Buc., 1997, p. 344-360, 360-373
13. Florian, Mircea, *Recesivitatea ca structură a lumii*, Ed. Fundației Pro, Buc., 2003, p. 64-79, 102-109, 217-252, 272-281, 449-474
14. Frege, Gottlob, *Scrieri logico-filosofice*, vol. I, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1977, p. XXIII
15. Freud, Sigmund, *Dincolo de prinicpiul plăcerii*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1992,
16. Grünberg, L., *Conceptul de realitate în artă*, Ed. Univers, Buc., 1972
17. Hartmann, Nicolai, *Estetica*, Ed. Univers, Buc., 1974, pag. 8, 524

18. Hegel, Georg W. Fr., *Fenomenologia spiritului*, Ed. Academiei Române, Buc., 1965, p. 84-101 sau Ed. Iri, Buc., 2000
19. Husserl, Edmund, *Meditații carteziene*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
20. Ianoşi, Ioan, *Nearta-artă*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1982, vol. 1, p. 51-149
21. Ionescu, Nae, *Curs de metafizică*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 276-292, 308-317
22. Jung, C.G., *Rolul unui centru de greutate*, rev. *Secolul 20*, Nr. 307-308-309
23. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, vol. I, E.I.B.M.B.O.R., Buc., 2006, p. 46-47
24. Nicolescu, Basarab, *Noi, particula şi lumea*, Ed. Junimea, Iaşi, 2007
25. Panikkar, Raimon, *Între Dumnezeu şi cosmos. O viziune non-dualistă a realității. Dialoguri în Gwendoline Janczyk*, Ed. Herald, Buc., 2006
26. Popper, Karl, *Epistemologia fără subiect cunoscător*, în vol., *Epistemologie – orientări contemporane*, Ed. Politică, Buc., 1974, p. 69-120
27. Sheehan, Thomas, *After Philosophy: A porteptic*, *Philosophy Today*, Fall 1978
28. *Treptele concretului la Mircea Eliade după Constantin Noica* în rev. *Viața Românească*, an LXXVIII, 1983, mai, Nr. 5, p. 52-59 sau Eliade, Mircea, *Yoga*, Ed. Mariana, Craiova, 1991, p. 20-27
29. Vaihinger, Hans, *Filosofia lui ca şi cum*, Ed. Nemira, Buc., 2001, p. 150-155, 466-488
30. Vianu, Tudor, *Opere*, vol. 6, p. 129-132, citat de Vasile Morar în *Estetica. Interpretări şi texte*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2003, p. 287
31. Wittgenstein, Ludwig, *Tractatus logico-philosophicus*, Ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 35-47, p. 57-74

IX.B.21 Utopia

1. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Ed. Univers, Buc., 1995, p. 60-68 (moartea lui Dumnezeu)
2. Minois, Georges, *L'utopie d'une société athée*, în *Nouvelle Observateur*, supliment, iulie/august 2005
3. Protopopescu, Valentin, *Dincolo de seninătate*, Ed. Trei, Buc., 2001, p. 181-182

4. Russel, Betrand, *Istoria filosofiei occidentale*, vol. I, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 134-135

IX.B.22 Politologie

1. Agamben, Giorgio, *Homo Sacer. Puterea suverană şi viața nud*, Ed. Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2006
2. Barbu, Daniel, *Politica pentru barbari*, Ed. Nemira, Buc., 2005
3. Berlin Isaiah, *Cinci eseuri despre libertate şi alte scrieri*, Ed. Humanitas, Buc., 2010
4. Brand Philippe, *Mic tratat de emoții, sentimente şi pasiuni politice*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008
5. Canto-Sperber, Monique, *Dictionnaire d'étique et de philosophie morale*, vol. I şi II, PUF, Paris, 1996
6. Constant, Benjamin, *Despre libertate la antici şi moderni*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1996
7. de Tocqueville, Alexis, *Despre democrație în America*, Ed. Humanitas, Buc., 1995, vol. I şi II
8. Fukuyama, Francis, *Marea ruptură. Natura umană şi refacerea ordinii sociale*, Ed. Humanitas, Buc., 2011
9. Herzfeld Michael, *Cultural Intimacy. Social Poetcs in the Nation-State*, Routledge, New York, London, 2005, 2nd edition
10. Laski, Harold J., *The Rise of European Liberalism. An Essay on Interpretation*, Unwin Books, London, 1962
11. Lavric, Sorin, *Ontologia lui Noica*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
12. Lovinescu, Eugen, *Istoria civilizației române moderne*, Ed. Minerva, Buc., 1997
13. Mill, John Stuart, *Despre libertate*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
14. Noica, Constantin, *Şase maladii ale spiritului contemporan*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
15. Popper, Karl, *Societatea deschisă şi duşmanii ei*, Ed. Humanitas, vol. I şi II, Buc., 2055
16. Rădulescu-Motru, Constantin, *Personalismul energetic*, Ed. Albatros, Buc., 2005
17. Renant, Alain, *Era individului*, Ed. Insititutul European, Iaşi, 1998

18. Rousseau, Jean-Jacques, *Contractul social*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1957
19. von Hayek, Friedrich August, *Constituția libertății,* Ed. Institutul European, Iaşi, 1998
20. Vulcănescu, Mircea, *Prolegomene sociologice la satul românesc*, Ed. Eminescu, Buc., 1997
21. Weber, Max, *Etica protestantă şi spiritul capitalismului*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
22. Zeletin, Ştefan, *Burghezia română*, Ed. Humanitas, Buc., 2006
23. xxxx, *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*, Ed. Humanitas, Buc., 2000

IX.B.23 Cultura şi puterea

1. Benda, Julien, *Trădarea cărturarilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
2. Besançon, Alain, *Anatomia unui spectru, Imperiul falsului*, în rev. *Cotidianul*, Supl. Cultural, 24 august 1992, p. 7-8
3. Carol al II-lea, *În zodia satanei*, ediția I, Ed. Universitaria, Buc., 1994, p. 14
4. Coestler, Arthur, *Inteligheția*, în ziarul *Cotidianul*, Supl. Cultural, 14 sep. 1992
5. Crainic, Nichifor, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iaşi, 1994, p. 85-86
6. de Benoist, Alain, *Europe, tiers monde, meme combat, R. Laffont, 1986*
7. Guthrie, W. K. C., *Filosofia şi ideile politice*, în vol. *Filosoful-rege?*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 96
8. Hayek, Friedrich A, *Intelectualii şi socialismul*, în rev. *Cotidianul*, Supl. Cultural, Nr. 6, 14 feb. 1994, p. 1,6-7, prezentare de Camil A. Pârvu
9. Heidegger, Martin, *Ultimul interviu*, în vol. *Ființă şi timp*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1994, p. 249
10. Lazarovici, Violeta, *Noocrația ca metodă de guvernare: Camil Petrescu – Metoda dizlocării psihologice*, în Rev. *Cotidianul*, Supl. Cultural, Nr. 8 feb 1993, p. 8
11. Lévy, Bernard-Henri, *Elogiu intelectualilor*, în rev. *22*, nr. 47, 7 dec. 1990, p. 3
12. Machiavelli, Niccolo, *Istorii florentine,* Ed. Ştiinţifică, Buc., 1968
13. ----, *Principele*, Ed. Humanitas, Buc., 2006

14. Marian, Adolph, Vasile Crivăț, *Necesitatea unei viziuni de dreapta şi perspectivele realizării ei în noul context românesc*, în rev. *Puncte Cardinale*, iulie 1994, p. 1-2
15. Nițescu, M., *Sub zodia proletcultismului. Dialectica puterii*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
16. Ornea, Zegu, *Trădarea intelectualilor*, în rev. *România literară*, 29 sep., 5 oct. 1993,
17. Papuc, Ion, *O teorie a libertății*, Ed. Crater, Buc., 1991
18. Popovici, Aurel C., *Naționalism sau Democrație. O critică a civilizațiunii moderne*, Ed. Minerva, Buc., 1910
19. Popper, Karl, *Despre sursele cunoaşterii şi ale imaginației*, în vol. *Filosoful-rege?*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 107
20. ----, *Societatea deschisă şi duşmanii ei*, vol. I, Ed. Humanitas, Buc., 1993
21. Radu, Cezar, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 202
22. Rădulescu, Bogdan G., *Platon, Gramsci. Masoneria şi noocrația*, în Rev. *Cotidianul*, Supl. Cultural, Nr. 8 feb 1993, p. 7-8
23. Revel, Jean Francois, *Dorința totalitară*, în rev. *Contemporanul*, Supl. Cultural, 12 aprilie 1993, p. 1
24. ----, *La conaisance inutile*, Ed. Gassett, Paris, 1988
25. ----, *Marele tabu*, în rev. *Cotidianul*, Supl. Cultural, 31 august 1992
26. ----, *Revirimentul democrației*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
27. Russell, Bertrand, *Filosofii ale puterii*, în vol. *Filosoful-rege?*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 88
28. Sebastian, Mihail, *De două mii de ani*, Ed. Fundația Regală pentru Literatură şi Artă, Buc., 1946, p. 84-85
29. Shafir, Michael, *Actualitatea originilor totalitarismului*, în rev. *Observator cultural*, 15-21 mai 2008, p. 10-11
30. Ştefănescu, Alex, Revista *Contrapunct*, ian. 1996, p. 4
31. Tocqueville, Alexis, *Despre democrație în America*, vol. I şi II, Ed. Humanitas, Buc., 1995
32. Țuțea, Petre, *Gânduri "varia"*, în rev. *Memoria*, Nr. 3, 1992
33. Vargas Llosa, Mario, *Cultură şi libertate*, în ziarul *Cotidianul*, Supl. Cultural, 6 iulie 1992, p. 8

34. Voinescu, Radu, *Tirania idolilor* (sau idei de-a gata), în supl. Cult al ziarului *Cotidianul*, 7 martie 1995, p. 7
35. von Hayek, Friedrich August, *De ce nu sunt conservator*? Rev. *Cotidianul,* Curente, arte, idei
36. Zarifopol, Paul, *Față cu totalitarismul*, în rev. *Literatorul*, Nr. 42 , 1992, p. 11
37. xxxx, Revista *Dilema* din 14-20 iunie 1996 *Statul şi cultura*

IX.B.24 Un portret al secolului XX

1. Bălăceanu-Stolnici, Constantin şi colab., *Cartea interferențelor*, volum colectiv, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1985
2. Blaga, Lucian, *Opere*, vol. 8, Ed. Minerva, Buc., 1983, p. 297-306
3. Bondrea, Aurelian, *Sociologia culturii*, Ed. Fundației România de Mâine, Buc., 1993, p. 252-290
4. Borges, Jorge Luis, *Cartea de nisip*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 260
5. Dolto, Francoise, *Psihanaliza şi copilul*, Ed. Humanitas, Buc., 1993, p. 7-8
6. Domenach, Jean Marie, *Anchetă despre ideile contemporane*, Ed. Humanitas, Buc., 1991
7. Dufrenne, Mikel, *Pentru om*, Ed. Politică, Buc., 1971
8. Duvignaud, Jean, *Arta, azi*, în vol. *Sociologia franceză contemporană*, Ed. Politică, Buc., 1971, antologie
9. Eliade, Mircea, *Nostalgia originilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 142-144
10. Evdochimov, Paul, *Vârstele vieții spiritual*, Ed. Christiana, Buc., 1993, p. 9
11. ----, *Cunoaşterea lui Dumnezeu*, Ed. Christiana, Buc., 1995, p. 116-136
12. Evola, Julius, *Metafizica sexului*, Ed. Humanitas, Buc., 1994,
13. Finkielkraut, Alain, *Înfrângerea gândirii* (La Defete de la pensee), Ed. Gallimard, Paris, 1977
14. Fowles, John, *Iubita locotenentului francez*, roman, Ed. Univers, Buc., 1996, p. 150, 314-316
15. Gingrich, Newt, *Pentru înnoirea Americii*, în rev. *Adevărul literar şi artistic*, Nr. 14, ian. 1996, p. 11

16. Guenon, Rene, *Domnia cantității şi semnele timpului*, Paris, Ed. Gallimard, 1945
17. Havel, Vaclav, în rev. *Cotidianul*, Supl. Cult. , 15 izun. 1992, p. 7
18. Heidegger, Martin, în vol. *Ființă şi timp*, Ed. Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1994, p. 249-250
19. ----, *Ultimul interviu*, în vol. *Ființă şi timp*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1994, p. 256
20. Hocke, Gustav Rene, *Lumea ca labirint*, Ed. Meridiane, Buc., 1973, p. 75-76
21. Interviu cu Carl Schorske în *Convorbiri cu Le Monde*, 1992, p. 147
22. Iorgulescu, Constantin, în rev. *Puncte cardinale*, iulie 1994, p. 5
23. Jaspers, Karl, *Texte filosofice*, Ed. Politică, Buc., 1986, p. 81-335
24. Jung, C. G., *Psihologie şi religie*, în rev. *Dilema*, Nr. 161, 9-15 februarie 1996, fragment din conferința *Uber die Beziehung der Psichoterapie zur Seelsorge*, Strassbourg, 1932
25. Kostler, Arthur, *Inteligheția*, în rev. *Cotidianul*, Supl. Cultural, 14 sep. 1992, p. 4
26. Liotard, Jean Francois, *Condiția postmodernă*, Ed. Babel, Buc., 1993
27. Marga, Andrei, *Raționalitate, comunicare şi argumentare*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991, op. 29
28. Morpurgo, Tagliabue Guido, Estetica contemporană, Ed. Meridiane, Buc., 1976, p. 21
29. Ortega y Gasset, Jose, *Revolta maselor*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
30. Paz, Octavio, *Dubla flacără*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 142-150
31. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 255
32. Sfez, Lucien, *În convorbiri cu Le Monde. Întrebări pentru sfârşit de mileniu*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 150-153
33. Toffler, Alvin, *Şocul viitorului*, Ed. Politică, Buc., 1973
34. Tonoiu, Vasile, *Ontologii arhaice în actualitate*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1989, p. 415
35. Viriilio, Paul, *Pârghia lumii moderne este viteza, În convorbiri cu Le Monde. Întrebări pentru sfârşit de mileniu*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 166
36. Weber, Max, *Ştiința ca profesiune*. Tubingen, 1922, p. 554, citat de Lorenz Dittman în *Stil. Simbol. Structură*, Ed. Meridiane, Buc., 1988, p. 292

IX.B.25 Despre sfârşituri sau încheieri de cicluri

Câteva titluri de lucrări şi caracterizări de fenomene spirituale converg în a afirma că, de 150 de ani încoace, sunt simptomatice anumite semne (utilizarea repatată de către mari gânditori a cuvintelor „sfârşit", „amurg", „declin", „moarte"), care ne duc la constatarea că se trăieşte o perioadă de încheiere de ciclul, ca să nu mai vorbim de a patra yugă în teoria brahmanică a ciclurilor (Kali Yuga):

– moartea artei – Hegel
– proletariatul e groparul burgheziei – Karl Marx
– moartea lui Dumnezeu – Nietzsche
– moartea termică a universului provenită din principiul al doilea al termodinamicii
– sfârşitul Occidentului – Spengler (al doilea deceniu al secolului XX)
– sfârşitul artei clasice prin apariția avangardelor
– moartea ideologiilor (după al doilea război mondial)
– amurgul Evului Mediu – Huizinga
– moartea omului – Michel Foucauld
– sfârşitul istoriei – Francis Fukuyama
– moartea autorului – constatare a poeticii postmoderne
– eonul dogmatic – Lucian Blaga
– moartea tragediei – George Steiner

1. Foucauld, Michel, *Cuvintele şi lucrurile*, Ed. Univers, Buc., 1996
2. Fukuyama, Francis, *Sfârşitul istoriei şi ultimul om*, Ed. Nemira, Buc.
3. Hegel, G.W.F., *Prelegeri de estetică*, Ed. Academiei Române, Buc. 1966, vol I, p. 612-621 *(moartea artei)*
4. Huizinga, Johan, *Amurgul Evului Mediu târziu*, Ed. Humanitas, Buc., 2002
5. Nasta, Dominique, *Privirea apocaliptică în trei filme contemporane*, în rev. *Secolul 21*, Nr. 10-11-12/2001, p. 166-176
6. Petrescu, Liviu, *Politica postmodernismului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 1996, p. 123-132 (moartea autorului)

7. Spengler, Oswald, *Declinul Occidentului*, vol. 1 şi 2, Ed. Beladi, Craiova, 1996

IX.B.26 Concepte conexe celui de cultură

Levy, Pierre, *Cyberculture*, University of Minnesota Press, 2001, traducere de Robert Bonano în Franța, Ed. Odile Jacob, Paris, 1997

IX.B.26.a Concepte conexe celui de cultură/Mentalități

1. Delumeau, Jean, *Frica în occident (sec. XIV, XVIII). O cetate asediată*, vol. I, Ed. Meridiane, Buc., 1986
2. Dolores, Toma, *Istoria mentalităților*, texte personale şi traduceri în revista *Caiete critice,* nr. 3, 1991, nr. 8-9 (45-46) 1991, p. 76, 95
3. Duțu, Alexandru, *Literatura comparată şi istoria mentalităților*, Ed. Univers, Buc., 1982
4. Faure, Paul, *Magie der Dufte*, Deutschen Taschenbuch Verlag, München, 1993
5. Foucault, Michel, *Anormalii*, Ed. Univers, Buc., 2002
6. Jean Starobinski, *Melancolie, nostalgie, ironie*, Ed. Meridiane, Buc., 1993, cap. Scurtă istorie a conştiinței corpului, p. 176 şi urm.
7. Lefebvre, Henry, în *Convorbiri cu Le Monde. Întrebări pentru sfârşit de mileniu*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, , p. 133, 139
8. Rev. *Dilema*, 12-18 sep. 1997, *Mentalitățile şi schimbarea lor*
9. Sfez, Lucien, *Convorbiri cu Le Monde. Întrebări pentru sfârşit de mileniu*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, , p. 155
10. Suskind, Paul, *Parfumul*, Ed. Humanitas, Buc., 2008

IX.B.26.b Concepte conexe celui de cultură/Cultura spectacolului

1. Adorno, T.W., *Television and the patterns of mass culture*, în Rosenberg, B., D.M. White (Ed.), *Mass Culture. The Popular Arts in America*, The Free Press/Collier-McMillan, New York/London, 1957, p. 482
2. Arendt, Hannah, *Society and Culture*, în Rosenberg, B., D.M. White, (Ed.), *Mass Culture. The Popular Arts in America*, The Free Press/Collier-McMillan, New York/London, 1957, p. 93-101
3. Debord, Guy, *La société du spectacle*, Galllimard, Paris, 1993, p. 3, 4, 8

4. Eco, Umberto în Adam, J.-M., *Les texts: types et prototypes*, Ed. Nathan, Paris, 1992, p. 25
5. Gustin, Clémentine, *Politique-spectacle. La prime à l'emballage*, *Le Point*, 20-26 mai 1985, p. 75
6. Klein, Naomi, *No Space. No Choice. No Jobs. No Logo*, Flamingo, Londra, 2001, p. 16, 21, 29, 38, 47
7. Lasch, Christopher, *The Culture of Narcissism*, Warner Books, New York, 1979, p. 38
8. Marcuse, Herbert, *The Conquest of the Unhappy Consciousness. Repressive Desublimation*, în *One-dimensional Man*, Beacon Press, Boston, 1966
9. Riesman, David, *The Lonely Crowd. A Study of the Changing American Character*, Yale University Press, New Haven, Connecticut, 1961
10. Schwartzenberg, Roger-Gérard, *Statul spectacol. Eseu asupra şi împotriva star-sistemului în politică*, trad. rom., Ed. Scripta, Buc., 1995

IX.B.26.c Concepte conexe celui de cultură/Cultura zvonurilor

Capferer, Jean Noël, *Zvonurile*, Ed. Humanitas, Buc., 1993

IX.B.26.d Concepte conexe celui de cultură/
Cultura individuală, generală şi cultura profesională

1. Băiaşu, Sorin, *Cultura generală*, în rev. *Adevărul literar şi artistic*, 2 iunie 1996, p. 10
2. Dumitriu, Anton, *Retrospective*, Ed. Tehnică, Buc., 1991, p. 154
3. Goethe, *Anii de ucenice ai lui Wilhelm Meister*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 429-433
4. Hegel, G.W.F., *Despre artă şi poezie*, Ed. Minerva, Colecția BPT, Buc., 1979, vol. 1 p. 97 (Starea de cultură generală), 264-266
5. Ionescu, Nae, *Istoria logicei, al doilea curs*, 1929-1930, p. 46-47
6. Linton, Ralph, *Fundamentul cultural al personalității*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1968
7. Manolescu, Nicolae, *Pseudo cultura*, în rev. *România literară*, 10-16 nov. 1993, p. 1
8. Marron, Henri- Irénée, *Patristică şi umanism*, Ed. Meridiane, Buc., 1996, p. 11-50

9. Mihu, Achim, *Antropologie culturală*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2000, p. 186-194
10. Moles, Abraham, *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1974, p. 61-67
11. Noica, Constantin, *Eseurile de duminică*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 82
12. Platon, *Dialogul Timaios*, 27, 28, 24, 30
13. Simmel, Georg, *Cultura filozofică*, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 209-273
14. Snow, Charles, *The Two Cultures*, Cambridge University Press, 1998

IX.B.26.e Concepte conexe celui de cultură/Cultura de masă

1. Eco, Umberto, *Apocaliptici şi integraţi. Comunicaţii de masă şi teorii ale culturii de masă*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008
2. Moles, Abraham A., *Sociodinamica culturii*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1974, p. 303-352

IX.B.27 Despre filosofia culturii ca disciplină

1. Baconsky, Teodor, *Despre necunoscut*, Ed. Humanitas, Buc., 2007 (problematica)
2. Comarnescu, Petru, *Kalokagathon*, Ed. Eminescu, Buc., 1985, p. 177-186 (doctrina lui Tudor Vianu)
3. Wendorff, Rudolf, *Zeit und Kultur, Geschichte des Zeitbewusstsein in Europa*, Westdeutscher Verlag, Wiesbaden, 1980

IX.B.28 Originea ideilor

(cum se poate explica apariţia uneia şi aceleiaşi idei sau opere în locuri şi timpuri diferite, fără vreo influenţă directă)

Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 219-225 (înainte de «miracolul grecesc»)

DOMENII

HERMENEUTICA

SEMIOTICA ŞI SEMANTICA

SIMBOLISTICA

Acest capitol cuprinde bibliografii pentru domenii care nu s-au predat, dar care sunt absolut necesare cercetării în general, mai cu seamă cercetării fenomenului artistic şi al limbajului artelor.

HERMENEUTICA

„Zeul călătoriei şi al soliei
cu pălăria peste ochii limpezi,
purtându-şi varga-n mâna dreaptă-ntinsă
şi fâlfâind din gleznele cu aripi."
R.M. Rilke[58]

„Codul hermeneutic e constituit
de suita de unităţi care pun o enigmă
şi contribuie la soluţionarea ei;
e deci «vocea adevărului»"
Roland Barthes[59]

Hermeneutica[60] este ştiinţa exegezei, este o metodă investigatoare a sensurilor implicite şi latente ale simbolurilor şi tuturor semnelor şi sistemelor de semne încifrate. E o operaţie de dezvăluire şi actualizare, de aducere la suprafaţă a unor straturi şi aspecte insesizabile la o lectură superficială. Hermeneutica se referă şi la exegeza textelor bilbice, oferă principiile şi regulile de interpretare a Sfintei Scripturi. Este corespondenta retoricii laice. Are trei ramuri: noemica (teoria sensurilor), euristica (identificarea sensurilor în diferite texte biblice) şi proforistica (aplicarea sensului potrivit textelor dificile). Cea mai veche lucrare de hermeneutică biblică este lucrarea *Cheia* de Meliton de Sardes (sec. II d.Hr.) Metoda poartă numele zeului grec Hermes Trismegistul deoarece a pornit din cercetarea, iniţial empirică, destinată interpretării mesajelor atribuite de tradiţie zeului, ce ar fi comunicat în preajma morţii sale esenţa cunoaşterii universului. Hermes era considerat un intermediar ntre cer şi pământ, era

[58] Rilke, Rainer Maria, *Versuri,* ELU, Buc., 1966, Orfeu, Euridice, Hermes, p.181
[59] Barthes, Roland, rev. *Secolul 20*, nr. 248-249-250; 8-9-10/1981, p. 83
[60] gr. *Ermineutiki,* germ. *Hermeneutik,* fr. *Herméneutique*

corespondentul zeului Toth din mitologia egipteană, substitut al lui Ra, crainic, iluminator, călăuză, judecător lăuntric.

Totalitatea credințelor, ideilor religioase şi practicilor transmise în literatura hermetică poartă numele de Hermetism. „Corpus hermeticus" cuprinde un ansamblu de 17 scurte tratate (sec. III î.d.Hr. şi III d.Hr.) ce se consideră a fi transmise de Hermes, prezentate ca texte revelate. De cealaltă parte, există şi un hermetism popular cuprinzând practici ca astrologia, magia, ştiințele oculte, alchimia.

Exemple celebre de texte ce se pretează analizei hermeneutice şi pot fi „citite" şi interpretate în mai multe moduri sunt Sfânta Scriptură (care, după Origen, are trei sensuri: istoric, mistic, moral) şi *Divina Comedie* dantescă (cu sens literal, religios, alegoric, anagogic, dar şi, adăugăm noi, istoric şi politic, drept o împletire între religios şi laic, între sacru şi profan). Şcoala antiohiană este exegetică şi a accentuat sensul gramatical şi literal al textelor biblice, pe când cea alexandrină e promotoare a interpretării alegorice.

Bibliografie pentru HERMENEUTICĂ:

1. Arieşan, Claudiu T., *Hermeneutica umporului simpatetic: repere pentru o comicologie românească*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1999
2. Avram, Vasile, *Chipurile Divinității: o hermeneutică a modelelor teofanice în spațiul sud-est european (ortodox)*, Ed. Ethnologica, Baia Mare, 2006
3. Bălan, Sergiu, R.G. *Collingwood şi hermeneutica contemporană în Analele Universitatii Spiru Haret,* Seria *Studii de Filosofie*, nr. 5, 2003, p. 101-106
4. Barthes, Roland, *The Struggle with the Angel: Textual analysis of Genesis*, p. 22-32 în *Genesis*, col. "Modern Critical Interpretation", Chelsea House Publishers, New York, New Haven, Philadelphia, 1986, p. 57-68
5. Boboc, Alexandru, *Adevăr şi conştiință istorică: confruntări contemporane între hermenutica şi dialectica în metodologia ştiințelor umane*, Ed. Politică, Buc., 1988
6. ----, *Cunoaştere şi comprehensiune: hermeneutică şi ştiințele umane*, Ed. Paideia, Buc., 2001

7. ----, *Filozofi contemporani: fenomenologie, hermeneutică şi ontologie (De la Brentano şi Nietzsche la Heidegger şi Sartre)*, Ed. Grinta, Cluj-Napoca, 2006
8. ----, *Hermeneutică şi ontologie*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1999
9. Boltaşu, Dorica, *Hermeneutică: limite şi libertate, radicalism şi reconstrucție în secolul XXI*, Universitatea Bucureşti, Facultatea de Litere, Buc., 2008
10. Bondor, George, Cornel Bîlba, *Adevăr hermeneutic şi locuri obscure*, Ed. Universității Al. I. Cuza, Iaşi, 2008
11. Braga, Mircea, *Recursul la tradiție: o propunere hermeneutică*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987
12. Buciumeanu, Dan, *Dosoftei poetul: o hermeneutică a "Psaltirii în versuri"*, Ed. Viitorul Românesc, Drobeta-Turnu Severin, 2001
13. Cantemir, Dimitrie, *Istoria ieroglifică*, Ed. Junimea, Iaşi, 1987 sau vol. I şi II, Ed. pentru Literatură, Buc., 1965
14. Caputo, John D., Gianni Vattimo, *După moartea lui Dumnezeu*, Ed. Curtea Veche, Buc., 2008, p. 121-124
15. Cezar, Corneliu, *Tratat de sonologie: spre o hermeneutică a muzicii*, Ed. Anastasia, Buc., 2003
16. Ciocârlie-Mersch, Corina, *Hermeneutica răului în proza românească*, Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Litere, Buc., 1992
17. Codoban, Aurel, *Semn şi interpretare: o introducere postmodernă în semiologie şi hermeneutică*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001
18. Constandache, G. G. şi Şt. Trăuşan-Matu (coordonatori), *Hermeneutica şi ontologia calculatoarelor*, Ed. Tehnică, Buc., 2001
19. Cornea, Paul, *Interpretare şi raționalitate*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006
20. ----, *Introducere în teoria lecturii*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998, ediția a III-a, p. 204-217
21. Corniş-Pop, Marcel, *Tentația hermeneutică şi rescrierea critică: interpretarea narativă în zodia postmodernismului*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 2000
22. Creangă, Ion, *Povestea lui Harap Alb*, Ed. Albatros, Buc., 1983
23. David, Carol, *Etica imaginii şi spiritul spațiului în pictură*, Ed. Universității de Vest Timişoara, 2005

24. Deleuze, Gilles, *Nietzsche şi filosofia*, în rev. *Contemporanul. Ideea europeană*, Nr. 4-IV-2005, p. 34-35
25. Dilthey, Wilhelm, *Geneza hermeneuticii*, în vol. *Filosofie contemporană*, Ed. Garamond, Buc., 1995, texte alese, traduse şi comentate de Alexandru Boboc şi Ioan N. Roşca, p. 24-55
26. Drăgan, Radu, Augustin Ioan, *Fiinţa şi spaţiul: pentru o hermeneutică a spaţiului sacru,* arhitectura în Biblie, Ed. All, Buc., 1992
27. Drăgan, Radu, *Muntele înflorit: contribuţii la o hermeneutică a imaginarului,* Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1998
28. Druţă, Florin, *Dialectica şi hermeneutica*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1990
29. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii*, Ed. Nemira, Buc., 1999, p. 43-107
30. Eco, Umberto, *Interpretare şi suprainterpretare*, Ed. Pontica, Constanţa, 2004
31. Evola, Julius, *Tradiţia hermetică. Simbolismul ei, doctrina şi "Arta Regală"*, Ed. Humanitas, Buc., 1999
32. Fellmann, Ferdinand, *Turnura hermeneutică la Wilhelm Dilthey*, în *Istoria filosofei în secolul al XIX-lea*, Ed. All, Buc., 2000, p. 295-299
33. Findlay, J. N., *Analysis of the Text*, în *Phenomenology of Spirit*, Oxford University Press, 1977, p. 495-592
34. Foarţă, Şerban, *Afinităţi elective*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1990
35. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Ed. Ideea Design & Print, 2004 (p. 13-32 - "aceasta nu este o pipă")
36. ----, *Hermeneutica subiectului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004
37. Freud, Sigmund, *Interpretarea viselor*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1993
38. Funeriu, Ionel, *Al. Macedonski: hermeneutica editării*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1995
39. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 195-204, 204-366, 433-451, 488-495, 518-589, 637-672
40. George, Anca, *Haos, temniţă, exil la Eminescu, Cotruş, Gyr, şi Stamatu: spre o hermenutică a versului întemniţat şi exilat*, Ed. Majadajonda, Buc., 1995
41. Ghidirmic, Ovidiu, *Hermeneutica literară românească*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1994

42. Greimas, A.J., *Du sens*, Éditions du Seuil, Paris, 1970, p. 209-270
43. ----, *Sémantique structurale*, Larousse, Paris, 1966, cap. "Reflexions sur les modèles actanciels", p. 172-191
44. Groeben, Norbert, *Psihologia literaturii: ştiinţa literaturii între hermeneutică şi empirizare*, Ed. Univers, Buc., 1978
45. Guénon, René, *Simboluri ale ştiinţei sacre*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
46. Gyurcsik, Ilie, *Paradigme moderne: autori, texte, arlechini. Eseu de hermeneutică paradoxală*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
47. Hancock, John E., *Hermeneutica radicală şi opera de artă*, Ed. Paideia, Buc., 2001
48. Hanganu, Laurenţiu, *Hermeneutică şi decedenţă: o considerare postmodernă a conceptului de decadentism pornind de la operele lui Bacovia şi Mateiu Caragiale*, Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Litere, Buc., 1999, teză de doctorat
49. Hederich, Benjamin, Johann August Ernest, *Graecum lexikon manuale: tribus partibus constans hermeneutica, analysa, synthetica primum a Beniamin Hederico Institutum*, Bibliopolio Ioh. Frid. Gleditschii, 1767
50. Hermes Trismegistus, *Tabula smaragdina*, Ed. Herald, Buc., 2006
51. Hollier, Denis (coord.), *Panorama de sciences humaines*, Gallimard, Paris, 1973, p. 43-48
52. Homescu, Mircea V., *Profeţia. Hermeneutică şi utilitate,* în *Altarul Banatului,* An 15, nr. 4-6 (2004), p. 108-111
53. Hufnagel, Erwin, *Introducere în hermeneutică*, Ed. Univers, Buc., 1981
54. Ionescu, Cornel Mihai, *Hermeneutica şi apofaza în barocul european şi în gândirea lui Dimitrie Cantemir*, Universitatea din Bucureşti, Facultatea de litere, Buc., 1999
55. Ionescu, Dan Raul, *O hermeneutică matematică a mitului şi simbolului*, Ed. Sagittarius, Buc., 1997
56. Itu, Mircea, *Introducere în hermeneutică*, Ed. Orientul Latin, Braşov, 2002
57. Jauss, Hans Robert, *Experienţă estetică şi hermeneutică literară*, Ed. Univers, Buc., 1983
58. Kessler, Erwin, *Practica hermeneutică la George Steiner*, în Surdu, Alexandru, Mihai D. Vasile şi Şerban Nicolau, *Studii de istorie a filosofiei universale*, p. 288-324

59. Lazurca, Marius, *Nature et idéologie. L'herméneutique postmoderne de la corporalité, Analele Universității de Vest*, Editura Universități de Vest, Timişoara, 2001
60. Livescu, Cristian, *Voluptatea labirintului: glose la o hermenutică a insolitului*, Ed. Timpul, Iaşi, 1995
61. Livio, Mano, *Secțiunea de aur*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
62. Lovinescu, Vasile, *Al patrulea hagialâc*, Ed. Rosmarin, Buc., 1996, p. 24-32
63. ----, *Creangă şi Creanga de Aur*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1989
64. ----, *Incantația sângelui*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1993
65. Manuca, Dan, *Restituiri (critica criticii)*, Ed. Princeps Edit, Iaşi, 2008
66. Marcus, Solomon, *Paradigme universale II. Pornind de la un zâmbet*, Ed. Paralelea 45, Piteşti, 2005, p. 194-185 (între demiurgic şi hermeneutic)
67. Marian, Rodica, *Hermeneutica sensului: Eminescu şi Blaga*, Ed. Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2003
68. Marino, Adrian, *Hermeneutica ideii de literatură*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987, p. 350-363
69. ----, *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980
70. Mierlă, Marian, *Mircea Eliade, hermeneutică şi literatură: aspecte comparatiste în câmpul fantasticului*, Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Litere, Catedra de Literatură Comparată, Buc., 2002, teză de doctorat
71. Mihăilescu, Dan C., *Perspective eminesciene*, ediție revăzută şi ne-adăugită, Ed. Humanitas, Buc., 2006
72. Mihali, Ciprian, *Sensus communis: pentru o hermeneutică a cotidianului*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2001
73. Mincu, Ştefania, *Miorița: o hermeneutică ontologică*, Ed. Pontica, Constanța, 2002
74. Mitrofan, Iolanda, Denisa Stoica, *Hermeneutica diagnozei transgeneraționale: deconstruire şi reconstruire terapeutică*, *Revista de Psihoterapie Experiențială*, nr. 34, 2006
75. Mozart, *Flautul fermecat*, libretul

76. Negreț-Dobridor, Ion, *Teoria generală a curriculumului educațional: o abordare diacronică şi hermenutică a întemeierii ca ştiință teleologică*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008
77. Nemecsek, Ştefan, *Teme filosofice mereu actuale*, Ed. Realitatea Românească, Vulcan, 2007
78. Nistru-Țigănuş, Virgil, *Cronos poesis: hermeneutică şi valoare poetică în literatura română a secolului al XIX-lea*, Ed. Alma, Galați, 1995
79. Noica, Constantin, *Scrisori despre logica lui Hermes*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1986
80. Paleologu, Alexandru, *Treptele lumii sau Calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, Ed. Cartea Românească, Buc., 2006
81. Panca, Nicolae, *Cartea românească a morții: o hermeneutică a textului ritual funerar*, Centrul Județean ala Creației Populare Mehedinți, Drobeta-Turnu Severin, 1998
82. Panofsky, Erwin, *Artă şi semnificație*, Ed. Meridiane, Buc., 1980, p. 57-91
83. Pernety, A.J., *Dictionnaire Mytho-Hermetique*, Paris, 1987
84. Petcu, Costel, *Resemnare şi înțelepciune – o posibilă hermeneutică asupra filosofiei cinice*, Ed. Hermes, Drobeta-Turnu Severin, 1992
85. Pitu, Luca, *La cafeneaua hermeneutică unde ne îndeletnicim îndeosebi cu vorbitura, cetitura şi scriitura: niscaiva certuri dezordonate în livada ştiințelor umane*, Ed. Nemira, Buc., 1998
86. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 233-253 (Lupta lui Iacob cu îngerul)
87. Pop, Alexandru, *Tabula Smaradigna: hermeneutica nomistă*, Ed. Nigredo, Arad, 2002
88. Pop, Mihaela, *Idei culturale europene. Conexiunea sublimului cu umilul în medievalitate*, Ed. Printech, Buc., 2004, p. 30-32, (v. subiectul interpretant are o anumită tradiție ce-i dă o anumită cultură spirituală, căci interpretarea necesită o bogată "cultură pre-comprehensivă")
89. Popa, Constantin M., *Hermeneutica lui Adrian Marino*, eseu, Ed. Aius, Buc., 1993
90. Popescu, Gabriel, *Surse biblice ale textului racinian: o abordare hermeneutică*, Ed. Paideia, Buc., 2002

91. Preda, Constantin, *Inspirația Septuagintei din perspectivă hermeneutică, Studii teologice,* Ed. Institutului Biblic şi de misiune Ortodoxă, Buc., Seria a 3-a, an 2, nr. 2 (2006), p. 37-59
92. Prop, V.I., *Morfologia basmului*, Ed. Univers, Buc., 1970, cap. III, p. 30-65
93. Râmbu, Nicolae, *Prelegeri de hermeneutică*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1998
94. Ricoeur, Paul, *Conflictul interpretărilor. Eseuri de hermeneutică*, Ed. Humanitas, Buc., 1995 sau Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1999
95. ----, *Despre interpretare. Eseu asupra lui Freud*, Ed. Trei, Buc., 1998
96. ----, *Le symbole donne à penser*, în *Le conflit des interprétations. Essais d'hermeneutique*, Ed. Seuil, Paris, 1969
97. Riedel, Manfred, *Comprehensiune sau explicare?*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1989
98. Rus, Remus, *Hermes Trismegistos* - în *Dicționar enciclopedic de literatură creştină din primul mileniu*, Ed. Lidia, Buc., 2003, p. 352-353
99. Sanda, George, *Hermeneutica iubirii*, Ed. George Sanda, Buc., 2003
100. Scarlat, Cristina, *Mircea Eliade, hermeneutica spectacolului*, Ed. Timpul, Iaşi, 2008
101. Scărlătescu, Doru, *Odiseea cuvântului: prolegomene la o hermeneutică a textului sacru*, Ed. Timpul, Iaşi, 2003
102. Schleiermacher, Friedrich D.E., *Hermeneutica*, Ed. Polirom, Iaşi, 2001
103. Ştefănescu, Dorin, *Hermeneutica sensului - eseuri*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1994
104. Steiner, George, *După Babel*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 365-503
105. Stoichiță, Victor Ieronim, *Efectul Don Quijote: spre o hermenutică a imaginarului european*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
106. Svensson, Martin, *Hermeneutica: a Study of Confucian Hermeneutics*, teză de doctorat, Stockholm University, Stockholm, 1996
107. Todorov, Tzvetan, *Cucerirea Americii. Problema celuilalt*, Ed. Intitutul European, Iaşi, 1994, p. 16-35, 53-121
108. Tonoiu, Vasile, *Omul dialogal*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1995, p. 159-202
109. Ursache, Petru, *Camera Sambô: introducere în hermeneutica lui Mircea Eliade*, Ed. Universității AL. I. Cuza, Iaşi, 1999

110. Varga, Ovidiu, *Bach, un Orfeu pământean: ofrandă hermeneutică*, vol. 4, Ed. Muzicală, Buc., 1985
111. Vattimo, Gianni, *Dincolo de subiect. Nietzsche, Heidegger şi hermeneutica*, Ed. Pontica, Constanța, 1994, p. 101-125
112. ----, *Sfârşitul modernității: nihilism şi hermenutică în cultura postmodernă*, Ed. Pontica, Constanța, 1993
113. Vlăduțescu, Gheorghe, *Hermeneutica la Heidegger, Gonseth şi Gadamer*, în Surdu, Alexandru, Mihai D. Vasile şi Şerban Nicolau, *Studii de istorie a filosofiei universale*, p. 545-586
114. Vlăduțescu, Ştefan, *Comunicare jurnalistică negativă: convicțiune şi persuasiune: eseu de hermeneutică mediatică*, Ed. Academiei Române, Buc., 2006
115. Wald, Henri, *Tensiunea gândirii*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1991
116. Woodward, M.R., *Hermeneutics* în vol. *Encyclopedia of Cultural Anthropology*, Henri Holt, New York, 1996
117. Wunenburger, Jean-Jacques, *Filozofia imaginilor*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 102-113
118. Zumthor, Paul, *Text şi textură: interpretarea poeziei medievale*, în vol. *Poetică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 53-69
119. xxxx, *Fenomenologia, hermeneutica, filosofia existenței, teoria critica*, vol. colectiv, Ed. All Educațional, Buc., 2003
120. xxxx, *Hermeneutica Bibliothecaria*, vol. 1, vol. îngrijit de Florina Iliş şi Ionuț Costea, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1998
121. xxxx, *Hermeneutica Bibliothecaria*, vol. 3, vol. îngrijit de Carmen Crişan, Istvan Kiraly, Cristina Popa, Viorica Sâncrăian şi Raluca Soare, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007
122. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 439-442

SEMIOTICA ŞI SEMANTICA

Semiotica[61] este ştiința despre semn şi funcțiile semnului, indiferent de natura acestuia; orientare în gândirea teoretică contemporană care studiază fenomenele şi în special faptele de cultură ca sisteme de semnificare şi procese de comunicare. Studiul semnului s-a ramificat în trei direcții: semantica (studiază raportul dintre semn şi semnificația lui), sintaxa (studiază relațiile dintre semene dincolo de semnificațiile acestora ca relații în sine; am putea-o compara cu algebra), pragmatica (studiază relațiile dintre agentul care utilizează semnele şi efectele transmiterii acestora în relațiile de comunicare cum ar fi, de exemplu, actul didactic). Ar fi potrivit să nu identificăm semnul cu simbolul, deoarece toate simbolurile sunt semne, dar nu toate semnele sunt simboluri. Având în vedere profilul universității noastre, pe noi ne-ar interesa mai mult ramura esteticii pe care am denumi-o estetica semiotică, adică studiul codurilor care constituie limbajele celor două arte – teatrul şi filmul – dar şi ale comunicării valorilor culturale în genere.

Bibliografie pentru SEMIOTICĂ:

1. Barthes, Roland, *Rhétorique de l'image*, în *L'obrie at l'obtus*, Ed. Seuil, Paris, 1982
2. Borțun, Dumitru, *Semiotică. Limbaj şi comunicare*, SNSPA, Buc., 2001
3. ----, *Semiotică. Teorii ale limbajului*, SNSPA, Buc., 2008
4. Botezatu, Petre, *Semiotică şi negație: orientare critică în logica modernă*, Ed. Junimea, Iaşi, 1973
5. Bucă, Marin, Ivan Evseev, *Probleme de semasiologie*, Ed. Facla, Timişoara, 1976
6. Caprettini, Gian Paolo, *Semiologia povestirii*, Ed. Pontica, Constanța, 2000

[61] gr. *Semeiotike* < *Semeion* – semn, fr. *Sémiotique*, germ. *Semiotisch*

7. Cârâc, Ioan, *Teoria şi practica semnului*, Ed. Institutului European, Iaşi, 2003
8. Carnap, Rudolf, *Semnificație şi necesitate*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1972, Metoda relației de denumire, p. 146-197, Empirism, semantică şi ontologie, p. 266-284, Semnificație şi sinonimie în limbile naturale, p. 298-313
9. Cezar, Radu, *Artă şi convenție*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1989
10. Chabrol, Claude, *Semiotique narrative et textuelle*, Larousse, Paris, 1973
11. Coblez, Paul, Jans Litza, *Câte ceva despre semiotică*, Ed. Curtea Veche Publishing, Buc., 2004
12. Codoban, Aurel, *Structura semiologică a structuralismului*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984
13. Cohen, Jean, *Nivelul semantic: predicția*, p. 325-345
14. Corti, Maria, *Principii ale comunicării literare*, Ed. Pontica, Constanța, 2000
15. de Mauro, Tullio, *Introducere în semiotică*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1978
16. de Saussure, Ferdinand, *Cours de linquistique générale*, Payot, Paris, 1995
17. ----, *Curs de lingvistică generală*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998
18. Deely, John, *Bazele semioticii*, Ed. All, Buc., 1997
19. Derrida, Jack, *Structura, semnul şi jocul în discursul ştiințelor umane*, în vol. *Scriitura şi diferența*, Ed. Univers, Buc., 1998
20. Ducrot, Oswald şi Jean Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Ed. Babel, Buc., 1996, p. 25-30, 30-34, 140-149, 165-173, 234-242, 479-480 (semiotică teatrală)
21. Eco, Umberto, *Arta şi frumosul în estetica medievală*, Ed. Meridiane, Buc., 1999
22. ----, *Interpretare şi suprainterpretare*, Ed. Pontica, Constanța, 2004
23. ----, *La production des signes*, Librairie Générale Française, 1992
24. ----, *Limitele interpretării*, Ed. Pontica, Constanța, 1996, p. 373
25. ----, *O teorie a semioticii*, Ed. Meridiane, Buc., 2003
26. ----, *Tratat de semiotică generală*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1982

27. Empson, William, *Definirea polivalenței semantice*, în vol. *Politică şi stilistică. Orientări moderne*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 299-309
28. Fischer-Licht, Erika, *Semiotik des Theaters*, Band 1, Gunter Narr Verlag, Tübingen, 1983
29. Frege, Gottlab, *Sens şi semnificație*, în vol. *Logică şi filosofie*, Ed. Politică, Buc., 1966, din seria *Materialismul dialectic şi ştiințele moderne*, vol. XI, p. 54-79
30. ----, *Scrieri logico-filosofice, Sens şi semnificație*, Buc., Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1977
31. Frumuşani-Rovența, Daniela, *Introducere în semiotică*, Ed. Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Jurnalistică, Buc., 1991
32. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 488-495
33. Ghei, Nicolai, *Semn şi imagine*, în vol. colectiv *Poetică. Estetică. Sociologie*, Ed. Univers, Buc., 1979, p. 88-115
34. Graur, Al., *Semantica şi semiotica*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981
35. Greimas, Algirdas J., Jacques Fontanille, *Semiotica pasiunilor*, Ed. Scripta, Buc., 1997
36. Greimas, Algirdas J., *Despre sens. Eseuri semiotice*, Ed. Univers, Bucuresti, 1975
37. ----, *Du sens*, Éditions Seuil, Paris, 1970.
38. ----, *Sémantique structurale*, Larousse, Paris, 1966
39. Iliescu, Adriana, *Elemente de lingvistică: Teoria Comunicării. Semiotica*, Ed. Adria Press, Buc., 1998
40. Irimia, Mihaela, *The Stimulating Difference* (*Avatars of Concept*), Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2005
41. Kazar, G., *Cucerind imperiul semnelor* în Revista *Secolul 20*, nr. 248-249-250, p. 137-143,
42. Klinkerberg, Jean-Maria, *Inițiere în semiotica generală*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2004
43. Maltese Corado, *Mesaj şi obiect artistic*, Ed. Meridiane, Buc., 1976
44. Marcus, Solomon, *Artă şi ştiință*, Ed. Eminescu, Buc., 1986, cap. III, p. 79-161

45. ----, *Paradigme universale*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 57-59.
46. ----, *Poetica matematică*, Ed. Academiei Române, Buc., 1970
47. ----, *Semne despre semne*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1979.
48. Neț, Mariana, *O poetică a atmosferei*, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 66-94
49. Ogden, C.K., I.A. Richards, *Meaning of meaning*, A Harvest/HBS Book, Orlando, Florida, 1989
50. Paul, Diel, *Divinitatea, simbolul şi semnificația*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2002
51. Pavis, Patrice, *L'analyse des spectacles*, Nathan Paris, 1996, p. 9-21, 28-29, 297-300
52. Pierce, Charles S., *Semnificație şi acțiune*, Ed. Humanitas, Buc., 1990
53. Popescu, Costin, *Publicitatea: o estetică a persuasiunii*, Ed. Universității din Bucureşti, Buc., 2005
54. Posner, Roland, *Charles Morris and the Behavioral Foundations of Semiotics. Classics of Semiotics*, Ed. Krampen, Plemun Press, New York, 1987
55. Pratties, J.J., *Parsifal and Semiotic Structuralism,* în *Consciousness*, University Press of America
56. Revista *Secolul 20*, nr. 248-249-250/1981, p. 129-137, articolul lui Roland Barthes - *Imperiul semnelor*
57. Roventa-Frumuşani, Daniela, *Introducere în semiotică*, Ed. Universitatea Bucureşti, Facultatea de Jurnalistică, Buc., 1991
58. ----, *Semiotica discursului ştiințific*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1995
59. ----, *Semiotică, societate, cultură*, Ed. Institutul European pentru Cooperare Cultural-Ştiințifică, Buc., Iaşi, 1999
60. Rudolf, Carnap, *Introduction to Semantics*, Harvard University Press, Cambridge, 1942
61. Russel, Sarah, *Semiotics and Lighting*, UMI Research Press, Michigan, 1978
62. Ruşti, Doina, *Mesajul subliminal şi comunicarea*, Ed. Tritonic, Buc., 2005
63. Scânteie, Mihaela, *Introducere în semiotică*, Ed. Pygmalion, Ploieşti, 1996
64. Schaff, Adam, *Introducere în semantică*, Ed. Humanitas, Buc., 2002
65. Schveiger, Paul, *O introducere în semiotică*, Ed. Ştiintifică şi Enciclopedică, Buc., 1984

66. Sebeok, Thomas, *Jocul cu fantasme: semiotică şi antropologie*, Ed. All, Buc., 2002
67. ----, *Semnele: o introducere în semiotică*, Ed. Humanitas, Buc., 2002
68. Saussure, Ferdinand, *Curs de lingvistică generală*, Ed. Antet, Buc., 2011
69. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiințe umane*, Ed. All Educațional, Buc., 2004, p. 990-993

SIMBOLISTICA

Simbolul[62] este o componentă fundamentală a oricărei culturi. Oamenii sunt singurele fiinţe care au capacitatea de a crea şi a utiliza simboluri**.** Într-adevăr, simbolurile i-au transformat pe strămoşii noştri antropoizi în oameni şi i-au făcut fiinţe sociale. Alte organisme pot comunica informaţii prin gesturi, sunete, atingere şi emanaţii chimice, dar într-o mare măsură înţelesurile acestor semnale sunt programate genetic. Actele noastre sociale implică o activitate simbolică - limbă, gesturi - o transformare constantă a rolurilor, respectiv a actorilor care folosesc şi interpretează simbolurile. Interacţionismul simbolic a evidenţiat înrâurirea reciprocă a indivizilor prin simbol, semnificaţii şi interpretări.

Homo symbolicus a recurs la crearea simbolurilor pentru a exprima realităţi spirituale a căror natură nu putea fi descrisă prin limbajul logico-verbal. Limba (vorbită şi scrisă) este cea mai importantă componentă a simbolismului social. Ea este „vehiculul" spiritului şi cel mai însemnat mijloc de comunicare şi de socializare. După ***E. Sapir***, formele scrise sunt simboluri secundare ale simbolurilor vorbite. Expresiile faciale (mimica) joacă şi ele rolul de simboluri sociale. Prin intermediul lor vizualizăm bucuria, dezgustul, surpriza, tristeţea, mânia, indiferenţa etc. Gesturile se referă la mişcările corpului prin care se poate exprima o idee, un sentiment etc., sau pentru a da mai multă expresivitate vorbirii. Spre deosebire de simbolurile verbale, simbolurile non-verbale sunt mult mai abundent folosite în interacţiunile sociale. Obiecte ca steagurile, statuile, picturile, icoanele, uniformele, de asemenea servesc ca simboluri sociale. Filosoful neokantian german ***E. Cassirer*** arăta că „omul nu mai trăieşte într-un univers exclusiv fizic, ci într-un univers simbolic. Limbajul, mitul, arta... sunt componente ale acestui univers. Omul nu mai poate înfrunta realitatea în mod nemijlocit, el nu o mai poate privi faţă în faţă... Atât de mult s-a

[62] gr. *Symbolon* - semn de recunoaştere

învelit pe sine cu forme lingvistice, cu simboluri mitologice sau cu rituri religioase, încât nu poate vedea sau cunoaşte nimic decât prin mijlocirea acestui mediu artificial." *(Eseu despre om)* Cultura constă - după acesta - în simboluri şi se transmite prin comunicarea simbolurilor. Omul nu este numai un animal raţional, ci este deopotrivă emoţional, o fiinţă utilizatoare de simboluri.

Omul este o fiinţă care creează simboluri şi care în acelaşi timp se foloseşte de ele. Acestea sunt nenumărabile, de o necuprinsă diversitate şi diferenţiate potrivit adâncimii lor. Simbolurile sunt constructe care exprimă atitudini ale omului faţă de lume, faţă de sine şi faţă de Divinitate. Cu ajutorul lor omul exprimă şi fixează în semne perceptibile ceea ce nu se poate exprima prin cuvinte. De aceea trebuie să distingem între aspectul perceptiv al simbolului, care are funcţia de semn şi realitatea absentă la care trimite şi care este simbolul propriu-zis. De aceea ele sunt şi mijloace de comunicare interumană. Dar, spre deosebire de alte configurări cu funcţie comunicativă, ele spun mult mai mult decât arată, trimiţând la un dincolo „profund". Semnele simbolice care trimit la profunzimi insondabile ca şi marile opere de artă numite capodopere suscită interpretări nenumărabile, dar oricâte ar fi acestea şi oricât de ingenioase ar fi, nu epuizează conţinuturile unor asemenea creaţii. Altfel spus, marile simboluri şi marile opere de artă sunt ireductibile la vreuna dintre interpretările posibile. Conchidem că fără simboluri lumea omului ar fi foarte săracă.

În ceea ce priveşte simbolul artistic, se poate observa că unii artişti, pentru sugerarea adâncimii de gând şi creşterea tensiunii trăirilor estetice şi a bogăţiei de sensuri, recurg la puterea simbolurilor. Dar, în asemenea tipuri de operă aflăm două feluri de simboluri: a) unele recognoscibile întrucât sunt locuri comune fiind omologate cultural şi b) altele, originale, introduse de artist şi integrate în ansamblul elementelor de limbaj repetându-le, ceea ce permite receptorului acomodarea la ele şi îi solicită capacitatea exegetică. Simbolurile sunt introduse de artist pentru a exprima nespusul, care este mult mai important decât spusul. În filmul *Călăuza* de Tarkovski, apa şi câinele sunt simboluri culturale, crucea este un simbol

universal al creştinismului, iar rămăşiţele instrumentelor tehnologice din apă, "camera", "zona" şi personajele sunt investiţii simbolice.

Bibliografie pentru SIMBOLISTICĂ:

1. Abellio, Raymond, *Valeur ontologique du symbole*, *Cahiers internationaux du symbolisme*, nr. 1., 1962
2. Adkinson, Robert (coord.), *Simboluri sacre*, Ed. Art, Buc., 2009 (popoare, religii, mistere)
3. Allean, René, *De la nature des symboles. Introduction à la symbolique generale*, Payot, Paris, 2006
4. ----, *La science des symboles*, Payot, Paris, 1977
5. Ardeleanu, Maria Sanda, *Repere în dinamica studiilor pe text – de la o Gramatică către un model de investigaţie textuală*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1995
6. Arnheim, Rudolf, *Arta şi percepţia vizuală*, Ed. Meridiane, Buc., 1979, p. 443-448
7. Bădărău, George, *Simbolismul*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2005 (simbolismul în artă)
8. Barber, Richard, *Sfântul Graal: Imaginaţie şi credinţă*, Ed. Aquila, Oradea, 2005
9. Baudrillard, *Symbolic Exchange and Death*, Sage Publications, Londra şi New Delhi, 1993
10. Beigheder, Olivier, *La Symbolique*, Paris, PUF, 1957
11. Benoist, Luc, *Semne, simboluri şi mituri*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
12. ----, *Signes, symboles et mithes*, Paris, PUF, 1975
13. Besançon, Alain, *Imaginea interzisă*, Ed. Humanitas, Buc., 1996, p. 256
14. Biedermann, Hans, *Dicţionar de simboluri*, vol. I şi II, Ed. Saeculum I. O., Buc., 2002
15. ----, *Dictionary of Symbolism Ware*, Wordsworth Editions, Hertfordshire, 1996
16. Blaga, Lucian, *Curs de filosofia religiei*, Ed. Fronde, Alba Iulia-Paris, 1994, cap. "Mistica, Simbolismul mistic", p. 201
17. ----, *Eonul dogmatic*, Ed. Humanitas, Buc., 1993
18. ----, *Geneza metaforei şi sensul culturii*, Ed. Humanitas, Buc., 1994

19. Boncompagni, Solas, *Lumea simbolurilor: numere, litere şi figuri geometrice*, Ed. Humanitas, Buc., 2004
20. Bonte, Pierre, Michel Izard, *Dicționar de etnologie şi antropologie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 625-627
21. Borella, Jean, *Criza simbolismului religios*, Ed. Insitutului European, Iaşi, 1995
22. ----, *Symbolism et realité*, Ed. Solem, Paris, 1997
23. Bourdieu, Pierre, *Economia bunurilor simbolice*, Ed. Meridiane, Buc, 1986
24. Brosse, Jacques, *La magie des plantes*, Albert Michel, Paris, 1990
25. Budura, Anna Eva, *Țara simbolurilor. De la Confucius la Mao Zedong*, Ed. Paideia, Buc., 1999
26. Caillos, Roger, *Omul şi sacrul*, Ed. Nemira, Buc., 2006
27. Călin, Vera, *Alegoria şi esențele*, ELU, Buc., 1969, p. 16-34 (alegorie-simbol)
28. Canetti, Elias, *Masele şi puterea*, Ed. Nemira, Buc., 2000, p. 60-74, p. 141-154 (Simbolurile de masă ale naraţiunilor)
29. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 41-46, 43-44 şi urm.
30. ----, *Filosofia formelor simbolice*, vol. I, *Limbajul*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008
31. ----, *Filosofia formelor simbolice*, vol. II, *Gândirea mitică*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008
32. ----, *Filosofia formelor simbolice: Introducere (I)*, în vol. *Filosofie contemporană*, Ed. Garamond, Buc., 1995, texte alese, traduse şi comentate de Alesandru Boboc şi Ioan N. Roşca, p. 95-112
33. Cazenave, Michel, *Enciclopédie des Symboles*, La Pochothèque, Le livre de poche, 2002
34. Ceauşu, Gheorghe, *Simbolizarea ca act de valorizare*, în rev. *Studii şi cercetări de Istoria şi Teoria Teatrului*, Nr. 5-6, 2006, p. 49, 62
35. Chavet, L. M., *Symbole et sacrement*, Editions du Cerf, Paris, 1988
36. Chevalier, Jean, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri* (vol. I, II, III), Ed. Artemis, Buc., 1994 (v. vol. I, p. 166-167)
37. Clebert, Jean Paul, *Bestiar fabulos. Dicționar de simboluri animaliere*, Ed. Artemis Cavallioti, Buc., 1995

38. Cocagnac, Maurice, *Simbolurile biblice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 107-108
39. Crespi, F., *Méditation symbolique et société*, Libraire des Méridiens, Paris, 1983.
40. Creuzer, Friedrich, *Symbolik und Mythologie Den alten Völker*, Leipzig-Darmstad, 1818
41. Danca, Wilhelm, *Mircea Eliade. Definitio sacri*, Ed. Ars Longa, Iaşi, 1998, p. 240-245
42. Dancu, Vasile Sebastian, *Comunicarea simbolică*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1999 (v. şi Comunicarea simbolică, Arhitectura discursului publicitar, 2001)
43. de Champeaux, S. şi S. Sterks, *Introduction au monde des symboles*, Zodiaque, Paris, 1966
44. de Souzenelle, Annick, *Simbolismul corpului uman*, Ed. Amarcord, Timişoara, 1996, p. 49-147
45. Deflem, M., *Ritual, Antistructure and religion: A Discussion of Victor Turner's Procesual Symbolic Analysis*, în *Y.S.S.R.*, 30 (I), 1991
46. Deliège, Robert, *O istorie a antropologiei*, Ed. Cartier, Chişinău, 2006, p. 318-322
47. Delzant, Antoine, *La communication de Lieu. Par de la utile et inutile. Esseu Theologique sur l'ordre symbolique*, Paris, Les Editions du Cerf, 1981
48. Des Chene, M., *Symbolic Anthropology*, în *Enciclopedia of Cultural Anthropology*, Henry Holt and Co., New York, 1996
49. Didier, Julia, *Dicționarul de filosofie*, Larousse, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998, p. 308
50. Diel, Paul, *Divinitatea, simbolul şi semnificația*, Ed. Institutul European, Iaşi, 2002
51. Dionisie Pseudo-Areopagitul, *Despre numele divine*, Ed. Institutul European, Iaşi, 1993
52. Ditmann, Lorenz, *Stil, simbol, structură*, Ed. Meridiane, Buc., 1988, p. 121-200
53. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii. Imaginația simbolică. Imaginarul,* Ed. Nemira, Buc., 1999, p. 13-25, 81-107, 107-125

54. ----, *Figuri şi chipuri ale operei*, Ed. Nemira, Buc., 1998
55. ----, *L'imagination symbolique*, Paris, PUF, 1964
56. Eco, Umberto, *Arta şi frumosul în estetica medievală*, Ed. Meridiane, Buc., 1999
57. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Ed. Univers, Buc., 1991, p. 123-124 (veşmânt şi simbol), 184-197 (Barabudur, templul simbolic), 231-238 (Simbolismul arborelui sacru)
58. ----, *Imagini şi simboluri*, Ed. Humanitas, Buc., 1994
59. ----, *Observații asupra simbolismului religios. Mefistofel şi androginul*, Ed. Humanitas, Buc., 1996, (ex. simbolul ca „representatio mundi")
60. ----, *Tratat de istoria religiilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 55-129, 183-207, 251-307, 399-419
61. Enescu, Radu, *Ab urbe condita*, Ed. Facla, Timişoara, 1985, p. 211-217
62. Evdokimov, Paul, *Arta icoanei*, Ed. Meridiane, Buc., 1993
63. ----, *Cunoaşterea lui Dumnezeu în tradiția răsăriteana*, Ed. Christiana, Buc. 1995, pag. 117-130
64. Evola, Julius, *Tradiția hermetică. Simbolismul ei, Doctrina şi „Arta regală"*, Ed. Humanitas, Buc., 1999
65. Evseev, Ivan, *Dicționar de simboluri şi arhetipuri culturale*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2001
66. Faivre, Antoine, *Ezoterismul*, Ed. Paideia, Buc., 2001
67. Feidelson, Charles Jr., *Symbolisme and American Literature*, The University of Chicago Press, 1976
68. Ferré, Jean, *Dicționar de simboluri masonice*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006
69. Francastel, Pierre, *Figura şi locul*, Ed. Univers, Buc., 1971, p. 59-62
70. Freud, Sigmund, *Interpretarea viselor*, Ed. Ştiințifică, Buc., 1993
71. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr şi metodă*, Ed. Teora, Buc., 2001, p. 63-71
72. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Intelectualii în câmpul puterii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007, p. 255-260
73. Ghyka, Matila C., *Estetica şi teoria artei*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Buc., 1981, p. 409-440 (filosofia şi mistica numărului)
74. Gibson, C., *Semne şi simboluri*, Ed. Aquilla, Oradea, 1993
75. Girard, René, *Des choses cachées depuis la fondation du monde*, Le livre de poche, Bernard Grasset, 1989

76. ----, *Țapul ispăşitor*, Ed. Nemira, Buc., 2000
77. Goethe, Johann Wolfgang, *Maxime şi reflecții*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 206
78. Gonzales, Federico, *El Simbolismo de la rueda*, Buenos Aires, Kier, 2006
79. ----, *El Simbolismo precolombino. Cosmovisión de las culturas arcaicas*, Buenos Aires, Kier, 2003
80. ----, *La Rueda. Una imagen simbólica del cosmos*, Barcelona, Symbolos, 1986
81. ----, *Las Utopías renacentistas. Esoterismo y símbolo,* Buenos Aires, Kier, 2004
82. ----, *Los símbolos precolombinos. Cosmogonía, teogonía, cultura*, Barcelona, Obelisco, 1990
83. ----, *Simbolismo y arte*, Barcelona, Symbolos, 1998
84. ----, *Simbolismo y arte*, Zaragoza, Libros del Innombrable, 2004
85. Guénon, René, *Domnia cantității şi semnelor vremurilor*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
86. ----, *Simbolismul crucii*, Ed. Aion, Oradea, 2003
87. ----, *Simboluri ale ştiinței sacre*, Ed. Humanitas, Buc., 1997
88. Hegel, Fr., *Prelegeri de estetică*, Ed. Academiei Române, Buc., 1966, vol. I, p. 311-332, 341-369
89. Hermes Trismegistus, *Tabula smaragdina*, Ed. Herald, Buc., 2006
90. Ionescu, Răzvan Gabriel, *Valori ale sacrului de la ceremonial la transfigurare scenică*, teza de doctorat, 2003, biblioteca UNATC
91. Jauss, Hans Robert, *Experiența estetică şi hermeneutica literară,* Ed. Univers, Buc., 1983, p. 133-136 (mitul odiseic al Sirenelor)
92. Johannot, Yvonne, *Cartea şi ritualurile ei*, în *Mituri, rituri, simboluri în societatea contemporană*, Ed. Amarcord, Timişoara, 2000
93. Julien, Nadia, *Grand dictionnaire des symboles et mythes*, Marabout, Belgique, 1997
94. Jung, C. G., *Imaginea omului şi imaginea lui Dumnezeu*, Ed. Teora, Buc., 1997
95. ----, *În lumea arhetipului*, Ed. Jurnalul Literar, Buc., 1994
96. ----, *L'homme et ses symboles*, Ed. Robert Laffont, 1964
97. ----, *Opere complete*, Ed. Trei, 2003, vol. I, p. 397-403 (Mandale)

98. ----, *Simboluri ale transformării*, Ed. Teora, Universitas, Buc., 2000, vol. I, p. 7-45 (geneza eroului), p. 136-176 (despre conceptul de libido), p. 243-291 (sacrificiul) si vol. II
99. ----, *Tipuri psihologice*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 216-296, 501-508
100. Langer, Sussanne K., *Feeling and Form. A Theory of Art Developed from Philosophy in New Key*, Ed. Routledge & Kegan Paul Limited, England, London, First Edition 1953, Second Impression 1959, Third Impression 1963, Fourth Impression 1967, p. 24-69, 369-392
101. *Le signe, le symbole et le sacré*, temă pentru *Cahiers internationaux de symbolisme*, Mons, nr. 77-79, 1994
102. Leach, Edmund, *Culture and Communication. The Logic by which Symbols are ConnectEd. An Introduction to the Use of Structuralist Analysis in Social Antropology*, Cambridge University Press, 1976
103. Levi-Strauss, Claude, *Antropologia structurală*, Ed. Humanitas, Buc., cap. II, Eficacitate simbolică
104. ----, *Antropologia structurală*, Ed. Politică, Buc., 1978, p. 221-246
105. Levițchi, Leon, Studiu introductiv în volumul *Shakespeare, Opere,* vol I, Ed. Univers, Buc., 1982, pag. 23-27
106. Liiceanu, Gabriel, Anca Manolescu, Andrei Pleşu, *Sensuri metafizice ale crucii*, Ed. Humanitas, Buc., 2007
107. Liiceanu, Gabriel, *Om şi simbol*, Ed. Humanitas, Buc., 2005, p. 7-92 (simbolul artistic), p. 92-113, 202-265
108. Lings, Martin, *Symbol & Archetipe*, Ed. Fons Vitae, 2005
109. Livio, Mario, *Secțiunea de aur*, Ed. Humanitas, Buc., 2005
110. Lovinescu, Vasile, *Al patrulea hagialâc*, Ed. Rosmarin, Buc., 1996
111. Manolescu, Anca, *Locul călătorului. Simbolistica spațiului în Răsăritul creştin*, Ed. Paideia, Buc., 2002
112. Marcus, Solomon, *Paradigme universale, II. Pornind de la un zâmbet*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006, p. 17-27, p. 57-59
113. Martin, Mircea, *Care este patrimoniul nostru moral şi simbolic,* şi Caius Dobrescu, *Diversitate, ambiguitate, incertitudine*, ambele articole în *Revista Cuvântul*, nr. 8, august 2006, p. 11-13, respectiv 13-14

114. McQuail, Denis şi Sven Windahl, *Modele ale comunicarii*, comunicare.ro, Ed. SNSPA, Facultatea de Comunicare şi Relaţii Publice, Buc., 2001, p. 51-52
115. Mihăescu Florin, *Simbolul, imagine a lumii*, în *Ianus* 5-6/2002, publicaţie a programului *Tradiţie şi postmodernitate*, Fundaţia Har, Rm. Vâlcea
116. Mihăilescu, Vintilă, *Antropologie. Cinci introduceri*, Ed. Polirom, Iaşi, 2007, p. 25-47
117. Mihu, Achim, *Antropologie culturală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 96-100 (componenta simbolică a culturii)
118. Mureşan, Vianu, *Simbolul, icoana, faţa. Schiţă fenomenologică*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2006
119. Neţ, Mariana, *O poetică a atmosferei*, Ed. Univers, Buc., 1989, p. 66-68
120. Noica, Constantin, *Şase maladii ale spiritului contemporan*, Ed. Univers, Buc., 1978, p. 7-31
121. ----, *Scrisori despre logica lui Hermes*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1986
122. Northrop, Fry, *Anatomia criticii*, Ed. Univers, Buc., 1972, p. 84-162
123. Otto, Rudolf, *Despre Numinos*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996
124. Pally, Filoftea, *Simboluri geometrice fundamentale* în *Mousaios*, Buletin ştiinţific al Muzeului Judeţean Buzău, vol. VI, Ed. Alpha, Buzău, 2001
125. Papuc, Ion, *O teorie a libertăţii*, Ed. Crater, Buc., 1991, p. 20 şi urm.
126. Pascal, *Cugetări*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1992, p. 355-369
127. Pascale, *Enciclopédie des symboles*, sub direcţia lui M. Casenave, La Pochothèque, Le Livre de poche, 1996
128. Pastoreau, Michelle, *O istorie simbolică a Evului Mediu occidental*, Ed. Carter, Chişinău, 2004
129. *Pentateuhul sau Cele cinci cărţi ale lui Moise*, versiune revizuită după Septuaginta, redactată şi comentată de Bartolomeu Valeriu Anania, BOR, Buc., 1997, Facerea, cap. 11, 1-9, p. 41-42
130. Pleşu, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, Buc., 2003, p. 188-191
131. Pop, Mihaela, *Idei culturale europene. Conexiunea sublimului cu umilul în medievalitate*, Ed. Printech, Buc., 2004, p. 28
132. Ricoeur, Paul, *Despre interpretare. Eseu asupra lui Freud*, Ed. Trei, Buc., 1999, cap. I.1 şi cap. III.4

133. ----, *Le symbole donne a penser*, în *Le conflit des interpretations. Essais d'hermeneutique*, Ed. Seuil, Paris, 1969
134. ----, *Le symbolisme et l'explication structurelle*, în *Cahiers internationaux de symbolisme*, nr. 4/1964
135. ----, *Eseuri de hermeneutică*, Ed. Humanitas, Buc., 1995
136. Rivière, Patrick, *Sfântul Graal – Istorie şi simboluri*, Ed. Artemis, Buc., 2000
137. Ruşti, Doina, *Dicţionar de simboluri din opera lui Mircea Eliade*, Ed. Vremea, Buc., 2005 sau Ed. Coresi, Buc., 1998
138. ----, *Dicţionar de simboluri*, Ed. Coresi, Buc., 1997
139. Sapir, E., *Language*, Hacourt, Brace and World, New York, 1921
140. Schlesinger, Max, *Geschichte des Symbols. Ein Versuch, Verlag von Leonhard Simion N.F.,* Berlin, 1912
141. Scholerm, Gershom, *Cabala şi simbolistica ei*, Ed. Humanitas, Buc., 1996
142. Schuré, Edouard, *Sanctuarele Orientului*, Ed. Princeps, Iaşi, 1994, cap. II, Simbolurile primordiale, Piramida, Sfinxul şi Soarele înaripat, p. 72-83
143. Sheperd, Rowena şi Rupert Sheperd, *1000 de simboluri*, Ed. Aquila '93, Oradea, 2007
144. Spineto, Natale, *Mircea Eliade şi redescoperirea gândirii simbolice* în *Eliadiana*, ediţie îngrijită de Cristian Badilita, Ed. Polirom, Iaşi, 1997
145. Stăniloae, Dumitru, *Idolul ca chip al naturii divinizate şi icoana ca fereastră spre transcendenţa dumnezeiască*, Ed. Ortodoxia, XXXIV, 1982, nr. 1, p. 17-19
146. Ştefănescu, Paul, *Misterele francmasoneriei*, Ed. Vestala, Bucuresti, 2002
147. Steiner, George, *După Babel*, Ed. Univers, Buc., 1983, p. 93-146
148. Tarot, C., *De la Dukheim la Mauss, inventarea simbolicului*, Ed. Amacord, Timişoara, 2001
149. Tillich, Paul, *Theology and Symbolism* (apud. Eliade, Mircea, *Mefistofel şi androginul*), Ed. Humanitas, Buc., p. 193
150. Todorov, Tzvetan, *Teorii ale simbolului*, Ed. Univers, Buc., 1983
151. Tolcea, Marcel, *Ezoterism şi comunicare simbolică. Arhitectura discursului publicitar*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001

152. Tonoiu, Vasile, *Ontologii arhaice în actualitate*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1989, p. 228-269
153. Turner, Victor Witter, *Dramas, Fields and Metaphors. Symbolic Action in Human Society*, Cornell University Press, Ithaca and London, 1974
154. ----, *The ritual Process: Structure and Anti-Structure (Symbol, Myth and Ritual),* Cornell University Press, 1977
155. Uspensky, Leonid, *Teologia icoanei*, Ed. Anastasia, Buc., 1994
156. Vergote, Antoine, *Les apories du symbolisme religieux*, în *Cahiers internationaux du symbolisme*, nr. 14, 1967
157. Vianu, Mureşan, *Simbolul, icoana, faţa. Schiţă fenomenologică*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2006
158. Vianu, Tudor, *Simbolul artistic* în vol. *Postume*, ELU, Buc., 1966, p. 97-165
159. Welleck, René, Austin Waren, *Teoria literaturii*, ELU, Buc., 1967, p. 245-280 (imaginea, metafora, simbolul, mitul)
160. Whitehead, Alfred North, *Symbolism. Its meaning and Effect*, The MacMillan Company, New York, 1958
161. Wunenburger, Jean-Jacques, *Filozofia imaginii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2004, p. 85-93
162. Zimmer, Heinrich, *Mituri şi simboluri în civilizaţia indiană*, Ed. Humanitas, Buc., 1944
163. xxxx, *Enciclopedie de filosofie şi ştiinţe umane*, Ed. All Educaţional, Buc., 2004, p. 1005-1006
164. xxxx, *Enciclopedie de ştiinte umane*, Ed. All Educaţional, Buc., 2004, p. 393-394 (gest şi simbol)

9 discipline

Antropologie culturală
Artele spectacolului
Axiologie
Estetică
Estetica filmului
Interferențe
Istoria filosofiei
Receptarea culturală
Teoria culturii

3 domenii

Hermeneutica
Semiotica şi Semantica
Simbolistica

De acelaşi autor:
Lumea ca spectacol şi spectacolul ca lume - 2010
Fenomenologia aroganței - 2006
Omul şi valorile: fenomenologia aroganței - 2004
7 discipline: orizonturi culturale - 2003
Estetica: crestomație (co-autor Cezar Radu) - 1995

UNATC PRESS 2011

Îndrumarul *9 discipline plus 3 domenii* este o întreprindere extrem de utilă într-o epocă marcată de o puternică explozie informațională, oferită cititorilor preocupați de universul artistic şi cultural de către un profesor de amplă viziune culturală, de maximă longevitate şi excelență în mediul academic – domnul Gheorghe Ceauşu. Tocmai datorită utilității sale în domeniul cercetării artistice, acest ghid de orientare pentru profesori, studenți şi lectorii publicului larg, organizat cu o acrivie lăudabilă, este editat de Departamentul de Cercetare al UNATC.

ISBN 978-973-1790-48-0